

Criminaliteit en rechtshandhaving 2009

289

Onderzoek en beleid

Criminaliteit en rechtshandhaving 2009

Ontwikkelingen en samenhangen

Eindredactie:

N.E. de Heer-de Lange (CBS)

S.N. Kalidien (WODC)

Bju | Boom Juridische uitgevers

Centraal Bureau voor de Statistiek

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum
Ministerie van Justitie

Onderzoek en beleid

De reeks Onderzoek en beleid omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht.

Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie weergeeft.

Exemplaren van dit rapport kunnen worden besteld bij het distributiecentrum van Boom Juridische uitgevers:

Boom distributiecentrum te Meppel

Tel. 0522-23 75 55

Fax 0522-25 38 64

E-mail budh@boomdistributiecentrum.nl

Voor ambtenaren van het Ministerie van Justitie is een beperkt aantal gratis exemplaren beschikbaar.

Deze kunnen worden besteld bij:

Bibliotheek WODC

Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Deze gratis levering geldt echter slechts zolang de voorraad strekt.

De integrale tekst van de WODC-rapporten is gratis te downloaden van www.wodc.nl.

Op www.wodc.nl is ook nadere informatie te vinden over andere WODC-publicaties.

© 2010 WODC

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeleelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische veeleelvoudingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

ISBN 978-90-8974-364-0

NUR 820

Voorwoord

De maatschappelijke en politieke aandacht voor het thema criminaliteit en optreden daartegen door politie en justitie is bijzonder groot. Een diversiteit aan informatie, afkomstig van bevolkingsenquêtes, wetenschappelijke studies uit binnen- en buitenland en diverse statistieken, zorgt ervoor dat het thema criminaliteit voortdurend voorwerp is van tal van beschouwingen, theorieën, standpunten en maatregelen.

In 1998 zijn het CBS en het WODC een samenwerkingsverband aangegaan met als doel een gezaghebbend, periodiek en actueel naslagwerk te maken. Het resultaat is de publicatiereeks 'Criminaliteit en rechtshandhaving'. Deze publicatie beoogt ontwikkelingen in en samenhangen tussen criminaliteit en rechtshandhaving in kaart te brengen. De publicatie is bestemd voor een breed publiek zoals politiek, beleid, uitvoering, pers, wetenschap en onderwijs. Deze uitgave verschilt vooral van de vele eenmalige metingen, doordat de publicatie is gericht op het verschaffen van informatie over langere tijdspannen, waarbij, sinds 2006, jaarlijks een actualisatie plaatsvindt. Hierdoor kunnen vergelijkingen worden gemaakt met eerdere rapportages. De voorliggende publicatie is de achtste editie in de reeks.

De gegevens in deze publicatie hebben in het algemeen betrekking op de periode 2000-2009. Aan de analyse en verificatie van de cijfers over door de politie *gehoorde verdachten* werd door het CBS nog gewerkt op het moment dat deze publicatie drukklaar werd gemaakt. Deze cijfers zijn daarom niet geactualiseerd en lopen nog tot en met 2007. De gegevens over de door de politie *geregistreeerde criminaliteit*, die in de vorige editie van C&R nog niet konden worden geactualiseerd, zijn inmiddels wel beschikbaar tot en met 2009.

Ruim een kwart van de Nederlandse burgers van 15 jaar en ouder werd in 2009 eenmaal of vaker slachtoffer van één of meer delicten, evenals in 2008. Dit aandeel is in de jaren daarvoor geleidelijk gedaald. Eveneens een kwart van de Nederlanders voelde zich wel eens onveilig in 2009. Dit is nagenoeg evenveel als in 2008 en daarmee heeft de dalende trend zich niet verder doorgezet. Het aantal door de politie geregistreeerde misdrijven vertoont ook een dalende trend tussen 2005 en 2008. In 2008 en 2009 bedraagt het aantal misdrijven iets meer dan 1 miljoen. Het aantal bestrafingen door het Openbaar Ministerie en de rechter groeide aanvankelijk, maar vertoont sinds 2006 eveneens een dalende trend.

'Criminaliteit en rechtshandhaving' wordt niet alleen in boekvorm uitgebracht, maar is ook verkrijgbaar in pdf-formaat via de websites van het WODC en het CBS. Op deze websites zijn de tabellen uit bijlage 4 ook in Excel-formaat weergegeven, waarin bovendien cijfers zijn opgenomen over jaren voorafgaand aan 2000. In de Statline-database van het CBS

(ook te raadplegen via www.cbs.nl) is eveneens statistische informatie op het terrein van criminaliteit en rechtshandhaving opgenomen.

Aan de totstandkoming van deze publicatie werkten velen mee. Wij bedanken in de eerste plaats de eindredactie en de auteurs voor hun bijdrage. Daarnaast bedanken wij de medewerkers van de verschillende justitiële diensten en instellingen voor het leveren van de benodigde statistische informatie en de leden van de stuurgroep en de reviewers voor hun constructieve commentaren en adviezen.

Directeur WODC

Prof. dr. Frans Leeuw

Directeur-Generaal van de Statistiek CBS

Drs. Gosse van der Veen

Inhoud

1	Inleiding	11
	<i>S.N. Kalidien en N.E. de Heer-de Lange</i>	
1.1	Wijze van presentatie	14
1.2	Kanttekeningen	15
2	Het Nederlandse strafrechtstelsel	17
	<i>J.B.J. van der Leij en W.M. de Jongste</i>	
2.1	Centrale begrippen en personen in de strafrechtspleging	17
2.2	De opsporing	22
2.2.1	De regiopolitie en het Korps Landelijke Politiediensten	23
2.2.2	De Koninklijke Marechaussee	24
2.2.3	De bijzondere opsporingsdiensten	24
2.2.4	De Rijksrecherche	25
2.2.5	Het voorkomen van vervolging door de politie: Halt/Stop, politiesept, politietransactie en de (politie)strafbeschikking	25
2.3	De vervolging	27
2.3.1	Het Openbaar Ministerie	28
2.3.2	Het voorkomen van vervolging door het Openbaar Ministerie: sepot en transactie	29
2.3.3	De OM-strafbeschikking	30
2.4	De berechting	31
2.4.1	De gerechtelijke instanties en de Raad voor de rechtspraak	31
2.4.2	Het onderzoek ter zitting	32
2.4.3	De beraadslaging	33
2.4.4	De uitspraak	34
2.4.5	Rechtsmiddelen: hoger beroep en cassatie	34
2.4.6	Straffen en maatregelen	35
2.5	De tenuitvoerlegging	40
2.5.1	De Dienst Justitiële Inrichtingen	40
2.5.2	Het Centraal Justitieel Incassobureau	43
2.6	Overige instellingen die betrokken zijn in de strafrechtspleging	43
2.6.1	De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en de Inspectie voor de Sanctietoepassing	44
2.6.2	De raden voor rechtsbijstand	44
2.6.3	Het Nederlands Forensisch Instituut en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie	44
2.6.4	De reclassering	45
2.6.5	De Raad voor de Kinderbescherming	46
2.6.6	Slachtofferhulp Nederland	46
2.6.7	Het Schadefonds Geweldsmisdrijven en het Waarborgfonds Motorverkeer	47

3	Criminaliteit en slachtofferschap	49
	<i>H.W.J.M. Huys en P.R. Smit</i>	
3.1	Ondervonden criminaliteit	51
3.1.1	Door burgers ondervonden criminaliteit	52
3.1.2	Door bedrijven ondervonden criminaliteit	54
3.1.3	Door burgers en bedrijven ondervonden delicten totaal	57
3.2	Kenmerken van slachtoffers van criminaliteit	58
3.2.1	Kenmerken van burgers als slachtoffer	58
3.2.2	Kenmerken van bedrijven als slachtoffer	60
3.3	Reacties op ondervonden criminaliteit	62
3.3.1	Melding en aangifte van door burgers ondervonden delicten	62
3.3.2	Melding en aangifte van door bedrijven ondervonden delicten	66
3.3.3	Beroep op slachtofferhulp	68
3.4	Beveiliging tegen criminaliteit	70
3.4.1	Maatregelen van burgers	70
3.4.2	Maatregelen van bedrijven	72
3.5	De beleving van criminaliteit	74
4	Criminaliteit en opsporing	77
	<i>A.Th.J. Eggen en H. Goudriaan</i>	
4.1	Geregistreerde criminaliteit	79
4.2	Verdachten van misdrijven	87
4.2.1	Gehoorde verdachten	89
4.2.2	Aangehouden verdachten	91
4.3	Minderjarige verdachten van misdrijven	99
4.3.1	Gehoorde minderjarige verdachten	99
4.3.2	Aangehouden minderjarige verdachten	101
5	Vervolging	109
	<i>A.Th.J. Eggen</i>	
5.1	Strafzaken tegen alle verdachten	109
5.2	Strafzaken tegen minderjarige verdachten	117
5.3	Doorlooptijden in strafzaken (Openbaar Ministerie)	123
6	Berechting	127
	<i>A.Th.J. Eggen</i>	
6.1	Berechting in eerste aanleg van alle verdachten	128
6.1.1	Wijze van afdoening	128
6.1.2	Opgelegde sancties	131
6.2	Berechting in eerste aanleg van minderjarige verdachten	138
6.2.1	Wijze van afdoening	139
6.3	Doorlooptijden	146
6.4	Berechting in hoger beroep en in cassatie	146

7	Tenuitvoerlegging van sancties	149
	<i>S.N. Kalidien</i>	
7.1	Intramurale sancties	150
7.1.1	Tenuitvoerlegging van sancties in het gevangeniswezen	150
7.1.2	Tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel	156
7.1.3	Tenuitvoerlegging van sancties in de Justitiële Jeugdinstellingen	160
7.2	Extramurale sancties	162
7.2.1	Tenuitvoerlegging van de taakstraf bij meerderjarigen	163
7.2.2	Tenuitvoerlegging van de taakstraf bij minderjarigen	164
7.2.3	Tenuitvoerlegging van toezichten	165
7.3	Financiële sancties	165
7.3.1	Tenuitvoerlegging van de transactie	166
7.3.2	Tenuitvoerlegging van de OM-strafbeschikking	167
7.3.3	Tenuitvoerlegging van de geldboete	167
7.3.4	Tenuitvoerlegging van de ontnemingsmaatregel	167
7.3.5	Tenuitvoerlegging van de schadevergoedingsmaatregel	168
7.4	Gratie	169
8	De strafrechtsketen in samenhang	171
	<i>E.C. Leertouwer en S.N. Kalidien</i>	
8.1	De strafrechtsketen in samenhang	172
8.1.1	Misdrijven in de strafrechtsketen	172
8.1.2	Geweldsmisdrijven	179
8.1.3	Vermogensmisdrijven	182
8.1.4	Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag	185
8.1.5	Drugsmisdrijven, 2000-2009	187
8.2	Misdrijven gepleegd door minderjarigen	189
8.2.1	Minderjarigen in de strafrechtsketen	190
8.2.2	Geweldsmisdrijven door minderjarigen	195
8.2.3	Vermogensmisdrijven door minderjarigen	198
8.2.4	Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde door minderjarigen	200
9	Rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving	203
	<i>D.E.G. Moolenaar</i>	
9.1	Totale rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving	205
9.1.1	Preventie	207
9.1.2	Slachtofferzorg	208
9.1.3	Opsporing	209
9.1.4	Vervolgning	211
9.1.5	Berechting	212

9.1.6	Tenuitvoerlegging	214
9.1.7	Ondersteuning van (ex-)verdachten	216
9.2	Rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving ten behoeve van minderjarigen	218
10	Nederland in internationaal perspectief	223
	<i>P.R. Smit en S.N. Kalidien</i>	
10.1	Kanttekeningen bij het maken van internationale vergelijkingen	224
10.2	Slachtofferschap en onveiligheidsgevoelens	226
10.3	Opsporing	232
10.3.1	Aard, omvang en ontwikkeling van geregistreerde criminaliteit	232
10.3.2	Verdachten van misdrijven	235
10.4	Vervolging en berechting	239
10.5	Tenuitvoerlegging	242
	Literatuur	245
Bijlage 1	Medewerkers C&R 2009	247
Bijlage 2	Standaardclassificatie misdrijven CBS	249
Bijlage 3	Informatiebronnen	251
Bijlage 4	Tabellen	289
	Tabellen bij hoofdstuk 3	291
	Tabellen bij hoofdstuk 4	321
	Tabellen bij hoofdstuk 5	375
	Tabellen bij hoofdstuk 6	405
	Tabellen bij hoofdstuk 7	465
	Tabellen bij hoofdstuk 8	481
	Tabellen bij hoofdstuk 9	487
	Tabellen bij hoofdstuk 10	508
Bijlage 5	Afkortingen	519
Bijlage 6	Stroomschema justitieketen	523
Bijlage 7	Trefwoordenregister	527

1 Inleiding

S.N. Kalidien en N.E. de Heer-de Lange

De bestrijding van criminaliteit en de rechtshandhaving is een belangrijke pijler van het huidige kabinet. Zo stelt Balkende IV zich in zijn beleidsprogramma (14 juni 2007) onder meer ten doel de criminaliteit in de periode 2002–2010 te reduceren met 25% door 19% minder geweldsdelicten, 5% minder vermogensdelicten, een verbetering van het ophelderingspercentage met 15%, een daling van de criminaliteit tegen ondernemingen met 25% en een daling van de recidive met 10%. Beleidsmakers, politici, wetenschappers en pers gebruiken voor hun beleid, opvattingen en berichtgeving graag ‘harde’ cijfers. De cijfers die in deze doelstellingen worden genoemd, zien er op het eerste gezicht duidelijk en voor zichzelf sprekend uit. Maar de veelgestelde vraag ‘neemt de criminaliteit toe of juist af?’ is niet eenvoudig te beantwoorden.

Criminaliteit is een containerbegrip voor alle gedragingen die bij wet zijn verboden, van belediging tot moord. Dit maakt dat het presenteren van bijvoorbeeld het ‘totale aantal delicten’ maar een beperkte informatieve waarde heeft. Een onderscheid naar de verschillende typen delicten is wellicht informatiever. Maar een uitsplitsing naar delicttype kan op vele manieren worden gemaakt en is daardoor al gauw een bron van verwarring. De vraag of ‘diefstal met geweld’ moet worden geteld als ‘diefstal’ of als ‘geweld’ is slechts een van de vele keuzen die moeten worden gemaakt. Criminaliteit kan worden gemeten door aan burgers of bedrijven te vragen hoe vaak men in een bepaald jaar slachtoffer is geweest van een delict, maar ook door het aantal geregistreerde aangiften van een misdrijf bij de politie te tellen. Maar wat zeggen de uit enquêtes of politieregistraties verkregen criminaliteitscijfers werkelijk over de omvang van de gepleegde criminaliteit? Is criminaliteit eigenlijk wel de som van alle (door bedrijven, burgers en instellingen) ondervonden delicten? Telt een door één persoon gemaakt computervirus dat honderdduizend slachtoffers maakt, voor één delict of voor honderdduizend delicten? Omdat van veel delicten geen aangifte wordt gedaan, en omdat de politie niet bij elke melding van een delict een proces-verbaal opmaakt, kan het voor de beschrijving van de criminaliteitsontwikkeling soms uitmaken voor welke bron men kiest. Kortom, criminaliteitsontwikkeling kan op verschillende manieren worden beschreven, afhankelijk van gemaakte keuzes en vooronderstellingen. Het antwoord op de in 2010 aan de orde zijnde vraag of het kabinet de gestelde doelen heeft kunnen realiseren, zal mede worden bepaald door bovengenoemde keuzes en vooronderstellingen.

Hoewel cijfers over criminaliteit en rechtshandhaving soms lastig te meten en interpreteren zijn, bestaat hier niettemin grote behoefte aan. Het grote belang van cijfers over criminaliteit en rechtshandhaving heeft ertoe geleid dat het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Justitie en het Centraal Bureau

voor de Statistiek (CBS) in 1998 een samenwerkingsverband zijn aangegaan met als doel een gezaghebbende publicatiereeks op te zetten met het karakter van een statistisch naslagwerk. Deze samenwerking heeft geresulteerd in de publicatiereeks 'Criminaliteit en rechtshandhaving' (C&R), waarin het thans voorliggende rapport de achtste editie is. Deze publicatiereeks beoogt ontwikkelingen in en samenhangen tussen criminaliteit en rechtshandhaving periodiek en systematisch in kaart te brengen en biedt cijfers aan ter ondersteuning van de beantwoording van vele vragen op het gebied van criminaliteit en rechtshandhaving. De publicatie is bedoeld voor iedereen die is geïnteresseerd in kwantitatieve informatie over criminaliteit en rechtshandhaving: beleidsmakers, politici, journalisten, wetenschappers en anderen.

In C&R worden ontwikkelingen zo veel mogelijk 'geduid'. Dat wil zeggen dat ontwikkelingen worden beschreven en toegelicht, dat wordt geëxpliciteerd hoe de cijfers tot stand zijn gekomen en welke definities daarbij zijn gehanteerd, en dat mogelijke trendbreuken door wijzigingen in gehanteerde meetmethoden worden benoemd. Het is daarom raadzaam om niet alleen de in deze publicatie gepresenteerde tabellen (zie bijlage 4) te raadplegen, maar ook de bijbehorende toelichtingen in de corresponderende hoofdstukken en de bronbeschrijvingen (zie bijlage 3). C&R geeft geen verklaringen bij de geconstateerde ontwikkelingen en is terughoudend in het geven van interpretaties.

De toegevoegde waarde van C&R is niet alleen gelegen in het bijebrengen van statistische informatie, waarvan veel al elders is gepubliceerd. Door de informatie over de verschillende onderdelen met elkaar in verband te brengen, wordt ook de *samenhang* in de strafrechtsketen kwantitatief in beeld gebracht: hoe verhouden ontwikkelingen in de geregistreerde criminaliteit zich tot de ontwikkelingen verderop in de strafrechtsketen, zoals het aantal transacties, schuldigverklaringen en door de rechter opgelegde straffen?

Een belangrijk deel van de in C&R gebruikte informatie komt uit registratiesystemen/databases die worden beheerd en geanalyseerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Maar ook het ministerie van Justitie en de verschillende justitiële ketenpartners, onder meer het Centraal Justitieel Incassobureau, de Dienst Justitiële Inrichtingen, Reclassering Nederland en de Raad voor de Kinderbescherming, beschikken over veel bronnen. Uit de meeste van deze bronnen wordt jaarlijks statistische informatie gepubliceerd in persberichten, jaarverslagen of anderszins. Daarnaast leveren deze partners op verzoek op maat gemaakte overzichten ten behoeve van C&R.

Deze achtste editie van C&R kent enige verschillen ten opzichte van de vorige editie (Kalidien & Eggen, 2009). Zo zijn de gegevens over de geregistreerde criminaliteit en de verdachten van criminaliteit weer in één hoofdstuk samengebracht. Daarnaast zijn in enkele hoofdstukken onderwerpen die verband houden met de strafrechtsketen, maar niet direct in de 'rode draad' van de hoofdstukken past, in boxen weergegeven. Een andere wijziging ten opzichte van de vorige editie van C&R is dat vooraf aan elk hoofdstuk keypoints met de belangrijkste ontwikkelingen zijn weergegeven.

De ontwikkelingen in en de samenhang tussen criminaliteit en rechtshandhaving worden in deze publicatie doorgaans beschreven vanaf 2000 tot en met 2009 en in enkele gevallen vanaf een later jaar, afhankelijk van de beschikbaarheid van cijfers. Op de websites van zowel het WODC als het CBS worden de tabellen gepresenteerd, waarin de cijfers zo ver mogelijk teruggaan. Hierdoor kan het voorkomen dat een volledige tabel niet in druk is opgenomen, maar uitsluitend online is te raadplegen. Zo bevat bijvoorbeeld tabel 3.1 uitsluitend gegevens over jaren vóór 2000, en is daarom niet opgenomen in de gedrukte versie van deze publicatie.

Voor het verkrijgen van inzicht in de omvang, ontwikkeling en aard van de geregistreerde criminaliteit in Nederland gebruikte het CBS tot en met het verslagjaar 2007 gegevens die rechtstreeks werden onttrokken aan de basisprocessensystemen van de 25 regiokorpsen, het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) en de Koninklijke Marechaussee (Kmar). Met ingang van het verslagjaar 2005 worden de gegevens uit de basisprocessensystemen van 24 regiokorpsen centraal geleverd via de landelijke politiedatabank 'Geïntegreerde Interactieve Databank voor Strategische bedrijfsinformatie' (GIDS). De gegevens worden geleverd volgens de definities en de telwijze van GIDS. Alleen het KLPD, de Kmar en regiokorps Haaglanden¹ leveren hun informatie nog rechtstreeks aan het CBS. Deze nieuwe wijze van tellen geeft een trendbreuk in de cijfers. Globaal bezien ligt het niveau van de geregistreerde misdrijven binnen GIDS iets hoger. De trend in de ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit blijft echter nagenoeg gelijk. Omdat het repareren van de geconstateerde trendbreuk veel inspanning en tijd kost, is het CBS gestart met een nieuwe reeks over de geregistreerde misdrijven, vanaf 2005. Bezien wordt nog of de reeks verder terug in de tijd kan worden doorgetrokken. De nieuwe reeks *geregistreerde misdrijven* van 2005-2009 is opgenomen in deze editie (zie hoofdstuk 4).

De analyse en verificatie door het CBS van de uitkomsten betreffende *gehoorde verdachten* is nog gaande. Daarom zijn deze cijfers nog niet geactualiseerd voor de jaren 2008 en 2009.

1 Vanaf het verslagjaar 2010 levert ook regio Haaglanden via GIDS.

1.1 Wijze van presentatie

De publicatie is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 2 (Het Nederlandse strafrechtstelsel) geeft een beschrijving van het Nederlandse strafrechtstelsel en laat zien welke instanties en actoren in dit systeem een rol spelen. Het hoofdstuk kan dienen als referentiekader voor de overige hoofdstukken.

Hoofdstuk 3 (Criminaliteit en slachtofferschap) laat zien hoe vaak burgers en bedrijven slachtoffer worden van verschillende soorten criminaliteit. Verder wordt aandacht besteed aan kenmerken van burgers en bedrijven als slachtoffer, aan de materiële en immateriële gevolgen van slachtofferschap, aan onveiligheidsgevoelens, aan preventiemaatregelen ter voorkoming of als gevolg van criminaliteit en aan het beroep op slachtofferhulp.

Hoofdstuk 4 (Criminaliteit en opsporing) beschrijft de aard en omvang van de door de politie geregistreerde criminaliteit: hoeveel processen-verbaal zijn door de politie opgemaakt, om wat voor misdrijven gaat het, hoeveel zaken zijn opgehelderd? Daarnaast wordt de omvang van het aantal gehoorde en aangehouden verdachten beschreven en wordt een beeld geschetst van de kenmerken van verdachten. In een aparte paragraaf worden de minderjarige verdachten belicht.

Hoofdstuk 5 (Vervolging) gaat een stap verder in de strafrechtssketen en geeft een beschrijving van de instroom en afdoening van strafzaken in eerste aanleg bij het Openbaar Ministerie (OM) en de rechtbanken. Daarnaast komt de aard van de delicten waarvoor men wordt vervolgd aan bod. Ook hier worden de minderjarigen apart belicht.

Hoofdstuk 6 (Berechting) beschrijft de wijze van afdoening en de opgelegde sancties door de rechter zowel voor het totaal als apart voor de minderjarigen.

Hoofdstuk 7 (Tenuitvoerlegging van sancties) beschrijft de tenuitvoerlegging van verschillende soorten strafrechtelijke sancties (straffen en maatregelen) tegen meerderjarigen en minderjarigen in Nederland. Sancties die ten uitvoer worden gelegd door de verschillende sectoren van de Dienst Justitiële Inrichtingen, Reclassering Nederland, de Raad voor de Kinderbescherming en het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) worden hier belicht.

Hoofdstuk 8 (De strafrechtssketen in samenhang) brengt de stromen en ontwikkelingen in de verschillende onderdelen van de strafrechtssketen bij elkaar en beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen in samenhang. In dit hoofdstuk wordt eveneens apart aandacht besteed aan de minderjarigen.

Hoofdstuk 9 (Rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving) beschrijft hoeveel de overheid uitgeeft aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving en de hoogte van de financiële schade en overige maatschappelijke kosten van criminaliteit. De uitgaven van de overheid worden zo veel mogelijk toegerekend naar

de verschillende elementen van de strafrechtsketen, zoals preventie, opsporing, vervolging, berechting, tenuitvoerlegging en ondersteuning. De financiële schade en de overige maatschappelijke kosten worden uitgesplitst naar burgers, bedrijven en overheid.

Hoofdstuk 10 (Nederland in internationaal perspectief) presenteert de internationale dimensie: hoe is de omvang en ontwikkeling van de criminaliteit en de strafrechtelijke reactie daarop in Nederland, in vergelijking met Europa en enkele landen daarbuiten?

Voor de hoofdstukken 3 tot en met 10 zijn tabellen in een aparte bijlage (bijlage 4) bijeen gezet. De overige bijlagen bevatten een lijst met namen van personen die hebben meegewerkt aan deze editie van C&R (bijlage 1), de in deze publicatie gehanteerde standaardclassificatie misdrijven CBS (bijlage 2), de in deze publicatie gebruikte statistische bronnen (bijlage 3), een overzicht van de in deze publicatie gehanteerde afkortingen (bijlage 5), een stroomschema van de strafrechtsketen (bijlage 6) en een trefwoordenregister (bijlage 7).

1.2 Kanttekeningen

De nadruk ligt in dit boek op misdrijven. Overtredingen, die feitelijk de grootste categorie van strafbare gedragingen vormen, blijven (vooralsnog) buiten beeld. Hierbij kan worden gedacht aan 'zwarijden in het openbaar vervoer', 'openbare dronkenschap', 'verkeersovertredingen', enzovoort. De data waarover CBS en Justitie thans beschikken, laten een gedetailleerde beschrijving van de overtredingen nog niet toe. Zodra dit wel mogelijk is, zal in een volgende editie van C&R ook aan de overtredingen apart aandacht worden besteed. Overigens worden op enkele plaatsen in dit boek gegevens *inclusief* overtredingen gepresenteerd, bijvoorbeeld waar het de tenuitvoerlegging van bepaalde sanctietypen betreft, zoals het aantal Halt-waardige delicten (deze gegevens zijn dan alleen beschikbaar van misdrijven en overtredingen samen). In die gevallen wordt dat expliciet vermeld.

Met betrekking tot de categorisering van delicten is in dit boek gekozen voor de standaardclassificatie misdrijven CBS (zie bijlage 2). Deze indeling is gebaseerd op wetsartikelen. De consequentie van deze keuze is dat vormen van criminaliteit die zich niet laten definiëren in termen van wetsartikelen, buiten beeld blijven. (Vormen van) georganiseerde criminaliteit, organisatiecriminaliteit, werknemerscriminaliteit, enzovoort vallen eveneens buiten het bereik van dit boek. Waar in dit boek wordt gesproken over 'rechtbankstrafzaken' worden zaken bedoeld betreffende misdrijven die door het Openbaar Ministerie of de rechter worden afgedaan. Voor deze publicatie zijn diverse bronnen gebruikt. Elke bron kent zijn waarde maar ook zijn beperkingen. De uitkomsten van

slachtofferenquêtes zijn gebaseerd op steekproeven. Daardoor is het bijvoorbeeld niet mogelijk om betrouwbare uitsplitsingen te maken naar minder vaak voorkomende delicttypen, omdat de aantallen in de enquêtes zeer klein zijn. Bovendien zijn de uitkomsten van deze enquêtes gebaseerd op de beleving van misdrijven door individuele slachtoffers. Deze kunnen afwijken van die van politie en justitie. Doordat van ernstige delicten waarschijnlijk vaker aangifte wordt gedaan dan van minder ernstige delicten, zullen de minder ernstige delicten over het algemeen beter door slachtofferenquêtes in beeld worden gebracht dan door de statistieken van de politie. Delicten waarbij geen directe slachtoffers vallen of hoeven te vallen (de zogenoemde 'slachtofferloze delicten'), zoals drugshandel of rijden onder invloed, worden via slachtofferenquêtes in het geheel niet waargenomen. Voor het in beeld krijgen van dit soort delicten is de CBS-Politiestatistiek van waarde.

Cijfers die afkomstig zijn uit de registratie van politie en justitie kennen echter ook beperkingen. Ten eerste hebben ze alleen betrekking op de feiten of zaken die de betreffende instantie registreert. Zo zal de politie vernielingen of diefstallen die niet worden aangegeven, niet registreren. Hetzelfde geldt voor 'slachtofferloze' delicten, zolang de politie deze delicten niet op het spoor komt. Dit laatste geeft al aan dat ook het beleid en de technische mogelijkheden van de betrokken instanties invloed op de cijfers kunnen hebben. Als de politie meer aandacht besteedt aan alcoholgebruik van automobilisten of op dit gebied nieuwe opsporingsmethoden gaat hanteren, kan dit mogelijk invloed hebben op het aantal geregistreerde misdrijven. Ontwikkelingen in de criminaliteitscijfers moeten derhalve niet alleen worden verklaard uit ontwikkelingen in de criminaliteit, maar dienen tevens te worden geïnterpreteerd tegen de achtergrond van mogelijke veranderingen in gedrag rond aangifte en in beleid op het gebied van registratie en vervolging. Dit geldt ook verderop in de strafrechtelijke keten, bijvoorbeeld bij de ontwikkelingen in gegevens over vervolging en berechting. Ten tweede kunnen er verschillen in definities optreden tussen verschillende bronnen, waardoor uitkomsten niet altijd exact vergelijkbaar zijn.² Voor een volledig beeld van de voornaamste kenmerken en beperkingen van de in deze publicatie gehanteerde bronnen wordt verwezen naar bijlage 3.

Ten slotte is ook deze editie van C&R voortgebouwd op voorgaande edities. Hierdoor komt het voor dat nog (dankbaar) gebruik is gemaakt van tekstgedeelten van auteurs van voorgaande edities.

2 In deze publicatie wordt voor het onderdeel vervolging en berechting gebruikgemaakt van de CBS-statistiek Rechtbankstrafzaken, waarbij de primaire bronssystemen COMPAS en GPS worden bevroegd. Het Parket-Generaal (PaG) hanteert een beleidsinformatiesysteem (OMDATA), waarin zowel COMPAS- als GPS-zaken zijn verwerkt. Definitieverschillen, verschillen in meetmomenten en bevragingwijze kunnen verschillen in de uitkomsten van CBS en PaG tot gevolg hebben (zie bijlage 3).

2 Het Nederlandse strafrechtstelsel

J.B.J. van der Leij en W.M. de Jongste

Het strafrechtstelsel is het geheel van organen dat belast is met de handhaving van het strafrecht in Nederland. Het strafrechtstelsel, of de strafrechtspleging,¹ bestaat uit de fasen van opsporing, vervolging, berechting en tenuitvoerlegging van opgelegde straffen en maatregelen. Dit hoofdstuk geeft een beschrijving op hoofdlijnen van deze fasen binnen de strafrechtspleging, alsook van een aantal betrokken personen en van de organen die daarin werkzaam zijn.

Het hoofdstuk begint in paragraaf 2.1 met een omschrijving van enkele begrippen en actoren die centraal staan binnen de strafrechtspleging. In de daaropvolgende paragrafen komen de opsporingsfase (paragraaf 2.2), de fase van de vervolging (paragraaf 2.3), van de berechting (paragraaf 2.4) en die van de tenuitvoerlegging (paragraaf 2.5) aan bod. In paragraaf 2.6 worden nog enkele andere belangrijke actoren en instellingen besproken die, zij het minder centraal, ook betrokken zijn bij het functioneren van de strafrechtspleging.

2.1 Centrale begrippen en personen in de strafrechtspleging

In deze paragraaf wordt allereerst kort ingegaan op de begrippen strafbaar feit en straf(proces)recht. Vervolgens wordt aandacht besteed aan de verdachte, het slachtoffer, de getuige en de deskundige.

Strafbaar feit en het straf(proces)recht

De term strafbaar feit is onlosmakelijk verbonden aan het begrip criminaliteit, dat verwijst naar alle soorten menselijke gedragingen die door de wetgever strafbaar zijn gesteld. Een strafbaar feit is een gedraging (een combinatie van doen en nalaten) waarop een straf is gesteld (strafbedreiging) en dat aanleiding kan geven tot een strafvervolging. Strafbare feiten worden ook wel *delicten* genoemd en zijn beschreven in het Wetboek van Strafrecht en in bijzondere wetten, bijvoorbeeld in de Wegenverkeerswet 1994, de Opiumwet, de Wet wapens en munitie, en de Wet op de economische delicten.

Er wordt een onderscheid gemaakt in soorten strafbare feiten, namelijk *misdrijven* en *overtredingen*.² Overtredingen zijn relatief lichte feiten, misdrijven zijn ernstigere feiten.³ Voorbeelden van misdrijven zijn verkrachting, mishandeling, inbraak en diefstal. Openbare dronkenschap en rijden zonder rijbewijs zijn voorbeelden van overtredingen. De

1 De termen strafrechtstelsel en strafrechtspleging worden hier als synoniemen van elkaar gebruikt.

2 Vroeger, dat wil zeggen vóór 1886, bestond er een driedeling in strafbare feiten, namelijk misdrijven, wanbedrijven en overtredingen.

3 Een onderliggend criterium op basis waarvan het ene delict als een misdrijf en het andere als een overtreding kan worden gekwalificeerd lijkt niet te bestaan. Voortvloeiend uit het onderscheid zijn wel enkele verschillen te duiden. Zo kan voor een overtreding geen gevangenisstraf worden opgelegd, enkel hechtenis.

wet geeft steeds aan of er sprake is van een misdrijf of van een overtreding.⁴ De *commune* strafbare feiten staan omschreven (gecodificeerd) in Boek II (misdrijven) en Boek III (overtredingen) van het Wetboek van Strafrecht (Sr).⁵ Bij de bijzondere wetten is vaak voor een andere indeling gekozen, waarbij in een specifieke bepaling het onderscheid tussen misdrijven en overtredingen is neergelegd.

Voor alle strafbare feiten geeft de wet aan welke straf maximaal kan worden opgelegd. Elk delict heeft een eigen wettelijk strafmaximum. De rechter mag niet zwaarder straffen dan dit specifieke maximum.⁶ Natuurlijk kan de rechter wel een lagere straf opleggen. De absolute ondergrens wordt gevormd door het rechterlijk pardon, dit wil zeggen dat de rechter de mogelijkheid heeft om bij een veroordeling in het geheel geen straf (of maatregel) op te leggen. Wordt er wel een straf opgelegd, dan geldt voor een aantal strafsoorten een algemeen wettelijk strafminimum.⁷

Het geheel van strafbare feiten en de daarbij behorende strafbedreigingen wordt ook wel het *materiële strafrecht* genoemd. De strafbaar gestelde gedragingen en de manier waarop de overheid daarop reageert, zijn neergelegd in de wet. 'Geen feit is strafbaar dan uit kracht van een daaraan voorafgegane wettelijke strafbepaling', aldus artikel 1 lid 1 Sr. Dit artikel wordt beschouwd als de formulering van het aan het Nederlandse strafrecht ten grondslag liggende legaliteitsbeginsel. Dit houdt in dat in het Nederlandse strafrecht niemand veroordeeld kan worden voor een feit dat niet bij wet strafbaar is gesteld. Bovendien is een feit alleen strafbaar als het op het moment dat het plaatsvond volgens de wet een strafbaar feit was. De wetgever mag niet met terugwerkende kracht feiten strafbaar stellen (artikel 1 lid 2 Sr).

Naast het materiële strafrecht kennen we het *formele strafrecht*, oftewel het strafprocesrecht. Het formele strafrecht is beschreven in het Wetboek van Strafvordering en regelt op welke wijze en door welke personen en instanties wordt onderzocht of een strafbaar feit is begaan en door wie en op grond van welke maatstaven wordt beslist over de strafrechtelijke sancties die kunnen volgen op een bewezen strafbaar feit. De processuele benadering van het legaliteitsbeginsel is geformuleerd in het eerste artikel van het Wetboek van Strafvordering en luidt: 'Strafvordering vindt alleen plaats op de wijze bij de wet voorzien.' Het legaliteitsbeginsel bindt de overheid aan de wet als het gaat om het inbreuk maken op de rechten en vrijheden van de burgers. In artikel 1 Sv is dit uitgewerkt voor het straf-

4 De wet geeft geen definitie van de begrippen overtreding en misdrijf.

5 Met het *commune* strafrecht wordt bedoeld het 'gewone' strafrecht, in tegenstelling tot het bijzondere strafrecht, zoals het economisch of het fiscale strafrecht.

6 Voor een aantal strafsoorten bestaat er ook een algemeen (en absoluut) geldend wettelijk strafmaximum. Dit betreft alle hoofdstraffen, zijnde gevangenisstraf, hechtenis, taakstraf en geldboete. Voor minderjarigen zie art. 77s Sr.

7 Voor alle hoofdstraffen, behalve voor de taakstraf, geldt een algemeen wettelijk strafminimum; zie paragraaf 2.5.

proces, hetgeen bijvoorbeeld betekent dat de rechter uitsluitend een door de wet omschreven straf mag opleggen.

Zowel het materiële als het formele strafrecht is nodig om een bijdrage te leveren aan de veiligheid van individuele burgers en van de samenleving als geheel. De bevordering van de veiligheid is in een rechtsstaat niet absoluut, maar staat in het teken van het garanderen van de vrijheid van burgers. Daarom moet tegelijkertijd sprake zijn van bescherming tegen willekeurige strafvervolging.

De verdachte

Een verdachte is iemand tegen wie uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit bestaat.⁸ In het strafrecht wordt de verdachte geacht onschuldig te zijn (*praesumptio innocentiae*) totdat een rechter definitief een uitspraak heeft gedaan en hij schuldig is bevonden.⁹ Daarom wordt de term ‘verdachte’ gebruikt. De meeste verdachten zijn natuurlijke personen, maar ook een rechtspersoon kan verdachte zijn.

Om als verdachte te kunnen worden aangewezen, moet sprake zijn van een vermeend strafbaar feit én van een redelijk vermoeden van schuld van de betrokkene aan dat vermeende strafbare feit. Het vermoeden moet blijken uit feiten of omstandigheden, zoals getuigenverklaringen. De formele verdenking betekent dat tegen een verdachte dwangmiddelen, zoals aanhouding voor verhoor, kunnen worden toegepast. In beginsel mogen tegen een persoon waartegen (nog) geen redelijk vermoeden van schuld bestaat géén strafrechtelijke dwangmiddelen worden toegepast. De Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden (Wet BOB) vormt hierop echter een uitzondering. Voor wat betreft de dwangmiddelen van stelselmatige observatie, infiltratie, opnemen van vertrouwelijke communicatie en opnemen van telecommunicatie mogen deze ook worden uitgeoefend tegen personen die (nog) geen verdachte zijn in bovengenoemde zin. In dat geval spreekt men ook wel van ‘vroegverdachten’.

Verdachte zijn betekent ook het kunnen uitoefenen van bepaalde rechten in het strafproces. Zo hoeft een verdachte niet mee te werken aan zijn eigen veroordeling door het afleggen van een verklaring. Een verdachte heeft het recht om te zwijgen. Voor de aanvang van het verhoor moet een verdachte hierop worden gewezen. Andere rechten van een verdachte zijn het recht op bijstand door een raadsman,¹⁰ het recht om te worden

⁸ Art. 27 Wetboek van Strafvordering (Sv).

⁹ Door de invoering van de Wet OM-afdoening wordt hiervan afgeweken. Het is niet langer alleen aan de rechter overgelaten om de schuld van de verdachte vast te stellen. Ook de officier van justitie zal voorafgaande aan een OM-strafbeschikking de schuld van de verdachte moeten hebben vastgesteld, anders kan geen strafbeschikking worden opgelegd. De Wet OM-afdoening wordt verder besproken in paragraaf 2.3.3.

¹⁰ In beginsel kiest de verdachte zelf de raadsman (art. 38 lid 1 Sv). Naast de gekozen raadsman bestaat de toegevoegde raadsman, die door de Staat wordt betaald en op wie de verdachte recht heeft als hij voor een bepaalde tijd van zijn vrijheid wordt beroofd in het kader van het onderzoek (art. 40 e.v. Sv). De raadsman geeft juridische en morele bijstand aan de verdachte, komt op voor diens belangen en is

gehoord en het recht op kennisneming van de processtukken. Een verdachte heeft recht op behandeling van zijn zaak binnen een redelijke termijn. Wordt deze termijn overschreden, dan kan dat leiden tot strafvermindering of zelfs tot verval van het recht tot vervolging. Personen die ten onrechte verdachte zijn geweest en daarvan nadeel hebben ondervonden, kunnen een beroep doen op schadevergoeding door de overheid.¹¹

Het slachtoffer

De meeste slachtoffers van strafbare feiten zijn burgers. Maar ook bedrijven en instellingen kunnen slachtoffer zijn. In het strafproces was de rol van het slachtoffer lange tijd beperkt tot die van getuige/aangever. Voor bepaalde ernstige misdrijven bestaat sinds 1 januari 2005 voor slachtoffers een 'spreekrecht'.¹² In gevallen van ernstig persoonlijk slachtofferschap, zoals in zedenzaken, kan de schade ook een sterke emotionele (immateriële) component hebben. Een slachtoffer of diens nabestaande kan op de terechtzitting een verklaring afleggen over de gevolgen die het ten laste gelegde feit heeft teweeggebracht. Het spreekrecht betekent overigens niet dat het slachtoffer medebeslissingsrecht heeft gekregen in de afdoening van 'zijn' strafzaak. Eind 2009 is de 'Wet Versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces' door de Eerste Kamer aangenomen.¹³ In deze wet krijgt het slachtoffer onder andere recht op informatie over de strafrechtelijke procedure tegen de verdachte, recht op correcte bejegening, recht op informatie over de mogelijkheden van schadevergoeding in het kader van het strafproces, recht op kennisneming van processtukken, het recht op toevoegen van stukken aan het procesdossier en recht op bijstand door een raadsman en op een tolk.

Een slachtoffer van een misdrijf kan worden bijgestaan door het Bureau Slachtofferhulp. Slachtoffers van seksuele en andersoortige geweldsmisdrijven kunnen via de 'Wet op de rechtsbijstand' een beroep doen op een advocaat.¹⁴

Het slachtoffer kan op verschillende manieren vergoeding krijgen voor geleden materiële of immateriële schade. Het slachtoffer kan zich in het strafproces als 'benadeelde partij' voegen, om zodoende schadevergoeding van de dader te eisen. De strafrechter kan ook uit zichzelf de

woordvoerder van de verdachte. De relatie tussen de verdachte en zijn raadsman is een vertrouwensrelatie en daarom is de raadsman verplicht tot geheimhouding van alles wat hem in die hoedanigheid door zijn cliënt wordt toevertrouwd. Ook hoeft hij daarover in rechte niet te getuigen (art. 218 Sv).

11 Het Wetboek van Strafvordering kent enkele voorzieningen voor schade die het gevolg is van de strafvorderlijke activiteiten. Een ervan is de schadevergoeding aan ex-verdachten. Een verdachte die in voorlopige hechtenis heeft gezeten zonder dat er een straf of een maatregel is opgelegd, of voor een feit waarvoor geen voorlopige hechtenis is toegelaten, heeft recht op een vergoeding van geleden schade. Behalve vermogensschade (verlies van inkomsten als gevolg van detentie) kan ook immateriële schade vergoed worden. Verder kent het Wetboek van Strafvordering de proceskostenvergoedingsregeling, de vergoedingsregeling voor de kosten bij voeging door een benadeelde partij en de kostenvergoedingsregeling in verband met bevelen van justitiële autoriteiten tot uitlevering of overbrenging van voorwerpen.

12 Op 1 januari 2005 trad de 'Wet invoering van spreekrecht voor slachtoffers en nabestaanden' in werking.

13 Wet van 17 december 2009, *Stb.* 2010, 1.

14 Zie art. 1 lid 1 onder f Wet op de rechtsbijstand.

verdachte tot een schadevergoeding veroordelen: de schadevergoedingsmaatregel. Bovendien kan de rechter bij wijze van bijzondere voorwaarde een schadevergoeding opleggen of de storting van een som geld bevelen aan een instelling die de belangen van slachtoffers behartigt. Verder komt het slachtoffer soms in aanmerking voor een uitkering door een schadeloosstelling. Ten slotte kan het slachtoffer schadevergoeding eisen via een procedure bij de civiele rechter.

De getuige

Personen die iets kunnen verklaren omtrent een (vermeend) strafbaar feit of over de persoon van de verdachte kunnen als getuige worden gehoord in het strafproces. Zonder getuigenverklaringen is de opsporing en de vervolging vaak uitermate moeilijk. Dat maakt getuigen tot belangrijke deelnemers in het strafproces. Maar een getuige is méér dan enkel een instrument bij de waarheidsvinding en in de afdoening van een strafzaak. Getuigen kunnen zelfstandige procesrechtelijke belangen hebben die soms niet stroken met de belangen van andere deelnemers in het strafproces, hetgeen in de afgelopen jaren binnen de strafrechtpleging heeft geleid tot een differentiatie in soorten getuigen.¹⁵ Dit heeft weer geleid tot regelgeving omtrent bedreigde en afgeschermd getuigen, maatregelen ter bescherming van getuigen en toezeggingen aan getuigen die tevens verdachte of reeds veroordeeld zijn.

Het inschakelen van getuigen door de rechter-commissaris (r-c),¹⁶ de officier van justitie, de verdachte en de zittingsrechter is geregeld in het Wetboek van Strafvordering.¹⁷ Daarbij hebben getuigen in de regel een verschijnings- en een spreekplicht. Van dat laatste kunnen getuigen zich echter in bepaalde gevallen verschonen. In dat geval hoeven zij geen verklaring af te leggen of bepaalde vragen te beantwoorden. De wetgever heeft drie soorten verschoningsrechten erkend. Ten eerste kunnen de naasten van de verdachte zich verschonen, ten tweede mag de getuige zwijgen die in geval van spreken zichzelf of zijn naasten aan het gevaar van een strafrechtelijke veroordeling zou blootstellen en ten derde heeft een aantal beroepsbeoefenaren een verschoningsrecht.¹⁸

- 15 Soorten getuigen die in de regelgeving en rechtspraak naar voren komen zijn onder meer slachtoffergetuigen, andere kwetsbare getuigen (onder wie kinderen en personen met een verstandelijke beperking), anonieme getuigen en kroongetuigen.
- 16 De rechter-commissaris (r-c) is een onderzoeksrechter van een arrondissementsrechtbank. Een gerechtelijke vooronderzoek (GVO) wordt door deze rechter ingesteld. De waarde van een GVO is (altijd geweest) dat onpartijdig en objectief onderzoek kan worden uitgevoerd in een vroeg stadium van de strafzaak. In de loop der jaren is het GVO echter onder druk komen te staan. Zo bleek het OM de tussenkomst van een r-c in het kader van een GVO vaak niet zozeer te willen om onderzoek te verrichten, maar om de onderzoeksrechter in staat te stellen bepaalde dwangmiddelen toe te passen, waartoe het OM zelf geen bevoegdheid had. Met de invoering van de Wet herziening gerechtelijk vooronderzoek (Stb. 1999, 243) is het GVO wel gehandhaafd, maar is de verplichte tussenkomst van een r-c in het kader van een GVO behoorlijk teruggebracht.
- 17 Het horen van getuigen door de politie is in Nederland niet wettelijk geregeld.
- 18 Hierbij moet onder andere gedacht worden aan advocaten en artsen, die tevens een geheimhoudingsplicht hebben. Overigens is het verschoningsrecht niet altijd gekoppeld aan een geheimhoudingsplicht. Zo is een familielid van de verdachte die zich kan verschonen, daartoe niet wettelijk verplicht.

De deskundige

Een van de getuige te onderscheiden persoon die door de rechter (of de r-c), de officier van justitie of de verdachte kan worden ingeschakeld, is de deskundige. De rechter kan, met het oog op de waarheidsvinding, behoefte hebben aan het oordeel van een expert, bijvoorbeeld een reclaseringswerker, een technicus, een ballistische deskundige, een financieel deskundige, een psychiater of een psycholoog. Soms is de rechter verplicht een deskundige in te schakelen, bijvoorbeeld als de rechter tbs wil opleggen. De deskundige kan ook in het voorbereidend onderzoek of ter terechtzitting worden gehoord.

Met de Wet deskundigen in strafzaken krijgt de deskundige een eigen positie binnen het strafproces(recht).¹⁹ Uit deze wet komt tevens voort het Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen (NRGD).²⁰ Dit register is bedoeld om de kwaliteit van de inbreng van deskundigen tijdens de rechtspleging te vergroten. Dit register sluit het inschakelen van andere dan gerechtelijke deskundigen overigens niet uit. Zo kan de verdachte zelf tegenonderzoek laten verrichten en ook deskundigen laten horen.

2.2 De opsporing

Het opsporingsonderzoek begint als de politie of een opsporingsambtenaar kennisneemt van een vermoedelijk gepleegd strafbaar feit. De politie maakt onderscheid tussen strafbare feiten die de politie zelf constateert ('haaldelicten')²¹ en strafbare feiten die door burgers (getuigen) en bedrijven worden gemeld²² en aangegeven ('brengdelicten').

Opsporingsambtenaren zoeken naar sporen, horen getuigen en slachtoffers, houden verdachten aan en leggen alle gegevens schriftelijk vast in een proces-verbaal.

De eindverantwoordelijkheid voor de opsporing ligt bij het Openbaar Ministerie (OM) (zie paragraaf 2.3). De officier van justitie geeft leiding aan het opsporingsonderzoek. Om dit onderzoek goed te kunnen doen, kan het voor de politie nodig zijn om bepaalde dwangmiddelen toe te passen. Dat zijn bevoegdheden waarmee inbreuk wordt gemaakt op de vrijheden van personen en waartoe de toestemming van de officier van justitie en in bepaalde gevallen van de rechter-commissaris nodig is. Voorbeelden van dwangmiddelen zijn huiszoeking, het afluisteren van telefoon, onderzoek aan kleding of het in beslag laten nemen van voorwerpen die als bewijsmiddel kunnen dienen. De wet geeft precies aan wanneer welk dwangmiddel mag worden toegepast. Belangrijke dwangmiddelen die de politie kan toepassen zijn aanhouding, ophouden voor

19 Wet van 22 januari 2009, *Stb.* 2009, 33.

20 Zie www.deskundigenregister.nl.

21 Door ontdekking op heterdaad of door zelf gericht onderzoek te doen.

22 Inclusief anonieme meldingen.

onderzoek (maximaal zes uur) en in verzekeringstelling (maximaal zes dagen) als het belang van het onderzoek dat vereist.²³

Een bevel tot in verzekeringstelling wordt alléén verleend bij zwaardere strafbare feiten, waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan.²⁴ Na zijn aanhouding moet een verdachte binnen uiterlijk drie dagen en vijftien uur worden voorgeleid aan de rechter-commissaris. Als de officier van justitie een verdachte nog langer vast wil houden, moet hij bij de rechter-commissaris de inbewaringstelling vorderen. Hierdoor kan een verdachte nog eens veertien dagen worden vastgehouden. Binnen de termijn van de inbewaringstelling kan de politie nader onderzoek doen naar de feiten waarop de verdenking is gebaseerd. Verder kan binnen die termijn de officier van justitie aan de (raadkamer²⁵ van de) rechtbank vragen gevangenhouding van een verdachte te bevelen, indien sprake is van ernstige verdenkingen of een kans op herhaling bij vrijlating van de verdachte. De duur van de gevangenhouding is maximaal negentig dagen.²⁶

2.2.1 De regiopolitie en het Korps Landelijke Politiediensten

De Nederlandse politie is georganiseerd in 25 regionale korpsen en het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). Een regionaal politiekorps is weer onderverdeeld in districten. Districten zijn doorgaans weer opgedeeld in basiseenheden. De taken en samenstelling van de Nederlandse politie zijn wettelijk geregeld in de Politiewet 1993. De hoofdtaken zijn enerzijds het handhaven van de openbare orde en veiligheid en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven en anderzijds de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde (opsporen en oplossen van strafbare feiten) en de uitvoering van politietaken ten dienste van justitie.²⁷ Dit laatste betreft zowel de inzet voor politietaken als de uitvoering van de verkeerswetgeving of vreemdelingenwetgeving.

Het KLPD houdt onder meer toezicht op het verkeer op de rijkswegen en op het scheepvaart- en vliegverkeer. Ook zorgt het KLPD voor de bewaking van de leden van het Koninklijk Huis en levert het de specialistische ondersteuning en materiaal. Het KLPD telt twaalf diensten, waaronder de

23 Voorbeelden hiervan zijn: het nader horen van een verdachte, de confrontatie van getuigen met de verdachte, het opsporen van een medeverdachte zonder dat de verdachte de gelegenheid heeft hem in te lichten of het achterhalen of verifiëren van de identiteit van een verdachte.

24 Zie art. 67 Sv.

25 Voor een rechterlijke tussenkomst buiten de strafzitting om heeft de wetgever mogelijkheden gecreëerd. In geval van een GVO wordt een r-c betrokken bij een strafzaak (zie hiervoor, noot 16). Voor een aantal andere gevallen, zoals bezwaarschrift tegen vervolging, hoger beroep tegen beslissingen van de r-c, heeft de wetgever een aparte rechterlijke voorziening ontworpen, de zogeheten raadkamerprocedure (zie art. 21 e.v. Sv).

26 In het geval de verdenking een terroristisch misdrijf betreft kan de duur van het bevel tot gevangenneming of gevangenhouding na negentig dagen gedurende ten hoogste twee jaren worden verlengd met periodes die een termijn van negentig dagen niet te boven gaan.

27 Hoewel er meerdere betekenissen toe te kennen zijn aan de term justitie, wordt toch vooral de nadruk gelegd op de rechtshandhaving door de overheid.

Dienst Verkeerspolitie, de Dienst Spoorwegpolitie, de Dienst Waterpolitie, de Dienst Luchtvaartpolitie en de Dienst Nationale Recherche Informatie. De politie moet volgens artikel 2 van de Politiewet haar taak uitoefenen 'in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels'. Het OM oefent het gezag uit over de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en het verrichten van taken ten behoeve van justitie. Voor zover het gaat om het handhaven van de openbare orde in de gemeente en het verlenen van hulp is de burgemeester het bevoegde gezag. De politie heeft bij de vervulling van haar taak dus met twee gezagsdragers te maken. Hoewel er formeel een strikte scheiding is, overlappen deze taken in de praktijk. Daarom overleggen de burgemeester, de officier van justitie en het hoofd van het regionale politiekorps (de korpsbeheerder) regelmatig in het zogeheten driehoeksoverleg.²⁸

2.2.2 De Koninklijke Marechaussee

Naast de civiele politie kent Nederland politie met een militaire status: de Koninklijke Marechaussee. De (onder)officieren en andere militairen van de Koninklijke Marechaussee zijn opsporingsambtenaren met een beperkte taak. Zij mogen alleen optreden in gevallen die door de Minister van Justitie in overeenstemming met de Minister van Defensie zijn bepaald.²⁹ De taken van de Koninklijke Marechaussee bestaan uit civiele en militaire taken. De Koninklijke Marechaussee behoort tot de verantwoordelijkheid van de Minister van Defensie. Enkele civiele taken zijn de beveiliging van de leden van het Koninklijk Huis en de politie- en beveiligingstaak op de Nederlandse luchthavens. Onder de militaire taken van de Koninklijke Marechaussee vallen de uitvoering van de politietaken voor de Nederlandse strijdkrachten en het verrichten van politietaken op locaties die onder het beheer vallen van het ministerie van Defensie.

2.2.3 De bijzondere opsporingsdiensten

Naast de politie hebben ook bijzondere opsporingsdiensten de bevoegdheid tot opsporing van strafbare feiten. De bijzondere opsporingsdiensten (BOD) vallen onder verschillende ministeries en hebben een specifieke opsporingstaak op het beleidsterrein waarvoor de betrokken minister verantwoordelijk is. Er zijn vier bijzondere opsporingsdiensten: de Algemene Inspectiedienst van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (AID), de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst van het ministerie van Financiën (FIOD-ECD), de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SIOD) en de Inlichtingen- en

²⁸ Zie art. 14 Politiewet.

²⁹ Zie art. 141 sub c Sv.

Opsporingsdienst van het ministerie van VROM (VROM-IOD).³⁰ De betrokken minister is verantwoordelijk voor het beheer van de dienst en het algemene handhavingsbeleid van de wetten waarmee de dienst te maken heeft. Tegelijkertijd heeft de officier van justitie het gezag over de bij de diensten werkzame opsporingsambtenaren. Medewerkers van de BOD waren voorheen buitengewone opsporingsambtenaren. Sinds de inwerkingtreding van de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten op 1 juni 2007 is aan de opsporingsambtenaren van de BOD een algemene opsporingsbevoegdheid toegekend en werken zij nu onder het gezag van het Functioneel Parket van het OM. Ten slotte bestaan er ook nog de zogeheten buitengewone opsporingsambtenaren, die geen deel uitmaken van de politieorganisatie.³¹

2.2.4 De Rijksrecherche

De Rijksrecherche is een kleine opsporingsdienst met een speciale taak die direct onder de verantwoordelijkheid en bevoegdheid van het College van procureurs-generaal van het OM valt. De Rijksrecherche is onder meer belast met onderzoeken binnen het ambtelijke apparaat en het politieapparaat.³² Zo kan de Rijksrecherche worden ingeschakeld als het vermoeden bestaat dat ambtenaren strafbare feiten hebben gepleegd. Daarnaast wordt de Rijksrecherche altijd ingeschakeld als er gewonden of doden zijn gevallen na vuurwapengebruik door de politie. Ook als gedetineerden zijn overleden in de gevangenis stelt de Rijksrecherche een onderzoek in.

2.2.5 Het voorkomen van vervolging door de politie: Halt/Stop, politiesept, politietransactie en de (politie)strafbeschikking

Het horen of aanhouden van een verdachte leidt niet vanzelfsprekend in alle gevallen tot verdere vervolging. De politie kan namelijk besluiten om zaken zelf af te doen. De politie hanteert de volgende wijzen van afdoening: sepot, transactie of – bij minderjarigen – verwijzing naar een Halt-bureau voor een Halt-afdoening of een Stop-reactie. Ten slotte kan de politie een jeugdige pleger ernstig vermanend toespreken, waarna hij of zij weer vrijuit gaat. Een vermaning kan op het politiebureau of elders plaatshebben. Ook kan de politie de ouders van de minderjarige informeren. Deze handelwijze staat in de praktijk bekend als een ‘politiesept’. Deze kan ook bij meerderjarigen voorkomen. Hoewel het niet wettelijk is geregeld, wordt het in de rechtspraak wel erkend. Een politiesept heeft voor

³⁰ Zie de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten, in werking getreden op 1 juni 2007 (Wet van 29 mei 2006, *Stb.* 2006, 285).

³¹ Zie art. 142 Sv. In deze categorie vallen onder andere belastingambtenaren die niet behoren tot de FIOD-ECD.

³² Zie o.a. de Aanwijzing taken en inzet rijksrecherche, *Stcrt.* 2006, 124.

de persoon in kwestie geen strafrechtelijke consequenties. Er wordt geen proces-verbaal opgemaakt en er komt geen vervolging. Eventueel maakt de politie een aantekening in het bedrijfsprocessensysteem van het korps. Die aantekening kan dan wel een rol spelen in de besluitvorming rond een nieuw politiecontact.

Een opsporingsambtenaar kan een zaak ook afdoen met een politietransactie.³³ De vervolging blijft dan achterwege nadat aan een gestelde voorwaarde is voldaan. Die voorwaarde is meestal de betaling van een geldsom. Bij overtredingen kan een dergelijke schikking aan iedereen worden aangeboden; bij (een beperkt aantal) misdrijven alleen aan strafrechtelijk meerderjarige personen, bijvoorbeeld in geval van een eenvoudige winkeldiefstal.³⁴ Vanaf 1 april 2010 krijgen politieagenten, opsporingsambtenaren van de Koninklijke Marechaussee en buitengewone opsporingsambtenaren³⁵ de bevoegdheid om voor bepaalde overtredingen een (politie)strafbeschikking op te leggen. De politiestrafbeschikking wordt gefaseerd ingevoerd en zal uiteindelijk de politietransactie geheel gaan vervangen.

De politie kan een jeugdige dader ter afhandeling verwijzen naar een Halt-bureau. De wijze van afdoening via Halt is in feite een voorwaardelijk sepot, toegepast door de politie onder de verantwoordelijkheid van het OM. De voorwaarden voor een verwijzing naar een Halt-bureau zijn dat het moet gaan om een bekende verdachte en een zogeheten 'first offender' (wel mag de verdachte éénmaal eerder bij Halt zijn geweest), die instemt met de verwijzing. De strafbare feiten die voor een Halt-project in aanmerking komen, zijn vastgelegd in een algemene maatregel van bestuur.³⁶ Het gaat hierbij vooral om minder zware vergrijpen, zoals vernieling, brandstichting met geringe schade, winkeldiefstal met geringe buit, vuurwerkdelicten of zwartrijden in het openbaar vervoer. Deelname aan een Halt-project kan door een door de officier van justitie aangewezen opsporingsambtenaar aan een jeugdige en bekende verdachte worden voorgesteld. Het uitgangspunt bij de afdoening via Halt is dat de jeugdige dader de schade die hij heeft aangericht moet herstellen of betalen. Een Halt-afdoening wordt niet voorafgegaan door een uitspraak van de (kinder)rechter en is daarom juridisch gezien géén sanctie. De betrokken jeugdigen kunnen op deze manier een strafblad voorkomen.

Een Halt-afdoening is geslaagd wanneer de jongere de afspraken die zijn gemaakt met het Halt-bureau nakomt. Dit wordt doorgegeven aan de

33 De tot transactie gerechtigde opsporingsambtenaren worden aangewezen bij algemene maatregel van bestuur. Hun transactiebevoegdheid is afgeleid van die van het OM.

34 Zie Aanwijzing politietransactie inzake eenvoudige diefstal en verduistering, *Stcr*, 2009, 116.

35 Hier onder vallen bijvoorbeeld handhavers in dienst van de gemeente, boswachters, treinconducteurs en controleurs van busmaatschappijen.

36 Besluit aanwijzing Halt-feiten, 25 januari 1995, laatstelijk verlengd tot 1 januari 2010.

politie en de zaak wordt geseponneerd. Wanneer de jongere zich niet aan de afspraken houdt, stuurt de politie het proces-verbaal echter naar de officier van justitie. Deze beslist over de verdere afhandeling van de zaak.³⁷ In algemene termen zijn de jongeren bij wie sprake is van zeer ernstige achterliggende problematiek en jongeren die recidiveren binnen een jaar na de eerste Halt-afdoening uitgesloten van deelname aan een Halt-project. Dit geldt óók voor kinderen onder de 12 jaar. Op hen is het strafrecht namelijk niet van toepassing. Zij kunnen niet worden vervolgd en gestraft.

Voor deze groep 12-minners bestaat sinds 1999 de zogeheten Stop-reactie, die op 1 augustus 2001 landelijk is ingevoerd.³⁸ De Stop-reactie is een pedagogische handreiking voor 12-minners die een Halt-waardig delict hebben begaan. De voorwaarden voor deelname zijn dat de kinderen vrijwillig meedoen en dat hun ouders instemmen met de deelname. Ook de uitvoering van de Stop-reactie ligt in handen van de Halt-bureaus. De inhoud van de Stop-reactie verschilt van een Halt-afdoening. Het belangrijkste verschil is dat het kind geen arbeid mag verrichten. Deelnemende kinderen krijgen bijvoorbeeld een leeropdracht, waarbij aandacht wordt besteed aan regels en keuzes maken, of zij krijgen praktische oefeningen om anders te leren reageren in bepaalde situaties. Het uitgangspunt bij de inzet van maatregelen voor 12-minners is de ouderlijke verantwoordelijkheid. Net als de Halt-afdoening staat de Stop-reactie zo veel mogelijk in relatie tot de aard van het gepleegde delict. De Stop-reactie kan niet worden toegepast als er een ernstiger feit dan een Halt-waardig delict is gepleegd, wanneer sprake is van herhaald delictgedrag of van een serieus vermoeden van achterliggende problematiek. In die gevallen informeert de politie de Raad voor de Kinderbescherming. De Raad onderzoekt vervolgens of er aanleiding is voor civielrechtelijk ingrijpen.³⁹

2.3 De vervolging

Op grond van de resultaten van het opsporingsonderzoek besluit de officier van justitie of een verdachte al dan niet wordt vervolgd. Het Openbaar Ministerie heeft een recht tot vervolgen, niet de plicht daartoe (*opportunitiebeginsel*). De officier van justitie kan op verschillende manieren

37 In dit verband kan gewezen worden op het Justitieel Casusoverleg-jeugd (JCO-jeugd) waarin individuele zaken van jongeren tussen de 12 en 18 jaar die met de politie in aanraking zijn gekomen worden besproken. Doorgaans komen hier alleen de zaken aan de orde die door de officier van justitie worden afgedaan, met andere woorden, geen HALT-zaken en zaken die voor de rechter worden gebracht. In het JCO-jeugd zijn in ieder geval vertegenwoordigd het OM, de politie en de Raad voor de Kinderbescherming.

38 Per 1 januari 2010 voert Halt niet langer de Stop-reactie voor kinderen jonger dan 12 jaar uit. Daarvoor in de plaats komt een nieuw te ontwikkelen aanpak, waarbij zowel politie als Bureau Jeugdzorg (BJZ) betrokken zal zijn.

39 Voor uitleg over civielrechtelijk ingrijpen wordt verwezen naar Diephuis, Eshuis & De Heer-de Lange (2010).

een strafzaak zelf afhandelen: door seponeren van de strafzaak, door het aanbieden van een transactie (schikking) aan de verdachte of door een strafbeschikking.

2.3.1 Het Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie (OM) bepaalt als enige instantie in Nederland wie voor de strafrechter moet verschijnen, en voor welk strafbaar feit. Het OM maakt deel uit van de rechterlijke macht, maar de leden van het OM zijn, anders dan de rechters, niet met rechtspraak belast.⁴⁰ Het OM bestaat uit officieren van justitie, advocaten-generaal en procureurs-generaal en wordt wel aangeduid als de 'staande magistratuur', ter onderscheiding van de zittende magistratuur (de rechters). In tegenstelling tot de rechters worden de leden van het OM niet voor het leven benoemd. In de Wet op de rechterlijke organisatie wordt de taak van het OM als volgt omschreven: 'Het OM is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en met andere bij wet vastgestelde taken.' In de praktijk van het strafrecht is de hoofdtaak van het OM te verdelen in de opsporing van strafbare feiten, de vervolging van strafbare feiten en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van strafvonnissen.

Het OM is georganiseerd in parketten: negentien arrondissementsparketten (bij alle rechtbanken), vijf ressortparketten (bij alle gerechtshoven), één Landelijk Parket, één Functioneel Parket en het parket bij de Hoge Raad. Het Parket-Generaal bestaat uit het College van procureurs-generaal en zijn staf. De procureurs-generaal bepalen het landelijke opsporings- en vervolgingsbeleid van het OM. Het Landelijk Parket houdt zich bezig met de aanpak van internationale vormen van georganiseerde misdaad. In het bijzonder richt het Landelijk Parket zich op de ontwikkeling van financiële rechtermethoden, zoals het onderzoek naar het witwassen van door criminaliteit verkregen geld. Maar ook zaken als terrorisme en mensensmokkel behoren tot het werkterrein. Het Landelijk Parket voert het gezag over het Landelijk Rechercheteam, dat deze vormen van criminaliteit onderzoekt. Het Functioneel Parket daarentegen richt zich vooral op de financieel-economische criminaliteit, socialezekerheidsfraude en landbouw- en milieucriminaliteit. Het gaat om zaken die worden opgespoord door de bijzondere opsporingsdiensten.

Op het terrein van de ontnemingswetgeving en van de verkeershandhaving wordt het College van procureurs-generaal beleidsmatig ondersteund door het Bureau Ontnemingswetgeving Openbaar Ministerie (BOOM) en door het Landelijk Parket Team Verkeer (LPTV, voorheen het Bureau Verkeershandhaving Openbaar Ministerie). Het BOOM is belast met het afnemen van criminele winsten. Het LPTV coördineert

⁴⁰ Met de invoering van de Wet OM-afdoening per februari 2008 heeft het OM de mogelijkheid om (lichtere) strafzaken in de vorm van een *strafbeschikking* af te doen (zie paragraaf 2.3.4).

de verkeershandhaving op de weg, in de lucht en op het water. Het LPTV verzorgt ook de afdoening van straf- en beroepszaken in geval van verkeersovertredingen. De Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM), ten slotte, behandelt bezwaarschriften op basis van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (de 'Mulderzaken'), en verwerkt de strafzaken op grond van artikel 8 Wegenverkeerswet (rijden onder invloed) en artikel 30 Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen (onverzekerd rijden). De Minister van Justitie is zowel politiek als beheersmatig verantwoordelijk voor het OM. Hij bepaalt samen met het College van procureurs-generaal de prioriteiten in de opsporing en de vervolging.

Hiervan losgekoppeld staat het parket bij de Hoge Raad, dat niet onder het College van procureurs-generaal valt en onafhankelijk is van de minister. De taak van het OM bij de Hoge Raad is primair het uitbrengen van adviezen aan de Hoge Raad over de in een cassatie- of herzieningszaak te nemen beslissing.

2.3.2 Het voorkomen van vervolging door het Openbaar Ministerie: sepot en transactie

Zoals reeds aangegeven kan de officier van justitie op verschillende manieren een strafzaak zelf afhandelen: door het *seponeren* van de strafzaak of door het aanbieden van een transactie (schikking) aan de verdachte.

Het OM heeft twee sepotmogelijkheden. Een technisch sepot wordt toegepast wanneer (verdere) vervolging niet haalbaar is. Uit het opsporingsonderzoek of uit het gerechtelijke vooronderzoek (GVO) is dan gebleken dat vervolging waarschijnlijk niet tot een veroordeling zal leiden. Dit kan zijn omdat het wettig bewijs ontbreekt, het OM geen vervolgingsrecht blijkt te hebben (de zaak is bijvoorbeeld verjaard), of het feit dat de dader niet strafbaar is. Omdat niet in alle gevallen een strafvervolging een adequate of wenselijke reactie is, heeft de officier van justitie hiernaast ook de mogelijkheid om op beleidsgronden een strafzaak te seponeren (*opportunitiebeginsel*). Het aantal mogelijke sepotgronden is groot en de officier van justitie is verplicht om een sepotbeslissing te registreren en te rubriceren aan de hand van een landelijke lijst.⁴¹ Het beleidssepot kan ook voorwaardelijk worden toegepast. Voldoet een verdachte niet aan de gestelde voorwaarde(n), dan kan hij alsnog gedagvaard worden. Personen die het oneens zijn met de beslissing dat een zaak wordt geseponerd, kunnen hiertegen bezwaar maken door een klacht in te dienen bij het

⁴¹ Zie de Aanwijzing gebruik sepotgronden, *Stcrt.* 2008, 19.

gerechtshof.⁴² Als het hof de klacht gegrond verklaart, moet het OM alsnog tot (verdere) vervolging overgaan.

Ter voorkoming van strafvervolging kan de officier van justitie een verdachte ook een transactie onder voorwaarden aanbieden (een schikking met een verdachte treffen). Een voorwaarde kan zijn: de betaling van een geldsom, het vergoeden van de aangerichte schade, het verrichten van een taakstraf of het afstand doen van voorwerpen. Voldoet de verdachte aan de gestelde voorwaarde(n), dan hoeft hij niet voor de rechter te verschijnen. Een transactie is mogelijk voor alle overtredingen en misdrijven waarop niet meer dan een maximale gevangenisstraf van zes jaar is gesteld.

2.3.3 De OM-strafbeschikking

De Wet OM-afdoening,⁴³ die deels in werking is getreden op 1 februari 2008,⁴⁴ geeft het OM de mogelijkheid om buiten de rechter om straffen op te leggen. Door de invoering van de Wet OM-afdoening heeft de officier van justitie de mogelijkheid om (lichtere) strafzaken in de vorm van een *strafbeschikking* af te doen. Naast de officier van justitie kunnen ook anderen strafbeschikkingen uitvaardigen, zoals opsporingsambtenaren.⁴⁵ Met het opleggen van een strafbeschikking bepaalt de officier van justitie dat de verdachte schuldig is aan het gepleegde strafbare feit. De strafbeschikking staat daarmee eigenlijk gelijk aan een veroordeling, maar is formeel gezien een daad van vervolging.⁴⁶ Tegen een strafbeschikking kan de verdachte bij de rechter in *verzet* gaan. De officier van justitie kan een aantal straffen en maatregelen opleggen: een geldboete tot het wettelijk toegestane maximum, een taakstraf van maximaal 180 uur, een onttrekking aan het verkeer, een schadevergoedingsmaatregel of ontzegging van de rijbevoegdheid van maximaal 6 maanden. De strafbeschikking kan ook aanwijzingen bevatten die de verdachte moet opvolgen, zoals het afstand doen van voorwerpen, de betaling van een bedrag ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, of een schadevergoedingsmaatregel voor het slachtoffer. De invoering van de Wet OM-afdoening verloopt gefaseerd. Daarom zal vooralsnog de transactie naast de strafbeschikking blijven bestaan. Maar een transactie mag niet (meer) worden opgelegd indien een zaak voldoet aan de in de Aanwijzing OM-afdoening opgenomen criteria.⁴⁷

42 Hiervoor geldt de procedure van art. 12 e.v. Sv.

43 Zie *Stb.* 2006, 330, Kamerstukken II 2004/07, 29 849.

44 Zie *Stb.* 2008, 4.

45 Zie bijvoorbeeld Besluit OM-afdoening, *Stb.* 2009, 140. Zie ook paragraaf 2.2.5.

46 Op basis van art. 12 Sv kan een rechtstreeks belanghebbende schriftelijk beklag doen bij het gerechtshof als een strafbaar feit wordt vervolgd door het uitvaardigen van een OM-strafbeschikking.

47 Zie ook de meest recente versie van de Aanwijzing OM-afdoening (*Stcrt.* 2010, 2930) die per 1 april 2010 in werking is getreden.

Vijf jaar na de inwerkingtreding van de Wet OM-afdoening zal een evaluatie plaatsvinden. Tot die tijd blijven de transactie en de strafbeschikking naast elkaar bestaan. Bij de evaluatie wordt bezien of dat zo moet blijven, of dat de strafbeschikking volledig in de plaats komt van de transactie.

2.4 De berechting

Is het opsporingsonderzoek afgerond en heeft het OM besloten de verdachte te vervolgen (te dagvaarden), dan vindt er een onderzoek ter terechtzitting plaats en ligt de zaak bij de strafrechter. Vanaf dat moment heeft de verdachte recht op een uitspraak van een rechter. De rechtspraak bestaat uit diverse instanties en vrijwel alle zaken beginnen in eerste instantie bij een rechtbank.

2.4.1 De gerechtelijke instanties en de Raad voor de rechtspraak

Er zijn in Nederland negentien rechtbanken. Het rechtsgebied⁴⁸ van een rechtbank heet arrondissement. Binnen de rechtbank zijn twee sectoren belast met strafzaken: de sector kanton en de sector strafrecht. De kantonrechter behandelt alleen overtredingen, met uitzondering van economische overtredingen. Meestal gaat het daarbij om zaken waarin een verdachte het schikkingsvoorstel van de politie of de officier van justitie niet wil betalen. De kantonrechter is een alleensprekende rechter. De strafsector van de rechtbank behandelt in de regel alle misdrijven en ook de economische overtredingen. Zaken die eenvoudig zijn, worden in behandeling genomen door een rechter die alléén rechtspreekt: de *enkelvoudige kamer*.⁴⁹ Ingewikkelde zaken worden afgewikkeld door drie rechters: de *meervoudige kamer*. De officier van justitie bepaalt of hij een zaak aanbrengt bij een enkelvoudige of meervoudige kamer. Als de alleensprekende rechter daartoe aanleiding ziet, kan hij een zaak verwijzen naar een meervoudige kamer. Het omgekeerde is ook mogelijk. Een uitspraak van de rechtbank wordt vonnis genoemd.

Er zijn in Nederland vijf gerechtshoven. Het rechtsgebied van een gerechtshof heet ressort. De gerechtshoven behandelen rechtbankzaken in hoger beroep. Uitspraken van een gerechtshof worden arresten genoemd. De hoven wijzen arrest met drie rechters, raadsheren genoemd (ook als een van die rechters een vrouw is).

⁴⁸ De rechtsgebieden van de hoven en de rechtbanken zijn geregeld in de Wet op de rechterlijke indeling 1951.

⁴⁹ Op basis van art. 51 Wet op de rechterlijke organisatie (RO) bestaan er bij rechtbanken enkelvoudige kamers. De rechter die zitting heeft in een dergelijke enkelvoudige kamer wordt (economische) politierechter genoemd (art. 51 lid 2 RO). Een andere alleensprekende rechter is de kinderrechter. Deze laatste is belast met de berechting van verdachten die ten tijde van het begaan van het feit nog geen 18 jaar oud waren (zie onder andere art. 495 Sv en 53 RO).

De Hoge Raad der Nederlanden is het hoogste nationale rechtscollege op het gebied van het strafrecht en is gevestigd in Den Haag. De Hoge Raad spreekt recht met drie raadsheren in eenvoudige strafzaken en met vijf raadsheren in ingewikkelde strafzaken. Ook uitspraken van de Hoge Raad worden arresten genoemd.

Sinds 2002 vormt de Raad voor de rechtspraak het overkoepelende bestuur voor de gerechten. De Hoge Raad der Nederlanden is daarvan uitgezonderd. De Raad voor de rechtspraak heeft vier specifieke taken: ten eerste de opstelling van de begroting voor de rechtspraak en de toekenning van de budgetten aan de gerechten; ten tweede de ondersteuning van de bedrijfsvoering van de gerechten, inclusief de zorg voor landelijke voorzieningen; ten derde de bevordering van de kwaliteit van de rechtspraak; en ten vierde de advisering aan regering en parlement over wetgeving en beleid dat gevolgen heeft voor de rechtspraak.

2.4.2 Het onderzoek ter zitting

Zittingen van de strafkamer bij de rechtbanken zijn bijna altijd toegankelijk voor het publiek en de pers. Maar in sommige zaken, bijvoorbeeld bij minderjarigen, heeft de zitting achter gesloten deuren plaats. Voor minderjarigen is een aantal bijzondere bepalingen in het Wetboek van Strafrecht en in het Wetboek van Strafvordering opgenomen. De rechter kan, als de verdachte ten tijde van het begaan van een strafbaar feit 16 of 17 jaar was, het strafrecht voor meerderjarigen toepassen. Dit houdt verband met de ernst van het begane feit, de persoonlijkheid van de verdachte of de omstandigheden waaronder het feit is begaan. Omgekeerd heeft de rechter de mogelijkheid om, als de verdachte ten tijde van het begaan van een strafbaar feit tussen de 18 en 21 jaar was, de bijzondere bepalingen voor jeugdigen toe te passen.

Het onderzoek ter zitting, dat niet verward moet worden met de beraadslaging die pas na sluiting van het onderzoek plaatsvindt (zie hierna in paragraaf 2.4.3), wordt geleid door de voorzitter van de meervoudige kamer.⁵⁰ De voorzitter begint het onderzoek tegen de verdachte door het vragen naar diens personalia en feitelijke verblijfplaats en wijst de verdachte er vervolgens op dat hij niet tot antwoorden verplicht is.⁵¹ De volgende stap is doorgaans dat de officier van justitie de zaak voordraagt, waarna de voorzitter de verdachte gaat ondervragen. Meestal hebben

50 Ingeval sprake is van een alleensprekende rechter (een *unus iudex*), heeft die vanzelfsprekend de bevoegdheden van de voorzitter.

51 Indien de verdachte niet op de terechtzitting verschijnt, kan hij zich toch laten verdedigen door zijn advocaat, indien de laatste verklaart daartoe uitdrukkelijk te zijn gemachtigd. Als de rechter daarmee instemt, geldt het onderzoek ter zitting als een procedure op tegenspraak. Tegen een niet verschenen verdachte die geen uitdrukkelijk gemachtigde advocaat heeft, wordt door de rechter verstek verleend. Dat betekent dat de rechter de zaak zonder de verdachte zal behandelen. De verdachte kan dan ook niet gebruikmaken van zijn rechten.

de vragen eerst betrekking op het tenlastegelegde feit en vervolgens op de persoonlijke omstandigheden van de verdachte. Daarna worden de verschenen getuigen, de deskundigen en het eventuele slachtoffer gehoord. De voorzitter bepaalt in welke volgorde dat zal gebeuren. In bepaalde gevallen kan het slachtoffer of diens nabestaande ter zitting een verklaring afleggen omtrent de gevolgen die het tenlastegelegde feit bij hem of haar teweeg heeft gebracht (spreekrecht van het slachtoffer).⁵² Nadat de ondervraging van de verdachte heeft plaatsgehad en de aanwezige getuigen en deskundigen zijn gehoord, kan de officier van justitie het woord voeren (requisitoir). In het requisitoir geeft de officier van justitie zijn zienswijze op de zaak en vordert hij (indien van toepassing) een straf en/of maatregel. De raadsman van de verdachte kan hierop reageren door een pleidooi te voeren.⁵³ De officier van justitie kan daarna andermaal het woord voeren, waarna de verdachte zelf het recht op het laatste woord wordt gegeven. Daarna wordt het onderzoek ter terechtzitting door de voorzitter gesloten.

2.4.3 De beraadslaging

Na afloop van het onderzoek beraadslaat de meervoudige kamer⁵⁴ op de grondslag van de tenlastelegging en naar aanleiding van het onderzoek ter terechtzitting eerst over de geldigheid van de dagvaarding, haar bevoegdheid tot kennisneming van het tenlastegelegde feit, de ontvankelijkheid van de officier van justitie en of er redenen zijn voor schorsing van de vervolging. Dit worden de formele vragen genoemd.⁵⁵ Mocht de beraadslaging daartoe aanleiding geven, dan zal de meervoudige kamer beslissen tot nietigheid van de dagvaarding, tot haar onbevoegdheid, tot de niet-ontvankelijkheid van de officier van justitie of tot de schorsing van de vervolging en dit uitspreken (formele einduitspraak). Indien de beraadslaging over de formele vragen géén aanleiding geeft tot een van de genoemde einduitspraken, dan buigt de meervoudige kamer zich over vier materiële vragen.⁵⁶ Dit betreft de volgende vragen:

- 1 Is het feit wettig en overtuigend bewezen?
- 2 Is het bewezenverklarde feit strafbaar?
- 3 Is de dader strafbaar?
- 4 Welke straf en/of maatregel moet worden opgelegd?

Wordt de eerste vraag ontkennend beantwoord, dan volgt *vrijspraak*. Als wel wettig en overtuigend is bewezen dat de verdachte het omschreven

⁵² Ook gebeurt het wel dat de voorzitter de verklaring van het slachtoffer ter zitting voorleest.

⁵³ Overigens kan de verdachte ook zelf zijn verdediging voeren.

⁵⁴ Doorgaans doet de politierechter (enkelvoudige kamer) direct na de sluiting van het onderzoek ter terechtzitting uitspraak (mondeling vonnis). De politierechter mag eventueel ook nog later op die dag vonnis wijzen (zie art. 278 Sv).

⁵⁵ Zie art. 348 Sv.

⁵⁶ Zie art. 350 Sv.

feit in de tenlastelegging heeft gepleegd, maar het bewezen verklaarde feit géén strafbaar feit oplevert, dan volgt een *ontslag van alle rechtsvervolgning (ovar)*. Levert het bewezen verklaarde feit wél een strafbaar feit op, dan beoordeelt de rechter of de dader strafbaar is.⁵⁷ Is de dader niet strafbaar, dan volgt eveneens een ontslag van alle rechtsvervolgning. Is de dader wél strafbaar, dan beantwoordt de rechter de vierde en laatste vraag: welke sanctie (straf en/of maatregel) moet worden opgelegd en hoe hoog moet die sanctie zijn? Bij dat laatste kan de rechter rekening houden met zogeheten *ad informandum gevoegde zaken*. Dit zijn strafzaken die de officier van justitie aan de tenlastegelegde feiten toevoegt, met de bedoeling dat de rechter er in de sanctionering rekening mee houdt.⁵⁸ Aan ad informandum gevoegde zaken (ad info zaken) zijn wel voorwaarden gesteld door de Hoge Raad.⁵⁹ Zo moet een verdachte voor de ad info gevoegde zaken een bekentenis hebben afgelegd en mag, indien de zaken zijn meegenomen in de sanctionering, de officier van justitie de verdachte niet meer voor deze zaken vervolgen. Los van de ad info gevoegde zaken kan de rechter de verdachte ook schuldig verklaren zonder oplegging van een straf (rechterlijk pardon).⁶⁰ In de beslissing van de rechter is dan bijvoorbeeld de geringe ernst van het feit en/of de persoonlijkheid van de dader meegewogen.

2.4.4 *De uitspraak*

Nadat het rechterlijk vonnis is vastgesteld moet het op een openbare zitting worden uitgesproken. Het vonnis vormt de basis voor de uitspraak. Uiterlijk veertien dagen na de sluiting van het onderzoek ter terechtzitting moet het vonnis worden uitgesproken. Die veertien dagen zijn bestemd voor de beraadslaging. In de praktijk wordt doorgaans niet het hele vonnis voorgelezen, maar beperkt de rechter zich tot het laatste gedeelte van het vonnis (de beslissing).

2.4.5 *Rechtsmiddelen: hoger beroep en cassatie*

Als een van de partijen het oneens is met de uitspraak van de rechter, kan de zaak via een hoger beroep terechtkomen bij het gerechtshof en vervolgens door middel van cassatie bij de Hoge Raad.⁶¹ Van vonnissen van de rechtbank is hoger beroep mogelijk bij het gerechtshof. In grote lijnen lijkt de procedure bij het gerechtshof op de gang van zaken bij de rechtbank.

57 Dat is bijvoorbeeld niet het geval als het feit de dader niet kan worden toegerekend wegens een gebrekkige ontwikkeling of een ziekelijke stoornis, of om andere redenen zoals overmacht, noodweer of noodweerexces.

58 De rechter mag hierbij nimmer boven de wettelijk toegestane strafmaxima uitkomen.

59 Een wettelijke basis voor de afdoening via ad informandum gevoegde zaken is er niet.

60 De beslissing die de rechter neemt naar aanleiding van de materiële vragen wordt de materiële einduitspraak genoemd.

61 Zie ook hoofdstuk 6 (Berechting), paragraaf 4 (Berechting in hoger beroep en in cassatie).

Beide partijen krijgen opnieuw de gelegenheid hun kant van de zaak toe te lichten. Het gerechtshof kijkt bij de behandeling van de zaak opnieuw naar alle feiten en maakt zijn eigen beoordeling. Iemand die in eerste instantie is veroordeeld, kan dus in hoger beroep worden vrijgesproken, maar een hogere straf is ook mogelijk.

Sinds juli 2007 is de Wet stroomlijnen hoger beroep van kracht.⁶² Deze wet heeft het hoger beroep in strafzaken beperkt met de bedoeling de strafrechtspleging doelmatiger in te zetten. Voor overtredingen die door de rechter zijn bestraft met een geldboete van maximaal € 50 kan niet langer appèl (hoger beroep) worden ingesteld. Overtredingen en lichtere misdrijven die door de rechter in eerste aanleg zijn bestraft met een geldboete van maximaal € 500 vallen onder het zogeheten appèlverlof. Dit houdt in dat aan het gerechtshof toestemming moet worden gevraagd om in hoger beroep te mogen. Overtredingen en misdrijven waarvoor een hogere geldboete dan € 500 of een vrijheidsbenemende straf wordt opgelegd, vallen niet onder dit verlofstelsel.⁶³

Wie het met een uitspraak van het gerechtshof niet eens is, kan in de meeste gevallen daartegen weer in beroep gaan bij de Hoge Raad der Nederlanden: het beroep in cassatie. De beroepsprocedure bij de Hoge Raad is anders dan bij de gerechtshoven. De Hoge Raad beoordeelt de strafzaak niet meer feitelijk-inhoudelijk. Er wordt uitgegaan van de feiten zoals die door de rechtbank of het hof zijn vastgesteld. De Hoge Raad beziet slechts of de lagere rechter bij zijn beslissing de voorschriften uit de wet in acht heeft genomen en het recht op de juiste manier is toegepast. Het beroep in cassatie heeft dan ook als belangrijkste functie het bevorderen van een uniforme rechtstoepassing door de rechtbanken en gerechtshoven. Als de Hoge Raad vindt dat het recht in een bepaalde zaak niet goed is toegepast, wordt deze terugverwezen naar hetzelfde of een ander gerechtshof en wordt de zaak opnieuw inhoudelijk bekeken.

2.4.6 *Straffen en maatregelen*

Het Nederlandse strafrecht kent als sancties hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen. Uitgangspunt is dat een straf voor vergelding of afschrikking staat, terwijl de maatregel (primaair) beveiliging beoogt dan wel herstel van de rechtmatige toestand nastreeft. De meeste straffen en maatregelen kunnen geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk worden opgelegd. Een voorwaardelijk opgelegde straf of maatregel kan alsnog worden omgezet in een onvoorwaardelijke wanneer de veroordeelde binnen de proeftijd zich niet heeft gehouden aan de gestelde voorwaarde(n).

⁶² Wet van 24 oktober 2006, *Stb.* 206, 470.

⁶³ Door de Wet stroomlijnen hoger beroep is een driedeling in strafbare feiten ontstaan, vergelijkbaar met het in noot 2 van deze bijdrage genoemde onderscheid.

De hoofdstraffen zijn gevangenisstraf, hechtenis, geldboete en de taakstraf. Er zijn twee soorten taakstraffen: de werkstraf en de leerstraf. De bijkomende straffen in het commune strafrecht zijn de ontzetting uit bepaalde rechten, de verbeurdverklaring en de openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak. De Wegenverkeerswet kent daarnaast een bijkomende straf die alleen maar in deze wet voorkomt, namelijk de ontzegging van de bevoegdheid om een motorrijtuig te besturen. De bijkomende straffen kunnen ook afzonderlijk worden opgelegd. Naast straffen kan de rechter een maatregel opleggen. Maatregelen kunnen worden onderverdeeld in vermogensmaatregelen, zijnde onttrekking aan het verkeer, ontneming van het wederrechtelijk verkregen (en geschat) voordeel en de schadevergoeding aan het slachtoffer enerzijds, en vrijheidsontnemende maatregelen, zijnde plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis, de terbeschikkingstelling en plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders anderzijds.⁶⁴

De vrijheidsstraffen

De gevangenisstraf is de zwaarst mogelijke straf in het Nederlandse sanctiebestel. Deze straf wordt alleen voor misdrijven opgelegd. De duur van de gevangenisstraf kan levenslang of tijdelijk zijn. Alléén door middel van gratie kan de levenslange straf worden omgezet in een tijdelijke gevangenisstraf. De tijdelijke gevangenisstraf varieert van één dag tot dertig jaar. De hechtenis wordt voornamelijk opgelegd voor zware overtredingen. Deze straf duurt minimaal één dag en maximaal één jaar en vier maanden. Voor misdrijven gepleegd door minderjarigen bestaat de jeugddetentie. De maximale duur van deze straf is voor 12- tot 16-jarigen één jaar en voor 16- en 17-jarigen twee jaar.

De taakstraf

Taakstraffen kunnen zowel door de rechter (*rechtersmodel*) als door het OM (*officiersmodel*) worden toegepast. Strikt genomen is een taakstraf, die wordt overeengekomen tussen de officier van justitie en een verdachte, een transactie. Er zijn twee soorten taakstraffen: de werkstraf en de leerstraf. Bij een werkstraf, die maximaal 240 uur duurt, moet de veroordeelde onbetaalde arbeid verrichten die enig maatschappelijk nut heeft voor instellingen als gemeenten, ziekenhuizen, Staatsbosbeheer of andere niet-commerciële instellingen. Bij een leerstraf is de veroordeelde verplicht een cursus te volgen. De cursus Sociale Vaardigheden, die de rechter nogal eens oplegt aan minderjarigen, is een voorbeeld van een leerstraf. Een leerstraf duurt maximaal 480 uur.⁶⁵

64 Voor jeugdige daders gelden deels andere straffen en maatregelen (zoals een PIJ). Voor een overzicht wordt verwezen naar art. 77h Sr.

65 Voor minderjarigen maximaal 40 uur volgens het officiersmodel en maximaal 200 uur volgens het rechtersmodel.

De taakstraf kan afzonderlijk worden opgelegd, maar ook in combinatie met een vrijheidsstraf van maximaal zes maanden, of met een geldboete. Een combinatie van een leerstraf en een werkstraf behoort eveneens tot de mogelijkheden. Indien een veroordeelde zijn taakstraf niet goed uitvoert, kan dat betekenen dat hij een vervangende vrijheidsstraf moet ondergaan. De rechter geeft bij het vonnis al aan hoe lang die vervangende vrijheidsstraf in potentie zal gaan duren. De reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de taakstraffen.

In bepaalde gevallen kan de rechter een verdachte veroordelen tot een taakstraf en een voorwaardelijke gevangenisstraf met als bijzondere voorwaarde elektronisch toezicht. Dit toezicht vormt een zodanige verzwarende van de taakstraf dat een onvoorwaardelijke gevangenisstraf achterwege kan blijven. Deze toepassing is vastgelegd in de 'Aanwijzing Elektronisch Toezicht' voor het Openbaar Ministerie.⁶⁶

De geldboete

De geldboete kan voor alle strafbare feiten worden opgelegd. Het wettelijk minimum van de geldboete is thans € 3. Per strafbaar feit geldt een wettelijk maximum. Dit maximum wordt bepaald door de ernst van het feit. De strafbare feiten zijn daarvoor ingedeeld in zes boetecategorieën.⁶⁷ De geldboete wordt vervangen door vervangende hechtenis bij niet-betaling of bij het ontbreken van verhaalsmogelijkheden. Hierbij geldt dat elke € 25 gelijk wordt gesteld aan één dag vervangende hechtenis.

De maatregelen

De rechter kan verschillende strafrechtelijke maatregelen opleggen. De *onttrekking aan het verkeer* heeft tot doel gevaarlijke voorwerpen uit het maatschappelijke verkeer te halen. Het gaat meestal om voorwerpen die gebruikt zijn bij het plegen van het strafbare feit. De *ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel* is bedoeld om een veroordeelde de uit criminele handelingen verkregen winst te ontnemen. De hoogte van het te ontnemen bedrag is onbeperkt. Als een veroordeelde weigert het vastgestelde bedrag te betalen, kan hij in gijzeling worden genomen, totdat aan zijn verplichting is voldaan (maximaal 3 jaar). De vordering blijft echter ook ná de gijzeling bestaan. De *schadevergoedingsmaatregel* verplicht een veroordeelde tot betaling van een geldsom aan de Staat ten behoeve van het slachtoffer. De Staat keert het ontvangen bedrag zelf direct uit aan het slachtoffer. Bij niet-betaling van de schadevergoeding dreigt tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis.

Is een veroordeelde geheel ontoerekeningsvatbaar, dan is *plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis* mogelijk. De strafrechter kan een veroor-

⁶⁶ *Stcr.* 1999, 114 en de wijziging in *Stcr.* 2003, 122 en *Stcr.* 2005, 253.

⁶⁷ Zie art. 23 Sr.

deelde laten plaatsen voor de duur van één jaar, met de mogelijkheid van verlenging. Plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis gebeurt alleen als de gestoorde persoon gevaarlijk is voor zichzelf of voor de algemene veiligheid van personen of goederen. De rechter geeft de last tot plaatsing slechts nadat hij advies van ten minste twee gedragsdeskundigen heeft ingewonnen.

De maatregel *terbeschikkingstelling* (tbs) kan worden opgelegd indien de verdachte tijdens het begaan van het feit niet of verminderd toerekeningsvatbaar was. De tbs wordt vaak opgelegd in combinatie met een gevangenisstraf. De maatregel is gericht op beveiliging van de maatschappij. De tot tbs veroordeelde wordt tijdens de opsluiting ook behandeld, met het oog op de terugkeer in de maatschappij. De rechter kan tbs opleggen als een verdachte een misdrijf heeft begaan waarop een gevangenisstraf van vier jaar of meer is gesteld, of voor een misdrijf dat behoort tot een aantal misdrijven in de wet genoemd (zoals onder andere belaging) en de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen het opleggen van die maatregel eist. De tbs kent twee varianten: de tbs *met bevel tot verpleging*, die een gedwongen opname in een inrichting inhoudt, en de tbs *met voorwaarden*. Bij deze laatste variant is geen sprake van dwangverpleging, maar zullen de voorwaarden wel altijd inhouden dat de tbs-gestelde zich onder behandeling laat stellen.

Sinds 1 oktober 2004 bestaat de maatregel van *plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders* (de ISD-maatregel). Deze maatregel maakt het mogelijk personen gedwongen in een inrichting te plaatsen gedurende maximaal twee jaar. Stelselmatige daders zijn *zeer actieve veelplegers*, die in de vijf jaren voorafgaand aan het gepleegde feit ten minste drie maal voor het plegen van een misdrijf onherroepelijk veroordeeld zijn tot een vrijheidsbenemende of vrijheidsbeperkende straf of maatregel, die ook ten uitvoer is gelegd. Het gaat bij deze maatregel om het beveiligen van de maatschappij, het tegengaan van recidive en het doorbreken van verslavings- of andere problematiek. De maatregel is ook bedoeld voor niet-verslaafde veelplegers en voor veroordeelden met een (ernstige) psychiatrische problematiek.⁶⁸

Speciaal voor minderjarigen bestaan nog twee aparte maatregelen: *plaatsing in een inrichting voor jeugdigen* (de PIJ-maatregel) en de *gedragsbeïnvloedende maatregel*. Jongeren die zijn veroordeeld tot een PIJ-maatregel verblijven in een justitiële jeugdinrichting. De maatregel is gericht op heropvoeding en behandeling. De maatregel kan worden opgelegd voor delicten waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan, als de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid dit vereist (recidivegevaar)

68 De nieuwe maatregel verschilt daarmee van de, inmiddels vervallen, SOV-maatregel (strafrechtelijke opvang verslaafden) die in 2001 werd ingevoerd en een nieuwe voorziening introduceerde voor de strafrechtelijke opvang van justitiële verslaafden in een speciale penitentiaire inrichting.

en als de maatregel in het belang is van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de jeugdige veroordeelde. Twee gedragsdeskundigen moeten vaststellen dat al tijdens het begaan van het feit sprake was van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis. De maximale duur van de PIJ-maatregel is voor deze veroordeelden zes jaar. Voor niet in hun ontwikkeling gestoorde veroordeelde jongeren is de duur van de maatregel maximaal vier jaar. Wanneer de jeugdige niet wegens een geweldsdelict wordt veroordeeld, is de maximale duur van de PIJ-maatregel twee jaar. Per 1 februari 2008 is door de inwerkingtreding van de Wet gedragsbeïnvloeding jeugdigen de *gedragsbeïnvloedende maatregel* ingevoerd. Deze maatregel biedt een voorziening voor jeugdigen voor wie een gedragsbeïnvloedende aanpak in het kader van bijzondere voorwaarden bij een voorwaardelijke sanctie te licht wordt bevonden en de PIJ-maatregel te zwaar. Als een jongere een gedragsbeïnvloedende maatregel opgelegd krijgt, geeft de rechter in zijn vonnis aan waar de maatregel uit bestaat. De maatregel kan inhouden dat een veroordeelde aan een programma deelneemt in een door de rechter aan te wijzen instelling, of dat een veroordeelde een ambulante programma zal volgen onder begeleiding van een door de rechter aan te wijzen organisatie. Een ambulante programma kan bijvoorbeeld een leertraject zijn in combinatie met individuele trajectbegeleiding. Het programma kan ook worden ingevuld met verplichte jeugdzorg wanneer de jongere daarvoor van het Bureau Jeugdzorg een indicatie heeft gekregen. Voor het opleggen van de maatregel is een advies van de *Raad voor de Kinderbescherming* vereist, dat wordt ondersteund door ten minste één gedragsdeskundige. De Raad voor de Kinderbescherming is belast met de voorbereiding en ondersteuning van de maatregel; de Jeugdreclassering (zie nader paragraaf 2.6) doet de tenuitvoerlegging.⁶⁹ De gedragsmaatregel duurt minimaal zes maanden en maximaal één jaar en is eenmaal te verlengen met dezelfde termijn als waarvoor deze werd opgelegd. Voorts zijn door deze wet de mogelijkheden om jeugdsancties te combineren uitgebreid⁷⁰ en hebben de voorwaarden die kunnen worden gesteld bij de schorsing van de voorlopige hechtenis en bij de voorwaardelijke veroordeling een expliciete uitwerking gekregen in een algemene maatregel van bestuur (het Besluit gedragsbeïnvloeding jeugdigen).⁷¹ Ten slotte is een aparte regeling getroffen voor *conservatoir beslag* ten aanzien van jeugdigen. Conservatoir beslag dient tot het stellen van zekerheid van het innen van een eventueel later door de rechter op te leggen ontnemingsmaatregel of geldboete.⁷² Ten aanzien van jeugdigen kan

69 Zie ook de Aanwijzing effectieve afdoening strafzaken jeugdigen, *Stcr.* 2009, 80.

70 Sinds de wetwijziging van 1 februari 2008 heeft de rechter de mogelijkheid alle straffen en maatregelen met elkaar te combineren.

71 *Stb.* 2008, 23 (Besluit gedragsbeïnvloeding jeugdigen).

72 Voor minderjarigen kan conservatoir beslag worden gelegd in geval van verdenking van een strafbaar feit waarop een geldboete van de vierde categorie is gesteld (in plaats van de vijfde categorie, zoals bij volwassenen).

dus ook conservatoir beslag worden gelegd in geval van verdenking van diefstal.

De bijkomende straffen

Het Wetboek van Strafrecht noemt als bijkomende straffen de openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak, de ontzetting uit bepaalde rechten, zoals de ontzetting uit een ambt of beroep, en de verbeurdverklaring. Bij het laatste verliest iemand zijn eigendomsrecht op een bepaald voorwerp. Het gaat doorgaans om voorwerpen die door het strafbare feit zijn verkregen of tot het begaan daarvan hebben gediend. Ook andere wetten bevatten bijkomende straffen. Zoals eerder aangegeven is in de Wegenverkeerswet geregeld dat een bestuurder de *bevoegdheid om een motorrijtuig te besturen* kan worden ontzegd.

2.5 De tenuitvoerlegging

Een vonnis/arrest wordt ten uitvoer gelegd nadat het onherroepelijk, oftewel definitief, is geworden. Voor een verdachte staat dan geen gewoon rechtsmiddel meer open. Alleen revisie (herziening)⁷³ of gratie⁷⁴ kan daar in sommige gevallen nog verandering in brengen.

De verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van het strafvonnis ligt bij het OM. Het OM draagt de feitelijke tenuitvoerlegging van sancties op aan verschillende justitiële en particuliere instellingen. Deze instanties onderscheiden zich van elkaar naar de aard van de te executeren sanctie en vaak ook naar de leeftijd van de veroordeelde (minder- of meerderjarig). De tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende straffen en maatregelen wordt steeds overgedragen aan het ministerie van Justitie/Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). De tenuitvoerlegging van taakstraffen is voor meerderjarigen aan de *reclassering* en voor minderjarigen aan de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) opgedragen. Omdat de reclassering en de RvdK niet alleen bij de tenuitvoerlegging maar door de hele strafrechtssketen een rol spelen, worden deze twee instanties in paragraaf 2.6 beschreven.

2.5.1 De Dienst Justitiële Inrichtingen

De tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen is een taak van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), een

73 Bij tegenstrijdige rechterlijke uitspraken, bij nova (dat wil zeggen als nieuwe feiten bekend worden) en op grond van een uitspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens waarin is vastgesteld dat het Europese Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden is geschonden in een procedure die tot een veroordeling heeft geleid.

74 Art. 2 van de Gratiwet somt de gronden op waarvoor gratie kan worden verleend. De straffen en maatregelen waarvoor gratie kan worden verzocht, zijn opgenomen in art. 558 Sv. De veroordeelde heeft overigens geen *recht* op gratie; gratie is een gunstbetoon, verleend bij Koninklijk Besluit (KB).

agentschap van het ministerie van Justitie. DJI kent vier sectoren: het Gevangeniswezen, de Directie Forensische Zorg (DForZo),⁷⁵ de Justitiële Jeugdinrichtingen (JJI) en de Directie Bijzondere Voorzieningen (DBV).⁷⁶

Sector Gevangeniswezen

De sector Gevangeniswezen is verantwoordelijk voor penitentiaire inrichtingen voor volwassen gedetineerden en is de grootste sector binnen DJI. Er zijn penitentiaire inrichtingen, dat wil zeggen Huizen van Bewaring en gevangnissen, met verschillende beveiligingsniveaus (gesloten, beperkt beveiligde en zeer beveiligde inrichtingen). Met het oog op de problematiek van de tekorten aan sanctiecapaciteit destijds, is in 2003 het *elektronisch toezicht* ingevoerd en in 2005, zij het op experimentele basis, de *elektronische detentie*.⁷⁷ De toepassing van het elektronisch toezicht kan onderdeel uitmaken van een penitentiair programma of als bijzondere voorwaarde door de rechter worden opgelegd.⁷⁸ Door middel van het elektronisch toezicht wordt gecontroleerd of de veroordeelde zich binnen of buiten het bereik van een ontvanger bevindt die is opgesteld in diens huis. Afhankelijk van de totale duur van de opgelegde gevangenisstraf kunnen gedetineerden de laatste fase (vier weken tot een jaar) van hun gevangenisstraf aan een dergelijk persoonlijk programma deelnemen. De reclasseringsdienst is verantwoordelijk voor de uitvoering van het elektronisch toezicht.

Elektronische detentie is een vorm van vrijheidsbeneming met de verplichting om doorlopend thuis te zijn. De aanwezigheid wordt met elektronische middelen gecontroleerd. Met elektronische detentie is geëxperimenteerd als executiemodaliteit onder de verantwoordelijkheid van DJI. Verder heeft de Minister van Justitie een wetvoorstel in voorbereiding waarin elektronische detentie onder de benaming *thuisdetentie* in de Penitentiaire beginselenwet wordt geregeld als een executiemodaliteit van een vrijheidsstraf of van een voorlopige hechtenis. Deze Penitentiaire beginselenwet regelt de rechten en plichten van gedetineerden en biedt de mogelijkheid om binnen één inrichting verschillende regimes te voeren, om mannen en vrouwen binnen één inrichting onder te brengen en om extramuraal (dat wil zeggen buiten de muren van de penitentiaire inrichting) een *penitentiair programma* te volgen. Het penitentiaire programma

⁷⁵ Voorheen de tbs-sector genaamd.

⁷⁶ De DBV is ontstaan in 2002 en was in eerste instantie bedoeld voor de detentie van bolletjesslikkers. Inmiddels is de DBV verantwoordelijk voor alle personen in vreemdelingenbewaring en grenslogies. De vreemdelingenbewaring valt echter, strikt genomen, buiten de strafrechtpleging en valt daarom buiten het bestek van deze publicatie.

⁷⁷ In de huidige tijd is echter eerder sprake van overcapaciteit binnen de sector Gevangeniswezen. In dat verband is door de Staatsecretaris van Justitie in mei 2009 een zogeheten 'Masterplan Gevangeniswezen 2009-2014' naar de Tweede Kamer gestuurd. In deze nota wordt omschreven hoe de komende jaren moet worden omgegaan met de celcapaciteit.

⁷⁸ Op 1 november 2009 is er een nieuwe Circulaire Wijziging toepassing Elektronische Detentie (*Stcr.* 2009, 16442) in werking getreden. Hierin wordt onder andere de doelgroep strikter afgebakend en worden uitsluitingsgronden voor elektronisch toezicht aangescherpt en uitgebreid. Uiteindelijk doel van de circulaire is om te komen tot een zorgvuldigere en uniforme uitvoering van het elektronisch toezicht.

houdt in dat gedetineerden in de laatste fase van hun vrijheidsstraf buiten een justitiële inrichting verplicht deelnemen aan bepaalde activiteiten, zoals arbeidsprojecten, vorming en onderwijs.⁷⁹ Het doel van een penitentiair programma is de gedetineerde beter voor te bereiden op terugkeer naar de samenleving en kan met of zonder elektronisch toezicht worden uitgevoerd.

Een veroordeelde met een tijdelijke gevangenisstraf van meer dan een half jaar komt in aanmerking voor *vervroegde invrijheidstelling*. Betreft het een straf van een half jaar tot een jaar, dan gaat de vervroegde invrijheidstelling in nadat van de straf zes maanden plus een derde deel van het meerdere is ondergaan. Voor een straf van langer dan een jaar geldt dat twee derde van de straf moet zijn ondergaan.⁸⁰ Met ingang van 1 juli 2008 zijn de Wet tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten in verband met de wijziging van de vervroegde invrijheidstelling in een *voorwaardelijke invrijheidstelling* in werking getreden.⁸¹ De regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling is van toepassing op vrijheidsstraffen met een duur van meer dan een jaar, maar niet wanneer de rechter een deels voorwaardelijke vrijheidsstraf heeft opgelegd. De voorwaardelijke invrijheidstelling vindt van rechtswege plaats wanneer twee derde van de door de rechter opgelegde vrijheidsstraf is ondergaan. Voor straffen met een duur van tussen de één en twee jaar vindt voorwaardelijke invrijheidstelling plaats wanneer de vrijheidsbeneming ten minste één jaar heeft geduurd en van het daarna nog ten uitvoer te leggen gedeelte van de straf een derde is ondergaan.⁸²

Sector Justitiële Jeugdinrichtingen

Naar plaatsingsgrond kunnen in Justitiële Jeugdinrichtingen (JJI's) vier categorieën jongeren worden onderscheiden. De eerste categorie wordt gevormd door degenen die een jeugd detentie opgelegd hebben gekregen. De tweede categorie wordt gevormd door jongeren die de PIJ-maatregel opgelegd hebben gekregen. De derde categorie betreft jongeren die in voorlopige hechtenis zijn geplaatst. De vierde categorie heeft betrekking op de civielrechtelijke maatregel, waarbij jongeren in een Justitiële Jeugdinrichting zijn geplaatst. Met de wijziging van de Wet op de Jeugdzorg per 1 januari 2008 wordt beoogd jongeren met een civielrechtelijke maatregel voortaan te plaatsen binnen de jeugdzorg, die valt onder de verantwoordelijkheid van Jeugd en Gezin. Inmiddels (per 1 januari 2010) is het niet meer toegestaan dat jeugdigen met een machtiging geslo-

79 Een gestrafte kan in aanmerking komen voor een penitentiair programma als hij een gevangenisstraf uitzit die langer is dan zes maanden en daarvan ten minste de helft heeft uitgezeten.

80 In sommige gevallen wordt de vervroegde invrijheidstelling niet verleend of uitgesteld, bijvoorbeeld als een veroordeelde zich tijdens zijn gevangenschap ernstig heeft misdragen of is ontsnapt.

81 *Kamerstukken II 2005/07*, 30 513.

82 De voorwaardelijke invrijheidstelling geschiedt onder de algemene voorwaarde dat de veroordeelde zich tijdens de proeftijd niet schuldig maakt aan een strafbaar feit. Indien de veroordeelde de voorwaarden niet naleeft, kan de voorwaardelijke invrijheidstelling worden herroepen.

ten jeugdzorg (voorheen ots) verblijven in een JJI. Alle jeugdigen die op civielrechtelijke titel in een JJI verbleven zijn inmiddels elders geplaatst.⁸³

Directie Forensische Zorg (DForZo)

Sinds 1 januari 2008 is de naamgeving van de sector tbs gewijzigd in de Directie Forensische Zorg. Deze directie is verantwoordelijk voor de forensische zorg in strafrechtelijk kader en voor de plaatsing van volwassenen die psychiatrische zorg, verslavingszorg of verstandelijk gehandicaptenzorg nodig hebben. Daarnaast is de directie financieel verantwoordelijk voor de zorginkoop.

2.5.2 Het Centraal Justitieel Incassobureau

Het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) is een agentschap van het ministerie van Justitie. De belangrijkste taak van het CJIB is het innen van verkeersboetes die door justitiële instanties aan burgers en bedrijven worden opgelegd. Het CJIB verzorgt het gehele inningstraject, startend met het verzenden van de beschikking en eindigend met dwangmaatregelen als gijzeling. Daarnaast int het CJIB schadevergoedingsmaatregelen, ontnemingsmaatregelen, door de strafrechter opgelegde boetes, politie- en OM-transacties en strafbeschikkingen. Rechtbanken, politiekorpsen, de Koninklijke Marechaussee en het OM maken gebruik van de diensten van het CJIB.

De rol van het CJIB op het vlak van de tenuitvoerlegging is groter. Het Landelijk Coördinatiepunt Arrestatiebevelen (LCA) van het CJIB heeft namelijk een coördinerende rol met betrekking tot de vonnissen die van het landelijk parket afkomstig zijn en die ten uitvoer gelegd dienen te worden. In het geval van een gevangenisstraf onderzoekt het LCA of de veroordeelde oproepbaar is. Een verdachte die tot een gevangenisstraf is veroordeeld, maar voorafgaand aan het vonnis niet preventief was gehecht, wordt na het onherroepelijk worden van het vonnis opgeroepen zich op een bepaalde datum bij een bepaalde inrichting te melden. Tot die datum is sprake van een zogeheten *lopend vonnis*. Een veroordeelde die niet oproepbaar is (bijvoorbeeld wanneer de verblijfplaats onbekend is), wordt geregistreerd in het opsporingsregister (OPS). Daarnaast coördineert het LCA de afhandeling van taakstraffen en arrestatiebevelen.

2.6 Overige instellingen die betrokken zijn in de strafrechtspleging

In de voorgaande paragrafen zijn de verschillende fasen van de strafrechtspleging aan de orde gekomen. Daarbij is tevens ingegaan op een

⁸³ Vergelijk de brief van 29 april 2010 van de Minister van Justitie aan de Tweede Kamer (*Kamerstukken II* 2009/10, 24 587, nr. 386).

aantal direct betrokken instellingen van de strafrechtspleging. Maar er zijn meer organen die een rol hebben in het strafproces. In deze paragraaf worden nog enkele instellingen kort belicht.

2.6.1 De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming en de Inspectie voor de Sanctietoepassing

De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) is een onafhankelijk orgaan dat de Minister van Justitie adviseert op het gebied van de strafrechtstoepassing en over jeugdigen. Tevens functioneert de Raad als een beroepsinstantie voor gedetineerden, jeugdigen en tbs'ers. De 60 leden van de Raad worden door de Kroon (de regering) benoemd. Het bestuursreglement, dat de werkwijze en procedures voor de Raad regelt, wordt door de Minister van Justitie vastgesteld.

De Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) bestaat sinds 1 januari 2005. Deze organisatie is onafhankelijk van het ministerie van Justitie, maar maakt organisatorisch wel onderdeel uit van het departement. De belangrijkste taak van de Inspectie is het toezicht op de effectiviteit en de kwaliteit van de uitvoering van sancties, in het bijzonder op de aspecten bejegening en beveiliging. Het werkterrein van de Inspectie omvat alle vestigingen van de reclassering en alle onder de Dienst Justitiële Inrichtingen ressorterende landelijke diensten en inrichtingen.

2.6.2 De raden voor rechtsbijstand

De raden voor rechtsbijstand maken het mogelijk dat mensen met een laag inkomen gebruik kunnen maken van rechtsbijstand. De rechtsbijstandsverlener vraagt ten behoeve van de rechtzoekende een toevoeging aan. Dat wil zeggen dat aan de rechtzoekende kosteloos een rechtshulpverlener wordt toegewezen. Het recht op rechtsbijstand is afhankelijk van het fiscale inkomen en vermogen van de rechtzoekende. De verdachte die in bewaring wordt gesteld of wiens gevangenhouding wordt bevolen, krijgt ambtshalve een raadsman toegevoegd. De rechtsbijstand van de ambtshalve toegevoegde raadsman is kosteloos voor de verdachte. Daarnaast kunnen ook slachtoffers van seksuele en andere geweldsmisdrijven kosteloos een beroep doen op een advocaat.⁸⁴

2.6.3 Het Nederlands Forensisch Instituut en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie

Het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) zijn twee, onder het ministerie van Justitie vallende, instellingen. Zij hebben deskundigheid

84 Zie de Wet op de rechtsbijstand (Stb. 2003, 502). Zie ook Diephuis, Eshuis & De Heer-de Lange (2010).

‘in huis’ die relevant is voor de beantwoording van de vragen die in een strafrechtelijk onderzoek centraal staan.

Het NFI voert technisch, medisch-biologisch en natuurwetenschappelijk onderzoek uit op verzoek van opsporingsinstanties, het OM en de zittende magistratuur. Het NIFP adviseert de rechterlijke macht in strafzaken over de noodzaak van onderzoek naar de persoon van de verdachte in relatie tot toerekeningsvatbaarheid, de kans op recidive, de te volgen behandeling en beveiliging (klinisch en ambulant) en de ontwikkelingsmogelijkheden van jongeren. Het NIFP is ontstaan door een samenvoeging van het Pieter Baan Centrum en de Forensisch Psychiatrische Dienst. De belangrijkste werkzaamheden van het NIFP liggen op het gebied van advisering, contra-expertise, bemiddeling, toetsing, observatie en opleiding.

2.6.4 De reclassering

De reclassering is geen orgaan van de strafrechtspleging zoals de politie en het OM dat zijn, maar is wel nauw bij de strafrechtspleging betrokken. Er zijn drie reclasseringsorganisaties aangewezen door de Minister van Justitie: Reclassering Nederland, de Stichting Verslavingsreclassering van de Geestelijke Gezondheidszorg Nederland en de afdeling Jeugdzorg en Reclassering van het Leger des Heils. De werkzaamheden van de reclassering zijn wettelijk geregeld in de Reclasseringsregeling 1995.⁸⁵

De reclassering heeft drie kerntaken. De eerste betreft onderzoek en voorlichting. In de voorlichtingsrapporten wordt een beeld geschetst van de persoon van de verdachte, zijn motieven en omstandigheden. Deze informatie kan voor de officier van justitie en/of de rechter van belang zijn voor het bepalen van de strafsoort en de strafmaat.

De tweede kerntaak gaat over begeleiding en toezicht. De reclassering geeft individuele begeleiding aan verdachte of veroordeelde cliënten. De ondersteuning vindt plaats gedurende het gehele strafrechtelijke proces. Begeleiding in de vorm van hulp en bijstand aan de verdachte vindt vooral plaats bij de vroeghulp, dat is het eerste bezoek aan een arrestant op een politiebureau of bij de rechter-commissaris. Volgens de wet moet de reclassering over elke in verzekering gestelde verdachte bericht ontvangen. Indien de rechter-commissaris of de rechtbank de schorsing van de voorlopige hechtenis heeft bevolen, kan daarbij als bijzondere voorwaarde worden gesteld dat de verdachte zich dient te houden aan de aanwijzingen van de reclassering. Tevens kan een veroordeelde die zijn gevangenisstraf heeft uitgezeten, bij zijn terugkeer naar de maatschappij door de rechter verplicht worden zich onder toezicht te stellen van de reclassering. Dit gebeurt dan in het kader van een deels voorwaardelijke gevangenisstraf. Verder is de reclassering verantwoordelijk voor de uitvoering van penitentiaire programma's en begeleidt zij de ter beschikking gestelden die

⁸⁵ Stb. 1994, 875.

met proefverlof zijn of ten aanzien van wie de tbs met bevel tot verpleging voorwaardelijk is beëindigd of een tbs met voorwaarden is uitgesproken. De derde taak van de reclassering ziet op de ontwikkeling, organisatie en uitvoering van taakstraffen en andere alternatieve sancties. De reclassering zorgt voor de organisatie en de begeleiding bij de uitvoering van taakstraffen en elektronisch toezicht.

2.6.5 De Raad voor de Kinderbescherming

Voor minderjarigen die in aanraking zijn gekomen met politie en justitie bestaat er, anders dan bij meerderjarigen, geen algemene reclasseringsinstelling. De regie ten aanzien van de jeugdreclassering ligt bij de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). De RvdK heeft één landelijk en 22 lokale bureaus. De RvdK coördineert de taakstraffen voor jeugdigen. Verder zijn bij de jeugdreclassering de gezinsvoogdij-instellingen en de afdeling Jeugdzorg en Reclassering van het Leger des Heils betrokken. De jeugdreclassering draagt zorg voor de vroeghulp op het politiebureau. Binnen deze vroeghulp kan de raadsmedewerker op basis van het gesprek met de minderjarige vrijwillige jeugdreclassering aanbieden. De jeugdige wordt tevens geïnformeerd over het verdere verloop van de strafrechtelijke procedure. Vervolgens begint het zogenoemde basisonderzoek. De RvdK verzamelt informatie betreffende de ontwikkeling en de achtergrond van de verdachte ten behoeve van voorlichting en advies aan de officier van justitie.⁸⁶ De raadsonderzoeker brengt advies uit aan de officier van justitie over de gewenste afdoening van een zaak, vanuit een pedagogisch perspectief. Als de ontwikkeling van de minderjarige ernstig in het gedrang is, kan de RvdK een uitgebreid strafonderzoek doen. Dit onderzoek is diepgaander dan het basisonderzoek. Het uitgebreid strafonderzoek kan worden afgesloten met een gerichte verwijzing naar een voorziening voor jeugdzorg, met een verzoek tot een maatregel van kindbescherming of met de inschakeling van de jeugdreclassering voor intensieve, niet-vrijblijvende begeleiding. Indien de officier van justitie of de rechter een taakstraf oplegt, is het de taak van de RvdK om de opgelegde taakstraf mogelijk te maken door voorbereiding en ondersteuning van de tenuitvoerlegging.

2.6.6 Slachtofferhulp Nederland

Sinds 1984 kent Nederland professioneel georganiseerde slachtofferhulp. Slachtofferhulp Nederland (SHN) is een landelijke organisatie met een landelijk bureau en ruim 75 bureaus voor slachtofferhulp waar ongeveer 1.500 vrijwilligers slachtofferhulp verlenen. De ondersteuning is vooral praktisch van aard en bestaat uit het invullen van (verzekerings)papieren,

⁸⁶ Art. 494 en 498 Sv.

het bijstaan van slachtoffers in een rechtszaak en het doorverwijzen naar de juiste instanties. De landelijke organisatie wordt gefinancierd door het ministerie van Justitie, gemeenten en het Fonds Slachtofferhulp, dat fondsen in de maatschappij verwerft.

2.6.7 *Het Schadefonds Geweldsmisdrijven en het Waarborgfonds Motorverkeer*

Onder bepaalde voorwaarden kunnen slachtoffers van ernstige geweldsmisdrijven (of hun nabestaanden) in aanmerking komen voor een financiële tegemoetkoming uit het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Een uitkering uit dit fonds is altijd een tegemoetkoming in de kosten die het gevolg zijn van letsel dat bij een ernstig geweldsmisdrijf is toegebracht (zoals mishandeling, diefstal met geweld, verkrachting en bedreiging met een wapen), en niet een schadeloosstelling. Het Schadefonds Geweldsmisdrijven (een fonds van het ministerie van Justitie, beheerd door een onafhankelijke commissie) is in 1976 opgericht om slachtoffers van ernstige geweldsdelicten die hun schade niet op een andere manier vergoed kunnen krijgen enigszins tegemoet te komen. Een groot deel van de aanvragen komt binnen via SHN, waarnaar de politie meestal doorverwijst bij aangifte van een geweldsmisdrijf. Een aanvraag kan ook worden ingediend via een advocaat of op eigen initiatief. Krachtens een Europese richtlijn, die alle lidstaten verplicht om vanaf 1 januari 2006 een schadefonds te hebben, kunnen slachtoffers die in Nederland wonen en in een ander EU-land slachtoffer zijn geworden, vanaf die datum via het Nederlandse schadefonds een uitkering aanvragen bij een ander EU-schadefonds.

Ook slachtoffers van schade in het verkeer kunnen in aanmerking komen voor schadevergoeding door een beroep te doen op het Waarborgfonds Motorverkeer. Het gaat daarbij om schade die is veroorzaakt door onbekende, niet-verzekerde of gestolen motorrijtuigen, motorrijtuigen verzekerd bij een onvermogene verzekeraar of toebehorend aan personen aan wie een vrijstelling van verzekering wegens gemoedsbezwaren is afgegeven. In 2007 zijn de richtlijnen aangepast aan de Europese richtlijnen voor motorrijtuigverzekeringen. Daarbij is onder meer ook de maximale dekking verhoogd tot in totaal 6 miljoen euro (5 miljoen euro bij persoonschade en 1 miljoen euro bij materiële schade).

3 Criminaliteit en slachtofferschap

H.W.J.M. Huys en P.R. Smit

- In 2009 zijn naar schatting in totaal ongeveer 8,5 miljoen delicten gepleegd waarmee burgers en bedrijfsleven werden geconfronteerd. Tussen 2004 en 2006 is dit totale aantal delicten gedaald; daarna is dit tot 2008 vrijwel stabiel gebleven.
- Het merendeel van deze delicten, 6,3 miljoen, heeft betrekking op burgers. Dit is meer dan het jaar daarvoor. Tussen 2004 en 2008 is het totale aantal delicten onder burgers gedaald. Het totale aantal delicten onder bedrijven ligt met 2,2 miljoen op eenzelfde niveau als in 2007, na een sterke stijging in 2008. Tussen 2004 en 2006 is het aantal delicten onder bedrijven gedaald.
- Ruim een kwart van de bevolking van 15 jaar en ouder is in 2009 slachtoffer geworden van één of meer delicten. Dat komt overeen met in totaal ruim 3,3 miljoen slachtoffers (personen). Dit is evenveel als in 2008. Van de inwoners was ruim 14% slachtoffer van vandalisedelicten (diefstal vanaf/ beschadiging aan de auto en overige vernielingen). Ruim 13% had te maken met vermogensdelicten, zoals inbraak, fietsdiefstal en zakkenrollerij, en bijna 6% met één of meer geweldsdelicten (seksuele delicten, mishandeling, bedreiging). Slachtofferschap van geweldsdelicten en van vandalisme is sinds 2005 vrijwel gelijk gebleven; het percentage slachtoffers van vermogensdelicten is tussen 2005 en 2008 gedaald.
- Binnen de onderzochte sectoren in het bedrijfsleven (bouw, detailhandel, horeca, transport, zakelijke dienstverlening) is slachtofferschap het grootst in de detailhandel en de horeca. Van alle detailhandelsvestigingen werd 43% hiermee in 2009 geconfronteerd; in de horeca was dit 42%. In alle sectoren is het aandeel dat slachtoffer werd in vergelijking met 2004 gedaald. Diefstal is de meest voorkomende vorm van criminaliteit waarmee het bedrijfsleven wordt geconfronteerd.
- Ruim een derde van de door burgers ondervonden delicten wordt door of namens de slachtoffers bij de politie gemeld en meer dan een kwart leidt tot een aangifte (via internet of een proces-verbaal). Dit is de laatste jaren niet veranderd. Gewelds- en vandalisedelicten worden minder dan gemiddeld bij de politie gemeld; vermogensdelicten juist meer dan gemiddeld.
- Zes op de tien bedrijven die slachtoffer werden van criminaliteit maken hiervan melding; 26% van de bedrijven doet ook daadwerkelijk aangifte van één of meer misdrijven. Dit is de laatste jaren iets afgenomen. Inbraken worden door bedrijven veel vaker gemeld en aangegeven dan andere vormen van criminaliteit.
- Om inbraak te voorkomen zijn bij meer dan drie kwart van de huishoudens buitenverlichting en extra hang- en sluitwerk aanwezig. Andere voorzieningen komen aanzienlijk minder voor. Van alle bedrijven geeft bijna drie kwart in 2009 aan maatregelen tegen criminaliteit te hebben genomen, meestal in de vorm van technische hulpmiddelen, zoals een alarminstallatie.
- Eind 2009 voelde ruim een kwart van de Nederlanders van 15 jaar en ouder zich wel eens onveilig, evenveel als in het jaar daarvoor. Tussen 2005 en 2008 is dit aandeel gedaald. Slechts 2% voelt zich vaak onveilig.

Burgers, bedrijven en instellingen kunnen slachtoffer worden van veelvoorkomende criminaliteit. Hoe vaak dat gebeurt kan worden gemeten met behulp van enquêtes. Deze enquêtes verschaffen tevens inzicht in de mate waarin hiervan aangifte wordt gedaan bij de politie. Lang niet alle criminaliteit komt namelijk ter kennis van de politie. De slachtoffer-enquêtes geven ook inzicht in verschillen in de frequentie waarmee specifieke bevolkingsgroepen of bedrijfstakken slachtoffer worden van verschillende soorten delicten. Doordat personen of bedrijven slachtoffer kunnen worden van verschillende soorten delicten of meermalen slachtoffer van eenzelfde delict, is het totale aantal ondervonden delicten groter dan het totale aantal slachtoffers. Verder geven deze enquêtes ook een beeld van de gevolgen voor de slachtoffers, van preventiemaatregelen en van onveiligheidsgevoelens.

Ook andere aspecten die te maken hebben met criminaliteit, zoals overlast en andere buurtproblemen, de houding van burgers ten opzichte van de politie of onveiligheidsgevoelens, komen in dergelijke enquêtes aan bod. Slachtofferenquêtes vormen daarmee een belangrijke en onafhankelijke databron, die naast de geregistreerde criminaliteitscijfers (zie hoofdstuk 4) een wezenlijk inzicht geven in de aard, omvang en ontwikkeling van (veelvoorkomende) criminaliteit en van veiligheid in het algemeen. Gegevens over slachtofferschap, ondervonden delicten, onveiligheidsgevoelens en dergelijke onder burgers zijn afkomstig uit verschillende enquêtes en daardoor onderling moeilijk vergelijkbaar. Daarom kan alleen in grote lijnen iets worden gezegd over ontwikkelingen in de loop van enkele decennia. In het algemeen worden in dit hoofdstuk de gegevens van de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM) gebruikt voor uitspraken over het jaar 2009 en 2008. Voor de ontwikkeling tussen 2004 en 2008 wordt de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR) gebruikt. Gegevens over bedrijven zijn afkomstig uit de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (MCB), waarvan de opzet sinds 2004 gelijk is gebleven. Voor meer details over slachtoffer-enquêtes zie bijlage 3.

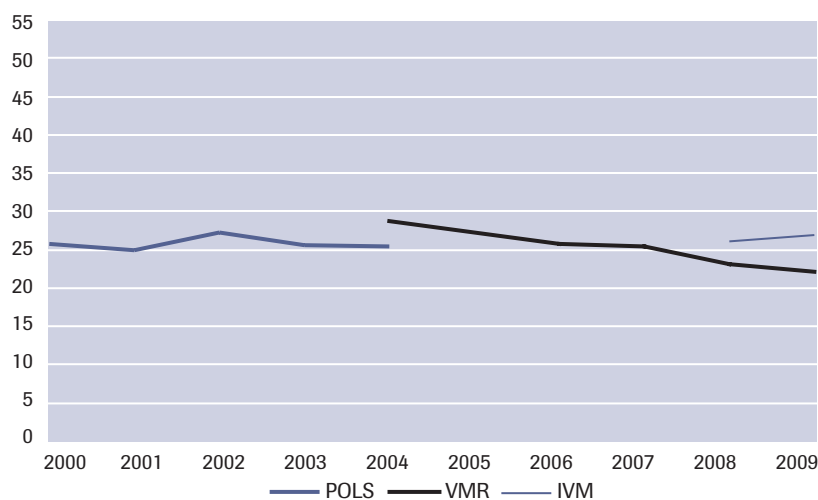
In dit hoofdstuk staat de vraag naar aard, omvang en ontwikkeling van de veelvoorkomende criminaliteit¹ centraal zoals die door burgers en bedrijfsleven in Nederland wordt ervaren. Het gaat daarbij in de eerste plaats om ondervonden delicten (paragraaf 3.1) en om kenmerken van slachtoffers (paragraaf 3.2). In de tweede plaats gaat het om de gevolgen van criminaliteit voor de slachtoffers en om acties die burgers en bedrijfsleven nemen naar aanleiding van ondervonden delicten (paragraaf 3.3) en ter voorkoming van criminaliteit (paragraaf 3.4). Ten slotte wordt in paragraaf 3.5 aandacht besteed aan de beleving van criminaliteit door burgers en bedrijven.

1 Hiertoe behoren delicten die door hun aard en omvang veel overlast voor een groot deel van de bevolking, bedrijven en instellingen veroorzaken. Het gaat vooral om inbraak, fietsdiefstal, autodiefstal, zakkenrollerij, vandalisme, mishandeling en bedreiging.

3.1 Ondervonden criminaliteit

In deze paragraaf komt de criminaliteit aan de orde waarvan burgers of bedrijven slachtoffer zijn geworden. Daarbij wordt eerst ingegaan op de aard van de criminaliteit waarmee burgers worden geconfronteerd (paragraaf 3.1.1). Dit gebeurt zowel in de vorm van slachtofferschap (welk deel van de bevolking wordt met één of meer delicten geconfronteerd) als in termen van aantallen door burgers ondervonden delicten. Vervolgens komt op eenzelfde wijze de ondervonden criminaliteit bij bedrijven aan de orde (paragraaf 3.1.2). In paragraaf 3.1.3 ten slotte wordt een totaalbeeld geschetst van de door burgers en bedrijven ondervonden criminaliteit.

Figuur 3.1 Percentage slachtoffers onder burgers van 15 jaar en ouder*

* De gegevens zijn toegerekend aan het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (twaalf maanden voorafgaand aan de interviewdatum). Voor de verschillende bronnen geldt:

Bron	Interviewperiode	Verslagperiode
POLS (2000-2004)	gehele kalenderjaar	lopende kalenderjaar
VMR (2005-2008)	eerste kwartaal	voorgaande kalenderjaar
VMR (2008-2009)	vierde kwartaal	lopende kalenderjaar
IVM (2008-2009)	vierde kwartaal	lopende kalenderjaar

De IVM 2008-gegevens in deze publicatie verschillen van de in C&R 2008 gepresenteerde gegevens vanwege een hernieuwde weging.

Door verschillen in onderzoekszopzet zijn de cijfers uit verschillende bronnen niet onderling vergelijkbaar (zie bijlage 3).

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 3.3 en 3.4 in bijlage 4.

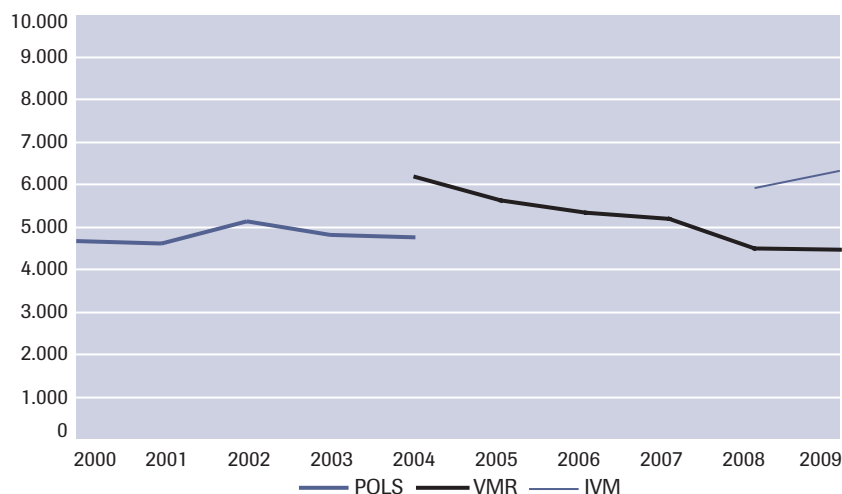
Bron: POLS (2000-2004); VMR (2005-2009); IVM (2008-2009). Bewerking CBS

3.1.1 Door burgers ondervonden criminaliteit

Evenals in 2008 werd ruim een kwart van de Nederlandse burgers van 15 jaar en ouder in 2009 slachtoffer van één of meer delicten. Dit aandeel is in de jaren daarvoor geleidelijk gedaald (zie figuur 3.1).

Uitgedrukt in aantallen voorvallen werd de bevolking in Nederland in 2009 geconfronteerd met naar schatting 6,3 miljoen delicten (zie figuur 3.2). Dit komt overeen met 47 delicten per 100 inwoners. Deze cijfers zijn hoger dan in 2008. In eerdere jaren was er nog sprake van een geleidelijke daling.²

Figuur 3.2 Door burgers in Nederland ondervonden delicten,* x 1.000

* Zie de toelichting bij figuur 3.1.

Voor de corresponderende cijfers zie de tabellen 3.5 en 3.6 in bijlage 4.

Bron: POLS (2000-2004); VMR (2005-2009); IVM (2008-2009). Bewerking CBS

Van de bevolking van 15 jaar en ouder werd 6% in 2009 slachtoffer van één of meer geweldsdelicten (mishandeling, seksuele delicten, bedreiging). Dit is vergelijkbaar met het aandeel in 2008. Ook ten opzichte van eerdere jaren is dit aandeel niet wezenlijk veranderd. Van deze geweldsdelicten komt bedreiging het meest voor (zie figuur 3.3).

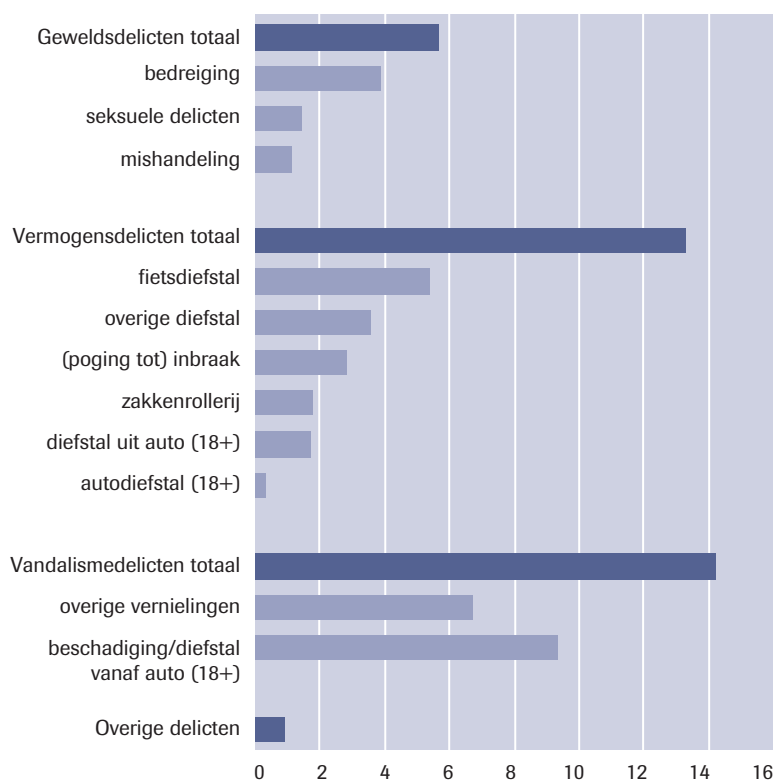
Van de 6,3 miljoen delicten waarmee de bevolking van Nederland in 2009 in totaal werd geconfronteerd, ging het in 1,2 miljoen gevallen om een

² Volgens de VMR stagneerde deze daling in 2009.

gewelddelict (zie tabel 3.6 in bijlage 4). Ook hierbij is geen sprake van een duidelijke toe- of afname in de periode 2004-2008.

In 2009 werd 13% van de bevolking slachtoffer van één of meer vermogensdelicten, zoals inbraak, diefstal en zakkenrollerij. Dit is evenveel als in 2008. Net als het totale slachtofferpercentage daalde ook het aandeel dat slachtoffer werd van vermogensdelicten in eerdere jaren. Van de afzonderlijke vermogensdelicten kwam fietsdiefstal in 2009 het meeste voor, op afstand gevolgd door – afgezien van de restcategorie overige diefstal – inbraak, diefstal uit de auto en zakkenrollerij. Autodiefstal kwam relatief weinig voor (zie figuur 3.3).

Figuur 3.3 Percentage slachtoffers onder burgers in 2009 naar soort delict

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.4 in bijlage 4.

Bron: IVM

Van alle in 2009 ondervonden delicten betrof het in 2,3 miljoen gevallen vermogensdelicten (zie tabel 3.6 in bijlage 4). In 2008 lag dit op eenzelfde niveau. In de jaren daarvoor is dit vrijwel voortdurend gedaald.

In 2009 had 14% van de bevolking te maken met vandalismedelicten (diefstal vanaf of beschadiging aan de auto en overige vernielingen). Dit is vergelijkbaar met het percentage in 2008. Ook in de periode daarvoor is dit aandeel niet wezenlijk anders. Binnen de vandalismedelicten telt autovandalisme de meeste slachtoffers (zelfs van alle afzonderlijke onderscheiden delictsoorten). Ook van andere vernielingen dan aan de auto werden relatief veel mensen slachtoffer (zie figuur 3.3).

Uitgedrukt in aantallen voorvallen werd de bevolking in 2009 met ruim 2,8 miljoen vandalismedelicten geconfronteerd (zie tabel 3.6 in bijlage 4). Ten opzichte van 2008 is dit aantal duidelijk hoger. In de jaren daarvoor is dit aantal echter niet wezenlijk veranderd.

3.1.2 Door bedrijven ondervonden criminaliteit

In 2009 had 30% van alle bedrijfsvestigingen in de onderzochte sectoren³ te maken met één of meer gevallen van criminaliteit. De mate waarin bedrijven slachtoffer worden – alsook de aard van de criminaliteit die zij ondervinden – verschilt sterk per sector. In de zakelijke dienstverlening en in de bouw werd een kwart of minder van de vestigingen met criminaliteit geconfronteerd, tegen meer dan 40% van de vestigingen in de detailhandel en in de horeca (zie figuur 3.4). In alle sectoren is het aandeel dat slachtoffer werd lager dan in 2004.

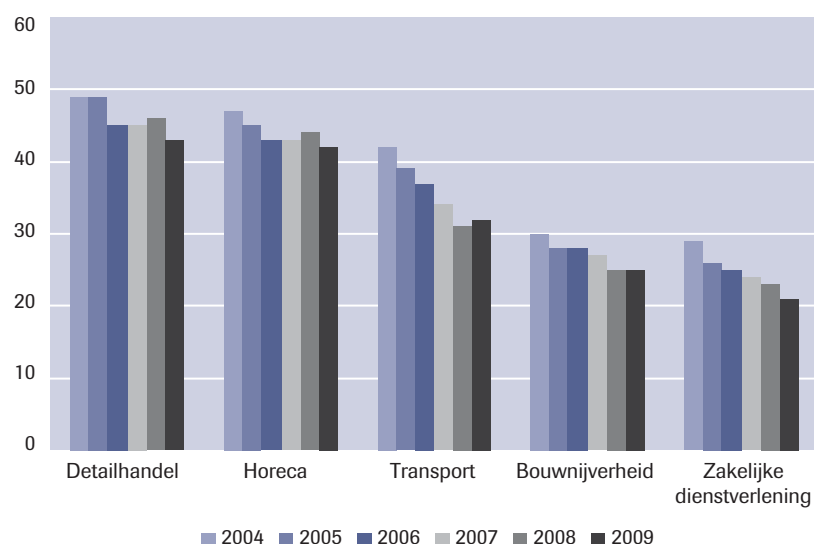
Van alle vestigingen werd 9% slachtoffer van meer dan één type delict. Ook dit meervoudig slachtofferschap verschilt per sector. Vooral horeca en detailhandel worden relatief vaak geconfronteerd met meerdere soorten delicten; in de bouw en de zakelijke dienstverlening komt dit relatief weinig voor. Het aandeel meervoudige slachtofferschappen vertoont in alle sectoren een daling in de periode 2004-2009.

Gewelddelicten komen vooral voor in de horeca. Van alle horecazaken had 8% hiermee in 2009 te maken. In alle onderzochte sectoren, met uitzondering van de bouwsector, is het percentage slachtoffers van geweld in 2009 lager dan in 2004.

In de transportsector werden in 2009 vestigingen die met gewelddelicten te maken hadden gemiddeld bijna dertien keer slachtoffer, in de andere sectoren ongeveer vijf keer per getroffen vestiging. In geen enkele sector week dit gemiddelde in 2009 duidelijk af van dat in 2004. Er zijn geen betrouwbare schattingen over het totale aantal gewelddelicten per sector.

3 In de MCB zijn vijf sectoren onderzocht: bouwnijverheid, detailhandel, horeca, transport en zakelijke dienstverlening. De gegevens hebben betrekking op bedrijfsvestigingen; in de tekst wordt zowel de term '(bedrijfs)vestiging' als de term 'bedrijf' hiervoor gebruikt.

Figuur 3.4 Percentage slachtoffers van delicten onder bedrijven naar sector*

* Weergegeven is slachtofferschap in het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (voorgaande 12 maanden).

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.7 in bijlage 4.

Bron: MCB

De meest voorkomende vorm van vermogensdelicten is diefstal. Vooral in de detailhandel komt diefstal relatief vaak voor. Ruim een kwart (27%) van alle detailhandelsvestigingen had hiermee in 2009 te maken, vrijwel evenveel als in voorgaande jaren. Per getroffen detailhandelsvestiging kwam diefstal gemiddeld bijna 35 keer voor. In de overige sectoren ligt dit gemiddelde (met drie tot vijf keer) veel lager. Ten opzichte van 2004 is het aantal diefstallen per getroffen vestiging in de horeca en in de transportsector duidelijk gedaald. Het totale geschatte aantal diefstallen lag in de detailhandel op hetzelfde niveau als in 2004 en in de overige sectoren (bouw, horeca, transport en zakelijke dienstverlening) lager dan in 2004. In alle sectoren samen kwamen in 2009 ongeveer 1,6 miljoen diefstallen voor (zie figuur 3.5).

Inbraak komt het meeste voor bij transportbedrijven en in de horeca (beide 15% in 2009). Slachtofferschap van inbraak was in 2009 in alle onderzochte sectoren lager dan in 2004. Als er wordt ingebroken, dan gebeurt dit in bedrijven van de transportsector 2½ keer per jaar; in vestigingen van de andere sectoren is dit minder. In 2009 kwamen in alle sectoren samen ongeveer 90.000 inbraken voor.

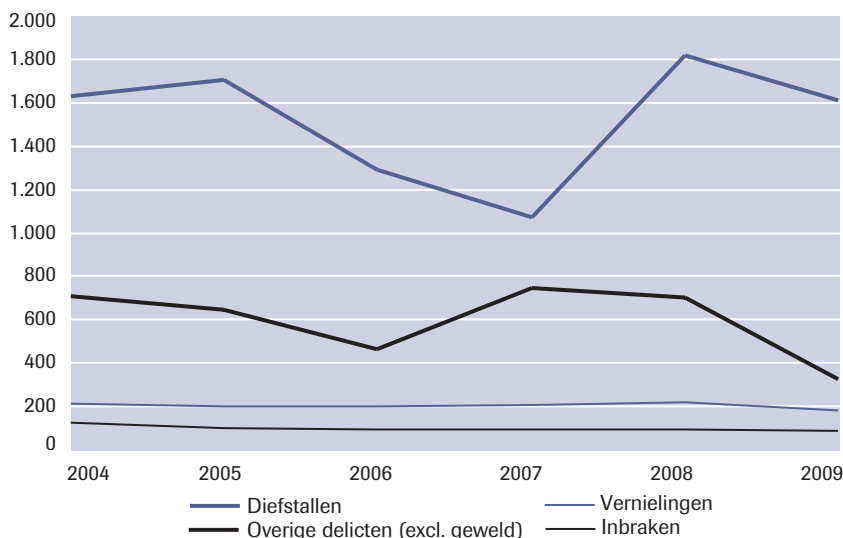
Bedrijven kunnen ook te maken hebben met interne vermogenscriminaliteit (diefstal van geld of goederen door eigen personeel). Dit varieert sterk per sector: in de zakelijke dienstverlening komt interne

vermogenscriminaliteit relatief weinig voor (2%), maar relatief veel in de horeca en in de detailhandel (8 tot 9%).

Vernielingen komen veel voor in de horeca (22% van de vestigingen werd hiervan in 2009 slachtoffer) en bij de detailhandel (15%). In alle sectoren is slachtofferschap van vernielingen gedaald vergeleken met 2004. Bedrijven die met vandalismedelicten te maken hebben, werden daar in 2009 ruim 2 (zakelijke dienstverlening, bouw) tot ruim 4 keer (transport, horeca) mee geconfronteerd. In totaal had het bedrijfsleven in 2009 met ruim 180.000 vernielingen te maken. In de zakelijke dienstverlening is het totaal aantal vernielingen vergeleken met 2004 gestegen; in de overige sectoren daalde dit aantal.

Tussen 3% (bouw) en 5% (horeca, detailhandel en zakelijke dienstverlening) van alle bedrijfsvestigingen had in 2009 te maken met andere dan de al genoemde vormen van criminaliteit.⁴ De frequentie waarmee bedrijven hiermee werden geconfronteerd varieert sterk, zowel over de jaren als tussen sectoren. In alle sectoren, met uitzondering van de bouwnijverheid, is het percentage slachtoffers van overige vormen van criminaliteit in 2009 lager dan in 2004. In totaal werden bedrijven in 2009 met ruim 320.000 gevallen van andere vormen van criminaliteit geconfronteerd.

Figuur 3.5 Door bedrijven ondervonden delicten, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.8 in bijlage 4.

Bron: MCB

⁴ Hiertoe zijn delicten gerekend als oplichting, flessentrekkerij, valse rekeningen, acquisitiefraude, vals geld, bekladden van voorwerpen, niet betalen van goederen, drugsoverlast en computercriminaliteit.

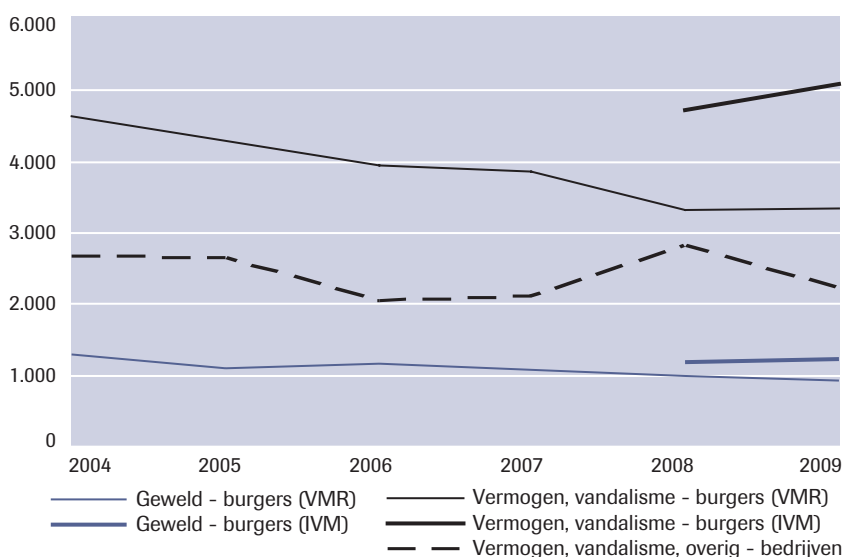
3.1.3 Door burgers en bedrijven ondervonden delicten totaal

Onder de veronderstelling dat de hiervoor genoemde ondervonden delicten vergelijkbaar zijn in periode en soort delict en een zo volledig mogelijk beeld geven van de werkelijkheid, kan een schatting worden gemaakt van de totale omvang van de door burgers en bedrijven ondervonden criminaliteit. Deze schattingen zijn overigens vanwege de beperkte data alleen mogelijk voor de jaren 2004-2009. De schattingen moeten bovendien met grote terughoudendheid worden beschouwd vanwege verschillen in onderzoeksmethoden, verslagperioden en dekkingsgraden (zie ook bijlage 3).

In 2009 werden bevolking en bedrijfsleven naar schatting met in totaal 8,5 miljoen delicten geconfronteerd.⁵ In ongeveer 6,3 miljoen gevallen betrof het delicten tegen burgers; in ruim 2,2 miljoen gevallen ging het om delicten tegen bedrijven. De meeste van de in 2009 ondervonden delicten zijn vermogensdelicten (ongeveer 4 miljoen), gevolgd door vandalismedelicten (ongeveer 3 miljoen).

Vooraf tussen 2004 en 2006 nam het totale aantal ondervonden delicten af; daarna is dit vrijwel stabiel gebleven. Een daling doet zich in de gehele periode voor onder vermogensdelicten bij personen. Bij bedrijven ligt het aantal ondervonden delicten in 2009 op een vergelijkbaar niveau als in 2007, na een sterke daling tot in 2006 en een stijging in 2008 (zie figuur 3.6).

Figuur 3.6 Door burgers en bedrijven ondervonden delicten, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.10 in bijlage 4.

Bron: VMR, IVM, MCB. Bewerking CBS

⁵ Dit is exclusief 'overige delicten' onder burgers.

3.2 Kenmerken van slachtoffers van criminaliteit

Niet alle burgers en bedrijven worden in gelijke mate slachtoffer van criminaliteit. De kans op slachtofferschap onder burgers hangt zowel samen met kenmerken van de persoon of het huishouden waartoe hij/zij behoort als met kenmerken van de omgeving waarin hij/zij vertoeft. Ook voor bedrijven verschilt het risico op slachtofferschap. In de volgende subparagrafen wordt aandacht besteed aan achtergrondkenmerken die een rol spelen bij de kans van burgers (paragraaf 3.2.1) en van bedrijven (paragraaf 3.2.2) om slachtoffer te worden.

3.2.1 Kenmerken van burgers als slachtoffer⁶

Leeftijd speelt een belangrijke rol bij slachtofferschap. Veel meer jongeren dan ouderen worden slachtoffer van veelvoorkomende criminaliteit (zie tabel 3.11 in bijlage 4). Vooral personen tussen 15 en 34 jaar hebben hiermee te maken. Vanaf een leeftijd van 35 jaar neemt het aandeel slachtoffers af met de toename van de leeftijd. Mannen worden over het algemeen iets vaker slachtoffer dan vrouwen, al lijkt er in 2009 voor sommige leeftijdsgroepen geen duidelijk verschil tussen mannen en vrouwen te bestaan. Ook geldt het hogere slachtofferrisico van mannen niet voor alle afzonderlijke delicten. Mannen werden in 2009 meer dan vrouwen slachtoffer van bedreiging, mishandeling, diefstal uit de auto en beschadiging/diefstal vanaf auto. Omgekeerd hebben meer vrouwen dan mannen te maken met zakkenrollerij en seksuele delicten (zie figuur 3.7).

Slachtofferschap onder burgers hangt ook duidelijk samen met de stedelijkheid van de woongemeente.⁷ Inwoners van zeer sterk stedelijke gemeenten worden vaker slachtoffer dan inwoners van niet-stedelijke gebieden. Dit geldt voor zowel alle delicten samen als voor afzonderlijke delicten en delictgroepen (zie tabel 3.13 in bijlage 4).

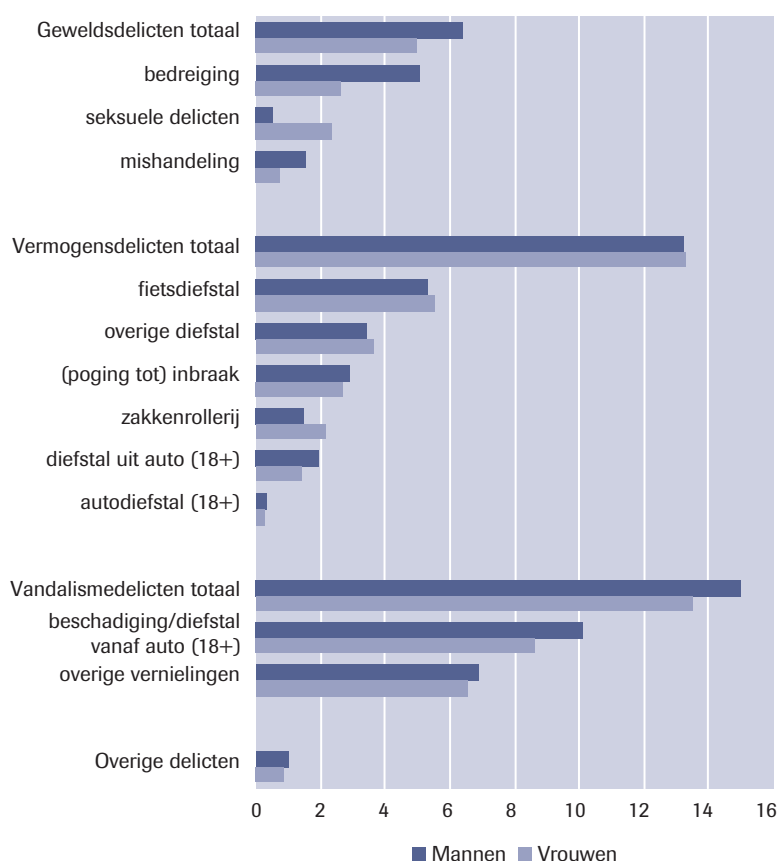
6 De belangrijkste gegevens over de relatie tussen kenmerken van personen (leeftijd, geslacht, herkomst, samenstelling van het huishouden, inkomen, opleiding, stedelijkheid van de woongemeente) en slachtofferschap zijn gebaseerd op nadere analyses van de VMR 2007 (zie *Veiligheidsmonitor Rijk 2007; Landelijke Rapportage*, hoofdstuk 9). Voor de belangrijkste kenmerken van personen zijn hier alleen ongecorrigeerde gegevens uit de meest recente bron (IVM 2009) gepresenteerd.

7 De indeling naar stedelijkheid is gebaseerd op de omgevingsadressendichtheid van de gemeente. Voor ieder adres binnen een gemeente is de adressendichtheid vastgesteld van een gebied met een straal van 1 km rondom dat adres. De omgevingsadressendichtheid van een gemeente is de gemiddelde waarde hiervan voor alle adressen binnen die gemeente. De volgende vijf stedelijkheidsklassen worden onderscheiden:

- zeer sterk stedelijk (omgevingsadressendichtheid van 2.500 of meer);
- sterk stedelijk (omgevingsadressendichtheid van 1.500 tot 2.500);
- matig stedelijk (omgevingsadressendichtheid van 1.000 tot 1.500);
- weinig stedelijk (omgevingsadressendichtheid van 500 tot 1.000);
- niet-stedelijk (omgevingsadressendichtheid van minder dan 500).

Meer informatie over het begrip stedelijkheid is opgenomen in de *Maandstatistiek van de bevolking*, juli 1992, en het *Statistisch magazine* nr. 3, 1992.

Figuur 3.7 Percentage slachtoffers van delicten naar geslacht en soort delict, 2009

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.12 in bijlage 4.

Bron: IVM

Gehuwde personen en verweduwden zijn naar verhouding veel minder vaak slachtoffer dan personen die nooit gehuwd zijn geweest. Dit is ook het geval wanneer rekening wordt gehouden met leeftijd en stedelijkheid,⁸ maar de verschillen zijn dan kleiner, vooral wanneer het om gewelds- en vandalismedelicten gaat. Voor vermogensdelicten is er geen wezenlijk verschil naar burgerlijke staat na correctie voor leeftijd en stedelijkheid. De samenhang tussen type huishouden en slachtofferschap is in lijn met die tussen burgerlijke staat en slachtofferschap: eenpersoonshuishoudens

⁸ Nooit gehuwden zijn grotendeels jongeren, die op zichzelf al vaker slachtoffer worden; gescheiden personen wonen iets vaker in de stad, gehuwden juist minder vaak.

en eenoudergezinnen zijn vaker slachtoffer van een delict dan (on)gehuwd samenwonenden.

Niet-westerse allochtonen worden over het algemeen vaker slachtoffer dan autochtonen, vooral van gewelds- en vermogensdelicten. Maar na correctie voor leeftijd en stedelijkheid (onder niet-westerse allochtonen komen veel jongeren voor en zij wonen vooral in stedelijke gebieden) blijken juist autochtonen in totaal een grotere kans te hebben om slachtoffer te worden dan niet-westerse allochtonen. Westerse allochtonen worden na correctie even vaak slachtoffer als autochtonen; niet-westerse allochtonen worden minder vaak slachtoffer van gewelds- en vandalismedelicten dan autochtonen en even vaak van vermogensdelicten.

Personen uit de laagste 20%-inkomensgroep worden relatief vaak slachtoffer van één of meer delicten, ook na correctie voor leeftijd en stedelijkheid. Personen in huishoudens met een pensioen als belangrijkste inkomensbron zijn veel minder vaak slachtoffer dan personen in huishoudens met een uitkering of inkomen uit arbeid. Echter, na correctie voor leeftijd en stedelijkheid vertoont de inkomensbron nauwelijks een relatie met slachtofferschap.

De relatie tussen inkomen en slachtofferschap lijkt wél te bestaan wanneer het gaat om gewelds- en vermogensdelicten: personen uit de laagste inkomensgroep of met een uitkering worden hiervan vaker slachtoffer. Ook na correctie voor leeftijd en stedelijkheid blijft het verschil met hogere inkomensgroepen bestaan.

Naast inkomen speelt ook opleiding een rol in de kans op slachtofferschap. Hoogopgeleiden worden vaker slachtoffer dan laagopgeleiden, ook na correctie voor leeftijd en stedelijkheid. Dit patroon geldt ook voor vermogens- en vandalismedelicten, maar niet voor geweldsdelicten.

3.2.2 Kenmerken van bedrijven als slachtoffer

De kans om slachtoffer te worden van criminaliteit verschilt onder bedrijven niet alleen naar soort delict en naar sector. Ook verschillen binnen sectoren (branches) en de ligging van een vestiging binnen een agglomeratie of binnen een regio kunnen een rol spelen. Hieronder volgt een zeer globale schets (bron: MCB).

Bedrijven in de grond-, wegen- en waterbouw (33%), installatiebedrijven (29%) en de burgerlijke en utiliteitsbouw (28%) zijn in 2009 vaker dan gemiddeld slachtoffer binnen de sector bouw als geheel. Klus- (18%) en afwerkingbedrijven (20%) zijn minder vaak dan gemiddeld slachtoffer. Binnen de detailhandel hebben vooral warenhuizen (90%), supermarkten (73%), drogisterijen en kledingwinkels (beide 74%) relatief veel met criminaliteit te maken. In de horeca geldt dat voor cafés (45%) en hotels (46%), terwijl restaurants relatief weinig slachtoffer worden (40%). In de zakelijke

dienstverlening ondervinden kleinere bedrijven relatief veel criminaliteit, zoals reis- en uitzendbureaus (29%). Voor reclame- en economische adviesbureaus (21%) is dit lager dan gemiddeld.

Binnen de detailhandel, de horeca en de zakelijke dienstverlening worden bedrijven in het centrum van de stad meer dan gemiddeld slachtoffer. Dit geldt echter niet voor de bouwsector, waar bedrijven aan de rand van de stad juist meer kans maken om slachtoffer te worden. Ook bedrijven in de transportsector aan de rand van de stad lopen meer dan gemiddeld risico in hun sector.

Binnen alle onderzochte sectoren, behalve de horeca, is het slachtofferschap in de Randstad hoger dan gemiddeld. Bij de detailhandel komt slachtofferschap ook relatief vaker voor in het westen en relatief minder in het oosten van het land. In de bouw en de transportsector komt slachtofferschap minder voor in het noorden van het land.

Psychische en emotionele gevolgen van criminaliteit voor burgers

Voor burgers die met criminaliteit worden geconfronteerd kan dit directe fysieke en materiële gevolgen hebben, maar ook psychologische en emotionele gevolgen op langere termijn. In een nadere analyse van het SCP (Lamet & Wittebrood, 2009) zijn dergelijke gevolgen in kaart gebracht.

Voor de meeste slachtoffers zijn de emotionele gevolgen niet ingrijpend (bijna twee op de drie slachtoffers denkt helemaal niet meer aan wat er gebeurd is; ruim een kwart denkt er nog wel eens aan). Maar bij rond 500.000 delicten (9% van alle ondervonden delicten) is sprake van emotionele gevolgen voor de slachtoffers: zij moeten er nog vaak aan denken (6%), piekeren er nog steeds over (2%), of hun hele doen en laten wordt erdoor beheerst (1%). Bij ruim 150.000 delicten is daarmee sprake van serieuze problemen.

Slachtofferschap kan bij vermogens- en vooral bij geweldsdelicten algemene psychische gevolgen hebben als angst, onveiligheidsgevoelens, boosheid en schuldgevoelens, die bovendien lang kunnen aanhouden. Emotionele gevolgen komen relatief vaak voor bij geweldsdelicten (vooral mishandelingen), maar ook bij inbraken en autodiefstallen. Langdurige ernstige psychische gevolgen als depressie en posttraumatisch stressyndroom komen vooral voor bij geweldsslachtoffers of bij slachtoffers van misdrijven die langer duren en/of met ernstige dreiging gepaard gaan (huiselijk geweld, stalking).

Ook zonder lichamelijk letsel of financiële schade kunnen serieuze emotionele gevolgen optreden, vooral onder fysiek en sociaal meer kwetsbare groepen (vrouwen, ouderen, slachtoffers met een lage sociaaleconomische status).

Ook misdrijven die in een vertrouwde omgeving van het slachtoffer plaatsvinden (thuis, werk, buurt) of waarbij het slachtoffer de dader kent, hebben vaak ernstiger gevolgen.

Hoewel de emotionele gevolgen voor de meeste slachtoffers minder ingrijpend zijn, kunnen dergelijke gebeurtenissen voor de meeste slachtoffers toch blijvende emotionele consequenties hebben: meer alertheid voor incidenten, meer wantrouwen ten opzichte van onbekenden, een groter bewustzijn van eigen kwetsbaarheid en meer vermijdingsgedrag: zij voelen zich kortom 'nooit meer dezelfde'. De meeste slachtoffers komen de ervaren problemen in korte tijd te boven, maar een kleine (maar onbekende) groep slachtoffers heeft te maken met ernstiger gevolgen op langere termijn, zoals slaapproblemen en concentratieproblemen, al dan niet in samenhang met andere psychische problemen. Ook kunnen mede hierdoor financiële problemen ontstaan, zoals verlies van werk.

3.3 Reacties op ondervonden criminaliteit

Slachtoffers van criminaliteit kunnen als reactie daarop verschillende acties ondernemen. In strafrechtelijke zin is vooral hun meldings- en aangiftebereidheid van belang. Ook kunnen slachtoffers een beroep doen op instanties die een rol spelen bij de verwerking van materiële, psychische of emotionele gevolgen of bij mogelijke tegemoetkomingen in de ondervonden schade. In de volgende subparagrafen wordt allereerst aandacht besteed aan de meldings- en aangiftebereidheid van slachtoffers, zowel van burgers (paragraaf 3.3.1) als van bedrijven (paragraaf 3.3.2). In paragraaf 3.3.3 staat de dienstverlening door Slachtofferhulp Nederland centraal. Aan tegemoetkomingen in ondervonden schade van criminaliteit wordt in hoofdstuk 9 (Rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving) aandacht besteed.

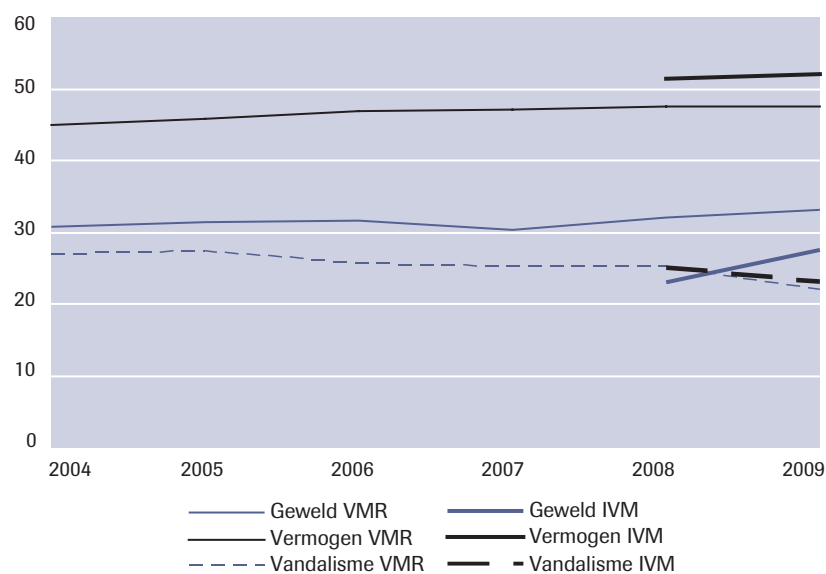
3.3.1 Melding en aangifte van door burgers ondervonden delicten

Van alle door burgers in Nederland ondervonden delicten werd in 2009 ruim een derde (35%) door of namens de slachtoffers bij de politie gemeld. Dit aandeel is al sinds 2004 vrij stabiel (zie figuur 3.8). Het merendeel van de veelvoorkomende criminaliteit tegen burgers wordt dus niet bij de politie gemeld en blijft daarmee 'verborgen' voor opsporingsinstanties. Als belangrijkste reden voor het niet melden werd in 2009 genoemd dat aangifte doen toch niets helpt (36%). In ruim een kwart van de gevallen (27%) was het gebeurde volgens de slachtoffers niet belangrijk genoeg om aan de politie te melden.

Er zijn wel verschillen in meldingsbereidheid tussen delicten (zie figuur 3.8). Van alle ondervonden geweldsdelicten werd in 2009 ruim een kwart bij de politie gemeld. Dat is minder dan gemiddeld. Bedreigingen en vooral seksuele delicten worden relatief weinig gemeld; mishandelingen

worden met 53% juist relatief vaak gemeld. De meldingsbereidheid bij geweldsdelicten is sinds 2004 niet wezenlijk veranderd (zie figuur 3.9).

Figuur 3.8 Percentage door burgers ondervonden en gemelde gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten*

* Zie de toelichting bij figuur 3.1.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.16 in bijlage 4.

Bron: VMR (2005-2009); IVM (2008-2009). Bewerking CBS

In 2009 werd 52% van alle in Nederland ondervonden vermogensdelicten bij de politie gemeld. Dit aandeel is duidelijk hoger dan bij gewelds- en vandalismedelicten. Vooral inbraak, diefstal van en uit de auto en gevallen van zakkenrollerij worden relatief vaak gemeld; fietsdiefstallen en overige diefstallen iets minder vaak. Ook is de meldingsbereidheid bij vermogensdelicten sinds 2004 niet wezenlijk veranderd.

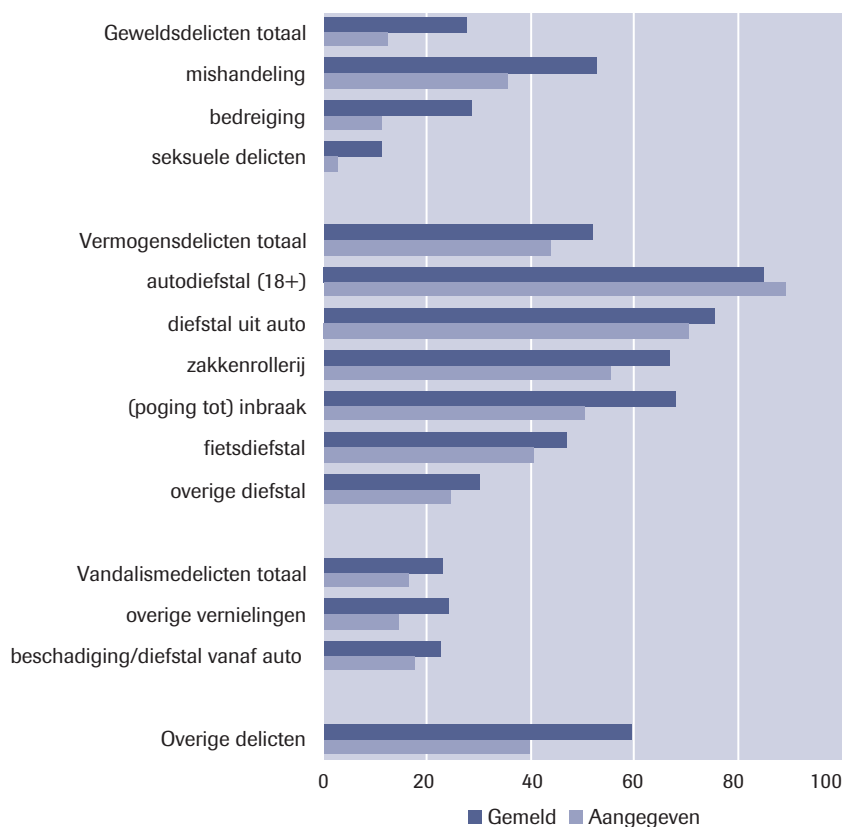
Van alle vandalismedelicten werd 23% bij de politie gemeld (beschadiging aan of diefstal vanaf de auto 23%, overige vernielingen 24%). Ook dit aandeel is sinds 2004 nauwelijks veranderd.

Van alle door burgers ondervonden delicten wordt meer dan een kwart daadwerkelijk aangegeven. In 2009 gebeurde dit bij 27% van alle ondervonden delicten, deels via internet (7%), maar vooral in de vorm van een bij de politie ondertekend document, zoals een proces-verbaal (20%).⁹ Dit betekent dat drie kwart (76%, namelijk 27% aangegeven gedeeld door 35% gemeld) van de bij de politie *gemelde* delicten ook formeel wordt

⁹ In de IVM worden ook aangiften via internet meegeteld als aangifte. In eerdere CBS-enquêtes (ERV, POLS, VMR) werden alleen delicten waarbij een document is ondertekend als aangiften geteld.

aangegeven. Als belangrijkste redenen voor aangifte noemen slachtoffers dat de politie dit volgens de slachtoffers moest weten (25%), vanwege de verzekering (23%)¹⁰ en dat de dader moet worden gepakt (15%).¹¹ Het aandeel in Nederland ondervonden delicten tegen burgers waarbij aangifte is gedaan is in de periode 2004-2009 niet wezenlijk veranderd. In vergelijking met de bij de politie gemelde delicten bleef het aandeel waarbij aangifte werd gedaan eveneens redelijk constant.

Figuur 3.9 Percentage door burgers ondervonden en bij de politie gemelde en aangegeven delicten, 2009

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 3.16 en 3.18 in bijlage 4.

Bron: IVM

Van de in 2009 ondervonden geweldsdelicten werd 12% aangegeven (zie figuur 3.10). Dit is duidelijk minder dan gemiddeld en is minder dan de

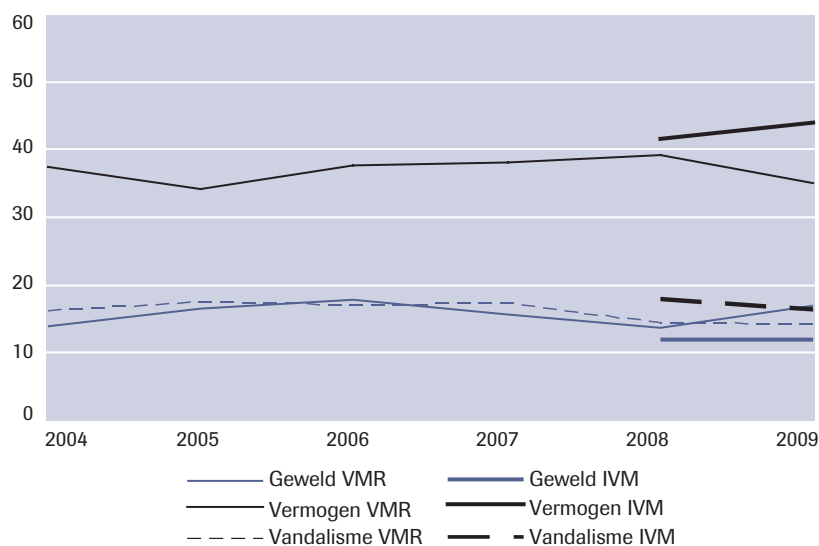
¹⁰ Vaak is aangifte verplicht voor de verzekering.

¹¹ De kans dat slachtoffers de hen overkomen delicten ook daadwerkelijk bij de politie melden wordt overigens niet alleen bepaald door de gepercipieerde ernst van het delict, maar ook – zij het in mindere mate – door de context waarin het voorval plaatsvindt (privé – publieke ruimte) en de sociale kaders van het slachtoffer (Goudriaan, 2006).

helft van alle bij de politie gemelde geweldsdelicten. Vooral seksuele delicten en bedreigingen worden relatief weinig aangegeven; het aandeel aangegeven mishandelingen wijkt niet wezenlijk af van het gemiddelde. In het aandeel aangegeven geweldsdelicten lijkt tussen 2004 en 2006 sprake van een licht stijgende tendens, die daarna stagneert (zie figuur 3.10). Ondervonden vermogensdelicten krijgen relatief meer dan gemiddeld een vervolg in de vorm van een aangifte. In 2009 bedroeg het aandeel aangiftes voor alle ondervonden vermogensdelicten samen 44%. Het gaat dan om ongeveer 85% (44% aangegeven gedeeld door 52% gemeld) van de bij de politie gemelde vermogensdelicten. Voor vrijwel alle soorten vermogensdelicten is het aandeel aangiftes groter dan gemiddeld; van inbraken en diefstallen van of uit de auto worden zelfs meer dan twee op de drie voorvallen aangegeven. In de periode 2004-2009 is het aandeel aangegeven vermogensdelicten niet wezenlijk veranderd. Van alle vandalismedelicten resulteerde in 2009 ongeveer één op de zes ondervonden voorvallen (17%) in een aangifte, ofwel 70% (17% aangegeven gedeeld door 23% gemeld) van alle bij de politie gemelde vandalismedelicten. Dit geldt zowel voor autovandalisme als voor overige vernielingen. Het aandeel ondervonden vandalismedelicten dat bij de politie werd aangegeven is in 2008 en 2009 licht gedaald ten opzichte van de periode 2004-2007.

Figuur 3.10 Percentage door burgers ondervonden en aangegeven gewelds-, vermogens- en vandalismedelicten*

* Zie de toelichting bij figuur 3.1.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.18 in bijlage 4.

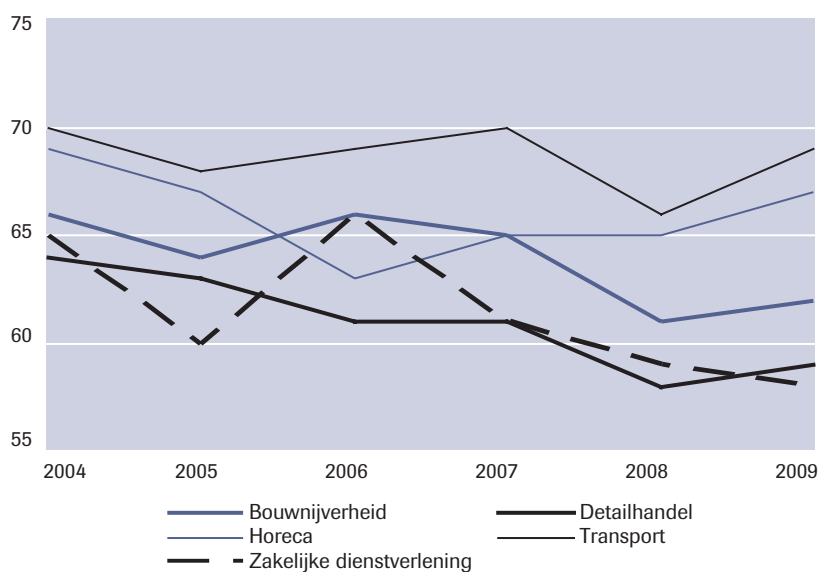
Bron: VMR (2005-2009); IVM (2008-2009). Bewerking CBS

3.3.2 Melding en aangifte van door bedrijven ondervonden delicten

Zes op de tien bedrijven die in 2009 te maken hadden met criminaliteit, hebben één of meer delicten bij de politie gemeld (zie figuur 3.11). Dit meldingspercentage varieert van 58% in de zakelijke dienstverlening tot 69% in de transportsector. Het totale meldingspercentage voor alle sectoren samen was in 2009 lager dan in 2004 (toen was dit 67%).

Inbraak wordt in alle onderzochte sectoren veel vaker gemeld dan andere vormen van criminaliteit. In 2009 werd inbraak door tussen 80% en 89% van de getroffen bedrijven gemeld; de verschillen tussen sectoren zijn klein. Bij vernielingen, geweldsdelicten, diefstallen en overige vormen van criminaliteit ligt het percentage gemelde delicten duidelijk lager en zijn er grotere verschillen binnen de sectoren. Ten opzichte van 2004 zijn er per sector en soort delict geen duidelijke verschillen.

Figuur 3.11 Percentage door bedrijven ondervonden en bij de politie gemelde delicten

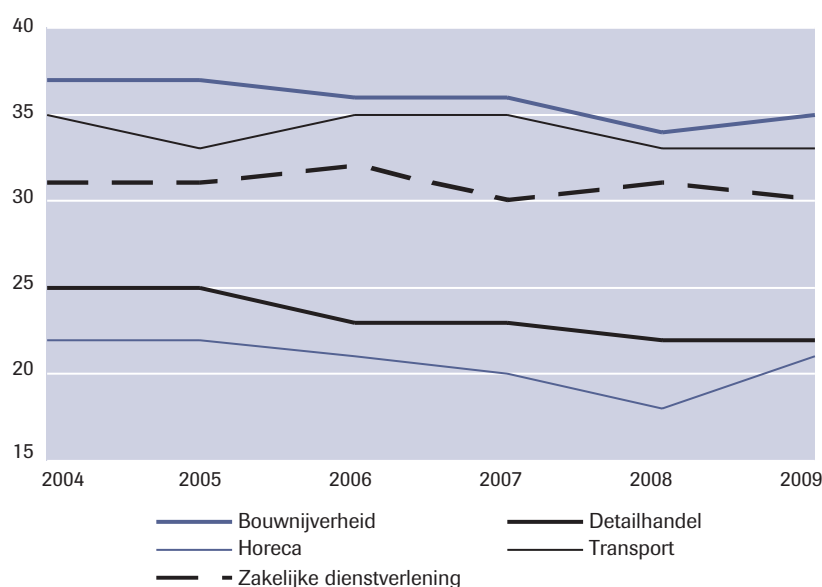
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.19 in bijlage 4.
Bron: MCB

Van alle getroffen bedrijven deed 26% in 2009 ook daadwerkelijk aangifte van één of meer delicten (zie figuur 3.12).

Dit is minder dan in 2004, toen 28% aangifte deed. In de bouw en de transportsector was het aangiftepercentage het hoogst, in de detailhandel en de horeca het laagst. Net als bij het percentage meldingen is ook het aandeel aangegeven inbraken over het algemeen hoger dan dat

van andere soorten delicten. Voor inbraak varieert dit percentage in 2009 tussen 18% (horeca) en 43% (bouw). Bij diefstal ligt de aangifte in de bouw, de transportsector en de zakelijke dienstverlening relatief hoog; in de detailhandel en de horeca is het aandeel veel lager, al is het aandeel in de horeca hoger dan dat van inbraak. Van vernielingen wordt in de bouw en de zakelijke dienstverlening rond een kwart aangegeven; in de horeca ligt dit aandeel met 14% aanzienlijk lager. Voor geweldsdelicten en overige vormen van criminaliteit ligt het aangiftepercentage in alle sectoren op minder dan 25%. Ten opzichte van 2004 zijn ook hier geen duidelijke ontwikkelingen per sector en per soort delict.

Figuur 3.12 Percentage door bedrijven ondervonden en bij de politie aangegeven delicten

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.19 in bijlage 4.
Bron: MCB

Het verschil tussen het aandeel bedrijven dat melding maakt en het aandeel dat ook daadwerkelijk aangifte doet is groot. Dit verschil (wel gemeld maar niet aangegeven, ook wel aangeduid met de term 'verval') doet zich bij alle delictsoorten en alle sectoren voor. Vooral in de horeca maken veel bedrijven wel melding, maar is het aandeel daarvan dat uiteindelijk geen aangifte doet relatief groot (69% in 2009). Ook in de detailhandel is dit verschil (met ruim zes op de tien gemelde delicten) relatief groot. In de bouw is het verval met 44% het kleinst.

3.3.3 *Beroep op slachtofferhulp*

Slachtoffers kunnen bij emotionele, lichamelijke of materiële gevolgen indien gewenst een beroep doen op instanties om hulp te krijgen. Volgens de richtlijn-Terwee moet de politie bij aangifte de slachtoffers op de mogelijkheid van slachtofferhulp wijzen. Het al dan niet doorverwijzen hangt samen met de gevolgen voor en de behoefte aan hulp en opvang van de slachtoffers. Dit gebeurt relatief vaak bij geweld (vooral mishandeling), beroving, inbraak en autodiefstal.

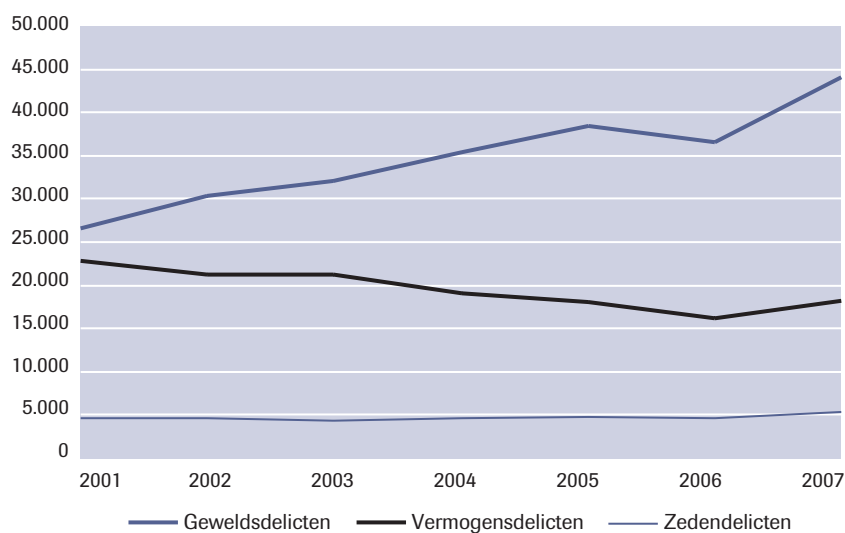
Slachtofferhulp Nederland

Gegevens over daadwerkelijk verleende slachtofferhulp zijn gebaseerd op registraties van Slachtofferhulp Nederland (SHN, zie hoofdstuk 2 en bijlage 3 voor meer informatie over de gebruikte gegevens).

In 2008 had SHN te maken met in totaal bijna 134.000 beëindigde zaken. In 53% van deze zaken werd de door SHN geboden hulp aanvaard, waarvan het overgrote deel (44%) met vervolgdiensten.¹² Dit komt overeen met ruim 58.000 diensten. Deze vervolgdiensten bestaan zowel uit juridische begeleiding als uit emotionele ondersteuning en praktische dienstverlening. Het meest genoemd werden daarbij emotionele ondersteuning (75%; exclusief gestructureerde opvang), op afstand gevolgd door praktische ondersteuning (32%) en het bieden van hulp bij het verhalen van schade (28%). In 18% van de gevallen werd doorverwezen naar een externe partij, terwijl in 10% begeleiding werd geboden bij een strafproces.

Gegevens over dienstverlening door Slachtofferhulp Nederland in verband met criminaliteit zijn alleen tot en met 2007 beschikbaar. In 2007 verleende SHN in ruim 96.000 beëindigde zaken hulp aan slachtoffers van een misdrijf of een verkeersongeval. In meer dan twee van de drie keer (bijna 68.000 gevallen) ging het daarbij om hulp aan slachtoffers van delicten (zie figuur 3.13). Het aandeel hulpverleningen vanwege slachtoffer-schap van delicten in het totale aantal hulpverleningen is de laatste jaren gestegen, tot 71% in 2007. Dit komt vooral door de toename van het aantal hulpverleningen voor slachtoffers van geweldsdelicten, tot bijna 44.000. Dat is bijna de helft van alle hulpverleningen aan slachtoffers van delicten. Het aantal hulpverleningen aan slachtoffers van vermogensdelicten (onder meer diefstal en inbraak) is na een daling tot 2006 weer iets gestegen tot ruim 18.000. Het aantal hulpverleningen aan slachtoffers van zedendelicten ligt met bijna 5.400 in 2007 hoger dan in voorgaande jaren.

12 Vanaf 2008 is de indeling en telling van de gegevens door SHN ingrijpend herzien. Daarbij zijn de gegevens over zaken waarin hulp is aanvaard vergelijkbaar met verleende hulpverleningen uit eerdere indelingen. Gegevens over aanvaarde hulp naar achtergrondkenmerken (delicten e.d.) zijn (nog) niet beschikbaar.

Figuur 3.13 Verleende hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland*

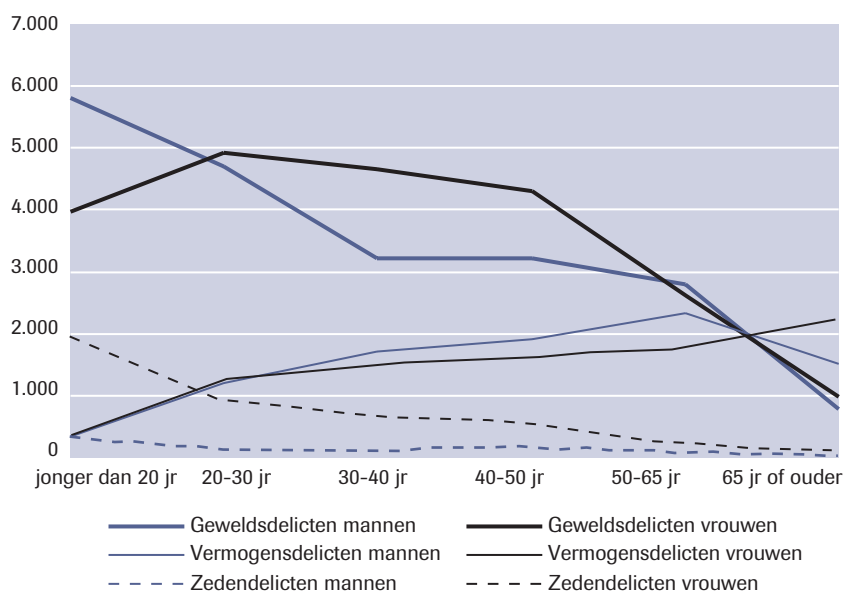
* Beëindigde zaken. Meer recente cijfers zijn niet beschikbaar vanwege herziening van de indelingen en tellingen.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.20 in bijlage 4.

Bron: Slachtofferhulp Nederland/CBS

Er zijn duidelijke verschillen naar leeftijd en geslacht in het aantal verstrekte hulpverleningen. Het aantal hulpverleningen aan vrouwen vanwege zedendelicten is in elke leeftijdsgroep hoger dan aan mannen. Ook het aantal hulpverleningen vanwege geweldsdelicten ligt hoger voor vrouwen, behalve in de jongste leeftijdsgroep en in de groep 50-65-jarigen. Omgekeerd is het aantal hulpverleningen vanwege vermogensdelicten aan mannen binnen alle leeftijdsgroepen groter dan aan vrouwen, behalve in de groep 20-30-jarigen en in de groep 65-plussers. Voor gewelds- en zedendelicten neemt het aantal hulpverleningen duidelijk af met een hogere leeftijd. De meeste geboden hulp voor geweldsdelicten bij vrouwen ligt tussen 20 en 30 jaar. Voor vermogensdelicten neemt het aantal hulpverleningen juist toe met een hogere leeftijd; voor mannen ligt het aantal hulpverleningen bij vermogensdelicten vanaf 65 jaar of ouder echter lager dan tussen 30 en 65 jaar (zie figuur 3.14).

Figuur 3.14 Verleende hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland naar geslacht, leeftijd en soort delict,* 2007

* Cijfers van 2008 zijn nog niet beschikbaar.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.22 in bijlage 4.

Bron: Slachtofferhulp Nederland/CBS

3.4 Beveiliging tegen criminaliteit

In deze paragraaf gaat het om de maatregelen die door burgers en bedrijven kunnen worden genomen om te voorkomen dat zij slachtoffer worden van criminaliteit of om de mogelijke gevolgen ervan te beperken, en om welke diensten op dit terrein beschikbaar zijn. Allereerst komen maatregelen aan de orde die burgers kunnen treffen (paragraaf 3.4.1). Vervolgens wordt ingegaan op maatregelen van bedrijven (paragraaf 3.4.2).

3.4.1 Maatregelen van burgers

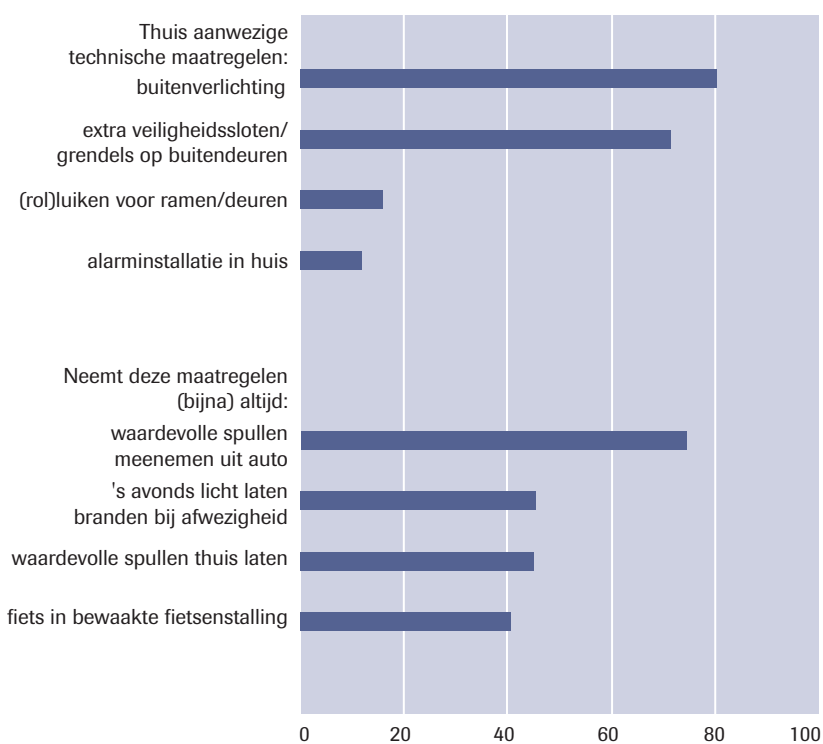
Buitenverlichting vormt de meest voorkomende 'technische' maatregel tegen inbraak (zie figuur 3.15). In 2009 is deze voorziening bij meer dan drie op de vier burgers thuis aanwezig (81%). Extra hang- en sluitwerk (72%) komt eveneens vaak bij burgers thuis voor. Luiken voor ramen en deuren (16%) en een alarminstallatie (12%) daarentegen komen aanzienlijk minder vaak voor.¹³ Voor vrijwel al deze maatregelen is het aandeel

¹³ Het zijn overigens niet altijd de inwoners zelf die de maatregelen treffen. In huurwoningen bijvoorbeeld gebeurt dit vaak door woningbouwcorporaties. Ook kunnen sommige voorzieningen (zoals luiken voor

sinds 2005 licht gestegen. Uit eerdere enquêtes blijkt dat het aandeel fietsen met een diefstalpreventiechip en het aandeel autogebruikers met een alarminstallatie of een startonderbreker in hun auto in de jaren 2005-2008 niet wezenlijk is veranderd.

Maatregelen tegen criminaliteit (vooral tegen diefstal) zijn ook mogelijk door in bepaalde situaties rekening te houden met mogelijke criminaliteit. Zo neemt drie kwart van de burgers (bijna altijd) waardevolle spullen mee uit de auto om diefstal te voorkomen. Daarnaast geeft 46% aan dat zij 's avonds bij afwezigheid in hun woning het licht laten branden, laat een vrijwel even groot deel waardevolle spullen thuis om diefstal of beroving te voorkomen, en zet 40% hun fiets in een bewaakte fietsenstalling.

Figuur 3.15 Percentage maatregelen onder burgers tegen criminaliteit, 2009

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.26 in bijlage 4.

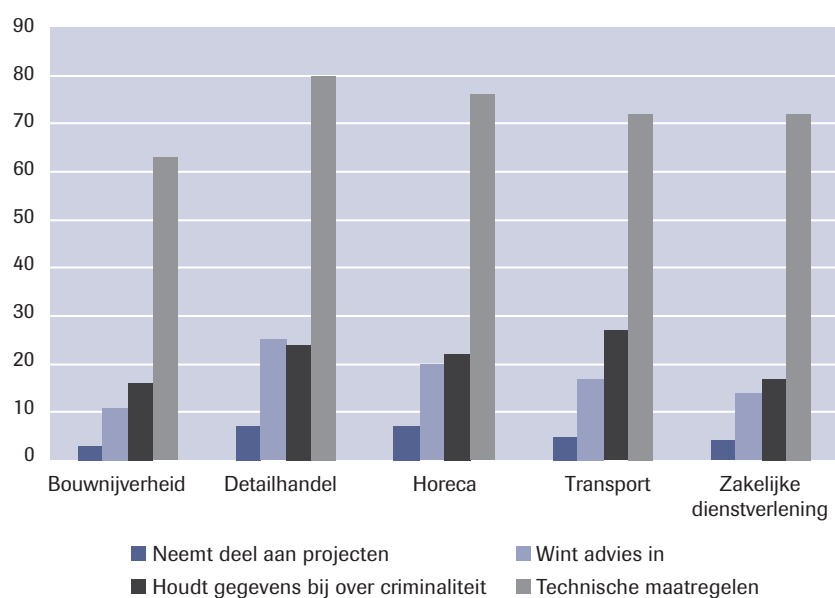
Bron: IVM

ramen en deuren) standaard al aanwezig zijn (bijvoorbeeld op boerderijen) zonder dat deze speciaal zijn aangebracht ter voorkoming van inbraak. Omgekeerd kunnen sommige maatregelen (zoals eveneens luiken voor ramen en deuren) in bepaalde (stedelijke) gebieden niet overal genomen worden.

3.4.2 Maatregelen van bedrijven

Van alle bedrijven geeft bijna drie kwart (73%) in 2009 aan dat zij maatregelen nemen tegen criminaliteit. Dit aandeel varieert wel per sector. Onder de bouwbedrijven is het aandeel dat maatregelen treft iets minder (63%); in de andere sectoren (detailhandel, horeca, transport en zakelijke dienstverlening) ligt het aandeel hoger (zie figuur 3.16). In de bouw en de zakelijke dienstverlening is het aandeel lager dan in 2004.

Figuur 3.16 Percentage maatregelen onder bedrijven tegen criminaliteit, 2009

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.27 in bijlage 4.
Bron: MCB

De maatregelen bij de meeste bedrijven bestaan uit technische hulpmiddelen, zoals een alarminstallatie. In de detailhandel, de horeca en de zakelijke dienstverlening heeft de helft of meer van de vestigingen in 2009 een 'luid alarm' (zie tabel 3.28 in bijlage 4). Meer dan vier op de tien detailhandelsvestigingen hebben (ook) een 'stil alarm'; in de horeca, de transportsector en de zakelijke dienstverlening is dit aandeel één op de drie. Het percentage vestigingen met 'extra sloten op de deur' varieert van 22 (transport en horeca) tot 29 (bouw). Ruim een kwart van de detailhandel- en horecavestigingen heeft (infrarood)camera's. In de bouw en in de transportsector worden ook relatief vaak extra hekwerken geplaatst;

in de transportsector wordt (ook) relatief veel gebruikgemaakt van een beveiligingsdienst of van een speciale portier.

Op organisatorisch gebied worden minder vaak maatregelen getroffen. Ook deze maatregelen variëren per sector en met de ernst van het probleem. Het aandeel vestigingen dat in 2009 zegt advies over criminaliteitspreventie te hebben ingewonnen bedraagt 17%, tegen 19% in 2004. Per sector varieert dit aandeel tussen 11% (bouw) en 25% (detailhandel). In de transportsector en de zakelijke dienstverlening is dit aandeel in 2009 lager dan in 2004.

Een andere manier om criminaliteit tegen te gaan is het deelnemen aan projecten, bijvoorbeeld van de politie of van de gemeente. Dit biedt bedrijven bovendien de mogelijkheid om kennis te nemen van nieuwe vormen van preventie. Het aandeel vestigingen dat hieraan meedoet, is relatief beperkt. In 2009 bedroeg dit aandeel 5%. En per sector varieert dit van 3% (bouw) tot 7% (horeca en detailhandel). In de detailhandel is dit aandeel iets hoger dan in 2004.

Rond één op de vijf bedrijven geeft aan gegevens bij te houden over criminaliteit. Dit varieert per sector van 16% (bouw) tot 27% (transport). In de detailhandel en de horeca is dit aandeel in 2009 hoger dan in 2004.

De beveiligingsbranche

Niet alleen nemen burgers en bedrijven zelf actief maatregelen ter voorkoming van (gevolgen van) criminaliteit, maar zij kunnen voor deze doeleinden ook gebruikmaken van professionele diensten. Deze activiteiten zijn uitgegroeid tot een volwassen bedrijfstak: de 'beveiligingsbranche'. Het gaat in deze branche vooral om organisatorische dienstverlening, in de vorm van (meestal) geüniformeerde en ongewapende diensten die tegen betaling worden verricht, in opdracht van zowel private als publieke opdrachtgevers.

In 2009 waren bijna 1.700 bedrijven actief in deze branche, met (in 2008) een totale omzet van bijna 1,8 miljard euro. Rond de helft van de bedrijven zijn eenpersoonsbedrijven; van de meeste bedrijven, rond zes op de tien, is de rechtsvorm een natuurlijke persoon. In totaal waren in 2008 ruim 33.000 personen (fte's) werkzaam in deze branche. Zowel het aantal bedrijven als de omzet is in de laatste jaren aanzienlijk toegenomen.

Het bedrijfsleven is qua omzet de grootste klant van de beveiligingssector: 70% van de omzet in deze branche had in 2005 betrekking op bedrijfsbeveiliging.* Toegangscontroles vormden daarvan het grootste deel (34%), gevolgd door winkelbeveiliging (17%) en surveillance (12%). Rond 5% van de omzet betrof ordediensten bij openbare evenementen.

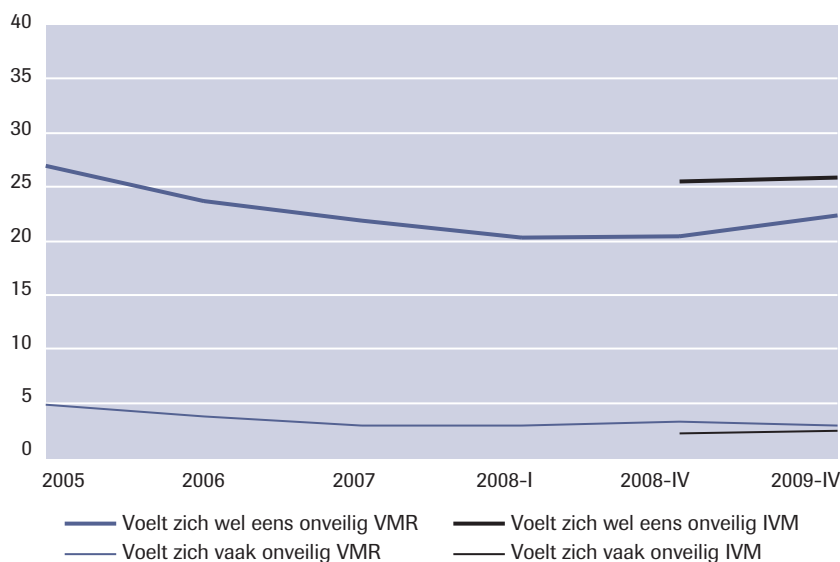
* Over meer recente jaren zijn geen vergelijkbare gegevens beschikbaar.

3.5 De beleving van criminaliteit

Behalve de feitelijk ondervonden criminaliteit, de gevolgen ervan en de reacties hierop speelt ook de beleving van criminaliteit een belangrijke rol in het handelen van burgers en bedrijven. In deze paragraaf staat de perceptie van criminaliteit centraal.¹⁴

In 2009 voelde een kwart van de Nederlanders van 15 jaar en ouder (26%) zich wel eens onveilig. Dit is nagenoeg even vaak als in 2008. Tussen 2005 en 2008 was sprake van een dalende trend in het gevoel van onveiligheid (zie figuur 3.17). Slechts 2% voelt zich vaak onveilig. Ook dit percentage is niet veranderd ten opzichte van 2008, na een daling tussen 2005 en 2007.

Figuur 3.17 Percentage burgers dat zich wel eens of vaak onveilig voelt

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.33 in bijlage 4.

Bron: VMR, IVM

Evenals bij slachtofferschap van criminaliteit zijn er verschillen in onveiligheidsgevoelens tussen bevolkingsgroepen. Onveiligheidsgevoelens hangen het sterkst samen met leeftijd en geslacht van de persoon en de stedelijkheid van zijn woonbuurt. Dit geldt ook wanneer rekening wordt gehouden met andere persoons-, huishoud- en omgevingskenmerken (burgerlijke staat, herkomst, samenstelling huishouden, opleidingsniveau,

¹⁴ Mogelijke verklaringen van verschillen in onveiligheidsgevoelens blijven in dit kader buiten beschouwing. Zie hiervoor bijvoorbeeld Oppelaar & Wittebrood (2006).

huishoudinkomen, inkomensbron huishouden en slachtofferschap van criminaliteit).¹⁵ Ook personen die slachtoffer zijn geweest van een delict (vooral van een geweldsdelict) voelen zich naar verhouding vaker onveilig dan niet-slachtoffers. Deze verbanden tussen onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap blijven bestaan na correctie voor leeftijd en stedelijkheid. Meer jongeren dan ouderen voelen zich onveilig, en meer vrouwen dan mannen. In 2009 voelde meer dan 30% van de jongeren tussen 15 en 24 jaar zich wel eens onveilig, tegen 20% of minder van de 65-plussers. Van alle vrouwen voelde 32% zich onveilig, tegen 20% van de mannen (zie tabel 3.34 in bijlage 4).

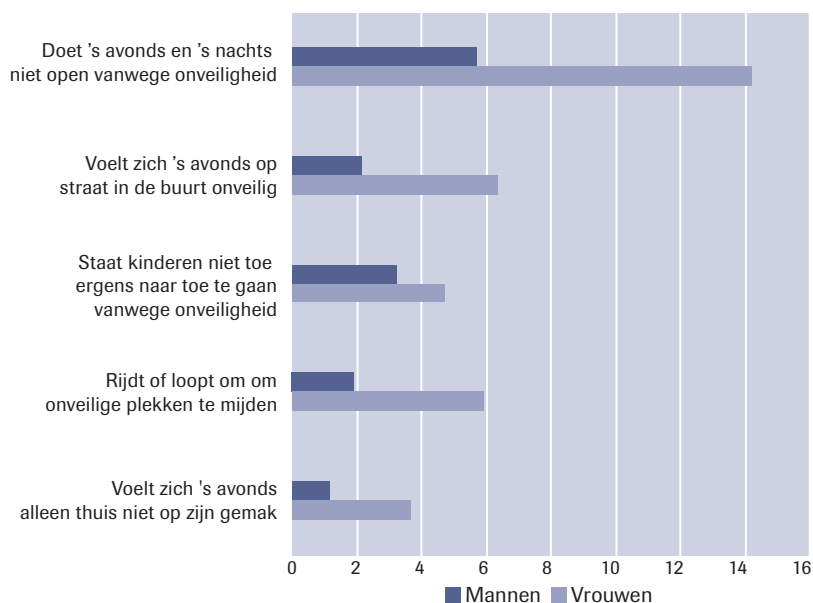
Naarmate de stedelijkheid van de woongemeente hoger is, voelen meer inwoners zich wel eens onveilig. Van de inwoners van zeer sterk stedelijke gebieden voelt één op de drie inwoners (34%) zich wel eens onveilig, tegenover 18% van de inwoners in niet-stedelijke gebieden. Ook inwoners die zich vaak onveilig voelen komen meer voor in zeer sterk stedelijke gebieden (4%) dan in weinig of niet-stedelijke gebieden (1%) (zie tabel 3.35 in bijlage 4).

Behalve van algemene gevoelens van onveiligheid kunnen burgers ook last hebben van onveiligheidsgevoelens in specifieke omstandigheden of op bepaalde locaties. Zo voelt 4% van alle inwoners zich 's avonds in de buurt onveilig; 2% voelt zich niet op zijn gemak als zij 's avonds alleen thuis zijn (zie figuur 3.18). Ook kunnen burgers bepaalde acties uitvoeren of juist nalaten omdat zij zich anders – al dan niet terecht – onveilig voelen. Zo doet één op de tien inwoners 's avonds of 's nachts thuis niet open en rijdt of loopt 4% om vanwege onveilige plekken.

De perceptie van criminaliteit onder bedrijven komt onder meer tot uiting in de mate waarin bedrijven criminaliteit als een probleem ervaren. Het aandeel bedrijven dat criminaliteit als een (enigszins) ernstig probleem ervaart, varieert in 2009 van 15% tot 35%. Vooral in de detailhandel (35%) en in de horeca (31%) ervaren relatief veel bedrijven criminaliteit als een probleem; in de bouw (19%) en de zakelijke dienstverlening (15%) is dit aandeel veel lager (zie figuur 3.19). In alle sectoren is deze bezorgdheid over criminaliteit sinds 2004 afgenomen.

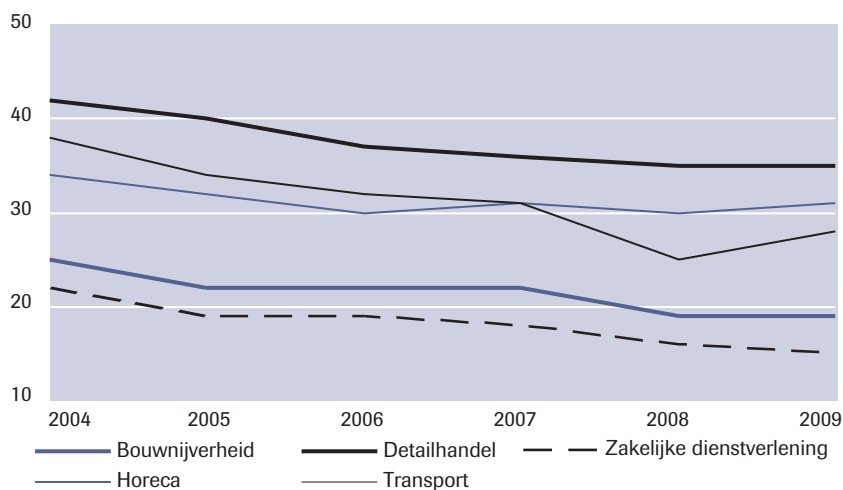
15 Ook deze relaties van deze kenmerken met 'wel eens onveilig', 'vaak onveilig' en 'beleving van onveiligheid' zijn onderzocht voor de VMR 2007 (zie *Veiligheidsmonitor Rijk 2007; Landelijke Rapportage*, hoofdstuk 9). Alleen de relaties met 'wel eens onveilig' en 'vaak onveilig' zijn hier beschreven; weergegeven zijn de ongecorrigeerde cijfers uit de IVM 2009.

Figuur 3.18 Percentage burgers dat zich onveilig voelt in specifieke situaties, naar geslacht, 2009

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.33 in bijlage 4.
Bron: IVM

Figuur 3.19 Percentage bedrijven dat criminaliteit als (enigszins) ernstig probleem ervaart, naar sector, 2009

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 3.36 in bijlage 4.
Bron: MCB

4 Criminaliteit en opsporing

A.Th.J. Eggen en H. Goudriaan

- In 2009 registreerde de politie ruim 1 miljoen misdrijven. De geregistreeerde criminaliteit is daarmee even hoog als in 2008. In de periode 2005-2009 daalde het aantal door de politie geregistreeerde misdrijven met 7%.
- De geregistreeerde criminaliteit bestond in 2009 voor bijna 60% uit vermogensmisdrijven. Het totale aantal geregistreeerde vermogensmisdrijven daalde tussen 2005-2009 met 9%, het totale aantal geweldsmisdrijven met 4% en het totale aantal vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag met 10%.
- Het totale aantal *gehoorde* verdachten is in de periode 2000-2007 met een kwart toegenomen. Het aantal gehoorde minderjarige verdachten steeg in deze periode met 45%. Van alle gehoorde verdachten was 15% een vrouw in 2007, tegen 12% in 2000. Van alle gehoorde minderjarige verdachten was 19% in 2007 een vrouw.
- In 2007 werd 27% van alle verdachten gehoord voor een vermogensmisdrijf, 24% voor een geweldsmisdrijf en 22% voor een verkeersmisdrijf. In 2000 was het percentage gehoorde verdachten voor vermogensmisdrijven nog 40%. Het aantal gehoorde verdachten wegens misdrijven tegen openbare orde verdriedubbelde in de periode 2000-2007. Voor bedreiging en softdrugsmisdrijven werden twee keer zoveel verdachten gehoord.
- Het aantal *aangehouden* verdachten volgens het HKS/SSB is in de periode 2000-2007 toegenomen van ruim 138.000 tot ruim 216.000.
- Het relatieve aantal minderjarige aangehouden verdachten is in de periode 2000-2007 toegenomen van 15 naar 27 per 1.000 jongeren.
- Van alle in 2007 aangehouden verdachten is 63% autochtoon. Dit percentage is sinds 2000 ongeveer gelijk gebleven. Personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst zijn relatief het sterkst vertegenwoordigd.
- Van alle in 2007 aangehouden verdachten was 41% first offender, 47% meerpleger en 12% veelpleger. In 2000 was dit respectievelijk 43%, 42% en 14%.

In het vorige hoofdstuk is ingegaan op de vraag hoe het is gesteld met de aard, omvang en ontwikkeling van de veelvoorkomende criminaliteit, zoals die door burgers en bedrijfsleven in Nederland wordt ervaren. Dit hoofdstuk gaat in op de vraag hoe het is gesteld met de aard, omvang en ontwikkeling van de door de politie geregistreeerde criminaliteit. Bovendien bevat het hoofdstuk een beschrijving van de populatie van personen die door de politie als verdachte van het plegen van een misdrijf zijn gehoord of aangehouden. De gegevens voor het deel over de geregistreeerde criminaliteit en over de gehoorde verdachten zijn ontleend aan de Politiestatistiek van het CBS. Het deel over de aangehouden verdachten is gebaseerd op gegevens van het Herkenningsdienstsysteem (HKS) van de

politie gekoppeld aan het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het CBS; het HKS/SSB (zie bijlage 3).

De geregistreerde criminaliteitscijfers wijken af van de door de bevolking in slachtofferenquêtes aan de politie gemelde delicten. Dit heeft verschillende oorzaken. Ten eerste wordt in slachtofferenquêtes niet naar alle delicten gevraagd. Zo ontbreken in deze enquêtes de zogenoemde slachtofferloze delicten. Voorbeelden hiervan zijn drugshandel, vuurwapencriminaliteit en rijden onder invloed. Deze delicten komen – uiteraard voor zover ze door de politie zijn geconstateerd – wel in de politieregistratie terecht. Daarnaast ontbreken de relatief weinig voorkomende delicten, omdat het door het beperkte aantal waarnemingen niet mogelijk is daarvan betrouwbare schattingen te krijgen. Ook veroorzaken verschillen in de omschrijving en de keuze van delicten verschillen in uitkomsten van slachtofferenquêtes en politiecijfers. In de Politiestatistiek staat de overtreding van een wetsartikel centraal, ongeacht of daarbij slachtoffers zijn betrokken. In enquêtes gaat het echter primair om zo duidelijk en eenduidig mogelijk omschreven gebeurtenissen die personen hebben meegemaakt. De overtreders van de wetsartikelen zijn daarbij minder van belang. Voor de Politiestatistiek vormt bovendien een (ondertekend) proces-verbaal het criterium voor een geregistreerd misdrijf. Voor een slachtoffer kan de vraag naar een ondertekend document een andere betekenis hebben. Een dergelijk document is namelijk niet altijd een proces-verbaal, maar kan bijvoorbeeld ook een verklaring zijn geweest voor de verzekering. Ten tweede wordt naar schatting maar ongeveer een derde van de ondervonden delicten gemeld bij de politie. Van de vermogensdelicten wordt iets minder dan de helft gemeld, van de geweldsdelicten ongeveer een derde en van de vandalisedelicten ongeveer een kwart. Burgers geven in de slachtofferenquêtes aan geen aangifte te doen omdat het toch niet helpt, of omdat het niet belangrijk genoeg was. Als men *wel* aangifte doet, dan is dat vaak voor de verzekering (vooral bij vermogensdelicten) of omdat men wil dat de dader wordt gepakt. Als de politie meent dat er geen sprake is (geweest) van een misdrijf, dan wordt geen proces-verbaal opgemaakt. Van alle ondervonden delicten komt dus uiteindelijk maar een deel in de politieregistraties terecht.

Dit hoofdstuk is als volgt opgebouwd. Paragraaf 4.1 geeft een beschrijving van de aard, omvang en ontwikkeling van de door de politie¹ geregistreerde criminaliteit. Hierbij is de volgende kanttekening van belang. Voor het meten van de geregistreerde criminaliteit in Nederland gebruikte het CBS tot en met het verslagjaar 2007 gegevens die rechtstreeks werden onttrokken aan de basisprocessensystemen van de 25 regiokorpsen, het

1 Omdat de criminaliteit die door de bijzondere opsporingsdiensten (zie hoofdstuk 2) niet in de CBS Politiestatistiek is opgenomen, blijft dit deel van de geregistreerde criminaliteit in dit hoofdstuk buiten beschouwing. Naar schatting gaat het jaarlijks om enige honderden zaken.

Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) en de Koninklijke Marechaussee (Kmar). Sinds kort worden de gegevens uit de basisprocessensystemen geleverd via de landelijke politiedatabank 'Geïntegreerde Interactieve Databank voor Strategische bedrijfsinformatie' (GIDS). De telwijze van GIDS is niet helemaal identiek aan de tot nu toe gehanteerde telwijze (zie bijlage 3). Dit geeft een trendbreuk in de cijferreeksen. Globaal bezien ligt het niveau van de geregistreerde misdrijven binnen GIDS iets hoger dan voorheen. Het CBS beschikt thans over twee reeksen cijfers van geregistreerde misdrijven. De 'oude' reeks loopt tot en met het verslagjaar 2007. De 'nieuwe' reeks loopt vanaf het verslagjaar 2005. Waar nodig wordt in de tekst aangegeven op welke reeks de cijfers en illustraties betrekking hebben. Gegevens over opgehelderde misdrijven en gehoorde verdachten ontbreken nog in de nieuwe reeks. Voor gegevens over de opgehelderde misdrijven wordt verwezen naar de vorige editie van deze publicatie. Gegevens over gehoorde verdachten zijn wel in deze editie beschreven, maar nog op basis van de oude reeks die loopt tot en met 2007. Paragraaf 4.2 gaat in op de kenmerken van de populatie verdachten van misdrijven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen gehoorde verdachten (paragraaf 4.2.1) en aangehouden verdachten (paragraaf 4.2.2). Gegevens over gehoorde verdachten van na 2007, op basis van de 'nieuwe' reeks, zijn nog niet beschikbaar. Ook cijfers over aangehouden verdachten op basis van het HKS/SSB zijn slechts beschikbaar tot en met 2007. Paragraaf 4.3 gaat apart in op de deelpopulatie minderjarige verdachten.

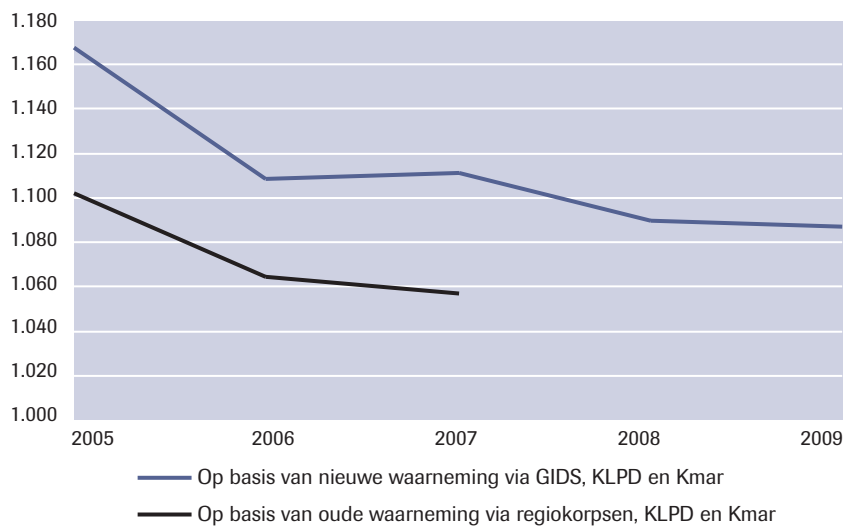
4.1 Geregistreerde criminaliteit

In deze paragraaf wordt ingegaan op de aard, omvang en ontwikkeling van de door de politie geregistreerde criminaliteit. De ontwikkelingen binnen de verschillende misdrijfcategorieën worden weergegeven vanaf 2005, op basis van de nieuwe reeks.

In 2002 bereikte het totale aantal geregistreerde misdrijven in Nederland een voorlopig hoogtepunt. In dat jaar registreerde de politie 1,4 miljoen misdrijven. Vanaf dat jaar daalt het aantal geregistreerde misdrijven geleidelijk. In 2009 registreerde de politie ruim 1,2 miljoen misdrijven.² De geregistreerde criminaliteit is daarmee even hoog als in het voorgaande jaar. In 2008 daalde het aantal door de politie geregistreerde misdrijven nog met 2% ten opzichte van het voorgaande jaar (zie figuur 4.1).

2 Van regio Zeeland ontbreken nog de gegevens van 2009. Van drie regio's ontbreekt nog een deel van de verkeersmisdrijven over de jaren 2005-2009. Om de uitkomsten van de verschillende jaren en van de oude en nieuwe reeks goed te kunnen vergelijken zijn in de figuren 4.1 en 4.2 de gegevens van regio Zeeland en de gegevens over de verkeersmisdrijven over alle jaren buiten beschouwing gelaten.

Figuur 4.1 Geregisteerde criminaliteit, x 1.000*

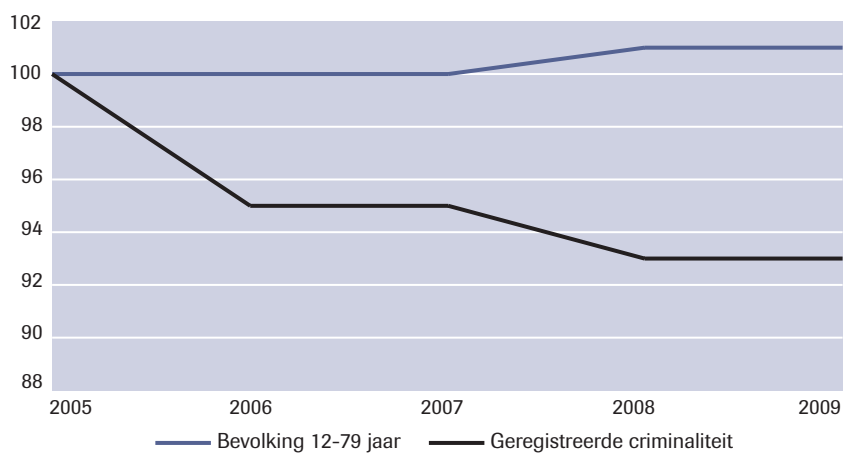
* Exclusief regio Zeeland en exclusief verkeersmisdrijven (zie voetnoot 2).

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.1 in bijlage 4.

Bron: CBS

In de periode 2005-2009 nam de bevolking van 12-79 jaar in Nederland met 1% toe, terwijl de geregisteerde criminaliteit afnam met 7% (zie figuur 4.2).

Figuur 4.2 Geregisteerde criminaliteit en bevolking, index 2005=100*

* Exclusief regio Zeeland en exclusief verkeersmisdrijven (zie voetnoot 2).

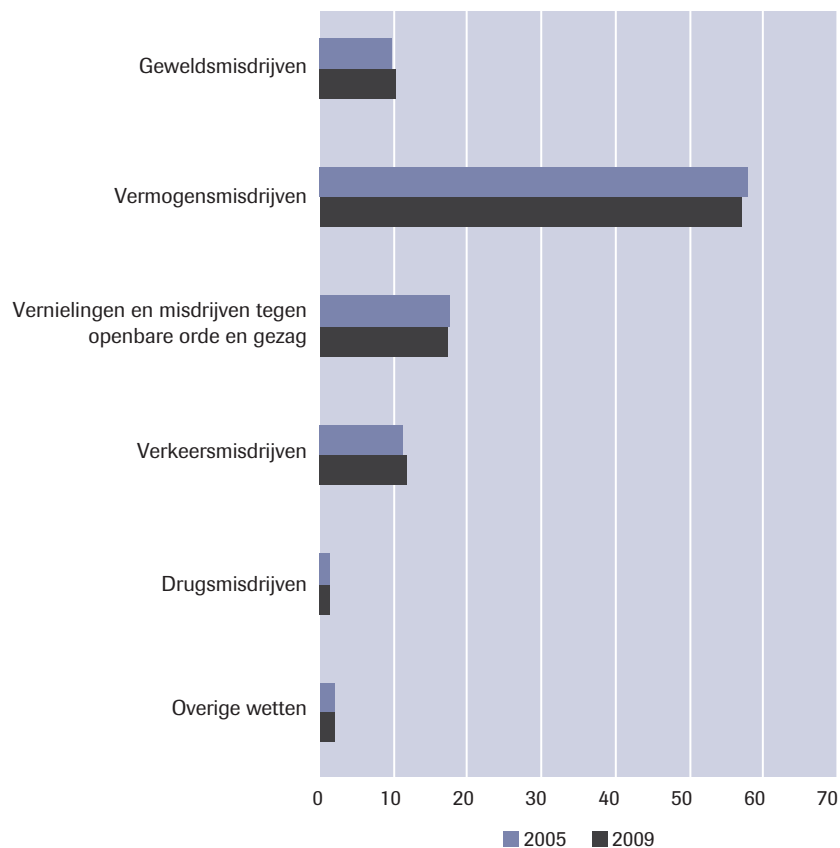
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.1 in bijlage 4.

Bron: CBS

De geregistreeerde criminaliteit bestond in 2009 voor bijna 60% uit vermogensmisdrijven, waaronder diefstal en woninginbraak. Dit aandeel is vergeleken met 2005 nagenoeg gelijk gebleven. Ook de aandelen van de overige delictgroepen zijn nauwelijks veranderd (zie figuur 4.3).

Figuur 4.3 Percentage geregistreeerde criminaliteit naar delictgroep

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.9 in bijlage 4.

Bron: CBS

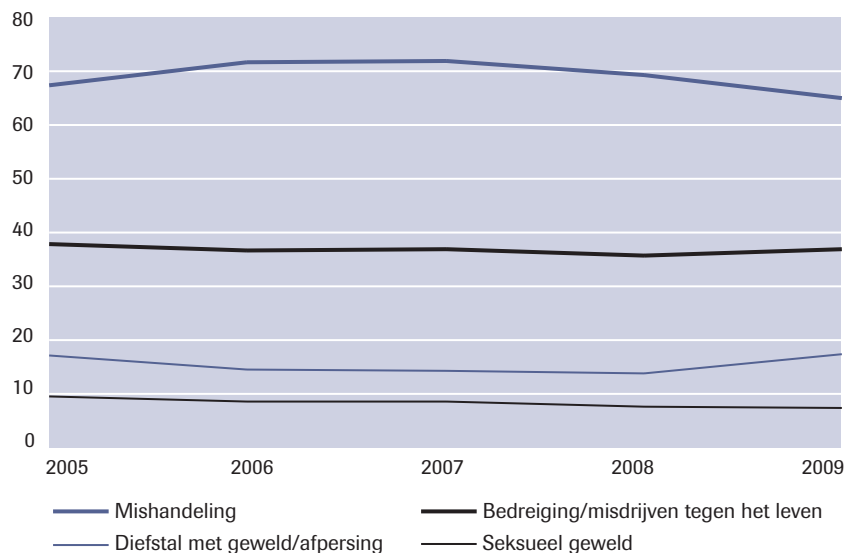
Geweldsmisdrijven

Het totale aantal geregistreeerde geweldsmisdrijven is in de periode 2005-2009 met 4% gedaald: van bijna 132.000 in 2005 tot circa 127.000 in 2009. Berekend per 1.000 inwoners van 12-79 jaar daalden de geweldsmisdrijven van 9,9 in 2005 naar 9,4 in 2009 (zie tabel 4.8 in bijlage 4). De geweldsmisdrijven worden onderverdeeld in mishandeling, diefstal met geweld/afpersing, misdrijven tegen het leven (bedreiging, moord en doodslag en dood door schuld) en seksuele geweldsdelicten (verkrachting, aanranding en overige seksuele misdrijven). Openlijke geweldplegingen worden

hiertoe niet gerekend, maar vallen in de categorie vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (zie ook bijlage 2).

Mishandeling is het meest voorkomende geweldsdelict. In 2009 had ruim de helft van de geweldsmisdrijven hierop betrekking. Het aantal mishandelingen steeg aanvankelijk van 67.000 in 2005 tot bijna 72.000 in 2007. In 2009 registreerde de politie 65.000 gevallen van mishandeling. Tot *diefstal met geweld* worden onder meer overvallen op winkels, afpersing en gevallen van straatroof gerekend. Bij straatroof gaat het om bijvoorbeeld tasjesroof of diefstal van een mobiele telefoon. Het aantal diefstallen met geweld nam aanvankelijk af van iets meer dan 17.000 in 2005 tot bijna 14.000 in 2008. In 2009 registreerde de politie weer ruim 17.000 diefstallen met geweld. Vergeleken met 2008 nam diefstal met geweld in 2009 met 26% toe. Het aantal geregistreerde *bedreigingen en misdrijven tegen het leven* bedraagt in 2009 bijna 37.000. In 2005 registreerde de politie nog bijna 38.000 van deze misdrijfsoort. In de periode 2005-2009 daalde ook het aantal geregistreerde *seksuele misdrijven* sterk: van 9.500 in 2005 naar 7.400 in 2009. Dit is een daling van bijna 22%. De daling geldt zowel voor verkrachting en aanranding als voor overige seksuele misdrijven (zie figuur 4.4).

Figuur 4.4 Geregistreerde geweldsmisdrijven naar type, x 1.000

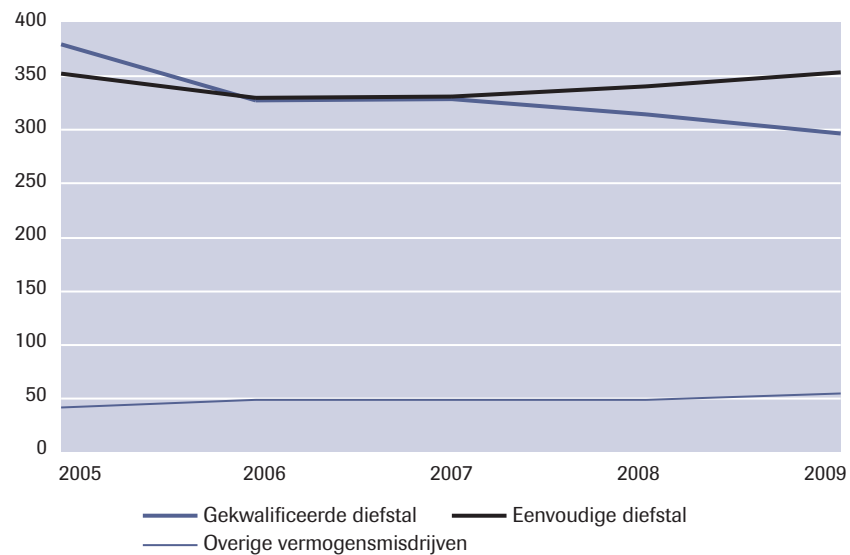
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.

Bron: CBS

Vermogensmisdriften

Het totale aantal geregistreerde vermogensmisdriften is in de periode 2005-2009 sterk gedaald van bijna 775.000 in 2005 tot ruim 704.000 in 2009. Dit is een daling met 9%. Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar daalden de vermogensmisdriften daarmee van 58 in 2005 tot 52 in 2009 (zie tabel 4.8 in bijlage 4). De dalende tendens in de vermogensmisdriften komt vooral door de daling van het aantal gekwalificeerde diefstallen en is in overeenstemming met de dalende lijn in het aantal diefstallen uit/vanaf voertuigen en woonhuizen. De *gekwalificeerde diefstal* daalde na 2005 aanzienlijk: van 380.000 in 2005 naar 297.000 in 2009. De *eenvoudige diefstal* daalde aanvankelijk van 352.000 in 2005 tot 330.000 in 2006. Maar in de jaren daarna steeg dit weer. De politie registreerde in 2009 bijna 354.000 gevallen van eenvoudige diefstal. De overige vermogensmisdriften, zoals valsheidsmisdriften en heling, laten in deze periode een continue stijging zien, van 42.000 in 2005 naar 54.000 in 2009 (zie figuur 4.5).

Figuur 4.5 Geregistreerde vermogensmisdriften naar type, x 1.000

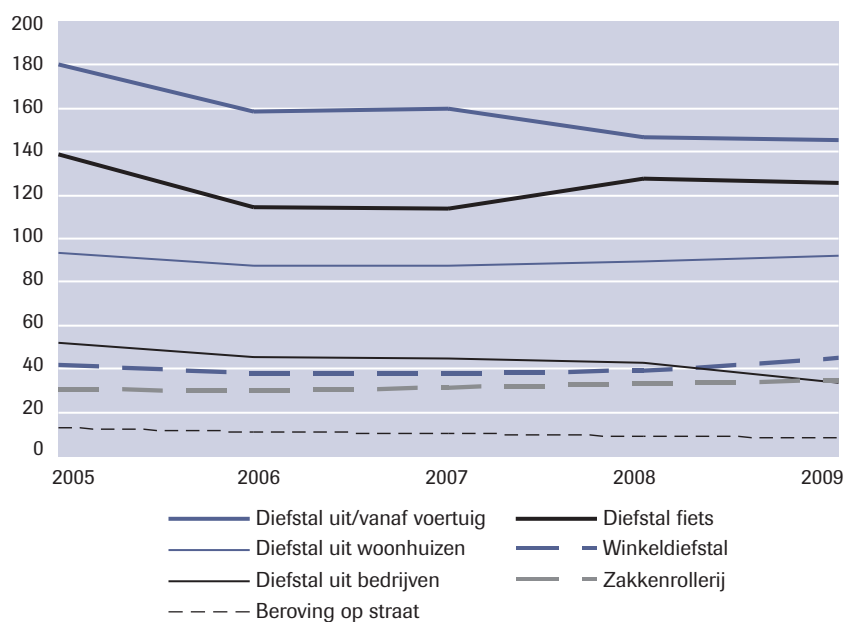

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.
Bron: CBS

Eenvoudige en gekwalificeerde diefstal, alsook verduistering behoren tot de vermogensmisdriften. Samen met diefstal met geweld, die onder geweldsmisdriften valt, vormen zij de diefstaldelicten. De trend voor de diefstaldelicten verschilt per type diefstal. Voor diefstal van personenauto's en vaartuigen, alsook voor diefstal uit/vanaf een voer- of vaartuig is de trend vanaf 2005 dalend. Ook de trend voor beroving op straat en voor

diefstal uit scholen en uit bedrijven is dalend. De uitkomsten voor diefstal van fiets, bromfiets en motoren/scooter laten zien dat de aanvankelijk dalende trend vanaf 2005 na 2007 ombuigt in een stijgende. Het aantal diefstallen uit woonhuizen en winkels nam in 2009 fors toe, vergeleken met het jaar ervoor. Ook hier lijkt sprake te zijn van een ombuigende trend. Zakkenrollerij laat vanaf 2005 een permanent stijgende trend zien (zie figuur 4.6).

Figuur 4.6 Geregistreerde diefstallen naar type, x 1.000

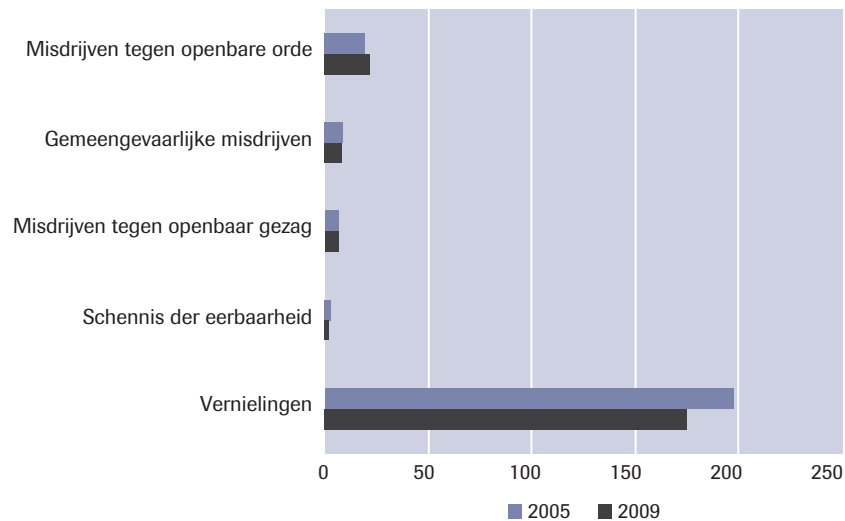
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.10 in bijlage 4.

Bron: CBS

Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag

Evenals de vermogensmisdrijven is het aantal vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag in de periode 2005-2009 sterk gedaald. In 2009 zijn er 10% minder vernielingen geregistreerd dan in 2005: 214.000 in 2009 tegen 235.000 in 2005. Per 1.000 inwoners van 12-79 jaar daalden de vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag daarmee van 18 in 2005 tot 16 in 2009 (zie tabel 4.8 in bijlage 4 en figuur 4.7).

Figuur 4.7 Geregistreeerde vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.
Bron: CBS

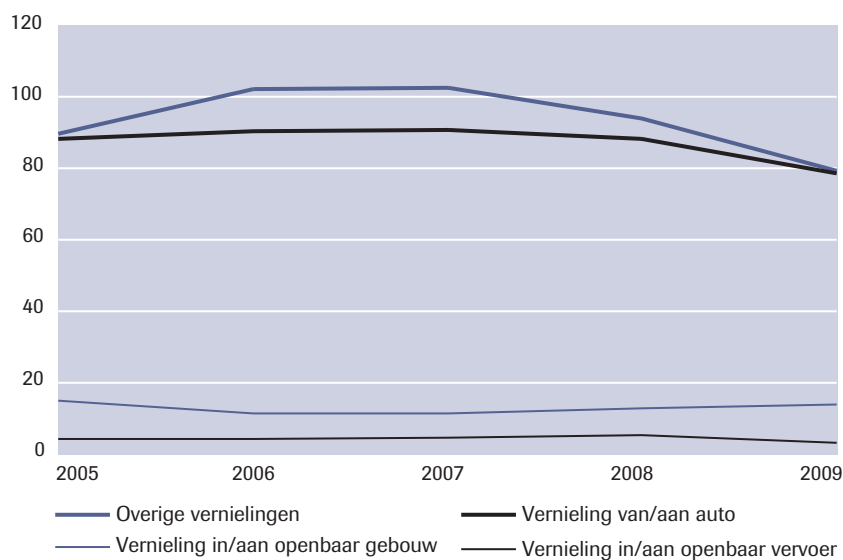
Vooraf het aantal vernielingen in het openbaar vervoer daalde in de periode 2005-2009 aanzienlijk (-28%). Vernielingen aan auto's werden eveneens veel minder vaak geregistreerd (-11%), evenals vernielingen aan openbare gebouwen (-8%). De overige vernielingen daalden in deze periode met 11% (zie figuur 4.8).

Verkeersmisdrijven

Een deel van de misdrijven uit de Wegenverkeerswet, zoals rijden onder invloed, het besturen van een motorrijtuig na ontzegging van de rijbevoegdheid en het weigeren van medewerking aan een bloedproef, kan slechts geconstateerd worden na een gerichte controle van de politie. Het aantal processen-verbaal voor deze misdrijven zegt dan feitelijk meer over de opsporingsintensiteit van de politie dan over het werkelijke aantal automobilisten in overtreding. Het doorrijden na een ongeval is echter een voorbeeld van een verkeersmisdrijf waarbij het slachtoffer mogelijk aangifte doet en waarvan de politie een proces-verbaal van aangifte opmaakt. Te hard rijden of door rood licht rijden zijn geen misdrijven maar overtredingen en blijven in dit hoofdstuk buiten beschouwing. Zowel het aantal geregistreeerde gevallen van rijden onder invloed als dat van 'doorrijden na ongeval' vertoont vanaf 2007 een licht dalende trend (zie figuur 4.9).³

³ Zie voetnoot 2.

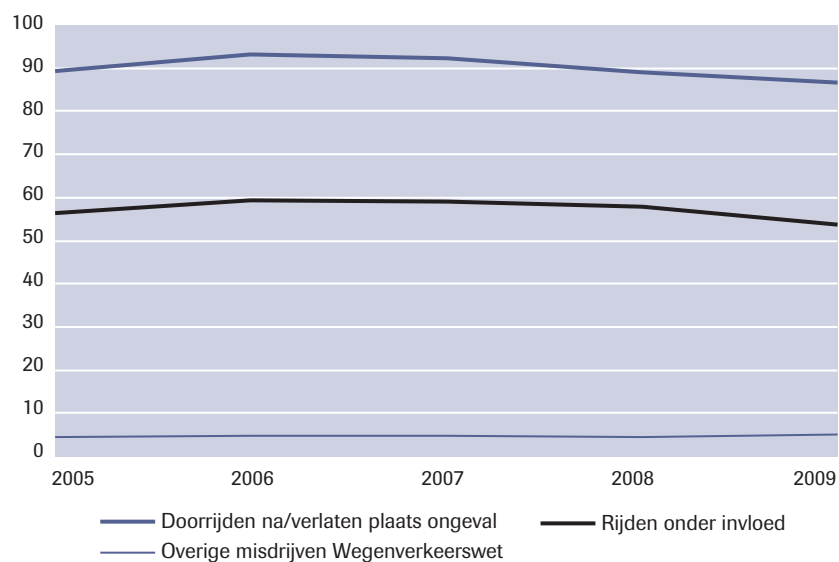
Figuur 4.8 Geregistreerde vernielingen naar type, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.

Bron: CBS

Figuur 4.9 Geregistreerde verkeersmisdrijven naar type, x 1.000*

* Van drie regio's ontbreekt een deel van de verkeersmisdrijven over 2005-2009 (zie voetnoot 2).

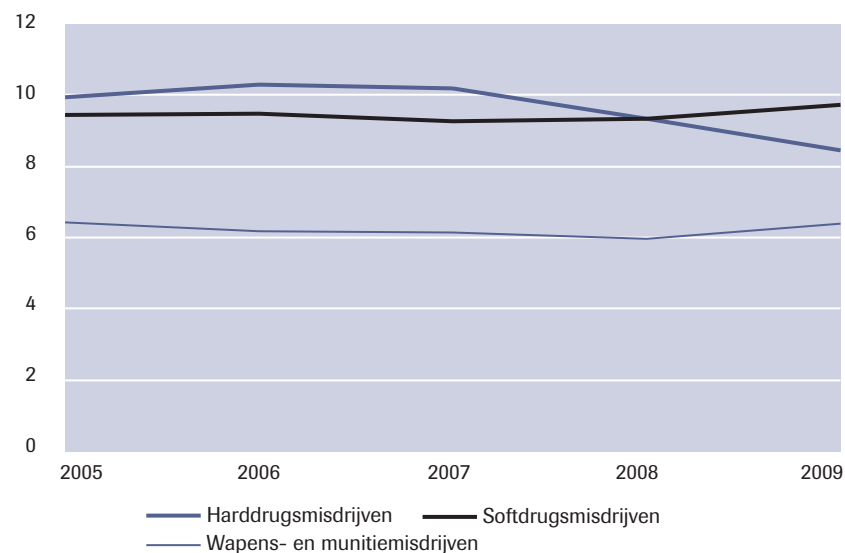
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.

Bron: CBS

Drugsmisdrijven en wapens- en munitiemisdrijven

Ook de delicten die vallen onder de Opiumwet en de Wet wapens en munitie worden meestal 'ontdekt' door gerichte opsporingsactiviteiten van de politie. Evenals bij verkeersmisdrijven weerspiegelt de ontwikkeling van deze vormen van criminaliteit dus deels de aandacht van de politie hiervoor. Tegenover een daling van harddrugsmisdrijven vanaf 2007 staat een stijging van het aantal geregistreerde softdrugsmisdrijven. Per saldo daalde het totale aantal drugsmisdrijven in de periode 2005-2009 met 1.000. Het aantal geregistreerde wapens- en munitiemisdrijven is in 2009, na aanvankelijk gedaald te zijn, weer vrijwel op het niveau van 2005 (zie figuur 4.10).

Figuur 4.10 Geregistreerde drugsmisdrijven en wapens- en munitiemisdrijven, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.7 in bijlage 4.
Bron: CBS

4.2 Verdachten van misdrijven

In paragraaf 4.1 zijn de aard, omvang en ontwikkeling van de door de politie geregistreerde criminaliteit beschreven. Bij ongeveer een kwart van de geregistreerde misdrijven worden één of meer verdachten door de politie gehoord. Paragraaf 4.2 bevat een beschrijving van de kenmerken van de populatie verdachten van misdrijven. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen gehoorde verdachten (paragraaf 4.2.1) en aangehouden verdachten (paragraaf 4.2.2). Het gaat hier uitsluitend om geregistreerde verdachten:

personen die op de een of andere manier in aanraking zijn gekomen met de politie omdat zij (op enig moment) worden verdacht van het plegen van één of meer delicten. De verdachtenpopulatie is dus niet gelijk te stellen aan de populatie van personen die daadwerkelijk criminaliteit plegen. Een groot deel van de populatie van plegers blijft namelijk buiten de waarneming van de politie. Omgekeerd bevinden zich tussen de verdachtenpopulatie personen die niet schuldig zijn aan het plegen van criminaliteit. Net als in de vorige paragraaf zijn de gegevens over gehoorde verdachten ontleend aan de CBS Politiestatistiek. Een gehoorde verdachte is een persoon van wie de politie een redelijk vermoeden heeft dat hij een strafbaar feit heeft begaan (zie ook hoofdstuk 2) en die op grond daarvan is gehoord door de politie. Iemand die binnen één jaar verschillende keren is gehoord voor verschillende delicten telt even zo vaak mee als gehoorde verdachte. De gegevens over gehoorde verdachten na 2007 zijn nog niet beschikbaar. Daarom wordt de populatie van gehoorde verdachten nog beschreven tot en met 2007.

Cijfers over aangehouden verdachten zijn ontleend aan het HKS/SSB van het CBS. Na afronding van het opsporingsonderzoek, waar ook het verhoren van verdachten onderdeel van uitmaakt, legt de politie gegevens van verdachten vast in het HKS, dat de basis is voor verdere vervolgingsactiviteiten. Door koppeling van gegevens uit het HKS aan het SSB van het CBS komt aanvullende sociaaldemografische achtergrondinformatie over de verdachten beschikbaar. Anders dan in de Politiestatistiek zijn verdachten in het HKS/SSB tot unieke personen herleid, zodat alleen unieke personen worden geteld – ook wanneer zij binnen één jaar meerdere keren zijn aangehouden voor verschillende delicten. Het aantal aangehouden verdachten in het HKS/SSB valt mede daardoor bijna de helft lager uit dan het aantal gehoorde verdachten volgens de Politiestatistiek. Bovendien worden in het HKS/SSB alleen personen geteld die in het betreffende kalenderjaar volgens de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA) ingezetene van Nederland waren. Voor een uitgebreidere beschrijving van zowel de Politiestatistiek als het HKS/SSB en de verschillen tussen beide bronnen wordt verwezen naar bijlage 3. De cijfers die in het HKS/SSB beschikbaar zijn, beslaan de periode 2000-2007.⁴

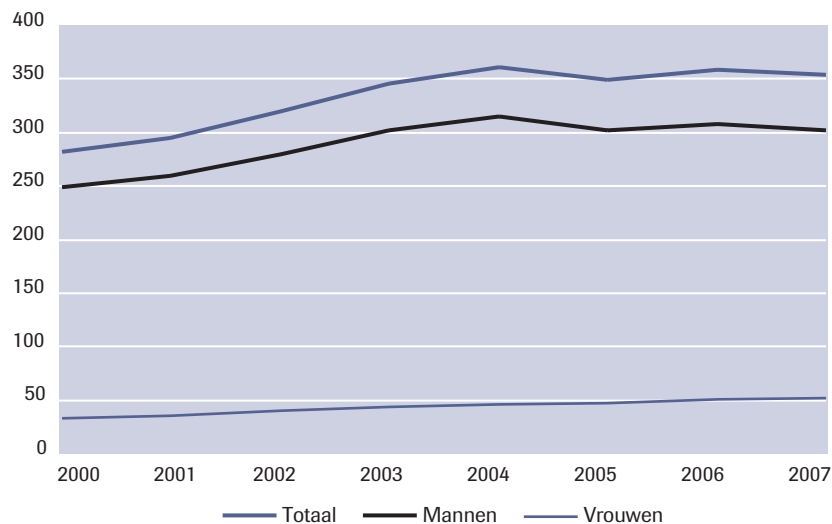
4 HKS-gegevens over 2008 waren ten tijde van het schrijven van dit hoofdstuk nog niet verwerkt en over 2009 nog niet beschikbaar. Bovendien kunnen deze gegevens aan tamelijk sterke veranderingen onderhevig zijn in de eerste periode na registratie. Wanneer een verdachte verderop in het proces bijvoorbeeld vrijgesproken wordt of van verdere vervolging wordt afgezien, wordt hij uit het HKS verwijderd. Cijfers tot en met 2006 worden om deze reden als definitieve cijfers gepubliceerd, terwijl cijfers over 2007 nog als voorlopig beschouwd moeten worden. Daarnaast was achtergrondinformatie uit het SSB over 2008 slechts deels en over 2009 in het geheel niet beschikbaar ten tijde van het schrijven van dit hoofdstuk.

4.2.1 Gehoorde verdachten

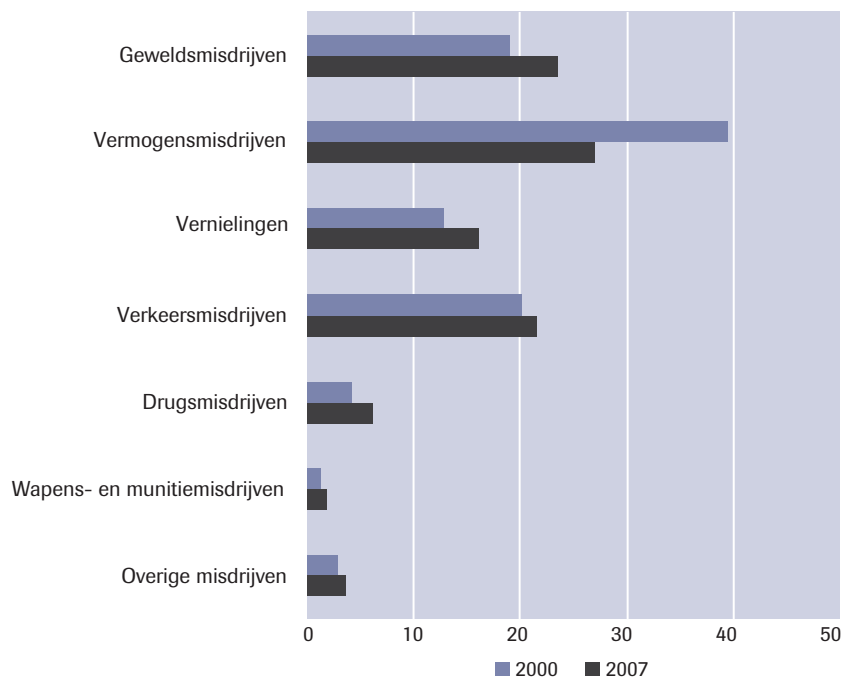
Het aantal gehoorde verdachten is in de periode 2000-2007 met een kwart toegenomen: van 282.000 in 2000 naar 354.000 in 2007. In 2004 is een recordaantal van 361.000 verdachten gehoord. Het aantal gehoorde vrouwelijke verdachten steeg in deze periode van 33.000 naar 52.000. Het aandeel vrouwelijke verdachten op het totaal steeg hierdoor van 12% in 2000 naar 15% in 2007 (zie figuur 4.11).

Figuur 4.11 Gehoorde verdachten naar geslacht, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

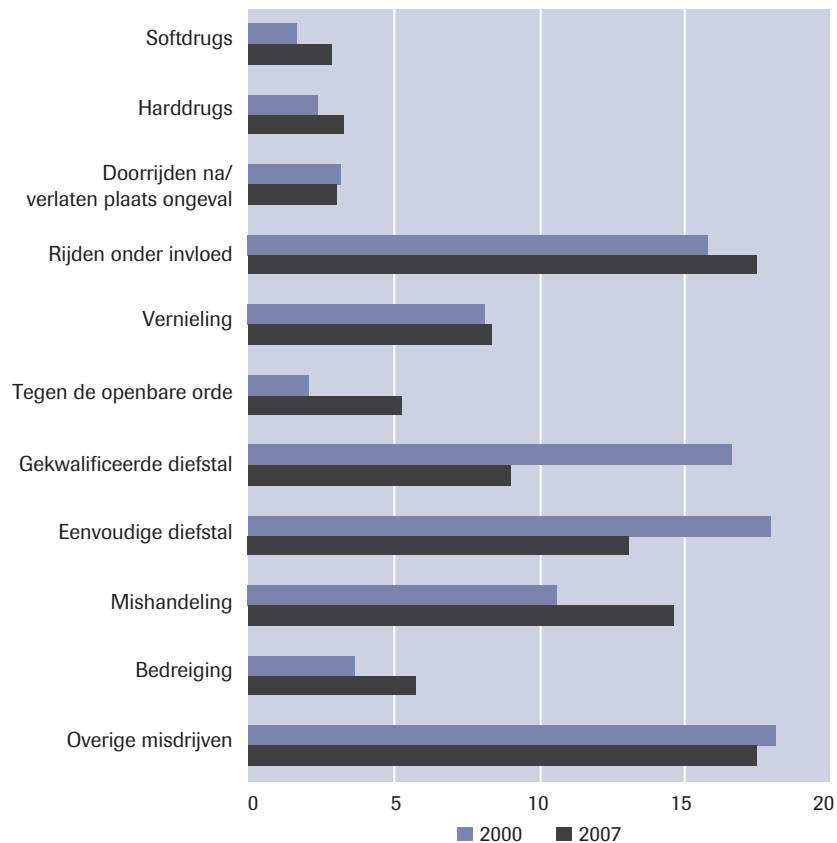
In 2007 werd 27% van alle verdachten gehoord voor een vermogensmisdrijf, 24% voor een geweldsmisdrijf en 22% voor een verkeersmisdrijf. Het aantal verdachten dat werd gehoord voor een vermogensmisdrijf was in 2000 veel hoger. De sterke daling in de periode 2000-2007 houdt verband met de eveneens sterke afname van het aantal geregistreerde vermogensmisdrijven. In 2000 was het percentage gehoorde verdachten voor vermogensmisdrijven nog 40%. Voor de overige delictgroepen, waaronder geweldsmisdrijven en vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (hierna aangeduid met 'vernielingen'), geldt dat het aantal gehoorde verdachten vergeleken met 2000 in 2007 hoger is. De percentages gehoorde verdachten liggen hierdoor, alsook doordat er minder verdachten voor vermogensmisdrijven zijn gehoord, in 2007 hoger dan in 2000 (zie figuur 4.12).

Figuur 4.12 Percentage gehoorde verdachten naar delictgroep

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.13 in bijlage 4.

Bron: CBS

Voor verschillende soorten misdrijven binnen de delictgroepen geldt dat in 2007 veel meer verdachten zijn gehoord dan in 2000. Het aantal gehoorde verdachten wegens misdrijven tegen de openbare orde verdriedubbelde (zie tabel 4.11 in bijlage 4). Voor bedreiging en softdrugsmisdrijven werden twee keer zoveel verdachten gehoord. En ook het aantal gehoorde verdachten voor harddrugsmisdrijven (+73%) en mishandeling (+73%) steeg sterk. Het aantal gehoorde verdachten wegens eenvoudige en gekwalificeerde diefstal is na 2003 juist sterk gedaald. Werd in 2000 nog ruim een derde van het aantal verdachten gehoord voor eenvoudige en gekwalificeerde diefstal, in 2007 is dit aandeel gedaald naar een kwart (zie figuur 4.13).

Figuur 4.13 Percentage gehoorde verdachten naar soort misdrijf

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.13 in bijlage 4.
Bron: CBS

4.2.2 Aangehouden verdachten

Volgens het HKS/SSB zijn in 2007 ruim 216.000 unieke personen aangehouden die werden verdacht van het plegen van één of meer misdrijven (die ook vóór 2007 gepleegd kunnen zijn) en die in dit jaar ingezetene waren van Nederland. Dit komt overeen met 16 aangehouden verdachten per 1.000 inwoners van 12-79 jaar. In 2000 waren dit er ruim 138.000, wat overeenkwam met bijna 11 aangehouden verdachten per 1.000 inwoners van 12-79 jaar (zie tabel 4.15 in bijlage 4). Tegen de in 2007 aangehouden verdachten is gemiddeld bijna 1,3 keer proces-verbaal van aanhouding opgemaakt (zie tabel 4.17 in bijlage 4).⁵

⁵ Door een verbeterde methode voor het tellen van processen-verbaal van aanhouding wijken de cijfers af van eerdere uitgaven van deze publicatierreeks.

Een proces-verbaal kan meer dan één misdrijf betreffen. Het gemiddelde aantal misdrijven per proces-verbaal van aanhouding was in 2007 gelijk aan 1,4. En doordat verdachten in één jaar meerdere keren kunnen worden aangehouden, was het gemiddelde aantal geregistreerde misdrijven per aangehouden verdachte in 2007 gelijk aan 1,7.

Wanneer het aantal geregistreerde misdrijven per verdachte wordt opgeteld, komt men op bijna 376.000 misdrijven. Dit is niet gelijk aan het totale aantal door deze verdachten gepleegde misdrijven, aangezien geen rekening is gehouden met het feit dat een deel van de misdrijven door meerdere personen samen is gepleegd. Van deze misdrijven was ruim een kwart een vermogensmisdrijf en een kwart een geweldsmisdrijf. Overige typen misdrijven kwamen minder vaak voor (zie tabel 4.18 in bijlage 4).

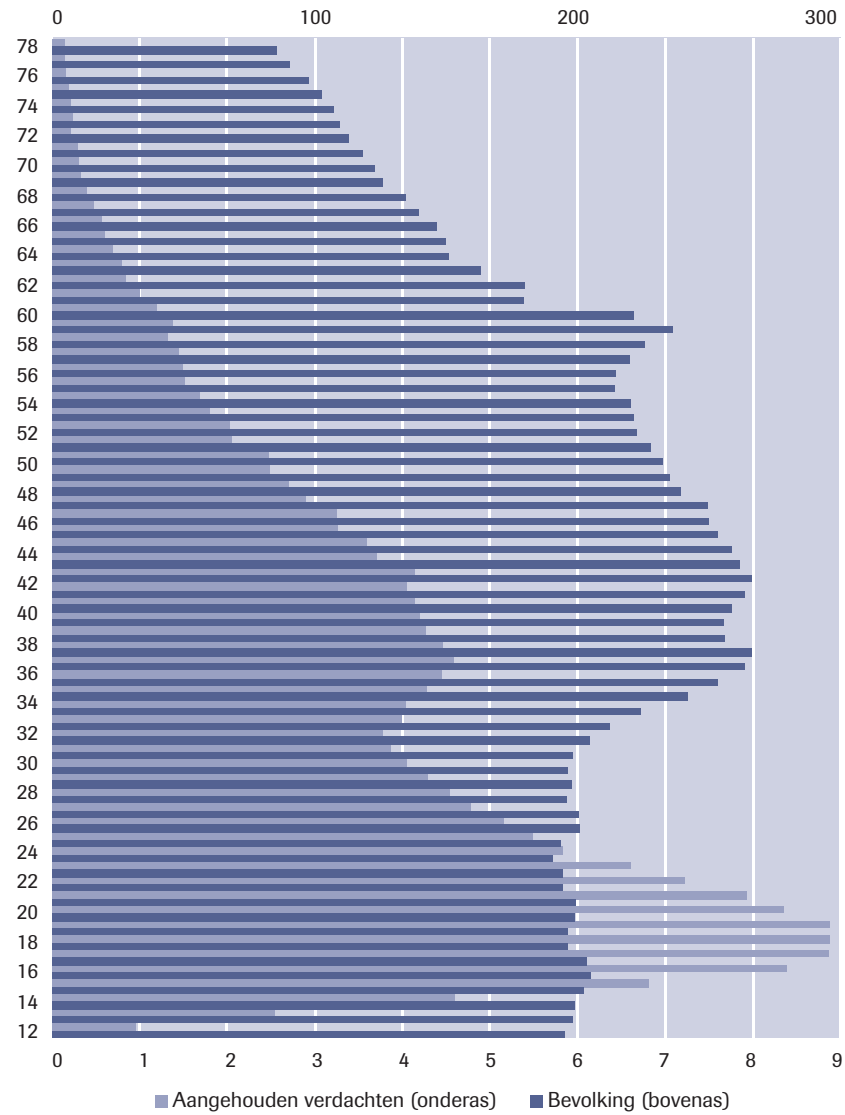
Verdachten naar leeftijd en geslacht

Ruim een kwart van alle in 2007 aangehouden verdachten was tussen de 16 en 22 jaar oud. Dit aandeel is ruim 2,5 keer hoger dan men zou verwachten wanneer er geen samenhang is tussen leeftijd en de kans verdacht te worden van een misdrijf. De piek lag bij 18- en 19-jarigen (zie figuur 4.14). De gemiddelde leeftijd van de in 2007 aangehouden verdachten was 32 jaar en 1 maand, terwijl dit voor de bevolking van 12-79 jaar gelijk was aan 42 jaar en 11 maanden. Ook in voorgaande jaren lag de gemiddelde leeftijd van aangehouden verdachten rond 32 jaar. Voor de in 2007 aangehouden verdachten was het niet altijd de eerste keer dat een proces-verbaal van aanhouding tegen hen werd opgemaakt. De gemiddelde leeftijd waarop deze verdachten namelijk voor het eerst werden aangehouden was 27 jaar en 3 maanden. De in 2007 aangehouden verdachten hadden een criminele carrière die op dat moment gemiddeld 4 jaar en 10 maanden aan de gang was.

Bijna 82% van de in 2007 aangehouden verdachten was man. Criminaliteit is vooral een mannenzaak, hoewel het aandeel vrouwelijke verdachten geleidelijk toeneemt. In de periode 2000-2007 steeg het percentage vrouwen in de verdachtenpopulatie jaarlijks met een paar tienden van een procent, van minder dan 15% naar ruim 18%.

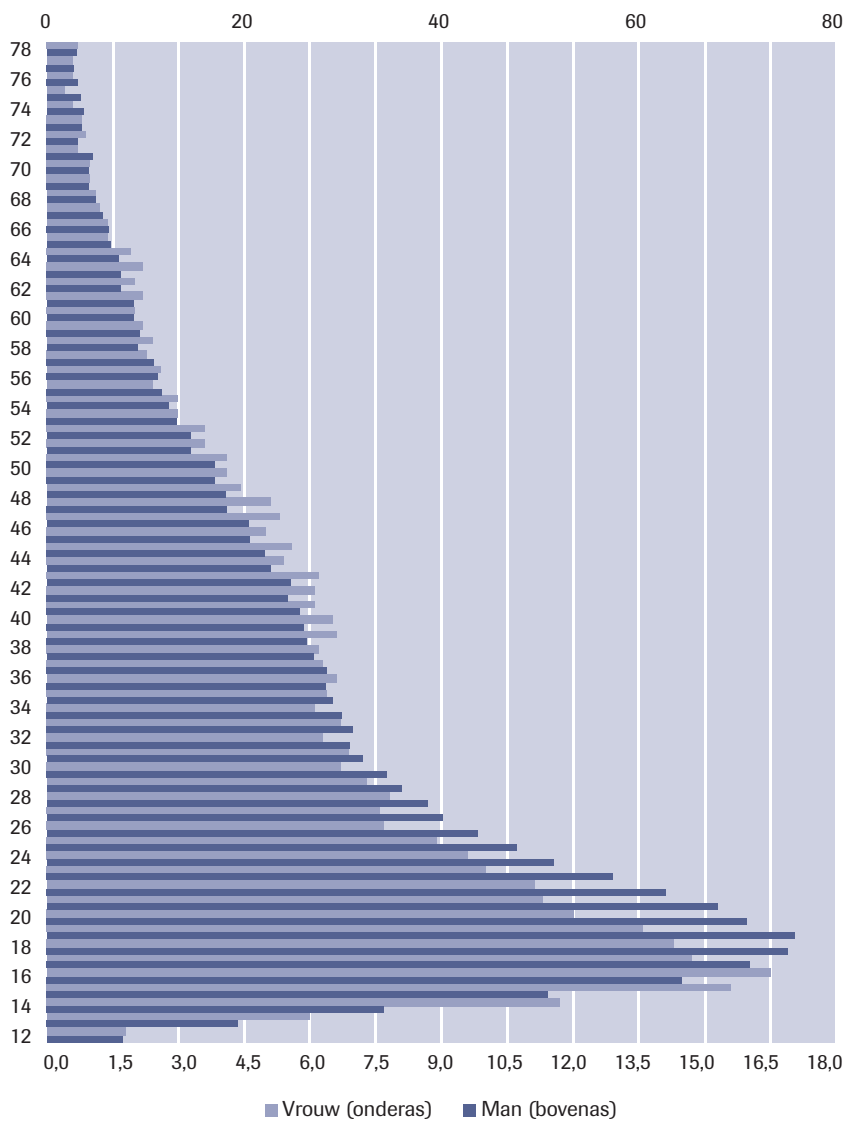
De piek lag bij vrouwen op lagere leeftijd dan bij mannen: respectievelijk 16 en 19 jaar (zie figuur 4.15). De gemiddelde leeftijd en ook de startleeftijd van vrouwelijke verdachten lag net als in eerdere jaren echter iets hoger dan bij mannen. Vrouwelijke verdachten waren in 2007 gemiddeld bijna 33 jaar, mannelijke verdachten 32 jaar. De gemiddelde startleeftijd van in 2007 aangehouden vrouwen was ruim 30 jaar, die van mannen 26 jaar en 8 maanden. De gemiddelde duur van de criminele carrière van deze vrouwen was dus korter dan die van hun mannelijke 'collega's', namelijk 2 jaar en 9 maanden versus 5 jaar en 4 maanden.

Figuur 4.14 Leeftijdverdeling van de bevolking en van aangehouden verdachten, 2007, x 1.000*

* Voorlopige cijfers.
 Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.14 in bijlage 4.
 Bron: HKS/SSB, CBS

Figuur 4.15 Aangehouden verdachten naar leeftijd in jaren en geslacht, 2007***

* Per 1.000 inwoners van de betreffende leeftijd en het betreffende geslacht.

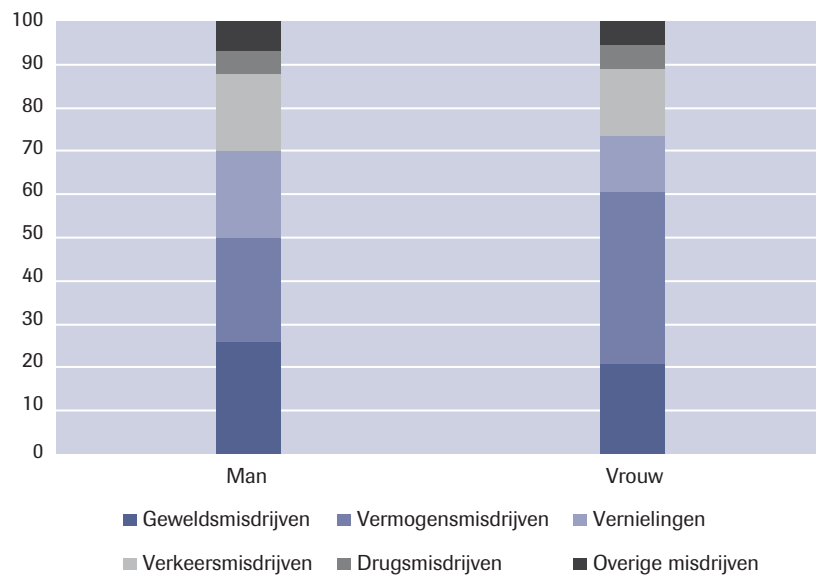
** Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.14 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Hoewel bij alle typen misdrijven in 2007 net als in eerdere jaren het merendeel van de verdachten man was, is bij elk type het aandeel met een vrouwelijke verdachte sinds 2000 toegenomen. Bovendien varieerde het aandeel mannelijke en vrouwelijke verdachten per soort misdrijf. Vermogensmisdrijven bleken relatief het vaakst een vrouwelijke verdachte te kennen: de aangehouden vrouwelijke verdachten hadden in 2007 bijna 23% van de geregistreerde vermogensmisdrijven op hun naam staan. In 2000 was dit nog 17%. Vernielingen kenden juist het minst vaak een vrouwelijke verdachte: slechts 10% kende in 2007 een vrouwelijke verdachte. In 2000 was dit nog geen 8% (zie tabel 4.18 in bijlage 4). In 2007 was 40% van de door aangehouden vrouwelijke verdachten gepleegde misdrijven een vermogensmisdrijf (zie figuur 4.16). Voor mannen was dit 24%. In 2000 was onder vrouwelijke verdachten nog 52% van alle misdrijven een vermogensmisdrijf, bij mannen 34%. In diezelfde periode groeide het aandeel geweldsmisdrijven bij vrouwen van 14% naar 21% en bij mannen van 19% naar 26%.

Figuur 4.16 Percentage misdrijfsoorten naar geslacht, 2007*

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.18 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Herkomstgroepering

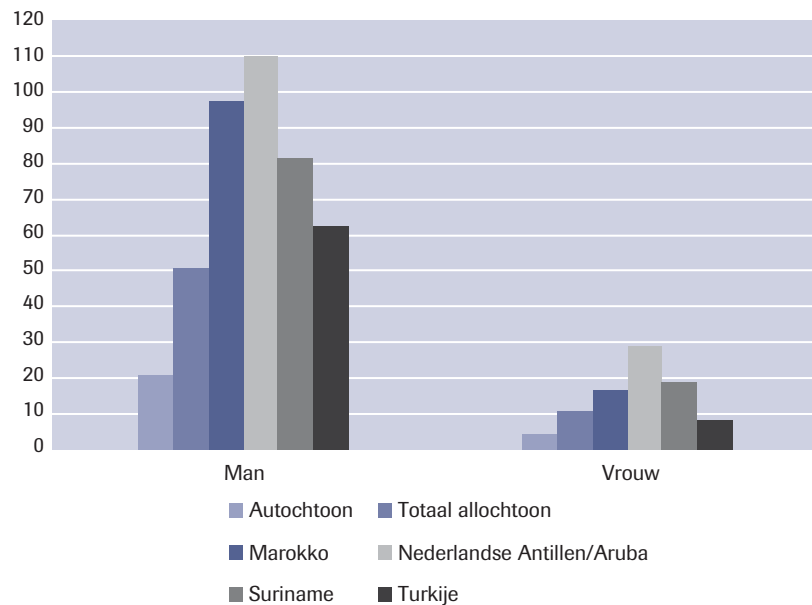
Van alle in 2007 aangehouden verdachten was 63% autochtoon.⁶ Dit percentage is sinds 2000 ongeveer gelijk gebleven. Personen met een Marokkaanse of Surinaamse herkomst vormden in absolute zin de grootste groepen onder de allochtone verdachten. Wanneer het aantal verdachten echter wordt gerelateerd aan de bevolkingsomvang van de betreffende herkomstgroep van 12-79 jaar, bleken personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst het sterkst vertegenwoordigd te zijn. In 2007 zijn 69 van elke 1.000 personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst op enig moment als verdachte aangehouden (zie tabel 4.15 in bijlage 4). Dit relatieve aantal is tussen 2000 en 2004 gestegen van 59 naar 73 van elke 1.000 personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst en is sindsdien weer iets gedaald. Opgemerkt dient te worden dat deze cijfers niet zijn gewogen naar geslacht, leeftijdsopbouw en generatie binnen de verschillende herkomstgroeperingen.⁷ De bevolkingsopbouw van de allochtone herkomstgroeperingen verschilt onderling en wijkt ook af van die van de autochtone deelpopulatie. Zo zijn veel allochtone herkomstgroeperingen in Nederland relatief jong in vergelijking met autochtonen (dit geldt zeker voor de Antilliaanse/Arubaanse bevolking). Aangezien criminaliteit samenhangt met leeftijd en geslacht (zie figuren 4.14 en 4.15) verklaart dit een deel van de verschillen. Wanneer onderscheid wordt gemaakt naar geslacht bleek het relatieve aandeel van personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst zowel onder mannen als vrouwen het hoogst van de vier onderscheiden herkomstgroeperingen (zie figuur 4.17). Vooral relatief veel Antilliaanse/Arubaanse vrouwen zijn in 2007 aangehouden als verdachte. Van elke 1.000 mannen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst zijn er 110 aangehouden in 2007; van de vrouwen waren dit er 29. Onder de mannen stonden personen met een Marokkaanse herkomst op de tweede plek met bijna 100 van elke 1.000 Marokkaanse mannen en stonden mannen met een Surinaamse herkomst op de derde plek met ruim 80 van elke 1.000 mannen. Onder de vrouwen waren de tweede en derde plek omgekeerd: van de vrouwen met een Surinaamse herkomst zijn in 2007 19 van elke 1.000 aangehouden en van de vrouwen met Marokkaanse herkomst waren dit er 16.

6 Autochtoon: een persoon van wie beide ouders in Nederland zijn geboren. Allochtoon: een persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar eerste- en tweedegeneratieallochtonen. Eerste generatie: een in het buitenland geboren persoon met ten minste één in het buitenland geboren ouder. Het land van herkomst is het land waar de persoon zelf in kwestie is geboren. Tweede generatie: een in Nederland geboren persoon met ten minste één in het buitenland geboren ouder. Bij één in het buitenland geboren ouder is het geboorteland van deze ouder bepalend voor de herkomst van de persoon in kwestie, bij twee in het buitenland geboren ouders is het geboorteland van de moeder bepalend. Ontbreekt informatie over het geboorteland van een van de ouders, dan wordt verondersteld dat het geboorteland van deze ouder hetzelfde is als dat van de andere ouder. Als informatie over het geboorteland van beide ouders ontbreekt, wordt verondersteld dat de ouders hetzelfde geboorteland hebben als de persoon in kwestie.

7 Tot 'Criminaliteit en rechtshandhaving 2007' werd wel gewogen naar bevolkingsopbouw (leeftijd, geslacht en generatie) binnen herkomstpopulaties. Tabellen werden zowel ongewogen als gewogen gepresenteerd. Omdat dit soms onduidelijkheid opleverde, is ervoor gekozen alleen ongewogen cijfers te presenteren.

Figuur 4.17 Aangehouden verdachten naar herkomstgroepering en geslacht, 2007**

* Per 1.000 inwoners van de betreffende herkomst en het betreffende geslacht.

** Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.15 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Drie kwart van alle allochtone verdachten in 2007 had een niet-westerse herkomst.⁸ Dit aandeel is in de periode 2000-2007 nauwelijks veranderd. Iets meer dan de helft van de in 2007 aangehouden verdachten van allochtone herkomst behoorde tot de eerste generatie. Tweedegeneratieallochtonen zijn in 2007 over het geheel genomen relatief vaker als verdachte aangehouden dan eerstegeneratieallochtonen: 33 op de 1.000 versus 28 op de 1.000. Met name het relatieve aantal verdachten onder tweedegeneratieallochtonen is sinds 2000 (20 op de 1.000) gestegen. Opgemerkt moet worden dat de leeftijdsopbouw van de populatie van eerstegeneratieallochtonen anders is dan die van tweedegeneratieallochtonen: de laatste groep is gemiddeld jonger. Dit geldt in het bijzonder voor niet-westerse allochtonen. Dat is ook terug te zien in de cijfers: voor niet-westerse allochtonen was dit verschil in 2007 in relatieve aantallen verdachten tussen de eerste en tweede generatie groter dan voor westerse alloch-

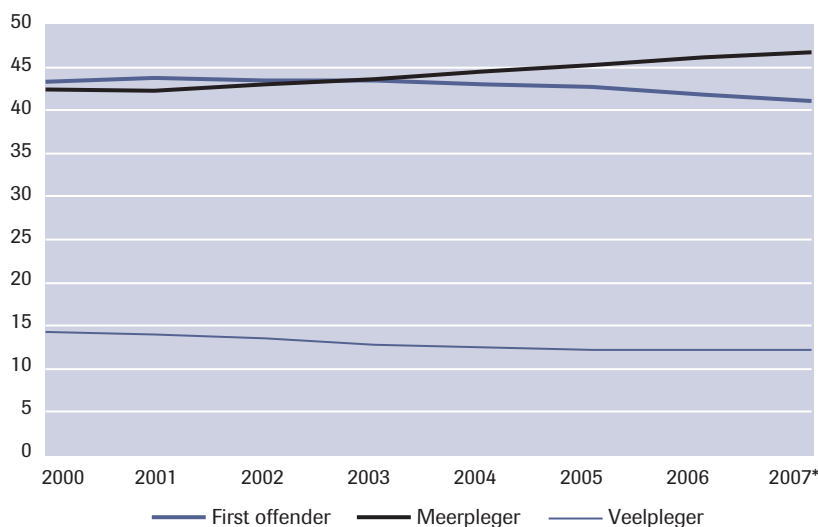
8 Westerse allochtoon: persoon afkomstig uit Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika, Oceanië, Indonesië of Japan. Niet-westerse allochtoon: persoon afkomstig uit Turkije, Afrika, Latijns-Amerika of Azië (exclusief Indonesië en Japan).

tonen. In het algemeen werden tweedegeneratieallochtonen relatief minder vaak verdachte van criminaliteit wanneer slechts een van de ouders geboren is in het buitenland, dan wanneer dit het geval is voor beide ouders. Uitzondering hierop vormde de tweede generatie Turken: 53 van elke 1.000 personen van wie beide ouders in Turkije zijn geboren versus 58 van elke 1.000 personen van wie één ouder in Turkije is geboren en de ander in Nederland (zie tabel 4.16 in bijlage 4).

Pleegcarrière en pleegprofiel

Van alle in 2007 aangehouden verdachten was 41% first offender, 47% meerpleger en 12% veelpleger (zie figuur 4.18).⁹ In 2000 was dit respectievelijk 43%, 42% en 14%. Het aandeel meerplegers is dus iets toegenomen. In 2007 zijn, net als de jaren ervoor, circa 90.000 first offenders geregistreerd (zie tabel 4.19 in bijlage 4). Autochtone first offenders vormden in 2007 de grootste groep, gevolgd door respectievelijk autochtone meerplegers, niet-westerse allochtone meerplegers en niet-westerse first offenders.

Figuur 4.18 Percentage aangehouden verdachten naar pleegcarrière

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.19 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

9 Een first offender is een verdachte tegen wie niet eerder een proces-verbaal van aanhouding is opgemaakt. Een meerpleger is een verdachte tegen wie 2 tot 5 processen-verbaal (voor strafrechtelijk minderjarigen) of 2 tot 10 processen-verbaal (voor strafrechtelijk meerderjarigen) zijn opgemaakt. Bij respectievelijk meer dan 5 of meer dan 10 processen-verbaal is men veelpleger. Opgemerkt moet worden dat processen-verbaal van aanhouding, afhankelijk van de aard van het feit/de feiten waarvan men wordt verdacht, 5 tot 30 jaar worden bewaard. Als binnen deze periode geen nieuwe processen-verbaal tegen een persoon zijn opgemaakt, worden de bestaande gegevens vernietigd. Daarnaast worden misdrijven die in het buitenland zijn gepleegd niet in Nederland geregistreerd en derhalve niet meegeteld. Het kan dus voorkomen dat personen als first offender of meerpleger worden geregistreerd, terwijl ze in hun leven vaker als verdachte zijn aangehouden.

In 2007 was van de totale verdachtenpopulatie 83% enkelsoortige verdachte, 13% tweesoortige verdachte en 3% meersoortige verdachte (zie tabel 4.20 in bijlage 4).¹⁰ Deze verdeling is sinds 2000 nagenoeg gelijk gebleven.

4.3 Minderjarige verdachten van misdrijven

In deze paragraaf wordt apart aandacht besteed aan de deelpopulatie van (strafrechtelijk) minderjarige verdachten – zowel gehoorde minderjarige verdachten volgens de Politie­statistiek (paragraaf 4.3.1) als aangehouden minderjarige verdachten volgens het HKS/SSB (paragraaf 4.3.2). Onder (strafrechtelijk) minderjarige verdachten worden jongeren verstaan in de leeftijdscategorie 12 tot en met 17 jaar.¹¹ Op deze jongeren is in principe het jeugdstrafrecht van toepassing.

4.3.1 Gehoorde minderjarige verdachten

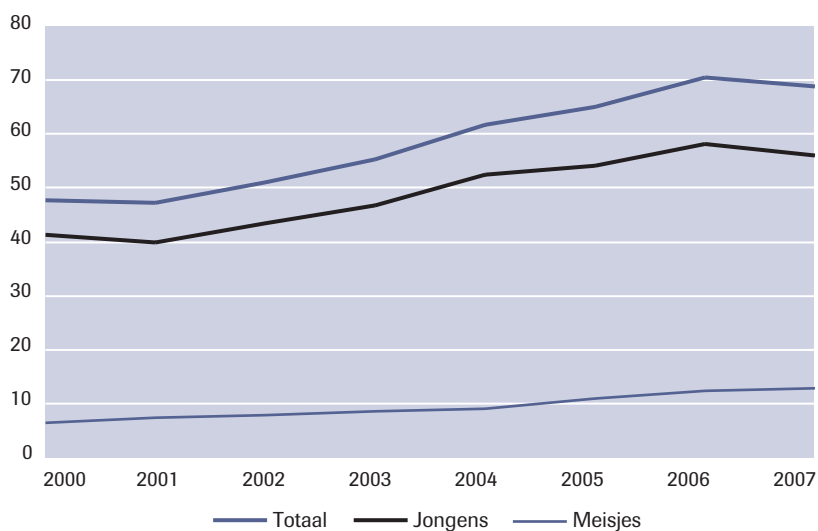
Het aantal gehoorde minderjarige verdachten steeg in de periode 2000-2007 van 48.000 naar 69.000. Dit is een toename van 45%. Het aandeel minderjarige verdachten op het totale aantal gehoorde verdachten nam toe van 17% in 2000 naar 19% in 2007. Het aantal voor misdrijven gehoorde meisjes verdubbelde in deze periode. Het aandeel vrouwelijke verdachten op het totaal steeg hierdoor van 13% in 2000 naar 19% in 2007. Voor het eerst sinds jaren daalt in 2007 het aantal gehoorde minderjarige mannen. Per saldo geeft dit een daling in het totale aantal gehoorde minderjarige verdachten (zie figuur 4.19).

In 2007 werd 37% van de minderjarige verdachten gehoord voor een vermogensmisdrijf, 23% voor een geweldsmisdrijf en 32% voor een vernieling of een misdrijf tegen openbare orde en gezag. In 2000 werd nog de helft van de minderjarige verdachten gehoord voor een vermogensmisdrijf. Voor alle delictgroepen geldt dat het aantal gehoorde verdachten vergeleken met 2000 in 2007 hoger is. Maar omdat naar verhouding het aantal verdachten vooral steeg voor geweldsmisdrijven en vernielingen, ligt het aandeel gehoorde verdachten voor deze delictgroepen in 2007 beduidend hoger (zie figuur 4.20).

10 Wanneer iemand in een peiljaar van slechts één delict wordt verdacht, of wanneer de aard van alle delicten waarvan men is verdacht gelijk is, is sprake van een enkelsoortige verdachte. Behoren de delicten waarvan men wordt verdacht binnen één peiljaar tot twee verschillende categorieën, dan wordt de verdachte aangeduid als tweesoortige verdachte. Bij meer dan twee delictcategorieën wordt de verdachte bestempeld als meersoortige verdachte.

11 De Politie­statistiek bevat een onbekend aantal gehoorde verdachten die jonger zijn dan 12 jaar. In het HKS/SSB zijn alleen verdachten van 12 jaar en ouder opgenomen.

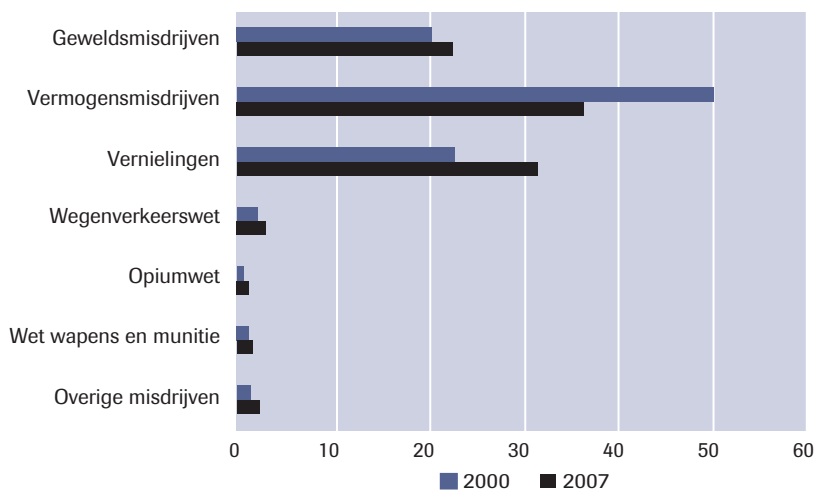
Figuur 4.19 Gehoorde minderjarige verdachten naar geslacht, x 1.000

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.21 in bijlage 4.

Bron: CBS

Figuur 4.20 Percentage gehoorde minderjarige verdachten naar delictgroep

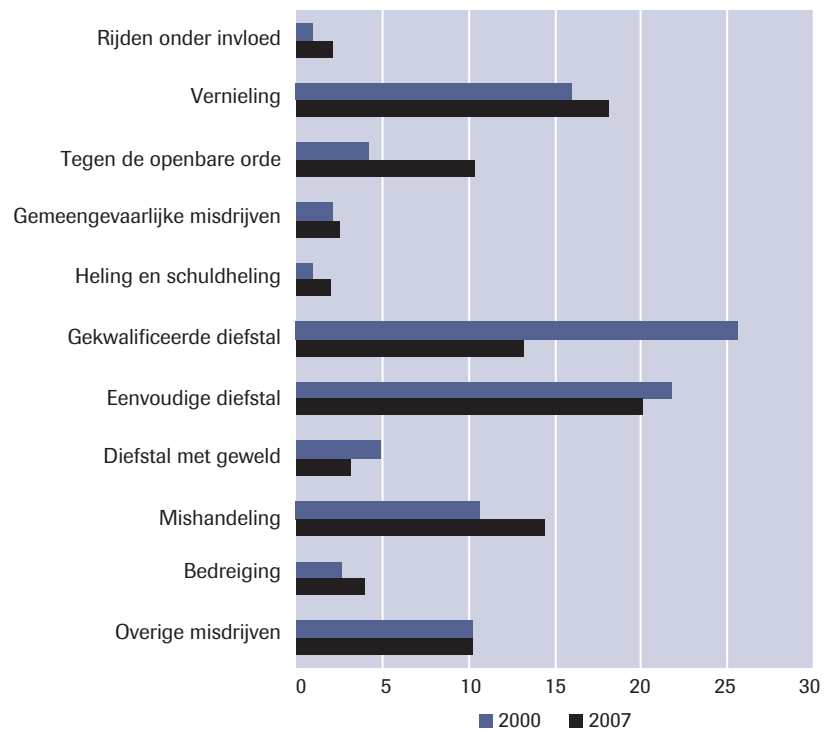

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.29 in bijlage 4.

Bron: CBS

Voor verschillende soorten misdrijven binnen de delictgroepen geldt dat in 2007 voor de meeste afzonderlijke misdrijven veel meer minderjarige verdachten werden gehoord dan in 2000. Het aantal gehoorde verdachten wegens misdrijven tegen de openbare orde lag 3,5 keer hoger in 2007 dan in 2000. Ook het aantal gehoorde verdachten wegens heling en rijden onder invloed nam in die orde van grootte toe. Het aantal gehoorde verdachten voor deze laatste misdrijven ligt overigens beduidend lager dan dat voor misdrijven tegen de openbare orde. Alleen voor diefstal met geweld (-8%) en voor gekwalificeerde diefstal (-25%) werden in 2007 minder verdachten gehoord dan in 2000 (zie figuur 4.21).

Figuur 4.21 Percentage gehoorde minderjarige verdachten naar soort misdrijf

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.29 in bijlage 4.
Bron: CBS

4.3.2 Aangehouden minderjarige verdachten

Het aantal unieke aangehouden minderjarige verdachten in het HKS/SSB is in de periode 2000-2007 gestegen van ruim 17.000 in 2000 naar ruim

32.000 in 2007 (zie tabel 4.30 in bijlage 4). Dat komt overeen met een stijging per 1.000 jongeren van 15 naar 27. Ter vergelijking: in de totale bevolking van 12-79 jaar nam het aantal verdachten in deze periode toe van 11 naar 16 op de 1.000. Minderjarigen zijn dus relatief vaak verdacht en hun aandeel in de totale verdachtenpopulatie is in de periode 2000-2007 bovendien in zowel absolute als relatieve zin gestegen. Wanneer het aantal geregistreerde misdrijven van de in 2007 aangehouden minderjarige verdachten wordt opgeteld, komt men op ruim 65.000 misdrijven. Het gemiddelde aantal geregistreerde misdrijven per aangehouden minderjarige verdachte in 2007 was daarmee 2,0. Dit is 0,3 hoger dan dit voor de totale verdachtenpopulatie was.

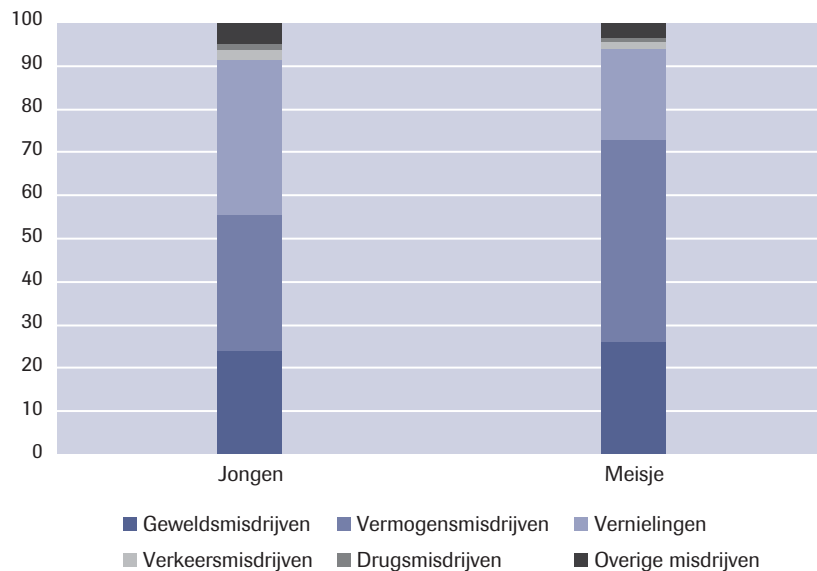
Van de ruim 65.000 misdrijven was 34% een vermogensmisdrijf en ook 34% een misdrijf in de categorie vernielingen. Een kwart (24%) was een geweldsmisdrijf. Verkeersmisdrijven en drugs misdrijven maakten een klein onderdeel uit van de door de aangehouden minderjarigen gepleegde misdrijven: respectievelijk 2% en 1% (zie tabel 4.33 in bijlage 4). Het aandeel vermogensmisdrijven en vernielingen lag onder minderjarige verdachten in 2007 respectievelijk 7% en 15% hoger dan onder de totale verdachtenpopulatie. Het aandeel geweldsmisdrijven lag onder minderjarige verdachten nagenoeg even hoog als binnen de totale verdachtenpopulatie. En hoewel verkeersmisdrijven nauwelijks voorkwamen onder minderjarige verdachten, maakten zij 18% van de misdrijven uit in de totale verdachtenpopulatie. Ook drugs misdrijven kwamen relatief minder voor onder minderjarige verdachten.

Leeftijd en geslacht

Het aantal aangehouden minderjarige mannelijke verdachten per 1.000 jongens nam in de periode 2000-2007 toe van 25 naar 42; onder meisjes steeg dit aantal van 5 naar 11 (zie tabel 4.30 in bijlage 4). De stijging van het aantal minderjarige vrouwelijke verdachten is daarmee sterker dan die van de jongens: het aandeel meisjes in de populatie van minderjarige verdachten steeg in deze periode van 15% naar 20%. In 2007 was dus één op de vijf minderjarige verdachten een meisje. Dit is iets hoger dan het aandeel vrouwen in de meerderjarige verdachtenpopulatie (zie tabel 4.15 in bijlage 4). Overigens pleegden de meisjes in 2007 samen slechts 16% van de misdrijven met een minderjarige verdachte – en in 2000 was dit nog 11% (zie tabel 4.33 in bijlage 4). Aangehouden meisjes werden dus gemiddeld genomen van minder misdrijven verdacht dan aangehouden jongens. Alleen bij vermogensmisdrijven met een minderjarige verdachte was het aandeel dat door meisjes is gepleegd boven de één op vijf (namelijk 22%). Voor geweldsmisdrijven was dit 17%, voor drugs misdrijven 14% en voor vernielingen alsook verkeersmisdrijven 10%. De 17% minderjarige vrouwelijke verdachten onder de geweldsmisdrijven met een minderjarige verdachte was overigens beduidend hoger dan de 12% vrouwen binnen de totale verdachtenpopulatie.

Het aandeel meisjes onder de vermogens- en geweldsmisdrijven met een minderjarige verdachte was relatief hoog. Dit wijst er op dat meisjes, vergeleken met jongens, vaker een dergelijk misdrijf pleegden dan dat ze andere misdrijven pleegden. In 2007 was 47% van de door de aangehouden meisjes gepleegde misdrijven een vermogensmisdrijf, 26% een geweldsmisdrijf en 21% betrof vernieling. Voor jongens was dit respectievelijk 31%, 24% en 36% (zie figuur 4.22).

Figuur 4.22 Percentage misdrijfsoorten onder minderjarige verdachten naar geslacht, 2007*

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.33 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Herkomstgroepering

Van alle in 2007 aangehouden minderjarige verdachten was 42% allochtoon. Dit aandeel is hoger dan dat het in de totale verdachtenpopulatie was (37%). Ter vergelijking: het aandeel allochtonen in de totale bevolking van 12-17 jaar was in 2007 gelijk aan 22%, en het aandeel allochtonen in de totale bevolking van 12-79 jaar gelijk aan 20%. Het aandeel allochtonen in de minderjarige verdachtenpopulatie is sinds 2000 overigens gedaald (in 2000 was het nog 47%), terwijl hun aandeel in de totale bevolking van 12-17 jaar in dezelfde periode ruim 1% steeg.

De grootste 25 gemeenten

De gemeenten Haarlemmermeer en Ede kenden van de 25 grootste gemeenten in 2007 het laagste aantal aangehouden verdachten per 1.000 inwoners van 12-79 jaar, namelijk 13 per 1.000 inwoners (het gaat hier om verdachten die in de gemeente woonachtig zijn). Dit was lager dan het gemiddelde over alle Nederlandse gemeenten, ook wanneer de 25 grote gemeenten buiten beschouwing worden gelaten. Rotterdam (33) en Den Haag (29) kenden het hoogste aantal aangehouden verdachten per 1.000 inwoners, gevolgd door Dordrecht (25) (zie tabel 4.17 in bijlage 4).

Wanneer we alleen minderjarige verdachten in ogenschouw nemen, kende de gemeente Zaanstad het laagste aantal aangehouden verdachten per 1.000 inwoners van 12-17 jaar, namelijk 19. Dit was lager dan het gemiddelde over alle Nederlandse gemeenten, ook wanneer de 25 grote gemeenten buiten beschouwing worden gelaten. Rotterdam (64) kende relatief het hoogste aantal minderjarige verdachten per 1.000 minderjarige bewoners, gevolgd door Groningen (57) en Utrecht (50) (zie tabel 4.32 in bijlage 4).

Het totale aantal tegen verdachten opgemaakte processen-verbaal was het hoogst in de gemeente Rotterdam, namelijk ruim 22.000, gevolgd door bijna 19.000 processen-verbaal in Amsterdam. Dit zijn overigens ook de twee gemeenten met de meeste inwoners. Het gemiddelde aantal processen-verbaal per aangehouden verdachte was het hoogst in de gemeenten Groningen en Rotterdam (beide circa 1,4) en het laagst in de gemeenten Haarlemmermeer en Zaanstad (beide minder dan 1,2). Een hoger gemiddeld aantal processen-verbaal per verdachte duidt erop dat relatief vaker recidivisten werden aangehouden.

Wanneer alleen naar opgemaakte processen-verbaal tegen minderjarige verdachten wordt gekeken, dan was het gemiddelde aantal per minderjarige verdachte het hoogst in Rotterdam (1,5), gevolgd door Utrecht en Apeldoorn (beide ruim 1,4). Groningen lag, met 1,3 opgemaakte processen-verbaal per minderjarige verdachte, onder het Nederlands gemiddelde.

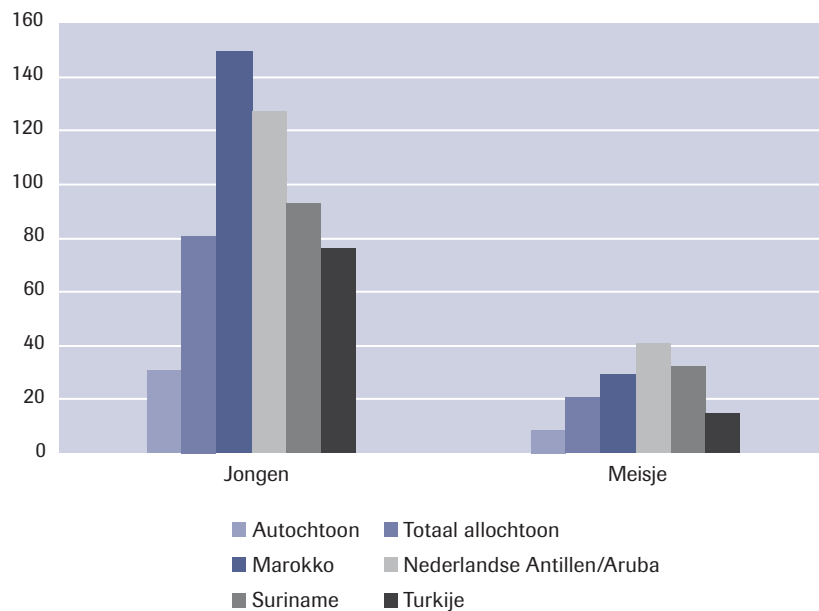
Jongeren met een Marokkaanse herkomst vormden in absolute zin de grootste groep onder de aangehouden minderjarige allochtone verdachten (zie tabel 4.30 in bijlage 4). Wanneer het aantal verdachten wordt gerelateerd aan de bevolkingsomvang van de betreffende herkomstgroep van 12-17 jaar, bleken jongeren met een Marokkaanse herkomst ook relatief het sterkst vertegenwoordigd te zijn in 2007 (zie figuur 4.23). In 2007 waren 91 van elke 1.000 jongeren met een Marokkaanse herkomst op enig moment als verdachte aangehouden. Dit aantal is sinds 2000 gestegen van 66 op elke 1.000. In de totale verdachtenpopulatie waren, anders dan bij de minderjarigen, personen met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst relatief het sterkst vertegenwoordigd (zie figuur 4.17).

De oververtegenwoordiging van Marokkaanse jongeren in de verdachtenpopulatie bleek voornamelijk veroorzaakt te worden door jongens met Marokkaanse herkomst en in het bijzonder jongens in de categorie 15-17 jaar. Van elke 1.000 Marokkaanse jongens tussen de 15 en 17 jaar zijn er 215 (dus meer dan 1 op 5) in 2007 op enig moment als verdachte aangehouden. Van de 12-14-jarige Marokkaanse jongens waren dit er 84 (zie tabel 4.30 in bijlage 4).

Onder de meisjes waren niet personen met een Marokkaanse herkomst (29 op de 1.000), maar meisjes met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst (41 op de 1.000) het sterkste vertegenwoordigd. Ook meisjes met een Surinaamse herkomst (32 op de 1.000) waren sterker vertegenwoordigd dan meisjes met een Marokkaanse herkomst.

Figuur 4.23 Aangehouden minderjarige verdachten naar herkomst-groepering en geslacht, 2007***

* Per 1.000 inwoners van de betreffende herkomst en het betreffende geslacht.

** Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.30 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Meer dan 80% van de aangehouden minderjarige allochtone verdachten was in 2007, net als in voorgaande jaren, van niet-westerse herkomst. In de totale allochtone verdachtenpopulatie was dit 75%. Daarnaast behoorde een kwart van de in 2007 aangehouden minderjarige verdachten met

een allochtone herkomst tot de eerste generatie; van de totale allochtone verdachtenpopulatie was dit ruim de helft.

Minderjarige allochtonen van de tweede generatie zijn in 2007 over het geheel genomen relatief minder vaak als verdachte aangehouden dan minderjarige eerstegeneratieallochtonen: 50 op de 1.000 versus 55 op de 1.000 (zie tabel 4.31 in bijlage 4). Voor de totale allochtonenpopulatie was dit andersom: respectievelijk 33 en 28 op de 1.000 (zie tabel 4.16 in bijlage 4).

Net als bij de totale allochtonenpopulatie valt op dat eerstegeneratiejongeren met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst, maar ook tweede generatie Antilliaanse/Arubaanse jongeren van wie beide ouders in het buitenland zijn geboren, het sterkst waren vertegenwoordigd – sterker dan Marokkaanse jongeren van respectievelijk de eerste generatie en de tweede generatie met twee in Marokko geboren ouders. Jongeren (maar ook volwassenen) van de tweede generatie met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst met één in het buitenland geboren ouder kennen in vergelijking met de overige herkomstgroeperingen juist het laagste relatieve verdachtenpercentage.

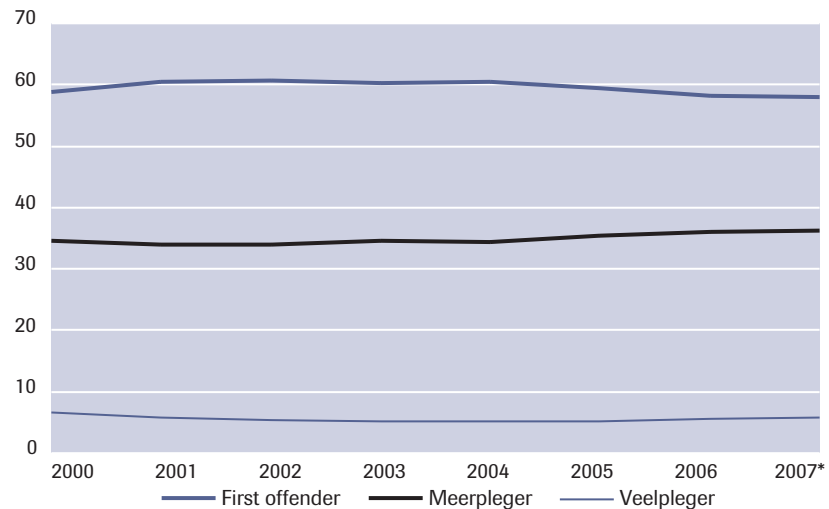
In het algemeen werden tweedegeneratieallochtonen relatief minder vaak verdacht wanneer slechts een van de ouders geboren is in het buitenland dan wanneer dit het geval is voor beide ouders. Voor tweedegeneratiejongeren met een Antilliaanse/Arubaanse herkomst was het relatieve aantal verdachten zelfs bijna 2,5 keer hoger wanneer beide ouders in het buitenland zijn geboren dan wanneer slechts één van beide ouders in het buitenland is geboren (respectievelijk 105 en 44 van elke 1.000 inwoners van 12-17 jaar van de betreffende herkomstgroepering en generatie). Voor tweedegeneratiejongeren (en overigens ook volwassenen met een Turkse herkomst) gold een omgekeerd verband: onder tweedegeneratiejongeren met een Turkse herkomst was in 2007 het relatieve aantal verdachten 45 van elke 1.000 tweedegeneratiejongeren met beide ouders in Turkije geboren, versus 54 van elke 1.000 tweedegeneratiejongeren met één in Turkije geboren ouder.

Pleegcarrière en pleegprofiel

In 2007 zijn bijna 19.000 minderjarige first offenders geregistreerd.¹² Van alle in 2007 aangehouden minderjarige verdachten was 58% first offender, 36% meerpleger en 6% veelpleger. Het aandeel first offenders is onder de minderjarigen, net als onder de totale populatie, in de periode 2004-2007 licht gedaald, terwijl het aandeel meerplegers iets is gestegen (zie figuur 4.24). Onder jongeren was een relatief groter deel first offender dan onder de totale verdachtenpopulatie (zie paragraaf 4.2.2).

¹² Zie voetnoot 9.

Figuur 4.24 Percentage minderjarige aangehouden verdachten naar pleegcarrière

* Voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 4.19 in bijlage 4.

Bron: HKS/SSB, CBS

Autochtone first offenders bleken in absolute aantallen de grootste groep te vormen, gevolgd door respectievelijk autochtone meerplegers, niet-westerse allochtone first offenders en niet-westerse meerplegers (zie tabel 4.19 in bijlage 4).

In 2007 was van alle minderjarige verdachten 79% gecategoriseerd als enkelsoortige verdachte, 17% als tweesoortige verdachte en 4% als meersoortige verdachte (zie tabel 4.20 in bijlage 4). Jongeren waren, vergeleken met volwassenen, relatief minder vaak een enkelsoortige verdachte. Dit lijkt wellicht verrassend, aangezien de vorige alinea heeft laten zien dat jongeren relatief vaker first offender waren. Om de pleegcarrière te bepalen wordt echter gekeken naar het aantal processen-verbaal en niet naar de gepleegde misdrijven, zoals wordt gedaan voor het bepalen van het pleegprofiel. En op één proces-verbaal van aanhouding kunnen meerdere delicten zijn vermeld – al dan niet van dezelfde aard. Bovendien wordt, om het pleegprofiel te bepalen, alleen gekeken naar de aard van de delicten waarvan men binnen één peiljaar wordt verdacht. Wanneer er langere periodes tussen aanhoudingen zitten, wordt telkens opnieuw een pleegprofiel berekend, terwijl voor de pleegcarrière de volledige justitiële geschiedenis in beschouwing wordt genomen. Voor volwassen verdachten gaat dit vanzelfsprekend vaak over langere perioden dan voor minderjarige verdachten.

De Halt-afdoening

Het horen of aanhouden van een minderjarige verdachte leidt niet in alle gevallen tot verdere vervolging. Onder voorwaarden kan een minderjarige in aanmerking komen voor de Halt-afdoening. Dit is jaarlijks het geval voor ongeveer 40% van de minderjarigen die door de politie zijn aangehouden. Een Halt-afdoening is een sepotbevoegdheid van de politie onder verantwoordelijkheid van het OM, en is bedoeld om verdere vervolging te voorkomen. Bureau Halt, dat de tenuitvoerlegging verzorgt, ontvangt sinds 2000 jaarlijks tussen de 18.000 en 24.000 Halt-verwijzingen. In 2009 waren dit er 20.170, waarmee de daling doorzet die het jaar ervoor is ingezet. Circa 90% van de Halt-verwijzingen resulteert in een geslaagde afdoening. In 2009 waren dit er 19.310.

Tabel Ontvangen Halt-verwijzingen en geslaagde afdoeningen (abs.)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ontvangen verwijzingen	18.948	18.056	19.665	20.951	21.496	22.215	22.985	23.341	21.433	20.173
Geslaagde afdoeningen*		16.522	16.903	19.503	18.137	20.815	20.182	21.911	20.089	19.313

* Geen cijfers beschikbaar over 2000.

Bron: Halt Nederland

In de periode 2002-2009 konden jongeren onder de 12 jaar in aanmerking komen voor de Stop-reactie, die ook door Bureau Halt ten uitvoer werd gelegd. Jaarlijks lag het aantal kinderen met een Stop-reactie rond de 1.800/1.900. De Stop-reactie wordt sinds 1 januari 2010 niet meer uitgevoerd. In samenwerking met de politie en Bureau Jeugdzorg wordt een nieuwe aanpak voorbereid voor jongeren onder de 12 jaar (zie ook hoofdstuk 2).

5 Vervolging

A.Th.J. Eggen

- In 2009 werden 231.000 strafzaken bij het Openbaar Ministerie (OM) ingeschreven. Van alle ingeschreven verdachten is 83% meerderjarig, 14% minderjarig en 3% rechtspersoon. Het aandeel strafzaken tegen rechtspersonen halveerde sinds 2000. Het aandeel strafzaken tegen vrouwen nam tussen 2000 en 2009 toe van 11% naar 15%.
- Het OM deed in 2009 ruim de helft van alle strafzaken met een transactie af en iets minder dan een derde met een sepot. Vergeleken met 2000 nam het aandeel transacties en sepots in het totaal van de door het OM afgedane strafzaken toe.
- In 2000 was een kwart van alle sepots kaal, in 2009 is dit aandeel gehalveerd.
- Bij transacties in strafzaken met meerderjarige verdachten wordt de voorwaarde betaling geldsom het vaakst (62%) toegepast. Bij transacties in strafzaken met minderjarige verdachten de voorwaarde taakstraf (67%).
- In de periode 2000-2009 nam de gemiddelde doorlooptijd van door het OM afgedane strafzaken af van 20 naar 17 weken. De afhandeling van sepots duurde in 2009 gemiddeld twee keer zo lang (26 weken) als van transacties (13 weken).

Het vorige hoofdstuk bevatte onder meer een beschrijving van de populatie van personen die door de politie als verdachte van het plegen van een misdrijf zijn gehoord of aangehouden. De officier van justitie besluit, op grond van de resultaten van het opsporingsonderzoek, of een gehoorde of aangehouden verdachte wordt vervolgd (zie hoofdstuk 2). In het voorliggende hoofdstuk staat de fase van vervolging van verdachten in strafzaken centraal.

De opbouw van het hoofdstuk is als volgt. In paragraaf 5.1 wordt de vervolging in strafzaken tegen alle verdachten (meerder- en minderjarig en rechtspersoon) behandeld. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de aard, omvang en ontwikkeling van de ingeschreven en afgedane strafzaken, en op de wijzen van afdoen van strafzaken door het Openbaar Ministerie (OM). Paragraaf 5.2 kent dezelfde opbouw, maar gaat uitsluitend over strafzaken tegen minderjarige verdachten.

5.1 Strafzaken tegen alle verdachten

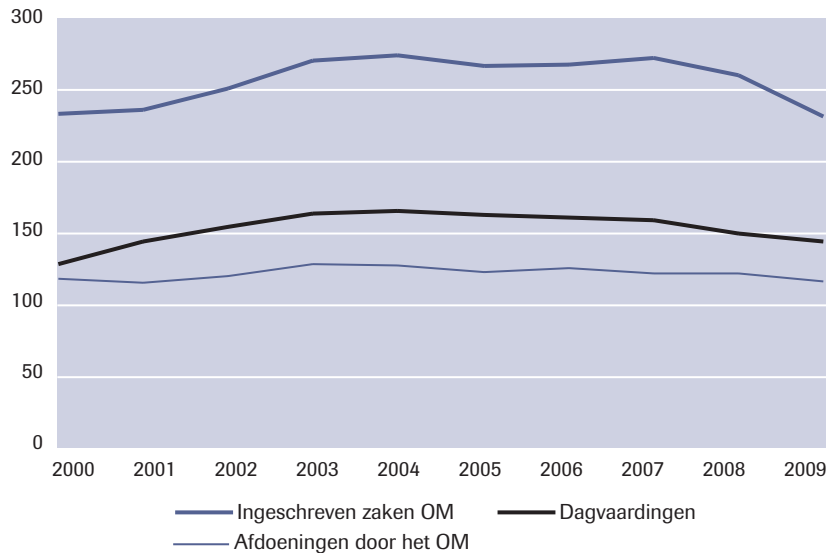
Na afronding van het opsporingsonderzoek beslist de opsporingsinstantie of een opgemaakt proces-verbaal wordt doorgezonden naar het OM voor verdere vervolging. Een strafzaak is een bij het OM ter (verdere) afhandeling ingeschreven proces-verbaal tegen één verdachte wegens één of meer misdrijven. Een strafzaak tegen een verdachte kan dus meer dan één

misdrijf bevatten. Daarnaast kunnen bij één misdrijf meer verdachten betrokken zijn. Strafzaken waarbij de verdachte meer dan één misdrijf heeft gepleegd, worden gerekend bij het misdrijf waarop in de wet de hoogste strafdreiging staat. Bij gelijke strafdreiging is het eerstgenoemde delict gekozen. Een verdachte kan een natuurlijke persoon of een rechtspersoon zijn. In het strafrecht wordt voor natuurlijke personen onderscheid gemaakt tussen strafrechtelijk minderjarige verdachten (12-17 jaar) en strafrechtelijk meerderjarige verdachten (18 jaar en ouder). Deze paragraaf behandelt de strafzaken tegen alle verdachten.

Ingeschreven strafzaken

Tussen 2000 en 2004 steeg het aantal bij het OM ingeschreven strafzaken. Hierna volgden enige jaren waarin het aantal ingeschreven strafzaken schommelde rond 270.000. In 2008 en 2009 daalde het aantal ingeschreven strafzaken, respectievelijk naar 260.000 en 231.000 (zie figuur 5.1). In 2009 zijn door het OM naar verhouding meer binnengekomen zaken nog niet geregistreerd dan in voorgaande jaren. Hierdoor lijkt sprake van een grotere daling van de instroom van strafzaken dan feitelijk het geval is.¹

Figuur 5.1 Bij het OM ingeschreven en afgedane strafzaken, x 1.000

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.1 in bijlage 4.

Bron: CBS

¹ Dit komt door de invoering van het Geïntegreerd Processysteem Strafrecht (GPS) dat in de plaats komt van het bedrijfsprocessensysteem COMPAS (zie ook bijlage 3). Volgens het jaarverslag OM verklaart de invoering van GPS 42% van de instroomdaling. Als mogelijke andere factoren die mogelijk de daling hebben veroorzaakt noemt het OM de vermindering van de veelvoorkomende criminaliteit en de Basisvoorziening Handhaving bij de politie.

Van alle 231.000 in 2009 ingeschreven verdachten is 83% meerderjarig, 14% minderjarig en 3% een rechtspersoon. Vergeleken met 2000 is het aandeel strafzaken tegen rechtspersonen gehalveerd. Het aandeel strafzaken tegen vrouwen nam in de periode 2000-2009 echter toe van 11% naar 15% (zie tabel 5.2 in bijlage 4).

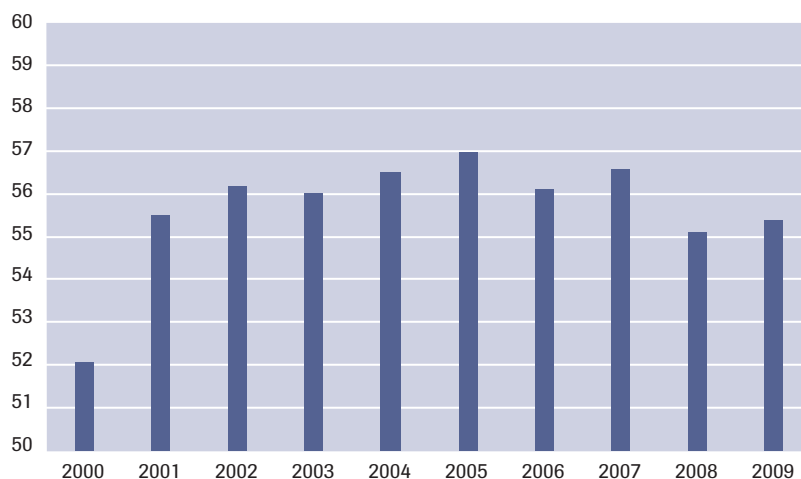
Ruim een kwart van de in 2009 ingeschreven strafzaken betreft een vermogensmisdrijf. In 2000 was dit aandeel nog bijna een derde. Het aandeel ingeschreven strafzaken wegens geweldsmisdrijven nam toe van 14% in 2000 tot 21% in 2009. Ook het aandeel van ingeschreven strafzaken wegens vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en wegens drugsmisdrijven nam in de periode 2000-2009 toe. Het aandeel ingeschreven strafzaken tegen verdachten van een economisch misdrijf daalde juist in deze periode (zie tabel 5.3 in bijlage 4).

Afgedane strafzaken

Er bestaat in Nederland geen vervolgingsplicht (zie hoofdstuk 2). De officier van justitie beslist op grond van door het justitiële beleid aangegeven criteria of tot vervolging (dagvaarden) wordt overgegaan. Zo niet, dan doet het OM de strafzaak zelf af, hoofdzakelijk door sepot, transactie of voeging.

In 2009 was het aantal uitgebrachte dagvaardingen 144.000 en het aantal afdoeningen door het OM 116.000. Het percentage dagvaardingen van alle door het OM afgedane strafzaken was 55%, tegen 52% in 2000 (zie figuur 5.2).

Figuur 5.2 Percentage dagvaardingen door het OM

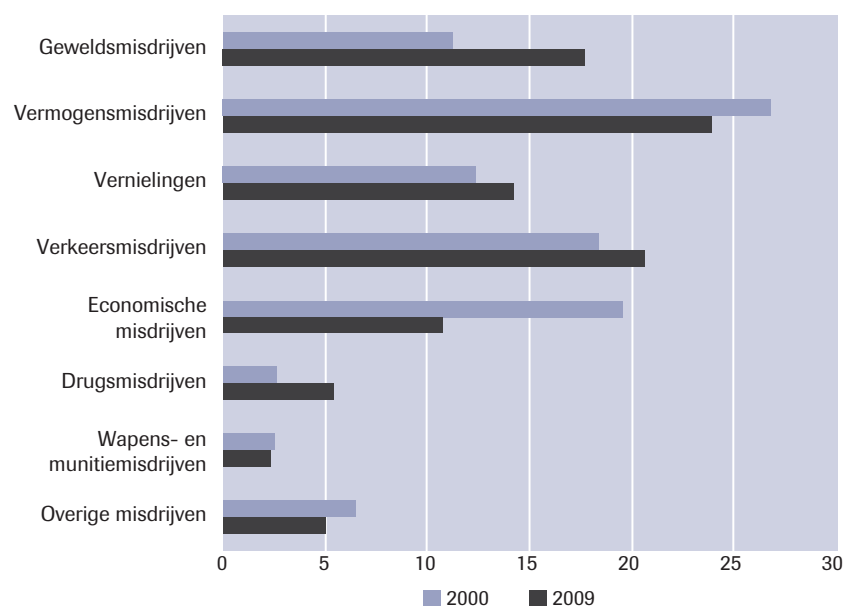
Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.1 in bijlage 4.
Bron: CBS

De in een jaar afgedane strafzaken zijn overigens niet precies dezelfde als de in dat jaar ingeschreven zaken. Het OM behandelt ook zaken van voorgaande jaren en sommige zaken pas in het jaar daarna of nog later.² Ook kan het OM (en ook de rechter) één of meer oorspronkelijk afzonderlijk ingeschreven zaken tegen een en dezelfde persoon, die in voldoende mate met elkaar samenhangen, in het vervolg van het traject samenvoegen (zie hoofdstuk 2).

Van de 116.000 in 2009 door het OM afgedane strafzaken ging het in 78% om een man, in 17% om een vrouw en in 5% om een rechtspersoon. Het aandeel door het OM afgedane strafzaken tegen rechtspersonen is in de periode 2000-2009 sterk gedaald. In 2000 was dit aandeel nog 13% (zie tabel 5.4 in bijlage 4).

Het aandeel vermogensmisdrijven in het totaal van de OM-afdoeningen bedroeg in 2009 een kwart (24%). Ook relatief veel verkeersmisdrijven (21%) en geweldsmisdrijven (18%) vormden onderdeel van de OM-afdoeningen (zie figuur 5.3).

Figuur 5.3 Percentage bij het OM afgedane strafzaken naar soort misdrijf

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.5 in bijlage 4.

Bron: CBS

² Zie voor doorlooptijden van strafzaken paragraaf 5.3.

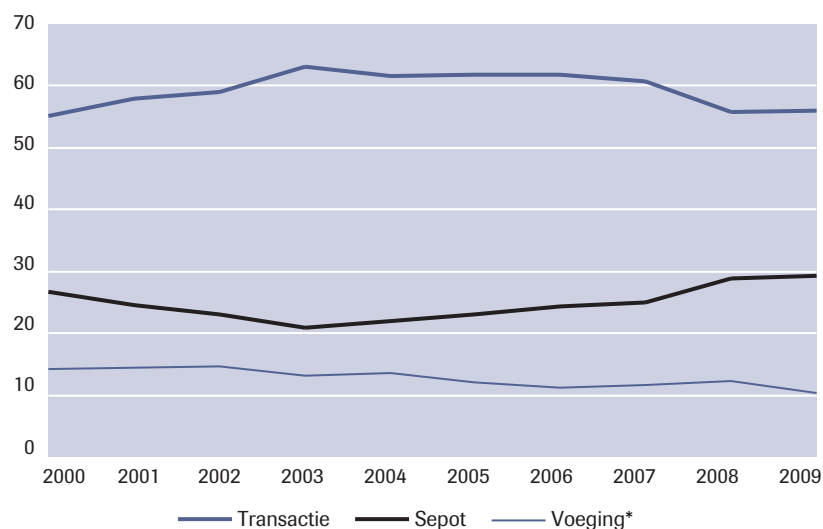

Wijze van afdoening

Ruim de helft (56%) van alle strafzaken die het OM zelf in 2009 afdeed betrof een transactie. Iets minder dan een derde (29%) van de door het OM afgedane strafzaken was een sepot. Het aandeel voegingen ad informandum en ter berechting in 2009 was 10%. Vergeleken met 2000 namen de aandelen transacties en sepoten in het totaal van de door het OM afgedane strafzaken toe (zie figuur 5.4).

Sinds februari 2008 mag het OM voor bepaalde delicten, buiten de rechter om, zelf de schuld vaststellen van en straffen opleggen aan verdachten door inwerkingtreding van de Wet OM-afdoening. De strafbeschikking kan diverse straffen, maatregelen en aanwijzingen inhouden: geldboetes, taakstraffen en ontzegging van de rijbevoegdheid. Maar ook het betalen van schadevergoeding aan het slachtoffer behoort tot de mogelijkheden, net als gedragsaanwijzingen zoals deelname aan een afkickprogramma of een straatverbod. Het OM mag geen vrijheidsbenemende straffen opleggen (zie ook hoofdstuk 2). In 2009 maakte het OM bijna 2.100 keer gebruik van deze nieuwe wijze van afdoening (zie tabel 5.6 in bijlage 4). Naar verwachting zal de strafbeschikking op den duur de transactie geheel vervangen. Pas in 2010 of later kan het OM deze strafbeschikking ook aan minderjarigen opleggen.

Figuur 5.4 Percentage door het OM afgedane strafzaken naar wijze van afdoening

* Ter berechting en ad informandum.
 Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.6 in bijlage 4.
 Bron: CBS

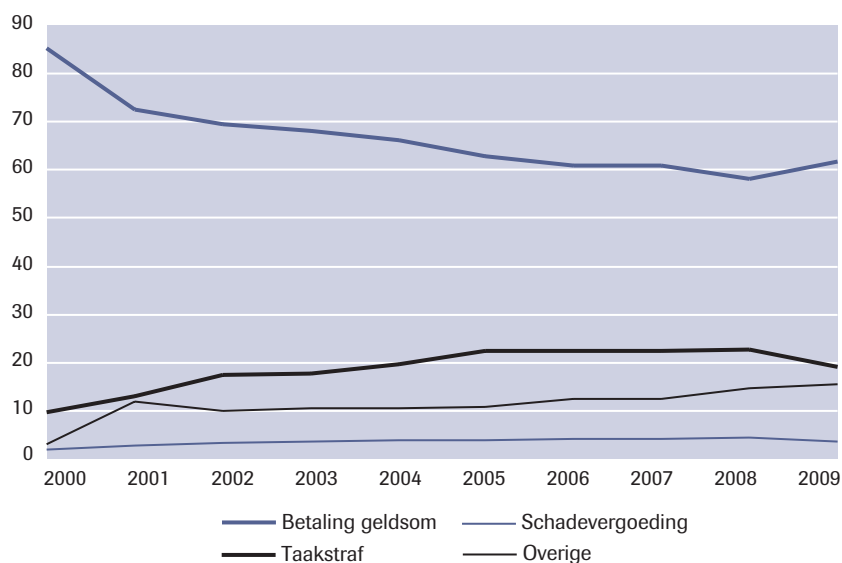
Afdoening door transactie

De meest toegepaste wijze van afdoening door het OM is de transactie. Ter voorkoming van verdere vervolging stelt het OM hierbij doorgaans het betalen van een geldsom als voorwaarde. Ook het uitvoeren van een taakstraf wordt veelal als voorwaarde gesteld. In de loop van de tijd zijn steeds meer misdrijven in aanmerking gekomen voor deze wijze van afdoening. Daarnaast werd de inhoud van de voorwaarden verruimd.

Bijna een kwart van alle strafzaken die het OM in 2009 met een transactie afdeed betreft een vermogensmisdrijf. Ook strafzaken wegens vernielingen, economische misdrijven of geweldsmisdrijven vormen een substantieel deel van alle met transactie afgedane strafzaken. In 2000 bestond meer dan de helft van alle transacties nog uit een economisch misdrijf (27%) of een verkeersmisdrijf (25%) (zie tabel 5.7 in bijlage 4).

In 2009 eindigde 62% van de transacties met de voorwaarde 'betaling geldsom' en 19% met de voorwaarde 'taakstraf'. Het aandeel voorwaarden met een taakstraf is sinds 2000 verdubbeld (zie figuur 5.5).

Figuur 5.5 Percentage door het OM afgedane strafzaken naar soort transactie

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.6 in bijlage 4.

Bron: CBS

Afdoening door sepot

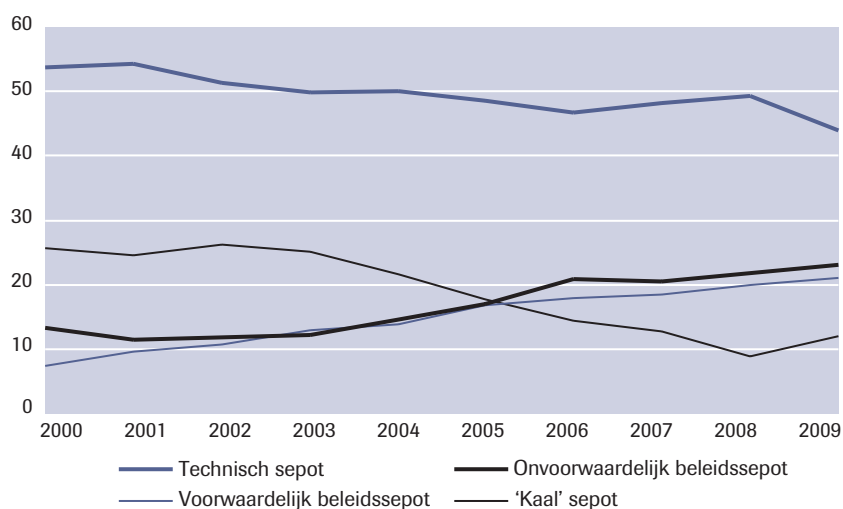
Er bestaan twee soorten sepot: technische en beleidssepot. Een technisch sepot betekent dat het OM afziet van (verdere) vervolging, omdat vrijwel zeker is dat de verdachte niet wordt veroordeeld. Voorbeelden van

een technisch sepot zijn ‘wegens gebrek aan bewijs’ en ‘feit of verdachte niet strafbaar’. Een beleidssepot houdt in dat het OM afziet van vervolging op grond van beleidsrichtlijnen. Sepots ‘wegens het algemene belang, de leeftijd of de gezondheidstoestand van de verdachte’ zijn voorbeelden van een beleidssepot (zie hoofdstuk 2).

In 2009 seponeerde het OM in totaal 34.000 strafzaken. Het aandeel beleidssepots (56%) overtreft dat van de technische sepots (44%) in ruime mate. In 2000 was de verhouding precies andersom. Toen lag het aandeel technische sepots (54%) in ruime mate boven dat van de beleidssepots (46%).

Bij beleidssepots onderscheiden we voorwaardelijke, onvoorwaardelijke en kale sepots. Een kaal sepot is een sepot zonder voorwaarden, zonder kennisgeving aan de verdachte en zonder overdracht naar een andere instantie zoals kantonrechter of buitenlandse justitiële autoriteit. Vanaf 2003 is het aantal kale spots sterk gedaald. Was in 2000 nog een kwart van alle sepots kaal, in 2009 is dit aandeel gehalveerd (zie figuur 5.6).

Figuur 5.6 Percentage door het OM afgedane strafzaken naar soort sepot

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.6 in bijlage 4.

Bron: CBS

Van alle strafzaken die het OM in 2009 met een beleidssepot afdeed, is één op de drie een strafzaak met een geweldsmisdrijf. Ruim een vijfde van de beleidssepots betrof een zaak met een vermogensmisdrijf.³ In

³ Wellicht ten overvloede zij opgemerkt dat de hier gepresenteerde percentages zijn berekend op basis van het totale aantal beleidssepots. Er mag dus niet worden geconcludeerd dat een derde van alle ingeschreven zaken met een geweldsmisdrijf wordt geseponeerd.

2000 hadden juist de vermogensmisdrijven het hoogste aandeel van alle met een beleidssepot afgedane strafzaken (35%), gevolgd door geweldsmisdrijven (19%) (zie tabel 5.9 in bijlage 4).

Sepotgronden Openbaar Ministerie

Het OM kan om uiteenlopende redenen besluiten om een verdachte niet of niet verder te vervolgen, en de zaak te seponeren. Deze sepots kunnen worden onderscheiden in technische sepots en beleidssepots (zie ook paragraaf 5.1). Bij de beleidssepots gaat het vaak om een verdachte die weliswaar een strafbaar feit heeft gepleegd, maar wiens omstandigheden zodanig zijn dat het OM vervolging niet opportuun acht (zie ook hoofdstuk 2). Ook kan het gaan om een verdachte die al een straf ondergaat, maar bij wie het OM het niet nodig vindt om de opgelegde straf nog verder ten uitvoer te leggen. Onderstaand volgt een overzicht van de diverse redenen die het OM ten grondslag kan leggen aan een sepot.*

Technische sepots

- 01 ten onrechte als verdachte vermeld
- 02 onvoldoende bewijs
- 03 niet ontvankelijk
- 04 burgerlijke rechter niet bevoegd
- 05 feit niet strafbaar
- 06 dader niet strafbaar
- 07 onrechtmatig verkregen bewijs
- 08 bestuurlijke boete: strafrechter niet bevoegd
- 09 rechtmatige geweldsaanwending (politie)ambtenaar

Gronden samenhangende met maatregelen genomen of nog te nemen door anderen dan de officier van justitie

- 20 ander dan strafrechtelijk ingrijpen prevaleert
- 21 civielrechtelijke jeugdmaatregel
- 22 strafrechtelijke jeugdmaatregel
- 23 tbs

Gronden samenhangende met de algemene rechtsorde

- 30 landsbelang
- 31 wetswijziging
- 32 onvoldoende nationaal belang

Gronden samenhangende met het gepleegde feit

- 40 gering feit
- 41 gering aandeel in het feit
- 42 geringe strafwaardigheid van het feit
- 43 oud feit
- 44 maatschappelijk belangenconflict

Gronden samenhangende met de persoon van de verdachte

- 50 leeftijd
- 51 recente bestraffing
- 52 door feit of gevolgen getroffen
- 53 gezondheidstoestand
- 54 reclasseringsbelang
- 55 gewijzigde omstandigheden
- 56 verdachte onvindbaar
- 58 corporatie wordt vervolgd
- 59 leidinggever wordt vervolgd

Gronden samenhangende met de verhouding tussen verdachte en benadeelde

- 70 verhouding tot de benadeelde geregeld
- 71 medeschuld van de benadeelde
- 72 vervolging in strijd met belang van benadeelde
- 73 beperkte kring
- 74 civiel en administratief recht

<i>Gronden samenhangende met de beëindiging van de executie van de strafbeschikking</i>	91 leeftijd
77 niet ontvankelijk	92 recente bestraffing
82 civielrechtelijke jeugdmaatregel	93 door feit of gevolgen getroffen
83 strafrechtelijke jeugdmaatregel	94 gezondheidstoestand
84 tbs	95 reclasseringbelang
85 wetswijziging	96 gewijzigde omstandigheden
86 onvoldoende nationaal belang	97 verdachte onvindbaar
90 oud feit	98 gijzeling toegepast
	<i>Administratief sepot</i>
	99 feit dubbel ingeboekt in COMPAS/GPS

* Bron: Openbaar Ministerie. Op de website van het OM is naast dit overzicht ook een nadere uitleg te vinden.

Afdoening door voeging

Behalve strafzaken transigeren of seponeren kan het OM strafzaken ook voegen. Er zijn twee manieren om zaken te voegen. De voeging ter berechting is het samenvoegen door het OM van ingeschreven strafzaken om de rechter deze zaken tegelijk te laten beoordelen. Het gaat dan vaak om meerdere zaken met dezelfde verdachte. In die gevallen is het praktisch en efficiënt om de verschillende feiten gezamenlijk te berechten. Bij een voeging ad informandum voegt het OM een strafzaak zonder tenlastelegging bij een andere zaak die aan de rechter wordt voorgelegd, met het doel de rechter bij de bepaling van de strafmaat rekening te laten houden met de feiten in de gevoegde zaak. Dit laatste kan alleen als de verdachte het strafbare feit dat wordt gevoegd, heeft bekend. Het aantal voegingen ad informandum varieerde vanaf 2000 jaarlijks tussen 4.000 en 5.000 zaken. Voegingen ter berechting kwamen bijna driemaal zo vaak voor. Doordat in 2009 het aantal ter berechting gevoegde zaken een stuk lager ligt dan in voorgaande jaren zijn er in dat jaar maar tweemaal zoveel voegingen ter berechting (8.000) als voegingen ad informandum (4.000) (zie tabel 5.6 in bijlage 4).

Afdoening door overdracht

Ten slotte kan het OM zaken overdragen naar een ander arrondissementsparket. Dit gebeurt in beginsel op procestechnische gronden. Meestal gaat het er dan om dat een zaak is ingeschreven in het ene arrondissement, terwijl een ander arrondissement bevoegd is. Het aantal overdrachten varieert jaarlijks tussen 3.000 en 4.000 (zie tabel 5.6 in bijlage 4).

5.2 Strafzaken tegen minderjarige verdachten

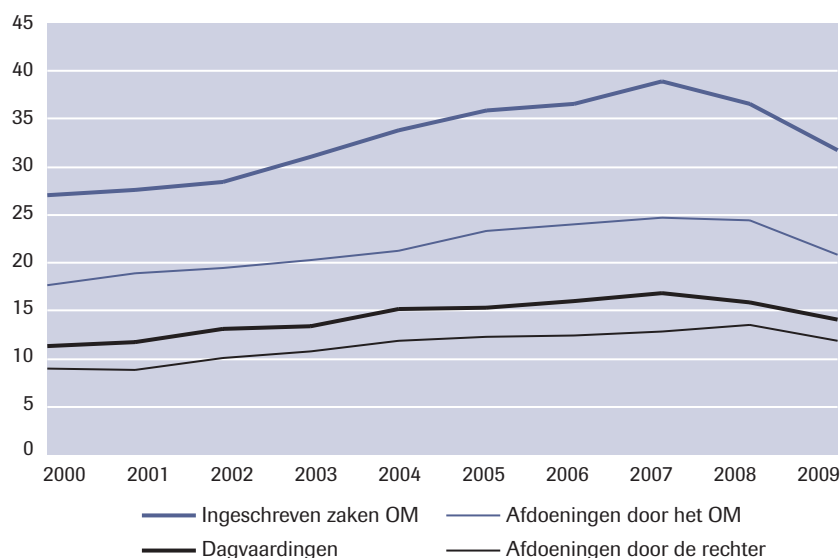
Deze paragraaf gaat in op de vervolging van strafrechtelijk minderjarige verdachten. Dit zijn personen die op het moment dat zij een strafbaar feit pleegden tussen de 12 en 18 jaar oud waren.

De opbouw van paragraaf 5.2 is gelijk aan die van paragraaf 5.1. Behandeld worden achtereenvolgens de aard, omvang en ontwikkeling van de ingeschreven en afgedane strafzaken en de wijzen van afdoen van strafzaken door het OM.

Ingeschreven strafzaken

Het aantal bij het OM ingeschreven strafzaken tegen minderjarige verdachten is tussen 2000 en 2007 sterk gestegen tot bijna 39.000. Deze stijging volgt logischerwijs op de toename in het aantal door de politie gehoorde minderjarige verdachten (zie hoofdstuk 4). Daarna daalde het aantal ingeschreven strafzaken tot 32.000 in 2009 (zie figuur 5.7).⁴

Figuur 5.7 Bij het OM ingeschreven en afgedane strafzaken tegen minderjarige verdachten, x 1.000

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.1 in bijlage 4.

Bron: CBS

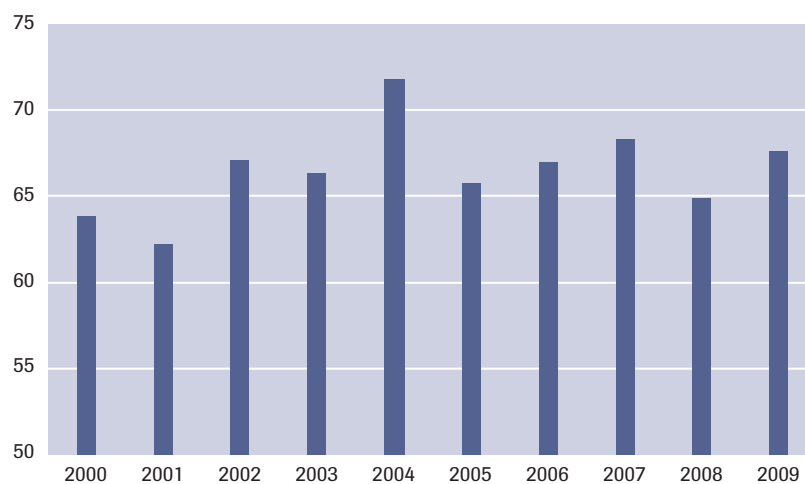
Het aandeel van ingeschreven strafzaken tegen minderjarige vrouwelijke verdachten is in de periode 2000-2009 gestegen van 13% naar 17% (zie tabel 5.2 in bijlage 4). Een derde (35%) van de in 2009 ingeschreven strafzaken tegen minderjarigen betreft een vermogensmisdrijf. In 2000 was dit aandeel nog 43%. Van geweldsmisdrijven en vernielingen nam het aandeel strafzaken licht toe in de periode 2000-2009 (zie tabel 5.12 in bijlage 4).

⁴ Zie ook paragraaf 5.1.1.

Afgedane strafzaken

In 2009 was het aantal uitgebrachte dagvaardingen tegen minderjarige verdachten 14.000. Dit is ongeveer 10% van het totale aantal dagvaardingen in dat jaar. Het aantal afdoeningen OM in strafzaken tegen minderjarigen was 21.000. Het percentage dagvaardingen van alle door het OM afgedane strafzaken was 68% tegen 64% in 2000 (zie figuur 5.8).

Figuur 5.8 Percentage dagvaardingen door het OM tegen minderjarige verdachten

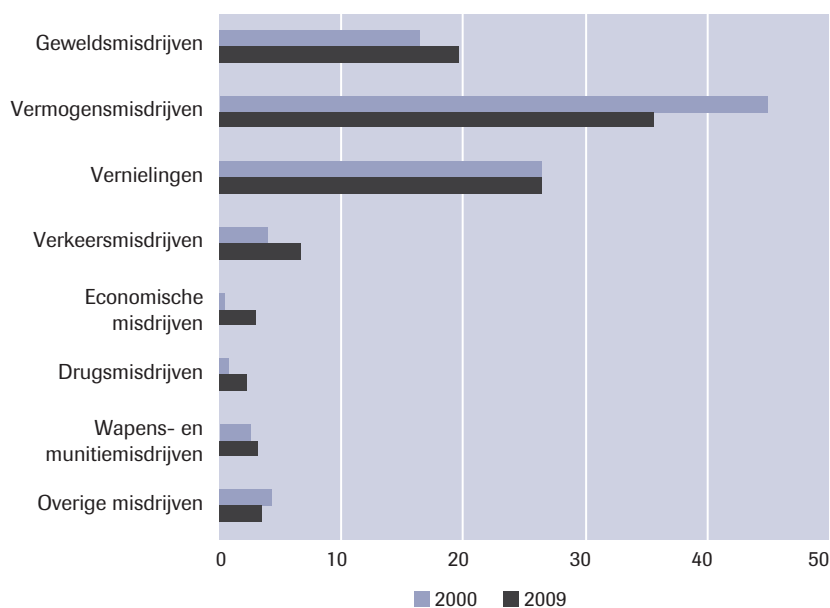

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.12 in bijlage 4.
Bron: CBS

Van de 14.000 in 2009 door het OM afgedane strafzaken betrof het in 20% een zaak met een vrouwelijke verdachte. Sinds 2000 is het aandeel verdachte meisjes geleidelijk opgelopen. Toen was hun aandeel 14% (zie tabel 5.4 in bijlage 4).

Ruim een derde (36%) van de OM-afdoeningen had te maken met vermogensmisdrijven, een kwart (26%) met vernielingen en openbare orde misdrijven en een vijfde (20%) met geweldsmisdrijven (zie figuur 5.9).

Figuur 5.9 Percentage door het OM afgedane strafzaken tegen minderjarige verdachten naar soort misdrijf

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.14 in bijlage 4.

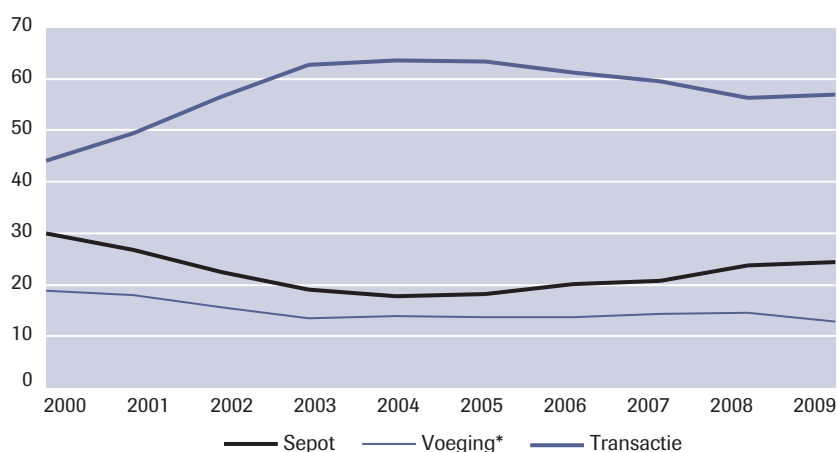
Bron: CBS

Wijze van afdoening

Ruim de helft (57%) van alle strafzaken tegen minderjarigen die het OM in 2009 zelf afdeed betrof een transactie, vaak met een leer- of werkproject als gestelde voorwaarde. Ongeveer een kwart (24%) van de door het OM afgedane strafzaken was een sepot. Het aandeel voegingen ad informandum en ter berechting in 2009 was 13%. Vergeleken met 2000 nam het aandeel transacties in het totaal van de door het OM afgedane strafzaken sterk toe (zie figuur 5.10). Overigens daalt het aandeel transactieafdoeningen sinds 2004 gestaag en stijgt dat van de afdoeningen door sepot. In 2004 was het aandeel transacties van alle OM afdoeningen in strafzaken tegen minderjarigen nog 64%. Dat van de sepots was in dat jaar 18% (zie tabel 5.15 in bijlage 4).

Figuur 5.10 Percentage door het OM afgedane strafzaken tegen minderjarige verdachten naar wijze van afdoening

* Ter berechting en ad informandum.
 Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.15 in bijlage 4.
 Bron: CBS

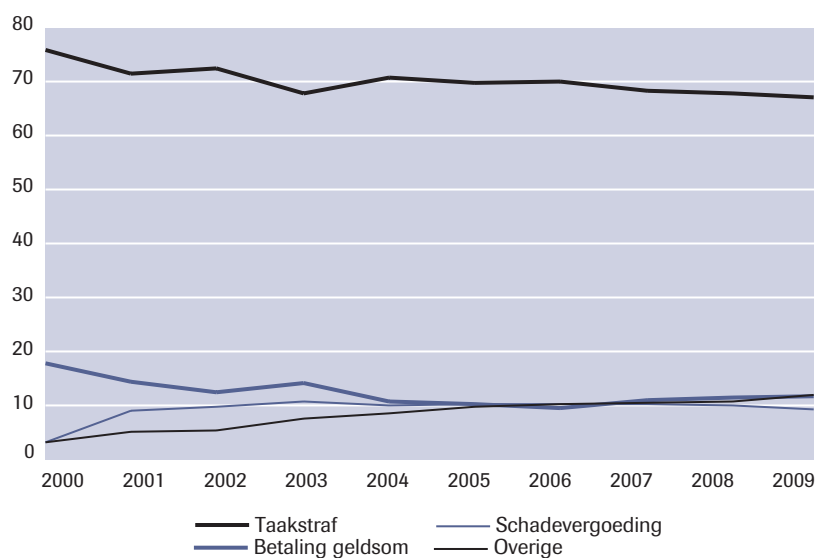
Afdoening door transactie

Ook in strafzaken tegen minderjarigen is de transactie de meest voorkomende OM-afdoening die wordt toegepast. Het aantal transacties in strafzaken tegen minderjarigen is tussen 2000 en 2005 bijna verdubbeld: van 7.900 naar 14.800. Daarna bleef het aantal transacties twee jaar vrijwel constant, maar daalde het aantal in 2008 naar 13.800 en in 2009 naar 11.900 (zie tabel 5.16 in bijlage 4).

Naar verhouding hebben strafzaken met vermogensmisdrijven (36%) en met vernielingen en openbare orde misdrijven (27%) het hoogste percentage afdoeningen door transactie. Strafzaken met geweldsmisdrijven worden relatief veel minder vaak afgedaan met een transactie (15%). Vergeleken met 2000 is het percentage transacties in strafzaken met vermogensmisdrijven afgenomen (zie tabel 5.16 in bijlage 4).

Het aandeel transacties met een taakstraf was 67% in 2009. Transacties met als voorwaarde betaling geldsom (12%) en schadevergoeding (9%) worden bij minderjarigen veel minder vaak toegepast. Het aandeel transacties met een taakstraf is sinds 2004 licht gedaald (zie figuur 5.11).

Figuur 5.11 Percentage door het OM afgedane strafzaken tegen minderjarige verdachten naar wijze van transactie

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 5.15 in bijlage 4.

Bron: CBS

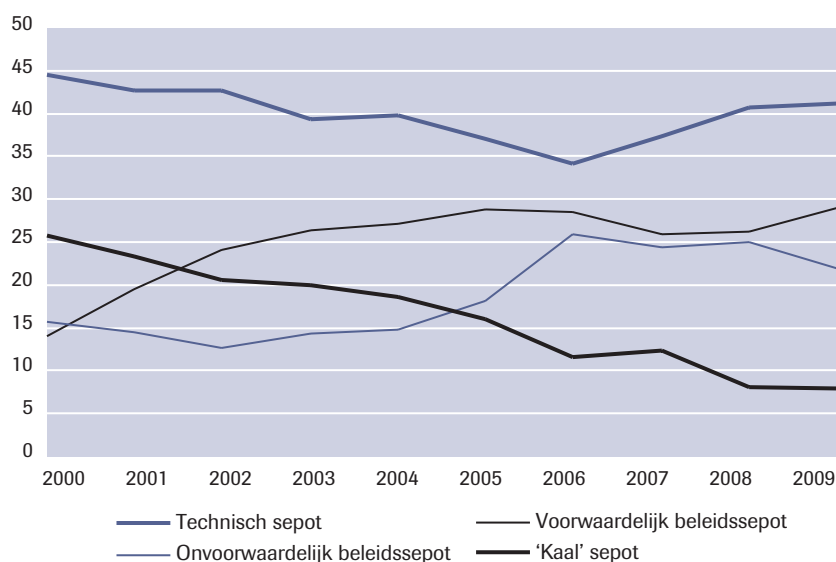
Afdoening door sepot

Van alle in 2009 geseponeerde strafzaken tegen minderjarigen werd 59% met een beleidssepot en 41% met een technisch sepot afgedaan. Zoals in paragraaf 5.1 ook al is aangegeven, daalt het aantal kale spots sinds 2003 sterk. Was in 2000 nog een kwart van alle sepots kaal, in 2009 is dit aandeel in strafzaken tegen minderjarigen onder 10% gezakt (zie figuur 5.12).

Iets minder dan een derde van alle strafzaken tegen minderjarigen die het OM in 2009 met een beleidssepot afdeed, zijn strafzaken wegens geweldsmisdrijven en vernielingen en openbare orde misdrijven (zie tabel 5.18 in bijlage 4). Een kwart van de beleidssepots betrof zaken met vermogensmisdrijven.⁵ In 2000 hadden juist de vermogensmisdrijven het hoogste aandeel van alle met een beleidssepot afgedane strafzaken (43%), gevolgd door geweldsmisdrijven (18%).

⁵ Zie ook paragraaf 5.1.

Figuur 5.12 Percentage door het OM afgedane strafzaken tegen minderjarige verdachten naar wijze van sepot

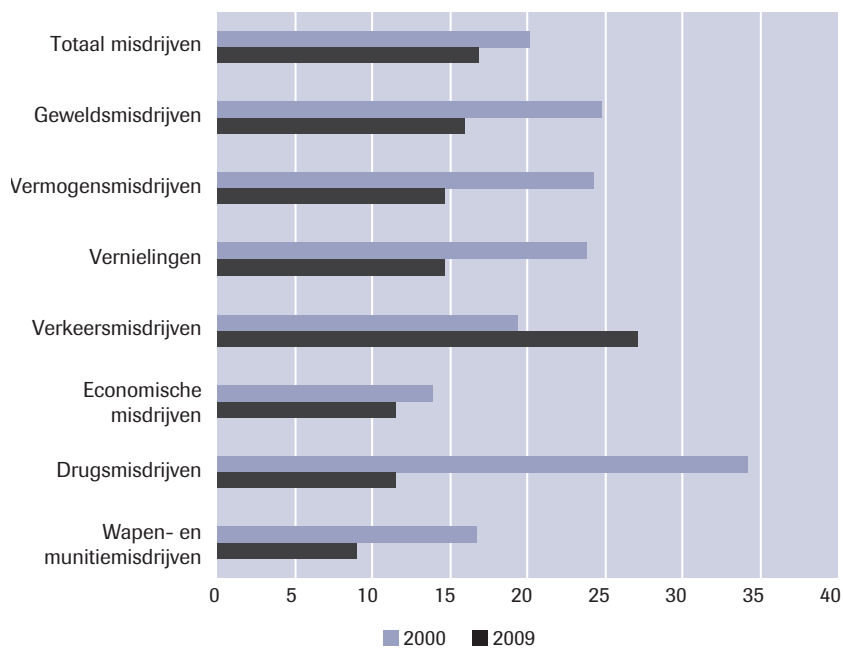
Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.15 in bijlage 4.
Bron: CBS

5.3 Doorlooptijden in strafzaken (Openbaar Ministerie)

De tijd tussen het moment van de inschrijving van een strafzaak bij het OM en het moment van de afdoening door het OM wordt de doorlooptijd genoemd. De duur ervan wordt onder meer bepaald door de beschikbare personeelscapaciteit bij het OM, alsook door de ingewikkeldheid en aard van het misdrijf waarvan een persoon wordt verdacht.

In de periode 2000-2009 nam de gemiddelde doorlooptijd van door het OM afgedane strafzaken af van 20 naar 17 weken. De gemiddelde doorlooptijd verschilt per delictgroep. Het afhandelen van strafzaken met een gewelds- of vermogensmisdrijf, alsook met een vernieling of misdrijf tegen de openbare orde duurt bij het OM gemiddeld 15 à 16 weken. De duur van afhandeling van verkeersmisdrijven is aanzienlijk langer, die van andere soorten misdrijven wat korter (zie figuur 5.13).

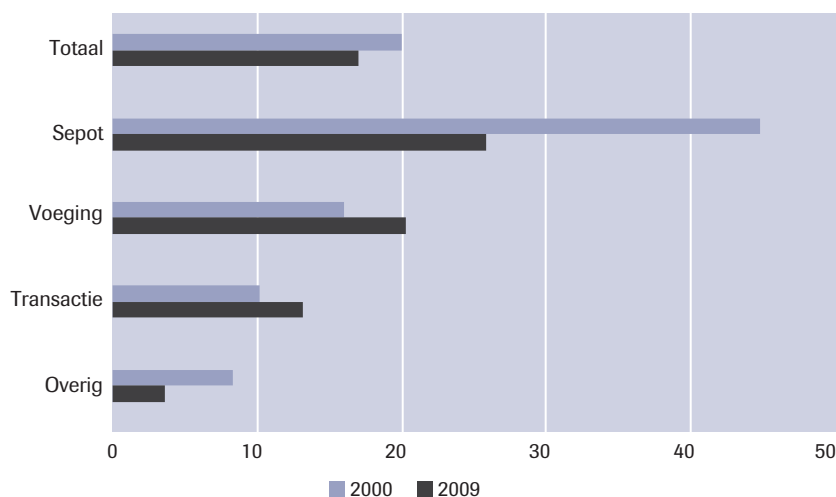
Figuur 5.13 Door het OM afgedane strafzaken tegen alle verdachten: doorlooptijden naar soort misdrijf, in weken

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.10 in bijlage 4.
Bron: CBS

Ook per wijze van afdoening verschilt de gemiddelde doorlooptijd. Seponeren duurt het langst (gemiddeld 26 weken), gevolgd door voegen (20 weken) en transigeren (13 weken). Vergeleken met 2000 is de gemiddelde duur van de doorlooptijd van septs veel korter geworden (zie figuur 5.14).

Figuur 5.14 Door het OM afgedane strafzaken tegen alle verdachten: doorlooptijden naar wijze van afdoening, in weken

Voor corresponderende cijfers zie tabel 5.11 in bijlage 4.

Bron: CBS

Prevalentie van strafrechtelijke recidive

Het WODC berekent jaarlijks welk deel van de vervolgte daders opnieuw met justitie in aanraking komt. Het onderzoek is gebaseerd op gegevens uit de OBDJ^a en richt zich op de ontwikkeling van de strafrechtelijke recidive in vier daderpopulaties: volwassen daders met een strafzaak, 12- tot 18-jarigen met een strafzaak, volwassenen die verbleven in een penitentiaire inrichting en jongeren die uitstroomden uit een justitiële jeugdinstelling.

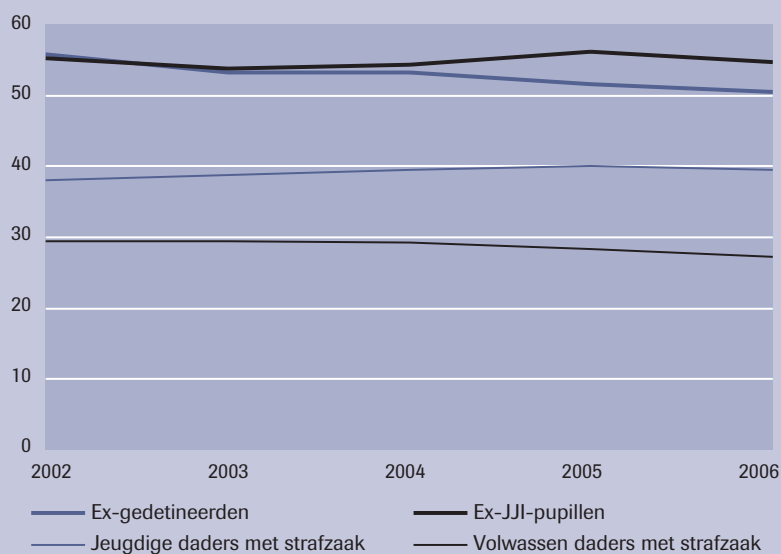
Voor elk onderzoeksjaar wordt voor elk van deze populaties het percentage recidivisten strafzaken gegeven. In drie van de vier daderpopulaties is de prevalentie van recidive tussen 2002 en 2006 afgenomen. Alleen bij de jeugdigen met een strafzaak liep het percentage recidivisten in dezelfde periode licht op (zie figuur).

Het WODC gebruikt de cijfers onder meer bij de evaluatie van de 'recidive-doelstelling'. De regering wil in de periode 2002-2010 de middellange termijn-recidive onder jeugdigen en onder ex-gedeteneerden met 10 procentpunten terugbrengen. In 2013 zal blijken of deze doelstelling werd gehaald. Details van

het recidiveonderzoek zijn te vinden in een factsheet (Wartna et al., 2009). Er zijn ook statistieken beschikbaar over de frequentie van de recidive, de aantallen nieuwe strafzaken per recidivist. Het WODC publiceert de cijfers in REPRIS, een invulscherm dat toegankelijk is via www.wodc.nl/recidivemonitor.

- a De Onderzoek en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD) geeft per persoon een chronologisch overzicht van de strafzaken waarbij hij of zij als verdachte betrokken was. Het systeem is gebaseerd op onherroepelijke afdoeningen en is dus niet, zoals andere bronnen, beperkt tot de afdoening in eerste aanleg.

Figuur Prevalentie* van strafrechtelijke recidive**

* Gemeten is het percentage algemene recidive (prevalentie). Deze is berekend over de periode tot twee jaar na oplegging van de straf of vertrek uit de justitiële inrichting. Weergegeven is het jaar van afdoening/uitstroom. De figuur toont de ruwe cijfers, ongecorrigeerd voor veranderingen in de samenstelling van de vier onderzoekspopulaties.

** De onderzoeks aantallen voor de jaren 2003 tot en met 2006 zijn achtereenvolgens: voor de populatie volwassen daders: 148.484, 168.869, 170.904, 173.318 en 179.330; voor de populatie jeugdige daders: 20.262, 21.543, 22.978, 23.456 en 23.869; voor de populatie ex-gedetineerden: 19.278, 22.611, 27.827, 35.206 en 35.455; en voor de populatie ex-JJI-pupillen: 2.921, 3.443, 3.579, 3.706, 3.703.

Bron: Recidivemonitor WODC

6 Berechting

A.Th.J. Eggen

- Jaarlijks behandelt de rechter in eerste aanleg circa 130.000 strafzaken tegen verdachten van misdrijven. Ruim 80% van de zaken wordt afgedaan door de politierechter. Het aandeel zaken bij de meervoudige kamer en de kinderrechter is voor beide 10%. In bijna drie kwart van de behandelde zaken gaat het om vermogensmisdrijven (26%), verkeersmisdrijven (23%) en geweldsmisdrijven (22%).
- In meer dan 90% van de zaken sprak de rechter in 2009 een schuldigverklaring uit. Het percentage vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolgning is sinds 2000 verdubbeld. In 2009 ging 8% van de vervolgte verdachten vrijuit.
- In 2009 legde de rechter 50.000 geldboetes, 41.000 taakstraffen en 36.000 vrijheidsstraffen op. Het aantal opgelegde taakstraffen is sinds 2000 verdubbeld. Sinds 2002 is het aandeel gevangenisstraffen gedaald van 42% naar 29% in 2009.
- De tbs-maatregel is in de periode 2000-2009 gemiddeld 250 keer per jaar uitgesproken. In 2008 en 2009 is deze maatregel veel minder vaak opgelegd: 200 keer in 2008, 165 keer in 2009.
- Vanaf 2000 steeg het aantal door de rechter afgedane strafzaken tegen minderjarigen van 9.000 tot 13.500. In 2009 zakte het aantal weer tot minder dan 12.000. Het aandeel afgedane strafzaken tegen verdachte meisjes steeg van 11% in 2000 naar 15% in 2009.
- In de bestrafing van minderjarigen is het aandeel van de taakstraf toegenomen van de helft in 2000 tot driekwart in 2009.
- De behandeling van strafzaken door de meervoudige kamer duurde in 2009 gemiddeld 10 maanden, bij de politierechter 8 maanden en bij de kinderrechter 5,5 maand.

Als de officier van justitie heeft besloten een verdachte te vervolgen, wordt de zaak via een dagvaarding ter beoordeling aan de rechter voorgelegd. Die moet vaststellen of er sprake is geweest van schuld. Wordt de verdachte schuldig verklaard, dan legt de rechter doorgaans een sanctie op.

In het voorliggende hoofdstuk wordt de fase van berechting van verdachten in strafzaken behandeld. Paragraaf 6.1 gaat over de berechting in strafzaken tegen alle verdachten, waar specifiek wordt ingegaan op de wijze van afdoening (paragraaf 6.1.1) en de opgelegde sancties (paragraaf 6.1.2). Paragraaf 6.2 kent dezelfde opbouw, maar gaat over strafzaken tegen minderjarige verdachten. Paragraaf 6.3 gaat over de doorlooptijden van strafzaken en in paragraaf 6.4 komt de berechting in hoger beroep en in cassatie aan de orde.

6.1 Berechting in eerste aanleg van alle verdachten

Tussen 2000 en 2006 nam het aantal strafzaken dat de rechter afdeed toe van ruim 111.000 tot ruim 134.000 zaken. In de jaren daarna daalde dit aantal weer, tot ruim 126.000 strafzaken in 2009. Meer dan 80% hiervan wordt afgedaan door de politierechter. De meervoudige kamer en de kinderrechter handelden beide iets minder dan 10% af. Vergeleken met 2000 is het aandeel door de kinderrechter afgehandelde strafzaken licht gestegen (zie figuur 6.1).

Figuur 6.1 Percentage door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen alle verdachten naar soort rechter

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.2 in bijlage 4.

Bron: CBS

Van alle berechte personen was 86% man, 13% vrouw en 1% rechtspersoon. Het percentage berechte vrouwen in strafzaken is sinds 2000 met 2% toegenomen. De meeste strafzaken, die de rechter in eerste aanleg in 2009 afhandelde, waren zaken met vermogensmisdrijven (26%), verkeersmisdrijven (23%) en geweldsmisdrijven (22%). Vergeleken met 2000 zijn deze percentages weinig veranderd (zie tabel 6.3 in bijlage 4).

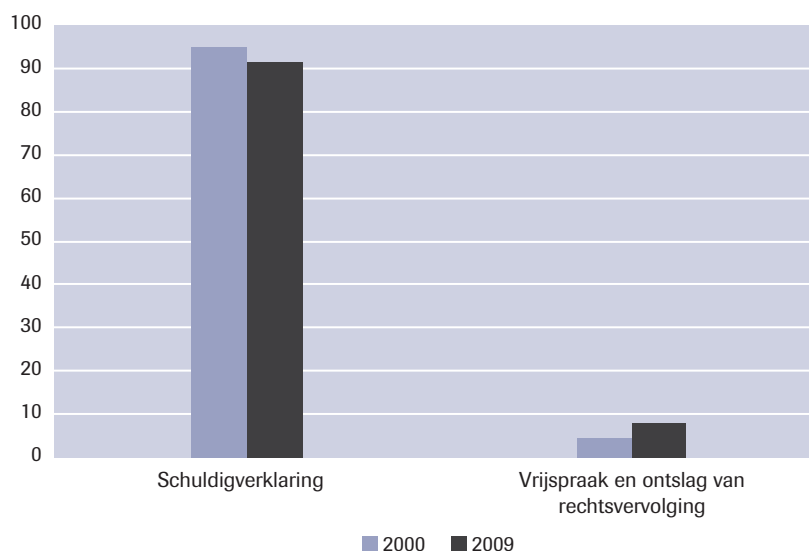
6.1.1 Wijze van afdoening

De rechter kan een strafzaak op verschillende manieren afdoen. Meestal verklaart de rechter een verdachte schuldig. In 2009 gebeurde dat in meer dan 90% van de afgedane strafzaken. In 8% van alle zaken werd de

verdachte vrijgesproken of ontslagen van rechtsvervolging. Dit aandeel is vergeleken met 2000 verdubbeld (zie figuur 6.2).

Figuur 6.2 Percentage door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen alle verdachten naar eindbeslissing

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.4 in bijlage 4.

Bron: CBS

Schuldigverklaring

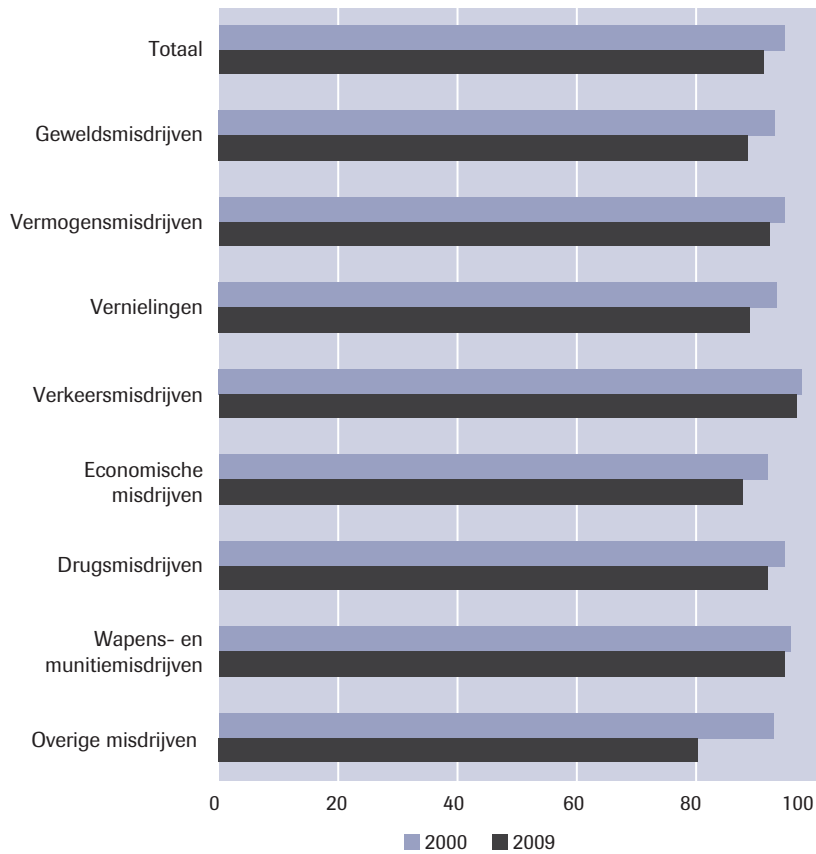
Het hoogste percentage schuldigverklaringen hebben zaken met verkeersmisdrijven (97%) en wapens- en munitiemisdrijven (95%). Ook van zaken met drugs- en vermogensmisdrijven ligt het percentage schuldigverklaringen boven 90% (zie figuur 6.3).

Vrijspraak en ontslag van rechtsvervolging

De rechter besluit tot vrijspraak als het ten laste gelegde feit niet is bewezen. Is het feit wel bewezen, maar niet strafbaar, of is de verdachte niet strafbaar, dan besluit de rechter tot ontslag van rechtsvervolging (zie hoofdstuk 2). In 2009 besloot de rechter 10.000 keer (8%) tot vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging.¹ In strafzaken met geweldsmisdrijven, vernielingen en economische misdrijven volgt relatief vaak (11%) een vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging. De zaken met vermogens- en drugs- en misdrijven liggen met 7% net onder het gemiddelde. Vergeleken met 2000 is in 2009 het aandeel vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging in zaken met 'overige misdrijven' verdriedubbeld (zie figuur 6.4).

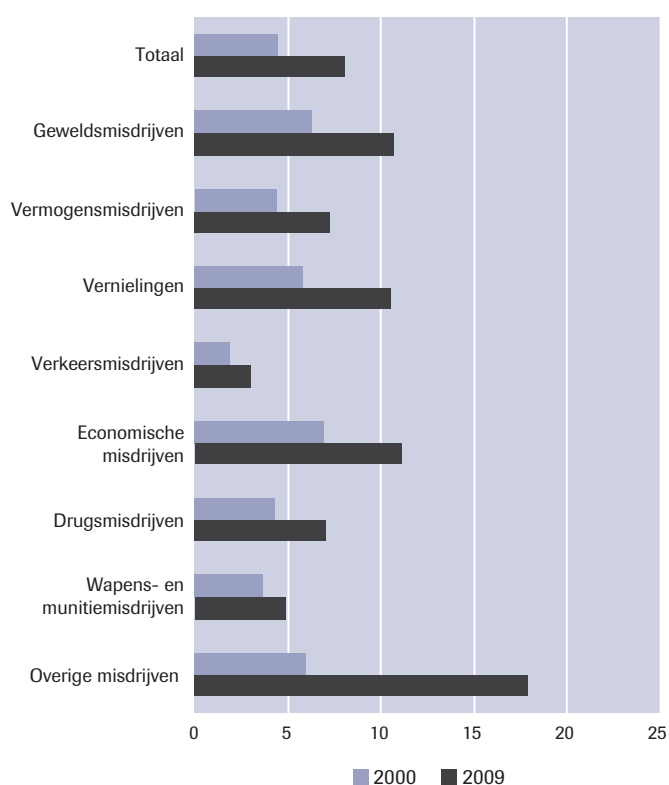
¹ Jaarlijks oordeelt de rechter enkele honderden keren tot ontslag van rechtsvervolging.

Figuur 6.3 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen alle verdachten: percentage schuldigverklaringen naar soort misdrijf

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.3 en 6.5 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 6.4 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen alle verdachten: percentage vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging naar soort misdrijf

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.5 en 6.6 in bijlage 4.
Bron: CBS

6.1.2 Opgelegde sancties

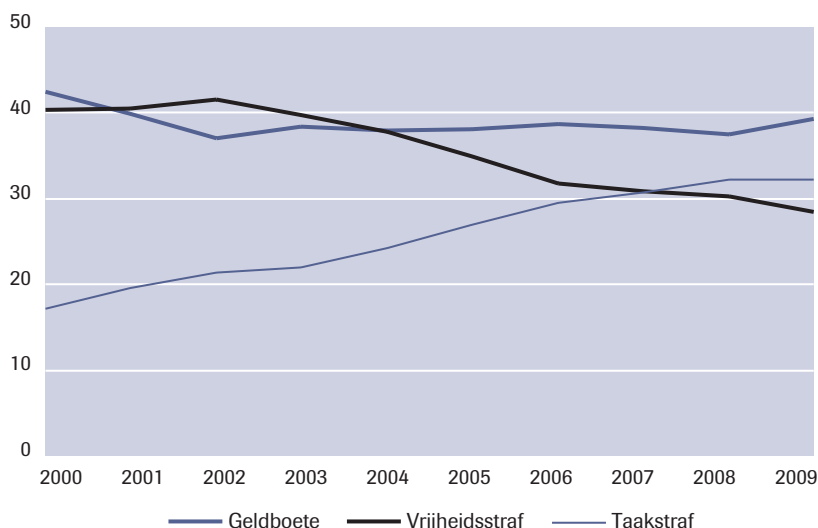
Als een verdachte schuldig is bevonden, kan de rechter besluiten één enkele straf of maatregel op te leggen of een combinatie van straffen en maatregelen (zie hoofdstuk 2). Doorgaans volgt op een schuldigverklaring ook een sanctie. Het aantal opgelegde sancties is ruim 1,4 keer hoger dan het aantal schuldigverklaringen, omdat de sanctie vaak een combinatie van straffen en/of maatregelen is. In de periode 2000-2009 nam het aantal schuldigverklaringen toe van 106.000 naar 115.000 en het aantal opgelegde sancties van 155.000 naar 167.000 (zie tabel 6.9).

Hoofdstraffen

Van de drie hoofdstraffen (vrijheidsstraf, geldboete en taakstraf) wordt de geldboete het meest toegepast. In 2009 legde de rechter deze straf 50.000 keer op. Dit is 39% van het totale aantal opgelegde hoofdstraffen. Vergeleken met 2000 is dit aandeel wat gedaald. De taakstraf, die sinds 2001 ook een hoofdstraf is, werd 41.000 keer opgelegd. Dit is een verdubbeling ten opzichte van 2000. Sinds 2008 is de taakstraf na de geldboete de meest opgelegde hoofdstraf.

Het aantal opgelegde (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen is na 2002 sterk gedaald. In dat jaar was nog 42% van de hoofdstraffen een vrijheidsstraf, tegen 29% in 2009. De rechter legde toen 36.000 van deze straffen op (zie figuur 6.5).

Figuur 6.5 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen alle verdachten: percentage hoofdstraffen

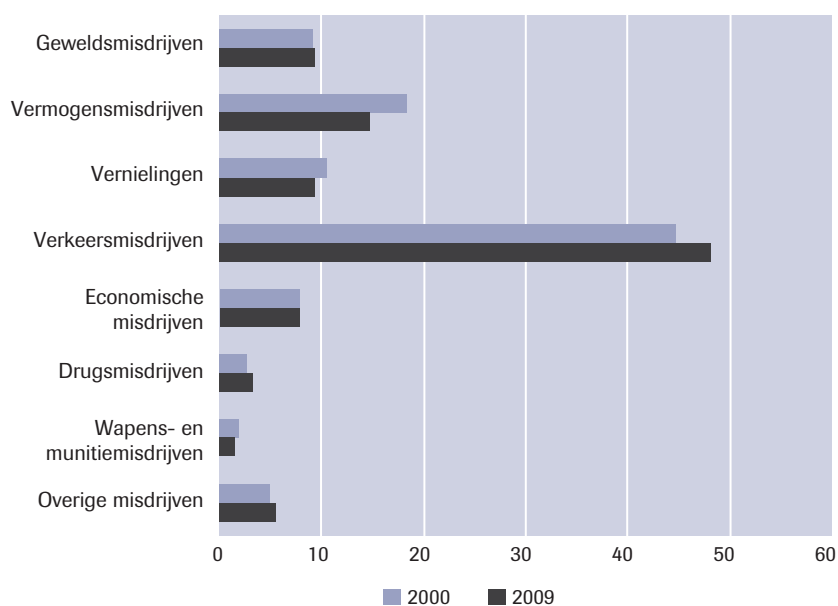
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.9 in bijlage 4.

Bron: CBS

Geldboete

Bijna de helft van alle (deels) onvoorwaardelijke geldboetes werd in 2009 opgelegd voor verkeersmisdrijven. Het percentage vermogensmisdrijven ligt op 15%, en dat van geweldsmisdrijven en vernielingen beide rond 10%. Vergeleken met 2000 is in 2009 de verdeling van het aantal geldboetes over de verschillende soorten misdrijven niet veel veranderd. Het aandeel van de verkeersmisdrijven is iets toegenomen, dat van de vermogensmisdrijven is juist iets afgenomen (zie figuur 6.6).

Figuur 6.6 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen alle verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar soort misdrijf

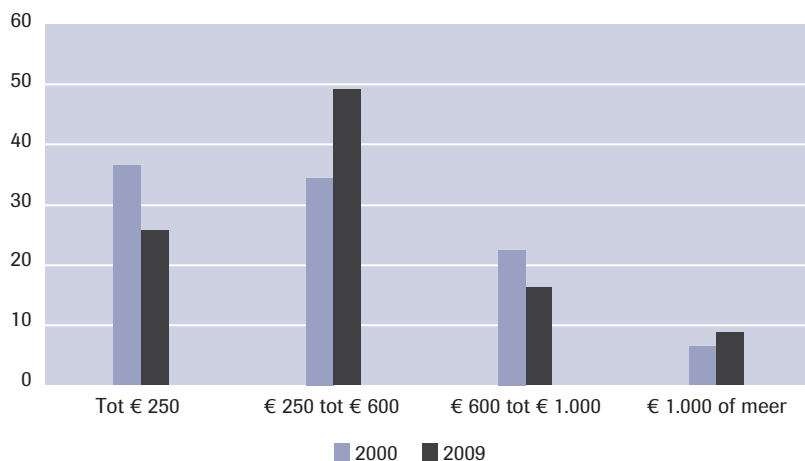
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.11 in bijlage 4.

Bron: CBS

Ruim een kwart van de opgelegde boetebedragen lag in 2009 beneden € 250. Bijna de helft lag tussen € 250 en € 600. Bij 9% ging het om een bedrag boven € 1.000. In 2000 waren de boetebedragen anders verdeeld. Toen lag nog ruim een derde van de boetebedragen beneden € 250. Eveneens ruim een derde lag tussen € 250 en € 600. Boetebedragen boven € 600 werden in 2000 naar verhouding wat vaker opgelegd dan in 2009² (zie figuur 6.7).

² Of rechters milder of strenger straffen is met de hier gepresenteerde cijfers niet vast te stellen. Het is goed mogelijk dat de zwaarte van de strafzaken is toe- of afgenomen. Bovendien worden veranderingen in de hoogte van opgelegde (geheel of gedeeltelijk) onvoorwaardelijke geldboetes onder meer beïnvloed door inflatie-effecten en aanpassingen van maximale boetebedreigingen in de wet.

Figuur 6.7 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen alle verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar hoogte van het onvoorwaardelijke deel

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.12 in bijlage 4.

Bron: CBS

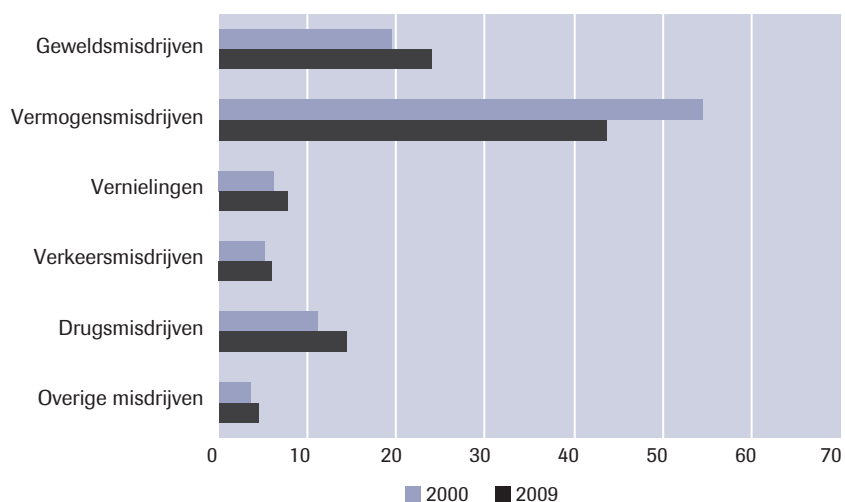
Gevangenisstraffen hechtenis

Bijna de helft van alle gevangenisstraffen en hechtenissen werd in 2009 opgelegd voor vermogensmisdrijven en bijna een kwart voor geweldsmisdrijven. Ook zijn deze vrijheidsstraffen relatief vaak (14%) toegepast voor drugsmisdrijven. Net als bij de geldboetes geldt dat het aandeel opgelegde vrijheidsstraffen voor vermogensmisdrijven is gedaald (zie figuur 6.8).

Een derde van alle in 2009 door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen heeft een duur van minder dan 1 maand, een kwart heeft een duur tussen 1 en 3 maanden en weer een derde heeft een duur tussen 3 maanden en 1 jaar. Het aandeel langdurige gevangenisstraffen (3 jaar en langer) ligt op 4%. Sinds 2000 neemt het aandeel van de gevangenisstraffen met een korte duur (tot 1 maand) af en stijgen de aandelen van die met een langere duur (zie figuur 6.9).³

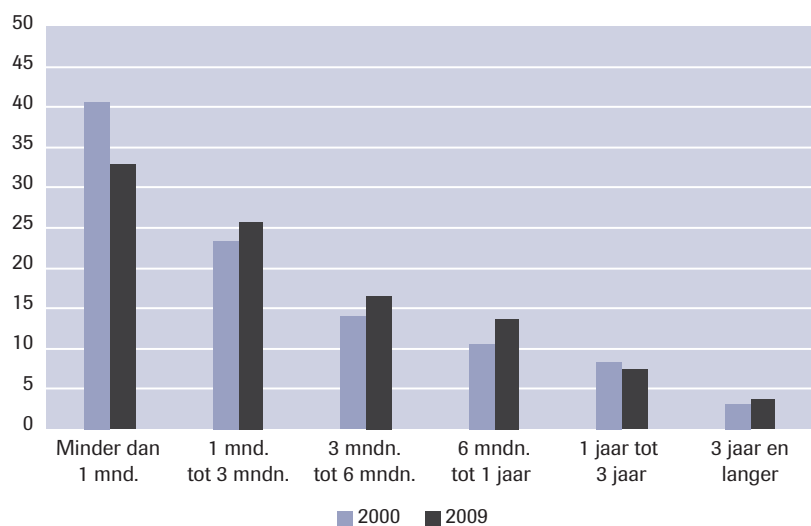
³ Net als bij de geldboete geldt ook hier dat niet geconcludeerd mag worden dat rechters milder of strenger zijn gaan straffen. Het is goed mogelijk dat de zwaarte van de strafzaken is toegenomen.

Figuur 6.8 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen alle verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen naar soort misdrijf

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.13 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 6.9 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen alle verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen naar duur van het onvoorwaardelijke deel

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.10 in bijlage 4.
Bron: CBS

Detentiejaren

Door de combinatie van het aantal opgelegde straffen en de gemiddelde strafduur die daarbij wordt opgelegd, is het aantal detentiejaren uit te rekenen. Van de opgelegde vrijheidsstraffen (gevangenisstraf, hechtenis en jeugddetentie) worden de opgelegde strafduur en het voorwaardelijke deel daarvan geregistreerd. Door van het onvoorwaardelijke deel de tijd af te trekken die op grond van de regeling van vervroegde of de voorwaardelijke invrijheidstelling^a (waarschijnlijk) niet zal worden uitgezeten, wordt (een benadering van) de werkelijk uit te zitten tijd verkregen. Waar hier over detentiejaren en gemiddelde strafduur wordt gesproken, is dat berekend op basis van deze werkelijk uit te zitten tijd.

Uiteraard is de hoogte van de opgelegde straffen afhankelijk van de maximale strafduur die in de wet is bepaald. De maximale vrijheidsstraf die voor geweldsmisdrijven kan worden opgelegd, ligt vaak hoger dan bij vermogensmisdrijven en vernielingen.

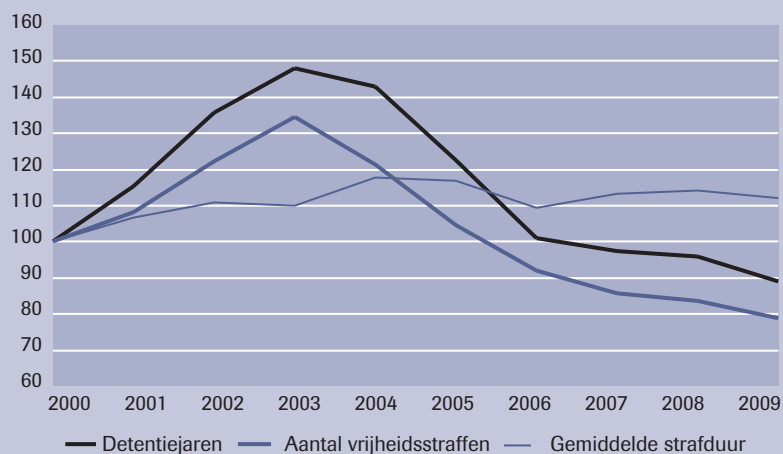
Van 2000 tot 2003 stijgt het aantal detentiejaren sterk van 9.800 tot 14.500. Daarna daalt het snel tot 9.900 in 2006, en neemt langzaam verder af tot 8.700 detentiejaren in 2009 (zie tabel 6.14 in bijlage 4).

Doordat detentiejaren worden berekend op basis van het aantal vrijheidsstraffen en de gemiddelde strafduur, wordt de ontwikkeling hierin veroorzaakt door het aantal straffen, de duur daarvan, of een combinatie van beide. In de praktijk blijkt vooral het aantal straffen van sterke invloed te zijn op het aantal detentiejaren (zie ook de figuur).

^a Bij de vervroegde invrijheidstelling hoefde standaard een deel van de straf niet te worden uitgezeten. Voor straffen tot en met twaalf maanden gold dat de eerste zes maanden geheel werden uitgezeten en van het restant een derde deel. Van straffen langer dan een jaar werd twee derde deel uitgezeten (artikel 9a Sr). De regeling van vervroegde invrijheidstelling gold niet voor jeugddetentie. Medio 2008 is de vervroegde invrijheidstelling vervangen door de voorwaardelijke invrijheidstelling. Hierdoor is het niet langer standaard dat een deel van de straf niet wordt uitgezeten, maar zijn hier voorwaarden aan verbonden. Uit praktische overwegingen is gekozen om alle vrijheidsstraffen die tot en met 2009 zijn opgelegd, op dezelfde manier om te rekenen naar detentiejaren. Hierbij wordt dus uitgegaan van de berekening van de uit te zitten tijd volgens de regeling van de vervroegde invrijheidstelling.

Figuur Door de rechter afgedane strafzaken: vrijheidsstraffen* naar aantal, gemiddelde duur en detentiejaren, index 2000=100

* Gevangenisstraf, hechtenis en jeugddetentie.

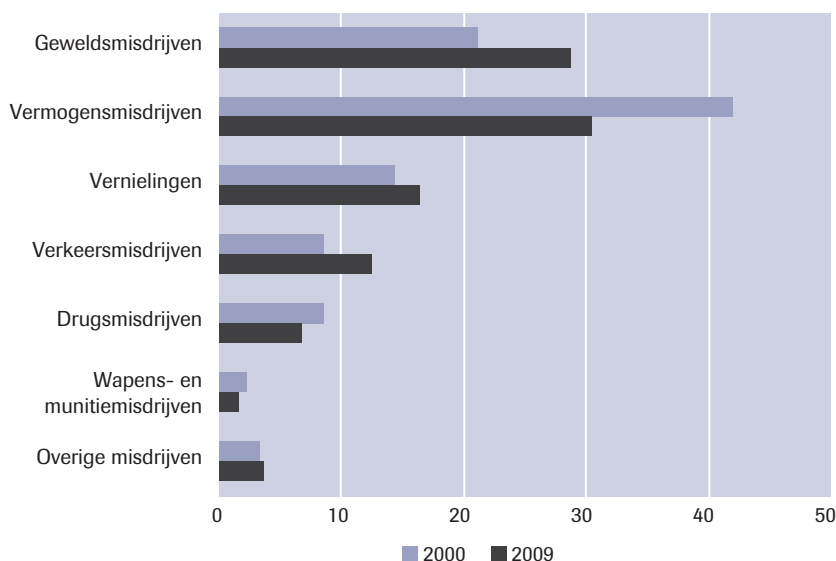
Voor corresponderende cijfers, zie tabel 6.10, 6.14 en 6.15 in bijlage 4.

Bron: CBS

Taakstraf

In 2009 werd 30% van alle taakstraffen opgelegd voor een vermogensmisdrijf. Het aandeel taakstraffen voor geweldsmisdrijven was bijna even hoog. Vernielingen en verkeersmisdrijven namen samen nog eens 30% voor hun rekening. Vergeleken met 2000 is het aandeel taakstraffen dat is opgelegd voor vermogensmisdrijven aanzienlijk gedaald en is dat van geweldsmisdrijven aanzienlijk toegenomen (zie figuur 6.10).

Figuur 6.10 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen alle verdachten: percentage taakstraffen naar soort misdrijf

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.16 in bijlage 4.

Bron: CBS

Bijkomende straf en maatregel

Naast een hoofdstraf kan de rechter een bijkomende straf of een maatregel opleggen. De ontzegging van de rijbevoegdheid werd in 2009 ruim 16.000 keer opgelegd en is daarmee de meest opgelegde bijkomende straf. De verbeurdverklaring van goederen werd in dat jaar 3.800 keer opgelegd. De maatregelen die de rechter het vaakst oplegt zijn betaling aan de staat, schadevergoeding en ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel: samen bijna 16.000 keer in 2009. In de periode 2000-2009 werd de tbs-maatregel gemiddeld 250 keer per jaar opgelegd. De laatste twee jaren is deze maatregel veel minder vaak opgelegd: 200 keer in 2008 en 165 keer in 2009 (zie tabel 6.9 in bijlage 4).

6.2 Berechting in eerste aanleg van minderjarige verdachten

In paragraaf 6.1 is de berechting in strafzaken tegen alle verdachten behandeld. Deze paragraaf gaat over de berechting van alleen de strafrechtelijk minderjarige verdachten. De opbouw van paragraaf 6.2 is gelijk aan die van de vorige paragraaf. Paragraaf 6.2.1 gaat over de wijze van afdoening en paragraaf 6.2.2 over de opgelegde sancties.

In de periode 2000-2008 nam het aantal door de rechter afgedane strafzaken tegen minderjarigen geleidelijk toe van 9.000 tot 13.500. In 2009 zakte dit aantal tot minder dan 12.000. Het aandeel afgedane strafzaken tegen verdachte meisjes steeg van 11% in 2000 naar 15% in 2009 (zie tabel 6.1 in bijlage 4).

De strafzaken die de rechter in 2009 in eerste aanleg afhandelde, gingen hoofdzakelijk over vermogensmisdrijven (34%), geweldsmisdrijven (28%) en vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde (27%). In de periode 2000-2009 nam het aandeel van de strafzaken wegens vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde misdrijven toe en dat van vermogens- en geweldsmisdrijven af (zie tabel 6.17 in bijlage 4).

6.2.1 *Wijze van afdoening*

Qua wijze van afdoening verschillen strafzaken tegen minderjarige verdachten nauwelijks van die tegen alle verdachten. Ook bij minderjarigen verklaart de rechter een verdachte meestal schuldig. In 9% van alle afgedane strafzaken kwam de rechter tot vrijspraak of ontslag van rechtsvervolgning. Dit aandeel is vergeleken met 2000 bijna verdubbeld. Ook de (ontwikkeling van de) percentages schuldigverklaringen en vrijspraken per delictgroep verschillen voor strafzaken tegen minderjarige verdachten nauwelijks van die tegen alle verdachten (zie tabellen 6.18 tot en met 6.20 in bijlage 4).

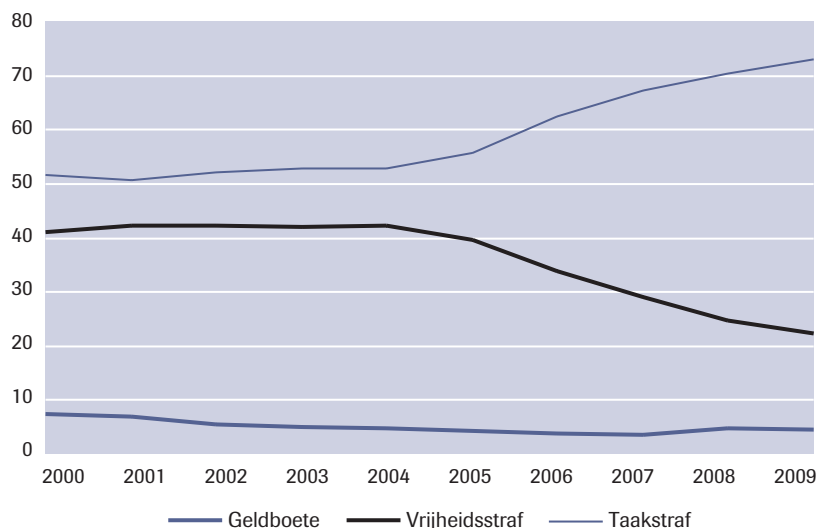
Opgelegde sancties

Ook in strafzaken tegen minderjarigen kan de rechter sancties combineren, waardoor het totale aantal straffen en maatregelen dat door de rechter is opgelegd 1,3 keer hoger is dan het aantal uitgesproken schuldigverklaringen. In de periode 2000-2008 nam het aantal opgelegde sancties tegen minderjarigen toe van 12.000 naar 16.300. In 2009 daalde dit aantal scherp en verklaarde de rechter 14.100 keer de verdachte schuldig. In hetzelfde jaar werden 10.600 schuldigverklaringen uitgesproken (zie tabellen 6.18 en 6.23 in bijlage 4).

Hoofdstraffen

De geldboete wordt bij minderjarigen weinig toegepast: in 2009 in totaal ruim 500 keer. Dit is 5% van alle opgelegde hoofdstraffen aan minderjarigen. Vergeleken met 2000 is dit aandeel bovendien licht gedaald. Veel vaker wordt de vrijheidsstraf of de taakstraf bij minderjarige verdachten toegepast. In 2009 werden 8.400 taakstraffen en 2.600 vrijheidsstraffen opgelegd. De taakstraf is al jaren de meest toegepaste hoofdstraf bij minderjarigen. Sinds 2000 is het aandeel taakstraffen bovendien sterk toegenomen. In 2000 was de helft van alle hoofdstraffen tegen minderjarigen een taakstraf, in 2009 is dit opgelopen tot bijna drie kwart (zie figuur 6.11).

Figuur 6.11 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen minderjarige verdachten: percentage hoofdstraffen

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.23 in bijlage 4.

Bron: CBS

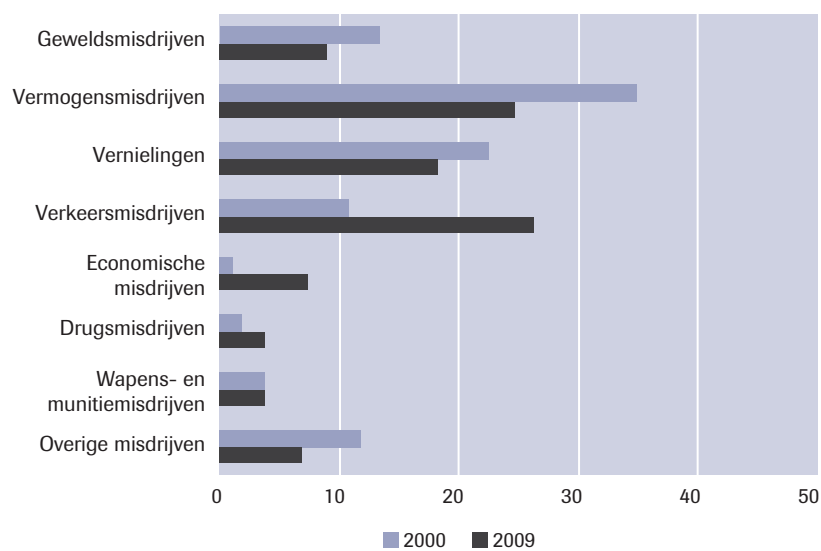
Geldboete

De meeste (deels) onvoorwaardelijke geldboetes werden in 2009 opgelegd voor verkeers- en vermogensmisdrijven. Beider aandeel is ongeveer een kwart. Daarna volgen vernielingen en geweldsmisdrijven. Vergeleken met 2000 is in 2009 de verdeling van geldboetes over de verschillende soorten misdrijven nogal veranderd. Maar daarbij moet aangetekend worden dat het aantal opgelegde geldboetes aan minderjarigen betrekkelijk laag is, waardoor schommelingen al gauw tot een dergelijke veranderde verdeling kunnen leiden (zie figuur 6.12).

De boetebedragen in strafzaken tegen minderjarigen liggen beduidend lager dan in strafzaken tegen alle verdachten. Een vijfde van de opgelegde boetebedragen lag in 2009 beneden € 100. Ruim 40% lag tussen € 100 en € 200. Bij 16% ging het om een bedrag boven € 300. Net als bij alle verdachten waren in 2000 de boetebedragen anders verdeeld. Toen lag nog 40% van de bedragen beneden € 100⁴ (zie figuur 6.13).

4 Zie ook voetnoot 1.

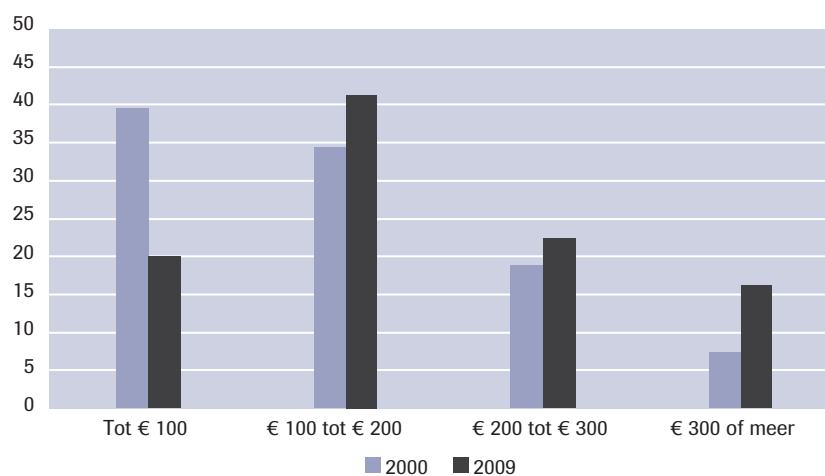
Figuur 6.12 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen minderjarige verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar soort misdrijf

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.29 in bijlage 4.

Bron: CBS

Figuur 6.13 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen minderjarige verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar hoogte van het onvoorwaardelijke deel

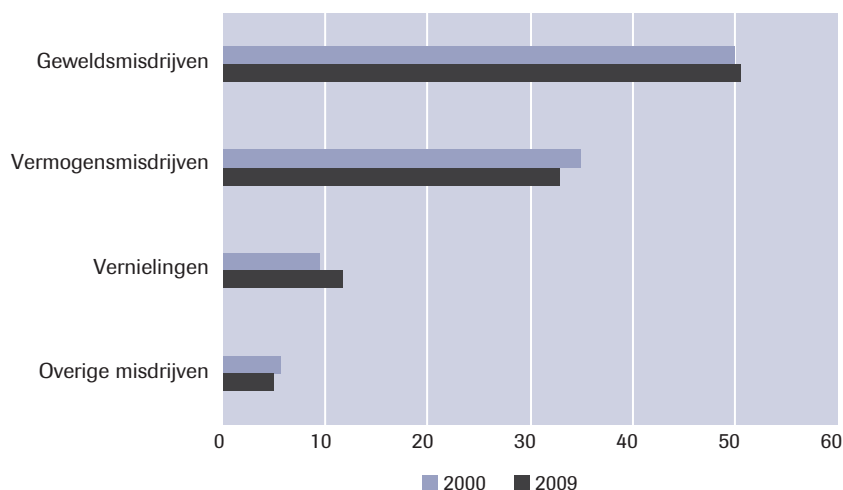
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.30 in bijlage 4.

Bron: CBS

Vrijheidsstraf

Een vrijheidsstraf bij jeugdigen kan een jeugddetentie of een gevangenisstraf zijn. In dat laatste geval is de minderjarige berecht volgens het volwassenenstrafrecht (zie hoofdstuk 2). In 2009 was ruim een vijfde (22%) van het totale aantal opgelegde hoofdstraffen aan minderjarigen een jeugddetentie. Dit aandeel is vergeleken met 2000 sterk gedaald. Toen was nog 38% van de hoofdstraffen een jeugddetentie. De daling is vooral het gevolg van het toegenomen aantal taakstraffen. De helft van alle onvoorwaardelijke jeugddetenties werd in 2009 opgelegd voor geweldsmisdrijven, een derde voor vermogensmisdrijven en iets meer dan 10% voor vernielingen (zie figuur 6.14).

Figuur 6.14 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen minderjarige verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen naar soort misdrijf

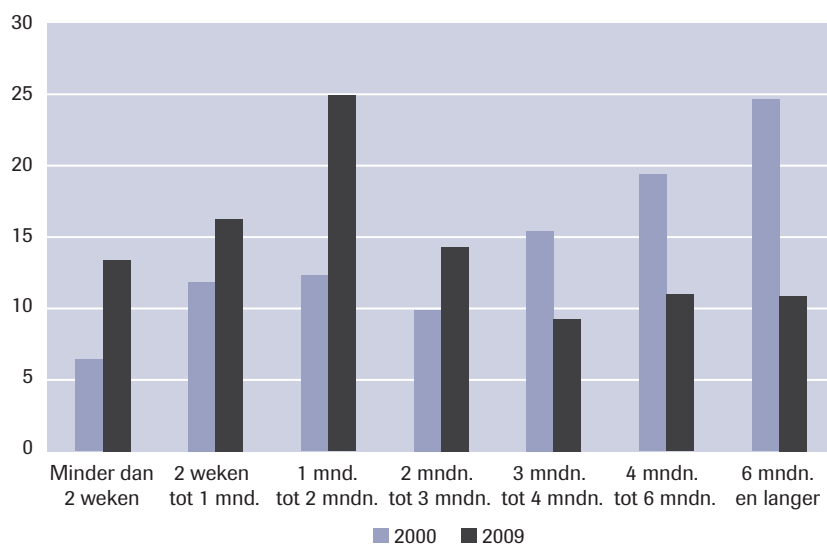
Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.25 in bijlage 4.

Bron: CBS

Lag het aandeel opgelegde onvoorwaardelijke jeugddetenties met een strafduur van minimaal 6 maanden in 2000 nog op een kwart, in 2009 is dit aandeel meer dan gehalveerd. Ook het aandeel van de opgelegde jeugddetenties met een duur van 3 tot 6 maanden is sterk teruggelopen. In 2009 heeft ruim twee derde van de opgelegde jeugddetenties een strafduur korter dan 3 maanden⁵ (zie figuur 6.15).

⁵ Zie ook voetnoot 1.

Figuur 6.15 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen minderjarige verdachten: percentage (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen naar duur van het onvoorwaardelijke deel

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.24 in bijlage 4.
Bron: CBS

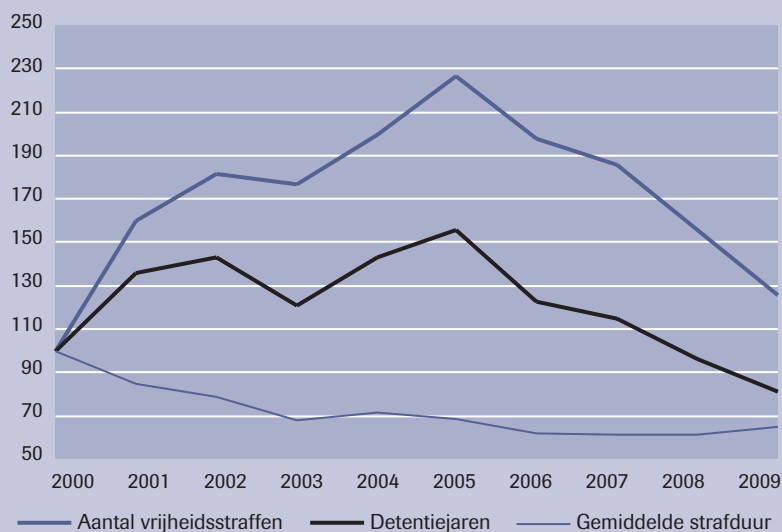
Detentiejaren bij minderjarigen

Net als bij alle verdachten samen is ook apart voor de minderjarigen het aantal detentiejaren uit te rekenen op basis van het aantal opgelegde straffen en de gemiddelde strafduur.

Tussen 2000 en 2005 nam het aantal detentiejaren bij minderjarigen toe van ruim 330 tot bijna 520. Bij het totaal van alle verdachten lag deze piek al in 2003. Ook bij minderjarigen nam daarna het aantal detentiejaren af, tot ruim 270 in 2009 (zie tabel 6.26 in bijlage 4).

Ook bij de minderjarigen blijkt de ontwikkeling in het aantal detentiejaren vooral te worden beïnvloed door het aantal opgelegde straffen, en in veel mindere mate door de duur daarvan (zie figuur).

Figuur Door de rechter afgedane strafzaken tegen minderjarigen: vrijheidsstraffen* naar aantal, gemiddelde duur en detentiejaren, index 2000=100

* Het gaat om jeugddetenties. De cijfers zijn inclusief jeugddetenties opgelegd aan meerderjarige verdachten.

Voor corresponderende cijfers, zie tabel 6.25, 6.26 en 6.27 in bijlage 4.

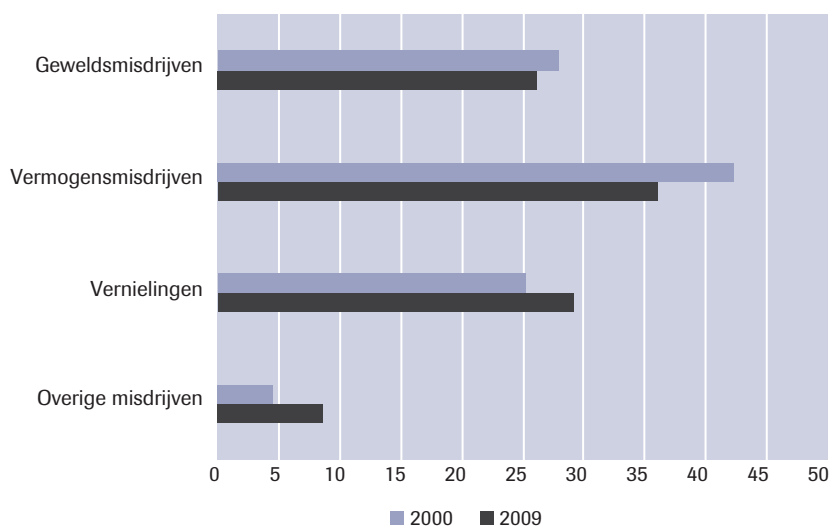
Bron: CBS

Taakstraf

De taakstraf is de straf die de rechter het vaakst aan minderjarigen oplegt. In 2009 werd ruim een derde van alle taakstraffen opgelegd voor een vermogensmisdrijf. Het aandeel taakstraffen voor vernielingen lag net onder 30%. Een kwart van de taakstraffen werd opgelegd voor geweldsmisdrijven. Vergeleken met 2000 is het aandeel taakstraffen voor vermogensmisdrijven gedaald en is dat van vernielingen en overige misdrijven juist toegenomen (zie figuur 6.16).

Figuur 6.16 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen minderjarige verdachten: percentage taakstraffen naar soort misdrijf

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.28 in bijlage 4.

Bron: CBS

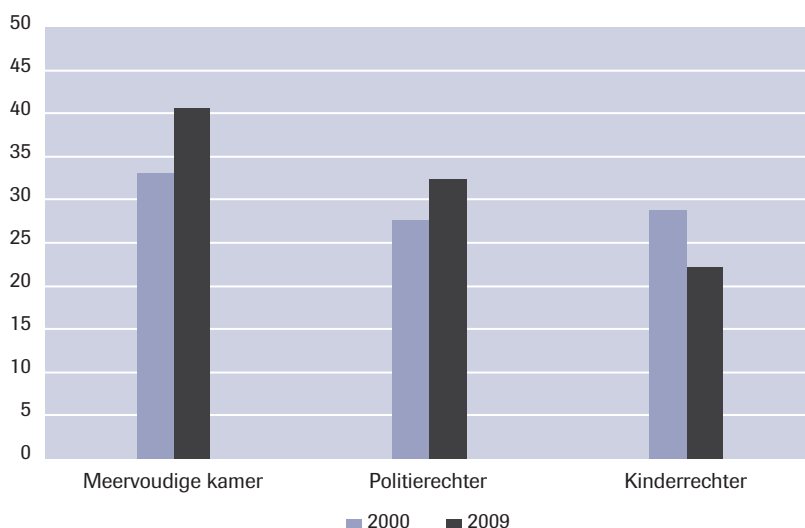
Bijkomende strafen maatregel

Eerder is al aangegeven dat de rechter behalve een hoofdstraf ook een bijkomende straf of een maatregel kan opleggen. Het aantal opgelegde bijkomende straffen aan minderjarigen is niet hoog en bedroeg in 2009 ruim 200. Maatregelen werden echter veel vaker opgelegd: ruim 2.000 keer in 2009. In de meeste gevallen ging het hierbij om de maatregel 'betaling aan de staat'. De maatregel 'plaatsing in een inrichting voor jeugdigen' (de PIJ-maatregel, zie ook hoofdstuk 2) wordt sinds 2006 steeds minder vaak toegepast, in 2009 nog maar 106 keer (zie tabel 6.23 in bijlage 4).

6.3 Doorlooptijden

Vanaf het moment van inschrijving bij het parket van het OM tot aan de eindbeslissing van de rechter verloopt vaak geruime tijd. De doorlooptijd wordt onder meer beïnvloed door de complexiteit van de strafzaak en de ernst van het gepleegde feit. Strafzaken die door de politierechter of de meervoudige kamer zijn behandeld, duurden in 2009 gemiddeld langer dan in 2000. De behandeling door de meervoudige kamer duurde gemiddeld 10 maanden, bij de politierechter gemiddeld 8 maanden. Sinds 2000 is de gemiddelde doorlooptijd van strafzaken die de kinderrechter behandelt gedaald tot 22 weken in 2009 (zie figuur 6.17).

Figuur 6.17 Door de rechter in eerste aanleg afgedane strafzaken tegen alle verdachten: doorlooptijden naar soort rechter, in weken

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.30 in bijlage 4.

Bron: CBS

6.4 Berechting in hoger beroep en in cassatie

Tegen de uitspraak van de rechter in eerste aanleg kan de verdachte of het OM hoger beroep instellen bij het gerechtshof. Het hof behandelt de strafzaak dan helemaal opnieuw (zie hoofdstuk 2).

Tussen 2002 en 2005 nam het aantal beroepszaken dat de gerechtshoven afhandelden toe tot bijna 40.000. In de jaren erna volgde tot 2008 een

daling, maar in 2009 steeg het aantal beroepszaken weer licht. In dit laatste jaar werden ruim 37.600 beroepszaken afgehandeld.^{6,7}

De Hoge Raad toetst of in een rechtszaak de geldende wet- en regelgeving op de juiste manier is toegepast. Deze rechter behandelt de zaak niet opnieuw inhoudelijk (zie hoofdstuk 2).

Het aantal door de Hoge Raad afgedane strafzaken nam tussen 2002 en 2005 toe, en in de jaren daarna af. In 2009 deed de Hoge Raad bijna 3.400 cassatieberoepen af. Meestal volgt een niet-ontvankelijkverklaring, maar dit aandeel vertoont de laatste jaren een licht dalende trend. In 2009 werd 52% van de cassatieberoepen niet-ontvankelijk verklaard. In 27% van de zaken volgde verwerping van het cassatieberoep. Het aantal zaken waarin de Hoge Raad de uitspraak van de lagere rechter vernietigde, nam de afgelopen jaren toe van 9% in 2005 naar 19% in 2009.⁸

Vanaf 2002 zijn gegevens beschikbaar van alle drie onderscheiden soorten gerechten. Om de ontwikkeling van afgehandelde strafzaken door de verschillende gerechten in onderlinge samenhang te bekijken kunnen het best indexcijfers worden gebruikt. Hierdoor kunnen namelijk de CBS-gegevens over rechtbanken en de cijfers over de uitspraken van de Hoge Raad worden vergeleken met productiecijfers van de Raad voor de rechtspraak over de gerechtshoven. Daarbij moet nog wel rekening worden gehouden met de soms langdurige periodes tussen de behandeling van strafzaken in eerste aanleg, in hoger beroep en in cassatie.

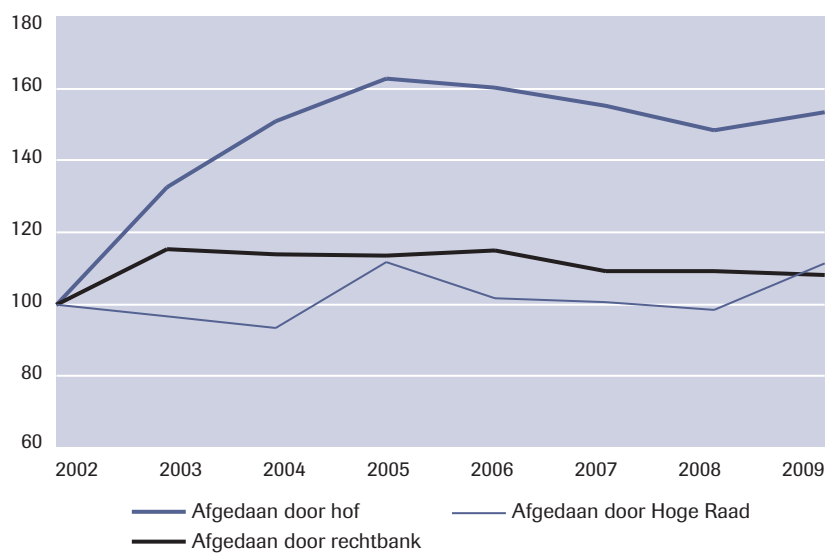
Vergeleken met de trends bij de rechtbanken en de Hoge Raad, wijkt die bij de gerechtshoven sterk af. Bij de gerechtshoven was de trend tot en met 2005 sterk stijgend. Daarna trad een daling in. In 2009 stijgt het aantal afgedane zaken weer (zie figuur 6.18).

6 Bron: Jaarverslagen Raad voor de rechtspraak 2004 t/m 2009 (tabel 5: productie Rechtspraak). Eerdere cijfers zijn niet direct beschikbaar. De Raad voor de rechtspraak hanteert een andere methode dan het CBS om rechtszaken te tellen. Het CBS telt zaken op basis van einduitspraken. De Raad voor de rechtspraak presenteert aantallen producten, vanwege wettelijke verplichtingen en aansluiting bij politieke verantwoording. Deze producten zijn alle onderdelen van een zaak die apart financiering vereisen. Elke zaak (in de zin van het CBS) kent minimaal één product (in de zin van de Raad), zoals verzoeken tot raadkamerzitting, tussenvonnissen en het uitwerken van het vonnis ten behoeve van hoger beroep. De aantallen producten zijn daarom niet vergelijkbaar met de einduitspraken. Omwille van de leesbaarheid wordt in deze paragraaf gesproken over 'zaken', ook waar 'producten' worden bedoeld.

7 Deze afname kan mede een gevolg zijn van de invoering van het verlostelsel per 1 juli 2007 (art. 410a Sv). Deze regeling heeft als doel het indammen van zaken in hoger beroep. Bij veroordeling wegens overtredingen en lichte misdrijven, waarbij een geldboete is opgelegd van maximaal € 500, moet de veroordeelde bij het hof verlov vragen om in hoger beroep te mogen gaan. De reden om hoger beroep in te stellen moet meer omvatten dan alleen de strafhoogte of slechts het verkrijgen van een 'second opinion'.

8 Bron: Jaarverslagen Hoge Raad 2003/2004 t/m 2007/2008 en Cijfers en tabellen 2006 tot en met 2009, te raadplegen via www.rechtspraak.nl. Het gaat hier om afgedane zaken exclusief herzieningen.

Figuur 6.18 Door de rechter afgedane strafzaken in eerste aanleg, in hoger beroep en in cassatie, index 2002=100

Voor corresponderende cijfers zie tabel 6.2 in bijlage 4, de jaarverslagen van de Raad voor de rechtspraak, en de jaarverslagen van de Hoge Raad.

Bron: CBS, Raad voor de rechtspraak, Hoge Raad

7 Tenuitvoerlegging van sancties

S.N. Kalidien

- De totale instroom van gedetineerden in het gevangeniswezen daalt sinds drie jaar, na een periode van groei. In 2009 stroomden 40.300 gedetineerden in, tegen 43.800 in 2007. In 2004 ging het om een instroom van 37.500 gedetineerden.
- Op 30 september 2009 telde Nederland bijna 11.700 strafrechtelijk gedetineerden, tegen 14.800 gedetineerden in 2004.
- In 2009 is de instroom van het aantal tbs-gestelden gedaald tot 110; in 2000 was dit nog 150.
- De strafrechtelijke instroom van minderjarigen in een JJI is in 2009 gedaald tot 2.300 tegen 3.300 in 2004. Van 2000 tot 2004 steeg de strafrechtelijke instroom in de JJI's nog.
- Het totale aantal afgesloten taakstraffen aan meerderjarigen dat ten uitvoer werd gelegd bij de reclassering neemt af in 2009, na een opwaartse trend tussen 2002 en 2008. In 2009 ging het om 37.400 taakstraffen tegen 21.000 in 2002. Ongeveer 85% van de taakstraffen slaagt.
- In 2009 bedroeg het aantal gestarte taakstraffen bij de RvdK 21.800 tegen 23.000 in 2008. Van 2000 tot 2007 steeg het aantal gestarte taakstraffen bij de RvdK nog. Ook bij de minderjarigen is het slagingspercentage van de taakstraffen 85%.
- Van 2000 tot 2008 registreert het CJIB minder geldsomtransacties; in 2009 is er echter sprake van een toename: 565.900 geldsomtransacties in 2009 tegen 405.000 in 2000. In 2009 is het totaal geïncasseerde bedrag aan geldsomtransacties ongeveer 75 miljoen.
- In 2009 is het aantal binnengekomen geldboetes bij het CJIB naar aanleiding van een misdrijf gestegen tot 45.000 geldboetes tegen 42.400 geldboetes in 2008. Van 2000 tot 2008 schommelde het aantal geldboetes van 43.000 tot 50.000. Het gemiddelde boetebedrag bedraagt € 760 in 2009; in 2000 bedroeg dit bedrag € 920.
- Het aantal ter executie aangeboden ontnemingsmaatregelen aan het CJIB is na jarenlange stijging weer aan het dalen tot 1.300 in 2009, tegen 1.800 in 2006.
- Het aantal ter executie aangeboden schadevergoedingsmaatregelen aan het CJIB is in 2009 gedaald tot 11.800, na een aanvankelijke stijging in de periode 2000-2006. Het gemiddeld te vorderen bedrag bedroeg bijna € 1.800 in 2009 tegen € 900 in 2000.

In het voorgaande hoofdstuk hebben we gezien welke sancties zijn opgelegd. Dit hoofdstuk gaat over de tenuitvoerlegging van sancties. Centraal staan in dit hoofdstuk de vragen: welke sancties zijn ten uitvoer gelegd, door wie en op welke wijze zijn ze ten uitvoer gelegd? De sancties zijn onderverdeeld in drie groepen, te weten intramurale sancties, extramurale sancties en financiële sancties. Onder extramurale sancties

worden de sancties begrepen die niet binnen (gesloten) inrichtingen worden ten uitvoer gelegd. Hieronder valt onder andere de taakstraf. Strikt genomen vallen elektronische detentie en penitentiaire programma's ook onder extramurale sancties, maar omdat de tenuitvoerlegging van deze sancties onder de sector gevangeniswezen van DJI vallen, komen deze sancties aan bod bij de intramurale sancties in paragraaf 7.1.1.

Van sommige gegevens zijn geen cijfers vanaf 2000 beschikbaar; om deze reden is de ontwikkeling in sommige gevallen beschreven vanaf een later jaar.

Paragraaf 7.1 beschrijft de tenuitvoerlegging van de intramurale sancties apart voor meerderjarigen en minderjarigen. Paragraaf 7.2 behandelt vervolgens de extramurale sancties, eveneens apart voor meerder- en minderjarigen. Paragraaf 7.3 gaat in op de tenuitvoerlegging van de financiële sancties aan meerder- en minderjarigen samen. In paragraaf 7.4 ten slotte komt het onderwerp gratie ter sprake.

7.1 Intramurale sancties

Deze paragraaf beschrijft de tenuitvoerlegging van de intramurale sancties die zijn opgelegd aan meerderjarigen en minderjarigen. De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de intramurale sancties (zie hoofdstuk 2). Hieronder gaan we in op de sancties die ten uitvoer worden gelegd in het gevangeniswezen, de forensisch psychiatrische centra en de justitiële jeugdinrichtingen.

7.1.1 Tenuitvoerlegging van sancties in het gevangeniswezen

De sector Gevangeniswezen van DJI is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van gevangenisstraffen, ISD-maatregelen¹ en hechtenissen. Deze sancties worden doorgaans opgelegd aan meerderjarigen en worden over het algemeen uitgezeten in penitentiaire inrichtingen (PI's). Ook de tenuitvoerlegging van de voorlopige en vervangende hechtenissen valt onder deze sector, hoewel ze strikt genomen geen sancties zijn.

In het gevangeniswezen stromen drie categorieën personen in: voorlopig gehechten,² zelfmelders en arrestanten.

Voorlopig gehechten zijn verdachten van (ernstige) misdrijven die door de politie zijn gearresteerd en aan de officier van justitie (OvJ) zijn voorgeleid. De rechter-commissaris kan op vordering van de OvJ beslissen tot voorlopige hechtenis als het gaat om misdrijven met een strafdreiging van 4 jaar of meer of als er sprake is van vluchtgevaar, of gevaar voor de

1 ISD staat voor Inrichting voor stelselmatige daders (zie hoofdstuk 2).

2 Personen die op het politiebureau zijn ingesloten vallen niet onder de categorie voorlopig gehechten.

samenleving of de verdachte zelf. Naar schatting wordt bijna 50% van de voorlopig gehechten die instromen in het gevangeniswezen al vóór de zitting ontslagen uit voorlopige hechtenis en/of veroordeeld tot een straf gelijk aan dan wel korter dan het voorarrest, of uiteindelijk door de rechter niet schuldig verklaard. Ook is het mogelijk dat de rechter uiteindelijk een andere straf oplegt dan een gevangenisstraf. Dit deel van de voorlopig gehechten krijgt niet de status van veroordeelde bij DJI.³ Mede daarom zijn tenuitvoerleggingcijfers niet zonder meer aan straftoemetingcijfers te relateren.

Zelfmelders zijn veroordeelden die een gevangenisstraf of hechtenis opgelegd hebben gekregen en vervolgens zijn opgeroepen om zich te melden bij een PI en dat ook doen. Arrestanten zijn in de meerderheid personen tegen wie nog een (deels) te executeren (vervangende) vrijheidsstraf uitstaat en die niet in aanmerking komen voor de zelfmeldprocedure.

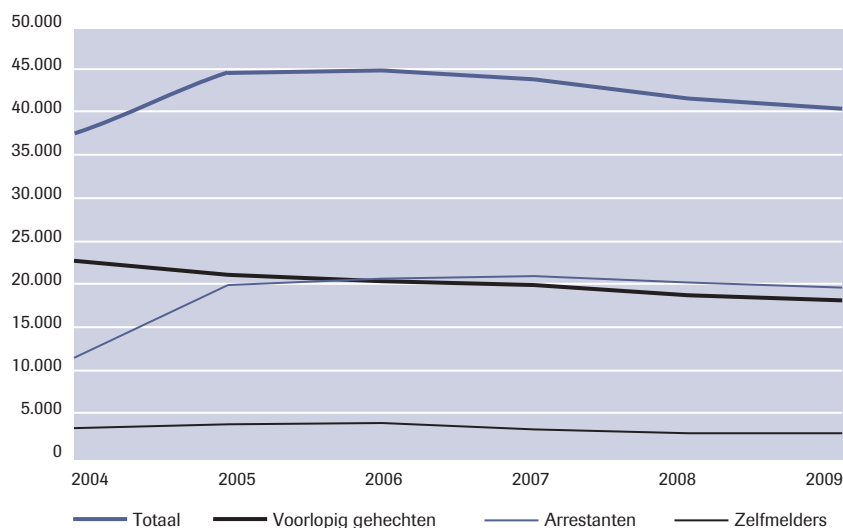
In 2004 zijn in totaal circa 37.500 personen in het gevangeniswezen ingestroomd.⁴ In 2009 is dit aantal opgelopen tot 40.300 personen (zie figuur 7.1). De totale instroom vlakt overigens wel af na 2006.

Het aantal personen dat in de periode 2004-2009 instroomde als zelfmelder, schommelt rond de 3.000. Drie kwart van deze zelfmelders zit de vrijheidsstraf thuis uit in elektronische detentie (ED) (zie tabel 7.1 in bijlage 4). ED is een alternatief voor plaatsing in een beperkt beveiligde inrichting (BBI) (zie ook hoofdstuk 2).

Het aantal voorlopig gehechten dat instroomt in het gevangeniswezen loopt sinds 2004 terug. Ging het in 2004 nog om 22.800 personen, in 2009 zijn dat er bijna 5.000 minder. Het aantal ingestroomde arrestanten kent nagenoeg dezelfde ontwikkeling als die van de voorlopig gehechten, met uitzondering van de periode 2004-2005. In 2004 was er nog sprake van strafonderbrekingen uit politiebureaus (SOB's). Arrestanten die meerdere dagen op het politiebureau hadden gezeten, werden toen nog vrijgelaten vanwege plaatsgebrek in een PI. Wanneer er weer plaats was, werd de straf alsnog uitgezeten. In 2004 ging het om bijna 1.400 strafonderbrekingen (zie tabel 7.7 in bijlage 4).

³ Dit deel van de voorlopig gehechten wordt direct door de PI's uitgeschreven op last van het OM.

⁴ Iemand kan meerdere keren in een jaar instromen. Het aantal unieke personen ligt dus lager.

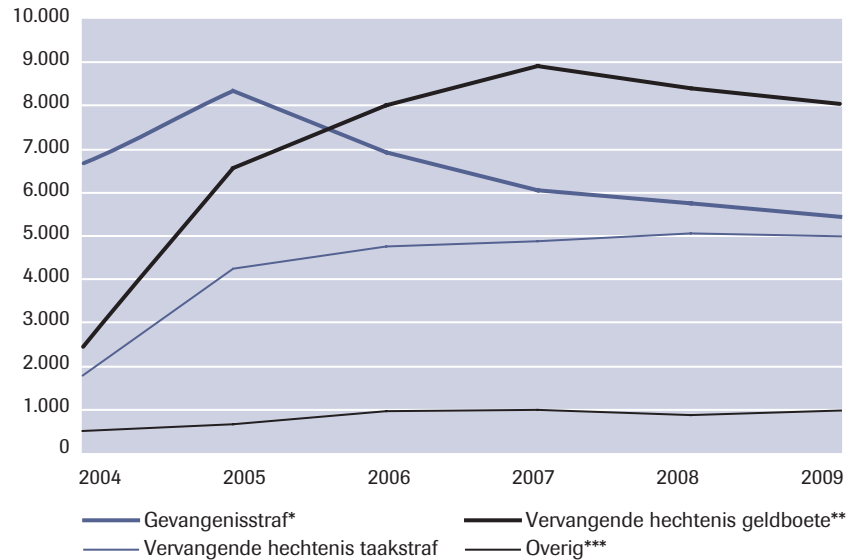
Figuur 7.1 Instroom in het gevangeniswezen naar categorie

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.1 in bijlage 4.

Bron: DJI

In 2009 stroomde ongeveer twee vijfde van de arrestanten in in een PI vanwege een niet-betaalde boete. Van 2004 tot 2007 nam het aantal arrestanten in deze groep flink toe; vanaf 2008 is er echter een afname in dit aantal te zien. Een kwart van de arrestanten stroomde in 2009 in, omdat een opgelegde taakstraf (deels) was mislukt. Ook dit aantal personen is gestegen sinds 2004, maar de laatste jaren is er sprake van een afvlakking van de groei (zie figuur 7.2).

Figuur 7.2 Instroom arrestanten naar aard

* Incl. hechtenis.

** Incl. gijzelingen niet-betaalde verkeersboetes (Wet Mulder), niet-betaalde schadevergoedingsmaatregelen (Wet Terwee) en ontnemingsmaatregel ('Pluk ze').

*** Incl. SOV/ISD, tbs-passanten, jeugddetentie, bewaring uitlevering, bewaring i.h.k.v. WOTS, overig en onbekend.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.2 in bijlage 4.

Bron: DJI

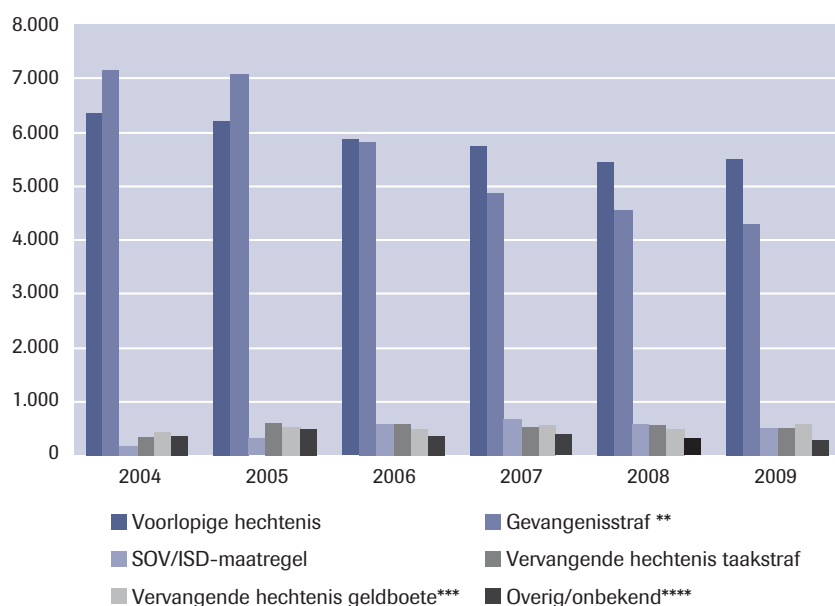
Na een periode van groei in de jaren 2000-2005, daalt de detentiecapaciteit voor strafrechtelijk gedetineerden. In 2009 is de detentiecapaciteit gedaald tot ongeveer 13.700 plaatsen, tegen 15.600 in 2005 (zie tabel 7.3 in bijlage 4). Het aantal gedetineerde personen in het gevangeniswezen is gedurende de laatste jaren gedaald. Op 30 september 2009 telde het gevangeniswezen bijna 11.700 gedetineerde personen. In 2004 ging het nog om 14.800 personen. Twee derde van de gedetineerden was in 2009 tussen de 20 en 40 jaar oud en rond de 7% was vrouw (zie tabel 7.5 in bijlage 4). Deze percentages zijn de afgelopen jaren nagenoeg stabiel gebleven.

Wanneer in meer detail wordt gekeken naar de populatie in het gevangeniswezen, blijkt dat het aantal voorlopig gehechten licht in omvang is afgenomen, van circa 6.400 in 2004 tot 5.500 in 2009. Daarmee is dit nog wel de grootste categorie in het gevangeniswezen de laatste paar jaar. Ook het aantal personen met een gevangenisstraf daalde. Ging het in 2004 nog om 7.000 personen met een gevangenisstraf, in 2009 is dit gedaald tot bijna 4.200 personen. Het aantal personen met een SOV/ISD-maatregel⁵ is

⁵ De ISD-maatregel is sinds 2004 ingevoerd en vervangt de SOV-maatregel. De ISD-maatregel kent een bredere doelgroep dan de SOV-maatregel (zie hoofdstuk 2).

daarentegen sinds 2004 gestegen van ongeveer 200 tot circa 600 in 2008; in 2009 is dit aantal gedaald tot 500. Het aantal gedetineerden van wie de taakstraf is mislukt, schommelt de laatste paar jaar rond de 500. Het aantal gedetineerden vanwege het niet betalen van een geldboete schommelt de laatste paar jaar eveneens rond de 500. In 2009 is er echter sprake van een lichte stijging in dit aantal tot 600 (zie figuur 7.3).

Figuur 7.3 Populatie gevangeniswezen naar verblijfstitel*

* Peilmoment 30 september.

** Incl. hechtenis.

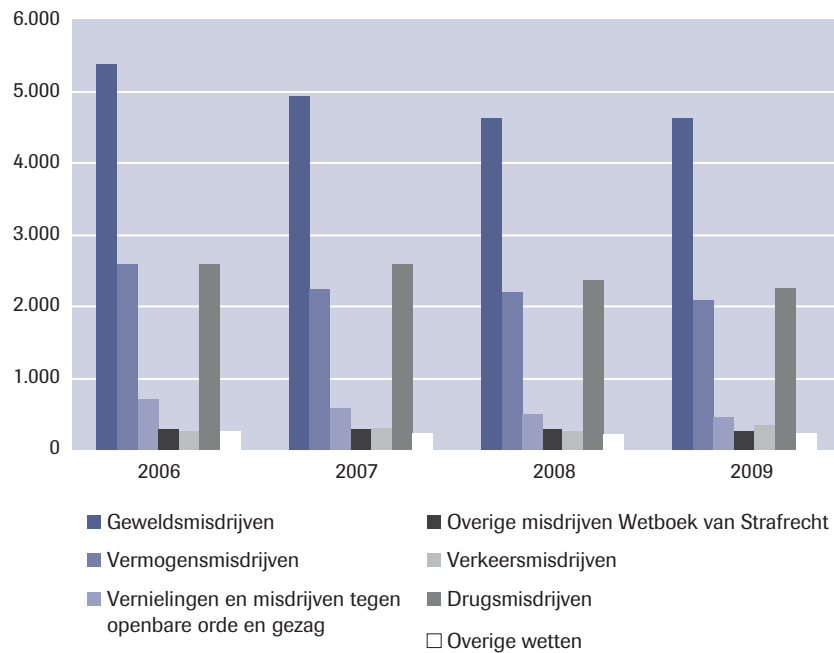
*** Incl. gijzelingen niet-betalde verkeersboetes (Wet Mulder), niet-betalde schadevergoedingsmaatregelen (Wet Terwee) en ontnemingsmaatregel ('Pluk ze').

**** Tbs-passanten, plaatsing in een psychiatrische inrichting, bewaring uitlevering, bewaring i.h.k.v. WOTS, overig en onbekend.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.5 in bijlage 4.

Bron: DJI

Van de personen van wie het delicttype bekend is, zit twee vijfde in het gevangeniswezen vanwege een geweldsmisdrijf, ongeveer een vijfde vanwege een drugsmisdrijf en eveneens een vijfde voor een vermogensmisdrijf. Deze aandelen zijn de laatste jaren niet wezenlijk veranderd (zie figuur 7.4).

Figuur 7.4 Populatie gevangeniswezen naar soort misdrijf*

* Peilmoment 30 september.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.5 in bijlage 4.

Bron: DJI

Ruim 40% van de veroordeelde gedetineerden (peilmoment 30 september) zit in een PI⁶ voor een straf korter dan een jaar. Een nadere uitsplitsing laat zien dat het aantal gedetineerden met een strafdure van 1 tot 3 maanden in de periode 2004-2009 schommelt tussen de 600 en 1.000. Het aantal gedetineerden met een strafdure van 3 tot 4 jaar daalt van 2004 tot 2009. Ook het aantal gedetineerden met een strafdure van 4 tot 8 jaar daalt gedurende deze periode. Het aantal gedetineerden dat een straf van 8 jaar of meer uitzit, schommelt van 2004-2009 rond 300, met een piek van 400 in 2007 (zie tabel 7.5 in bijlage 4).

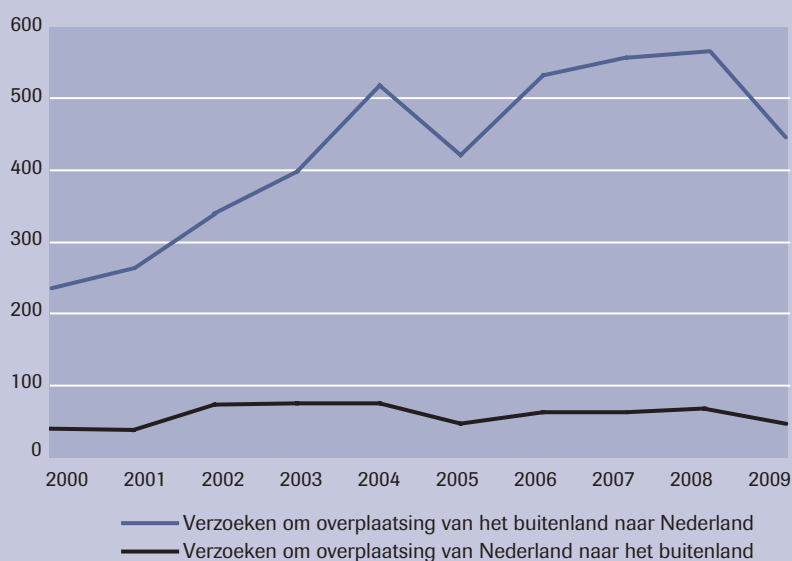
Een kwart van de gedetineerde personen verbleef minder dan 2 weken in een PI, terwijl een vijfde een verblijfsduur had tussen de 1 en 3 maanden. Eveneens een vijfde had een verblijfsduur van 3 tot 6 maanden. Minder dan één op de tien gedetineerden verbleef een half jaar tot een jaar in een gevangenis. Eveneens nog geen tiende verbleef langer dan een jaar in een gevangenis (zie tabel 7.6 in bijlage 4).

6 Een extramuraal verblijf wordt hier ook onder gerekend.

Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (WOTS)

In het buitenland gevonniste Nederlandse gedetineerden kunnen hun gevangenisstraf ook in Nederland uitzitten. Dit kan alleen als Nederland met het betreffende land een verdrag heeft gesloten. Hierop van toepassing zijnde verdragen zijn geïmplementeerd in de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen (WOTS). De gedachte achter deze wet is dat het zowel uit een oogpunt van resocialisatie als op humanitaire gronden de voorkeur verdient om gedetineerden een vrijheidssanctie in het eigen land te laten ondergaan. Het aantal gedetineerden dat in het kader van de WOTS een verzoek doet om vanuit het buitenland naar Nederland te worden overgebracht, is aanzienlijk groter dan omgekeerd. In 2009 waren er ongeveer 450 verzoeken om overplaatsing van het buitenland naar Nederland (zie onderstaande figuur). Deze verzoeken kwamen vooral uit Duitsland en Spanje, gevolgd door België en Groot-Brittannië. Omgekeerd ging het om nog geen 50 verzoeken, hoofdzakelijk van Duitsland en Frankrijk (zie tabel 7.9 in bijlage 4).

Figuur Verzoeken om overplaatsing in het kader van de WOTS

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.8 in bijlage 4.

Bron: Directie Juridische & Operationele Aangelegenheden (Ministerie van Justitie)

7.1.2 Tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel

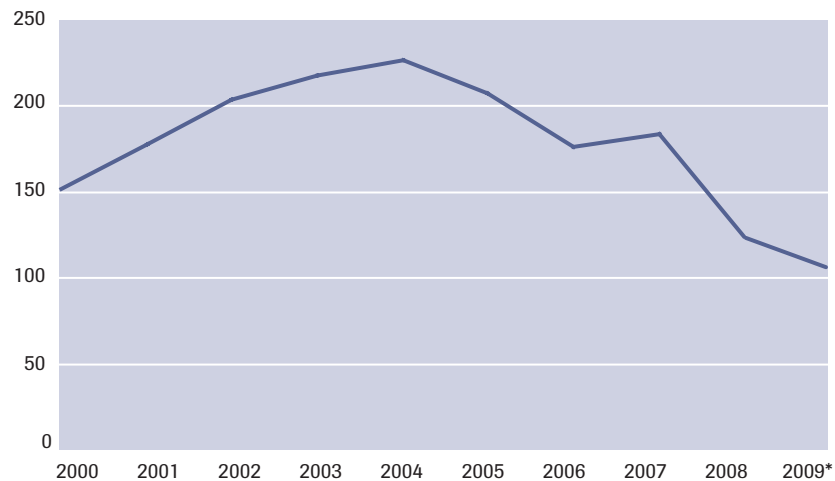
Een rechter kan tbs opleggen wanneer op een delict een minimumstraf van 4 jaar of meer staat en er is aangetoond dat iemand (deels) ontoerekeningsvatbaar is. Vaak is er dan sprake van een persoonlijkheidsstoornis en/of ernstige psychische ziekte. Doorgaans wordt de maatregel

opgelegd aan meerderjarigen. De sector DForZo van DJI voert deze maatregel uit.

Er bestaan twee vormen van tbs, namelijk met voorwaarden en met bevel tot verpleging (zie hoofdstuk 2). Omdat dit geen strafrechtelijke sancties zijn, valt tbs met voorwaarden buiten het bestek van dit hoofdstuk. De rest van deze paragraaf gaat over tbs met bevel tot verpleging.

Van 2000 tot 2004 steeg de instroom van het aantal tbs-gestelden met bevel tot verpleging van 150 tot circa 225. Na dit jaar zet echter een daling in dit aantal in; in 2009 is de instroom van het aantal tbs-gestelden gedaald tot bijna 110 (zie figuur 7.5).

Figuur 7.5 Instroom van tbs-gestelden met bevel tot verpleging

* De instroom in 2009 betreft een voorlopig cijfer.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.10 in bijlage 4.

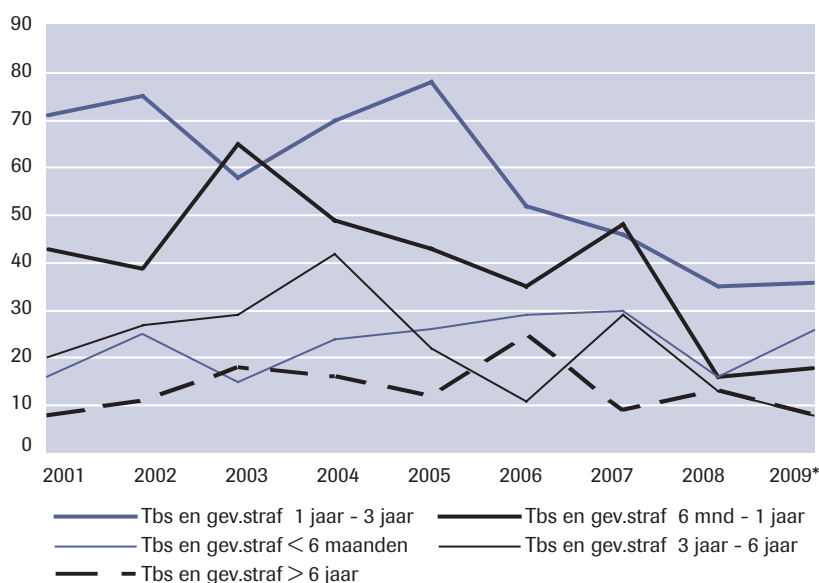
Bron: DJI

Tbs kan ook worden opgelegd in combinatie met een gevangenisstraf. De tbs gaat dan in nadat de veroordeelde de gevangenisstraf heeft uitgezeten. Wanneer een derde van de opgelegde gevangenisstraf is uitgezeten, komt de veroordeelde al in aanmerking voor overplaatsing in een forensisch psychiatrisch centrum (FPC) (Fokkens-regeling).⁷ De instroom van het aantal tbs-gestelden met een gevangenisstraf van 1 tot 3 jaar daalt sinds 2005. Ook de instroom van de groep met een gevangenisstraf van 6 maanden tot een jaar is gedaald van ruim 60 in 2003 tot bijna 20 in 2009. Van 2003 tot 2009 schommelde het aantal instromers met een gevangenisstraf van minder dan 6 maanden tussen de 15 en 30. In 2009 was dit aantal

⁷ De Fokkens-regeling is per 2010 opgeschort.

30 instromers. Zowel de groep met een gevangenisstraf van 3 tot 6 jaar en 6 jaar of meer jaar nam in 2009 in aantal af (zie figuur 7.6).

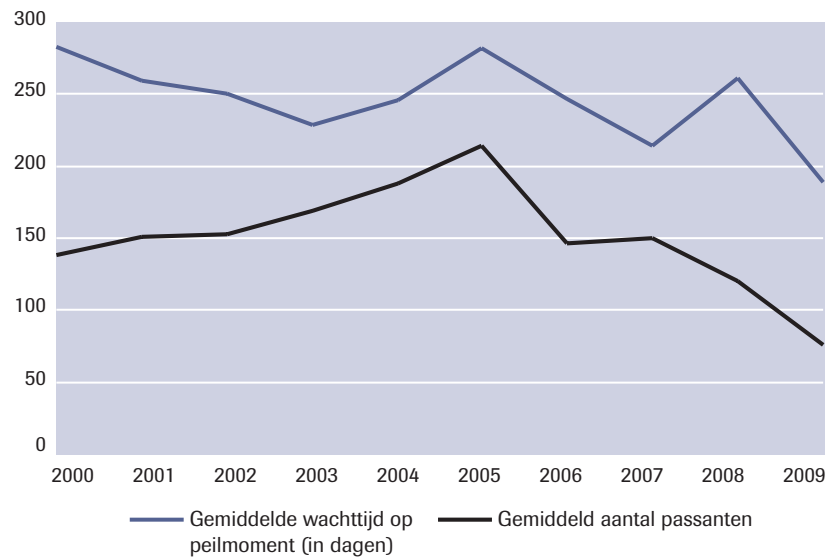
Figuur 7.6 Instroom van tbs-gestelden in combinatie met gevangenisstraf

* De instroom in 2009 betreft een voorlopig cijfer.
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.11 in bijlage 4.
Bron: DJI

De capaciteit van de FPC's stijgt al enige tijd. In 2009 is de capaciteit met meer dan 1.000 plaatsen toegenomen ten opzichte van 2000 (zie tabel 7.10 in bijlage 4). Desondanks is er in 2009 nog altijd een (beperkt) tekort aan plaatsen in een FPC.

Wanneer er een tekort aan plaatsen in een FPC is, verblijven personen na de aanvang van de termijn van tbs in een huis van bewaring of een gevangenis, in afwachting van de daadwerkelijke plaatsing in een FPC. Deze personen krijgen de status tbs-passant in het gevangeniswezen. Het gemiddelde aantal tbs-passanten steeg van 140 naar 210 in de periode 2000-2005. Nadien is er sprake van een nagenoeg dalende trend tot bijna 80 passanten in 2009. De gemiddelde wachttijd volgt nagenoeg dezelfde ontwikkeling als het aantal tbs-passanten. Alleen in 2008 steeg de gemiddelde wachttijd weer na een paar jaren van daling. In 2009 daalt de wachttijd weer tot 190 dagen (zie figuur 7.7).

Figuur 7.7 Tbs-passanten en wachttijd

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.12 in bijlage 4.

Bron: DJI

Het aantal tbs-gestelden dat in behandeling was in een FPC, neemt voortdurend toe. In 2009 is dit aantal opgelopen tot ruim 2.100 (zie tabel 7.13 in bijlage 4).

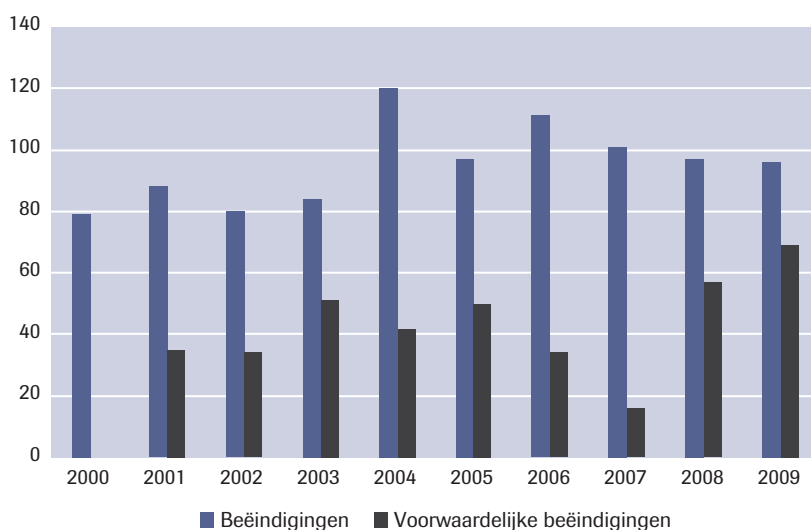
De gemiddelde leeftijd van de personen in een FPC schommelde de afgelopen tien jaar tussen 35 en 40 jaar. Rond de 5% van de tbs-populatie is vrouw. Dit percentage is in de laatste tien jaar nagenoeg onveranderd gebleven (zie tabel 7.14 in bijlage 4).

Wanneer het verantwoord wordt geacht dat een tbs-gestelde buiten de kliniek verblijft, omdat hij niet meer als delictgevaarlijk wordt gezien, mag deze met proefverlof. De tbs-gestelde woont dan met toestemming buiten het FPC (extramuraal). Wel moet hij zich houden aan de voorwaarden uit het proefverlofplan. De reclassering begeleidt het proefverlof, maar de persoon valt onder verantwoordelijkheid van het FPC (DJI, 2010). Het aantal tbs-gestelden met proefverlof is gedaald na 2004 van 130 tot 80 proefverloven in 2009. De gemiddelde duur van de proefverloven is echter toegenomen. In 2009 bedroeg deze 970 dagen, ten opzichte van 480 dagen in 2000 (zie tabel 7.10 in bijlage 4). Een proefverlof wordt nauwlettend in de gaten gehouden. Indien nodig kan dit verlof direct worden ingetrokken.

Het aantal beëindigingen van tbs is al jaren lager dan de instroom, maar in 2008 werd het verschil tussen instroom en uitstroom kleiner. Bijna

100 personen stroomden dat jaar uit, tegenover een instroom van bijna 110. Een deel van de beëindigingen is overigens voorwaardelijk. Na een grillig beeld van 2000 tot 2007 stijgt het aantal voorwaardelijke beëindigingen na 2007 fors van 16 tot 70 in 2009 (zie figuur 7.8).

Figuur 7.8 Tbs-beëindigingen

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.10 in bijlage 4.
Bron: DJI

7.1.3 Tenuitvoerlegging van sancties in de Justitiële Jeugdinrichtingen

De tenuitvoerlegging van de jeugddetentie en PIJ-maatregel valt onder de sector Justitiële Jeugdinrichtingen (JJI) van DJI. Deze sancties worden doorgaans opgelegd aan minderjarigen.⁸

Van 2000 tot 2004 neemt de strafrechtelijke instroom van minderjarigen in de JJI overwegend toe, na 2004 zet een daling in. In 2009 bedraagt de instroom 2.300 tegen 3.300 in 2004. De instroom van het aantal minderjarigen in jeugddetentie schommelt sinds 2004 rond de 400, na een aanvankelijke stijging van 2000 tot 2004 (zie figuur 7.9).

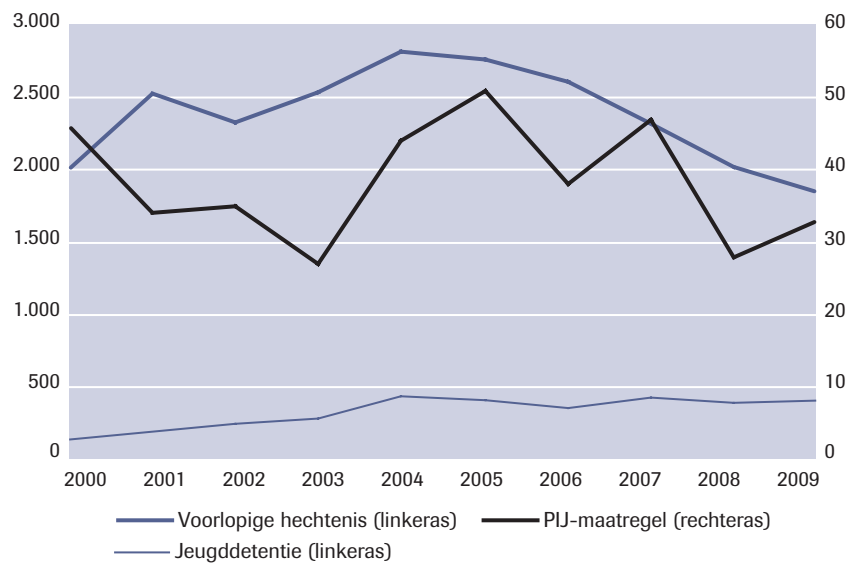
Het aantal instromers met een PIJ-maatregel schommelde tussen de 30 en 50 in de periode van 2000 tot 2009. Net als bij het gevangeniswezen stromen ook voorlopig gehechten in in de JJI. Hun aantal steeg tot 2004, waarna de instroom weer afnam. In 2009 ging het om 2.300 voorlopig gehechten; in 2004 waren dit er nog duizend meer. In verreweg de meeste

⁸ Overigens kunnen volwassen veroordeelden in bepaalde gevallen ook een jeugddetentie opgelegd krijgen. Omgekeerd kunnen jeugdigen ook een sanctie opgelegd krijgen volgens het volwassenstrafrecht.

gevallen wordt de voorlopige hechtenis omgezet in een PIJ-maatregel dan wel een jeugddetentie. Net als bij veroordeelden in het gevangeniswezen zit een groot deel van de minderjarigen in het verlengde van de voorlopige hechtenis het restant van de opgelegde sanctie uit.

Figuur 7.9 Instroom in de JJI naar verblijfstitel

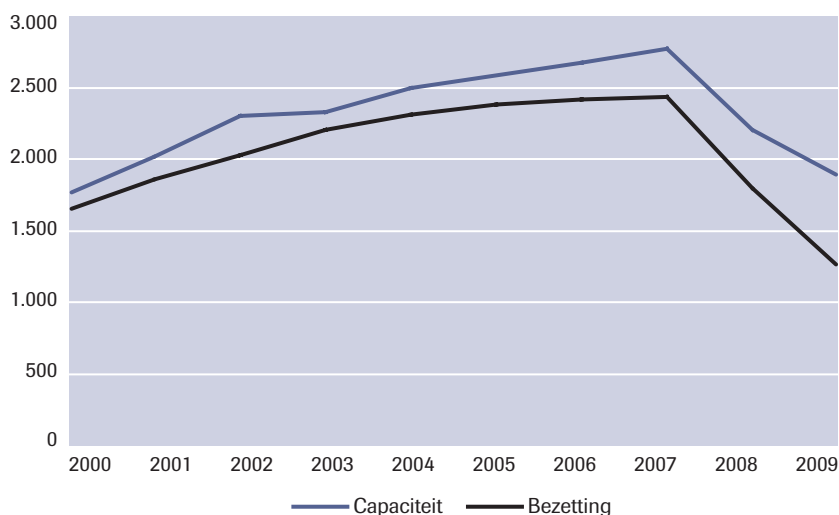

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.15 in bijlage 4.

Bron: DJI

Was de gemiddelde capaciteit van de JJI's in 2000 nog bijna 1.800 plaatsen, in 2007 was dit opgelopen tot bijna 2.800 plaatsen. Na 2007 zet echter een daling in; in 2009 bedraagt deze capaciteit ongeveer 1.900 plaatsen (zie figuur 7.10). Deze daling is (deels) het gevolg van de wijziging van de Wet op de Jeugdzorg per 1 januari 2008, welke de scheiding tussen strafrechtelijke en civielrechtelijke minderjarigen inhoudt (zie hoofdstuk 2).⁹ Het aantal plaatsen voor de civielrechtelijken wordt deels gerealiseerd door delen van de bestaande JJI om te bouwen tot gesloten jeugdzorginstellingen, die vallen onder Jeugd en Gezin.

⁹ De scheiding tussen strafrechtelijke en civielrechtelijke minderjarigen is per 1 januari 2010 volledig gerealiseerd.

Figuur 7.10 Gemiddelde bezetting en capaciteit van de JJI*

* Peilmoment is ultimo september.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.17 in bijlage 4.

Bron: DJI

Het aantal minderjarigen met een PIJ-maatregel op peilmoment ultimo september is met 10% gestegen in 2009 ten opzichte van 2000. Het beeld van het aantal minderjarigen met voorlopige hechtenis is grillig van 2000 tot 2005, na 2005 treedt er een daling op, waarna weer een stijging volgt. Het aantal minderjarigen met een jeugddetentie schommelt in de periode 2000-2009 rond de 5% (zie tabel 7.17 in bijlage 4).

Het aantal jeugdigen met een lopende PIJ-maatregel in een JJI is gedaald tot 440 in 2009. In 2000 was dit aantal nog 560 (zie tabel 7.16 in bijlage 4). Het aantal minderjarigen dat uit een JJI is onvlucht is eveneens gedaald in de periode 2000-2009, evenals het aantal onttrekkingen, respectievelijk van 30 tot 10 en van 700 tot 400 (zie tabel 7.17 in bijlage 4).

7.2 Extramurale sancties

Naast de sancties die intramuraal ten uitvoer worden gelegd onder de verantwoordelijkheid van de verschillende sectoren van DJI, zijn er ook sancties die extramuraal ten uitvoer worden gelegd. In deze paragraaf komt de taakstraf aan meerder- en minderjarigen aan bod. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan toezichten.

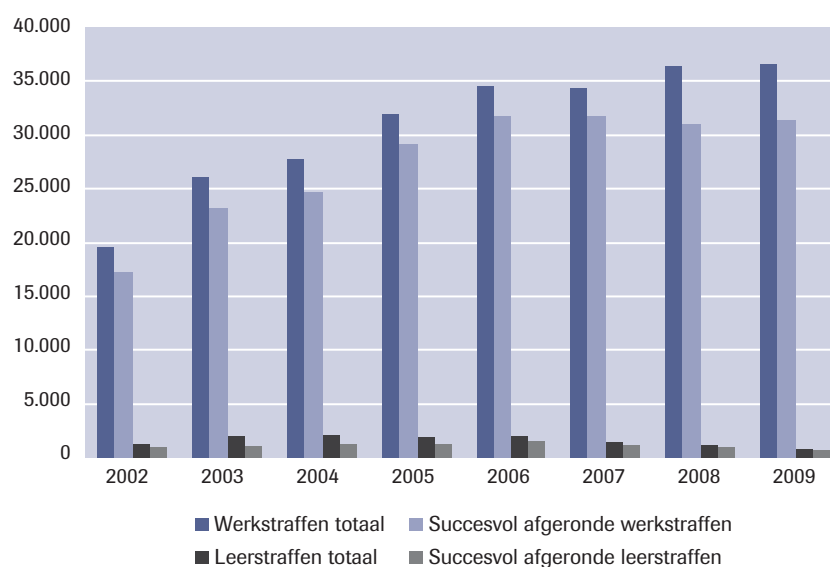
De gedragsbeïnvloedende maatregel (zie hoofdstuk 2) valt ook onder de extramurale sancties, maar komt hier niet aan de orde, omdat er (nog) geen cijfers beschikbaar zijn.

7.2.1 Tenuitvoerlegging van de taakstraf bij meerderjarigen

De tenuitvoerlegging van de taakstraf bij meerderjarigen geschiedt onder verantwoordelijkheid van de reclassering. In 2009 was ongeveer 85% van de taakgestrafden man en ruim 40% in de leeftijd van 18-30 jaar. Deze aantallen zijn nagenoeg stabiel gebleven de afgelopen jaren (zie tabel 7.19 in bijlage 4).

Het totale aantal bij de reclassering afgesloten¹⁰ taakstraffen steeg voortdurend van 20.900 in 2002 tot 37.700 in 2008, maar in 2009 treedt er een daling op tot 37.400 taakstraffen. Ruim 95% van de afgesloten taakstraffen was een werkstraf. Van de werkstraffen is circa 85% succesvol uitgevoerd (zie figuur 7.11).

Figuur 7.11 Totaal en succesvol afgeronde taakstraffen naar soort

Voor de corresponderende gegevens zie tabel 7.18 in bijlage 4.

Bron: Reclassering Nederland

Naast werkstraffen worden ook leerstraffen ten uitvoer gelegd. Het aantal leerstraffen loopt sinds enige jaren terug, hetgeen het gevolg is van een beleidswijziging binnen de reclassering. In plaats van leerstraffen biedt de reclassering steeds vaker erkende gedragsinterventies aan.¹¹ In de toekomst is het de bedoeling dat de leerstraffen volledig plaatsmaken voor

¹⁰ Het betreft hier zowel voltooide als voortijdig beëindigde taakstraffen. Dat laatste is bijvoorbeeld het geval als de reclassant de afspraken niet nakomt.

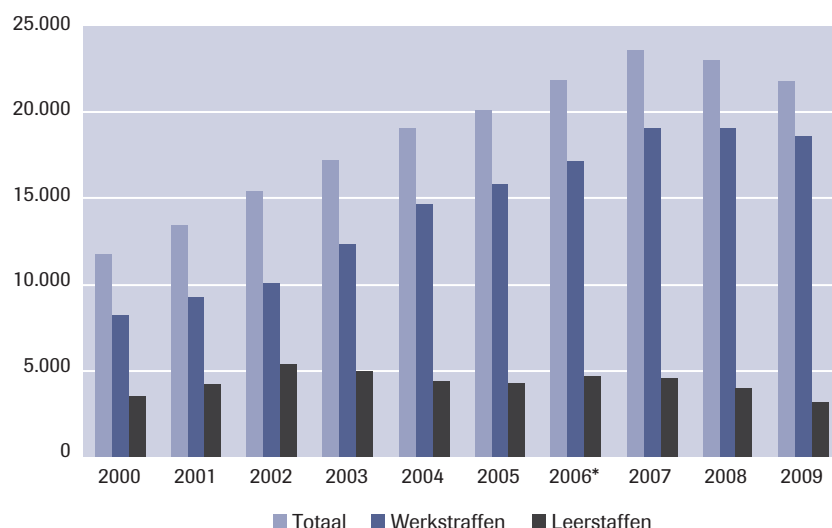
¹¹ Gedragsinterventies vallen buiten het bestek van dit hoofdstuk.

erkende gedragsinterventies. De reclassering adviseert rechters ook om minder vaak leerstraffen op te leggen (bron: RN).

7.2.2 Tenuitvoerlegging van de taakstraf bij minderjarigen

De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de taakstraf bij minderjarigen. Tot 2007 steeg het aantal gestarte taakstraffen voortdurend, maar in 2008 zette een daling in. In 2009 is het aantal taakstraffen gedaald tot 21.800 ten opzichte van 23.600 taakstraffen in 2007. Het aantal werkstraffen opgelegd aan minderjarigen nam tussen 2000 en 2008 toe, in 2009 treedt er een daling op in dit aantal. Het aantal leerstraffen neemt vanaf 2008 af na een aanvankelijke stijging van 2000 tot 2007 (zie figuur 7.12).

Figuur 7.12 Gestarte taakstraffen minderjarigen bij de RvdK

* De aantallen van 2006 zijn een schatting op basis van 83% van het totale aantal taakstraffen in 2006.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.21 in bijlage 4.

Bron: RvdK

Het OM en de rechter leggen ieder ongeveer evenveel taakstraffen op aan minderjarigen.¹² Het merendeel van de taakstraffen aan minderjarigen is een OM-taakstraf, maar in 2009 zijn de taakstraffen juist voor het grootste

¹² Het OM legt strikt genomen geen sanctie op, maar kan de verdachte een transactie aanbieden. Met de invoering van de Wet OM-afdoening kan het OM overigens wel een sanctie opleggen (zie hoofdstuk 2 en paragraaf 7.3.2).

deel afkomstig van de rechter (zie tabel 7.22 in bijlage 4). OM-taakstraffen onderscheiden zich van die volgens het rechtersmodel doordat ze doorgaans voor lichtere vergrijpen worden opgelegd en daarom gemiddeld relatief kort zijn, vaak een werkstraf zijn en zelden een combinatiestraf. Ook kennen ze een lager misluktingspercentage.

Wanneer een jongere tijdens de tenuitvoerlegging van de taakstraf weer de fout in gaat, wordt de taakstraf stopgezet en volgt hierover berichtgeving aan de OvJ. In het geval de taakstraf was opgelegd door de rechter, kan de OvJ de tenuitvoerlegging van de vervangende jeugddetentie bevelen. Mislukte OM-taakstraffen gaan retour naar het parket, waar men besluit wat er met de zaak gaat gebeuren (bijvoorbeeld dagvaarden of herkansen van de taakstraf). Het slagingspercentage van de taakstraffen (OM en ZM) die zijn opgelegd aan minderjarigen is ruim 85% in 2009; in 2000 bedroeg dit percentage nog 75 (zie tabel 7.22 in bijlage 4).

7.2.3 Tenuitvoerlegging van toezichten

Iemand kan ook een voorwaardelijke sanctie krijgen. Een voorwaarde kan zijn dat iemand onder (eventueel elektronisch) toezicht van de reclasering komt te staan voor een periode van twee jaar. Worden de voorwaarden niet nageleefd, dan moet de persoon de straf alsnog uitzitten. In 2009 voerde de reclasering ruim 9.000 toezichten uit tegenover 3.000 toezichten in 2002. Het merendeel van de toezichten (65% in 2009) werd gehouden naar aanleiding van een voorlopige veroordeling, een vijfde naar aanleiding van een schorsing en 10% naar aanleiding van een penitentiair programma met of zonder elektronisch toezicht (zie tabel 7.20 in bijlage 4).

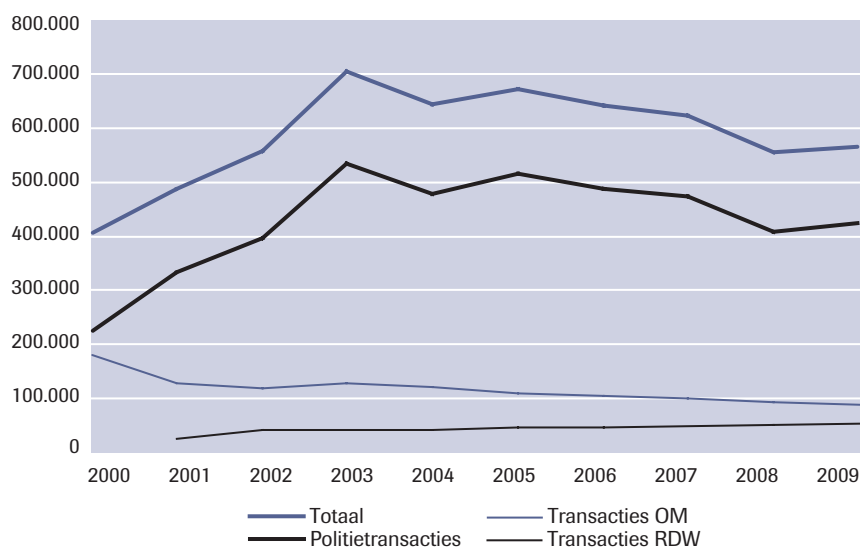
7.3 Financiële sancties

Naast de intra- en extramurale sancties kunnen ook financiële sancties, zoals een transactie of geldboete, worden opgelegd. Het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van deze sancties (zie hoofdstuk 2). Zowel meerderjarigen als minderjarigen komen voor financiële sancties in aanmerking. Deze paragraaf maakt daarin geen onderscheid vanwege de kleine aantallen bij minderjarigen. Naast bovengenoemde sancties is er nog de tenuitvoerlegging van de verbeurdverklaring en de ontzegging rijbevoegdheid. Wegens gebrek aan cijfers zijn deze onderdelen buiten beschouwing gelaten.

7.3.1 Tenuitvoerlegging van de transactie

Een transactie houdt in dat de verdachte een geldsom betaalt ter voorkoming van verdere vervolging.¹³ Naast het OM kunnen ook de politie en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW) een geldsomtransactie aanbieden. Drie op de vier geldsomtransacties zijn politietransacties. De overige transacties komen van het OM (ongeveer 15%) en de RDW (ongeveer 10%).¹⁴ Na een stijging van het aantal geregistreerde geldsomtransacties van 2000 tot 2005 is er vanaf 2006 sprake van een daling in dit aantal; in 2009 volgt weer een stijging van het aantal geldsomtransacties (zie figuur 7.13). Deze ontwikkeling wordt vooral veroorzaakt door het aantal politietransacties. Het totale geïncasseerde bedrag aan geldsomtransacties bedraagt in 2009 bijna 75 miljoen euro. In 2000 was dit bedrag nog circa 40 miljoen euro (zie tabel 7.23 in bijlage 4).

Figuur 7.13 Bij het CJIB geregistreerde geldsomtransacties

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.23 in bijlage 4.

Bron: CJIB

13 Op termijn zal de bestaande transactie volledig worden vervangen door de OM-straftbeslissing (zie paragraaf 7.3.2 en hoofdstuk 2).

14 Het betreft hier ook overtredingen. Overtredingen vallen buiten het bestek van deze publicatie, maar zijn hier wel opgenomen, omdat hier geen onderscheid naar misdrijf en overtreding kon worden gemaakt.

7.3.2 *Tenuitvoerlegging van de OM-strafbeschikking*

Met de invoering van de Wet OM-afdoening in februari 2008 kan het OM een (lichte) strafzaak afdoen in de vorm van een OM-strafbeschikking (zie hoofdstuk 2). Inmiddels hebben ook bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's) van gemeenten en andere bestuurlijke instanties en politieagenten deze bevoegdheid gekregen in de vorm van respectievelijk bestuurlijke strafbeschikkingen en politiestrafbeschikkingen. In 2009 zijn er 26.500 OM-strafbeschikkingen aangeleverd bij het CJIB. Ongeveer de helft van de strafbeschikkingen is afkomstig van de politie. Circa 14.500 strafbeschikkingen werden door het CJIB afgedaan in 2009. Bij de helft van alle strafbeschikkingen ging het om de betaling van een boete (zie tabel 7.24 in bijlage 4).

7.3.3 *Tenuitvoerlegging van de geldboete*

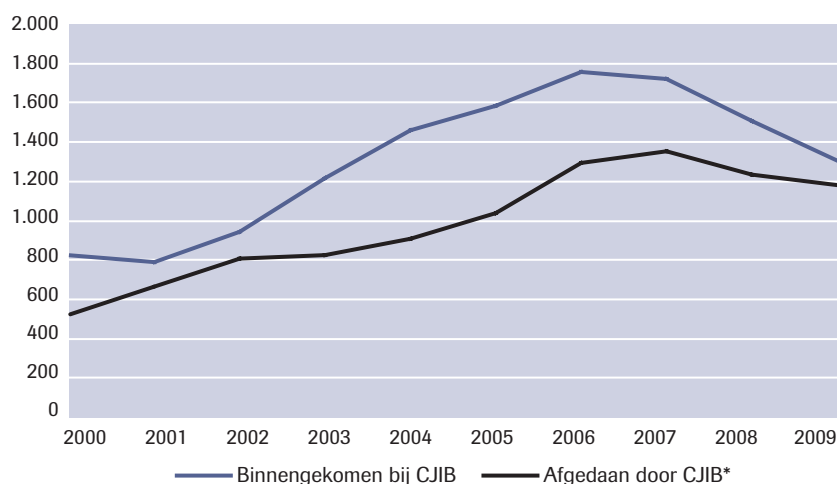
In totaal zijn er in 2009 45.000 geldboetes naar aanleiding van een misdrijf¹⁵ binnengekomen bij het CJIB. Het aantal te innen boetes is hiermee weer gestegen ten opzichte van 2007 en 2008. Het totaal te innen bedrag aan boetes bedroeg bijna 35 miljoen euro in 2009. Het gemiddeld te innen boetebedrag fluctueert tussen de € 700 en € 900 tussen 2000 en 2009. Het merendeel van de te innen geldboetes wordt binnen twee jaar betaald. Het aantal geldboetes dat niet werd betaald, met als gevolg een vervangende hechtenis, is sinds 2000 wel toegenomen (zie tabel 7.25 in bijlage 4).

7.3.4 *Tenuitvoerlegging van de ontnemingsmaatregel*

Rechters kunnen wederrechtelijk verkregen voordeel aan veroordeelden ontnemen ('Pluk-ze' wetgeving, zie hoofdstuk 2). Het aantal binnengekomen ontnemingsmaatregelen bij het CJIB is na jarenlange stijging tot 2006, vanaf 2007 weer aan het dalen. In 2009 is dit aantal gedaald tot 1.300 tegen bijna 1.800 binnengekomen ontnemingsmaatregelen in 2006. Het aantal afdoeningen volgt nagenoeg dezelfde ontwikkeling als de instroom (zie figuur 7.14). Het gemiddelde initiële vorderingsbedrag schommelt de laatste vier jaar rond de € 13.000 (zie tabel 7.26 in bijlage 4).

¹⁵ In voorgaande edities van C&R waren ook overtredingen begrepen. De hier gepresenteerde cijfers betreffen alleen misdrijven. Excl. WAHV-zaken.

Figuur 7.14 Bij het CJIB binnengekomen en afgedane ontnemingsmaatregelen

* Inclusief de afdoeningen die als 'oninbaar' zijn geboekt, bijvoorbeeld als de persoon is overleden. Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.26 in bijlage 4.

Bron: CJIB

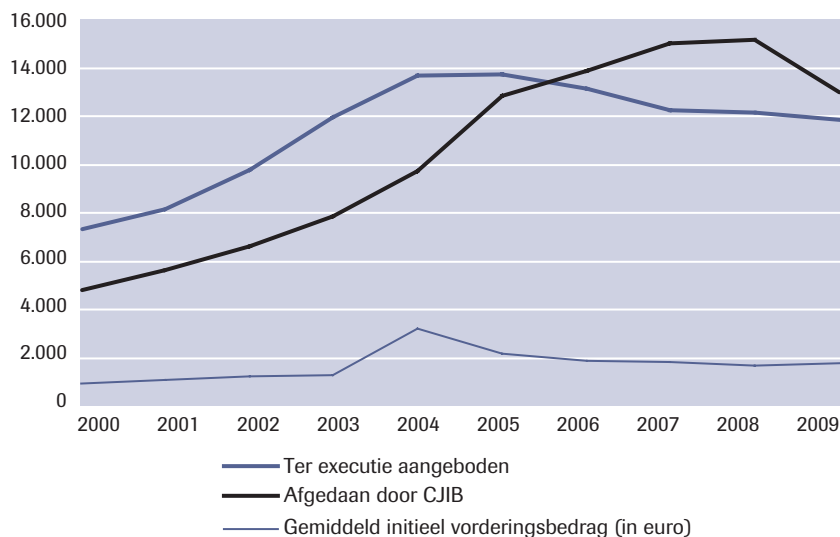
7.3.5 Tenuitvoerlegging van de schadevergoedingsmaatregel

De rechter kan ook een schadevergoedingsmaatregel opleggen (Wet Terwee, zie hoofdstuk 2). Het aantal aan het CJIB ter executie aangeboden schadevergoedingsmaatregelen steeg tot 2004. Vanaf 2005 is er echter sprake van een daling. Het aantal schadevergoedingsmaatregelen dat werd afgedaan door het CJIB volgde lange tijd de ontwikkeling van het aanbod, maar sinds 2006 is het aantal afgedane schadevergoedingsmaatregelen zelfs hoger dan het aantal dat binnenkomt. Het gemiddelde initiële vorderingsbedrag voor schadevergoedingsmaatregelen heeft een piek in 2004. Na 2004 zet in 2005 eerst een sterke daling in van dit bedrag, waarna vervolgens een meer geleidelijke daling plaatsvindt tussen 2006 en 2009. In 2009 bedroeg het gemiddelde initiële vorderingsbedrag € 1.800 (zie figuur 7.15).

Ongeveer 80% van de schadevergoedingsmaatregelen werd afgedaan door volledige betaling in 2009. Het aantal personen dat vervangende hechtenis onderging omdat ze niet aan de betaling voldeden, is toegenomen van 5% in 2002 tot 15% in 2009 (zie tabel 7.27 in bijlage 4).

Figuur 7.15 Bij het CJIB binnengekomen en afgedane schadevergoedingsmaatregelen en gemiddeld initieel vorderingsbedrag

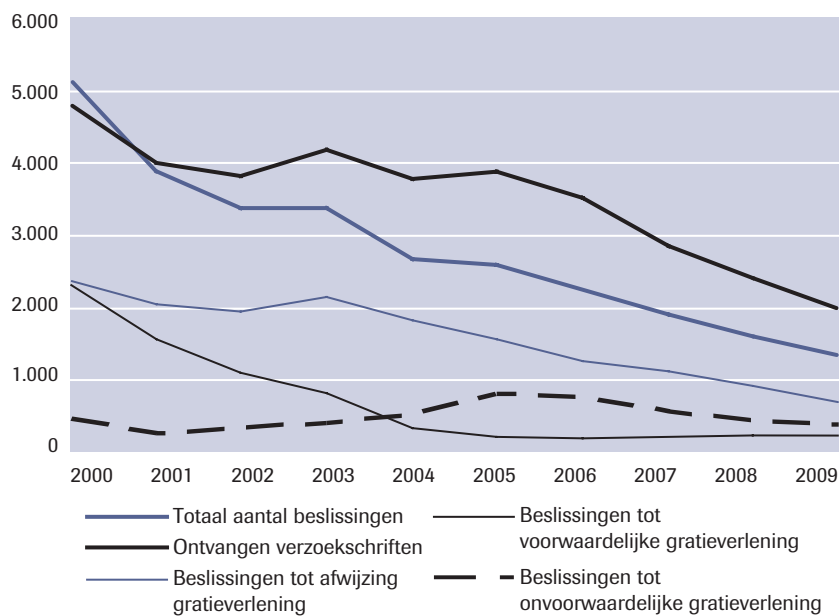
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.27 in bijlage 4.

Bron: CJIB

7.4 Gratie

In bepaalde gevallen kan het voorkomen dat een veroordeelde onder zijn straf kan uitkomen of in aanmerking komt voor strafvermindering door middel van het verlenen van gratie. Het aantal te nemen beslissingen voor een gratieverzoek neemt al geruime tijd af. In 2000 waren er nog 5.200 beslissingen, in 2009 is dit aantal gedaald tot 1.300 (zie figuur 7.16). Ongeveer de helft van de beslissingen is een afwijzing. In 2004 werd nog bij minder dan een derde van de beslissingen het verzoek om gratie toegewezen. Sinds 2004 stelt het ministerie van Justitie vaker niet dan wel voorwaarden bij het verlenen van gratie. In 2009 ging het om 390 onvoorwaardelijke graties, tegenover 240 gratieverleningen met voorwaarden. Een voorwaarde is bijvoorbeeld dat de veroordeelde een taakstraf verricht. Wordt niet voldaan aan de voorwaarde, dan wordt de gratie teruggedraaid en moet de veroordeelde alsnog de volledige straf ondergaan.

Figuur 7.16 Beslissingen op gratieverzoeken

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 7.28 in bijlage 4.

Bron: CBS

8 De strafrechtsketen in samenhang

E.C. Leertouwer en S.N. Kalidien

- Het aantal door de politie geregistreerde misdrijven daalde in 2009 licht, tot iets meer dan 1 miljoen. Ook over de periode 2005-2008 vertoonde het aantal geregistreerde misdrijven een dalende trend.
- Het totale aantal taakstraffen (OM en ZM) daalde fors in 2009, na een stijgende trend tussen 2000 en 2008. Deze daling is vooral het gevolg van een sterke daling van het aantal OM-transacties in 2009. Het aantal door de rechter opgelegde taakstraffen vertoonde in 2009 een lichte daling. Dit beeld is vergelijkbaar met het beeld voor de minderjarigen.
- Het totale aantal financiële bestraffingen (OM en ZM) steeg licht in 2009, na een periode van daling tussen 2003 en 2008. Bij de minderjarigen daalde het aantal financiële bestraffingen in 2009, net als in 2008 en 2007.
- Het totale aantal vrijheidsbenemende sancties daalde in 2009. Ook over de periode 2003-2008 vertoonde het aantal vrijheidsbenemende sancties een dalende trend. Het aantal jeugddetenties daalt vanaf 2005.

In de hoofdstukken 3, 4, 5 en 6 zijn de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen beschreven. Zij geven achtereenvolgens een beeld van slachtoffers en criminaliteit, de geregistreerde criminaliteit, de opsporing en de vervolging en berechting van verdachten.¹ Ontwikkelingen die in de voorgaande hoofdstukken zijn besproken, worden in dit hoofdstuk op hoofdlijnen in onderlinge samenhang beschreven.² In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van een aantal redenen waarom een volledige vergelijking niet mogelijk is. Wanneer rekening wordt gehouden met de mogelijke vertekeningen en beperkingen, kunnen de ketenschakels wel degelijk naast elkaar worden gelegd, waardoor inzicht ontstaat in de ontwikkelingen en samenhangen tussen de onderdelen van de strafrechtsketen. Criminaliteit omvat in dit hoofdstuk, evenals elders in deze publicatie, misdrijven, met uitzondering van de Halt-waardige delicten voor minderjarigen, die ook betrekking kunnen hebben op een overtreding.³ In de rest van dit hoofdstuk wordt, om redenen van eenvoud, verder de term misdrijven gebruikt. Zoals reeds in de inleiding van deze publicatie is weergegeven (zie hoofdstuk 1), beperken de gegevens van de gehoorde verdachten zich tot en met 2007. Gegevens over geregistreerde criminaliteit worden in dit hoofdstuk alleen over de periode 2005-2009 weergegeven (zie hoofdstukken 1 en 4). Alle in dit hoofdstuk gepresen-

1 De tenuitvoerlegging van sancties komt hierbij niet aan bod, omdat de huidige gegevens met betrekking tot de tenuitvoerlegging niet toereikend zijn om zinvolle vergelijkingen met de opgelegde sancties te maken. Een reden is dat een groot deel van de opgelegde sancties al in voorlopige hechtenis wordt uitgezet en ook als zodanig in de informatiesystemen van DJI wordt doorgevoerd (zie ook hoofdstuk 7).

2 Een aandachtspunt hierbij is dat de verschillende onderdelen in de keten niet zonder meer naast elkaar kunnen worden gelegd, omdat de gegevens van de verschillende onderdelen van de keten afkomstig zijn uit verschillende informatiebronnen en andere teleenheden hebben (zie bijlage 3).

3 In de cijfers van het CJIB in hoofdstuk 7 zijn voor een deel ook overtredingen begrepen.

teerde gegevens over vervolging en berechting betreffen strafzaken in eerste aanleg.

De opbouw van dit hoofdstuk is als volgt. De samenhang in de strafrechtsketen wordt eerst belicht voor alle natuurlijke en rechtspersonen samen (paragraaf 8.1). Daarna worden de misdrijven die zijn gepleegd door minderjarigen apart belicht (paragraaf 8.2).

8.1 De strafrechtsketen in samenhang

Deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen in de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen in de periode 2000-2009 voor natuurlijke personen en rechtspersonen samen. Eerst wordt in paragraaf 8.1.1 het algemene beeld geschetst. Om de verschillen tussen misdrijfcategorieën in beeld te krijgen, wordt in de paragrafen 8.1.2 tot en met 8.1.5 de gang door de strafrechtsketen van een viertal soorten misdrijven in de periode 2000-2009 beschreven. Het betreft de geweldsmisdrijven, de vermogensmisdrijven, vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (hierna te noemen 'vernielingen') en de drugsmisdrijven.⁴ De drugsmisdrijven worden als aparte categorie belicht, aangezien ze als slachtofferloos misdrijf een beperkte rol spelen aan het begin van de strafrechtsketen, terwijl ze een relatief groot beslag leggen op de capaciteit van het gevangeniswezen.

8.1.1 Misdrijven in de strafrechtsketen

In elke fase van de keten vindt een selectieproces plaats (zie figuur 8.1).⁵ Dat proces begint al bij de registratie door de politie.⁶ Lang niet alle misdrijven worden bij de politie gemeld en niet alle meldingen worden door de politie geregistreerd. Slechts een deel van de misdrijven wordt opgehelderd. Het aantal verdachten dat de politie hoort, is dan ook aanzienlijk lager dan het aantal geregistreerde misdrijven. Overigens kan een verdachte meer dan één misdrijf hebben gepleegd.⁷ Van de verdachten die de politie hoort, wordt het merendeel ingeschreven bij het Openbaar Ministerie. De politie kan zelf bepaalde zaken met een minderjarige verdachte afdoen door middel van een politiesepot of een verwijzing naar een Halt-bureau (zie hoofdstuk 2). Ook kan de politie met meerderjarige

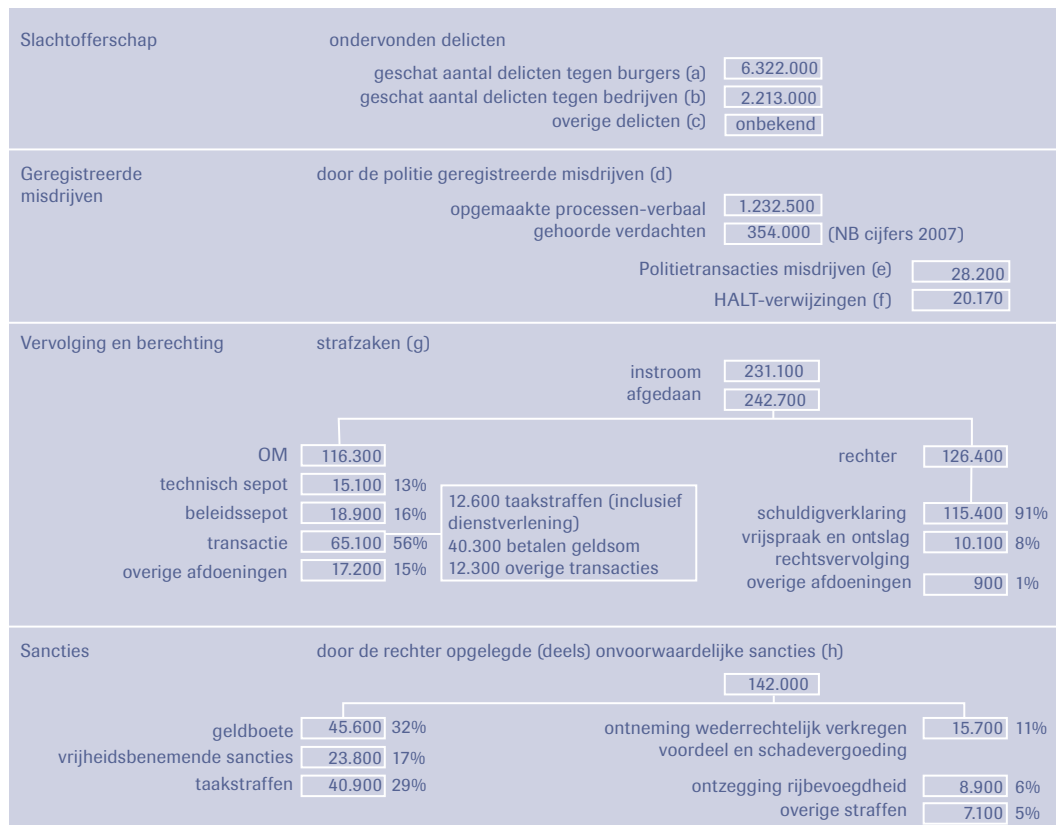
4 Zie bijlage 2 voor een gedetailleerde beschrijving van de misdrijfcategorieën.

5 Bij de interpretatie van dit selectieproces dienen de kanttekeningen in bijlage 3 in ogenschouw te worden genomen. Zo kunnen uitspraken als 'X%' van ketenonderdeel A stroomt door naar ketenonderdeel B' op grond van dit schema niet worden gedaan.

6 Inclusief Koninklijke Marechaussee.

7 Een relatief kleine groep verdachten is verantwoordelijk voor relatief veel geregistreerde misdrijven (Wartna & Tollenaar, 2004). Daartegenover staat dat een misdrijf door meer dan één dader kan zijn gepleegd. Voor de precieze definitie van gehoorde verdachte wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

Figuur 8.1 Misdrijven in de strafrechtsketen, 2009*

* De cijfers over gehoorde verdachten betreffen het jaar 2007.

- a Bron: Integrale Veiligheidsmonitor 2009 (IVM, 2010). Het geschatte aantal misdrijven tegen burgers heeft enige overlap met het geschatte aantal misdrijven tegen bedrijven. De omvang van deze overlap is niet bekend.
- b Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2009 (MCB, 2010). Het geschatte aantal misdrijven tegen bedrijven heeft enige overlap met het geschatte aantal misdrijven tegen burgers. De omvang van deze overlap is niet bekend.
- c Misdrijven die buiten bereik van de IVM en MCB blijven: misdrijven zonder direct slachtoffer (bijv. drugsmokkel en heling), misdrijven tegen overheidsinstellingen, misdrijven tegen 15-minners, enz.
- d Bron: CBS Politie-statistiek: inclusief misdrijven tegen bedrijven en instellingen, en inclusief 'slachtofferloze' misdrijven.
- e Bron: CJIB.
- f Bron: Halt Nederland. In deze cijfers zitten ook de Halt-verwijzingen voor een overtreding, die naar schatting een derde van alle Halt-verwijzingen uitmaken. De gepresenteerde cijfers van door de politie gehoorde minderjarige verdachten hebben uitsluitend betrekking op misdrijven.
- g Bron: CBS Rechtbankstrafzakenstatistiek. De strafbeschikking, die vanaf 2008 kan worden opgelegd, valt onder de overige afdoeningen.
- h Bron: CBS Rechtbankstrafzakenstatistiek. De voorwaardelijke sancties zijn buiten beschouwing gelaten. Bij combinaties van sancties zijn alle sancties afzonderlijk geteld. Daardoor is het aantal (deels) onvoorwaardelijke sancties hoger dan het aantal schuldigverklaringen.

verdachten van kleine winkeldiefstallen een transactie overeenkomen (politietransactie, zie hoofdstuk 7).⁸ In de andere gevallen legt de politie bij voldoende grond voor verdenking en vervolging een proces-verbaal over de verdachte en de betreffende misdrijven voor aan het OM. Ongeveer 5% van de instroom bij het OM was in 2009 overigens afkomstig van andere instanties dan de politie.⁹ In 2000 lag dit percentage nog rond de 10%. Het gaat daarbij om de bijzondere opsporingsdiensten en om overige aanleverende instanties als gemeenten en de reclassering.¹⁰ Bij het OM vindt een verdere selectie plaats. Het OM kan besluiten een zaak betreffende een verdachte (van één of meer misdrijven) te seponeren, omdat een veroordeling door een rechter niet haalbaar lijkt (technisch sepot) of omdat een beoordeling door een rechter niet wenselijk lijkt (beleidssepot); zie ook hoofdstuk 5. Tevens kunnen zaken bij elkaar worden gevoegd. Bovendien kan het OM in bepaalde misdrijfzaken een transactie aanbieden aan de verdachte. Dit houdt in dat als de verdachte bereid is aan bepaalde voorwaarden te voldoen die zijn verbonden aan de transactie, het OM afziet van verdere vervolging. Die voorwaarden hebben de vorm van de betaling van een geldbedrag, het ondergaan van een taakstraf en dergelijke. De rest van de zaken brengt het OM via een dagvaarding voor de rechter. Deze kan de verdachte vrijspreken of schuldig verklaren.¹¹ In dat laatste geval zal de rechter meestal een straf of maatregel opleggen (zie hoofdstuk 2).

De ontwikkelingen van de aantallen gehoorde verdachten, transacties en schuldigverklaringen liggen in de periode 2000-2009 vrij dicht bij elkaar: eerst een aantal jaren van aanzienlijke toename, waarna vanaf 2004 of 2005 een daling zichtbaar is. Het aantal geregistreerde misdrijven, dat vanaf 2005 wordt weergegeven, vertoonde over de gehele periode 2005-2009 een daling. Vanaf 2008 ligt de daling van enkele procenten per jaar in lijn met de ontwikkeling van het aantal schuldigverklaringen. Het aantal transacties is in de afgelopen jaren sterker gedaald: met 8% in 2008, en met 5% in 2009 (zie figuur 8.2).

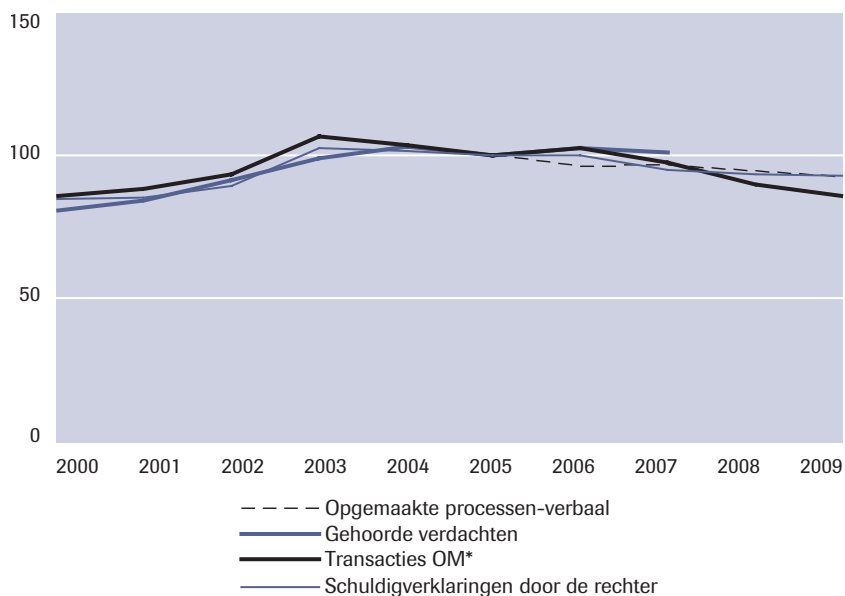
8 Tot 1 januari 2004 bestond die mogelijkheid ook voor lichtere gevallen van rijden onder invloed. Vanaf deze datum kunnen zaken naar aanleiding van rijden onder invloed via de politie direct naar het CJIB worden gestuurd, zonder tussenkomst van het OM.

9 Bron: OMDATA.

10 De op 1 juni 2007 ingevoerde Wet op de bijzondere opsporingsdiensten wijst vier diensten aan als bijzondere opsporingsdienst, elk met een eigen specifieke opsporingstaak: de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst, de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst, de Algemene Inspectiedienst en de VROM Inlichtingen- en Opsporingsdienst. De genoemde diensten bestonden al in een of andere vorm voordat de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten in werking trad, maar door deze wet werden hun bevoegdheden voor het eerst op een uniforme wijze geregeld.

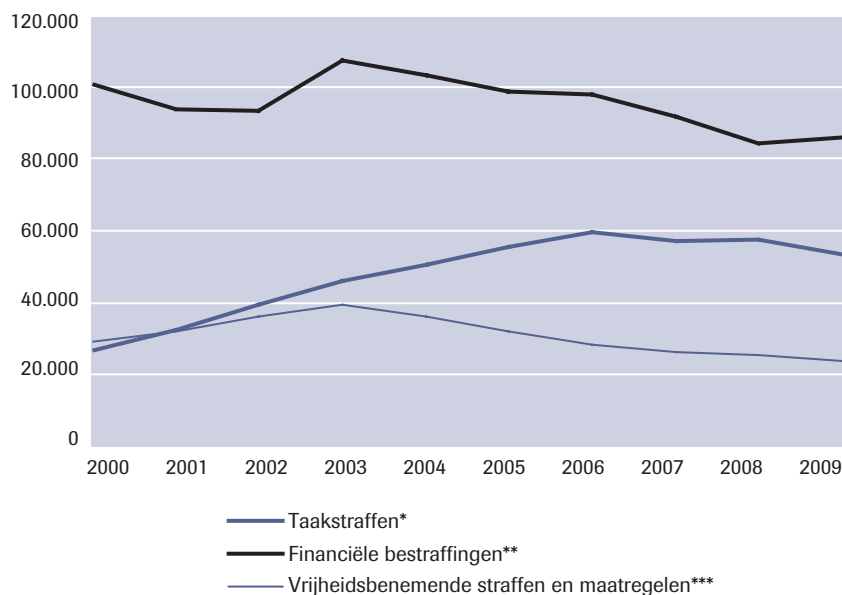
11 Ook kan de rechter een verdachte ontslaan van rechtsvervolging of het OM niet-ontvankelijk verklaren.

Figuur 8.2 Misdrijven: van registratie tot afdoening in eerste aanleg, index 2005=100

* Inclusief lik-op-stuk-zaken vanaf 2001 en zaken met een onbekende wijze van afdoening.
 Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 5.7 en 8.1 in bijlage 4.
 Bron: CBS

De financiële bestraffingen waren in de periode 2000-2009 de meest voorkomende sanctie. Na 2003 namen de financiële bestraffingen een aantal jaren gestaag in aantal af, om in 2009 weer licht toe te nemen. Dit geldt zowel voor OM-transacties 'betalen geldsom' als voor door de rechter opgelegde boetes (zie tabel 8.1 in bijlage 4). De stijging van het aantal financiële bestraffingen in 2009 komt vooral voor rekening van de verkeersmisdrijven (zie tabel 8.3 in bijlage 4). Voor geweldsmisdrijven, vermogensmisdrijven, vernielingen en drugsmisdrijven daalde het aantal financiële bestraffingen in 2009; zie ook paragrafen 8.1.2 tot en met 8.1.5. Taakstraffen zijn vanaf 2000 fors in aantal gegroeid, maar de groei lijkt inmiddels een plafond te hebben bereikt. Zowel bij OM-transacties met een taakstraf als voorwaarde als bij door de rechter opgelegde taakstraffen treedt vanaf 2008 een daling op (zie figuur 8.3). Het aantal OM-taakstraffen daalde in 2009 zelfs met bijna 20%.

Figuur 8.3 (Deels) onvoorwaardelijke bestraffingen in eerste aanleg

* Dit zijn de OM-taakstraffen en taakstraffen opgelegd door de rechter. De OM-taakstraffen zijn incl. dienstverlening.

** Hieronder wordt verstaan: OM-transacties 'betalen geldsom' en door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes.

*** Hieronder wordt verstaan: gevangenisstraf, hechtenis, militaire detentie, jeugddetentie, tbs, plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ), plaatsing in een psychiatrische inrichting, alle (deels) onvoorwaardelijk.

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 5.6, 5.8, 6.9 en 8.1 in bijlage 4.

Bron: CBS

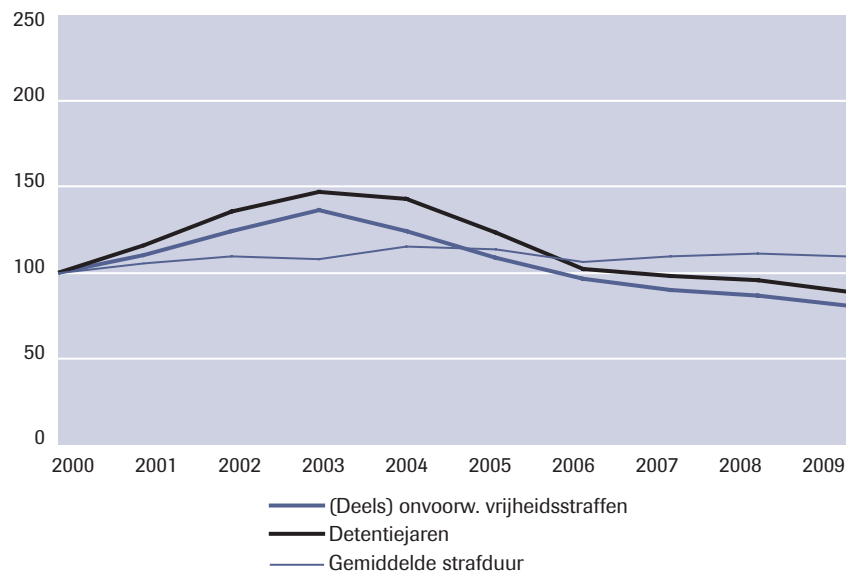
In 2000 werden (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsbenemende straffen en maatregelen (onder meer gevangenisstraffen, jeugddetenties, terbeschikkingstellingen en PIJ-maatregelen) nog net iets vaker toegepast dan taakstraffen. In 2009 bedroeg het aantal vrijheidsbenemende straffen en maatregelen echter minder dan de helft van het totale aantal opgelegde taakstraffen. Naast de forse stijging van het aantal taakstraffen in de periode 2000-2007, is deze ontwikkeling met name toe te schrijven aan de opmerkelijke daling van het aantal (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen na 2003 (zie tabel 6.9 in bijlage 4). Het aantal opgelegde jeugddetenties nam na 2005 eveneens af (zie paragraaf 8.2).

Het aantal opgelegde vrijheidsstraffen en detentiejaren vertoonde na een aantal jaren van stijging in 2003 een piek, waarna zich een forse daling heeft ingezet. Vanaf 2007 is de daling minder sterk, maar zet deze nog steeds door. De gemiddelde strafduur steeg in de periode 2000-2009 licht

(zie figuur 8.4). De gemiddelde strafduur en het aantal detentiejaren zijn zodanig gedefinieerd dat rekening is gehouden met de regeling van vervroegde invrijheidstelling; zie hoofdstuk 6.¹²

Figuur 8.4 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen in aantal, strafduur en detentiejaren, index 2000=100

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 6.13, 6.14, 6.15, 6.25, 6.26 en 6.27 in bijlage 4.
Bron: CBS

In de rest van deze paragraaf wordt de gang door de keten van geweldsmisdrijven, vermogensmisdrijven, vernielingen en drugsmisdrijven, samen met een restcategorie,¹³ nader bekeken voor 2009. Eerst worden de relatieve aandelen van de verschillende soorten misdrijven in het aantal processen-verbaal beschreven. Waar in voorgaande edities van C&R het aantal gehoorde verdachten als volgende fase aan de orde kwam, is ervoor gekozen om – vanwege het ontbreken van recente cijfers – in plaats daarvan de instroom van zaken bij het OM weer te geven. Omdat schuldigverklaringen bijna altijd gepaard gaan met strafoplegging, en

12 Vanaf 1 juli 2008 is de vervroegde invrijheidstelling vervangen door de voorwaardelijke invrijheidstelling. Hierdoor is het niet langer standaard dat een deel van de straf niet wordt uitgezeten, maar zijn hier voorwaarden aan verbonden. Uit praktische overwegingen is gekozen om alle vrijheidsstraffen die tot en met 2009 zijn opgelegd, op dezelfde manier om te rekenen naar detentiejaren. Hierbij wordt dus uitgegaan van de berekening van de uit te zitten tijd volgens de regeling van de vervroegde invrijheidstelling (zie ook hoofdstuk 6).

13 In deze restcategorie zitten onder meer de delicten tegen de Wegenverkeerswet, de Wet op de economische delicten en de Wet wapens en munitie.

een transactie door de verdachte zal worden ervaren als een bestraffing zonder tussenkomst van de rechter, wordt vervolgens over 'bestrafingen' gesproken waar het gaat om transacties door het OM en schuldigverklaringen door de rechter. De volgende fase betreft de (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, die bestaan uit hechtenissen, gevangenisstraffen en jeugddetenties, en ten slotte worden de relatieve aandelen in het aantal detentiejaren beschreven.

In 2009 werd 10% van het totale aantal processen-verbaal van aangifte opgemaakt naar aanleiding van een *geweldsmisdrijf*. Het aandeel van geweldsmisdrijven in de instroom bij het OM bedroeg 21%, terwijl het aandeel in het totale aantal bestrafingen op 17% lag. In de onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen was het aandeel van geweldsmisdrijven weer iets hoger, namelijk 25%. Doordat de gemiddelde strafduur relatief hoog is, hadden de geweldsmisdrijven met 45% het grootste aandeel in het aantal opgelegde detentiejaren in 2009.

De *vermogensmisdrijven* bewegen zich op een geheel andere manier door de keten dan de geweldsmisdrijven. In 2009 was het aandeel vermogensmisdrijven in de processen-verbaal met 57% verreweg het grootst. Naast het feit dat vermogenscriminaliteit een veelvoorkomend misdrijftype is, speelt waarschijnlijk ook de eis van aangifte die verzekeringsmaatschappijen stellen aan uitkering van een schadebedrag een rol. Het aandeel vermogensmisdrijven in de instroom bij het OM was minder dan de helft van het aandeel in de processen-verbaal, maar was met 27% wel iets groter dan het aandeel van geweldsmisdrijven. Wat betreft de bestrafingen lag het aandeel van vermogensmisdrijven iets lager, namelijk 25%. Opvallend is vervolgens het grote aandeel in de (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen: 42%. Wanneer men eenmaal door de rechter schuldig is bevonden aan een vermogensmisdrijf, is de kans op een (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraf dus aanzienlijk. De gemiddelde strafduur is relatief laag, waardoor het aandeel in het totale aantal detentiejaren uiteindelijk minder dan de helft bedroeg van dat bij de geweldsmisdrijven, namelijk 20% in 2009.

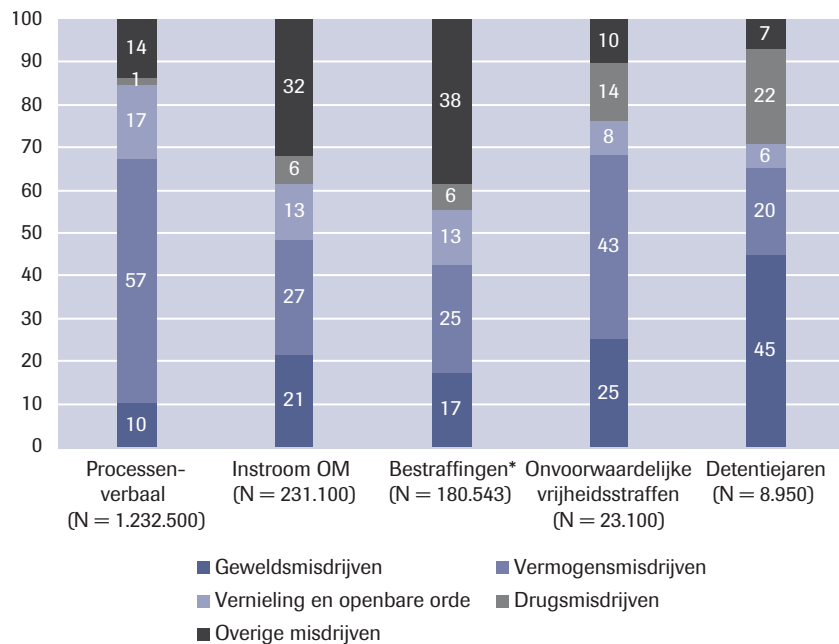
De gang door de strafrechtsketen van *vernielingen* ziet er weer volledig anders uit. In 2009 had dit type misdrijf een aandeel van 17% in de processen-verbaal en 13% in zowel de instroom bij het OM als de bestrafingen. Vernielingen hadden in 2009 een aandeel van 8% in de (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, en een aandeel van 6% in het aantal opgelegde detentiejaren.

Van *drugsmisdrijven* wordt bijna nooit aangifte gedaan: in 2009 bedroeg het aandeel in de processen-verbaal slechts 1%. Drugsmisdrijven hebben eveneens een bescheiden aandeel in de instroom bij het OM en het aantal bestrafingen, elk 6% in 2009. Personen die door de rechter schuldig zijn verklaard, worden relatief vaak veroordeeld tot een onvoorwaardelijke

vrijheidsstraf. Drugsmisdrijven hadden daardoor in 2009 een fors aandeel van 14% in de (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen. Voor drugsmisdrijven worden relatief lange straffen opgelegd: het aandeel van drugsmisdrijven in de opgelegde detentiejaren bedroeg 22%.

Ten slotte valt het grote aandeel *overige misdrijven* in de instroom bij het OM (32% in 2009) en het aantal bestraffingen (39%) op, tegenover een fors kleiner aandeel in aan de ene kant processen-verbaal (14%) en aan de andere kant de onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen (10%) en opgelegde detentiejaren (7%). Het gaat hier veelal om verkeersmisdrijven, die vaak worden bestraft door middel van een transactie of een schuldigverklaring. Onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen worden hiervoor echter niet vaak opgelegd en zijn daarbij over het algemeen van korte duur (zie figuur 8.5).

Figuur 8.5 Aandeel van verschillende soorten misdrijven in de strafrechtsketen, 2009

* OM-transacties en schuldigverklaringen door de rechter.

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 4.7, 5.7, 6.5, 6.13, 6.15, 6.25 en 6.27 in bijlage 4.

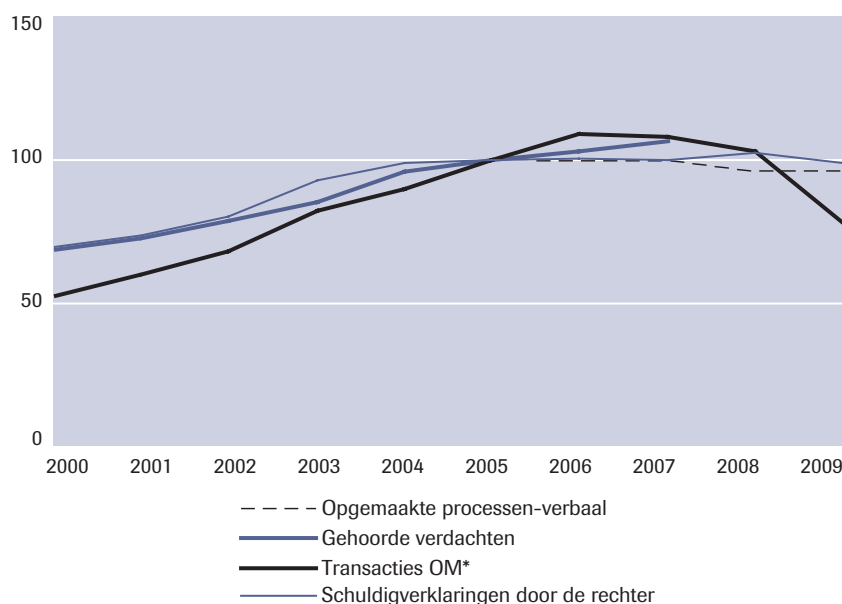
Bron: CBS

8.1.2 Geweldsmisdrijven

Het aantal door de politie opgemaakte processen-verbaal naar aanleiding van geweldsmisdrijven daalde tussen 2005 en 2009 met 4%. Opvallend is

vooral de daling van het aantal transacties vanaf 2007, na jaren van gestage toename. In 2009 daalde het aantal transacties zelfs met 24%. Ook het aantal taakstraffen volgens het transactiemodel, dat ongeveer een derde van het aantal transacties beslaat, daalde in 2009 met 24%.¹⁴ Het aantal schuldigverklaringen door de rechter in geweldszaken nam fors toe tussen 2000 en 2004, maar is sindsdien vrijwel stabiel (zie figuur 8.6).

Figuur 8.6 Gewelddsmisdrijven: processen-verbaal van aangifte, gehoorde verdachten, transacties en schuldigverklaringen, index 2005=100

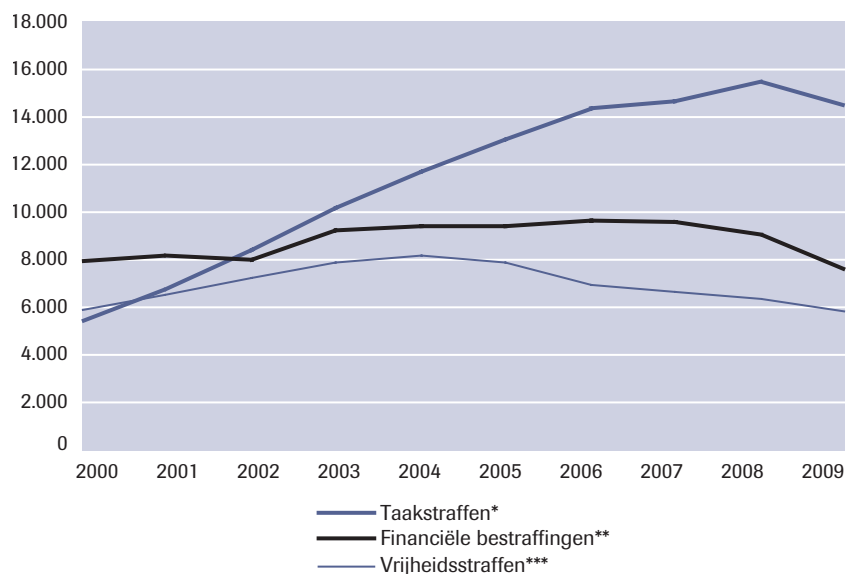
* Inclusief lijk-op-stuk-zaken vanaf 2001 en zaken met een onbekende wijze van afdoening. Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 4.2, 5.7 en 6.5 in bijlage 4. Bron: CBS

Het totale aantal taakstraffen (OM-taakstraffen en taakstraffen opgelegd door de rechter) nam tot en met 2008 fors toe, maar daalde in 2009 met 6%. De daling kwam vrijwel geheel voor rekening van de hierboven genoemde daling van het aantal OM-taakstraffen. Mogelijk is deze daling (deels) het gevolg van een registratie-effect door de invoering van GPS bij het PaG (zie hoofdstuk 5). Het aantal financiële bestraffingen steeg gestaag tussen 2000 en 2006, waarna vanaf 2007 een daling inzette. In 2009 daalde het aantal financiële bestraffingen voor gewelddsmisdrijven

¹⁴ Vanaf 1995 kan de taakstraf als OM-transactie aan minderjarigen worden opgelegd, aan meerderjarigen is dat pas sinds 2001 het geval (zie ook hoofdstuk 2).

fors, met 17%. Het aantal (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen (jeugddetenties, gevangenisstraffen en hechtenissen) steeg van 2000 tot 2004, maar laat vanaf 2005 een daling zien. In 2009 daalde het aantal vrijheidsstraffen voor geweld met 8%, en kwam daarmee weer uit op het niveau van 2000 (zie figuur 8.7).

Figuur 8.7 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, taakstraffen en financiële bestraffingen voor geweldsmisdrijven

* OM-taakstraffen en taakstraffen opgelegd door de rechter.

** OM-transacties 'betalen geldsom' en door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes.

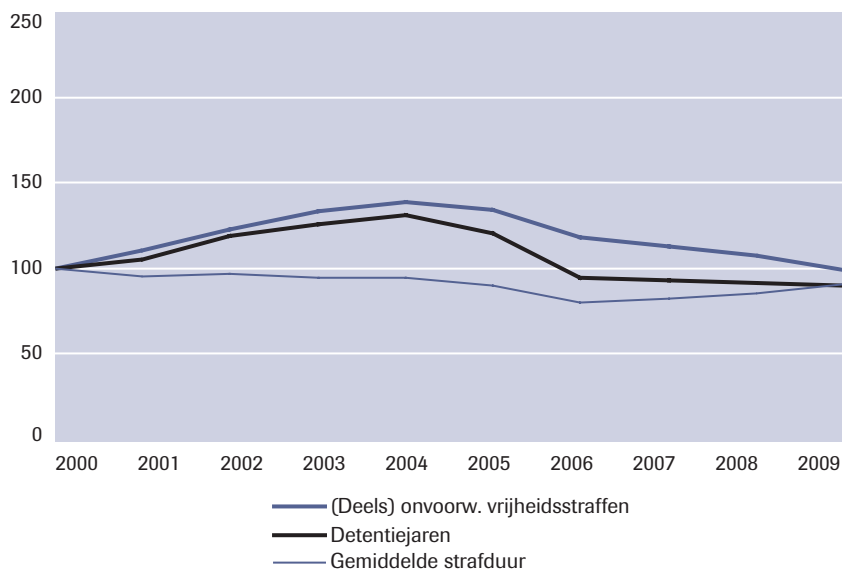
*** Gevangenisstraffen, hechtenissen en jeugddetenties.

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 5.8, 6.13, 6.16, 6.25 en 8.3 in bijlage 4.

Bron: CBS

De daling van het aantal vrijheidsstraffen is ook goed zichtbaar wanneer dit in indexcijfers wordt uitgezet tegen de gemiddelde strafduur en het aantal detentiejaren. Doordat ook de gemiddelde strafduur ten aanzien van geweldsmisdrijven tot en met 2006 daalde, nam het aantal detentiejaren vooral in het midden van de periode 2000-2009 flink af. Vanaf 2007 is de gemiddelde strafduur toegenomen, waardoor de daling van het aantal detentiejaren is afgevlakt (zie figuur 8.8).

Figuur 8.8 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen voor geweldsmisdrijven, in aantal, strafduur en detentiejaren, index 2000=100

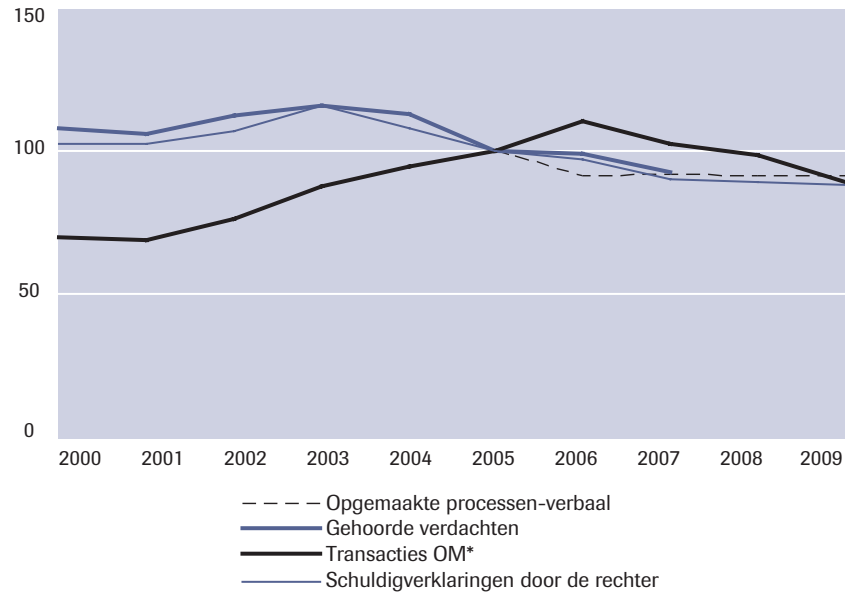

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 6.13, 6.14, 6.15, 6.25, 6.26 en 6.27 in bijlage 4.
Bron: CBS

8.1.3 Vermogensmisdrijven

De ontwikkeling van de geregistreerde vermogensmisdrijven en de justitiële reactie daarop verloopt veel grilliger dan voor de geweldsmisdrijven. Na een forse daling van het aantal processen-verbaal voor vermogensmisdrijven in 2006 stabiliseerde dit aantal zich in de jaren daarna. De vermogensmisdrijven bestaan in hoofdzaak uit eenvoudige diefstallen en gekwalificeerde diefstallen (diefstal waarbij onder andere sprake is van twee of meer personen en/of van braak). Deze laten een tegengestelde ontwikkeling zien: terwijl het aantal eenvoudige diefstallen vanaf 2005 over het algemeen toenam, daalde het aantal gekwalificeerde diefstallen. Verder is een sterke stijging van het aantal transacties zichtbaar tussen 2001 en 2006, waarna een daling optrad. In 2009 bedroeg deze daling 10%. De ontwikkelingen in de transacties worden voor een belangrijk deel veroorzaakt door de ontwikkeling van het aantal taakstraffen dat is overeengekomen met het OM (zie tabellen 5.7 en 5.8 in bijlage 4). De ontwikkeling van het aantal gehoorde verdachten en schuldigverklaringen volgt vrijwel hetzelfde patroon: tot en met 2003 een stijging, na dat jaar een daling (zie figuur 8.9).

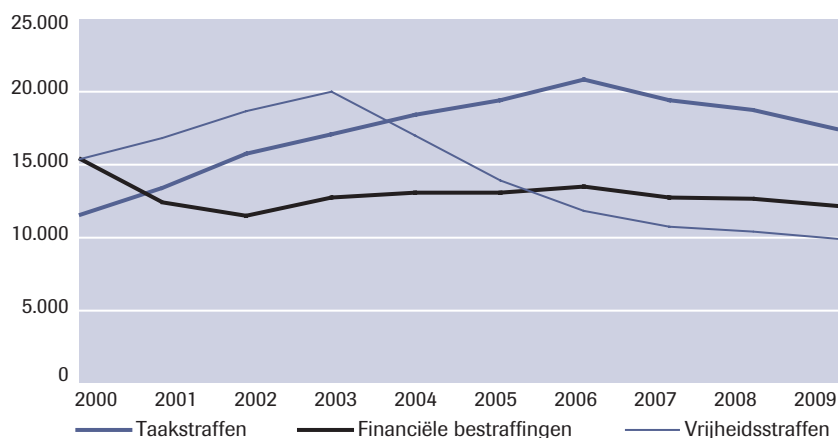
Figuur 8.9 Vermogensmisdrijven: processen-verbaal van aangifte, gehoorde verdachten, transacties en schuldigverklaringen, index 2005=100

* Inclusief lik-op-stuk-zaken vanaf 2001 en zaken met een onbekende wijze van afdoening.
 Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 4.3, 5.7 en 6.5 in bijlage 4.
 Bron: CBS

Wat betreft de bestaffingen voor vermogensmisdrijven is na een aanvankelijk forse toename van het totale aantal opgelegde taakstraffen vanaf 2007 een daling zichtbaar. In 2009 daalde het aantal taakstraffen voor een vermogensmisdrijf met 7%. Het aantal vermogensmisdrijven dat met een financiële sanctie wordt bestraft, daalde fors tot en met 2002, nam licht toe tot en met 2006 en bleef daarna vrijwel gelijk. Ook het aantal (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen en detentiejaren voor vermogensmisdrijven fluctueerde sterk tussen 2000 en 2009. Het aantal vrijheidsstraffen voor een vermogensmisdrijf nam in de periode 2000-2003 flink toe, waarna een scherpe daling inzette. In 2009 bedroeg het aantal vrijheidsstraffen minder dan de helft van het aantal in het piekjaar 2003 (zie figuur 8.10).

Figuur 8.10 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, taakstraffen en financiële bestraffingen* voor vermogensmisdrijven

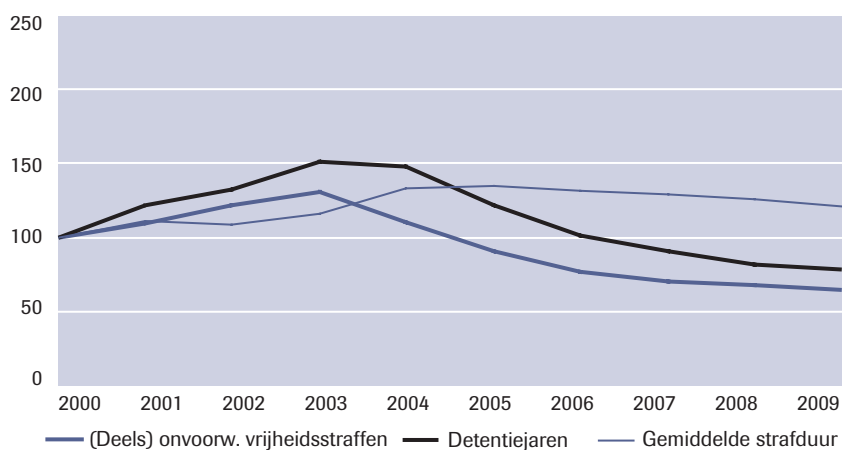
* Zie voetnoten als in figuur 8.7.

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 5.8, 6.13, 6.16, 6.25 en 8.3 in bijlage 4.

Bron: CBS

De daling van het aantal detentiejaren voor vermogensmisdrijven sinds 2003 hangt vooral samen met de daling van het aantal vrijheidsstraffen. De gemiddelde strafduur daalde sinds 2005 weliswaar ook, maar in veel mindere mate (zie figuur 8.11).

Figuur 8.11 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen voor vermogensmisdrijven, in aantal, strafduur en detentiejaren, index 2000=100

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 6.13, 6.14, 6.15, 6.25, 6.26 en 6.27 in bijlage 4.

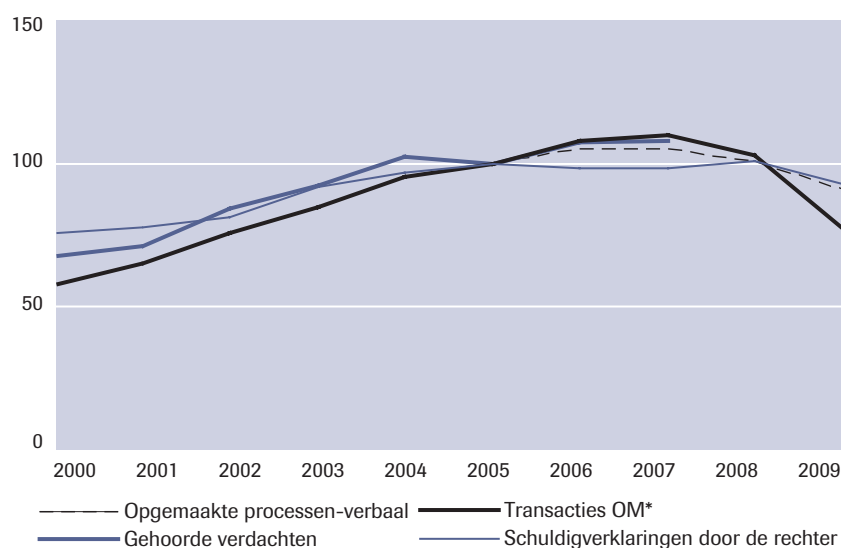
Bron: CBS

8.1.4 Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en gezag

De ontwikkeling van vernielingen lijkt sterk op die van de geweldsmisdrijven (zie figuur 8.6). Het aantal processen-verbaal daalde, na een lichte groei vanaf 2005, vanaf 2008, terwijl de groei van het aantal gehoorde verdachten sinds 2007 is afgevlakt. Het aantal transacties nam tot en met 2007 fors toe, waarna een daling inzette. In 2009 daalde het aantal transacties zelfs met 25%. Het aantal schuldigverklaringen voor vernielingen nam toe tot en met 2005, waarna een aantal jaren van geringe schommelingen volgde. In 2009 daalde het aantal schuldigverklaringen echter aanzienlijk, met 8% (zie figuur 8.12).

Figuur 8.12 Vernielingen: processen-verbaal van aangifte, gehoorde verdachten, transacties en schuldigverklaringen, index 2005=100

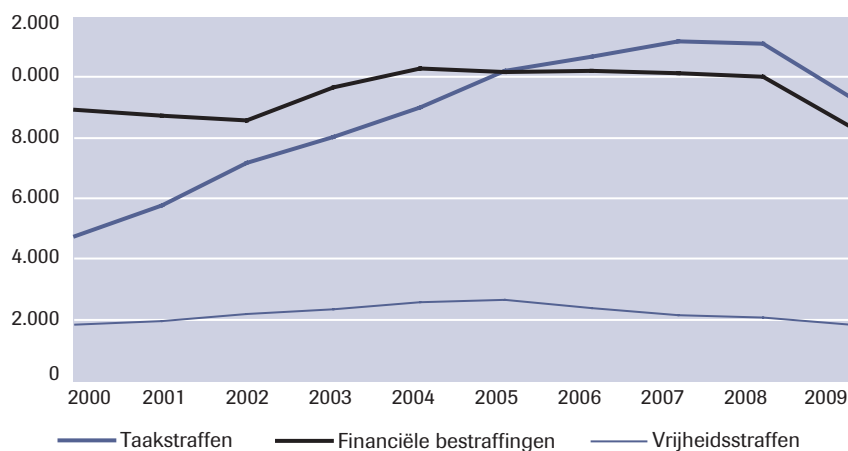

* Inclusief lik-op-stuk-zaken vanaf 2001 en zaken met een onbekende wijze van afdoening.
Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 4.4, 5.7 en 6.5 in bijlage 4.
Bron: CBS

De sterke daling van het aantal transacties betreft vooral een daling van het aantal OM-taakstraffen. Aangezien ook het aantal taakstraffen opgelegd door de rechter in 2009 voor het eerst sinds 2000 is gedaald, is een forse afname (-16%) in het totale aantal taakstraffen voor vernielingen zichtbaar. Het aantal financiële bestraffingen voor vernielingen daalde vanaf 2005, met 16% in 2009. Ook het aantal opgelegde (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen laat sinds 2005 een afname zien

(zie figuur 8.13). Ten opzichte van de gewelds- en vermogensmisdrijven worden vernielingen relatief vaak bestraft met een financiële sanctie en weinig met een vrijheidsstraf.

Figuur 8.13 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, taakstraffen en financiële bestraffingen* bij vernielingen

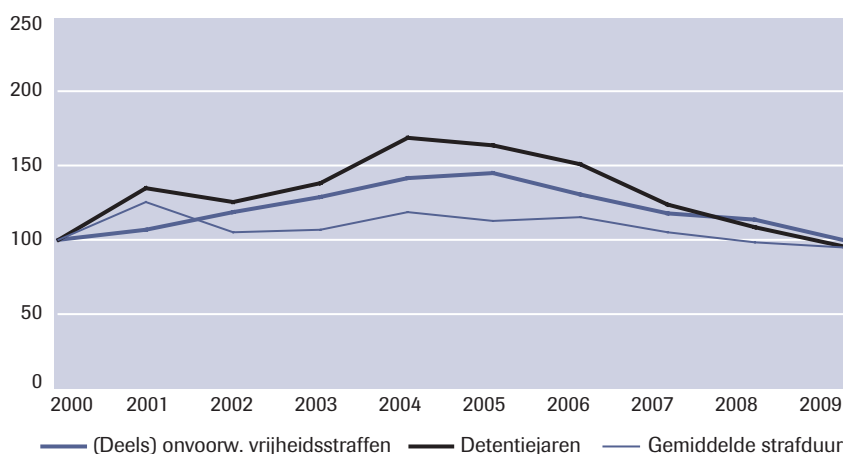

* Zie voetnoten als in figuur 8.7.

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 5.8, 6.13, 6.16, 6.25 en 8.3 in bijlage 4.

Bron: CBS

Figuur 8.14 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen vanwege vernielingen, in aantal, strafduur en detentiejaren, index 2000=100

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 6.13, 6.14, 6.15, 6.25, 6.26 en 6.27 in bijlage 4.

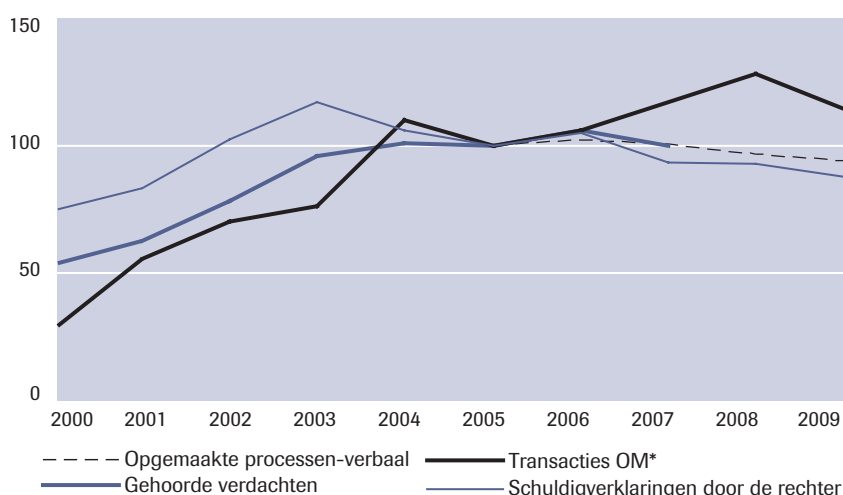
Bron: CBS

De gemiddelde duur van (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen voor vernielingen vertoonde tussen 2000 en 2009 wat schommelingen. Gecombineerd met de ontwikkeling van het aantal vrijheidsstraffen resulteerde dit in een daling van het aantal detentiejaren na 2004 (zie figuur 8.14). Aangezien voor vermogensmisdrijven relatief weinig lange vrijheidsstraffen worden opgelegd, bedroeg het aandeel van deze misdrijven in het totale aantal detentiejaren in 2009 slechts 6%.

8.1.5 Drugsmisdrijven, 2000-2009

Bij de meeste soorten misdrijven is het aantal processen-verbaal groter dan het aantal gehoorde verdachten. Bij de zogenoemde 'slachtofferloze' misdrijven is dat vaak andersom. Drugsmisdrijven worden doorgaans door de politie zelf opgespoord. Na een lichte toename van het aantal processen-verbaal in 2006 daalde dit aantal in de jaren erna met enkele procenten per jaar. Het aantal gehoorde verdachten liet, na een aantal jaren van (forse) toename, in 2007 een daling zien. Het aantal transacties voor drugsmisdrijven kende tussen 2000 en 2008 een flinke toename, maar daalde met ruim 10% in 2009. In absolute zin wordt deze misdrijfcategorie nog steeds weinig afgedaan door middel van een transactie in vergelijking met de overige soorten misdrijven. Het aantal schuldigverklaringen door de rechter daalde schoksgewijs vanaf 2004, met zo'n 5% in 2009 (zie figuur 8.15).

Figuur 8.15 Drugsmisdrijven: processen-verbaal van aangifte, gehoorde verdachten, transacties en schuldigverklaringen, index 2005=100

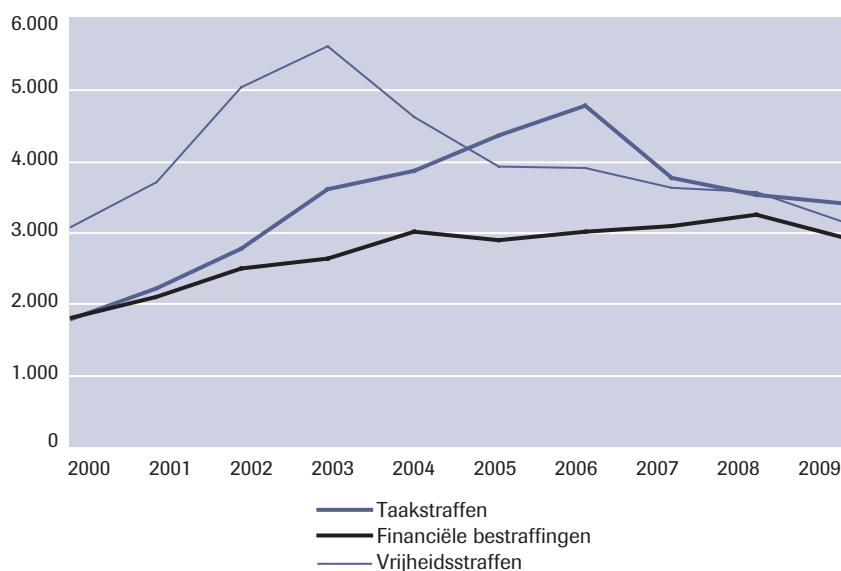
* Inclusief lik-op-stuk-zaken vanaf 2001 en zaken met een onbekende wijze van afdoening.

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 4.6, 5.7 en 6.5 in bijlage 4.

Bron: CBS

Het totale aantal opgelegde taakstraffen voor drugsmisdrijven lag in 2000 nog op iets meer dan de helft van het aantal (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, terwijl in 2009 net iets vaker een taakstraf werd opgelegd dan een vrijheidsstraf. Het aantal financiële bestraffingen nam fors toe in de periode 2000-2009 en lag in 2009 net iets onder het aantal vrijheidsstraffen. Zowel het aantal financiële bestraffingen als het aantal taakstraffen en vrijheidsstraffen voor drugsmisdrijven daalde overigens in 2009 (zie figuur 8.16).

Figuur 8.16 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, taakstraffen en financiële bestraffingen* voor drugsmisdrijven

* Zie voetnoten als in figuur 8.7.

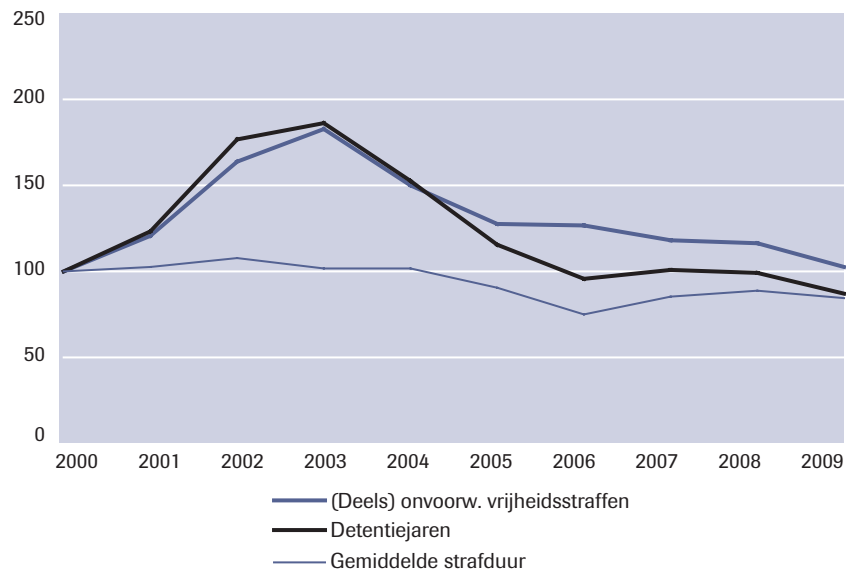
Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 5.8, 6.13, 6.16, 6.25 en 8.3 in bijlage 4.

Bron: CBS

Drugsmisdrijven worden ten opzichte van de geweldsmisdrijven, vermogensmisdrijven en vernielingen relatief vaak met een vrijheidsstraf bestraft. Bovendien zijn deze vrijheidsstraffen gemiddeld relatief lang. Mede vanwege de vanaf 2001 doorgevoerde beleidswijzigingen met betrekking tot de opsporing en vervolging van drugskoeriers op Schiphol, heeft het aantal vrijheidsstraffen en detentiejaren voor dit type misdrijven een spectaculaire ontwikkeling doorgemaakt in de periode 2000-2009. Nadat het aantal vrijheidsstraffen en detentiejaren in 2003 bijna was verdubbeld ten opzichte van 2000, lag het aantal vrijheidsstraffen in 2009 weer op het niveau van 2000 en het aantal detentiejaren zelfs eronder.

In 2009 daalde het aantal detentiejaren voor drugsdelicten met 12% (zie figuur 8.17).

Figuur 8.17 (Deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen vanwege drugsmisdrijven, in aantal, strafduur en detentiejaren, index 2000=100

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 6.13, 6.14, 6.15, 6.25, 6.26 en 6.27 in bijlage 4.
Bron: CBS

De ontwikkeling van het aantal detentiejaren voor drugsmisdrijven heeft een belangrijke bijdrage in de ontwikkeling van het totale aantal door de rechter opgelegde detentiejaren, voor alle misdrijfcategorieën samen. Het totale aantal detentiejaren steeg in de periode 2000-2003 met 47%, om vervolgens in de periode 2004-2009 met 40% te dalen (zie figuur 8.4). Gemiddeld kan iets minder dan de helft van deze toe- en afname aan ontwikkeling van de drugsmisdrijven worden toegeschreven (zie tabel 5.18 in bijlage 4).

8.2 Misdrijven gepleegd door minderjarigen

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen in de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen voor de minderjarigen beschreven. Eerst wordt een algemeen beeld gegeven van minderjarigen in de strafrechtsketen in de periode 2000-2009 (paragraaf 8.2.1). Vanaf paragraaf 8.2.2

wordt de gang van enkele soorten misdrijven door de strafrechtsketen beschreven voor deze zelfde periode. Het gaat om de geweldsmisdrijven (paragraaf 8.2.2), vermogensmisdrijven (paragraaf 8.2.3) en vernieling- en openbare orde misdrijven (paragraaf 8.2.4). De 'processen-verbaal' zijn in de beschrijving van de minderjarigen weggelaten, omdat aantallen processen-verbaal van aangifte niet zijn uit te splitsen naar minder- en meerderjarigen en rechtspersonen (immers, bij aangifte van een misdrijf is de dader vaak niet bekend). Zoals reeds in de inleiding van dit hoofdstuk is aangegeven, zijn de cijfers van de minderjarige gehoorde verdachten nog tot en met 2007 weergegeven.

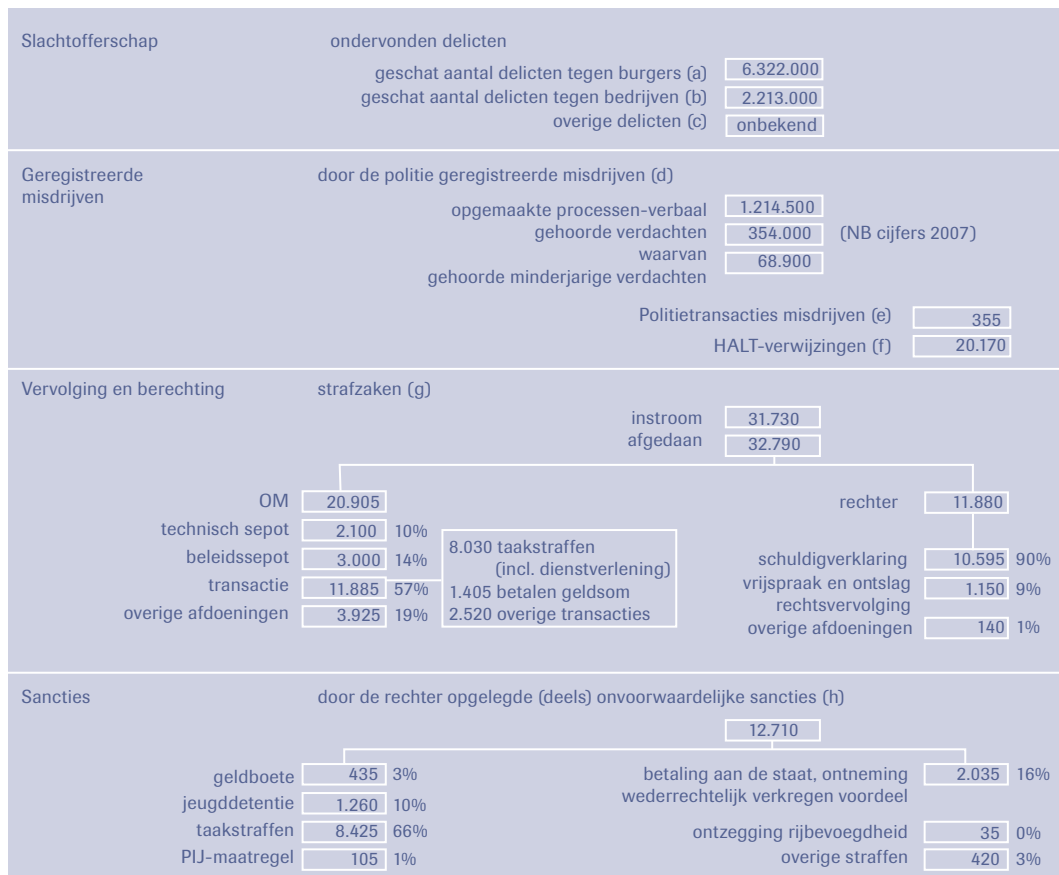
8.2.1 Minderjarigen in de strafrechtsketen

In 2007 was één op de vijf gehoorde verdachten een minderjarige. In dit zelfde jaar was er bij een kwart van het totale aantal ingeschreven rechtbankstrafzaken bij het OM sprake van een minderjarige verdachte. Dit aandeel strafzaken is niet veranderd in 2008 en 2009. Twee derde van deze zaken eindigde bij het OM middels een transactie, sepot of andere beëindiging, terwijl een derde van de zaken door de rechter werd afgedaan. Bij de minder- en meerderjarigen en rechtspersonen samen werd ongeveer de helft van alle strafzaken die bij het OM waren ingeschreven afgedaan door de rechter. Ruim de helft van de OM-afdoeningen bij minderjarigen betreft een transactie, waarvan ruim twee derde een taakstraf is. De meest door de rechter aan minderjarigen opgelegde sanctie is eveneens de taakstraf. Jeugddetenties worden aanzienlijk minder vaak opgelegd door de rechter dan taakstraffen. Ook het aantal geldboetes komt bij minderjarigen veel minder vaak voor dan bij volwassenen (zie figuur 8.18).¹⁵

Het aantal gehoorde minderjarige verdachten is tussen 2000 en 2007 toegenomen. In 2007 is er een lichte daling in dit aantal opgetreden ten opzichte van 2006, hetgeen ook zichtbaar is in het totaalbeeld. De daling bij minderjarigen is vooral toe te schrijven aan de afname van het aantal eenvoudige en gekwalificeerde diefstallen en aan het aantal vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (hierna te noemen 'vernielingen') (zie tabel 4.11 in bijlage 4).

¹⁵ De kanttekeningen die in paragraaf 8.1.1 zijn gemaakt gelden ook voor figuur 8.18.

Figuur 8.18 Misdrijven in de strafrechtsketen, minderjarigen, 2009*

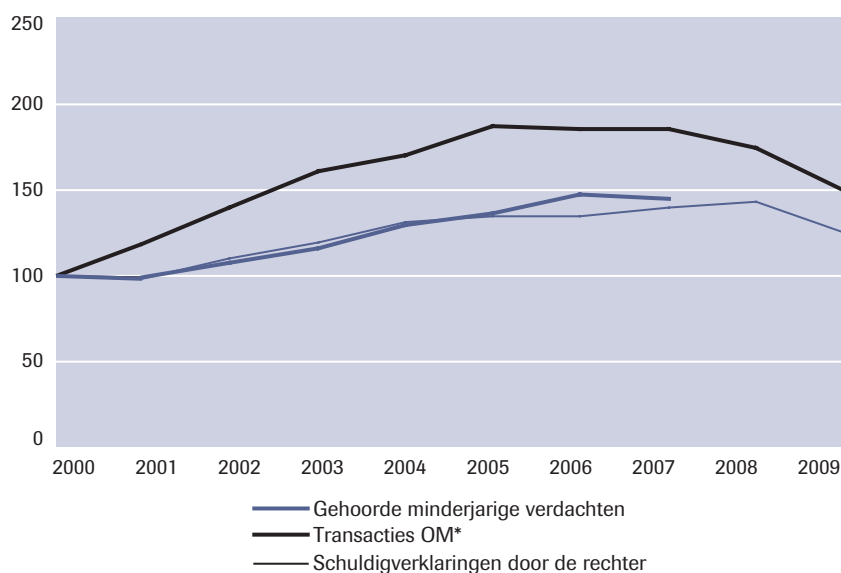

* De cijfers over gehoorde verdachten betreffen het jaar 2007

- a Bron: Integrale Veiligheidsmonitor 2009 (IVM, 2010). Het geschatte aantal delicten tegen burgers heeft enige overlap met het geschatte aantal delicten tegen bedrijven. De omvang van deze overlap is niet bekend (zie noot b).
- b Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2009 (MCB, 2010). Het geschatte aantal delicten tegen bedrijven heeft enige overlap met het geschatte aantal delicten tegen burgers. De omvang van deze overlap is niet bekend (zie noot a).
- c Delicten die buiten bereik van de VMR en MCB blijven: misdrijven zonder direct slachtoffer (bijv. drugsmokkel en heling), misdrijven tegen overheidsinstellingen, misdrijven tegen 15-minners, enz.
- d Bron: CBS Politiestatistiek: inclusief misdrijven tegen bedrijven en instellingen, en inclusief 'slachtofferloze delicten'. De aantallen opgemaakte processen-verbaal en gehoorde verdachten betreffen het jaar 2007.
- e Bron: CJIB.
- f Bron: Halt Nederland. In deze cijfers zitten ook de Halt-verwijzingen voor een overtreding, die naar schatting een derde van alle Halt-verwijzingen uitmaken. De gepresenteerde cijfers van door de politie gehoorde minderjarige verdachten hebben uitsluitend betrekking op misdrijven.
- g Bron: CBS Rechtbankstrafzakenstatistiek. De taakstraffen OM zijn incl. lik-op-stuk en onbekende afdoeningsgrond en dienstverleningen.
- h Bron: CBS Rechtbankstrafzakenstatistiek. De voorwaardelijke sancties zijn buiten beschouwing gelaten. Bij combinaties van sancties zijn alle sancties afzonderlijk geteld. Daardoor is het aantal (deels) onvoorwaardelijke sancties hoger dan het aantal schuldigverklaringen.

Voor de periode 2000-2009 valt op te merken dat er bij zowel de OM-transacties als het aantal schuldigverklaringen door de rechter bij minderjarigen de laatste jaren sprake is van een daling (zie figuur 8.19). De daling van het aantal schuldigverklaringen, die overigens iets later inzet dan bij de OM-transacties, is in de cijfers over alle verdachten samen niet terug te zien.

Figuur 8.19 Van registratie gehoorde minderjarige verdachte tot afdoening in eerste aanleg, index 2000=100

* Inclusief lik-op-stuk-zaken vanaf 2001 en zaken met een onbekende wijze van afdoening.

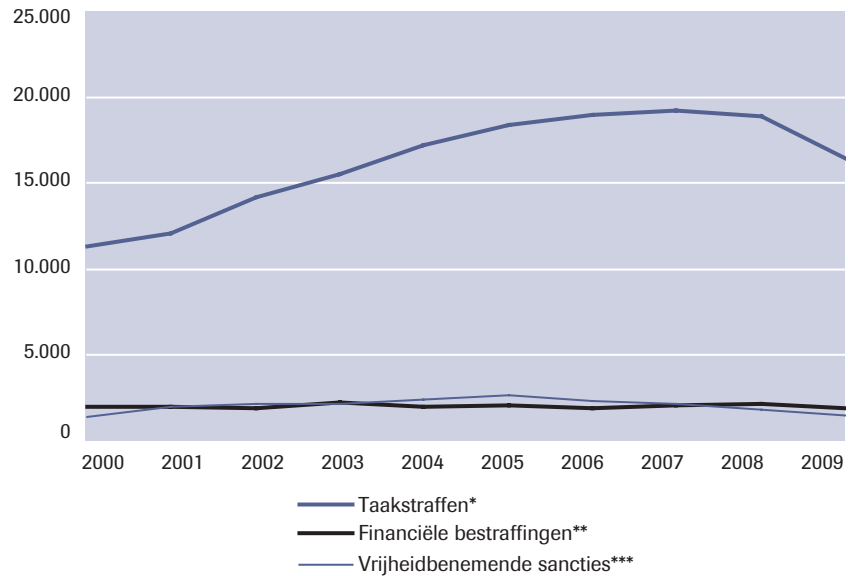
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 8.2 in bijlage 4.

Bron: CBS

Zowel het aantal taakstraffen als het aantal financiële bestraffingen is gedaald in 2009. Deze dalingen worden voornamelijk veroorzaakt door de dalingen van het aantal OM-transacties. Ook daalt het totale aantal vrijheidsbenemende sancties, welke daling sinds 2006 is ingezet. De daling is zowel bij de jeugd detentie als de PIJ-maatregel te zien. De financiële bestraffingen en de vrijheidsbenemende sancties liggen op hetzelfde niveau en vertonen een vrijwel gelijke ontwikkeling. De taakstraf is overigens nog steeds de meest voorkomende sanctie bij de minderjarigen (zie figuur 8.20).

Figuur 8.20 (Deels) onvoorwaardelijke bestraffingen minderjarigen (in eerste aanleg)

* Dit zijn OM-taakstraffen (een transactie overeengekomen met het OM) en taakstraffen opgelegd door de rechter.

** Hieronder wordt verstaan: OM-transacties 'betaling geldsom' en door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes.

*** Hieronder wordt verstaan: gevangenisstraf, jeugddetentie, plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ), alle (deels) onvoorwaardelijk.

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 5.15, 6.23, 6.28 en 8.2 in bijlage 4.

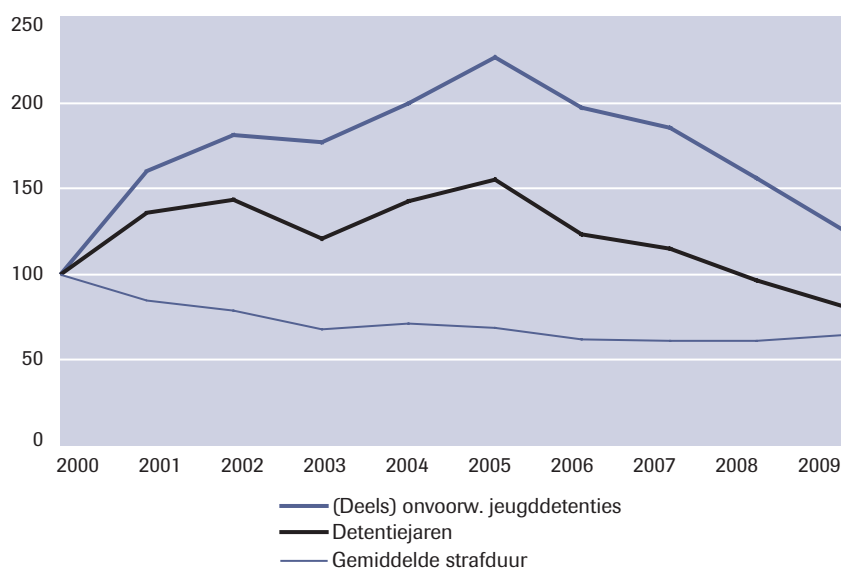
Bron: CBS

Hoewel er de laatste jaren minder jeugddetenties worden opgelegd, is de gemiddelde strafduur vrijwel gelijk gebleven, behalve in 2009; in dit jaar stijgt de gemiddelde duur iets (zie figuur 8.21). Het aantal detentiejaren daalt vanaf 2005.

In 2009 betrof een derde van de ingeschreven rechtbankstrafzaken een vermogensmisdrijf met een minderjarige verdachte. Van de opgelegde detentiejaren is nog maar een vijfde bestemd voor dit misdrijftype. Het tegenovergestelde beeld geldt voor de geweldsmisdrijven. Dat wil zeggen: het aandeel is groter aan het einde van de keten dan aan het begin: een kwart van de ingeschreven rechtbankstrafzaken bij het OM betrof een geweldsmisdrijf, terwijl geweldsmisdrijven een aandeel van 50% in de jeugddetenties hebben. Doordat de gemiddelde duur van jeugddetentie voor geweldsmisdrijven relatief lang is (100 dagen in 2009) – omdat dit doorgaans misdrijven zijn die een zwaardere straf toelaten – is het

aandeel geweld in de detentiejaren (65%) hoger dan in het aantal jeugd-detenties. Overigens krijgen minderjarige geweldsdelinquenten veel vaker een taakstraf dan een (deels) onvoorwaardelijke jeugddetentie. De gang van 'vernielingen' door de keten is vergelijkbaar met die van de vermogensmisdrijven: het aandeel 'vernielingen' is groter aan het begin van de keten dan aan het eind. Zowel het aandeel ingeschreven strafzaken bij het OM als het aandeel bestraffingen is een kwart, terwijl voor de opgelegde jeugddetenties nog 11% is bestemd voor dit misdrijftype. Ook het aandeel 'overige' misdrijven¹⁶ is aan het begin van de keten groter dan aan het eind van keten. De instroom van rechtbankstrafzaken bij het OM van dit type misdrijf beslaat 16% in 2009; uiteindelijk is slechts 4% door de rechter afgedaan door middel van een jeugddetentie (zie figuur 8.5).

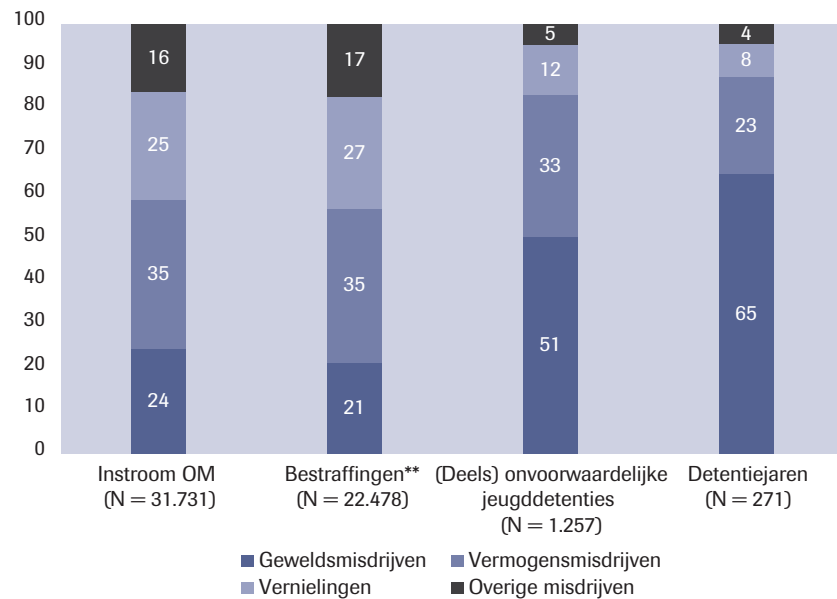
Figuur 8.21 Door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties, in aantal, strafduur en detentiejaren, index 2000=100

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 6.25, 6.26 en 6.27 in bijlage 4.

Bron: CBS

16 In de categorie overige misdrijven zitten drugsmisdrijven, verkeersmisdrijven, wapens- en munitiemisdrijven, overige misdrijven Wetboek van Strafrecht en overige wetten (inclusief onbekende wetten). Anders dan in het totaalbeeld zijn de drugsmisdrijven ook in de deze categorie opgenomen omdat minderjarigen relatief weinig vanwege dit type misdrijf met justitie in aanraking komen.

Figuur 8.22 Aandeel misdrijvcategorieën in de strafrechtsketen, minderjarigen, 2009*

* Omdat de cijfers van gehoorde verdachten nog niet beschikbaar waren, is de instroom OM als beginpunt in de keten genomen.

** Bij 'bestraffingen' gaat het om OM-transacties en schuldigverklaringen door de rechter. Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 4.11, 5.16, 6.8, 6.25 en 6.27 in bijlage 4.

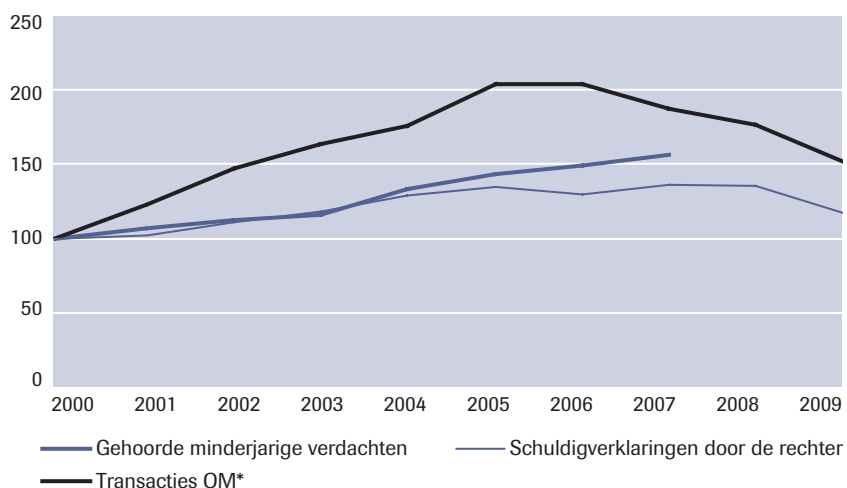
Bron: CBS

8.2.2 Geweldsmisdrijven door minderjarigen

Het aantal door de politie gehoorde minderjarige verdachten van een geweldsmisdrijf steeg over de gehele periode 2000-2007. Het aantal OM-transacties voor dit type misdrijf daalt vanaf 2006. Ook het aantal schuldigverklaringen daalt voor dit type misdrijf, alleen zet deze daling pas in 2008 in (zie figuur 8.23).

Opmerkelijk is dat de taakstraffen fors zijn gedaald in 2009 ten opzichte van 2008. Mogelijk is deze daling deels het gevolg van een registratie-effect door de invoering van GPS bij het PaG (zie hoofdstuk 5 en bijlage 3). Onderscheid naar OM en rechter laat zien dat de daling in 2009 met name wordt bepaald door de daling in het aantal OM-taakstraffen en in mindere mate bij taakstraffen opgelegd door de rechter. Bovendien is de daling in het aantal OM-taakstraffen al sinds 2006 gaande, terwijl de daling bij de taakstraffen opgelegd door de rechter pas in 2009 plaatsvindt. Ook het aantal jeugddetenties daalt van 2006-2009, na een stijging tussen

Figuur 8.23 Gewelddsmisdrijven: gehoorde minderjarige verdachten, transacties en schuldigverklaringen, index 2000=100

* Incl. lik-op-stuk-zaken vanaf 2001 en zaken met een onbekende wijze van afdoening.

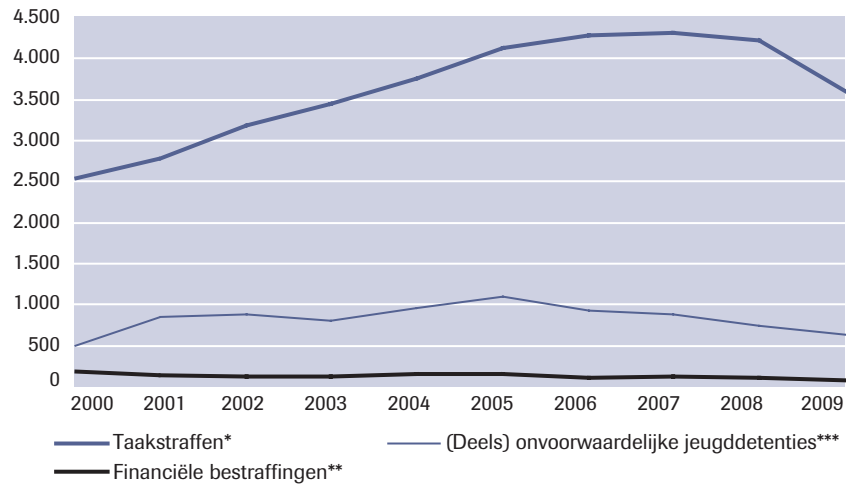
Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 4.11, 5.16 en 6.19 in bijlage 4.

Bron: CBS

2000 en 2005, terwijl het aantal financiële bestraffingen nagenoeg gelijk blijft tussen 2000 en 2009. Voor deze periode steeg het aantal jeugddetenties nog. De taakstraf is overigens nog steeds de meest voorkomende sanctie voor dit type misdrijf (zie figuur 8.24).

Wordt naar de gemiddelde strafduur gekeken bij gewelddsmisdrijven, dan valt op te merken dat deze duur iets is gestegen in 2009 ten opzichte van het voorgaande jaar. Het aantal jeugddetenties, en daarmee ook het aantal detentiejaren, volgt vanaf 2005 een dalende trend.

Figuur 8.24 (Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties, taakstraffen en financiële bestraffingen voor geweld

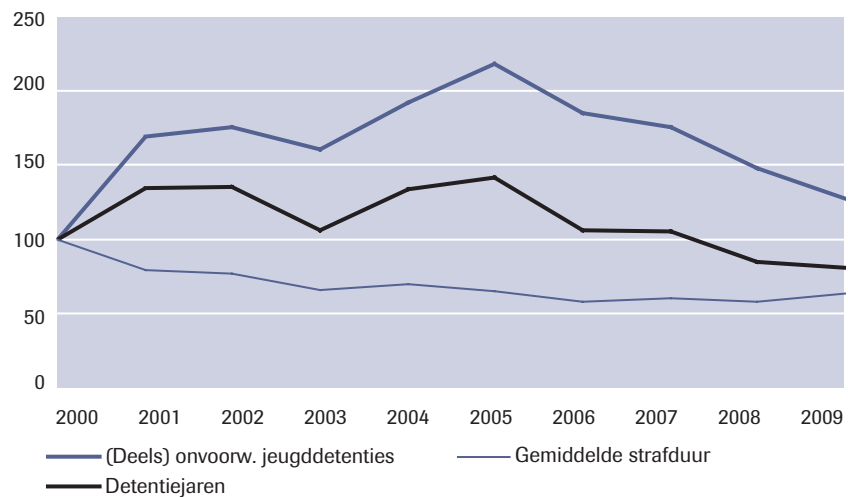
* OM-taakstraffen en taakstraffen opgelegd door de rechter.

** OM-transacties 'betalen geldsom' en door de rechter opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes.

*** De cijfers zijn inclusief jeugddetenties opgelegd aan meerderjarige verdachten. Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 5.17, 6.25, 6.28 en tabel 8.4 in bijlage 4.

Bron: CBS

Figuur 8.25 (Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties voor geweld, in aantal, strafduur en detentiejaren, index 2000=100

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 6.25, 6.26 en 6.27 in bijlage 4.

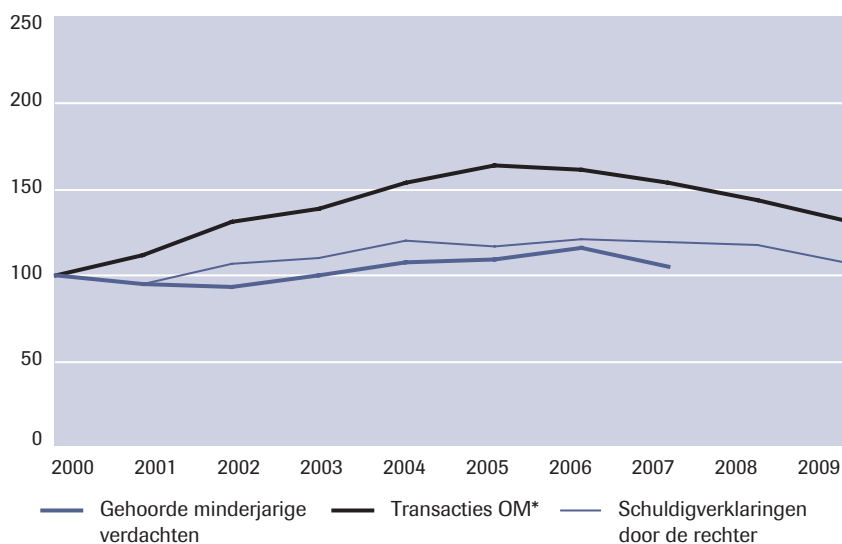
Bron: CBS

8.2.3 Vermogensmisdrijven door minderjarigen

Anders dan bij de geweldsmisdrijven, daalt het aantal gehoorde minderjarigen van vermogensmisdrijven in 2007 na een periode van groei. De ontwikkeling van het aantal schuldigverklaringen door de rechter en OM-transacties is daarentegen ongeveer vergelijkbaar met de geweldsmisdrijven (zie figuur 8.23 en 8.26).

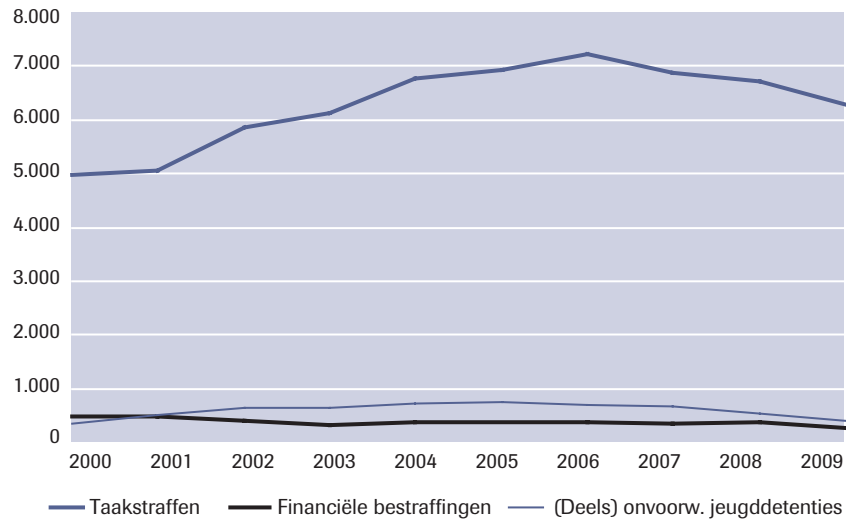
Het aantal financiële bestraffingen naar aanleiding van een vermogensmisdrijf is van 2000 tot 2009 vrijwel stabiel gebleven, terwijl het aantal opgelegde jeugddetenties voor dit type misdrijf na 2005 daalt. Ook de taakstraffen dalen, zij het na 2006. Net als bij de geweldsmisdrijven wordt de daling in het aantal taakstraffen voornamelijk veroorzaakt door de daling van het aantal OM-taakstraffen en niet zozeer door de taakstraffen opgelegd door de rechter (zie figuur 8.27). Anders dan bij de geweldsmisdrijven blijft de gemiddelde strafduur bij vermogensmisdrijven de laatste paar jaar nagenoeg gelijk. Het aantal jeugddetenties, en daarmee ook het aantal detentiejaren, volgt vanaf 2005 een dalende trend (zie figuur 8.28).

Figuur 8.26 Vermogensmisdrijven minderjarigen: gehoorde verdachten, transacties en schuldigverklaringen, index 2000=100

* Incl. lijk-op-stuk-zaken vanaf 2001 en zaken met een onbekende wijze van afdoening.
Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 4.11, 5.16 en 6.19 in bijlage 4.
Bron: CBS

Figuur 8.27 (Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties, taakstraffen en financiële bestraffingen* voor vermogensmisdrijven

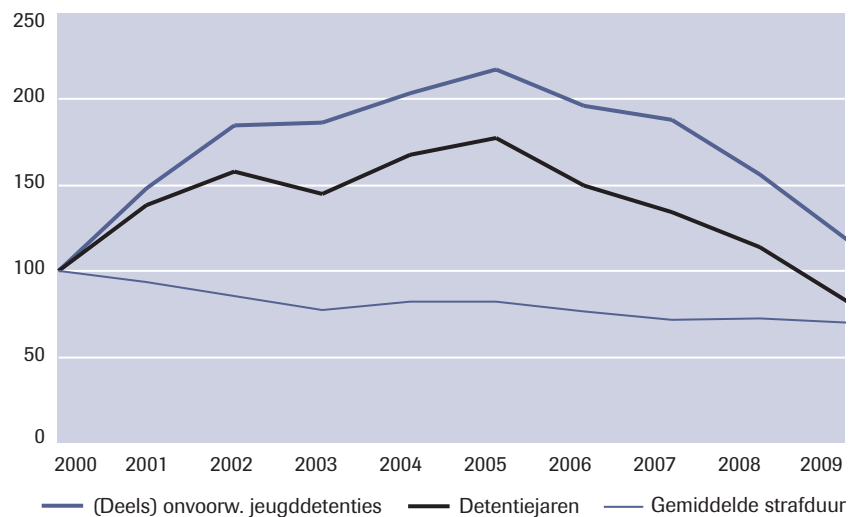

* Zie voetnoten als in figuur 8.24.

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 5.17, 6.25, 6.28 en 8.4 in bijlage 4.

Bron: CBS

Figuur 8.28 (Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties voor vermogensmisdrijven, in aantal, strafduur en detentiejaren, index 2000=100

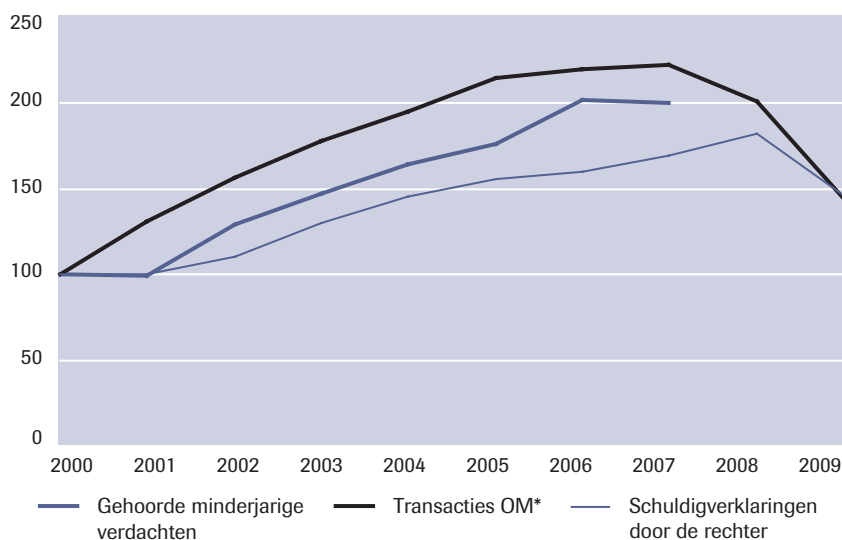
Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 6.25, 6.26 en 6.27 in bijlage 4.

Bron: CBS

8.2.4 Vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde door minderjarigen

Het aantal minderjarige gehoorde verdachten voor dit type misdrijf is gestegen van 2000 tot 2006. In 2007 is dit aantal vrijwel gelijk aan 2006. De OM-transacties dalen scherp vanaf 2007. Ook het aantal schuldigverklaringen door de rechter daalt scherp, maar deze daling zet pas na 2008 in (zie figuur 8.29).

Figuur 8.29 Vernielingen: gehoorde verdachten, transacties* en schuldigverklaringen, index 2000=100

* Incl. lik-op-stuk-zaken sinds 2001 en zaken met een onbekende wijze van afdoening.

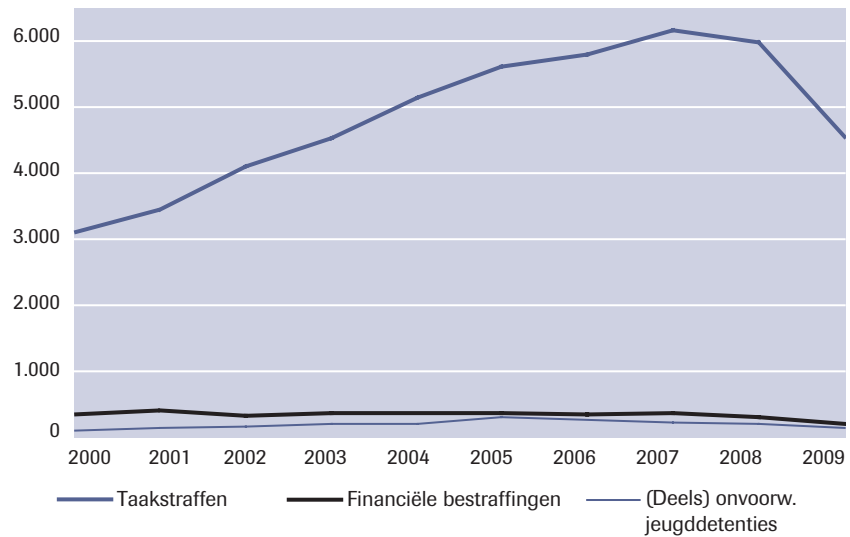
Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 4.11, 5.16 en 6.19 in bijlage 4.

Bron: CBS

Het aantal taakstraffen is met een kwart gedaald in 2009 ten opzichte van 2008. Het aantal financiële bestraffingen daalt eveneens, maar vanaf 2007. Ook het aantal jeugddetenties daalt, maar deze daling zet al in vanaf 2005 (zie figuur 8.30), en is ook zichtbaar bij de gewelds- en de vermogensmisdrijven. De gemiddelde strafduur bij vernielingen schommelt de laatste drie jaar tussen de 55 en 65. Het aantal detentiejaren volgt de trend van het aantal opgelegde jeugddetenties (zie figuur 8.31).

Figuur 8.30 (Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties, taakstraffen en financiële bestraffingen* voor vernielingen

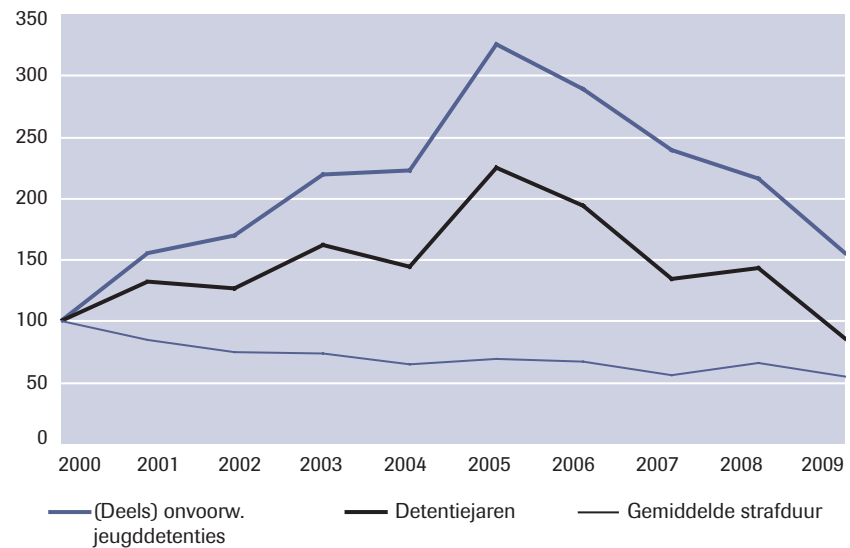

* Zie voetnoten als in figuur 8.24.

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 6.25, 6.26, 6.28 en 8.4 in bijlage 4.

Bron: CBS

Figuur 8.31 (Deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties voor vernielingen, in aantal, strafduur en detentiejaren, index 2000=100

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 6.25, 6.25 en 6.27 in bijlage 4.

Bron: CBS

9 Rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving

D.E.G. Moolenaar

- De rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving zijn gegroeid van 5,7 miljard euro in 2000 tot 7,8 miljard euro in 2009. Dit is een stijging van 37%.
- De rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving per hoofd van de bevolking zijn gegroeid van € 359 in 2000 tot € 474 in 2009. Dit is een stijging van 32%.
- De rijksoverheidsuitgaven aan slachtofferzorg zijn het hardst gestegen, namelijk van 20 miljoen euro in 2000 naar 40 miljoen euro in 2009. Dat is een verdubbeling.
- De kleinste toename betreffen de uitgaven aan opsporing (19%). Deze uitgaven zijn gestegen van 1,7 miljard euro in 2000 naar 2,0 miljard euro in 2009.
- De totale rijksoverheidsuitgaven aan de bestrijding van jeugdcriminaliteit en strafrechtshandhaving zijn gegroeid van 269 miljoen euro in 2000 tot 484 miljoen euro in 2009. Dit is stijging van 80%.
- Het percentage rijksoverheidsuitgaven aan de bestrijding van jeugdcriminaliteit en strafrechtshandhaving is gestegen van 5% in 2000 naar 6% in 2009.

In de voorgaande hoofdstukken is beschreven hoe de overheid reageert op criminaliteit. Deze reactie heeft tot doel de gevoelens van onveiligheid te verminderen, de objectieve veiligheid te verhogen en de rechtsstaat in stand te houden. Hieraan hangt wel een prijskaartje. In dit hoofdstuk staan de jaarlijkse rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving centraal, en de ontwikkeling daarvan in de periode 2000-2009.

Bij uitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving moet worden gedacht aan de uitgaven van de overheidsinstanties die zich op een of andere manier met preventie, slachtofferzorg, opsporing, vervolging, berechting, tenuitvoerlegging en ondersteuning van (ex-)verdachten bezighouden.¹ In Nederland vallen deze taken onder de verantwoordelijkheid van de ministeries van Justitie (MvJ), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW),

¹ De rijksoverheidsuitgaven zijn zo veel mogelijk ontleend aan de (toelichting op de) slotwet, najaarsnota, voorjaarsnota of begroting van de betrokken ministeries, eventueel aangevuld met gegevens uit jaarverslagen van gerelateerde instanties (zie ook bijlage 3).

Financiën, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM), Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), en Defensie. Bij het bepalen van de rijksoverheidsuitgaven doen zich twee belangrijke methodologische problemen voor. Allereerst houden veel organisaties op het justitierrein zich niet exclusief bezig met criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving, maar hebben zij ook andere taken, zoals het waarborgen van de veiligheid, het handhaven van de openbare orde, het afhandelen van overtredingen, civiele rechtspraak, bestuursrecht-spraak en dergelijke. In de aan die organisaties toegekende budgetten wordt dit onderscheid niet altijd gemaakt. Waar mogelijk is op basis van andere gegevens (zoals werklastmetingen en kostprijzen) een toerekening gemaakt naar misdrijven. De overtredingen zijn voor zover mogelijk buiten beschouwing gelaten (net als in de andere hoofdstukken). Het tweede probleem is dat een euro twee jaar geleden meer waard was dan een euro vandaag. Daarom moet worden gecorrigeerd voor inflatie.² Alle figuren en getallen in de tekst zijn uitgedrukt in prijzen van 2009. Indien er sprake is van groei of daling in de uitgaven, komt dit door wijzigingen in de volumes en niet door prijsaanpassingen. In de tabellen in bijlage 4 zijn ook de ongecorrigeerde bedragen vermeld. Ondanks de toegepaste inflatiecorrectie zijn er soms toch grote sprongen zichtbaar. Vaak heeft dit te maken met gewijzigde definities of veranderde begrotingssystematiek. Zo is in 2002 de opbouw van de begroting van het MvJ sterk gewijzigd. Dit hoofdstuk beperkt zich tot de rijksoverheidsuitgaven aan misdrijven. Uitgaven aan preventiemaatregelen door bedrijven en particulieren zijn in dit bestek weggelaten, omdat deze niet volledig inzichtelijk te maken zijn. Ook de geleden schade door burgers en bedrijven komt niet aan bod in dit hoofdstuk, omdat geleden schade als gevolg van criminaliteit moeilijk in geld is uit te drukken (zoals emotionele schade of ziekteverzuim). Voor gegevens over particuliere preventiemaatregelen en geleden schade wordt verwezen naar Moolenaar (2008). De baten van strafrechtshandhaving komen in dit hoofdstuk ook niet aan bod, omdat dit omvangrijk onderzoek vergt, dat buiten het bestek van dit hoofdstuk valt.

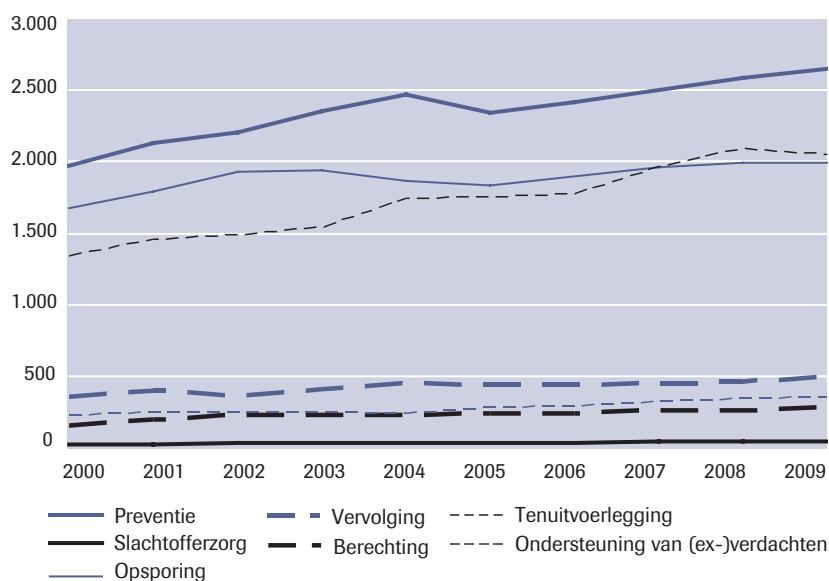
De opbouw van het hoofdstuk is als volgt. In paragraaf 9.1 worden de uitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving zo veel mogelijk uitgesplitst naar de verschillende onderdelen van de strafrechtssketen, namelijk preventie, slachtofferzorg, opsporing, vervolging, berechting, tenuitvoerlegging en ondersteuning van (ex-)verdachten. In paragraaf 9.2 wordt dieper ingegaan op de rijksoverheidsuitgaven aan de bestrijding van jeugdcriminaliteit en strafrechtshandhaving.

2 De meest gangbare deflator is het consumentenprijsindexcijfer (CPI). Hieraan kleven echter enige nadelen (zie Eurostat, 2001) en bovendien kennen de prijzen van overheidsdiensten doorgaans een andere ontwikkeling dan het algemene CPI. Daarom worden in dit hoofdstuk de rijksoverheidsuitgaven gecorrigeerd met de deflator voor collectieve rijksoverheidsuitgaven van het CBS. De niet-rijksoverheidsuitgaven worden, bij gebrek aan een meer toegespitst prijsindexcijfer, wel gecorrigeerd met het algemene CPI.

9.1 Totale rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving

De rijksoverheidsuitgaven voor criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving zijn naar schatting gegroeid van 5,7 miljard euro in 2000 tot 7,8 miljard euro in 2009. Dit is een stijging van 37%. Het meeste geld gaat naar preventie, tenuitvoerlegging en opsporing, het minste naar slachtofferzorg (zie figuur 9.1). Wel zijn de uitgaven aan slachtofferzorg relatief het hardst gestegen van 20 miljoen euro in 2000 naar 40 miljoen euro in 2009, een ruime verdubbeling. In dezelfde periode zijn de uitgaven aan preventie gestegen met 35% van 2,0 miljard euro naar 2,6 miljard euro. De uitgaven aan tenuitvoerlegging zijn toegenomen met 54%, van 1,3 miljard euro naar 2,0 miljard euro. De kleinste toename (19%) betreffen de uitgaven aan opsporing. Deze zijn gestegen van 1,7 miljard euro in 2000 naar 2,0 miljard euro in 2009. De volgende subparagrafen gaan nader in op de diverse beleidsterreinen.

Figuur 9.1 Rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving, in mln euro*

* 2009: voorlopige cijfers.

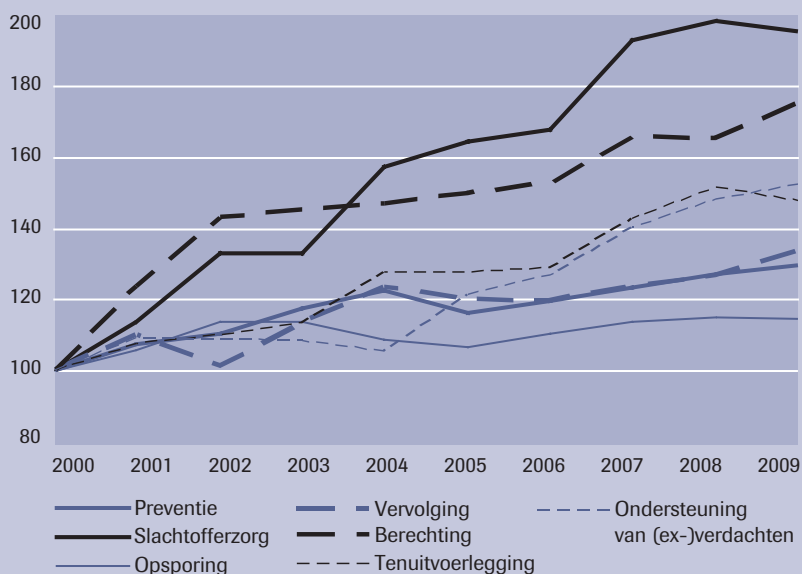
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.1 in bijlage 4.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, zie bijlage 3. Bewerking WODC

Rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving per hoofd van de bevolking

Per hoofd van de bevolking bedragen de rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving in 2009 € 474. Dit is € 115 meer dan in 2000. Per hoofd van de bevolking wordt het meest uitgegeven aan preventie (€ 160), tenuitvoerlegging (€ 124) en opsporing (€ 120). Het minst wordt uitgegeven aan slachtofferzorg (€ 2), berechting (€ 16), ondersteuning van (ex-)verdachten (€ 21) en vervolging (€ 29). De uitgaven per hoofd van de bevolking voor slachtofferzorg zijn de afgelopen negen jaar met 95% het sterkst gestegen, gevolgd door berechting (75%) en ondersteuning van (ex-)verdachten (52%). Ondanks de toegenomen aandacht voor veiligheid van de afgelopen negen jaar zijn de uitgaven per hoofd van de bevolking voor opsporing nauwelijks toegenomen: slechts 15% (zie figuur).

Figuur Rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving per hoofd van de bevolking, index 2000=100*

* 2009: voorlopige cijfers; indexcijfers op basis van prijzen 2009.

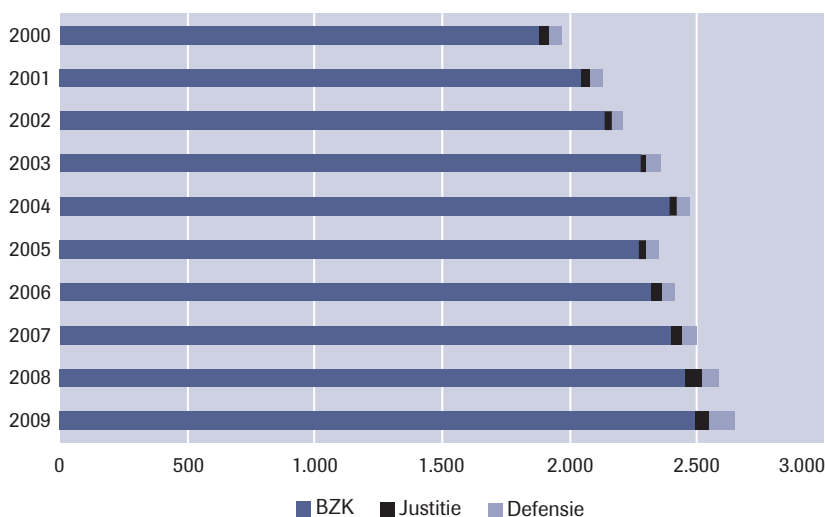
Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 9.1 t/m 9.9 in bijlage 4.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, zie bijlage 3. Bewerking WODC

9.1.1 Preventie

Onder preventie wordt hier verstaan alle activiteiten met het oog op het voorkomen van criminaliteit. Preventie is een activiteit die zich niet eenvoudig laat onderscheiden van andere activiteiten. Pas vanaf de begroting 2002 is preventie een apart beleidsartikel op de begroting van het ministerie van Justitie. Daarvoor waren de uitgaven aan preventie verspreid over meerdere beleidsartikelen. Op begrotingen van andere ministeries is preventie niet altijd als aparte begrotingspost weergegeven. In totaal werd in 2009 ruim 2,6 miljard euro door de overheid aan preventie uitgegeven. Ten opzichte van 2000 is dit een stijging van 34%.

Figuur 9.2 Rijksoverheidsuitgaven aan preventie, in mln euro*

* 2009: voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.2 in bijlage 4.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, zie bijlage 3. Bewerking WODC

Het ministerie van BZK geeft het meeste geld uit aan preventie, namelijk 2,5 miljard euro (zie figuur 9.2). Het grootste gedeelte hiervan gaat naar de politie. Het blijkt dat de politie ongeveer 44% van haar budget kwijt is aan preventie (inclusief surveilleren, netwerken, interveniëren en adviseren; zie AEF, 2006 en bijlage 3). De activiteiten van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) zijn apart op de begroting van het ministerie van BZK te onderscheiden en bedragen 190 miljoen euro. Het ministerie van Justitie gaf in 2009 55 miljoen euro uit aan preventieactiviteiten. Dat is een stijging van 62% ten opzichte van 2000. Met name door het grootstedenbeleid, het programma Jeugd Terecht (MvJ, 2003), de Nota

Criminaliteitsbeheersing (MvJ/BZK, 2001), het Veiligheidsprogramma (Kamerstukken II 2002/03) en de instelling van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) in 2005 is meer geld beschikbaar gekomen voor preventieprojecten. De Koninklijke Marechaussee (Kmar), die onder het ministerie van Defensie valt, heeft in 2009 98 miljoen euro uitgegeven aan veiligheidstaken. Dit is bijna een verdubbeling ten opzichte van 2000. Dit is echter wel een overschatting aangezien de veiligheidstaken van Kmar niet alleen preventie betreffen.

9.1.2 Slachtofferzorg

In Nederland houden diverse organisaties zich bezig met slachtofferzorg, zoals Slachtofferhulp Nederland en het Schadefonds Geweldsmisdrijven (SGM). Daarnaast verzorgt het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) de inning van de schadevergoedingsmaatregelen die door de rechter aan slachtoffers van strafbare feiten zijn toegekend (zie ook hoofdstuk 2 en hoofdstuk 7). In totaal werd in 2009 door de overheid 40 miljoen euro uitgegeven aan slachtofferzorg. Dit is een ruime verdubbeling ten opzichte van 2000.

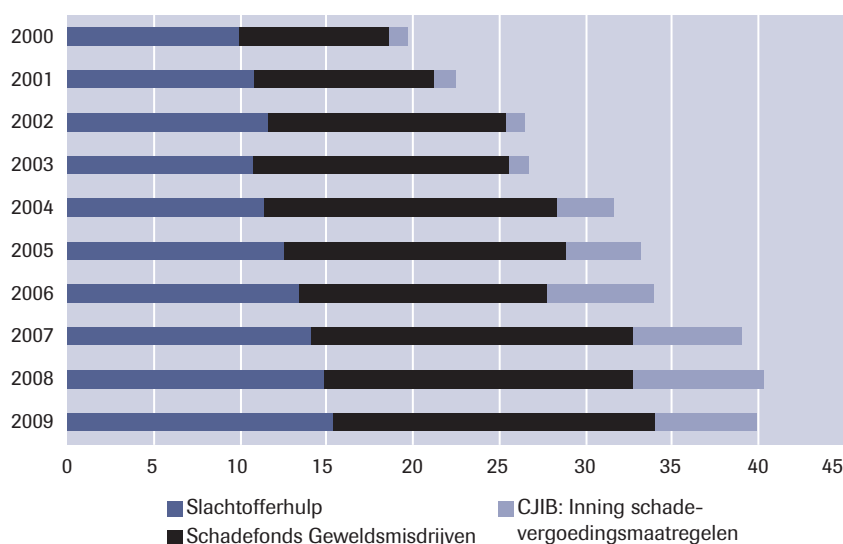
Slachtofferhulp Nederland wordt grotendeels gefinancierd door de rijksoverheid, in het bijzonder het MvJ. De uitgaven van de rijksoverheid aan slachtofferhulp zijn in de periode 2000-2009 met 55% gestegen tot 15 miljoen euro. Daarnaast is een belangrijk deel van de inkomsten van Slachtofferhulp Nederland afkomstig van het Fonds Slachtofferhulp. Dit fonds werft gelden bij bedrijven en particulieren voor Slachtofferhulp Nederland. Deze uitgaven zijn hier niet vermeld, aangezien het geen rijksoverheidsuitgaven betreft. Slachtofferhulp Nederland geeft ook ondersteuning aan mensen die slachtoffer zijn geworden van een ongeluk (zonder schuldige) of van een ramp. Daarom is het totale bedrag een overschatting van de uitgaven van criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving. Het Schadefonds Geweldsmisdrijven heeft tot doel het leed van slachtoffers van geweldsdelicten die in Nederland zijn gepleegd enigszins te verzachten door middel van een geldelijke uitkering. De uitkering is een tegemoetkoming in de schade die niet op andere wijze kan worden vergoed. Het totale uitgekeerde bedrag is in de gehele periode 2000-2009 met 127% gestegen tot 13 miljoen euro. De stijging is onder andere veroorzaakt door het toegenomen aantal toekenningen. Als gevolg van de toegenomen werklust zijn ook de kosten van het schadefonds zelf met 84% gestegen tot circa 5 miljoen euro.

De positie van het slachtoffer is met de invoering in 1995 van de Wet en Richtlijn Terwee (zie hoofdstuk 2) aanzienlijk versterkt. Indien de rechter aan het slachtoffer een schadevergoeding heeft toegewezen, kan het CJIB in het kader van de Wet Terwee deze schadevergoeding bij de dader innen. De uitgaven voor de inning van deze schadevergoedingsmaatregelen zijn de afgelopen negen jaar sterk toegenomen tot 5,8 miljoen euro, hoewel

zich in 2009 een daling voordeed. Dit zijn alleen de uitgaven voor inning (zie hoofdstuk 7). De feitelijke schadevergoeding is hierin niet verwerkt, omdat deze afkomstig is van de dader en dus geen overheidsuitgave is. De stijging wordt niet veroorzaakt door een toegenomen kostprijs, maar door het toegenomen aantal schadevergoedingsmaatregelen vanaf de invoering van de Wet Terwee tot en met 2009. In 2009 is het aantal toegekende schadevergoedingen gedaald, waardoor de uitgaven lager uitvallen (zie figuur 9.3).

Figuur 9.3 Rijksoverheidsuitgaven aan slachtofferzorg, in mln euro*

* 2009: voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.3 in bijlage 4.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, zie bijlage 3. Bewerking WODC

9.1.3 Opsporing

Een grote verscheidenheid aan overheidsinstanties houdt zich bezig met activiteiten op het terrein van opsporing. Vaak geldt echter dat ze onderdeel zijn van een meer omvattende begrotingspost en dat de opsporingsactiviteiten qua tijdsbesteding of uitgaven vaak moeilijk te onderscheiden zijn van de andere activiteiten van de desbetreffende begrotingspost. De belangrijkste actor op het gebied van opsporing is de politie. Opsporing kan plaatsvinden binnen een opsporingsonderzoek. Maar ook als de politie tijdens de surveillance een misdrijf op het spoor komt, is er sprake van opsporing. Daarom is het moeilijk om activiteiten als veiligheidswaar-

borging, preventie en opsporing van elkaar te onderscheiden. Op basis van de literatuur (zie bijlage 3) wordt in dit hoofdstuk een derde van het budget van de politie toegerekend aan opsporing van misdrijven. Bij de uitgaven van het ministerie van Defensie speelt hetzelfde probleem. Het blijkt niet mogelijk om militaire onderdelen, veiligheidstaken of ondersteunings- of reddingswerkzaamheden uit de politie- en veiligheidstaken van de Kmar en de kustwacht te filteren. Dit betekent dat de hier gehanteerde bedragen in enige mate een overschatting zijn van de werkelijke uitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving.

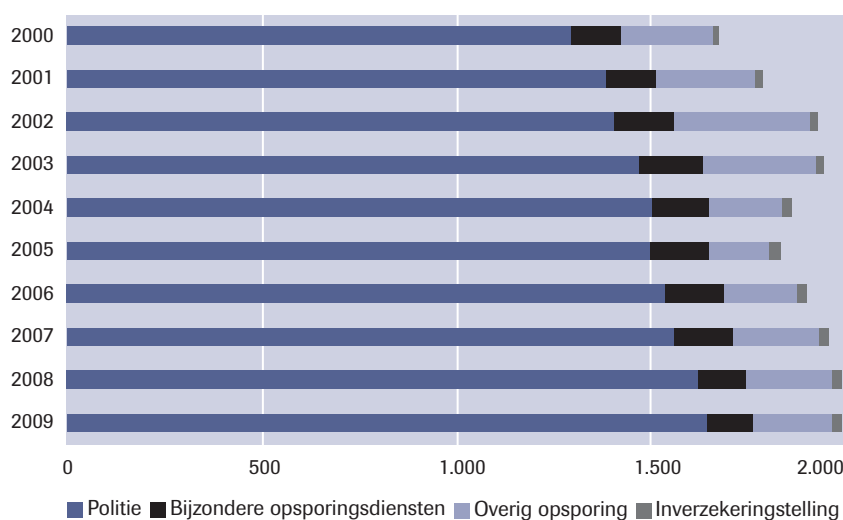
In totaal zijn de uitgaven voor opsporing sinds 2000 gestegen met 19% tot een bedrag van 2,0 miljard euro in 2009. De grootste uitgavenpost wordt gevormd door de uitgaven voor de politie, inclusief het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). Deze uitgaven bedragen naar schatting in 2009 ruim 1,6 miljard euro en zijn in de periode 2000-2009 gestegen met 7%. De uitgaven van de bijzondere opsporingsdiensten (BOD), zoals de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD), Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst (FIOD-ECD), Algemene Inspectiedienst (AID) en de Inlichtingen- en Opsporingsdienst van het ministerie van VROM (VROM-IOD), nemen de tweede plaats in. Hun gezamenlijke uitgaven zijn in de periode 2000-2009 echter gedaald met circa 9% naar 117 miljoen euro. Hiervan neemt de FIOD-ECD het grootste deel voor zijn rekening.

Naast de organisaties zoals de politie en de bijzondere opsporingsdiensten, is er ook nog een aantal andere organisaties die zich direct of indirect bezighouden met opsporing, zoals onder andere de Kmar, de kustwacht en het Nederlands Forensisch Instituut (NFI). Bij elkaar hebben deze organisaties in 2009 202 miljoen euro uitgegeven. Dat is een daling van 13% ten opzichte van 2000. Deze daling wordt vooral verklaard door het feit dat de post bijzondere politietaken en beleidsvorming in 2000 nog voor 120 miljoen euro op de begroting van het MvJ stond, terwijl deze later in zijn geheel van de begroting is verdwenen. Dat wil niet zeggen dat deze uitgaven niet meer bestaan: vermoedelijk zijn ze ondergebracht bij andere posten. De uitgaven voor politietaken van de Kmar zijn over de hele periode 2000-2009 met 31% gestegen, maar in 2009 heeft zich een forse daling voorgedaan als gevolg van een verschuiving van politietaken naar beveiligingstaken. De uitgaven voor de kustwacht zijn met 228% gestegen. De kustwacht speelt vooral een belangrijke rol bij de opsporing van economische delicten in de scheepvaart en visserij, zoals smokkel en illegale lozingen. Het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) levert een belangrijke bijdrage aan opsporingsonderzoek (zie hoofdstuk 2). In 2009 waren de uitgaven voor het NFI 74 miljoen euro. Dit is een stijging ten opzichte van 2000 met 173%.

Als een verdachte in verzekering wordt gesteld, komt een reclasseringsmedewerker op bezoek om de verdachte te informeren over de hulp die de reclassering kan bieden. Dit wordt vroeghulp genoemd. Ook heeft de

verdachte recht op een advocaat. Dit wordt verzorgd door de zogenoemde piketdienst. In totaal is in 2009 25 miljoen euro uitgegeven aan hulp bij in verzekeringstelling. Dit is een stijging van 53% ten opzichte van 2000. Met vroeghulp door de reclassering is in 2009 5 miljoen euro gemoeid. Dit bedrag is de afgelopen negen jaar gestegen met 58%. De piketdienst wordt gefinancierd uit de middelen voor de gesubsidieerde rechtsbijstand. Hiermee is in 2009 20 miljoen euro gemoeid, een stijging van 52% ten opzichte van 2000 (zie figuur 9.4).

Figuur 9.4 Rijksoverheidsuitgaven aan opsporing, in mln euro*

* 2009: voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.4 in bijlage 4.

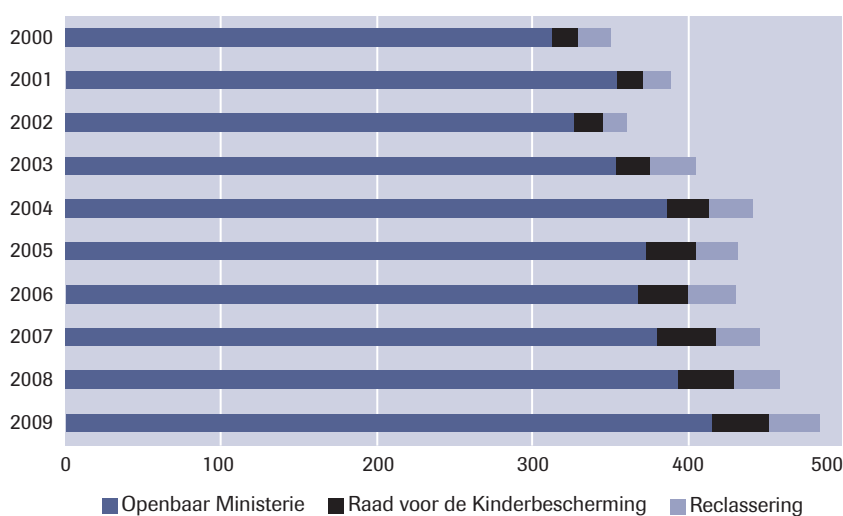
Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, zie bijlage 3. Bewerking WODC

9.1.4 Vervolging

De vervolging van verdachten is de exclusieve taak van het OM (zie hoofdstuk 2). In de huidige begroting wordt het OM als één beleidsartikel opgevoerd, zonder een onderscheid te maken naar overtredingen, misdrijven, rechtbanken, gerechtshoven en landelijke diensten. Daarom worden de uitgaven aan het OM op basis van werklastmetingen uitgesplitst naar bovengenoemde categorieën. Kantonzaken zijn hier buiten beschouwing gelaten, omdat deze meestal overtredingen betreffen. Zijdellings zijn ook andere instanties betrokken bij de vervolging van verdachten. Zo geven de drie reclasseringsorganisaties en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) advies over het te volgen justitiële traject voor respectievelijk meerderjarigen en minderjarigen, waarbij een goede reïntegratie in de maatschappij centraal staat (zie hoofdstuk 2).

In 2009 zijn de totale uitgaven voor vervolging van misdrijven ruim 485 miljoen euro. Dit is een stijging van 38% ten opzichte van 2000. De totale uitgaven voor het OM ten behoeve van rechtbankstrafzaken zijn in de periode 2000-2009 met 33% gestegen tot bijna 416 miljoen euro. Deels is de stijging in de uitgaven het gevolg van het Veiligheidsprogramma (Kamerstukken II 2002/03), waarin is afgesproken om in de periode 2003-2006 de instroom van rechtbankstrafzaken bij het OM gradueel te laten oplopen tot 40.000 extra zaken. Bovendien bevat het Veiligheidsprogramma tal van andere maatregelen waarbij een actieve bemoeienis van het OM wordt verwacht. De uitgaven voor (uitgebreide) strafonderzoeken door de RvdK bedragen 36 miljoen euro in 2009. Dit is een stijging van 114% ten opzichte van 2000. De uitgaven van de reclassering voor diverse rapportages bedragen naar schatting in 2009 33 miljoen euro. Dit is een stijging van 54% ten opzichte van 2000 (zie figuur 9.5).

Figuur 9.5 Rijksoverheidsuitgaven aan vervolging, in mln euro*

* 2009: voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.5 in bijlage 4.

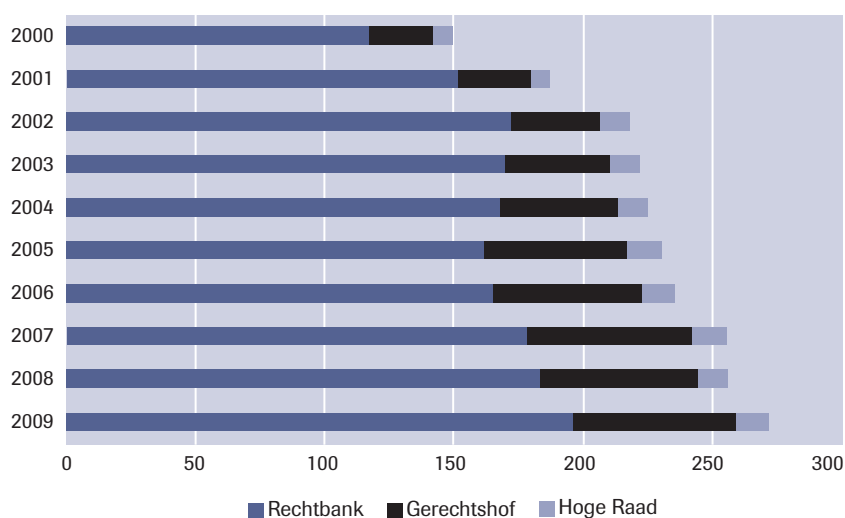
Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, zie bijlage 3. Bewerking WODC

9.1.5 Berechting

De uitgaven voor berechting in misdrijfzaken betreffen drie niveaus van de rechtspraak, namelijk de misdrijfzaken bij de Hoge Raad der Nederlanden, misdrijfzaken bij de gerechtshoven en misdrijfzaken bij de rechtbanken. De laatste twee categorieën vallen onder de verantwoording van de Raad voor de rechtspraak (Rvdv) (zie ook hoofdstuk 2). Bijkomende uitgaven, zoals de uitgaven voor reclasseringsactiviteiten of gesubsidieer-

de rechtsbijstand ten behoeve van een rechtszaak, zijn hier niet meegenomen omdat deze niet altijd aan een specifieke rechtszaak kunnen worden toegerekend. De reclasseringsactiviteiten ten behoeve van een rechtszaak zijn reeds in de vorige paragraaf aan de orde gekomen, de uitgaven aan rechtsbijstand tijdens de rechtszaak komen in paragraaf 9.1.7 aan bod. In 2009 bedragen de totale uitgaven voor de berechting van misdrijven 272 miljoen euro. Dat is een stijging van 81% ten opzichte van 2000. Procentueel gezien deed de kleinste stijging zich voor bij de Hoge Raad. In 2009 gaf de Hoge Raad naar schatting 13 miljoen euro uit aan misdrijfzaken. Dit is een stijging van 55% ten opzichte van 2000. De uitgaven voor misdrijfzaken bij de gerechtshoven zijn het hardst gestegen, namelijk met 160% tot ongeveer 63 miljoen euro in 2009. Dit wordt veroorzaakt door de forse stijging van het aantal zaken bij het gerechtshof, alsmede de toegenomen kostprijs per zaak. Bij de rechtbanken zijn de uitgaven aan misdrijfzaken in de periode 2000-2009 met 67% gestegen tot 196 miljoen euro (zie figuur 9.6).

Figuur 9.6 Rijksoverheidsuitgaven aan berechting, in mln euro*

* 2009: voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.6 in bijlage 4.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, werklasmetingen, zie bijlage 3. Bewerking WODC

9.1.6 Tenuitvoerlegging

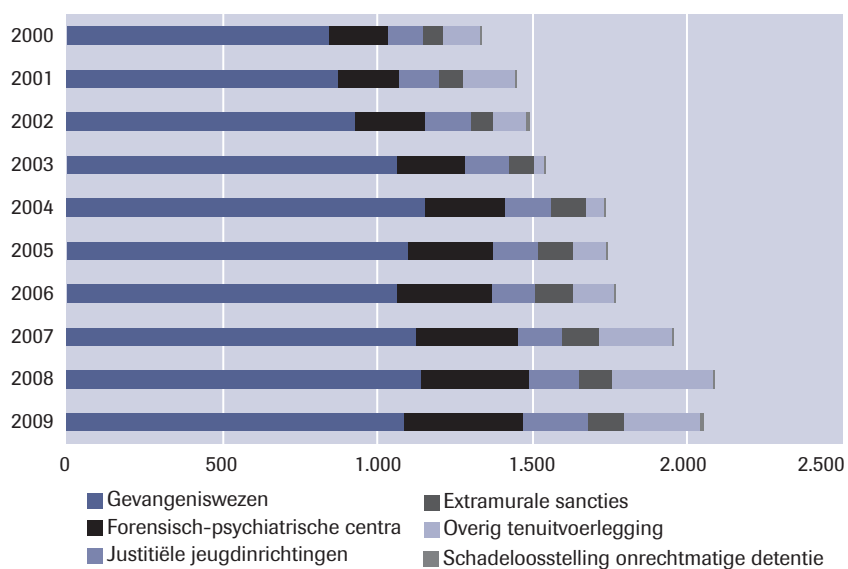
De tenuitvoerlegging van de diverse maatregelen en straffen is verspreid over een groot aantal uitvoeringsorganisaties (zie hoofdstuk 2 en hoofdstuk 7). De totale uitgaven aan tenuitvoerlegging komen in 2009 neer op 2,0 miljard euro. Dit is een stijging van 54% ten opzichte van 2000.

De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen. Met ruim 1,1 miljard euro in 2009 is het gevangeniswezen (exclusief vreemdelingenbewaring en uitzetcentra) de grootste uitgavenpost. Deze uitgaven zijn in de periode 2000-2009 met 29% gestegen. Op de tweede plaats staan de forensisch-psychiatrische centra (FPC's, voorheen tbs-klinieken). De uitgaven hiervoor zijn 381 miljoen euro in 2009. Deze sector heeft van alle intramurale voorzieningen de grootste groei doorgemaakt in de periode 2000-2009, namelijk 105%. Qua omvang van de uitgaven staan de jeugdinstellingen op de derde plaats met ruim 207 miljoen euro in 2009. Dit is een stijging van 84% ten opzichte van 2000. Met name in 2009 lijken de uitgaven sterk gestegen. Dit is echter deels een administratieve werkelijkheid. Feitelijk is er minder geld uitgegeven aan justitiële jeugdinstellingen. Maar door de reeds gedeeltelijk gerealiseerde overheveling van de civielrechtelijke geplaatste minderjarigen naar de Gesloten Jeugdzorg (GJZ), dat onder de verantwoordelijkheid van het programmaministerie van Jeugd en Gezin valt (zie ook hoofdstukken 2 en 7), en de verkleining van het aantal minderjarigen per groep, zijn er nu meer strafrechtelijke plaatsen beschikbaar voor een kleinere groep minderjarigen. Hierdoor neemt de prijs per plaats toe.

De rijks overheidsuitgaven aan extramurale sancties, waaronder de Halt-maatregel, boetes, taakstraffen en penitentiaire programma's, zijn in de periode 2000-2009 met 75% gestegen, en wel van 67 miljoen euro naar 117 miljoen euro. Een klein deel daarvan komt voor rekening van het CJIB. Het CJIB is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de boetes, transacties en ontnemingsmaatregelen en voor de administratieve afhandeling van taakstraffen en nog niet uitgezeten vrijheidsstraffen (zie hoofdstuk 2 en hoofdstuk 7). Vanwege de grote mate van automatisering van bovengenoemde activiteiten zijn de uitgaven relatief laag. De uitgaven aan het CJIB zijn in de periode 2000-2009 gegroeid van 4 miljoen euro naar 12 miljoen euro: een ruime verdrievoudiging. De groei in de uitgaven van het CJIB is enerzijds het gevolg van toegenomen werklust, anderzijds van een steeds moeizamer verloop van het inningstraject, waarbij vaker dan voorheen een deurwaarder moet worden ingeschakeld. Naast DJI en CJIB is er nog een aantal andere instellingen actief op het terrein van tenuitvoerlegging. De tenuitvoerlegging van de overige sancties aan minderjarigen komt in paragraaf 9.2 aan bod. De tenuitvoerlegging van taakstraffen voor meerderjarigen valt onder de verantwoordelijkheid van de reclassering. De uitgaven hiervoor zijn in de periode 2000-2009

toegenomen met 81% tot 46 miljoen euro. Dit is voornamelijk het gevolg van de sterk gestegen kostprijs van taakstraffen voor meerderjarigen. De overige rijksoverheidsuitgaven aan tenuitvoerlegging zijn in de periode 2000-2009 ruim verdubbeld van 118 miljoen euro naar 246 miljoen euro. Hierbij moet gedacht worden aan projecten bij DJI die niet specifiek aan een sanctievorm kunnen worden toegewezen, de uitgaven aan de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) en beleidsvorming. Tot slot wordt er steeds meer uitgekeerd voor onrechtmatige detentie. Dit betreft verdachten die ten onrechte zijn gedetineerd, bijvoorbeeld omdat er na een voorlopige hechtenis geen onherroepelijke vrijheidsstraf is opgelegd. Deze post is met 70% gestegen in de periode 2000-2009 tot 9 miljoen euro (zie figuur 9.7).

Figuur 9.7 Rijksoverheidsuitgaven aan tenuitvoerlegging, in mln euro*

* 2009: voorlopige cijfers.

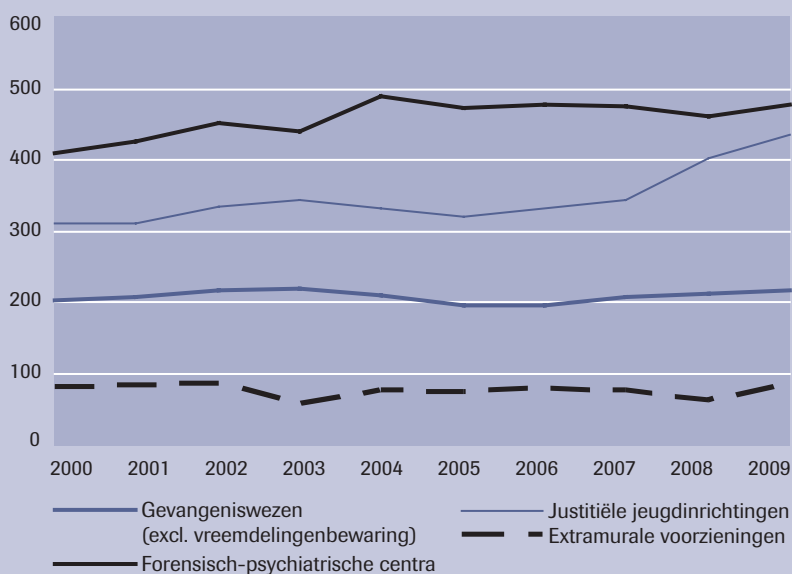
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.7 in bijlage 4.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, zie bijlage 3. Bewerking WODC

Kostprijzen DJI

De kostprijzen van DJI zijn de afgelopen negen jaar gestegen. De kostprijs van het gevangeniswezen is in de periode 2000-2009 slechts 6% gestegen naar € 216 per plaats per dag, terwijl de kostprijs van FPC-plaatsen met 17% is gestegen naar € 478 per plaats per dag. Overigens bevindt de huidige kostprijs van de FPC-plaatsen zich nog steeds onder de kostprijs in de jaren negentig. De kostprijs van strafrechtelijke plaatsen in justitiële jeugdinrichtingen is sterk gestegen van € 310 naar € 436 per plaats per dag. Deze stijging van 46% wordt veroorzaakt door leegstand en verkleining van de groepen in de inrichting (zie figuur).

Figuur Kostprijzen DJI, euro per plaats per dag*

* Prijzen 2009.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.8 in bijlage 4.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, zie bijlage 3. Bewerking WODC

9.1.7 Ondersteuning van (ex-)verdachten

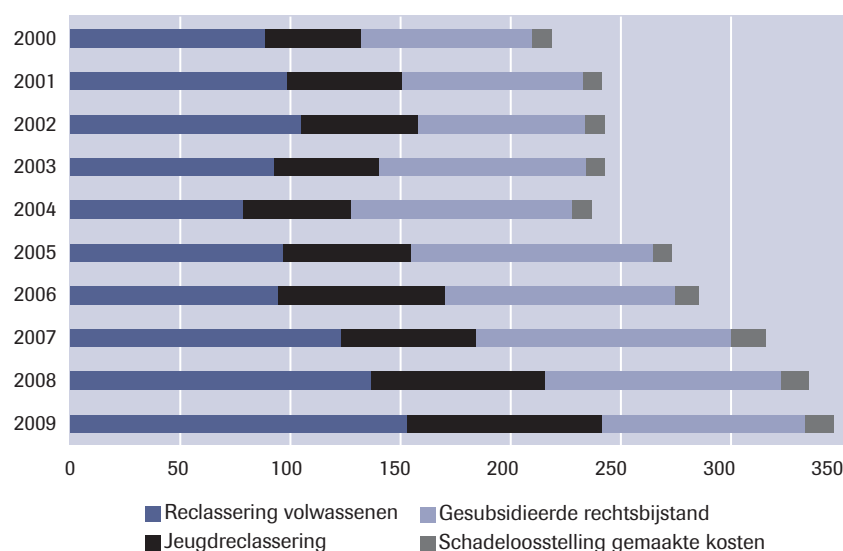
Tijdens het gehele justitiële traject kan de (ex-)verdachte op diverse manieren worden ondersteund, bijvoorbeeld door de reclassering of door middel van gesubsidieerde rechtsbijstand (zie hoofdstuk 2), ook na de veroordeling. In totaal werd in 2009 347 miljoen euro uitgegeven aan

ondersteuning van (ex-)verdachten tijdens het justitiële traject. Dat is een stijging van 58% ten opzichte van 2000.

De reclasseringsuitgaven voor ondersteuning van volwassenen zijn in de periode 2000-2009 met 73% gestegen tot 153 miljoen euro. Dit is dus exclusief de eerdergenoemde uitgaven aan vroeghulp, rapportages en taakstraffen. Ook de jeugdreclasseringsuitgaven voor ondersteuning van minderjarigen (exclusief rapportages in strafzaken en taakstraffen) zijn meer dan verdubbeld tot 89 miljoen euro. De jeugdreclassering wordt uitgevoerd door Bureau Jeugdzorg. Als het OM besluit vervolging in te stellen, kan de verdachte een beroep doen op de gesubsidieerde rechtsbijstand. In 2009 werd bijna 91 miljoen euro uitgegeven aan door de overheid gefinancierde rechtsbijstand in strafzaken (exclusief de piketdiensten ten behoeve van in verzekering gestelden en exclusief toevoegingen in het kader van bijzondere opnames in psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ) en vreemdelingenbewaring). Dit is een stijging van 17% ten opzichte van 2000, waarbij dient te worden opgemerkt dat de uitgaven de laatste twee jaar dalen. Tot slot is aan verdachten die ten onrechte vervolgd zijn en daardoor op kosten gejaagd zijn, in 2009 14 miljoen euro als schadeloosstelling uitgekeerd. Dit is stijging van 43% (zie figuur 9.8).

Figuur 9.8 Rijksoverheidsuitgaven aan ondersteuning van (ex-)verdachten, in mln euro*

* 2009: voorlopige cijfers.

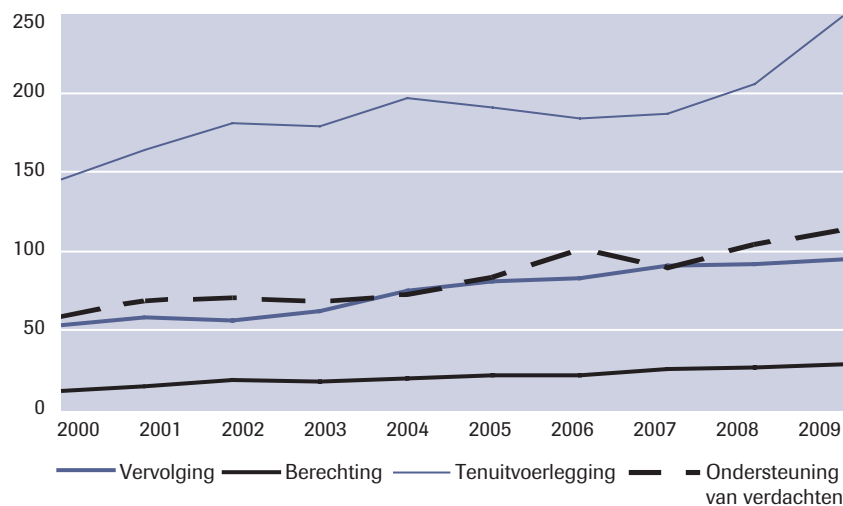
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.9 in bijlage 4.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, zie bijlage 3. Bewerking WODC

9.2 Rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving ten behoeve van minderjarigen

De aanpak van jeugdcriminaliteit is een belangrijk speerpunt in het huidige overheidsbeleid. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de rijksoverheidsuitgaven ten behoeve van de bestrijding van jeugdcriminaliteit. De uitgaven aan preventie, slachtofferzorg en opsporing zijn echter moeilijk toe te rekenen aan criminele activiteiten van minderjarigen. Bij slachtoffers is niet altijd bekend of de dader meerder- of minderjarig was. In het geval van preventie is niet vast te stellen of het voorkomen delict gepleegd zou zijn door een minder- of een meerderjarige. Bij opsporing van een delict is vooraf niet bekend of het delict door een minderjarige of een meerderjarige is gepleegd. Daarom beperkt deze paragraaf zich tot die onderdelen van de justitieketen waarin minderjarigen duidelijk kunnen worden onderscheiden van de meerderjarigen, dat wil zeggen vervolging, berechting, tenuitvoerlegging en ondersteuning van verdachten. De totale (herleidbare) rijksoverheidsuitgaven aan de bestrijding van jeugdcriminaliteit en de bijbehorende strafrechtshandhaving zijn gegroeid van 269 miljoen euro in 2000 tot 484 miljoen euro in 2009. Dit is een stijging van 80%. Het meeste geld gaat naar tenuitvoerlegging, het minste naar berechting (zie figuur 9.9). In 2000 werd circa 5% van de totale rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving uitgegeven aan minderjarigen. In 2009 is dit gestegen naar 6%.

Figuur 9.9 Rijksoverheidsuitgaven aan jeugdcriminaliteitsbestrijding en -strafrechtshandhaving, in mln euro*

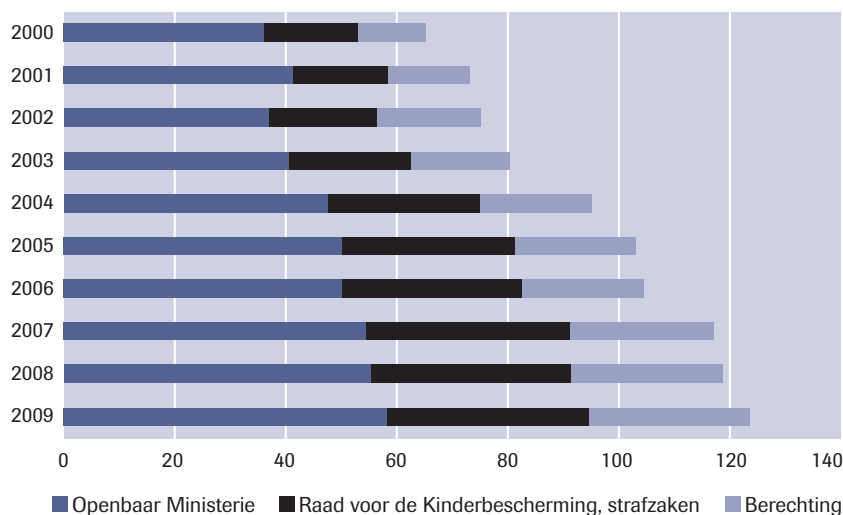
* 2009: voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.10 in bijlage 4.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, zie bijlage 3. Bewerking WODC

Aan de vervolging van strafzaken tegen minderjarigen heeft het OM in 2009 59 miljoen euro uitgegeven, een stijging van 62% ten opzichte van 2000. De uitgaven aan onderzoeken in strafzaken door de RvdK zijn in de periode 2000-2009 gestegen van 17 miljoen euro naar 36 miljoen euro. De uitgaven aan berechting van minderjarigen zijn in de periode 2000-2009 gestegen met 137% en bedragen in 2009 29 miljoen euro (zie figuur 9.10). Dit is een forsere groei dan bij volwassenen. De voornaamste reden is dat het aantal zaken tegen minderjarige verdachten in de afgelopen jaren sterker gestegen is dan het aantal zaken tegen meerderjarige verdachten.

Figuur 9.10 Rijksoverheidsuitgaven aan vervolging en berechting van minderjarigen, in mln euro*

* 2009: voorlopige cijfers.

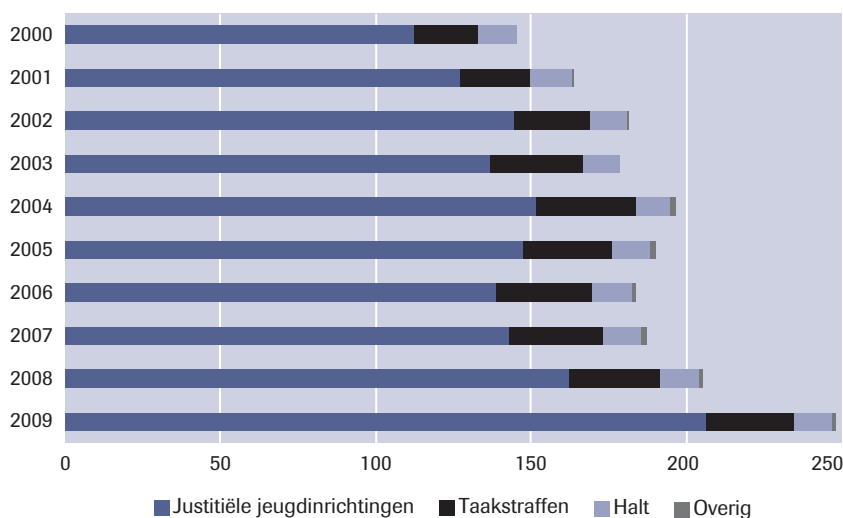
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.11 in bijlage 4.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, ministerie van Justitie, zie bijlage 3. Bewerking WODC

Ook de totale uitgaven voor tenuitvoerlegging van sancties tegen minderjarigen zijn sterk gestegen. In 2009 gaat het om 248 miljoen euro. Dit is een stijging van 71% ten opzichte van 2000. Hiervan bedragen de uitgaven aan strafrechtelijke plaatsen in jeugdinstellingen 207 miljoen euro in 2009, hetgeen een stijging is van 84% ten opzichte van 2000. Halt Nederland is verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de Halt-verwijzing door de politie (zie hoofdstuk 2). In 2009 werd hieraan bijna 13 miljoen euro uitgegeven. Dit is een stijging van 4% ten opzichte van 2000. De tenuitvoerlegging van taakstraffen voor minderjarigen valt onder de verantwoordelijkheid van de RvdK. De uitgaven hiervoor zijn in de periode 2000-2009 gestegen met 33% tot zo'n 28 miljoen euro. Dit is met name het

gevolg van de forse groei van het aantal OM-taakstraffen voor minderjarigen. Boetes en transacties spelen niet zo'n belangrijke rol in het jeugdstrafrecht, aangezien de betaling hiervan meestal voor rekening van de ouders komt en niet van de minderjarige zelf (zie figuur 9.11).

Figuur 9.11 Rijksoverheidsuitgaven aan tenuitvoerlegging van sancties tegen minderjarigen, in mln euro*

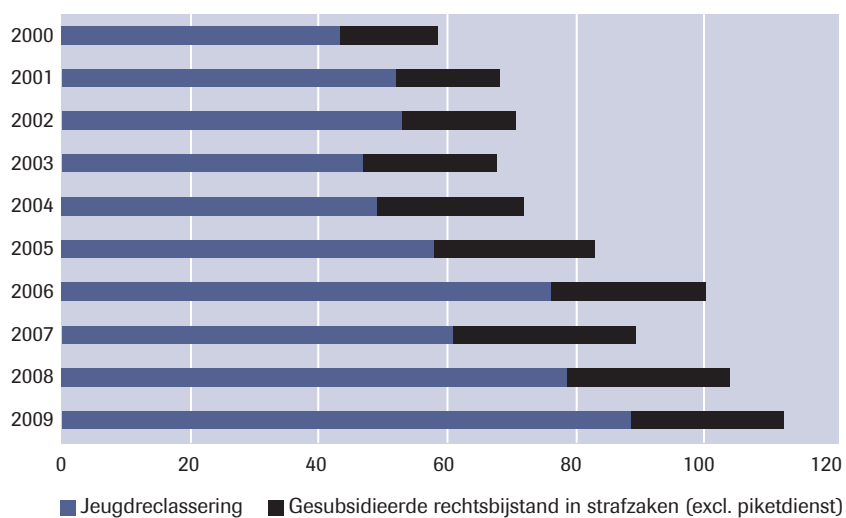
* 2009: voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.12 in bijlage 4.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, zie bijlage 3. Bewerking WODC

De uitgaven van ondersteuning van minderjarige (ex-)verdachten zijn in de periode 2000-2009 bijna verdubbeld tot 112 miljoen euro. De overheid besteedde in 2009 87 miljoen euro aan de jeugdreclassering, een ruime verdubbeling ten opzichte van 2000. Aan gesubsidieerde rechtsbijstand ten behoeve van minderjarigen werd 24 miljoen euro uitgegeven, een stijging van 55% ten opzichte van 2000 (zie figuur 9.12).

Figuur 9.12 Rijksoverheidsuitgaven aan ondersteuning van minderjarige (ex-)verdachten, in mln euro*

* 2009: voorlopige cijfers.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 9.13 in bijlage 4.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen, zie bijlage 3. Bewerking WODC

10 Nederland in internationaal perspectief

P.R. Smit en S.N. Kalidien

- De internationaal gesignaleerde neergaande trend in door slachtoffers ondervonden criminaliteit is ook in Nederland zichtbaar.
- De daling in de door slachtoffers ondervonden criminaliteit is hoofdzakelijk gelegen in 'vervoerscriminaliteit', mede door het hoge aantal fietsdiefstallen in Nederland.
- Met 18% is het percentage Nederlanders dat zich buiten in het donker onveilig voelt laag vergeleken met andere landen.
- Nederland doet mee met de internationale trend in de geregistreeerde criminaliteit in de periode 1999-2006: er is sprake van dalende vermogenscriminaliteit en stijgende geweldscriminaliteit.
- Het aantal moorden en doodslagen in Nederland is vergelijkbaar met dat in de omringende landen, maar de dalende trend die zich in Nederland lijkt voor te doen wordt minder in andere landen waargenomen.
- Nederland kent, in vergelijking met Duitsland, Engeland en Frankrijk, voor de meeste delicten een vergelijkbaar aandeel minderjarige verdachten.
- Het aandeel minderjarige verdachten bij diefstal lijkt in veel landen te dalen, maar niet in Nederland. Dit geldt ook voor het aandeel vrouwelijke verdachten, met uitzondering van drugsdelicten.
- Door het veelvuldig gebruik van transacties door het Openbaar Ministerie (OM) kent Nederland relatief weinig verdachten die een veroordeling door de rechter krijgen.
- De kans op gevangenisstraf bij een veroordeling is relatief hoog vergeleken met andere landen, in het bijzonder bij minderjarigen.
- Sinds 2005 is het aantal gevangenen per 100.000 in Nederland weer sterk aan het dalen. Deze daling wordt niet bij de buurlanden (met Luxemburg als uitzondering) waargenomen.

Dit hoofdstuk geeft een vergelijking van de criminaliteit in een aantal Europese landen, Australië, de Verenigde Staten, Canada en Japan. De meeste EU-lidstaten worden met elkaar vergeleken, waarbij in het bijzonder steeds aandacht wordt besteed aan een vergelijking tussen Nederland en de meest nabijgelegen landen België, Denemarken, Duitsland, Engeland,¹ Frankrijk en Luxemburg (hierna, alhoewel strikt gesproken niet geheel juist, als 'buurlanden' aangeduid).

In dit hoofdstuk worden diverse gegevensbronnen gebruikt voor internationale vergelijkingen. De belangrijkste gegevensbron in dit hoofdstuk is het *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics* (Aebi et al., 2010). Daarnaast zijn er gegevens over gevangenen uit de *Annual Penal Statistics Space I survey* van de Raad van Europa opgenomen (Aebi & Delgrande, 2010). Vanwege een gebrek aan nieuwe data uit Eurostat (Tavares & Thomas, 2008) en de internationale slachtofferenquête International

¹ Waar in de tekst gesproken wordt over Engeland, worden Engeland en Wales bedoeld. Noord-Ierland en Schotland zijn hier niet bij inbegrepen.

Crime Victims Survey (ICVS) (Van Dijk, Van Kesteren & Smit, 2007) zijn deze gegevens niet geactualiseerd en komen de desbetreffende onderdelen in dit hoofdstuk in grote lijnen overeen met de vorige editie van 'Criminaliteit en rechtshandhaving' (Kalidien & Eggen, 2009). Voor een beschrijving van de internationale gegevensbronnen wordt verwezen naar bijlage 3.

Het gebruik van bronnen die speciaal opgezet zijn voor internationale vergelijkingen houdt overigens in dat de informatie voor Nederland, zoals in dit hoofdstuk gepresenteerd wordt, op sommige punten afwijkt van de in de andere hoofdstukken gepresenteerde gegevens. Omdat er geen jaarlijkse update is van internationale bronnen kan de periode waarover wordt gerapporteerd afwijken van de periode 2000-2009. Welke landen precies in een tabel of figuur in dit hoofdstuk voorkomen, hangt af van welke informatie beschikbaar is en kan dus per tabel of figuur verschillen.

In paragraaf 10.1 wordt eerst ingegaan op een aantal kanttekeningen bij het maken van internationale vergelijkingen, omdat het vergelijken van criminaliteit tussen landen onderling niet zonder problemen is. In de daaropvolgende paragrafen worden de landen vergeleken wat betreft slachtofferschap en onveiligheidsgevoelens (paragraaf 10.2), opsporing (paragraaf 10.3), vervolging en berechting (paragraaf 10.4) en tenuitvoerlegging (paragraaf 10.5).

10.1 Kanttekeningen bij het maken van internationale vergelijkingen

Het vergelijken van de criminaliteit tussen landen onderling is niet zonder problemen. De definitie van wat precies criminaliteit is, hoe de reactie daarop vanuit de samenleving georganiseerd is en de manier waarop deze gemeten wordt, verschillen van land tot land. In deze paragraaf worden vier belangrijke factoren genoemd die deze verschillen veroorzaken en wordt tevens aangegeven hoe, ondanks deze verschillen, vergelijkingen toch vaak zinvol zijn.

Diversiteit in de gehanteerde bronnen

Over het algemeen komen de gegevens uit bronnen die specifiek voor één land samengesteld zijn. Dit feit alleen al maakt dat de gegevens niet zonder meer te vergelijken zijn. Ook komt het voor dat gegevens over een bepaald onderdeel van de strafrechtsketen niet in elk land door dezelfde soort instantie verzameld worden. In Spanje bijvoorbeeld worden de gegevens over het vervolgingstraject, in de regel het terrein van het Openbaar Ministerie (OM), door de rechtbanken verzameld. Ook kan het verschil maken of gegevens uit een 'onafhankelijke' bron komen, zoals in sommige landen de nationale statistische bureaus, of door 'belanghebbenden' worden verzameld, zoals in sommige landen een ministerie van Justitie.

Verschillende definities van (juridische) begrippen

De Wetboeken van Strafrecht zijn voor elk land verschillend. Dit komt op verschillende manieren tot uitdrukking. Zo wordt in vrijwel alle landen een onderscheid gemaakt tussen 'misdrijven' en 'overtredingen'. In sommige landen is er zelfs sprake van een driedeling, zoals in Frankrijk. Ook zijn sommige gedragingen in het ene land wel strafbaar gesteld en in het andere land niet, bijvoorbeeld prostitutie, abortus en euthanasie. Bovendien is de grens tussen misdrijven en overtredingen niet in elk land hetzelfde. Ook kunnen de precieze definities van delictcategorieën verschillen. Waar ligt de grens tussen moord/doodslag en dood door schuld? Wordt onder 'inbraak' alleen inbraak in een woning verstaan of ook in een auto, een schuur enzovoort?

Verschillen in de rechtssystemen

Hoe de rechtshandhaving is georganiseerd en in de praktijk wordt uitgevoerd, verschilt per land. Vooral de precieze rol van de politie en die van het OM hebben een grote invloed op de gegevens. Of een melding van een misdrijf ook daadwerkelijk geregistreerd wordt, is in de praktijk afhankelijk van de verplichting die de politie heeft om misdrijven voor te leggen aan de vervolgingsautoriteiten, ook als er nog geen verdachte is. In Nederland is dit niet het geval (zie hoofdstuk 2), in Frankrijk wel. In sommige landen geldt bij de vervolging het legaliteitsprincipe, waarbij de vervolgingsautoriteit verplicht is elk misdrijf te vervolgen. In andere landen geldt het opportuniteitsprincipe, waarbij de vervolgingsautoriteit een discretionaire bevoegdheid heeft en dus ook kan beslissen zaken niet te vervolgen. Ook dit is van invloed op de registratie door de politie en op de beslissing die de politie neemt om een zaak over te dragen aan het OM.

Verschillen in de gemaakte statistische keuzes

Een laatste kanttekening is van statistische aard. Bij het maken van statistieken moeten bepaalde keuzes worden gemaakt. In het geval van criminaliteitsstatistieken zijn de belangrijkste keuzes de teleenheid en het telmoment. De teleenheid kan zowel verdachten/daders betreffen, als strafbare feiten of strafzaken. Deze keuze wordt niet door elk land op dezelfde manier gemaakt. Bij het telmoment gaat het er vooral om op welk moment bepaalde kenmerken aan een zaak worden toegekend. Een feit dat in de politieregistratie is vastgelegd als 'poging tot moord', kan na beoordeling door de officier van justitie veranderen in 'zware mishandeling'.

Vergelijkingsmethoden

Ondanks bovengenoemde verschillen zijn er ruwweg twee manieren om landen onderling te vergelijken. De eerste manier betreft de soort (vergelijkende) analyse die wordt toegepast. Daarbij zijn er in principe nog drie mogelijkheden om te vergelijken.

- Niveauvergelijkingen. Bij dit soort vergelijkingen wordt gekeken naar de verschillen in de niveaus. Een voorbeeld is de vraag waar het aantal diefstallen per 100.000 inwoners het hoogst is. Op deze manier vergelijken is echter zeer riskant en vaak weinig zinvol. Alle vier hiervoor genoemde kanttekeningen kunnen hierbij de uitkomsten beïnvloeden.
- Verdelingsvergelijkingen. Hier wordt gekeken naar verhoudingen binnen bepaalde ondervindingen, zoals tussen delictcategorieën. Zo kan het relatieve aandeel van de jeugdcriminaliteit in internationaal perspectief geplaatst worden. Met dit soort vergelijkingen weegt diversiteit in bronnen minder zwaar. Hetzelfde geldt voor de gemaakte statistische keuzes.
- Trendvergelijkingen. Hierbij wordt er alleen gekeken naar ontwikkelingen in de tijd. Bij dit type vergelijkingen is bijvoorbeeld te zien welke delictcategorieën in welke landen stijgen of dalen.

In dit hoofdstuk ligt de nadruk op de verdelings- en de trendvergelijkingen.

De tweede manier om zinvolle vergelijkingen te maken is de gegevens zo te verzamelen dat de vier bovenstaande kanttekeningen geheel of gedeeltelijk worden ondervangen. De ICVS – die als gegevensbron dient in paragraaf 10.2 – is hiervan een goed voorbeeld. In deze enquête worden door middel van een gestandaardiseerde vragenlijst definitieverschillen en verschillen in statistische keuzes zo veel mogelijk geneutraliseerd. Het probleem van de verschillende rechtssystemen weegt hier minder zwaar, omdat het gaat om een slachtofferenquête waarbij (nog) geen sprake is van een justitiële reactie.

10.2 Slachtofferschap en onveiligheidsgevoelens

In deze paragraaf worden de aard, omvang en ontwikkeling in de ondervonden criminaliteit beschreven. Daarnaast komen onveiligheidsgevoelens aan bod.

Aard en omvang van de ondervonden criminaliteit

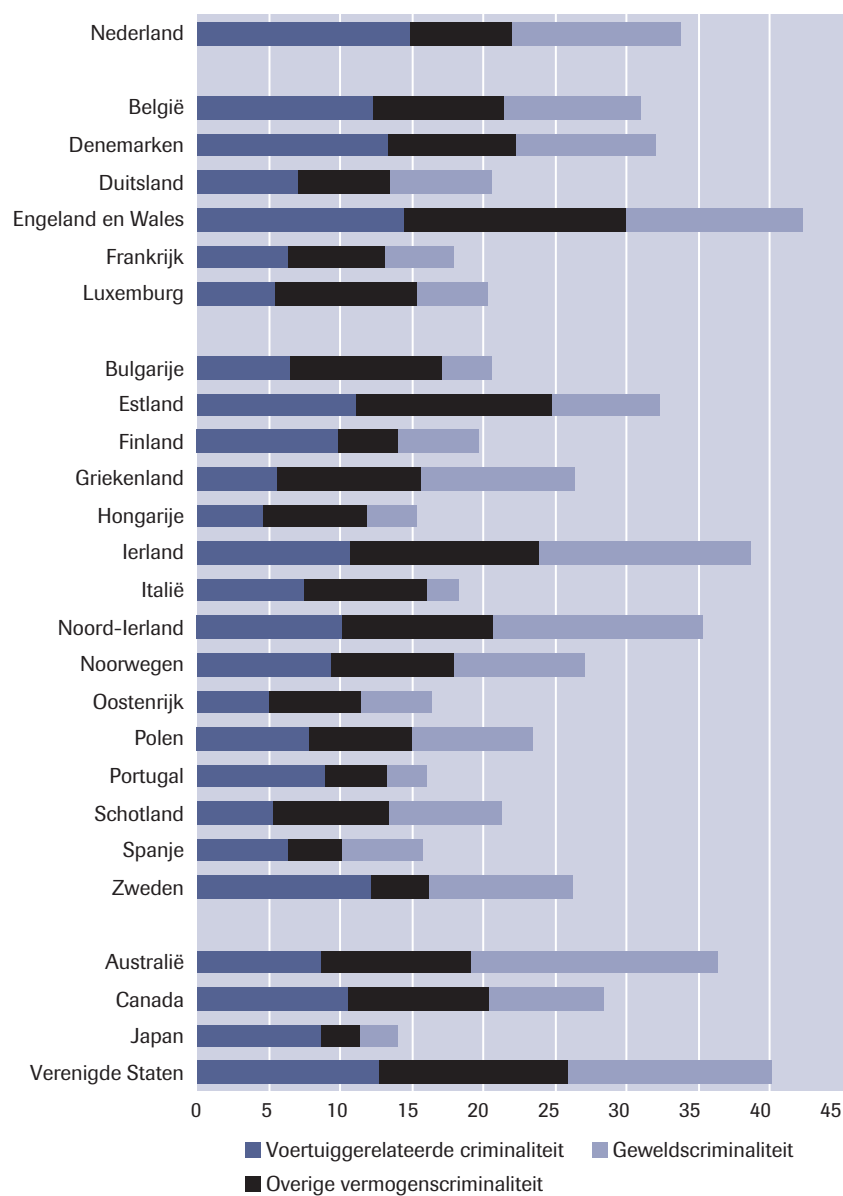
De ICVS meet en vergelijkt de omvang van door slachtoffers ondervonden criminaliteit in verschillende landen.² Nederland heeft vergeleken met andere landen een tamelijk hoge kans op slachtofferschap (zie figuur 10.1). De hoge positie van Nederland wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de zogenoemde ‘voertuigerelateerde’ criminaliteit: auto- en motordiefstal, diefstal uit auto en fietsdiefstal. Vooral vanwege het hoge aantal fietsdiefstallen kent Nederland de hoogste voertuigerelateerde criminaliteit.

2 Bij de interpretatie van de cijfers van de ICVS is van belang dat het ook om slachtoffers gaat die in een ander land een delict kunnen ondervinden. Gemeten wordt dus niet exact de criminaliteit in een bepaald land, maar de criminaliteit zoals ondervonden door slachtoffers uit een bepaald woonland.

Naast de specifieke gelegenheidsfactor – er zijn in Nederland veel meer fietsen dan elders – speelt hierbij mogelijk de hoge graad van verstedelijking in combinatie met het (hogere) welvaartsniveau een rol. Voor andere vermogensdelicten is het beeld duidelijk anders. Bij inbraak (en pogingen daartoe) staat Nederland onder het gemiddelde, bij misdrijven tegen personen (diefstal met geweld, mishandeling en seksuele misdrijven) iets boven het gemiddelde, vooral vanwege het relatief hoge aantal bedreigingen en mishandelingen (zie tabel 10.1 in bijlage 4).

Van de buurlanden heeft Engeland duidelijk het hoogste niveau van door slachtoffers ondervonden criminaliteit, gevolgd door België en Denemarken, die onderling nauwelijks verschillen. Het verschil tussen Engeland en Nederland is grotendeels gelegen in de (pogingen tot) inbraak. Duitsland, Frankrijk en Luxemburg, met een duidelijk lager niveau van ondervonden criminaliteit ten opzichte van Nederland, verschillen onderling ook niet veel.

Figuur 10.1 Ondervonden misdrijven per 100 respondenten, 2004

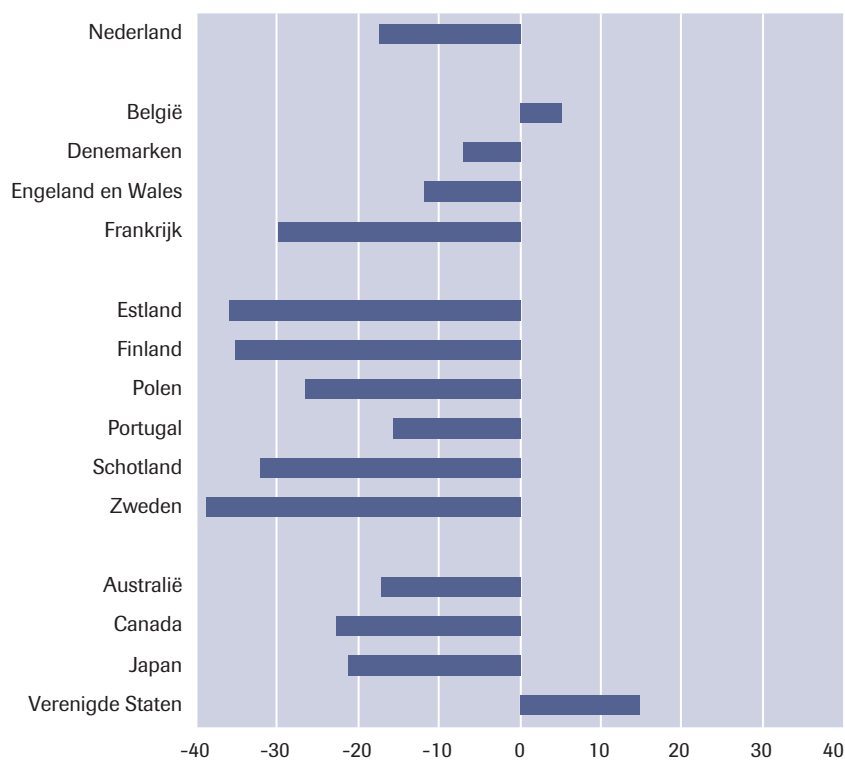
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.1 in bijlage 4.

Bron: ICVS

Ontwikkelingen in de ondervonden criminaliteit

In vrijwel alle in figuur 10.2 weergegeven landen is de ondervonden criminaliteit substantieel gedaald.³ Nederland kent een daling van 17%. De daling in Nederland wordt vrijwel uitsluitend veroorzaakt door een daling in de vermogenscriminaliteit. De geweldscriminaliteit is ongeveer gelijk gebleven. Van de buurlanden kent Frankrijk een grotere afname in de criminaliteit. De daling in de ondervonden criminaliteit lijkt een voortzetting te zijn van een trend die al eerder is ingezet. In de meeste landen waar de ICVS ook in 1995 is uitgevoerd daalde het slachtofferschap in de periode 1995-1999 ook al. België is een van de weinige landen waar de criminaliteit gestegen is.

Figuur 10.2 Procentuele verandering in ondervonden criminaliteit, 2004 vergeleken met 1999

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.1 in bijlage 4.

Bron: ICVS

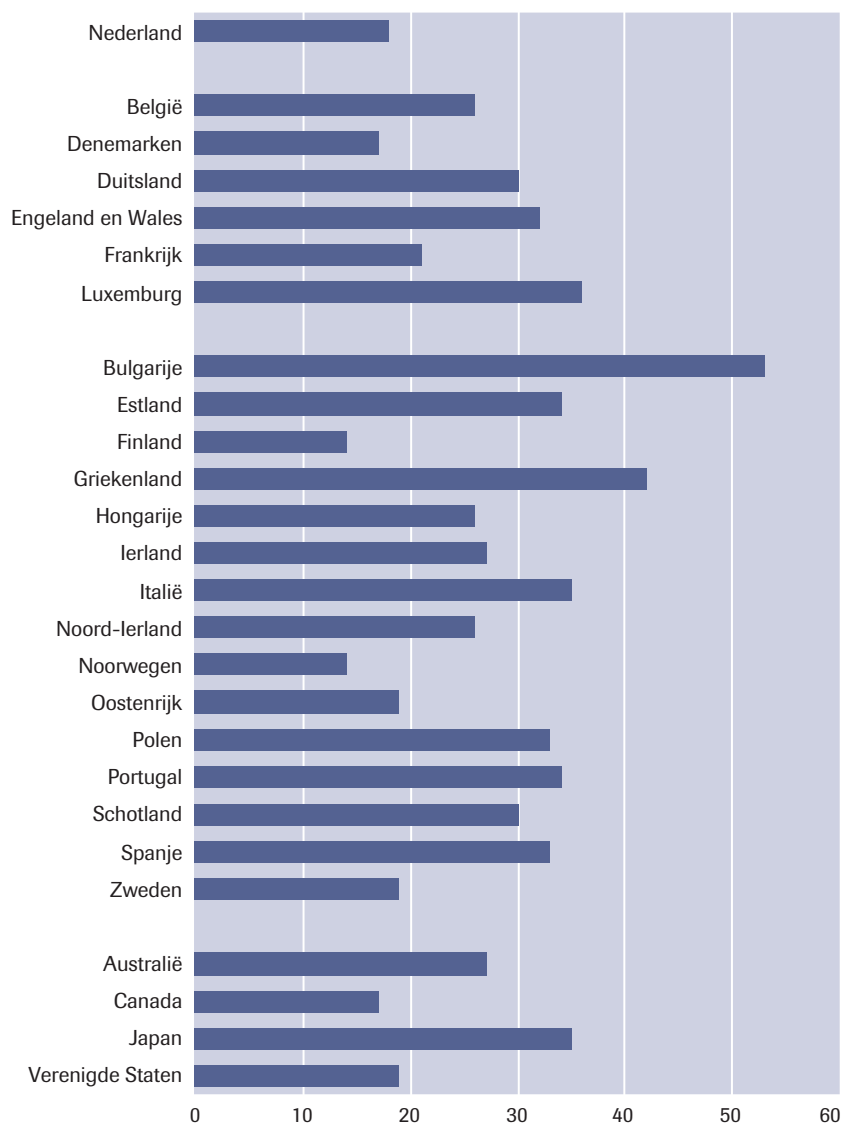
³ Aangezien het hier om slechts twee meetmomenten gaat, moeten in deze paragraaf de termen 'daling' en 'toename' niet gezien worden als trends.

Bij het kijken naar de ontwikkelingen in de tijd past nog wel een kanttekening. De resultaten van opeenvolgende enquêtes zijn niet helemaal vergelijkbaar. Dit heeft onder meer te maken met verschillen in externe ontwikkelingen, vooral de verminderde bereidheid om aan enquêtes mee te werken. Maar ook met verschillen in technische ontwikkelingen (mobiele telefonie), die bijvoorbeeld invloed hebben op de bereikbaarheid van respondenten. Deze ontwikkelingen hebben mogelijk effect op de selectiviteit van de respons. Voor de ICVS-meting van 2004 geldt daarbij nog dat er enkele methodische wijzigingen hebben plaatsgevonden die ook van invloed kunnen zijn geweest op de uitkomsten en daarmee op de vergelijkbaarheid met eerdere metingen (zie ook bijlage 3). Hoewel analyses op de gegevens (zie de analyse in hoofdstuk 1 van Van Dijk, Van Kesteren & Smit, 2007) geen directe aanleiding geven om aan de betrouwbaarheid en de vergelijkbaarheid van de ICVS 2004 te twifelen, zijn er toch sommige cijfers die moeilijk te duiden zijn. Voor Nederland is bijvoorbeeld het aantal autodiefstallen (1 per 100 respondenten in 2004) meer dan verdubbeld ten opzichte van 1999. Deze stijging wordt niet gezien in andere slachtofferenquêtes (zie hoofdstuk 3) en ook niet in de registratie van de autodiefstallen. Ook de stijging van de geweldscriminaliteit in de Verenigde Staten vindt geen bevestiging in hun nationale slachtofferenquête. Het is mogelijk dat deze verschillen te maken hebben met een andere vraagstelling, steekproeftrekking en meetperiode, of met oversampling van respondenten in grote steden. Ook moet beseft worden dat de betrouwbaarheidsintervallen, vanwege de kleine kansen op slachtofferschap en de beperkte steekproefomvang, tamelijk groot zijn.

Onveiligheidsgevoelens

In de ICVS wordt respondenten ook gevraagd 'hoe onveilig zij zich voelen in het donker en buitenshuis'. Met 18% is het percentage van de bevolking van Nederland dat zich onveilig of zeer onveilig voelt, laag vergeleken met de andere deelnemende landen. Dit geldt ook voor de Scandinavische landen. In Zuid- en Oost-Europa zijn de onveiligheidsgevoelens daarentegen beduidend hoger (zie figuur 10.3). Bij nadere analyse van de gegevens (Van Dijk et al., 2007, pp. 130-133) blijken onveiligheidsgevoelens het meest voor te komen in grotere steden. Ook voelen met name ouderen en vrouwen zich relatief vaak onveilig. Er is geen duidelijke trend over de jaren heen; bij de meeste landen waarvoor informatie over meerdere jaren beschikbaar is, lijken de onveiligheidsgevoelens redelijk constant te zijn. Opmerkelijk is overigens dat er geen verband is tussen enerzijds onveiligheidsgevoelens en anderzijds ondervonden (gewelds)criminaliteit. Wel is een duidelijk verband gevonden tussen onveiligheidsgevoelens en drugsgerelateerde problemen (in de ICVS wordt ook gevraagd of de respondent in aanraking geweest is met drugsgerelateerde problemen in de buurt, zoals het zien van drugsdealen of -gebruik).

Figuur 10.3 Percentage burgers dat zich buitenshuis en in het donker (zeer) onveilig voelt, 2004

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.1 in bijlage 4.
Bron: ICVS

10.3 Opsporing

In deze paragraaf komt de geregistreerde criminaliteit en opsporing aan bod. Paragraaf 10.3.1 beschrijft de aard, omvang en ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit, terwijl paragraaf 10.3.2 ingaat op verdachten van misdrijven. Voor deze paragraaf worden hoofdzakelijk gegevens uit het European Sourcebook gebruikt (zie bijlage 3).

10.3.1 Aard, omvang en ontwikkeling van geregistreerde criminaliteit

In vrijwel alle landen worden veel minder misdrijven door de politie geregistreerd dan door slachtoffers ondervonden. Twee effecten spelen hierbij een belangrijke rol, die in de diverse landen verschillend kunnen uitpakken: de aangiftebereidheid van de slachtoffers en de mate waarin de politie ter kennis gekomen zaken ook daadwerkelijk registreert.

Voor Nederland vallen, in vergelijking met andere landen, het lage aantal drugsdelicten (hoewel er sprake is van een verdubbeling in 2003 ten opzichte van 2000) en het hoge aantal bij moord en doodslag op (zie tabel 10.3 in bijlage 4). Het lage aantal drugsdelicten hangt samen met het gedoogbeleid in Nederland, waarbij drugsbezit (voor eigen gebruik) niet vervolgd wordt, maar alleen de handel in verdovende middelen. Het hoge aantal bij moord en doodslag is wat minder gemakkelijk te duiden. De categorie bevat ook de pogingen, maar als we alleen naar voltooide moord en doodslag kijken, zit Nederland onder het gemiddelde (zie tabel 10.2 in bijlage 4). Een uitzondering hierop vormen de Baltische landen en de VS, waar het niveau aanzienlijk hoger ligt. Ook in de tijd gezien zijn de verschillen per land gering. Van de buurlanden heeft alleen Duitsland een wat lager moordcijfer dan Nederland. Daarentegen kent Frankrijk over het algemeen een hoger aantal moorden (zie tabel 10.2 in bijlage 4).⁴

De geregistreerde vermogenscriminaliteit⁵ vertoont in de meeste landen een daling (zie figuur 10.4). Deze trend komt overeen met die van de slachtofferenquêtes, hoewel de periode niet precies gelijk is. Dit geldt in het bijzonder voor Nederland en de nabijgelegen landen, waarbij opvalt dat de daling in Nederland (25%) het grootst is. Bij geweldscriminaliteit⁶ (zie figuur 10.5) is de situatie geheel anders. Op een enkele uitzondering na is er sprake van een vaak forse stijging in de geregistreerde geweldscriminaliteit. Hier wijken de bevindingen af van die in de slachtoffer-

4 Het relatief hoge aantal pogingen in Nederland wordt mogelijk voor een groot deel verklaard door het vervolgingsbeleid van het Nederlandse OM. De Nederlandse officier van justitie vervolgt eerder voor poging tot moord en doodslag, waar zijn buitenlandse collega (zware) mishandeling of bedreiging ten laste legt (Duijn, Smit & Bijleveld, nog te verschijnen).

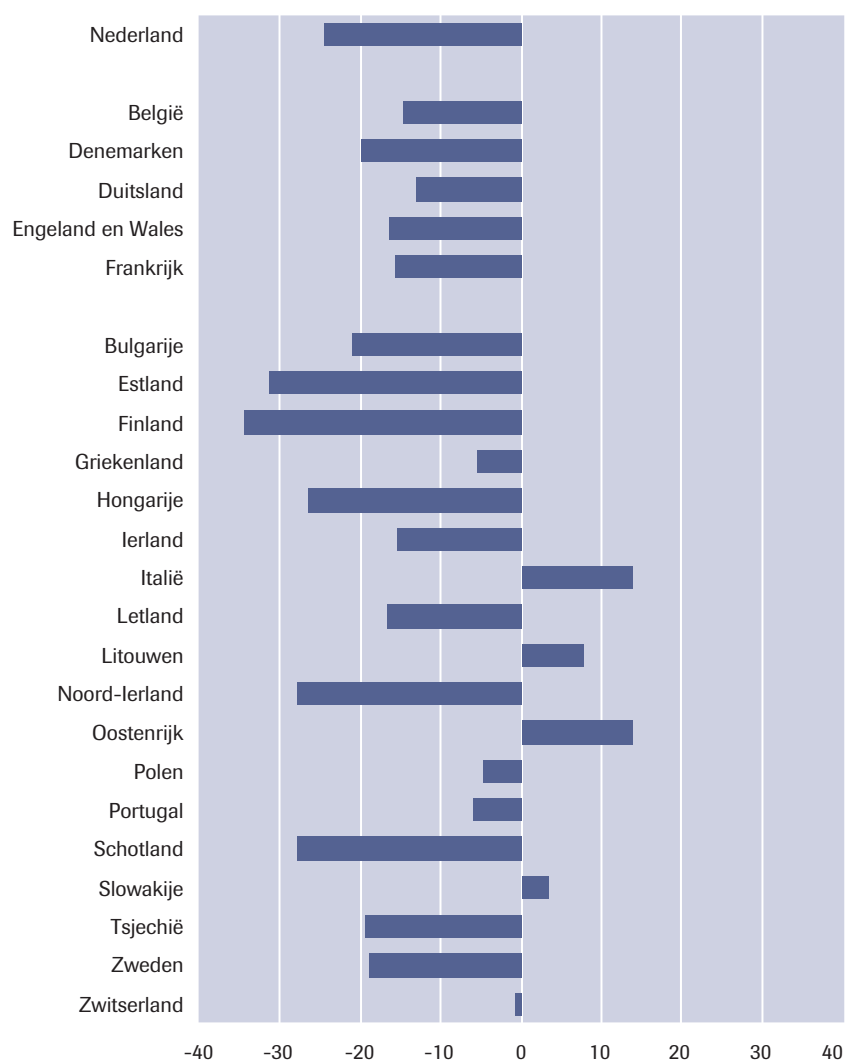
5 Voor de vermogenscriminaliteit is alleen het delict diefstal genomen, omdat dit type delict in vrijwel alle landen het vermogensdelict is dat verreweg het meeste voorkomt.

6 Voor de geweldsdelicten is de som genomen van diefstal met geweld, mishandeling, moord en doodslag en verkrachting.

enquêtes, waar gemiddeld genomen voor de geweldsmisdrijven een ongeveer even grote afname gemeten wordt als voor vermogenscriminaliteit.⁷ Bij moord en doodslag is er sinds jaren een daling in Nederland. Deze daling is in de buurlanden minder duidelijk.

Figuur 10.4 Procentuele verandering in geregistreerde diefstal, 2006 vergeleken met 2000

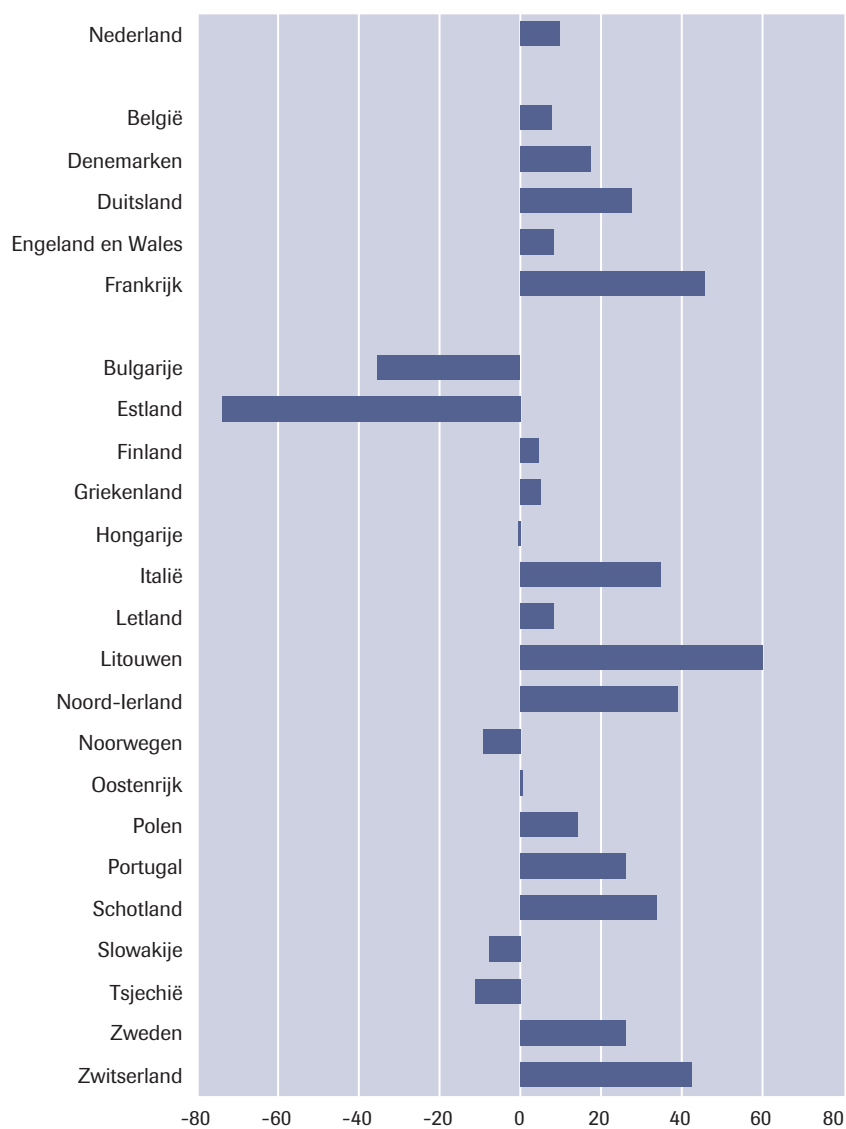

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.3 in bijlage 4.

Bron: European Sourcebook 2010

⁷ Behalve dan voor Nederland, waar uit de ICVS blijkt dat de geweldscriminaliteit ongeveer gelijk blijft. Wel is er ook voor Nederland een verschil met de geregistreerde geweldscriminaliteit, die met ongeveer 10% stijgt.

Figuur 10.5 Procentuele verandering in geregistreeerde gewelds-criminaliteit,* 2006 vergeleken met 2000

* Onder geweldscriminaliteit wordt begrepen: diefstal met geweld, mishandeling, moord en doodslag (incl. poging) en verkrachting.

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.3 in bijlage 4.

Bron: European Sourcebook 2010

10.3.2 Verdachten van misdrijven

Voor een overzicht van verdachten⁸ van misdrijven is er de registratie van verdachten bij de politie. Op zich zou het aantal gevonden verdachten, gerelateerd aan het aantal geregistreerde misdrijven, een maat kunnen geven voor het ophelderingspercentage in een land. Echter, vele externe factoren beïnvloeden dit ophelderingspercentage (Smit et al., 2003), waarmee het twijfelachtig is of het zinvol is dit te gebruiken voor internationale vergelijkingen. Wel is het zinvol te kijken naar het aandeel van specifieke groepen verdachten, zoals bijvoorbeeld minderjarige en vrouwelijke verdachten.

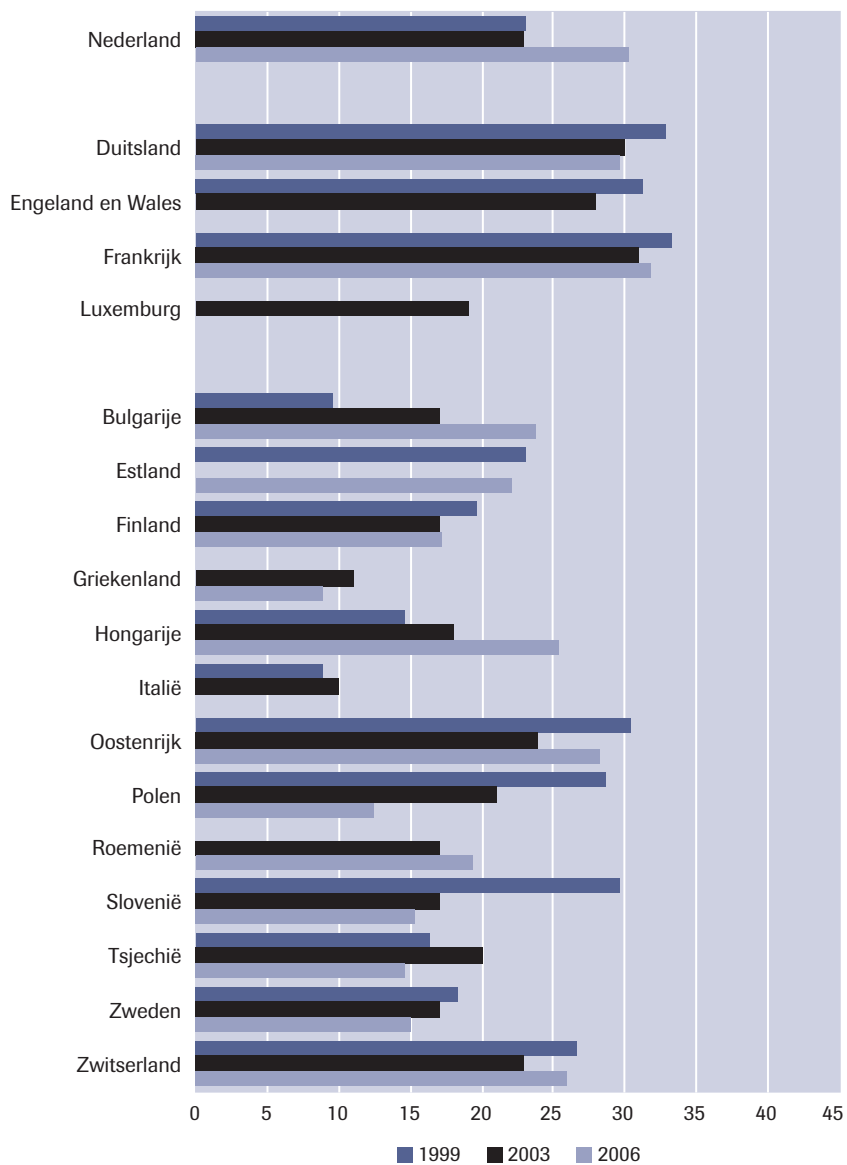
Het aandeel van minderjarige verdachten in Nederland is met 20% (2006) relatief hoog. Dit geldt voor alle delicttypen, met uitzondering van drugsdelicten, waar het aandeel minderjarige verdachten met 4% duidelijk onder het gemiddelde ligt. De verschillen met de buurlanden zijn daarentegen minder groot. Zo kent Frankrijk voor de delicten diefstal, diefstal met geweld, drugsdelicten en verkrachting een wat hoger percentage minderjarige verdachten (zie tabel 10.4 in bijlage 4). Bij diefstal vermindert in iets meer dan de helft van de getoonde landen het aandeel minderjarige verdachten; Nederland, met een sterke stijging in 2006 ten opzichte van 2003, vormt hierop een uitzondering. Bij diefstal met geweld is er bij iets meer landen juist sprake van een groter aandeel van minderjarige verdachten. Dit geldt ook voor Nederland (zie figuur 10.6 en figuur 10.7).

Ook bij vrouwelijke verdachten is het beeld divers en afhankelijk van de delictsoort. Het aandeel vrouwelijke verdachten in Nederland is met 14% gemiddeld, maar vergeleken met de buurlanden laag. Vrouwelijke verdachten worden relatief vaak gevonden bij diefstal (winkeldiefstal) en bij drugsdelicten, dit geldt ook voor Nederland. Het aandeel vrouwelijke verdachten bij verkrachting is in Nederland hoog vergeleken met andere landen. Mogelijk komt dit door een andere (interpretatie van) wetgeving voor dit delict.⁹ Het aandeel vrouwelijke verdachten lijkt in Nederland en nabijgelegen landen iets toe te nemen, in het bijzonder bij diefstal en mishandeling (zie tabel 10.5 in bijlage 4 en figuur 10.8). Bij diefstal is het aantal vrouwelijke verdachten vooral in de West-Europese landen hoog. Bij drugsdelicten is de verdeling minder duidelijk (zie figuur 10.8).

8 De definitie van 'verdachte' verschilt van land tot land. Meestal is er bij de politieregistratie nog alleen sprake van 'verdachte'. Voor Nederland gaat het hier om 'gehoorde verdachte' (zie ook hoofdstuk 4).

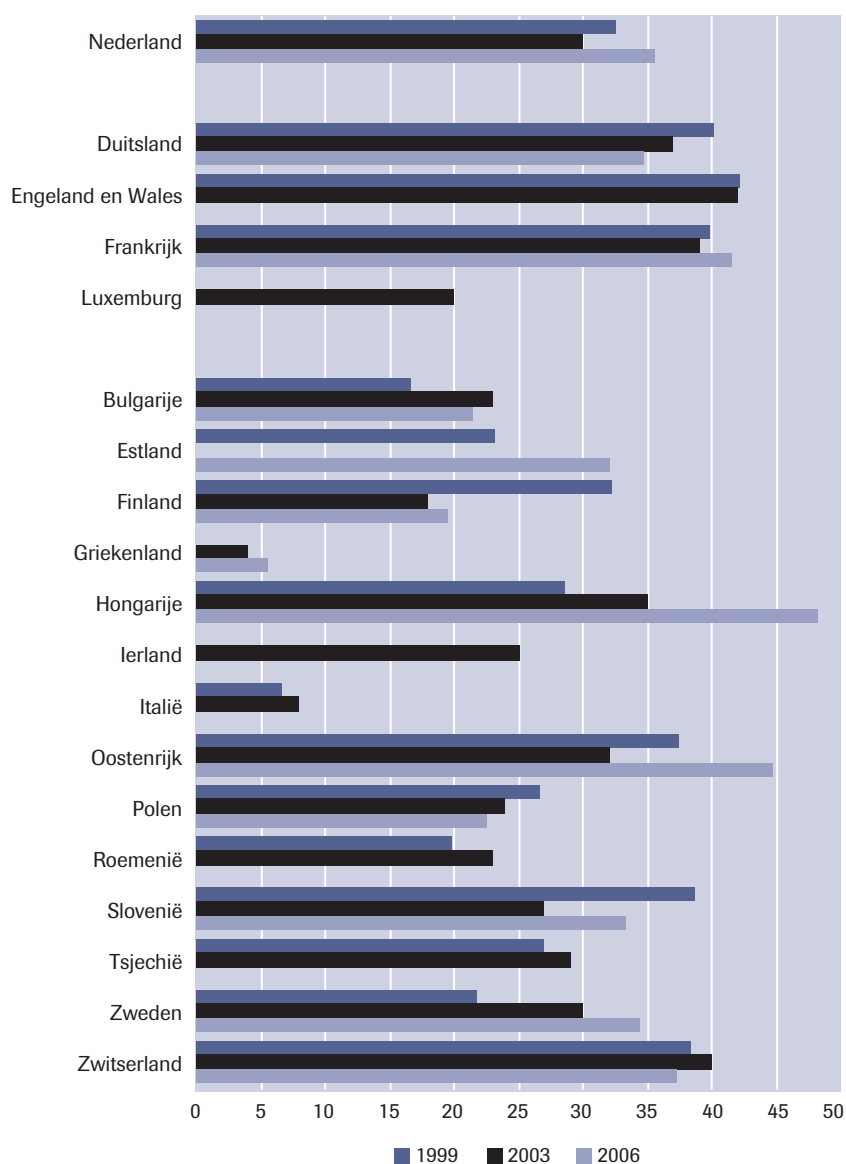
9 Denk bijvoorbeeld aan het tongzoenarrest, waarbij het tegen de zin van de vrouw geven van een tongzoen ook als verkrachting wordt aangemerkt.

Figuur 10.6 Percentage minderjarige verdachten van diefstal

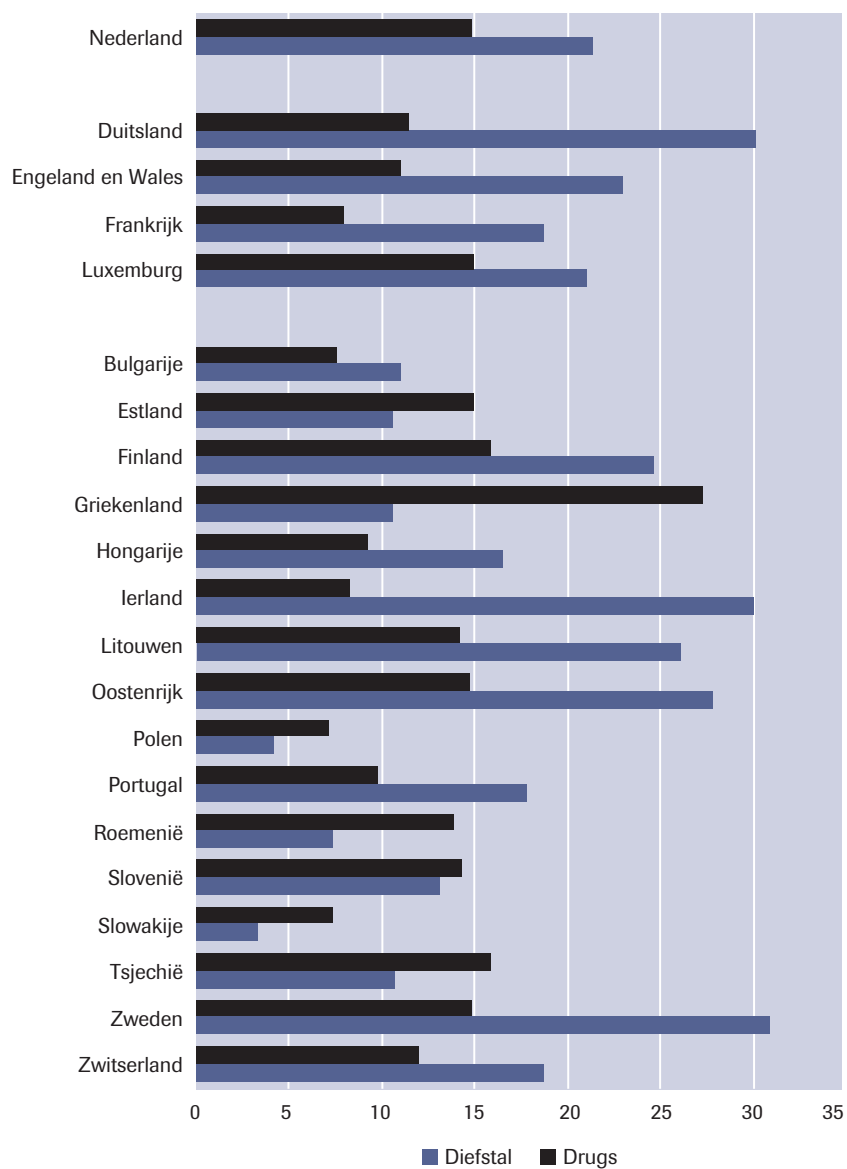
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.4 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook 2010

Figuur 10.7 Percentage minderjarige verdachten van diefstal met geweld

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.4 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook 2010

Figuur 10.8 Percentage vrouwelijke verdachten van diefstal en drugsdelicten, 2006

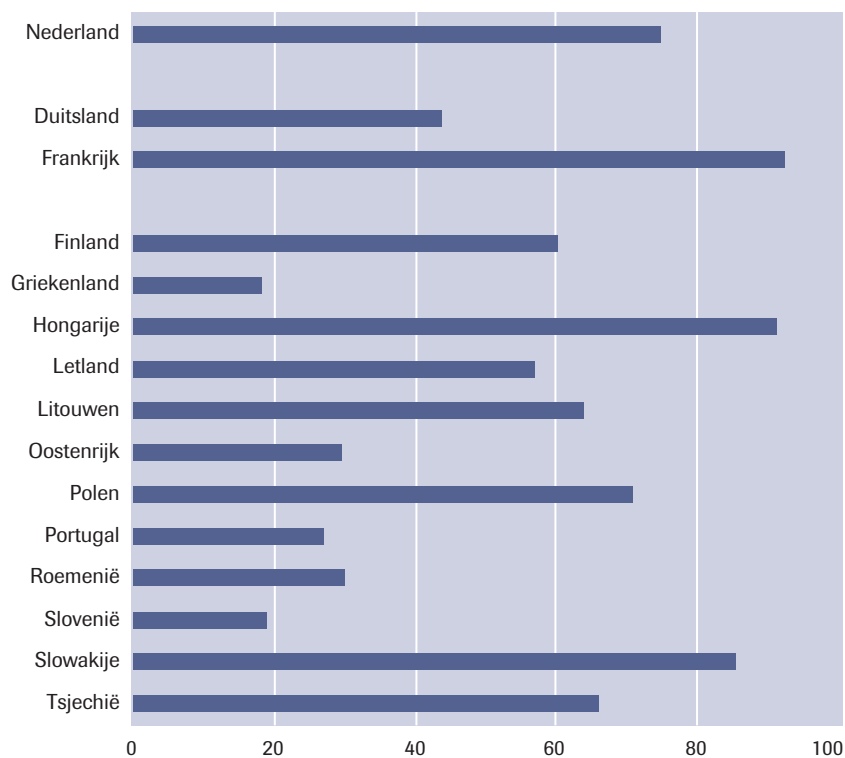
Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.5 in bijlage 4.

Bron: European Sourcebook 2010

10.4 Vervolgging en berechting

Zoals eerder in dit hoofdstuk is aangestipt, is de manier waarop het vervolgingstraject is georganiseerd per land zeer verschillend. In sommige landen heeft de politie de bevoegdheid zaken zelfstandig af te handelen. In Nederland zijn dit bijvoorbeeld de Halt-zaken: een voorwaardelijke sepotbevoegdheid voor jongeren van 12-17 jaar onder verantwoordelijkheid van het OM (zie hoofdstuk 2).

Figuur 10.9 Percentage verdachten dat een straf of maatregel opgelegd heeft gekregen door OM of rechter, 2006*

* Van slechts een beperkt aantal landen zijn alle gegevens (verdachten, opgelegde straffen) beschikbaar.

Voor de corresponderende cijfers zie o.a. tabel 10.6 in bijlage 4.

Bron: European Sourcebook 2010, bewerking WODC

Maar ook de wijze waarop de vervolgingsautoriteiten zelfstandig zaken kunnen afdoen verschilt van land tot land. Het is daarom lastig om vergelijkingen tussen landen te maken over de verschillende aspecten van

het vervolgingstraject (verschillende soorten van septs, transacties enzovoort). Wel enig houvast biedt een confrontatie van de door de politie gehoorde verdachten (als maat voor 'vervolgingsrijpe' zaken) en de personen die ofwel door het OM, ofwel door de rechter een sanctie opgelegd hebben gekregen (als maat voor succesvol vervolgde zaken). In Nederland krijgt 75% van de verdachten een transactie/taakstraf van het OM of een straf van de rechter. Dit is hoog in vergelijking met de meeste andere landen. Zo ligt dit percentage in Duitsland met 44 een stuk lager¹⁰ (zie figuur 10.9).

Vergeleken met de buurlanden en dan vooral Denemarken en Engeland worden er in Nederland (met 762 per 100.000 inwoners, waar in Engeland en Denemarken dit cijfer 4 tot 5 keer zo hoog is) minder verdachten door de rechter veroordeeld¹¹ (zie tabel 10.6 in bijlage 4). Dit wordt mede veroorzaakt door het hoge aantal OM-transacties in Nederland. Opvallend is dat van de veroordeelde verdachten er relatief veel (ongeveer een vijfde, namelijk 150 per 100.000 inwoners) voor diefstal veroordeeld worden. Het verschil met de buurlanden is voor dit delict dan ook minder groot dan bij het totaal aantal veroordeelde verdachten.

Na een veroordeling zijn er verschillende soorten straffen mogelijk, zoals vrijheidsstraffen, geldboetes, taakstraffen enzovoort. Bij combinaties van straffen hebben de meeste landen een keuze gemaakt welke straf in deze statistiek vermeld wordt (in de meeste landen is dit de zwaarste straf), waardoor de percentages optellen tot 100 (zie tabel 10.7 in bijlage 4). Maar bijvoorbeeld België heeft hier alle straffen vermeld, in het bijzonder de kennelijk veelvoorkomende combinatie van een boete en een andere onvoorwaardelijke straf (waardoor de totaalpercentages hoger kunnen uitvallen dan 100). In Griekenland is vaak de formeel opgelegde straf een voorwaardelijke, dit is echter een impliciete combinatie: meestal wordt deze omgezet in een boete.

Vergeleken met de buurlanden kent Nederland met 15% van het aantal opgelegde straffen bij volwassenen een hoog percentage gevangenisstraffen (alleen in Frankrijk is dit percentage hoger, namelijk 19%), een laag percentage boetes (31%) en meer overige onvoorwaardelijke straffen (zoals taakstraffen). Overigens is het percentage opgelegde gevangenisstraffen bij volwassenen in Oost-Europa (bijvoorbeeld Slovenië) in het algemeen beduidend hoger dan in West-Europese landen. Het lage percentage boetes wordt mogelijk ook veroorzaakt door het hoge aantal OM-transacties in Nederland. Het hoge aandeel van gevangenisstraffen in Nederland is vooral bij de jeugd opvallend. Het aandeel gevangenisstraffen bij de

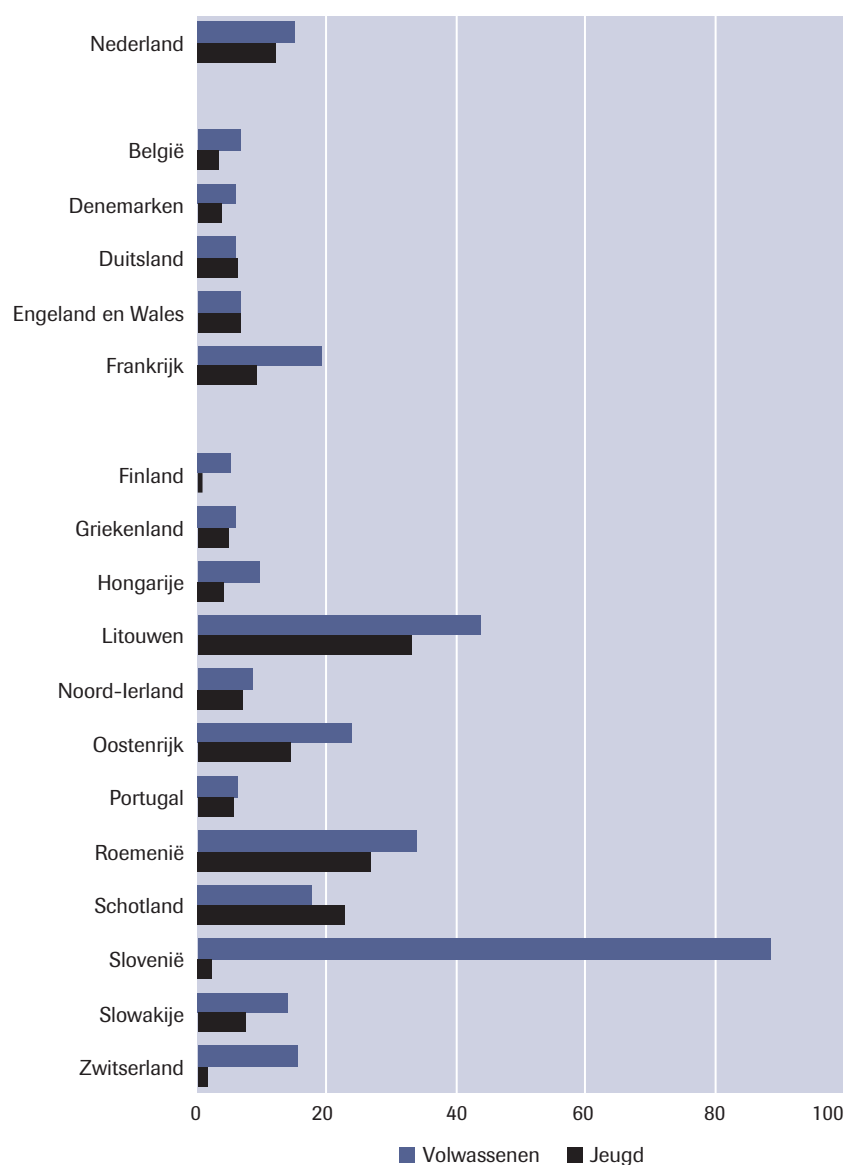
10 Dit lager percentage is mogelijk een gevolg van het feit dat in Duitsland (vrijwel) alle verdachten aan het OM aangeleverd worden.

11 Het gaat hier om de door een rechter veroordeelde verdachten. De straffen en maatregelen van het OM zijn hier dus niet meegenomen. In bijna geen enkel land is het mogelijk om voor de OM-beslissingen een uitsplitsing naar delict te maken.

jeugd is met 12% in ieder geval hoger dan bij de buurlanden (zie tabel 10.7 in bijlage 4 en figuur 10.10).

Figuur 10.10 Percentage veroordeelden dat een vrijheidsstraf opgelegd heeft gekregen, naar volwassenen en jeugd, 2006

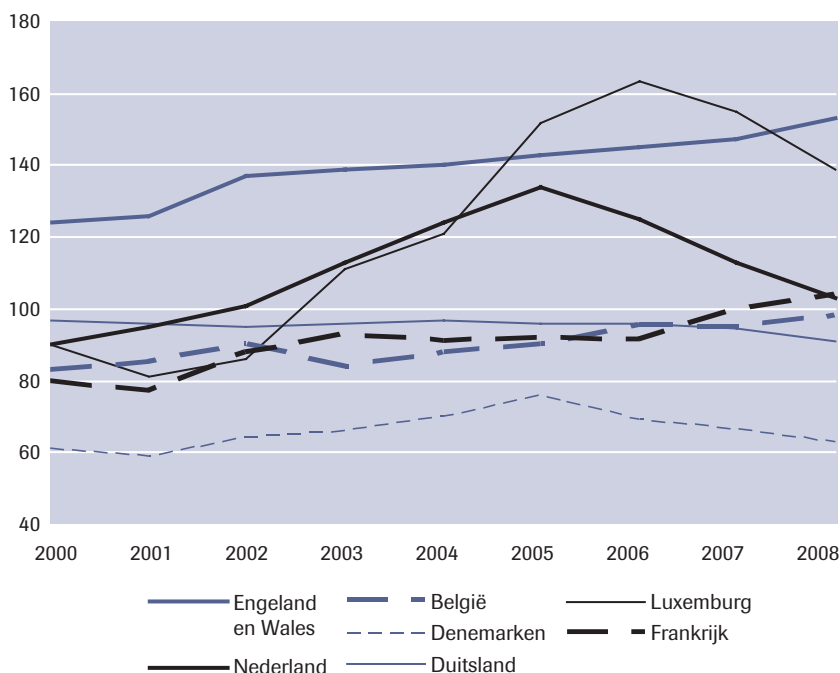

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.7 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook 2010

10.5 Tenuitvoerlegging

Opvallend is de grote toename van het aantal gevangenen in Nederland vanaf eind jaren negentig. Van de buurlanden kent alleen Luxemburg een dergelijke (zelfs een wat grotere) toename. Wel ligt het niveau van het aantal gevangenen in Oost-Europese landen, maar ook en vooral in de Verenigde Staten, nog veel hoger dan in Nederland (zie figuur 10.11 en tabel 10.8 in bijlage 4). Inmiddels is sinds 2005 het aantal gevangenen in Nederland weer sterk aan het dalen. Dit is opvallend, aangezien ook deze daling van de laatste paar jaar niet bij de buurlanden (weer met Luxemburg als uitzondering) wordt waargenomen.

Figuur 10.11 Aantal gevangenen per 100.000 inwoners

Voor de corresponderende cijfers zie tabel 10.8 in bijlage 4.

Bron: WODC, Home Office, Council of Europe Space Statistics 2010

Het 'strafklimaat' in een land – onder de veronderstelling dat een gevangenisstraf beschouwd kan worden als de zwaarste straf – is afhankelijk van de kans dat een gevangenisstraf opgelegd wordt en de lengte van de daadwerkelijk uitgevoerde gevangenisstraf. De laatste kan echter niet direct gemeten worden, over het algemeen is alleen de opgelegde straf bekend. Maar een goede benadering van het strafklimaat kan gevonden worden door het aantal gevangenen op een bepaald moment te delen door het aantal veroordeelden.¹²

Opvallend is de duidelijke stijging van Nederland en de hoge positie ten opzichte van de buurlanden. Alleen in Duitsland is ook een stijging waar te nemen. Het niveau in de Scandinavische landen is lager, wat kan duiden op een milder strafklimaat. In Oost- en Zuid-Europa is het niveau vaak een stuk hoger, alhoewel er in een aantal van die landen sprake is van een daling tussen 2000 en 2006 (zie figuur 10.12). Het lijkt er in ieder geval op dat Nederland een streng strafklimaat kent in vergelijking met andere West- en Noord-Europese landen.

12 Het aantal gevangenen op een bepaald meetmoment (G), zoals gepresenteerd in tabel 10.8 in bijlage 4, wordt bepaald door twee factoren: het aantal gevangenisstraffen (S) en de feitelijke lengte van de uitgevoerde straf (L). Oftewel: G is evenredig aan het product van S en L. Dus:

$$(1) \quad G \approx S * L$$

De eerste factor, het aantal gevangenisstraffen, is zelf weer afhankelijk van twee grootheden, namelijk het aantal veroordeelde daders (D) (zie tabel 9.6 in bijlage 4) en het percentage gevangenisstraffen binnen de veroordelingen (P). Dus:

$$(2) \quad S = P * D$$

En uit (1) en (2) volgt:

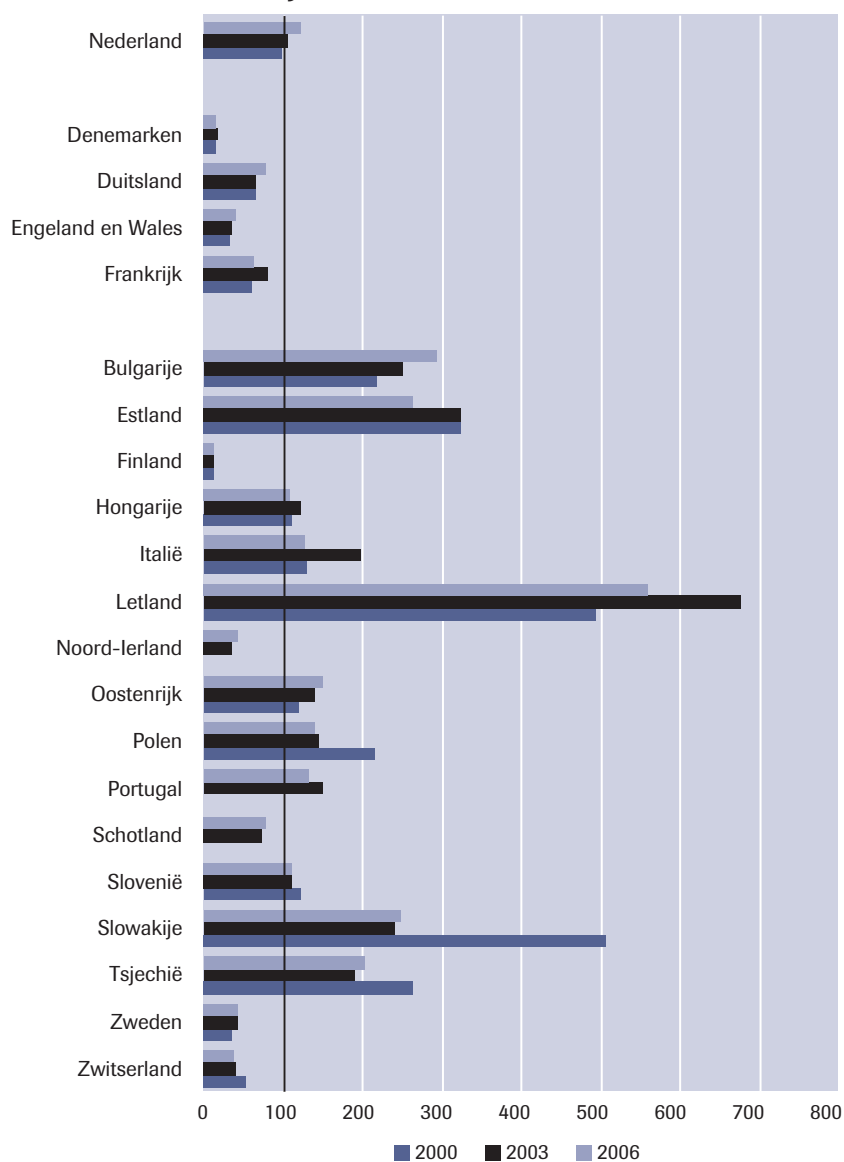
$$(3) \quad G \approx P * D * L$$

Als we nu het aantal gevangenen delen door het aantal veroordeelden, zal de uitkomst de combinatie van het percentage gevangenisstraffen van de veroordelingen en de lengte van de uitgevoerde straf weergeven. Direct uit (3) volgt immers:

$$(4) \quad G / D \approx P * L$$

Dit kan een indicatie zijn van het strafklimaat in een land. Gesimplificeerd voorgesteld: een hoge uitkomst is een teken van veel en/of lange gevangenisstraffen. Helemaal zuiver is het niet. Zo zijn voorlopig gehechten die uiteindelijk geen (onvoorwaardelijke) gevangenisstraf krijgen ook meegeteld. En ook externe factoren zoals zaaksaanbod kunnen van invloed zijn: bij relatief veel geweldsdelicten zullen gemiddeld zwaardere straffen gegeven worden.

Figuur 10.12 Aantal gevangenen per veroordeelde (index: Nederland 2000 =100)

Voor de corresponderende cijfers zie tabellen 10.6 en 10.8 in bijlage 4.
Bron: European Sourcebook 2010

Literatuur

- Aanwijzing elektronisch toezicht (2005). *Staatscourant*, nr. 253.
- Aebi, M.F., & Delgrande, N. (2010). *Council of Europe Annual Penal Statistics Space I survey*. Lausanne: University of Lausanne.
- Aebi et al. (2010). *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics* (4e ed.). Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 285.
- AEF (2006). *Budgetverdeling Nederlandse Politie*. Den Haag: AEF/Ministerie van BZK.
- Diephuis, B.J., Eshuis R.J.J., & De Heer-de Lange, N.E. (red.) (2010). *Rechtspleging Civiel en Bestuur 2008: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 284.
- Dijk, J.J.M. van, & Steinmetz, C.H.D. (1979). *De WODC-slachtoffer-enquêtes 1974-1979*. Den Haag: WODC. Onderzoek en beleid 13.
- Dijk, J.J.M. van, Manchin, R., Kesteren, J. van, & Hideg, G. (2007). *The burden of crime in the EU, a comparative analysis of the European Survey of Crime and Safety (EU ICS 2005)*. Brussel: Gallup Europe.
- Dijk, J.J.M. van, Kesteren, J. van, & Smit, P.R. (2007). *Criminal victimisation in international perspective; Key findings from the 2004-2005 ICVS and EU-ICS*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 257.
- DJI (Dienst Justitiële Inrichtingen) (2010). *TBS in getal 2009*. Den Haag: DJI.
- Duijn, P., Smit, P., & Bijleveld, C. (nog te verschijnen). Differences between convicted violent offenders II: Completed and attempted homicides. In *Proceedings of the 2006 Annual Meeting of the Homicide Research Working Group*.
- Eurostat (2001). *Handbook on price and volume measures in national accounts*. Luxemburg: Europese Commissie.
- Fiselier, J.P.S. (1978). *Slachtoffer van delicten: een onderzoek naar verborgen criminaliteit*. Utrecht: Ars Aequi Libri.
- Goudriaan, H. (2006). *Reporting crime: Effects of social context on the decision of victims to notify the police*. Leiden: NSCR.
- Goudriaan, R., Tulder, F. van, Blank, J., Torre, A. van der, & Kuhry, B. (1989). *Doelmatig Dienstverlening*. Rijswijk: Sociaal en Cultureel Planbureau. Sociale en Culturele Studie 11.
- Halt Nederland (2010). *Jaarbericht Halt Nederland 2009*. Leiden: Halt Nederland.
- Hoge Raad (2003-2009). *Jaarverslag 2003/2004, 2005/2006, 2007/2008. Cijfers en tabellen 2006 tot en met 2009*. Te raadplegen via www.rechtspraak.nl.
- Integrale Veiligheidsmonitor 2009 (IVM) (2010). *Landelijke rapportage; Tabellenrapport (2009)*. Den Haag: CBS (CBS/Ministerie van Justitie/Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties).
- Kalidien, S.N., & Eggen, A.Th.J. (2009). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2008: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 279
- Kamerstukken II (2002-2003). *Veiligheidsprogramma*.

- Lamet, W., & Wittebrood, K. (2009). *Nooit meer dezelfde: Gevolgen van misdrijven voor slachtoffers*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Maas, C. (2002). Justitie en strafrechtpleging. In SCP, *Sociaal en Cultureel Rapport 2002* (pp. 631-695). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Ministerie van Justitie (2003). *Jeugd Terecht: Actieprogramma aanpak jeugdcriminaliteit 2003-2006*. Den Haag: Ministerie van Justitie, Directie Jeugd en Criminaliteitspreventie.
- Ministerie van Justitie/Ministerie van Binnenlandse Zaken (2001). *Criminaliteitsbeheersing: Investeren in een zichtbare overheid*. Den Haag: Ministerie van Justitie, Directie Algemene Justitiële Strategie.
- Moolenaar, D.E.G. (2008). Jaarlijkse kosten van Criminaliteit. In A.Th.J Eggen & S.N. Kalidien (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2007: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 237.
- Oppelaar, J., & Wittebrood, K. (2006). *Angstige burgers? De determinanten van gevoelens van onveiligheid onderzocht*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Openbaar Ministerie (2010). *Openbaar Ministerie in cijfers 2009*. Den Haag: Openbaar Ministerie.
- PMB (Politiemonitor Bevolking) (1993-2005). *Landelijke rapportage: Tabellenrapport*. Den Haag/Hilversum: [diverse uitgevers].
- Raad voor de rechtspraak (2004-2010). *Jaarverslagen 2004 t/m 2009*. Den Haag: Raad voor de rechtspraak.
- Schadefonds Geweldsmisdrijven (2009). *Jaarverslag 2008*. Rijswijk: Schadefonds Geweldsmisdrijven.
- Slachtofferhulp Nederland (2009). *Jaarverslag 2008*. Utrecht: Slachtofferhulp Nederland.
- Smit, P.R., Meijer, R.F., Tulder, F.P. van, & Groen, P.P.J. (2003). *Het ophelderingspercentage nader beschouwd*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 213.
- Tavares, C., & Thomas, G. (2008). Crime and criminal justice. *Eurostat: Statistics in focus*, nr. 36/2009.
- Veiligheidsmonitor Rijk (VMR) (2006, 2007, 2008 en 2009). *Veiligheidsmonitor Rijk: Landelijke rapportage: Tabellenrapport*. Den Haag: CBS.
- Wartna, B.S.J., Blom, M., Tollenaar, N. Alma, S.M., Essers, A.A.M., Alberda, D.L., & Bregman, I.M. (2009). *Recidivebericht 1997-2006: Ontwikkelingen in de strafrechtelijke recidive van Nederlandse justitiabelen*. Den Haag: WODC. Factsheet 2009-5.
- Wartna, B.S.J., & Tollenaar, N. (2004). *Bekenden van justitie: Een verkennend onderzoek naar de 'veelplegers' in de populatie van vervolgte daders*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 216.
- WODC (2008, 2009, 2010). *Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2007, 2008, 2009: Feiten en Trends inzake aard en omvang van criminaliteit in het bedrijfsleven*. Den Haag: TNS NIPO/WODC.

Bijlage 1 Medewerkers C&R 2009

Stuurgroep

Dr. ir. R. Choenni (WODC), Hoofd afdeling Statistische Informatievoorziening en Beleidsanalyse

Drs. H. Rietveld (CBS), Taakgroepchef Rechtsbescherming en Veiligheid, Sector Statistische Analyse Den Haag, Divisie Bedrijfeconomische Statistieken

Mw. ir. C.M. Schut (CBS), Sectormanager Statistische Analyse Den Haag, Divisie Bedrijfeconomische Statistieken

Auteurs (a), review (r) en eindredactie (e)

H.G. Aten (CBS): r

Ir. R.J. Decae (WODC): r

Drs. A.Th.J. Eggen (CBS): a

Mw. dr. H. Goudriaan (CBS): a, r

Drs. F.W.M. Huls (CBS): r

Ir. H.W.J.M. Huys (CBS): a

Drs. J. de Jong (CBS): r

Mw. mr. W.M. de Jongste (Nationale ombudsman): a

Mw. drs. ing. S.N. Kalidien (WODC): a, e

Drs. R.J. Kessels (CBS): r

Mw. mr. drs. N.E. de Heer-de Lange (CBS): a, e

Dr. E.C. Leertouwer (WODC): a, r

Mr. dr. J.B.J. van der Leij (WODC): a

Drs. R.F. Meijer (WODC): r

Mw. dr. D.E.G. Moolenaar (WODC): a, r

Ir. B. Nauta (CBS): r

Drs. P.R. Smit (WODC): a, r

Drs. A. Sonnenschein (WODC): a

M. Vlemmings (CBS): r

Dr. B.S.J. Wartna (WODC): a

Dataleverantie

H.G. Aten (CBS)

J. de Boer (Centraal Justitieel Incassobureau)

Drs. R. Floor (Raad voor de Kinderbescherming)

Drs. A.A. van Gemmert (Dienst Justitiële Inrichtingen)

Drs. F. Ghianni (CBS)

Mw. T.F.W. Kerkvliet-Barentsen (CBS)

Mw. J.M. Korpel (CBS)

P.J. Linckens (Dienst Justitiële Inrichtingen)

L.A.J. Spiessens (Ministerie van Justitie)

Drs. J.A.W. Valstar (Dienst Justitiële Inrichtingen)

M. Vlemmings (CBS)
Mw. drs. M. Wiekeraad (Reclassering Nederland)
T. Zuidema (Centraal Justitieel Incassobureau)

Bijdrage opmaak/ondersteuning

D. Jangbahadoer Sing (WODC)
Mw. drs. M.J. Kok (WODC)
H.J.J. Simons (WODC)
R. Aidala (WODC)
C.J. van Netburg (WODC)

Bijlage 2   Standaardclassificatie misdrijven CBS

Laatstelijk gewijzigd voorjaar 2005

Het CBS presenteert op StatLine ook cijfers over criminaliteit en rechts-handhaving. Omdat de misdrijven op Statline in 2010 volgens een verbeterde classificatie zijn ingedeeld, wijken de cijfers over de door de politie geregistreeerde criminaliteit voor de jaren 2005-2009 op onderdelen af van de cijfers die in deze publicatie zijn gepresenteerd.

Misdrijven strafbaar gesteld in:

1 Wetboek van Strafrecht

geweldsmisdrijven

- verkrachting (art. 242)
- feitelijke aanranding der eerbaarheid (art. 246)
- overige seksuele misdrijven (art. 243 t/m 245, 247 t/m 249, 250)
- bedreiging (art. 285)
- misdrijven tegen het leven (art. 287 t/m 291, 293, 294, 296)
- mishandeling (art. 300 t/m 304b, 306)
- dood en lichamelijk letsel door schuld (art. 307 t/m 309)
- diefstal met geweld (art. 312)
- afpersing (art. 317)

vermogensmisdrijven

- valsheidsmisdrijven (art. 208 t/m 234)
- eenvoudige diefstal (art. 310)
- gekwalificeerde diefstal (art. 311)
- verduistering (art. 321 t/m 323)
- bedrog (art. 326 t/m 334, 336, 337)
- heling en schuldheling (art. 416 t/m 417)

vernietiging en openbare orde en gezag

- tegen de openbare orde (art. 131 t/m 136, 138 t/m 151a)
- discriminatie (art. 137c t/m 137g)
- gemeengevaarlijke misdrijven (art. 157 en 158)
- tegen het openbaar gezag (art. 177 t/m 182, 184 t/m 206)
- schennis der eerbaarheid (art. 239)
- vernietiging (art. 350 t/m 352)

overige misdrijven Wetboek van Strafrecht

2 Wegenverkeerswet

- rijden onder invloed (art. 8)
- doorrijden na ongeval (art. 7 lid 1)
- overige misdrijven Wegenverkeerswet

3 Wet op de economische delicten

- milieuhygiënische wetten
- overige misdrijven Wet op de economische delicten

4 Opiumwet

middelenlijst I (art. 2)

middelenlijst II (art. 3)

5 Wet wapens en munitie

6 Wetboek van Militair Strafrecht

7 Overige wetten

Bijlage 3 Informatiebronnen

In deze publicatie zijn vele verschillende informatiebronnen gebruikt, die allemaal een gedeelte van de strafrechtsketen betreffen: slachtofferenquêtes onder de bevolking, de Politiestatistiek, het Herkenningsdienststelsel van de politie (registratie van pv's van aangifte van misdrijven), COMPAS (de zaken die uiteindelijk naar het OM gaan en daar ingeschreven worden), en de systemen die de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen registreren. Zoals in hoofdstuk 9 is aangestipt, kunnen deze informatiebronnen niet zonder meer volledig met elkaar worden vergeleken. Onderstaand volgt een aantal redenen waarom dit niet volledig het geval is:

- 1 De gehanteerde definities en de eenheden waarin de aantallen zijn uitgedrukt, kunnen verschillen. Zo komen de definities van misdrijftypen die in de Politiestatistiek en in de slachtofferenquêtes gebruikt worden, niet geheel overeen. Verder registreert de politie misdrijven (processen-verbaal van aangifte), terwijl de rechtbankstatistiek uitgaat van zaken. Een misdrijf kan door meer dan één persoon zijn gepleegd, terwijl een zaak één persoon betreft, maar daarentegen verschillende misdrijven kan omvatten. Bij de verdere afhandeling kunnen verschillende zaken via zogenoemde 'voegingen' in elkaar worden geschoven. De figuren 8.1 en 8.20 laten zien dat het aantal door de rechter in 2009 opgelegde onvoorwaardelijke sancties groter is dan het aantal door de rechter afgedane zaken. Dit is het logische gevolg van het feit dat meerdere sancties per zaak kunnen worden opgelegd.
- 2 De criteria voor het indelen naar delicttype kunnen verschillen. Een slachtoffer kan een delict anders rubriceren dan de politie, en de politie anders dan het OM. Zo kan de politie een tasjesroof als geweldsdelict bestempelen, terwijl het OM besluit het als vermogensmisdrijf in te schrijven. Omdat een zaak verschillende misdrijven kan omvatten, waarbij het zwaarste misdrijf het indelingscriterium vormt, kunnen minder zware misdrijven in de rechtbankstatistiek buiten beeld raken. Zo zal een inbraak niet in de cijfers terug te vinden zijn wanneer deze gepaard gaat met moord.
- 3 Er verstrijkt tijd tussen de behandeling van een misdrijf of zaak in de verschillende onderdelen van de keten. Dit betekent bijvoorbeeld dat een in 2004 aangegeven en geregistreerd misdrijf mogelijk pas in 2005 bij het OM wordt ingeschreven en in 2006 wordt afgehandeld. Dit 'over de jaargrens heen vallen' zal de verhouding tussen cijfers beïnvloeden, vooral daar waar sterke en abrupte stijgingen of dalingen optreden.
- 4 Gebreken in registraties kunnen eveneens een rol spelen. Zo is onduidelijk in hoeverre de automatisering bij de politie de registratie heeft beïnvloed. Veranderingen in beleid (bijvoorbeeld het feit dat de politie de lichtere artikel 8 WVV-zaken sinds een aantal jaren naar het CJIB brengt in plaats van naar de OM-parketten) kunnen eveneens hun invloed op de statistische informatie hebben. De kwaliteit van de statistieken en de onderlinge consistentie is lang niet altijd optimaal.

- 5 Er zijn verschillen in de reikwijdte van informatiesystemen. Zo gaan de CBS-slachtofferenquêtes over misdrijven met *individuele personen of huishoudens* als slachtoffer en gaat de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven van het WODC over criminaliteit tegen *bedrijven*. Deze twee informatiebronnen kennen enige overlap, maar niet duidelijk is hoe groot deze overlap is. Hoewel in de slachtofferenquêtes wordt benadrukt dat het gaat om wat respondenten als privépersoon hebben meegemaakt, bestaat de (theoretische) kans dat een geweldsdelict tegen een bedrijfsmedewerker tijdens zijn werk voor het bedrijf in beide enquêtes zal worden gemeld.
- 6 In tegenstelling tot de twee genoemde enquêtes bevat de registratie van de politie ook zogenoemde 'slachtofferloze misdrijven' (bijvoorbeeld drugshandel). Anderzijds blijven veel misdrijven buiten de politieregistratie, meestal doordat ze niet worden aangegeven of worden opgespoord. Daarnaast is het zo dat niet alle opgespoorde delicten door de *politie* zijn opgespoord. Er zijn vier zogenoemde 'bijzondere opsporingsdiensten', elk met een eigen specifieke opsporingstaak: de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst, de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst, de Algemene Inspectiedienst en de VROM Inlichtingen- en Opsporingsdienst.

Bij het bekijken van de samenhang tussen de verschillende onderdelen van de strafrechtsketen dient rekening te worden gehouden met bovengenoemde vertekeningen en beperkingen.

In de navolgende tekst wordt ingegaan op de gebruikte gegevensbronnen, zoals kenmerken van de bron, informatiegebied, de periodiciteit van de dataverzameling, de relaties met andere informatiesystemen, privacyaspecten, beperkingen, eigendom en beheer van de databron.

1 De slachtofferenquêtes

Er worden veel delicten gepleegd die niet in de officiële registraties worden opgenomen: het slachtoffer heeft besloten om geen aangifte te doen, de politie kan alleen maar een waarschuwing hebben gegeven, of het incident komt nooit aan het licht. Om een beter beeld te krijgen van alle delicten, dus ook van het hierboven bedoelde dark number, kan aan een steekproef uit de bevolking of uit het bedrijfsleven worden gevraagd naar slachtofferschap van criminaliteit. Ook onveiligheidsgevoelens en andere aspecten in verband met criminaliteit kunnen via enquêtes in kaart worden gebracht.

De eerste slachtofferenquête onder de bevolking in Nederland werd in 1973 gehouden (Fiselier). In de periode 1973-1979 werd deze jaarlijks

door het WODC uitgevoerd (Van Dijk en Steinmetz). Sinds 1980 heeft het CBS – tot 1985 in overleg met het WODC – dergelijke enquêtes regelmatig gehouden: in de periode 1981-1985 gebeurde dit jaarlijks, na 1985 telkens in de oneven jaren, via de Enquête Slachtoffers Misdrijven (ESM). Met ingang van 1992 is de Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid (ERV) de opvolger van de ESM. Deze continue enquête is in 1997 als module Recht opgenomen in het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS), een continu CBS-onderzoek naar verschillende aspecten van de leefsituatie van de Nederlandse bevolking. Vanaf 2005 is deze module Recht binnen POLS vervallen. De belangrijkste onderwerpen zijn vanaf 2005 geïntegreerd in de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR), die sinds eind 2008 is overgegaan in de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM; zie hieronder).

Sinds 1993 is in opdracht van de ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de Politiemonitor Bevolking (PMB) uitgevoerd. Tot en met 2001 was de PMB een tweejaarlijks onderzoek. Van 2002 tot en met 2005 is de PMB jaarlijks uitgevoerd. Ook de PMB is vanaf 2005 geïntegreerd in de VMR.

Vanaf 2005 zijn de belangrijkste onderwerpen uit de POLS-module Recht en uit de PMB, samen met elementen uit de Enquête Leefbaarheid en Veiligheid (L&V; een periodiek onderzoek naar de omstandigheden van leefbaarheid en veiligheid in de G31 gemeenten), geïntegreerd in één grote jaarlijkse enquête, de Veiligheidsmonitor Rijk (VMR). Deze VMR werd vanaf 2005 op landelijke en vanaf 2006 tot en met 2008 ook op regionale schaal uitgevoerd. De opvolger hiervan, de Integrale Veiligheidsmonitor (IVM), levert naast landelijke en regionale informatie ook inzicht op subregionaal niveau.

Voor internationale vergelijking wordt sinds 1989 om de drie à vier jaar een slachtofferenquête uitgevoerd in diverse landen in en buiten Europa, de International Crime Victims Survey (ICVS, zie paragraaf 7 van deze bijlage).

Kenmerken van slachtofferenquêtes

Slachtofferenquêtes vormen een eigen en onafhankelijke bron van gegevens over veelvoorkomende criminaliteit. De slachtofferenquêtes zijn opgezet met als doel inzicht te krijgen in de totale omvang van de criminaliteit, vooral in die criminaliteit die niet in de officiële registraties wordt opgenomen, via een waarnemingsmethode die onafhankelijk is van de politieregistratie. De gegevens uit de slachtofferenquêtes hebben betrekking op het begin van de strafrechtsketen. Elk delict waarvan iemand slachtoffer wordt, kan in principe worden aangegeven bij de politie, en kan daarmee in theorie bijdragen tot opsporing en aanhouding van mogelijke verdachten.

Als men de landelijke slachtofferenquêtes onder de bevolking als een opeenvolgend geheel in de tijd ziet, zijn er vijf momenten aan te wijzen

waarop sprake kan zijn van een duidelijke trendbreuk. De eerste trendbreuk ligt in 1980, bij de overgang van de WODC-slachtofferenquête naar de ESM; de tweede is in 1993, toen de ESM overging in de ERV. Het derde breukmoment valt in 1997, toen de ERV opgenomen werd in het POLS. Het vierde moment ligt in 2005-2006 bij de overgang van de POLS-module Recht (en de daarnaast afzonderlijk bestaande gegevensreeks van de PMB) naar de VMR. De vijfde trendbreuk betreft de overgang van de VMR naar de IVM in 2008. Deze overgangen zijn gepaard gegaan met grotere of minder grote wijzigingen in onderzoeksdesign, vraagstelling, frequentie en/of periodiciteit. Om inzicht te krijgen in de effecten van dergelijke wijzigingen zijn bij enkele overgangen zowel de 'oude' als de nieuwe enquêtes tegelijk ('parallel') uitgevoerd. Dit is onder meer het geval bij de overgang van de ESM naar de ERV en van de VMR naar de IVM.

Beperkingen van slachtofferenquêtes

In de slachtofferenquêtes zijn de definities van een 'delict' niet gelijk aan de strafrechtelijke definities, zoals die in de Politie-statistiek en de justitiële statistieken worden gehanteerd. De betrouwbaarheid van de bevindingen is afhankelijk van (onder andere) het aantal respondenten en het aantal aangetroffen delicten in de steekproef. Ook het (beperkte) geheugen van de geënquêterden kan de resultaten beïnvloeden, doordat respondenten zich bepaalde gebeurtenissen niet meer juist herinneren of verkeerd in de tijd plaatsen ('telescoping'). Verder wordt alleen over delicten met aanwijsbare slachtoffers gerapporteerd. Gegevens over slachtofferloze delicten (zoals heling en drugshandel) komen niet voor. Zeer zware vormen van geweld, zoals moord, komen per definitie evenmin voor. Verschillende slachtofferenquêtes laten vaak verschillende resultaten in hoogte en ontwikkeling van slachtofferpercentages en andere cijfers zien. Deze verschillen vloeien vooral voort uit verschillen in vraagstelling, in steekproefkader en in verslagperiode. Ook de wijze van enquêteren kan een rol spelen.

Zo zijn de delicten in de CBS-enquêtes vanaf 1992, in de VMR en in de IVM in het algemeen strikter gedefinieerd dan in de PMB en de eerdere CBS- en WODC-enquêtes. Slachtofferschap heeft in de ESM betrekking op twaalf maanden in het voorgaande kalenderjaar, in de CBS-enquêtes vanaf 1992 (POLS en ERV) is dit twaalf maanden voor de interviewdatum (dus 'gemiddeld' zes maanden in het huidige en zes maanden in het voorgaande kalenderjaar). Ook de referentieperiode in de PMB en in de VMR is twaalf maanden vóór de interviewdatum, maar dit komt bij benadering overeen met het voorgaande kalenderjaar. In de IVM, die jaarlijks in het vierde kwartaal wordt uitgevoerd, valt deze referentieperiode grotendeels samen met het lopende kalenderjaar.

Slachtofferschappen worden in deze rapportage toegedeeld aan het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt. Voor de ERV en POLS wordt voor de verslagperiode het betreffende onder-

zoeksjaar aangehouden, evenals voor de IVM. Gegevens voor ontbrekende jaren zijn in een aantal gevallen geïnterpoleerd.

De respondenten voor de ESM tot en met 1984 werden getrokken uit gemeentelijke personenregisters (voor enkele gemeenten werd uit een adressenregister getrokken), voor de ERV vormde een postafgiftepuntenbestand het steekproefkader en voor POLS werden steekproeven getrokken uit persoonsregisters (GBA: Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens). Voor de PMB werd getrokken uit een telefoonregister, terwijl voor de ICVS willekeurige telefoonnummers worden gegenereerd (met een regionale stratificatie). De steekproef voor de VMR wordt getrokken uit een personenregister (de GBA), waarbij uit telefoonregisters bijbehorende telefoonnummers worden gezocht.

De interviews voor de ESM, de ERV en POLS werden persoonlijk bij de respondenten thuis gehouden, terwijl de PMB-respondenten telefonisch werden geïnterviewd. De VMR-interviews worden voor zover mogelijk telefonisch afgenomen, maar indien dit niet mogelijk is volgt een persoonlijk interview. In de IVM worden vier verschillende interviewmodes gehanteerd: internet, telefonisch, persoonlijk of schriftelijk (zie paragraaf 1.4).

1.1 CBS-slachtofferenquêtes (1980-2004)

Informatiegebied

De bevolking van Nederland van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens vormt de doelpopulatie van de slachtofferenquête. In alle CBS-slachtofferenquêtes wordt van verschillende soorten delicten en delictgroepen vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in het voorgaande kalenderjaar (ESM) of in de twaalf voorgaande maanden (ERV, POLS), hoeveel van deze voorvallen bij de politie zijn gemeld en bij hoeveel een document (pv) is ondertekend. Bij de ERV en het POLS wordt verder nog geschat hoeveel delicten in Nederland hebben plaatsgevonden. Verder worden vragen gesteld over gevoelens van onveiligheid in verband met criminaliteit en over preventiemaatregelen tegen criminaliteit. De ESM onderscheidt handtastelijkheden binnen en buiten, exhibitionisme, bedreigingen binnen en buiten, inbraak, (brom-) fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit of vanaf auto, zakkenrollerij, overige diefstal (niet eerder genoemd), beschadiging van auto, overige vernielingen (niet eerder genoemd) en doorrijden na aanrijding.

ERV en POLS onderscheiden geweldsdelicten, zoals seksuele delicten (in de ERV alleen aan vrouwen gevraagd), mishandeling, bedreiging; vermogensdelicten, zoals inbraak, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, zakkenrollerij en overige diefstal; vandalisme, zoals diefstal vanaf/ beschadiging aan auto, overige vernielingen; doorrijden na ongeval; kwaadwillige telefoontjes (wordt niet als delict geteld); overige delicten (worden niet verder geanalyseerd).

Kenmerken van respondenten en/of het huishouden zijn in alle CBS-enquêtes: leeftijd, geslacht, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, opleidingsniveau, inkomen, tijdsbesteding en dergelijke. Het belangrijkste geografische kenmerk is de urbanisatiegraad of de stedelijkheid van de woongemeente.

De CBS-slachtofferenquêtes zijn gebaseerd op een steekproef. De in de jaren 1981 en 1982 uitgevoerde ESM bestond hoofdzakelijk uit een personensteekproef, die voor enkele gemeenten werd aangevuld met een adressensteekproef. Vanaf 1983 is voor de ESM, en voor de ERV, het steekproefkader gebaseerd op het postafgiftepuntenbestand van de PTT. Per huishouden werd in de ESM slechts één persoon ondervraagd. Anders dan in de ESM werden in de ERV per huishouden, indien aanwezig, twee personen van 15 jaar en ouder geïnterviewd. De POLS-steekproeven ten slotte zijn personensteekproeven die werden getrokken uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA). In de ESM zijn steeds 5.000 à 10.000 personen ondervraagd. De ERV bevat jaarlijks 5.000 respondenten uit circa 3.000 adressen. In het POLS werden jaarlijks circa 50.000 personen voor het gehele onderzoek ondervraagd, van wie 10.000 voor de module Recht (waaronder slachtofferschap). Vragen over onveiligheidsgevoelens werden aan circa 5.000 respondenten gesteld. Er werd per soort enquête herwogen naar achtergrondvariabelen als leeftijd, geslacht en mate van verstedelijking. Alle enquêtes werden mondeling (face to face) afgenomen bij persoonlijk bezoek door een enquêteur.

Periodiciteit van de dataverzameling

De ESM is uitgevoerd in elk van de jaren 1981-1985, en sindsdien tot en met 1993 alleen in de oneven jaren. De ERV is uitgevoerd in elk van de jaren 1992-1996; het POLS werd eveneens jaarlijks uitgevoerd van 1997-2004.

Beperkingen

Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten van de CBS-enquêtes niet zonder meer vergelijkbaar met andere slachtofferenquêtes, zoals de Politie-monitor Bevolking en de Internationale Slachtofferenquête (ICVS). Ook de onderlinge vergelijkbaarheid tussen ESM en ERV is beperkt. De vergelijkbaarheid tussen de ERV en het POLS is beter, omdat de vraagstelling nauwelijks is gewijzigd.

Eigendom en beheer

De slachtofferenquêtes worden zelfstandig uitgevoerd door het CBS. Bestanden voor gebruik door derden worden beheerd door DANS (Data Archiving and Networked Services; voorheen Wetenschappelijk Statistisch Agentschap (WSA)) en zijn (tegen betaling) voor derden beschikbaar. De bestanden zijn niet herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

1.2 *Politiemonitor Bevolking (1993-2005)*

De PMB is een landelijk bevolkingsonderzoek naar criminaliteit, onveiligheid, preventiegedrag van burgers en de ervaringen van burgers met de politie. In 2004 zijn vragen over verschillende aspecten van veiligheid en het functioneren van de politie aan bijna 50.000 Nederlanders voorgelegd. Deze informatie dient deels als aanvulling op geregistreerde gegevens over criminaliteit, vooral ten behoeve van het beleid op regionaal (politie-regio's) en landelijk niveau, en daarnaast ten behoeve van andere lokale relevante beleidseenheden. Net als de andere slachtofferenquêtes gaan de verzamelde gegevens over criminaliteit aan het begin van de strafrechtstroken. De doelpopulatie van de PMB is de bevolking van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens van Nederland, van de afzonderlijke politie-regio's en van eventuele andere onderscheiden administratieve eenheden.

Informatiegebied

Ook de PMB heeft betrekking op aantallen slachtoffers, het wel of geen (ondertekende) aangifte doen, de reden van eventuele aangifte, en eventuele geleden schade; voorts op het oordeel over het optreden van de politie, redenen van eventuele ontevredenheid, en preventieadviezen en informatie over slachtofferhulp. Daarnaast worden vragen gesteld over problemen in de buurt met betrekking tot diverse vermogensdelicten, verkeersoverlast, dreiging en verloedering, gevoelens van onveiligheid in verband met criminaliteit, preventiemaatregelen tegen inbraak, andere contacten van burgers met de politie en de tevredenheid hierover, en beschikbaarheid, zichtbaarheid, functioneren en optreden van de politie in de eigen buurt. De zogenoemde objectgebonden delicten zijn die delicten die de woning of een voertuig als object hebben: (poging tot) inbraak (woning als object), fietsdiefstal, autodelicten, diefstal uit/vanaf de auto en vernieling aan de auto. Persoonsgebonden delicten zijn: verkeersdelicten (aanrijding met doorrijden); geweldsdelicten, zoals bedreiging, mishandeling, portemonneediefstal met geweld; en overige delicten, zoals portemonneediefstal zonder geweld, overige diefstal, overige vernieling en andere delicten. De achtergrondkenmerken zijn beperkt; standaard worden alleen landelijke en regionale gegevens gepresenteerd.

Periodiciteit van de dataverzameling

In elk van de 25 politieregio's worden ten minste 1.000 personen telefonisch ondervraagd. Het onderzoek is na een beperkt onderzoek in 1990 (in 25 Nederlandse gemeenten) tussen 1993 en 2001 tweemaal en daarna tot en met 2005 jaarlijks uitgevoerd. De politieregio's hadden de mogelijkheid om extra respondenten te laten ondervragen via de zogenoemde 'opstapmethode'. Gevraagd wordt naar de ervaringen van de respondenten in de twaalf maanden voorafgaand aan de interviewdatum. De (telefonische) interviews zijn geconcentreerd in de maanden januari t/m maart.

Beperkingen

De vergelijkbaarheid met andere slachtofferenquêtes wordt beperkt door verschillen in (onder andere) het steekproefkader (telefoonregister versus personen- versus adressensteekproef), de herweging, de methode van dataverzameling (telefonisch versus persoonlijk), de vraagstelling en -volgorde (onder andere) delicten, en de presentatie van resultaten (centeringsbasis, (sub)totaalcijfers voor groepen van delicten).

Eigendom en beheer

Het onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de ministeries van BZK en Justitie en een groot aantal politiekorpsen en was primair gericht op de afzonderlijke politieregio's. De politieregio's hadden de mogelijkheid om extra respondenten te laten ondervragen via de zogenoemde 'opstapmethode'. De belangrijkste resultaten van de PMB werden gepresenteerd in twee rapporten: een landelijk rapport, waarin de belangrijkste resultaten, en een tabellenrapport.

1.3 De Veiligheidsmonitor Rijk (2005-2008)

Informatiegebied

De bevolking van Nederland van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens vormt de doelpopulatie van de Veiligheidsmonitor Rijk. Van verschillende soorten delicten en delictgroepen wordt vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in de twaalf voorgaande maanden, in hoeverre deze voorvallen bij de politie worden gemeld, en of daarbij een document (zoals een proces-verbaal) is ondertekend. Er wordt een schatting gemaakt van het aantal delicten dat de inwoners in Nederland hebben ondervonden. Verder worden vragen gesteld over gevoelens van onveiligheid in verband met criminaliteit, over preventie-maatregelen tegen criminaliteit, over buurtproblemen, over algemene contacten tussen burgers en politie, en over het oordeel over de politie in de woonbuurt.

In de VMR worden de volgende delicten onderscheiden: geweldsdelicten (seksuele delicten, mishandeling, bedreiging); vermogensdelicten, zoals inbraak of een poging daartoe, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, zakkenrollerij met of zonder geweld en overige diefstal; vandalisme (beschadiging/diefstal vanaf auto en overige vernielingen); doorrijden na ongeval en overige delicten.

Kenmerken van respondenten of hun huishouden (zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, inkomen) worden zo veel mogelijk verkregen via koppeling met (geanonimiseerde) registerdata die bij het CBS via het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) beschikbaar zijn. Ook geografische achtergrondkenmerken (zoals stedelijkheid van de woonomgeving en van de woongemeente) worden via een dergelijke koppeling verkregen. Hierdoor kan de (beperkte) beschikbare

interviewtijd maximaal worden benut voor relevante onderwerpgerichte vragen, en ontstaan uitgebreide mogelijkheden tot nadere analyse. De VMR is gebaseerd op een personensteekproef, die wordt getrokken uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA). Jaarlijks worden voor het hoofdonderzoek in het eerste kwartaal per politieregio netto ten minste 750 respondenten ondervraagd, wat resulteert in ten minste 18.750 respondenten.¹ De enquêtes worden in principe telefonisch afgenomen, maar wanneer op het woonadres van de respondent geen telefoonaansluiting beschikbaar is, volgt een mondeling (face to face) interview met een bezoek door een enquêteur.

Periodiciteit van de dataverzameling

De VMR is in de jaren 2005-2008 jaarlijks uitgevoerd. Met het oog op de vergelijkbaarheid is de VMR in 2008 en 2009 ook op beperkte schaal (alleen landelijk niveau) in het vierde kwartaal uitgevoerd, tegelijk met de IVM.

Beperkingen

Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere en andere slachtofferenquêtes (PMB, POLS, L&V) en met de Internationale Slachtofferenquête (ICVS). Daarnaast kan er sprake zijn van steekproeffouten, meetfouten en non-responsfouten.

Eigendom en beheer

Oprichters voor de VMR zijn de ministeries van Justitie en BZK en het CBS, die daartoe een samenwerkingsovereenkomst zijn aangegaan. Het onderzoek wordt uitgevoerd door het CBS. Bestanden zijn in principe voor gebruik door de opdrachtgevers; gebruik door derden is na enige tijd mogelijk via DANS (voorheen WSA). Ook via het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB) van het CBS kunnen externe onderzoekers (onder strikte voorwaarden) onderzoek verrichten op microdata van het CBS. Daarnaast kunnen op aanvraag data beschikbaar worden gesteld (maatwerk).

De bestanden zijn niet herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

¹ Dit geldt voor de standaard-VMR. Het additionele onderzoek, waarbij in de volgende kwartalen ten minste circa 1.000 respondenten per kwartaal werden ondervraagd, blijft hier verder buiten beschouwing. In 2005 is de VMR alleen op (beperkte) landelijke schaal uitgevoerd, met in totaal ruim 5.000 respondenten.

1.4 De Integrale Veiligheidsmonitor (vanaf 2008)

Informatiegebied

De doelpopulatie van de Integrale Veiligheidsmonitor vormt de bevolking van 15 jaar en ouder in particuliere huishoudens in Nederland als geheel, in afzonderlijke regio's of in afzonderlijke gemeenten of delen, of combinaties daarvan. De IVM bestaat uit een landelijke/regionale steekproef en lokale steekproeven, die tegelijkertijd worden uitgevoerd. De landelijke/regionale uitvoering is gericht op betrouwbare gegevens voor Nederland als geheel en voor de 25 afzonderlijke politieregio's; de lokale onderzoeken zijn daarnaast gericht op het verkrijgen van (extra) informatie voor afzonderlijke politieregio's of gemeenten, of onderdelen of combinaties daarvan.

De vragenlijst van de IVM is modulair opgebouwd, met verplichte en facultatieve vragenblokken. In het landelijke/regionale deel worden alle vragen opgenomen; op lokaal niveau kunnen facultatieve blokken desgewenst worden weggelaten. Ook kan lokaal een 'vrij blok' worden meegenomen.

Verplichte blokken in de IVM zijn: de leefbaarheid van de woonomgeving, buurtproblemen, onveiligheidsgevoelens in verband met criminaliteit, slachtofferschap van criminaliteit, en – indien nodig – achtergrondkenmerken. Vragen over aangifte bij de politie van het meest recente voorval zijn facultatief, evenals vragen over algemene contacten tussen burgers en politie, over het functioneren van de politie in de woonbuurt, over preventiemaatregelen tegen criminaliteit, en (in 2008 en 2009) over respectloos gedrag en de inzet van de gemeente voor de leefbaarheid en veiligheid. Van verschillende soorten delicten en delictgroepen wordt vastgesteld hoeveel personen daarvan slachtoffer zijn geworden in de twaalf voorgaande maanden. Ook wordt een schatting gemaakt van het aantal delicten dat de inwoners in Nederland hebben ondervonden. De volgende delicten worden onderscheiden: geweldsdelicten (seksuele delicten, mishandeling, bedreiging); vermogensdelicten, zoals inbraak of een poging daartoe, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit auto, zakkenrollerij met of zonder geweld en overige diefstal; vandalisme (beschadiging aan/diefstal vanaf auto en overige vernielingen); overige delicten.

Kenmerken van respondenten of hun huishouden (zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, burgerlijke staat, huishoudensamenstelling, inkomen) worden voor het landelijke/regionale deel zo veel mogelijk verkregen via koppeling met (geanonimiseerde) registerdata die bij het CBS via het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) beschikbaar zijn. Ook geografische achtergrondkenmerken (zoals stedelijkheid van de woonomgeving en van de woongemeente) worden via een dergelijke koppeling verkregen. Hierdoor ontstaan niet alleen uitgebreide mogelijkheden tot nadere analyse, maar kan de beperkte beschikbare interviewtijd maximaal worden benut voor relevante onderwerpgerichte vragen. Achtergrondgegevens voor lokale

enquêtes worden verkregen via additionele vragen en worden – indien nodig – aangevuld met gegevens uit het SSB.

De IVM is gebaseerd op personensteekproeven, die zowel voor het landelijke/regionale deel als voor de lokale enquêtes door het CBS worden getrokken uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA). Jaarlijks worden voor het landelijke/regionale deel in het vierde kwartaal per politieregio netto ten minste 750 respondenten ondervraagd, wat resulteert in ten minste 18.750 respondenten.² Het aantal respondenten voor de lokale onderzoeken varieert.³

In de IVM worden vier verschillende interviewmodes gehanteerd. De benaderde persoon wordt allereerst verzocht om de vragenlijst via internet te beantwoorden (CAWI). De steekproefpersonen kunnen ook een schriftelijke vragenlijst opvragen en invullen (PAPI). Steekproefpersonen die niet reageren, worden telefonisch herbenaderd (CATI) als het telefoonnummer bij het CBS (of bij de lokale uitvoerenden) bekend is. Als dat niet bekend is of als telefonische benadering niet lukt, worden die personen alsnog persoonlijk benaderd (CAPI). In het landelijke/regionale deel worden alle interviewmodes gebruikt; in de lokale onderzoeken zijn de (relatief dure) mondelinge interviews met een bezoek door een enquêteur niet verplicht. Deze waarnemingsmethode wordt lokaal slechts op beperkte schaal toegepast.

Periodiciteit van de dataverzameling

De IVM wordt vanaf najaar 2008 jaarlijks uitgevoerd.

Beperkingen

Door verschillen in onderzoeksdesign, waarnemingsmethode en vraagstelling zijn de resultaten niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere en andere slachtofferenquêtes (PMB, POLS, L&V, VMR) en met de Internationale Slachtofferenquête (ICVS). Daarnaast kan er sprake zijn van steekproeffouten, meetfouten en non-responsfouten.

Eigendom en beheer

Opdrachtgevers voor de IVM zijn de ministeries van Justitie en BZK en het CBS. Het CBS draagt zorg voor de landelijke uitvoering van de IVM; de uitvoering van de lokale enquêtes is ondergebracht bij de eigen statistische onderzoeksbureaus of bij externe veldwerkbureaus. De eerstgenoemde opdrachtgevers hebben een Raad voor de Veiligheidsmonitor ingesteld, die in algemene zin toezicht uitoefent op de uitvoering van de IVM. In deze Raad zijn behalve de opdrachtgevers ook instanties als de G4, de G27,

² In het vierde kwartaal van 2008 bedroeg dit aantal netto 670 respondenten per politieregio. In totaal telde deze landelijke/regionale uitvoering bijna 17.000 respondenten.

³ In de IVM 2008 participeerden 7 politieregio's en (grotendeels in combinatie daarmee) rond 80 gemeenten in de lokale uitvoering, met in totaal bijna 46.000 respondenten. In de IVM-2009 lagen deze aantallen met in totaal bijna 180.000 respondenten in 239 gemeenten verdeeld over 21 politieregio's veel hoger.

het WODC, de politieorganisatie en het Nicis Institute vertegenwoordigd. Om de regionale en lokale onderzoeken te coördineren en te faciliteren is door de ministeries van BZK en Justitie het bureau Veiligheidsmonitor (bVm) opgericht, dat is gehuisvest bij het Nicis Institute.

De standaardrapportages (door het CBS) zijn gebaseerd op alle (landelijke/regionale plus regionale) enquêtes samen. De lokale deelnemers krijgen hun eigen microdata (waaronder de gevraagde achtergrondkenmerken), aangevuld met de door het CBS verzamelde onderzoeksgegevens voor die regio/gemeente. Omdat alle indicatoren zijn gestandaardiseerd, kunnen lokale instanties daarmee hun eigen rapportages hierop afstemmen.

Bestanden zijn in principe voor gebruik door de opdrachtgevers.

In opdracht van het bVm is een tool ontwikkeld waarmee voor lokale beleidsmakers gestandaardiseerde rapportages kunnen worden gegenereerd op basis van onderzoeksbestand(en) met outputgerelateerde programmasources die door het CBS via het Centrum voor Beleidsstatistiek (CvB) aan het bVm ter beschikking worden gesteld. Het gebruik van deze microdata vindt plaats conform de voorwaarden die hiervoor door het CvB worden gehanteerd.

Gebruik door derden is na enige tijd mogelijk via DANS (voorheen WSA). Ook via het CvB kunnen externe onderzoekers (onder strikte voorwaarden) onderzoek verrichten op microdata van het CBS. Daarnaast kunnen op aanvraag data beschikbaar worden gesteld (maatwerk).

De bestanden zijn niet direct herleidbaar tot personen. Daarom zijn er geen speciale privacyreglementen van toepassing.

1.5 De Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (MCB)

De belangrijkste informatiebron over de criminaliteit waarmee bedrijven worden geconfronteerd is de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven (MCB). Deze monitor is vanaf 2004 jaarlijks uitgevoerd in opdracht van de ministeries van Justitie en BZK en is vooral gericht op de criminaliteit binnen vijf afzonderlijke sectoren (detailhandel, bouw, horeca, transport en zakelijke dienstverlening).⁴

De MCB heeft als doel het slachtofferschap van Nederlandse bedrijven vast te stellen en inzicht te verschaffen in de maatregelen die zij nemen om de criminaliteit terug te dringen. Net als de andere slachtofferenquêtes gaan de verzamelde gegevens over het begin van de strafrechtsketen.

⁴ Per sector is voor elk van de MCB-edities 2006-2009 een uitgebreide rapportage samengesteld met gedetailleerde gegevens naar (onder andere) branches binnen de sector, ligging, regio en soort delict.

Kenmerken

De doelpopulatie van de MCB wordt gevormd door bedrijven en instellingen uit de volgende sectoren:

- bouwnijverheid;
- detailhandel;
- horeca;
- transport;
- zakelijke dienstverlening.

Informatiegebied

In de MCB worden vragen gesteld over inbraak, diefstal, vernieling en geweld. Daarnaast is een categorie 'overige' delicten voorgelegd. In de MCB 2006 is voor het eerst specifiek aandacht besteed aan interne criminaliteit (diefstal van geld of goederen door het eigen personeel).

Methode van dataverzameling

Het veldwerk van de MCB vindt plaats in het najaar. In totaal worden enkele tienduizenden bedrijven op vestigingsniveau telefonisch onderzocht over de criminaliteits- en veiligheidssituatie gedurende de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek. In totaal werden in 2009 gegevens van ruim 37.000 bedrijven op vestigingsniveau verkregen. De respons in 2009 bedroeg 42%.

De structuur van de zakelijke markten kent een scheve verdeling. Er zijn heel veel kleine bedrijven en relatief weinig grote ondernemingen. Ook de verdeling over sectoren en regio's is ongelijkmatig. Om over de afzonderlijke sectoren, grootteklassen en regio's nauwkeurige uitspraken te kunnen doen, is de steekproef disproportioneel gestratificeerd naar sector en bedrijfsgrootte.

Periodiciteit van de dataverzameling

In 1999 startten de ministeries van Justitie en BZK met een initiatief om in de informatiebehoefte rond criminaliteit bij bedrijven en instellingen te voorzien.

Voor dit initiatief – destijds de MBI genoemd – werd in 1999 een pilot-onderzoek uitgevoerd in drie sectoren van het Nederlandse bedrijfsleven. Het doel van deze pilot was het ontwikkelen van een onderzoeksinstrument waarmee een betrouwbaar beeld kan worden verkregen van de criminaliteits- en veiligheidssituatie, de praktijk van de veiligheidszorg in het Nederlandse bedrijfsleven en de rol die de politie daarbij speelt. Het door middel van deze pilot ontwikkelde onderzoeksinstrumentarium werd in 2002 onder de naam Monitor Bedrijven en Instellingen ingezet om de criminaliteits- en veiligheidssituatie voor het gehele Nederlandse bedrijfsleven te onderzoeken. Vanwege de grote marges rond het aantal delicten is in 2004 besloten tot een verzevenvoudiging van de steekproefomvang, waardoor nauwkeuriger schattingen mogelijk zijn. Omdat

vanaf dat moment geen instellingen in het onderzoek zijn meegenomen, is de naam veranderd in Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven. De meting over 2004 fungeert als nulmeting. Sindsdien is het onderzoek jaarlijks herhaald.

Relaties met andere informatiesystemen

Slachtofferenquêtes, en dus ook de MCB, vormen een eigen en onafhankelijke bron van gegevens over veelvoorkomende criminaliteit.

Beperkingen

Methodologische problemen bij dergelijk onderzoek onder bedrijven (en instellingen) liggen onder meer in de grote verscheidenheid in aard en omvang van diverse bedrijfsvestigingen, in de aard van de delicten waarmee verschillende branches te maken hebben, in de beschikbaarheid van de gevraagde informatie, en in de verscheidenheid van vestigingen als functionele commerciële, juridische, economische of andere eenheden binnen een bedrijf of onderneming. De vergelijkbaarheid met resultaten uit andere slachtofferenquêtes onder bedrijven (waaronder specifieke brancheonderzoeken) is beperkt vanwege verschillen in (onder andere) de aard, detaillering, vraagformulering en -volgorde van de delicten.

Privacyaspecten

Aangezien er geen rapportage plaatsvindt naar individuele kenmerken van bedrijfsvestigingen of ondernemingen, en de bestanden niet beschikbaar zijn voor derden, is op de gegevens uit de MCB geen privacyreglement voor derden van toepassing.

Eigenaar en beheer

Het onderzoek wordt uitgevoerd door TNS NIPO in opdracht van de ministeries van Justitie en BZK. Over het meest recente jaar en van de voorgaande jaren is een samenvattend rapport 'Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2009' beschikbaar.

2 De Politiestatistiek

De Politiestatistiek, gestart in 1948, beoogt inzicht te geven in de omvang, aard en ontwikkeling van de geregistreeerde criminaliteit en de inspanning van de politie ter bestrijding hiervan. Tot en met het verslagjaar 2007 gebruikte het CBS gegevens die rechtstreeks werden onttrokken aan de basisprocessensystemen van de 25 regiokorpsen, het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) en de Koninklijke Marechaussee (Kmar). Met ingang van het verslagjaar 2005 worden de gegevens uit de basisprocessensystemen van 24 regiokorpsen centraal geleverd via de landelijke politiedatabank 'Geïntegreerde Interactieve Databank voor Strategische

bedrijfsinformatie' (GIDS). De gegevens worden geleverd volgens de definities en de telwijze van GIDS. Alleen het KLPD, de Kmar en regiokorps Haaglanden⁵ leveren hun informatie nog rechtstreeks aan het CBS.

Wijze van aanleveren

vtsPN (Regiokorpsen): De vtsPN verstrekt gegevens uit de registraties van 24 van de 25 regiokorpsen via de landelijke politiedatabank GIDS. De gegevens die via GIDS worden geleverd zijn afkomstig van de basisprocessensystemen BPS, Xpol en BVH. Het BPS-systeem is in 19 regiokorpsen gebruikt, het Xpol-systeem in 5 korpsen. In de periode tussen juni 2008 en december 2009 zijn alle regiokorpsen overgegaan op het systeem Basisvoorziening Handhaving (BVH).

Regiokorps Haaglanden: Het regiokorps Haaglanden gebruikt het registratiesysteem Genesys. Op basis van Genesys krijgt het CBS gestandaardiseerde overzichten van de geregistreerde misdrijven per gemeente over de periode 2005-2009. De levering loopt tot en met het derde kwartaal van 2009. In het vierde kwartaal is regio Haaglanden overgegaan van Genesys op BVH.

KLPD: Het KLPD gebruikt de registratiesystemen BPS en Xpol. Het KLPD levert het CBS per kwartaal een bestand met daarin gegevens van alle in BPS gemelde incidenten. Daarnaast levert het KLPD het CBS jaarlijks een bestand met daarin gegevens van alle in Xpol gemelde incidenten.

Kmar: De Kmar gebruikt het registratiesysteem BPS. De Kmar levert het CBS per kwartaal een bestand met daarin gegevens van alle in BPS gemelde incidenten (misdrijven en overige incidenten).

Voordelen nieuwe wijze van aanleveren

De levering van gegevens uit GIDS kent een aantal voordelen.

- 1 De uitkomsten zijn vollediger en op regioniveau beter vergelijkbaar, omdat bijna alle berichtgevers de informatie nu op dezelfde wijze en op hetzelfde tijdstip leveren.
- 2 Dubbeltellingen worden voorkomen. Misdrijven die ter kennis komen in regio A, maar gepleegd zijn in een andere regio, worden in beide regio's geregistreerd. Voorheen leidde dit tot dubbeltellingen. Binnen GIDS is dit probleem opgelost en wordt het misdrijf geteld in de regio van plegen.
- 3 Door de telwijze van GIDS over te nemen, zijn de CBS en politiecijfers van de geregistreerde misdrijven nu onderling vergelijkbaar. Strafbare feiten waarvan geen aangifte was gedaan, maar die wel een verdachte en/of slachtoffer kenden, telde het CBS niet mee als geregistreerd misdrijf. Binnen GIDS worden deze feiten echter wel als misdrijf geregistreerd.

⁵ Vanaf het verslagjaar 2010 levert ook regio Haaglanden via GIDS.

- 4 De indeling van misdrijven in hoofd- en subcategorieën is aangepast, verbeterd en uitgebreid doordat van alle regio's met uitzondering van Haaglanden gegevens per feitcode worden ontvangen.

Wijze van tellen

In het onderzoek tellen de volgende gegevens mee:

Regiokorpsen (GIDS): Alle misdrijven volgens de definitie van GIDS met een incidentcode/maatschappelijke klasse aanduiding die voorkomt in de 'Standaardclassificatie Misdrijven (Politie) 2010' (SCM2010) van het CBS. Plus alle incidenten volgens GIDS (misdrijven en overige incidenten) met de incidentcode/maatschappelijke klasse aanduiding 'Verlaten plaats ongeval' of 'Rijden onder invloed'. Misdrijven die gemeld zijn in een regio, maar gepleegd zijn in een andere regio worden overgedragen aan de regio van plegen en zodoende in beide regio's geregistreerd. Alleen de registratie in de regio van plegen wordt in het onderzoek meegenomen. Misdrijven waarvan de gemeente van plegen onbekend is, worden toegedeeld aan de regio van melden en krijgen de indicatie 'gemeente van plegen onbekend'.

Regiokorps Haaglanden: Regiokorps Haaglanden heeft tot de invoering van BVH eind 2009 de gegevens ten behoeve van het CBS ontleend aan Genesys met behulp van het programma 'CBS Tellen'. Dit programma produceerde geaggregeerde gegevens per gemeente, die ongewijzigd worden meegeteld.

Kmar en KLPD (BPS): Alle registraties met ten minste één incident, dat voorkomt in de SCM2010, waarbij het veld 'aangifte' de waarde 'J' heeft en bij de incidentcode is aangegeven dat een aangifte verplicht is en de registraties waarbij het aantal verdachten groter is dan 0 en bij de incidentcode is aangegeven dat een aangifte niet verplicht is. En alle registraties met de incidentcode/maatschappelijke klasse 'Doorrijden na ongeval' of 'Verlaten plaats ongeval' en 'Rijden onder invloed'.

KLPD (Xpol): Alle registraties met ten minste één incident met een maatschappelijke klasse aanduiding die voorkomt in de SCM van het CBS, waarbij de datum aangifte is ingevuld en bij de maatschappelijke klasse is aangegeven dat een aangifte verplicht is. Plus alle registraties waaraan een persoon is gekoppeld in de rol van verdachte, 14.1 of 14.2 (slachtoffer of benadeelde van een verkeersongeval), en waarbij bij de maatschappelijke klasse is aangegeven dat een aangifte niet verplicht is. En alle registraties met de maatschappelijke klasse aanduiding 'Doorrijden na ongeval' of 'Verlaten plaats ongeval' en 'Rijden onder invloed'.

Trendbreuk

De nieuwe wijze van tellen (aanpassing van CBS-telwijze aan GIDS) geeft een trendbreuk in de cijferreeksen. Globaal bezien ligt het niveau van de geregistreerde misdrijven binnen GIDS iets hoger. De trend in de ontwikkeling van de geregistreerde criminaliteit blijft echter nagenoeg gelijk.

Omdat het repareren van de geconstateerde trendbreuk veel inspanning en tijd kost, is besloten om te starten met een nieuwe reeks over de geregistreerde misdrijven, vanaf 2005. Bezien wordt nog of de reeks verder terug in de tijd kan worden doorgetrokken.

Wat is de kwaliteit van de uitkomsten?

De voorlopige uitkomsten zijn gebaseerd op de gegevens die zijn verzameld tot en met maart volgend op het verslagjaar. Op dat moment zijn vrijwel alle gemelde incidenten verwerkt. De definitieve cijfers zijn gebaseerd op de gegevens die zijn verzameld tot en met oktober volgend op het verslagjaar. Die gegevens bevatten meer informatie over aangiften en verdachten.

Ten aanzien van de publicatie over 2008 en 2009 gelden de volgende bijzonderheden:

- 1 Het regiokorps Zeeland heeft in eerste instantie aangegeven op dat moment te weinig vertrouwen te hebben in de vastlegging van misdrijven in de Basisvoorziening Handhaving (BVH) binnen die regio. BVH is begin november 2008 bij de regio Zeeland ingevoerd. Van deze regio worden de cijfers over 2008 geraamd door de ontvangen misdrijven te vermenigvuldigen met de factor 12/10. Over 2009 zijn voornamelijk geen gegevens opgenomen in het onderzoek. Inmiddels heeft Zeeland besloten de gegevens uit BVH alsnog te verstrekken ten behoeve van de publicatie over de definitieve cijfers.
- 2 Het regiokorps Haaglanden is eind 2009 overgegaan op registratie in BVH. Door het regiokorps Haaglanden zijn in verband daarmee de gegevens van het vierde kwartaal 2009 geschat.
- 3 De wijze van registreren van de misdrijven 'Verlaten plaats ongeval' en 'Rijden onder invloed' wijkt af van de registratie van de overige misdrijven. Daardoor valt een aanzienlijk deel van de gemelde delicten buiten de misdrijfdefinitie van GIDS en wordt slechts het incident geregistreerd zonder de kwalificatie 'misdrijf'. Om die reden worden van deze delicten alle gemelde incidenten meegenomen. Voor een drietal regio's (Groningen, Kennemerland en Zeeland) zijn alleen de gegevens over misdrijven tijdig ontvangen. Dat betekent een onderschatting van ruim 3.000 misdrijven per jaar voor 'Verlaten plaats ongeval' en van circa 500 misdrijven per jaar wegens 'Rijden onder invloed'.
- 4 Het deel van de misdrijven dat door de politie via het registratiesysteem TOBIAS wordt afgehandeld ontbreekt voornamelijk. Alle regio's gebruiken TOBIAS en/of de transactiemodule. Daarin worden misdrijven zoals rijden onder invloed, winkeldiefstal en milieufouten vastgelegd, als zij met een transactie worden afgedaan. Naar schatting betreft het circa 30.000 misdrijven op jaarbasis.

Toekomstige verbeteringen

Binnen GIDS worden nog verbeteringen aangebracht. De gepresenteerde cijfers zijn daarom voorlopig en voornamelijk beperkt tot de geregistreerde misdrijven naar regio en soort misdrijf. Naar verwachting komen in de loop van november 2010 definitieve en uitgebreidere cijfers beschikbaar.

3 Het Herkenningsdienstsysteem en het Sociaal Statistisch Bestand (HKS/SSB) van het CBS

Het Herkenningsdienstsysteem (HKS) is een landelijk dekkend systeem dat sinds 1986 door de politie gebruikt wordt om gegevens over verdachten te registreren. Omdat de verschillende politieregio's het systeem beheren, is feitelijk sprake van Herkenningsdienstsysteem: voor elke politieregio en de Koninklijke Marechaussee (Kmar) één.

Het HKS bevat gegevens over 'het begin' van de strafrechtsketen. Het gaat hier om de registratie door de politie van crimineel gedrag. De in deze publicatie gebruikte HKS-gegevens zijn gekoppeld aan het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het CBS. Het SSB bevat informatie over alle personen die sinds 1995 op enig moment in Nederland woonden, een uitkering of pensioen vanuit Nederland ontvangen of een werk- of opleidingsrelatie met ons land hebben.

Informatiegebied

Het HKS bevat zowel de aangiftegegevens van misdrijven als de persoonsgegevens van de verdachten daarvan. Tegen een verdachte kunnen één of meer processen-verbaal van aanhouding zijn opgemaakt. Een proces-verbaal, ook wel antecedent genoemd, kan bestaan uit één of meer misdrijven (delicten). Zo kan een persoon van bijvoorbeeld een (of meerdere) winkeldiefstal(len) en vernieling verdacht zijn. Opgenomen worden personen die minimaal 12 jaar zijn en tegen wie als verdachte van een misdrijf proces-verbaal is opgemaakt. Ook minderjarigen die door de politie wegens een misdrijf of overtreding naar Halt worden verwezen, moeten sinds 1996 in het HKS worden geregistreerd. Halt-verwijzingen worden overigens in deze publicatie niet gebruikt. Het HKS bevat informatie over bijvoorbeeld een delict waarvan een persoon wordt verdacht, het tijdstip waarop het gepleegd werd, de modus operandi, maar ook persoonskenmerken van de verdachte als geboortedatum, geslacht, nationaliteit en aanwezigheid van verslavingsproblematiek. Het HKS is het enige bestand dat op het niveau van de politie gegevens bevat over alle geregistreerde antecedenten van verdachten in Nederland. Dit biedt de mogelijkheid tot een waardevolle verdieping in informatie over verdachten.

Het SSB van het CBS bestaat uit een kern van een aantal onderling gekoppelde registers, waarin demografische en sociaaleconomische gegevens

over de gehele bevolking zijn opgenomen. De demografische gegevens in de SSB-kern, zoals geslacht, geboortedatum, geboorteland, burgerlijke staat en woonplaats, komen voornamelijk uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA). Daarnaast wordt onder meer gebruikgemaakt van gegevens uit de Verzekerenadministratie van het UWV (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen) en loonbelastinggegevens van de Belastingdienst. Op het moment van schrijven is de SSB-kern beschikbaar voor de verslagjaren 1999-2007; die van 2008 wordt op korte termijn verwacht. Naast deze kern bestaan er SSB-satellieten waarmee een bepaald onderwerp nader wordt beschreven. Momenteel zijn onder meer SSB-satellieten beschikbaar voor veiligheid, integratie van allochtonen, gezondheid, ruimtelijke en sociale mobiliteit, sociale dynamiek en onderwijs. Deze satellieten zijn nog in ontwikkeling en er wordt gewerkt aan aanvullende satellieten. Alle gegevens in zowel de SSB-kern als de -satellieten zijn geanonimiseerd.

Het in deze publicatie gebruikte HKS/SSB-bestand van het CBS maakt onderdeel uit van de satelliet Veiligheid en bevat informatie over alle personen in het HKS die in het betreffende verslagjaar (2000-2007) tot de Nederlandse bevolking behoren. Verdachten die bijvoorbeeld illegaal of als toerist in Nederland verbleven, of zij die alleen een uitkeringsrelatie met ons land hebben, zijn dus buiten beschouwing gelaten.

Periodiciteit van de dataverzameling

In principe wordt elk proces-verbaal van aanhouding in het HKS opgenomen, dus er is sprake van een continue registratie van feiten. Gegevens in het HKS worden jaarlijks naar het CBS gestuurd en worden als jaarbestanden opgenomen in het SSB.

Relaties met andere informatiesystemen

Het HKS is een op zichzelf staand registratiesysteem. Informatie die in het HKS wordt opgenomen, registreert de politie ook in andere bedrijfsprocessensystemen. Eenmaal opgenomen in het SSB, zijn de gegevens op persoonsniveau koppelbaar aan allerlei andere gegevens.

Beperkingen

Het HKS heeft ook zijn beperkingen. Daders die niet zijn aangehouden, delicten waarvan geen proces-verbaal is opgemaakt en delicten die in het geheel niet ter ore komen van de politie worden niet geregistreerd. Selectiemechanismen kunnen een rol spelen bij de registratie in het HKS en leiden tot vertekeningen. In het HKS worden alleen 'natuurlijke personen' opgenomen; rechtspersonen zijn uitgesloten van opname. Delicten door Nederlandse daders gepleegd in het buitenland worden niet geregistreerd, in Nederland gepleegde delicten door personen die niet in Nederland woonachtig zijn wel (maar deze laatste groep wordt in onder-

havige publicatie buiten beschouwing gelaten). Gegevens van de bijzondere opsporingsdiensten (bijvoorbeeld FIOD, ECD, douane) zijn vaak niet opgenomen in de HKS-registratie. Diverse typen misdrijven, zoals economische delicten, milieudelicten of uitkeringsfraude, zijn daarmee ondervertegenwoordigd in het HKS.

Verder zijn de politieregio's niet altijd eenduidig in de registratiewijze van een delict. De registratie is bijvoorbeeld mogelijk niet uniform indien een verdachte naar een andere (politie)regio verhuist, of een delict pleegt in een (politie)regio waar hij niet woonachtig is. In de praktijk blijkt dat de politieregio waarin de verdachte woont, het meest complete beeld van de verdachte heeft. Daarom zijn bij de analyse de gegevens gerangschikt naar de gemeente waarin zij wonen. Overleden verdachten dienen twee jaar na dato uit het bestand gehaald te worden. Gegevens van aangehouden verdachten tegen wie binnen zes maanden na opname in het HKS (voorlopige opname) nog geen proces-verbaal is opgemaakt, worden verwijderd. De verjaring van gegevens levert een beperking op die van invloed kan zijn op de interpretatie van de HKS-uitkomsten. Dit doet zich vooral voor bij de interpretatie van gegevens over het verleden van verdachten. Als regel wordt de informatie over verdachten na verloop van tijd uit het HKS verwijderd indien zij een aantal jaren niet meer voor nieuwe delicten als verdachten geregistreerd worden. De verjaringsregels impliceren een zekere mate van vertekening in het beeld van de in het verleden gepleegde delicten. De gestelde termijnen zijn echter zo lang en lopen zo snel op dat al met al toch een behoorlijk beeld, ook van het delictsverleden, verkregen kan worden. Toch is het mogelijk dat vooral bij oudere verdachten, van wie momenteel slechts één of een beperkt aantal delicten uit het verleden bekend is, een incompleet beeld bestaat.

Door koppeling met het SSB komen meer achtergrondgegevens beschikbaar van verdachten en wordt het eenvoudig de verdachtenpopulatie te vergelijken met de gehele Nederlandse populatie. Verdachten die niet tot de Nederlandse bevolking behoren, worden echter buiten beschouwing gelaten, evenals in het buitenland gepleegde criminaliteit door personen die tot de Nederlandse bevolking behoren. Het HKS/SSB geeft hierdoor een onderschatting van de werkelijke populatie van aangehouden verdachten in Nederland.

Eigendom en beheer

De verschillende politieregio's zijn eigenaar van het systeem. Vanuit deze regio's wordt het systeem gevoed. Om gegevens aan het HKS te onttrekken heeft de IT-organisatie van het KLPD de (mede door het WODC gefinancierde) DEX-module (Data-extractie) ontwikkeld. De DEX-module is verder uitgebouwd en verbeterd. Het is daarmee mogelijk geworden om geautomatiseerd een landelijk HKS-bestand te maken. Zo kunnen verdachten die in meerdere politieregio's geregistreerd staan, worden geïden-

tificeerd en tot één unieke verdachte herleid. Een speciaal daarvoor in het leven geroepen beheersinstantie bewaakt de toegang tot dit bestand. Het HKS valt onder de privacywetgeving. Het CBS koppelt HKS-gegevens aan het SSB. Het is eigenaar en beheerder van de resulterende geanonimiseerde jaarbestanden.

4 De CBS-statistiek Rechtbankstrafzaken

Informatie over de omvang, ontwikkeling en wijze van afhandeling van rechtbankstrafzaken door het OM en de rechter wordt verzameld in de Statistiek Rechtbankstrafzaken.

Tot 1982 is de informatie gepubliceerd in aparte CBS-jaarpublicaties, te weten de Justitiële statistiek, Criminele statistiek, Statistiek Toepassing der Wegenverkeerswet, Statistiek jeugdcriminaliteit, en de (verzamel) publicatie Maandstatistiek politie, justitie en brandweer. Voor de jaren 1982-1995 zijn de relevante onderdelen samengebracht in de publicatie Criminaliteit en Strafrechtspleging.

Vanaf begin jaren negentig komen de gegevens over criminaliteit en strafrechtspleging uit het Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket Administratie, kortweg COMPAS genoemd. Tot die tijd werd gewerkt met formulieren/vragenlijsten op zaakniveau. Door het Openbaar Ministerie is in de afgelopen jaren het Geïntegreerd Processysteem (GPS) ontwikkeld ter vervanging van COMPAS. Sinds 2008 wordt dit systeem geleidelijk ingevoerd bij de parketten.

Informatiegebied

In COMPAS en GPS zijn gegevens opgenomen over de ingeschreven zaken bij het OM, evenals de afdoening van zaken door OM en rechter. Het systeem bevat een grote hoeveelheid gegevens over het verloop en de afloop van elke strafzaak, inclusief gegevens over de betrokken verdachte/dader. Volgens het OM⁶ is in 2009 de grote meerderheid van de zogenoemde standaardzaken in GPS beoordeeld en geregistreerd. Standaardzaken zijn alle zaken die het Openbaar Ministerie afdoet, tenzij er sprake is van bijzondere opsporingshandelingen, voorgeleiding, jeugdmisdrijf, leerplicht, expertisезaken zoals discriminatie en terrorisme, veelplegers, persoonsgebonden aanpak, zeden (met uitzondering van schennis der eerbaarheid), huiselijk geweld, geweld tegen ambtenaren, artikel 6 van de Wegenverkeerswet en gevoeligheid (politiek of publicitair).

Periodiciteit van de dataverzameling

Er is sprake van een continue registratie, zij het dat de wijze van verzamelen en verwerken van de gegevens in de loop van de jaren zeer ver-

6 Zie ook het Jaarbericht Online 2009 op www.jaarberichtom.nl.

schillend is geweest. De gegevens zijn gepubliceerd per kalenderjaar. Een strafzaak die binnen een kalenderjaar bij verschillende colleges in behandeling is, is dan ook meer dan eenmaal in de overzichten opgenomen.

Relaties met andere informatiesystemen

Uit COMPAS en GPS worden speciaal voor statistische doeleinden ten behoeve van het CBS aparte bestanden vervaardigd waarin elke strafcasus als individueel gegeven traceerbaar is.

Beperkingen

De overgang op COMPAS-gegevens nam enige tijd in beslag en had aanvankelijk negatieve invloed op de beschikbaarheid van statistische gegevens. Een deel van de uitkomsten in de eerste jaren dat het systeem voor statistische doeleinden werd gebruikt (1991, 1992 en 1993) kwam niet (volledig) beschikbaar; bovendien leidde de beschikbaarheid van een elektronisch systeem bij de parketten ertoe dat de inzending van berichtgeving via formulieren sterk terugliep en in enkele gevallen voortijdig werd gestaakt. Op deze wijze is informatie over een deel van de ingeschreven zaken en vrijwel alle afdoeningen door het OM over de jaren 1991 en 1992 verloren gegaan. In mindere mate geldt dit ook voor 1993. Ook de cijfers over afdoeningen door de rechter kenden onderrapportage, waardoor op dit gebied over de periode 1991-1993 alleen de totaalcijfers betrouwbaar genoeg zijn voor statistische analyse. Een deel van de uitkomsten moest worden geschat.

Ook na 1993 bleek de berichtgeving onvolledig te zijn geweest en was er sprake van onderrapportage. Door het CBS is daarop besloten om in samenwerking met de berichtgevers tot een revisie van de basisgegevens over te gaan. Om praktische redenen is gekozen voor 1994 als startjaar van de revisie.

Voor de gegevens uit GPS van zaken waarover door de rechter in eerste aanleg een beslissing heeft genomen is voor het verslagjaar 2009 gebruikgemaakt van de gegevens uit OMDATA, aangezien de interface van het CBS met GPS nog niet volledig operationeel is.

In 2009 is sprake van een toename van afdoeningen door het OM van zaken wegens rijden onder invloed (artikel 8 Wegenverkeerswet).

Hiervoor zijn twee oorzaken aanwijsbaar:

- 1 Binnen het OM zijn deze zaken sinds het voorjaar van 2007 gefaseerd vanuit de parketten ondergebracht bij de Centrale Verwerking Openbaar Ministerie (CVOM). Als gevolg van deze overgang is kort een werkvoorraad ontstaan. Met name door het aanbieden van een tweede transactie is deze voorraad snel weggewerkt en heeft het geleid tot een hoog OM-afdoeningspercentage.
- 2 Door een wetwijziging per 1 januari 2008 zijn zaken wegens artikel 8 WVV onder de OM-afdoening (strafbeschikking) gebracht, hetgeen een zeer effectieve wetgeving blijkt te zijn (incasso door CJIB). Tegelijkertijd

is de transactiegrens verruimd als gevolg waarvan ook meer getransigeerd kan worden.

Eigendom en beheer

Het bureau maakt op basis van de COMPAS- en GPS-informatie en informatie uit andere gerechtelijke registraties een jaarbestand waarvan het eigenaar en beheerder is.

Alle statistische uitkomsten zijn gebaseerd op geanonimiseerde basisgegevens.

5 OMDATA

OMDATA is een informatiesysteem van het Parket-Generaal van het OM. Het maakt gebruik van een ander, al langer bestaand informatiesysteem, Rapsody genaamd. Rapsody is een gemeenschappelijk informatiesysteem van het OM en de zittende magistratuur, ten behoeve van beleid en beheer. Het systeem kent een aantal modules voor verschillende rechtsgebieden. Voor zowel OMDATA als het onderwerp van dit boek is alleen de strafrechtmodule (Rapsody strafrechtsketen) van belang. Waar in het vervolg Rapsody wordt genoemd, wordt dan ook die strafrechtmodule bedoeld.

Rapsody is gebaseerd op COMPAS, het registratiesysteem dat wordt gebruikt door de arrondissementsparketten en de griffies van rechtbanken en op GPS, de opvolger van COMPAS. Rapsody onttrekt bepaalde gegevens aan COMPAS en GPS die voor beleidsinformatie van belang zijn, en slaat die op in een gemakkelijk bevraagbare vorm. Het is een centraal systeem met afzonderlijke databases in elk van de negentien arrondissementen, die ieder alleen gegevens over de strafzaken in het eigen arrondissement bevatten. Landelijke beleidsinformatie is daardoor niet direct via Rapsody beschikbaar.

Die landelijke informatiefunctie wordt sinds een aantal jaren vervuld door OMDATA. Het doel van het systeem is te voorzien in de landelijke informatiebehoefte van het OM en te voldoen aan de gegevensvraag vanuit het wetenschappelijk onderzoek. OMDATA voegt de gegevens van de negentien Rapsody-systemen samen tot een landelijke gegevensverzameling, waarbij geen noemenswaardige bewerkingen optreden. Wat betreft het soort gegevens dat beschikbaar is, verschilt OMDATA dus niet van Rapsody.

Informatiegebied

OMDATA biedt informatie over de instroom van zaken bij het OM en over de afhandeling van die zaken door het OM en door de rechter. Per zaak is uitgebreide informatie beschikbaar over de aard van de gepleegde feiten,

de verschillende handelingen en beslissingen in de zaak door het OM en de rechter, en eventueel de opgelegde straffen.

Periodiciteit van de dataverzameling

Rapsody is in de loop van 1993 ingevoerd, waarbij alle op dat moment nog lopende zaken zijn opgenomen. Vanaf dat moment zijn van alle in COMPAS geregistreerde zaken gegevens in Rapsody gearchiveerd. OMDATA geeft daardoor een volledig beeld van alle afdoeningen sinds 1994. Doordat het onderliggende systeem Rapsody in de loop van de jaren steeds verder is ontwikkeld, is de informatie in OMDATA over recente zaken gedetailleerder dan die over de zaken die in de eerste jaren zijn geregistreerd.

Relaties met andere informatiesystemen

Naast OMDATA bevatten ook de OBJD en de CBS-statistiek Rechtbankstrafzaken gegevens die direct of indirect afkomstig zijn van de registratie in COMPAS. De informatie die door de systemen wordt geleverd, is vergelijkbaar, maar verschilt op punten door belangrijke verschillen in doel en opzet van de systemen.

De OBJD is gebaseerd op de justitiële documentatie en geeft informatie over onherroepelijke afdoeningen. Bij de andere systemen blijft de informatie beperkt tot de afdoening in eerste aanleg. Bovendien is de informatie in de OBJD op persoonsniveau beschikbaar (zij het geanonimiseerd), terwijl de beide andere systemen alleen informatie op zaakniveau bieden. De OBJD kan daardoor als enig systeem inzicht geven in de mate van recidive. De verschillen tussen OMDATA en de CBS-statistiek Rechtbankstrafzaken zijn minder groot. Verschillen in gehanteerde definities maken dat informatie uit beide bronnen qua absolute aantallen verschilt, maar de orde van grootte en de gesignaleerde trends zijn gelijk.

De CBS-statistiek is gebaseerd op berichten die COMPAS en GPS van iedere zaak leveren op strikt gedefinieerde momenten bij inschrijving en afdoening. Het CBS verwerkt de gegevens tot jaarbestanden die enige tijd na afloop van het betreffende jaar worden afgesloten. De cijfers zijn dan definitief, eventuele nagekomen berichten worden niet meer verwerkt.

Rapsody is vooral ontwikkeld als beleidsinformatiesysteem. Het wordt op gezette tijden geactualiseerd vanuit COMPAS en GPS, en weerspiegelt daardoor steeds de laatste stand van zaken. Rapsody en OMDATA bieden een grotere hoeveelheid informatie dan de CBS-statistiek, bovendien is landelijke informatie in de regel eerder beschikbaar via OMDATA dan via de CBS-statistiek. Rapsody en OMDATA zijn als systeem flexibeler, in die zin dat het soort gegevens dat wordt verzameld, kan worden aangepast als de informatiebehoefte vanuit het beleid verandert. Door de veranderende gegevensverzameling en de voortdurende actualisering van de data zelf is de bron echter minder geschikt voor officiële statistieken.

Privacyaspecten

Op de gegevens van Rapsody en OMDATA is de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens van toepassing. Het gebruik van gegevens voor onderzoek en statistiek is verder gereguleerd in een circulaire. In beginsel kunnen alleen niet-herleidbare gegevens worden verstrekt, tenzij toestemming van de Minister van Justitie is verkregen voor het verkrijgen van persoonsgegevens.

Beperkingen

Enkele beperkingen van OMDATA ten opzichte van andere bronnen zijn hiervoor genoemd. Een belangrijke beperking van OMDATA is verder dat alleen van de uitspraken in de laatste jaren betrouwbare informatie beschikbaar is over de delicten waarvoor is veroordeeld. Van de uitspraken in jaren daarvoor is alleen informatie beschikbaar over de delicten die (primair) ten laste zijn gelegd.

Eigendom en beheer

OMDATA is eigendom van het College van procureurs-generaal en wordt zelfstandig beheerd door het Parket-Generaal. Rapsody is een gemeenschappelijk systeem van het OM en de zittende magistratuur en wordt beheerd door het ICT-bedrijf Rechterlijke Organisatie (ICTRO).

Toekomst

Een nieuw registratiesysteem ter vervanging van COMPAS is in ontwikkeling. Dit nieuwe systeem, het Geïntegreerd Processysteem (GPS), zal volgens de planning in de komende jaren gefaseerd worden ingevoerd. Als sluitstuk van GPS zal een managementinformatiemodule worden ontwikkeld, die Rapsody en OMDATA zal vervangen. Tot die tijd blijft OMDATA operationeel als landelijk informatiesysteem.

6 De informatiesystemen tenuitvoerlegging

Er zijn vele soorten straffen en maatregelen die opgelegd kunnen worden. Elk van die soorten afdoeningen kent zijn eigen registratiesystemen van binnenkomst en tenuitvoerlegging (executie). Zo is er een systeem dat de celcapaciteit en doorstroom van de diverse sancties registreert bij het Centraal Justitieel Incassobureau.

6.1 Centraal Justitieel Incassobureau

Het CJIB in Leeuwarden heeft een belangrijke taak met betrekking tot de uitvoering van opgelegde sancties. CJIB biedt, in zaken die daarvoor in aanmerking komen, namens het OM en de politie transacties aan en draagt zorg voor de inning van de transactiebedragen. Zaken waarin het

transactiebedrag niet is betaald, worden weer doorgestuurd naar het OM ter verdere vervolging. Executie van strafrechtelijke vonnissen met een financiële sanctie (boetes, schadevergoedingsmaatregelen, ontneming VVW) worden zelfstandig door het CJIB afgewikkeld, onder verantwoordelijkheid van het OM. Ook bij de tenuitvoerlegging van andere soorten vonnissen als taakstraffen en bepaalde gevangenisstraffen speelt het CJIB een belangrijke rol. Bij die vonnissen neemt het CJIB een groot deel van het administratieve proces voor zijn rekening, zorgt het voor doorgeleiding aan de met tenuitvoerlegging belaste instantie, en bewaakt het de voortgang.

Sinds het CJIB werd ingesteld als bureau belast met de inning van administratieve sancties bij verkeersovertredingen, is het takenpakket in de loop der jaren uitgebreid met de bovengenoemde processen. Daardoor zijn niet van alle processen gegevens over dezelfde jaren beschikbaar. De inning van strafrechtelijke boetes verzorgt het CJIB vanaf 1994. De gegevens over strafrechtelijke boetes zijn vanaf 1995 volledig. Over inning van schadevergoedingsmaatregelen is vanaf 1996 informatie beschikbaar. Inning van ontnemingsmaatregelen is sinds 1996 aan het CJIB opgedragen. Overigens geschiedde incassering van ontnemingsmaatregelen ook door het OM, vooral in de overgangperiode na 1996. Het TRIAS-systeem (Transactie Registratie Inning en Informatie Afhandelings Systeem) voor de registratie van (politie)transacties is sinds 2000 operationeel. De gegevens uit dat systeem zijn vanaf het jaar 2001 voldoende betrouwbaar.

Informatiegebied

In deze publicatie betreft de gebruikte informatie de afwikkeling van (politie)transacties en executie van de strafrechtelijke vonnissen waarmee het CJIB is belast: geldboetes, opgelegde maatregelen ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en schadevergoedingsmaatregelen. De geldboetes betreffen zowel misdrijven als overtredingen. Op basis van de aangeleverde gegevens is het voor het CJIB niet goed mogelijk hierin onderscheid te maken.

Periodiciteit van de dataverzameling

De registratie is continu. Gegevens ten behoeve van de statistiek worden per jaar bij het CBS aangeleverd.

Relaties met andere informatiesystemen

Het CJIB ontvangt langs elektronische weg gegevens over aan te bieden transacties van de politie (TOBIAS: Totaal Bekeuring Informatie Afhandelings Systeem) en van de arrondissementsparketten (COMPAS: Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket Administratie). Deze worden vastgelegd in het TRIAS-systeem. TRIAS meldt de afloop weer terug aan deze systemen. Gegevens over te executeren vonnissen ontvangt het CJIB eveneens uit COMPAS en van de vijf ressortsparketten.

Verder bestaan koppelingen met systemen van diverse andere ketenpartners van het CJIB (DJI, reclassering). Voor statistiek en onderzoek is de informatie van het CJIB aanvullend ten opzichte van andere informatiebronnen die onder meer op COMPAS zijn gebaseerd (CBS, OMDATA).

Eigendom en beheer

Houder en gegevensbeheerder is het CJIB.

Het systeembeheer COMPAS is deels in handen van het ICT-bedrijf Recherlijke Organisatie (ICTRO), een gemeenschappelijke ondersteunende organisatie van OM en gerechten. De gegevens in de systemen van het CJIB zijn niet rechtstreeks toegankelijk voor derden zoals het WODC. Het CJIB is bij het beheer en het gebruik van de gegevens waarvan het houder is, gebonden aan de privacywetgeving.

6.2 Registratie gevangeniswezen (TULP/GW, TULP/MIR, TULP/SI)

TULP/GW dient om het primaire proces in de inrichtingen van het gevangeniswezen te ondersteunen. Het is een landelijke applicatie en staat lokaal bij elke inrichting van het gevangeniswezen van de DJI. De landelijke applicatie wordt beheerd door ICT Services DJI te Gouda. Dagelijks wordt een deel van de gegevens die in TULP/GW worden geregistreerd, 'overgeleid' naar TULP/MIR (MIR = Management Informatie Reservoir). De afdeling Informatieanalyse en Documentatie (ID) van het hoofdkantoor DJI kan TULP/MIR bevragen met de module TULP/SI (SI = Stuurinformatie). Deze module voorziet in de aanmaak van databestanden die voor managementinformatie worden gebruikt. Een aantal van deze databestanden wordt vanaf 2004 door de afdeling ID ook aan het CBS geleverd. Vóór 2004 ontving het CBS vergelijkbare gegevens rechtstreeks van ICT Services in de vorm van de zogenoemde CBS-tapes. Veel informatie over het gevangeniswezen in dit rapport is ontleend aan TULP/SI en de CBS-tapes.

Informatiegebied

De gegevens hebben betrekking op de gedetineerden en op de inrichtingen waarin zij verblijven: personen, zaken, cellen, bestemmingen, doorlooptijden en aantallen dagen straf. Variabelen zijn onder andere: insluitingstitel gedetineerden, geslacht, geboortedatum; zaakgegevens zoals parketnummer, datum uitspraak, opgelegde straf, parket van uitspraak; en inrichtingsgegevens zoals soort inrichting, bestemmingen binnen de inrichting, aantal cellen. Binnen TULP/GW is er een continue registratie.

Relaties met andere systemen

Een aantal basisgegevens van TULP/GW is tevens opgeslagen in de nieuwe DJI-brede Basisregistratie. Deze Basisregistratie ontvangt en levert onder meer gegevens aan VIP (verwijsindex personen).

Beperkingen

Het systeem TULP/GW voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. In complexe gevallen moeten soms kunstgrepen worden toegepast om het verblijf van gedetineerden administratief te kunnen verwerken en de detentieruimten te kunnen bewaken. Deze praktijk heeft onvermijdelijk tot gevolg dat de managementinformatie van TULP/SI soms onvolkomenheden bevat.

Eigendom en beheer

Houder van de informatie is de Minister van Justitie, voor hem de directeur Gevangeniswezen. Per inrichting of complex vindt de opslag van de gegevens plaats. Het beheer van het systeem is in handen van ICT Services DJI te Gouda. Het systeem voldoet aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens.

Toekomst

In de komende jaren wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een volledig nieuw systeem (CAJIS = Capaciteit en Justiabelen Informatiesysteem), dat meer tegemoetkomt aan de huidige eisen.

6.3 Registratie Justitiële Jeugdinstellingen (TULP/JJI)

TULP/JJI is een landelijk geïmplementeerd informatiesysteem waarop alle rijks- en particuliere Justitiële Jeugdinstellingen zijn aangesloten, alsmede het Hoofdkantoor DJI en een aantal niet-justitiële instellingen waar het ministerie van Justitie plaatsen heeft ingekocht. Het systeem wordt door de instellingen gebruikt voor de pupillenadministratie en het registreren en onderhouden van gegevens betreffende de instelling zelf. Daarnaast genereert het systeem onder meer capaciteits- en bezettingsgegevens, bevolkingsgegevens en gegevens over de orde en veiligheid (incidenten en maatregelen) binnen de instelling. TULP/JJI speelt een belangrijke rol bij de centrale selectie en plaatsing van jeugdigen in Justitiële Jeugdinstellingen. Verder levert TULP/JJI stuur- en beleidsinformatie. DJI beschikt over een speciale module waarmee grotere databestanden kunnen worden samengesteld.

Iedere jeugdige die bij een Justitiële Jeugdinstelling wordt aangemeld, op de wachtlijst wordt geplaatst dan wel in de instelling wordt opgenomen, wordt geregistreerd in TULP/JJI en krijgt een eigen, uniek registratienummer. Dit nummer wordt bij iedere (nieuwe) opname binnen de sector Justitiële Jeugdinstellingen gebruikt.

Informatiegebied

De gegevens die in TULP/JJI worden opgenomen, zijn onder andere persoonskenmerken van de jeugdigen, gegevens over de huidige en eventueel vorige (tevens in verband met recidive) en volgende verblijflocatie(s), verblijfstitel(s), opleggende instantie, gepleegde feiten, reden van uitschrijving. Met behulp van de speciale beleidsinformatiemodule kunnen peildatumbestanden, locatie-historische bestanden (plaatsingen, uitplaatsingen, trajecten van jeugdigen) en titel-historische bestanden (titels/titelwijzigingen) worden samengesteld. Voorts bevat TULP/JJI informatie over onder andere de beschikbare capaciteit, bezetting, wachtlijstplaatsingen enzovoort.

Periodiciteit van de dataverzameling

TULP/JJI is een betrekkelijk nieuw registratiesysteem. In juni 1997 is de laatste Justitiële Jeugdinstelling aangesloten, zodat vanaf dat moment gesproken kan worden van een landelijke dekking. Er is sprake van een continue registratie.

Relaties met andere informatiesystemen

Een aantal basisgegevens van TULP/JJI zijn tevens opgeslagen in de nieuwe DJI-brede Basisregistratie. Deze Basisregistratie ontvangt en levert voor de strafrechtelijke jongeren onder meer gegevens aan VIP (verwijsindex personen).

Eigendom en beheer

Houder van de informatie in TULP/JJI is de Minister van Justitie. De informatie is opgeslagen bij de individuele inrichtingen en centraal op het Hoofdkantoor DJI. Het beheer van de informatie berust bij de inrichtingsdirecteuren en bij het Hoofdkantoor DJI. Het systeem voldoet aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens.

7 De internationale gegevensbronnen

7.1 *International Crime Victims Survey*

De ICVS, een internationale slachtofferenquête, geeft informatie over delicten zoals door slachtoffers ondergaan. De enquête wordt gehouden onder auspiciën van het Nederlandse ministerie van Justitie, het Engelse Home Office en de United Nations Interregional Criminal Justice Research Institute (UNICRI). Bij de laatste dataverzameling over 2004 heeft ook Gallup Europe, in opdracht van de EU, een belangrijke bijdrage geleverd (Van Dijk, Manchin, Van Kesteren & Hideg, 2007). De gegevens worden verzameld door middel van een telefonische enquête, met per

land tussen de 1.000 en 4.000 respondenten. Circa dertig landen doen mee aan de dataverzameling.

Informatiegebied

De enquête gaat over de ervaringen die mensen hebben met delicten. Slachtofferloze delicten komen per definitie niet voor. Er bestaat uit de aard van de zaak een verschil in definitie tussen de waarneming van het slachtoffer van het delict en de strafrechtelijke definitie ervan. Van de delicten registreert men de kenmerken: ondervonden misdrijf, zoals het soort misdrijf (autodiefstal, vandalisme, diefstal uit auto/huis, diefstal van fiets, inbraak, diefstal met geweld, geweldsmisdrijven, seksuele misdrijven); of het delict is aangegeven bij de politie; enzovoort. Als persoonskenmerken kent de ICVS variabelen als leeftijd, geslacht, burgerlijke staat, maatschappelijke positie, informatie over preventiegedrag, enzovoort.

Periodiciteit van de dataverzameling

De ICVS is tot dusver afgenomen in de jaren 1989, 1992, 1996, 2000 en 2005 en gaat over de jaren 1988, 1991, 1995, 1999 en 2004.

Relaties met andere informatiesystemen

De ICVS is op te vatten als een onafhankelijk systeem. Er bestaat wel overlap met landelijke slachtofferenquêtes. Vergelijking is mogelijk met (nationale en internationale) politiecijfers, omdat aangiftecijfers zijn opgenomen.

Beperkingen

De voornaamste beperking van de ICVS is dat niet alle delicten zijn opgenomen. Ook delicten zonder slachtoffer of met een bedrijf als slachtoffer komen niet voor. Een bron van onzekerheid is voorts het geheugen van de respondent. Weet deze de juiste gebeurtenissen te herinneren en deze ook juist in de tijd te plaatsen? Dat geldt ook bij binnenlandse slachtofferenquêtes.

Eigendom en beheer

De gegevens uit de ICVS zijn opvraagbaar bij het instituut InterVict in Tilburg en bij Gallup Europe in Brussel. Er is geen privacyreglement van toepassing op de ICVS.

Toekomst

Naar verwachting zal deze enquête ook in de toekomst om de drie à vier jaar uitgevoerd worden.

7.2 *European Sourcebook*

Het European Sourcebook bestaat uit een database en een publicatie, waarin een zo compleet mogelijk beeld van de gehele strafrechtstketen gegeven wordt. Tot dusver zijn ruim 40 landen in het European Sourcebook opgenomen. Aan de hand van door elk land afzonderlijk ingevulde vragenlijsten wordt de database gemaakt. Waarop de gegevens gebaseerd zijn, is van land tot land verschillend. Sommige landen leveren hun informatie aan op basis van primaire bronssystemen, andere aan de hand van statistische publicaties. Er wordt geen steekproef getrokken.

Informatiegebied

Het informatiegebied omvat in principe de gehele strafrechtstketen, inclusief slachtofferenquêtes. In de praktijk ligt de nadruk op de gegevens vanaf opsporing tot en met tenuitvoerlegging. Meestal betreft de registratie het aantal misdrijven per delictsoort, vaak ook leveren de landen informatie over aantallen veroordelingen en aantallen gedetineerden. De delictcategorieën zijn moord en doodslag, mishandeling, verkrachting, diefstal met geweld, diefstal, autodiefstal, fietsdiefstal, inbraak en drugsdelicten. Als persoonskenmerken worden gegevens over geslacht, meerder- en minderjarigheid en het al dan niet vreemdeling zijn verzameld. Ook zijn er gegevens over bijvoorbeeld het soort opgelegde straf.

Periodiciteit van de dataverzameling

De gegevens in het European Sourcebook zijn per jaar en beslaan de periode 1990-2007. Informatie over het vervolgingstraject en over soort en lengte van opgelegde straffen ontbreekt voor de jaren 2000-2003.

Beperkingen

De gegevensverzameling is beperkt tot Europese landen. Ook het direct vergelijken is lastig, aangezien strafrechtssystemen op nogal cruciale punten van elkaar kunnen verschillen. Een ander punt is de verschillende wijze van aanleveren van de gegevens: sommige landen baseren hun informatie op feitelijke registraties, andere gebruiken criminele statistieken. Geprobeerd is dit zo veel mogelijk te verhelpen door vaste definities te geven van een aantal goed omschreven delictcategorieën. Ook zijn er nogal wat lacunes in de berichtgeving. Wel kunnen goed trends in verschillende landen met elkaar worden vergeleken, aangezien het om dezelfde periode van veertien jaar gaat.

Eigendom en beheerder

De eigenaar en beheerder van het European Sourcebook is de projectgroep van het European Sourcebook-project. Projectleider is prof. Martin Killias (Universiteit van Zürich).

Toekomst

Naar verwachting zal het European Sourcebook elke drie tot vier jaar geactualiseerd worden.

8 Rijksoverheidsuitgaven

Om de rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving te berekenen wordt gebruikgemaakt van financiële gegevens van de relevante organisaties. Omdat veel van deze organisaties ook andere taken hebben, wordt op basis van gegevens over productieaantallen, kostprijzen en tijdbestedingsonderzoeken een toedeling naar misdrijven gemaakt. Hieronder staat in grote lijnen aangegeven wat de bronnen van deze gegevens zijn.

Uitgaven en productieaantallen

Cijfers over uitgaven en productieaantallen zijn afkomstig uit onderstaande bronnen:

- ‘Jaarverslag en slotwet’ van de ministeries van Justitie, BZK, Defensie, VROM, SZW, LNV, en Financiën, eventueel aangevuld met gegevens uit de rijksbegrotingen van deze organisaties;
- aanvullende gegevens zijn ontleend aan de jaarverslagen van de uitvoeringsorganisaties die onder deze ministeries vallen;
- in incidentele gevallen is beroep gedaan op interne informatie.

Tijdbesteding van de politie

Informatie over tijdbesteding van de politie is ontleend aan de literatuur. Goudriaan et al. (1989) schatten op basis van tijdschrijfgegevens uit 1987 in dat de politie ongeveer een derde van haar tijd kwijt is aan de registratie en opheldering van misdrijven. Maas (2002) concludeert op basis van diverse bronnen dat de politie ongeveer 5 à 7,5% van haar tijd aan opsporing besteedt. Uit gegevens over de politieformatie (BZK, 2007) blijkt dat ongeveer 16% van de fte's bij de politie een recherchefunctie heeft, waarbij aangetekend dient te worden dat opsporingsactiviteiten ook uitgevoerd worden door personeel dat geen recherchefunctie heeft. Uit onderzoek van AEF (AEF, 2006) blijkt dat de politie ongeveer 44% van haar budget kwijt is aan preventieve taken (inclusief surveilleren, netwerken, intervenieren en adviseren). Ook is zij 28% van haar budget kwijt aan opsporingsactiviteiten. Daarnaast besteedt zij 8% aan intake, dat wil zeggen opnemen van aangiften en (telefonisch) contact met burgers. In totaal is de politie dus ongeveer 36% van haar budget kwijt aan misdrijfgerelateerde opsporingstaken. Dit is enigszins een overschatting, omdat (telefonisch) contact met burgers niet direct aan criminaliteit gerelateerd hoeft te zijn. Er is dus weinig overeenkomst tussen de diverse bronnen. Dit kan te maken hebben met definitieverschillen.

Uit voornoemde publicaties is niet altijd goed af te leiden of leidinggeven aan een opsporingsteam ook tot opsporingsactiviteiten wordt gerekend. Daarnaast is niet altijd duidelijk hoe overhead wordt toegerekend aan de verschillende activiteiten, en hoe de activiteiten van het KLPD en bovenregionale rechteerteams worden meegerekend. Uitgaande van het feit dat 16% van de fte's bij de politie een rechteerfunctie betreft en dat daarnaast gewone politieagenten ook opsporingsactiviteiten verrichten, lijken de schattingen van Goudriaan et al. en AEF het dichtst in de buurt van de werkelijkheid te komen. Daarom wordt een derde van het budget van de politie toegerekend aan opsporing van misdrijven en 44% aan de preventie van misdrijven.

Tijdbesteding van het Openbaar Ministerie

Naast misdrijven handelt het OM ook overtredingen (kantonzaken) en WAHV-zaken af en besteedt het een deel van de tijd aan preventieve taken. In de periode 1994-1998 heeft het OM werklasmetingen gehouden, waaruit blijkt hoeveel tijd aan elk type zaak wordt besteed. Vanaf 2003 is gebruikgemaakt van interne informatie van het OM over de tijdsverdeling tussen de verschillende typen zaken. De tussenliggende jaren zijn geïnterpoleerd.

Tijdbesteding van de Zittende Magistratuur

OOK voor de rechtbanken en de gerechtshoven zijn voor de periode 1994-1998 de werklasmetingen gebruikt en voor de periode 2001-2008 de verhouding tussen de kostprijzen zoals vermeld in het jaarverslag van de Rvdr. De tussenliggende jaren zijn geïnterpoleerd. Het bleek niet mogelijk om de werklasmetingen ook op latere periodes toe te passen of de kostprijzen op eerdere periodes, omdat in 2001 op een andere telmethodiek is overgegaan. Tot en met 2000 werd het aantal zaken geteld, terwijl vanaf 2001 het aantal uitspraken wordt geteld. Aangezien er meerdere uitspraken in één zaak kunnen zijn, bijvoorbeeld een schuldigverklaring met strafoplegging en een ontnemingsmaatregel, is de periode voor 2001 niet goed vergelijkbaar met de periode erna. Van de Hoge Raad is niet veel bekend over de werklasm van de verschillende soorten zaken. Daarom is de verhouding tussen de kostprijzen voor de gerechtshoven uit het jaarverslag van de Rvdr gebruikt als indicatie voor de werklasm van de diverse zaken bij de Hoge Raad.

Kostprijzen

Kostprijzen van DJI, CJIB en gesubsidieerde rechtsbijstand zijn gepubliceerd in de begroting van het ministerie van Justitie. Voor overige kostprijzen is gebruikgemaakt van interne informatie.

Overige gegevens

Demografische gegevens, het consumentenprijsindexcijfer en de deflator collectieve overheidsbestedingen zijn afkomstig van het CBS. Het CBS publiceert tevens de veiligheidszorgrekeningen die financiële gegevens over het onderwerp veiligheid bevatten. Hiervan is voor deze publicatie geen gebruik gemaakt omdat de veiligheidszorgrekeningen niet gedetailleerd genoeg zijn, omdat op het moment van schrijven de gegevens voor 2009 nog niet beschikbaar waren, en omdat de veiligheidszorgrekeningen ook betrekking hebben op overlast en overtredingen en deze niet goed eruit zijn te filteren.

9 Overige bronnen

9.1 Slachtofferhulp Nederland

Informatiegebied

De statistische gegevens over slachtofferhulp zijn afgeleid van bewerkingen door het CBS van registratiegegevens van Slachtofferhulp Nederland (SHN; zie hoofdstuk 2). De gegevens voor deze statistieken zijn gebaseerd op een extractie uit het registratiesysteem van SHN (Regas), die jaarlijks aan het CBS wordt geleverd. Tot en met 2007 was het doel een statistische beschrijving van de personen die met Slachtofferhulp Nederland in contact zijn geweest. De doelpopulatie werd daarbij gevormd door alle personen die van Slachtofferhulp Nederland een hulpaanbod hebben gekregen. Met ingang van 2007 is de wijze van registreren door SHN ingrijpend gewijzigd. Vanaf dat jaar bestaan de waarnemingseenheden uit alle beëindigde zaken waarbij SHN betrokken is geweest, en vooral die zaken waarbij hulp is aanvaard en waarbij vervolgdiensten zijn verleend. Regas bevat vanaf 2007 gegevens van alle door SHN beëindigde zaken (tot en met 2007 alle cliënten van SHN), en vormt daarmee een integrale waarneming. Zaken kunnen behalve op slachtoffers ook op betrokkenen, veroorzakers, getuigen of nabestaanden betrekking hebben. Regas bevat bij aanvaarde hulp naast informatie over de geboden dienstverlening ook persoonskenmerken van deze cliënten, zoals geboortedatum, geslacht en woonadres. Aan de hand van deze kenmerken koppelt het CBS de Regasgegevens aan gegevens in het Sociaal Statistisch bestand (SSB), zoals herkomstgroepering, geslacht en leeftijd. In de toekomst wordt het onderzoek uitgebreid met aanvullende persoonskenmerken, zoals huishoudtype, het hebben van werk of een uitkering, gegevens over de woonbuurt, enzovoort.

Periodiciteit van de dataverzameling

De gegevens worden jaarlijks door SHN aan het CBS geleverd en door het CBS bewerkt.

Beperkingen

Vanwege het onthullingsrisico worden alleen gegevens over cliënten van Slachtofferhulp Nederland gepubliceerd als de desbetreffende bevolkingsgroep groter is dan 50 en het aantal cliënten in die groep groter is dan 10.

Eigendom en beheer

Het registratiesysteem (Regas), waarvan de statistische gegevens over slachtofferhulp zijn afgeleid, is eigendom van Slachtofferhulp Nederland, die dit systeem ook beheert. Het CBS ontvangt hiervan jaarlijks een extractie.

9.2 De beveiligingsbranche*Informatiegebied*

De beveiligingsbranche komt in de CBS-statistieken in grote lijnen overeen met de bedrijfstak beveiliging en opsporing. Bedrijfstakken en branches zijn groepen van bedrijven ingedeeld naar voornaamste activiteit. Hiervoor hanteert het CBS de zogenoemde Standaard Bedrijfsindeling 1993 (SBI '93), een systematische hiërarchische indeling van economische activiteiten in zes niveaus, die in 1993 is vastgesteld.⁷ Tot de bedrijfstak beveiliging en opsporing (SBI-klasse 7460) behoren onder meer opsporings- en bewakingsdiensten, detectives, alarmcentrales, meldkamers, recherchebureaus, geld- en waardetransporten en beveiligingsadviesbureaus; eventueel in combinatie met het geven van adviezen op het gebied van alarm- en inbraakbeveiliging. Installatiebedrijven voor alarmsystemen, alarmcentrales voor persoonlijke hulp in het buitenland en onderzoeksbedrijven ten behoeve van verzekeringen vallen niet onder deze klasse. De indeling naar voornaamste activiteit (hoofdactiviteit) betekent dat er in de categorie dienstverlening bedrijven kunnen voorkomen die naast deze activiteiten ook andere activiteiten (nevenactiviteiten) uitvoeren.

De statistieken over (bedrijven in) de beveiligingsbranche zijn gebaseerd op diverse informatiebronnen. Het aantal bedrijven in de verschillende branches wordt door het CBS vastgesteld in de zogeheten *Gecoördineerde Populatie Statistiek* (GPS). Daarvoor wordt een aantal bronnen gebruikt. Voor bedrijven waarin 20 personen of meer werkzaam zijn worden de gegevens rechtstreeks uit het Algemene Bedrijven Register (ABR) overgenomen. In het ABR zijn in beginsel alle bedrijven in Nederland opgenomen die een bijdrage leveren aan het binnenlands product. Over elk bedrijf zijn kenmerken beschikbaar als de economische activiteit volgens de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) en de bedrijfsgrootte op basis van het

⁷ Deze indeling is met ingang van 2008 herzien (SBI 2008), waarbij de indeling binnen deze branche is gesplitst in drie subklassen (particuliere beveiliging, beveiliging via beveiligingssystemen en opsporing). Voor de gegevens in deze editie is de indeling volgens de SBI '93 aangehouden.

aantal werkzame personen. Bij bedrijven met minder dan 20 werkzame personen worden de uitkomsten van het bedrijfsregister gecorrigeerd voor niet-actieve eenheden. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van de *bedrijfstelling*. Deze telling is gebaseerd op een jaarlijkse steekproef uit het ABR. Daarbij wordt onder andere gevraagd naar het aantal werkzame personen in het bedrijf die per week 15 uur of langer werken. Bedrijven waar één of meer personen per week 15 uur of langer werken, worden 'economisch actieve' bedrijven genoemd. Op basis van dit onderzoek wordt het aandeel 'economisch actieve' bedrijven van een branche bepaald.

De *productiestatistieken* (PS-en) geven een beeld van de werkgelegenheid in en het financiële reilen en zeilen van een bedrijfstak. Voor de productiestatistieken wordt de informatie van bedrijven met minder dan 10 werkzame personen (kleinbedrijf) verkregen uit registraties van de Belastingdienst of door middel van enquêtering op steekproefbasis. De steekproefomvang varieert sterk per bedrijfstak. Bedrijven met 10 tot 50 werkzame personen worden steekproefsgewijs benaderd met een vragenlijst; bedrijven met 50 of meer werkzame personen ontvangen allemaal een enquêteformulier. Bedrijven die met een vragenlijst benaderd worden, kunnen de door het CBS gevraagde gegevens elektronisch of schriftelijk insturen; de informatie uit de registraties wordt door het CBS elektronisch verkregen.

Periodiciteit van de dataverzameling

Het ABR wordt maandelijks geactualiseerd. De bedrijfstelling is gebaseerd op een jaarlijkse steekproef uit het Algemene Bedrijven Register (ABR) van het CBS onder 35.000 bedrijven met minder dan 20 werkzame personen. De resultaten van de PS-en worden jaarlijks gepubliceerd, doorgaans binnen 18 maanden na afloop van het verslagjaar.

Beperkingen

Gegevens worden gecorrigeerd voor belangrijke breuken als gevolg van methodewijzigingen en definitiewijzigingen. Dit geldt ook voor achteraf gebleken fouten. Door een ingrijpende wijziging in het ABR zijn de gegevens over het aantal bedrijven vanaf 1 januari 2007 niet meer vergelijkbaar met de gegevens van vóór die peildatum. Omdat de uitkomsten in belangrijke mate gebaseerd zijn op steekproefonderzoek, moet rekening worden gehouden met onbetrouwbaarheidsmarges. Daarom worden de aantallen werknemers en werkzame personen in de tabellen afgerond op duizenden en de bedragen op miljoenen.

Ook is in deze statistiek geen scheiding mogelijk tussen beveiligings- en opsporingsbedrijven.

Privacyaspecten

Aangezien er geen rapportage plaatsvindt naar individuele kenmerken van bedrijfsvestigingen of ondernemingen en de bestanden niet beschik-

baar zijn voor derden, is op de gegevens uit de productiestatistieken geen privacyreglement voor derden van toepassing.

Eigendom en beheer

De gegevens over (bedrijven in) de beveiligingsbranche zijn gebaseerd op de bedrijfstelling en op productiestatistieken van het CBS.

Bijlage 4 Tabellen

Verklaring van tekens in tabellen

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
-	= nihil
-	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2008-2009	= 2008 tot en met 2009
2008/2009	= het gemiddelde over de jaren 2008 tot en met 2009
2008/'09	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2008 en eindigend in 2009
1998/'99-2008/'09	= oogstjaar, boekjaar enz., 1998/'99 tot en met 2008/'09

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Afwijkende nummering ten opzichte van online weergegeven tabellen

In druk zijn in principe alleen gegevens weergegeven vanaf het jaar 2000. Kolommen over eerdere jaren zijn online opgenomen. Hierdoor kan het voorkomen dat een volledige tabel niet in druk is opgenomen, maar uitsluitend online is te raadplegen. Zo bevat bijvoorbeeld tabel 3.1 uitsluitend gegevens over jaren vóór 2000, en is daarom niet opgenomen in de gedrukte versie van deze publicatie.

Classificatie misdrijven

Het CBS presenteert op StatLine ook cijfers over criminaliteit en rechtshandhaving. Omdat de misdrijven op Statline in 2010 volgens een verbeterde classificatie zijn ingedeeld, wijken de cijfers over de door de politie geregistreerde criminaliteit voor de jaren 2005-2009 op onderdelen af van de cijfers die in deze publicatie zijn gepresenteerd.

Tabellen bij hoofdstuk 3

Tabel 3.2 Slachtofferschap van veelvoorkomende criminaliteit onder burgers van 15 jaar en ouder, volgens de PMB*

	2000	2001	2002	2003	2004
	(% één of meer keer slachtoffer)				
Totaal	47,7	49,5	46,9	47,0	44,0
Gewelddelicten	6,2	6,6	6,4	6,2	5,5
mishandeling	1,1	1,0	0,9	0,9	1,0
bedreiging	5,6	6,1	5,9	5,7	4,9
diefstal van portemonnee met geweld	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Vermogensdelicten	.	.	.	.	.
(poging tot) inbraak**	5,3	5,6	4,9	4,7	4,1
poging inbraak**	3,5	3,8	3,2	3,1	2,6
inbraak**	2,1	2,2	2,0	1,8	1,6
fietsdiefstal***	5,5	5,7	5,2	5,0	4,5
autodiefstal***	0,8	0,7	0,6	0,6	0,6
diefstal uit auto***	6,9	8,0	7,0	6,4	5,4
diefstal van portemonnee zonder geweld	3,5	3,7	3,4	3,1	2,4
overige diefstal	7,1	7,3	6,5	6,8	6,5
Vandalismedelicten	.	.	.	.	.
vernieling aan/diefstal vanaf auto's***	25,1	27,5	24,3	23,1	20,5
overige vernielingen	8,4	9,3	7,9	7,8	7,3
Aanrijding met doorrijden	2,4	2,7	2,4	2,5	2,1
Aanrijding zonder doorrijden	9,7	9,5	8,8	8,9	7,9
Andere delicten	1,3	1,4	1,2	1,3	1,2
Autocriminaliteit****	32,7	36,2	31,9	30,1	26,5
Overig persoonsgebonden slachtofferschap*****	26,4	27,6	25,0	25,1	22,9
	(abs.)				
Aantal respondenten	88.608	25.000	90.589	49.037	52.560

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).

Per afzonderlijk soort delict of per groep van delicten is het aandeel van de bevolking weergegeven dat binnen een periode van 12 maanden eenmaal of vaker slachtoffer is geweest.

De som van de afzonderlijke slachtofferpercentages van meerdere afzonderlijke delictsoorten kan daardoor hoger zijn dan het percentage voor de groep van deze delicten als geheel.

** In procenten van het aantal woningen.

*** In procenten van het aantal voertuigbezitters.

**** Autodiefstal, diefstal uit auto, vernieling aan/diefstal vanaf auto's.

***** Aanrijding met en zonder doorrijden, diefstal van portemonnee zonder geweld, overige diefstal, overige vernielingen, andere delicten.

Bron: Politie-monitor Bevolking

Tabel 3.3 Slachtofferschap van delicten onder burgers van 15 jaar en ouder, volgens POLS*

	2000	2001	2002	2003	2004
	(% één of meer keer slachtoffer)				
Totaal	25,7	24,9	27,2	25,6	25,4
enkelvoudig**	20,7	19,6	21,4	20,5	20,0
meervoudig***	5,0	5,4	5,8	5,1	5,3
Gewelddelicten	5,0	5,8	6,0	5,7	5,2
seksuele delicten	1,0	1,1	1,2	0,9	0,8
mishandeling	1,3	1,8	1,7	1,9	1,6
bedreiging	3,0	3,4	3,7	3,5	3,2
Vermogensdelicten	12,3	12,0	12,8	11,9	11,9
inbraak	1,8	1,6	1,8	1,3	1,5
fietsdiefstal	4,9	4,6	4,6	4,6	4,7
autodiefstal	0,3	0,1	0,2	0,1	0,2
diefstal uit auto	1,7	2,1	2,6	2,4	2,1
zakkenrollerij	2,0	1,9	2,0	1,9	1,6
overige diefstal	3,1	2,8	3,1	2,7	3,0
Vandalismedelicten	11,0	10,5	12,1	11,1	11,4
beschadiging van auto	7,0	6,6	7,8	7,6	7,5
overige vernielingen	4,8	4,4	5,0	4,2	4,7
Doorrijden na aanrijding	1,5	1,3	1,5	1,4	1,3
	(abs.)				
Aantal respondenten	8.756	10.326	8.399	10.862	9.989

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).
Per afzonderlijk soort delict of per groep van delicten is het aandeel van de bevolking weergegeven dat binnen een periode van 12 maanden eenmaal of vaker slachtoffer is geweest.
De som van de afzonderlijke slachtofferpercentages van meerdere afzonderlijke delictsoorten kan daardoor hoger zijn dan het percentage voor de groep van deze delicten als geheel.

** Eenmaal of vaker slachtoffer van een delictsoort.

*** Eenmaal of vaker slachtoffer van meer delictsoorten.

Bron: CBS, Permanent Onderzoek Leefsituatie

Tabel 3.4 Slachtofferschap van delicten onder burgers van 15 jaar en ouder, volgens de VMR en de IVM*

	VMR						IVM	
	2004	2005	2006	2007**	2008**	2009**	2008***	2009***
	(% één of meer keer slachtoffer)							
Totaal	28,8	27,2	25,8	25,4	23,2	22,1	26,1	26,9
Gewelddelicten	5,8	5,1	5,3	5,2	5,0	4,8	5,4	5,7
seksuele delicten	0,9	0,9	1,1	0,9	0,8	0,9	1,5	1,5
mishandeling	1,5	1,6	1,6	1,5	1,4	1,4	1,2	1,1
bedreiging	4,1	3,1	3,2	3,2	3,1	3,0	3,7	3,9
Vermogensdelicten	14,4	13,7	12,3	11,8	10,3	9,8	13,2	13,3
(poging tot) inbraak	3,0	2,6	2,5	2,4	2,0	1,7	2,5	2,8
idem, huishoudens	3,3	2,8	2,6	2,4	2,1	1,7	2,5	2,7
poging tot inbraak	1,9	1,5	1,5	1,4	1,2	0,9	1,6	1,8
idem, huishoudens	2,1	1,5	1,5	1,5	1,2	1,0	1,6	1,7
inbraak	1,4	1,3	1,2	1,0	0,9	0,8	1,1	1,3
idem, huishoudens	1,5	1,4	1,3	1,0	1,0	0,8	1,2	1,2
fietsdiefstal	5,8	5,6	4,7	4,5	4,4	3,5	5,4	5,4
idem, fietsbezitters	6,7	6,3	5,3	5,0	4,9	4,0	5,7	5,7
autodiefstal (18+)	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3	0,3
idem, autogebruikers (18+)	0,6	0,3	0,3	0,3	.	.	.	.
diefstal uit auto (18+)	2,0	1,7	1,7	1,8	0,9	1,4	1,7	1,7
idem, autogebruikers (18+)	3,1	2,6	2,5	2,6	.	.	.	.
zakkenrollerij	1,4	1,5	1,5	1,4	1,3	1,3	1,9	1,8
zonder geweld	1,2	1,2	1,4	1,2	1,1	1,1	1,8	1,7
met geweld	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
overige diefstal	4,0	3,7	3,1	3,0	2,7	2,9	3,5	3,5
Vandalismedelicten	13,0	12,0	11,7	11,9	10,8	10,8	13,6	14,2
beschadiging/diefstal vanaf auto (18+)	8,9	8,1	7,9	8,0	7,1	7,4	8,8	9,4
idem, autogebruikers (18+)	13,4	12,1	11,6	11,9	.	.	.	.
overige vernielingen	5,1	4,9	4,7	4,6	4,5	4,3	6,3	6,7
Doorrijden na aanrijding	1,7	1,6	1,5	1,6	1,4	.	.	.
Overige delicten	0,9	1,0	0,8	0,8	0,8	0,7	1,0	1,0
	(abs.)							
Aantal respondenten	5.242	20.685	19.128	19.798	6.113	6.189	62.803	198.122

* Met de IVM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de IVM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de VMR. Eerder gepubliceerde gegevens over de IVM-2008 zijn herzien vanwege een aanpassing van het weegmodel. Voor ontwikkelingen in de periode 2005-2009 kan alleen de VMR gebruikt worden. De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3). Het gaat telkens om persoonlijk slachtofferschap, tenzij anders vermeld. Per afzonderlijk soort delict of per groep van delicten is het aandeel van de bevolking weergegeven dat binnen een periode van 12 maanden eenmaal of vaker slachtoffer is geweest.

De som van de afzonderlijke slachtofferpercentages van meerdere afzonderlijke delictsoorten kan daardoor hoger zijn dan het percentage voor de groep van deze delicten als geheel.

** Waarnemingsperiode 1e kwartaal.

*** Waarnemingsperiode 4e kwartaal.

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk; Integrale Veiligheidsmonitor

Tabel 3.5 Door burgers in Nederland ondervonden delicten, volgens POLS*

	Totaal **	Gewelds- delicten	Vermogens- delicten	Vandalisme- delicten	Totaal **	Gewelds- delicten	Vermogens- delicten	Vandalisme- delicten
	(x 1.000)				(per 100 inwoners van 15 jaar en ouder)			
2000	4.674	896	1.791	1.796	36,8	7,1	14,1	14,1
2001	4.614	1.058	1.678	1.693	36,0	8,3	13,1	13,2
2002	5.141	1.081	1.892	1.961	39,8	8,4	14,7	15,2
2003	4.808	1.093	1.716	1.815	37,0	8,4	13,2	14,0
2004	4.748	964	1.761	1.844	36,4	7,4	13,5	14,1

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).

Voor POLS is hiervoor het onderzoeksjaar aangehouden.

** Inclusief doorrijden na aanrijding; exclusief overige delicten.

Bron: CBS, Permanent Onderzoek Leefsituatie

Tabel 3.6 Door burgers in Nederland ondervonden delicten, volgens de VMR en de IVM*

	VMR					IVM					VMR					IVM				
	2004**	2005**	2006**	2007**	2008***	2009***	2008***	2009***	2009***	2009***	2004**	2005**	2006**	2007**	2008***	2009***	2008***	2009***	2009***	2009***
Totaal****	6.178	5.609	5.325	5.192	4.495	4.458	5.914	6.322	47,2	42,7	40,4	39,4	34,1	33,4	44,9	47,3				
(x 1.000)									(per 100 inwoners van 15 jaar en ouder)											
Geweldsdelicten	1.302	1.096	1.157	1.084	989	935	1.179	1.228	10,0	8,3	8,8	8,2	7,3	7,0	8,9	9,2				
seksuele delicten	181	181	201	162	122	153	281	287	1,4	1,4	1,5	1,2	0,9	1,1	2,1	2,1				
mishandeling	254	259	281	263	248	230	207	200	1,9	2,0	2,1	2,0	1,9	1,7	1,6	1,5				
bedreiging	867	657	675	659	589	553	691	741	6,6	5,0	5,1	5,0	4,5	4,1	5,2	5,5				
Vermogensdelicten	2.233	2.107	1.840	1.718	1.463	1.413	2.135	2.253	17,1	16,0	13,9	13,0	11,1	10,6	16,2	16,9				
(poging tot) inbraak	156	162	149	124	110	86	227	244	1,2	1,2	1,1	0,9	0,8	0,6	1,7	1,8				
poging tot inbraak	47	55	45	44	28	29	130	146	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	1,0	1,1				
inbraak	109	108	104	80	82	57	96	98	0,8	0,8	0,8	0,6	0,6	0,4	0,7	0,7				
fietsdiefstal	965	909	763	691	653	541	858	897	7,4	6,9	5,8	5,2	5,0	4,1	6,5	6,7				
autodiefstal (18+)	46	30	22	21	11	20	42	49	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,4				
diefstal uit auto	274	241	232	243	136	197	226	251	2,1	1,8	1,8	1,8	1,0	1,5	1,8	2,0				
zakkenrollerij	182	176	181	163	164	167	241	241	1,4	1,3	1,4	1,2	1,2	1,2	1,8	1,8				
zonder geweld	151	145	157	144	133	145	219	208	1,2	1,1	1,2	1,1	1,0	1,1	1,7	1,6				
met geweld	30	31	25	19	30	22	22	32	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2				
overige diefstal	610	569	492	477	390	403	541	573	4,7	4,5	3,7	3,6	3,0	3,0	4,1	4,3				
Vandalismedelicten	2.410	2.185	2.119	2.148	1.864	1.928	2.599	2.841	18,4	16,6	16,1	16,3	14,1	14,4	19,7	21,3				
beschadiging/diefstal vanaf auto	1.519	1.312	1.264	1.321	1.125	1.186	1.453	1.603	11,6	10,0	9,6	10,0	8,5	8,9	11,5	12,6				
overige vernielingen	891	873	854	828	739	742	1.146	1.237	6,8	6,6	6,5	6,3	5,6	5,6	8,7	9,3				
Doorrijden na aanrijding	233	221	209	241	208	182	.	.	1,8	1,7	1,6	1,8	1,6	1,4	.	.				
Overige delicten	151	153	132	125	118	116	161	160	1,2	1,2	1,0	0,9	0,9	0,9	1,2	1,2				
(abs.)																				
Aantal respondenten	5.242	20.865	19.128	19.798	6.113	6.189	62.803	198.122	5.242	20.865	19.128	19.798	6.113	6.189	62.803	198.122				

* Met de IVM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de IVM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de VMR. Eerder gepubliceerde gegevens over de IVM-2008 zijn herzien vanwege een aanpassing van het weegmodel. Voor ontwikkelingen in de periode 2005-2009 kan alleen de VMR gebruikt worden. De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).

** Waarnemingsperiode 1e kwartaal.

*** Waarnemingsperiode 4e kwartaal.

**** Exclusief overige delicten.

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk; Integrale Veiligheidsmonitor

Tabel 3.7 Slachtofferschap van criminaliteit onder bedrijven*

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(% slachtoffer)					
Bouwnijverheid	30	28	28	27	25	25
Detailhandel	49	49	45	45	46	43
Horeca	47	45	43	43	44	42
Transport	42	39	37	34	31	32
Zakelijke dienstverlening	29	26	25	24	23	21
	(% meervoudig slachtoffer)					
Bouwnijverheid	10	8	9	8	7	7
Detailhandel	20	19	17	16	16	15
Horeca	19	18	16	17	17	16
Transport	16	14	12	12	10	10
Zakelijke dienstverlening	8	6	6	6	5	5
	(% interne criminaliteit)					
Bouwnijverheid	.	.	.	.	4	5
Detailhandel	.	.	.	.	8	8
Horeca	.	.	.	.	8	9
Transport	.	.	.	.	5	5
Zakelijke dienstverlening	.	.	.	.	2	2
	steekproefomvang (x 1.000)					
Bouwnijverheid	5,7	6,4	5,8	6,7	3,4	5,5
Detailhandel	8,8	9,0	11,8	10,7	12,4	11,9
Horeca	8,9	9,5	6,2	6,6	6,6	6,1
Transport	6,5	3,9	4,8	3,6	3,0	3,4
Zakelijke dienstverlening	7,8	9,3	9,0	10,1	12,1	10,4

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabel 3.8 Door bedrijven ondervonden criminaliteit naar delicttype*

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
	Slachtofferschap (%)						Gemiddelde frequentie per slachtoffervestiging						Ondervonden delicten (x 1.000)						
Inbraak																			
bouwnijverheid	13	13	12	12	11	10	2,2	2,0	2,1	2,1	2,0	1,8	21	18	18	19	19	18	
detailhandel	15	13	11	11	10	10	1,9	1,6	1,7	1,7	1,6	1,7	42	32	29	28	26	27	
horeca	17	15	13	14	14	15	1,8	1,7	1,8	1,7	1,6	1,6	12	10	9	9	9	9	
transport	20	18	17	16	14	15	2,9	2,9	3,2	2,8	2,7	2,5	17	15	16	13	10	11	
zakelijke dienstverlening	11	9	9	8	7	6	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7	34	27	25	24	31	25	
Diefstal																			
bouwnijverheid	12	11	11	12	9	10	3,5	3,0	3,2	3,4	2,8	3,1	27	22	24	26	23	26	
detailhandel	32	30	28	27	28	27	31,9	35,4	28,4	24,0	37,7	34,8	1.500	1.600	1.200	974	1.727	1.527	
horeca	17	16	15	15	15	14	7,2	6,9	5,6	5,9	5,9	5,2	49	45	33	35	34	29	
transport	15	12	12	12	10	10	6,6	4,6	4,8	4,2	4,2	3,6	27	16	16	13	12	10	
zakelijke dienstverlening	6	5	5	4	4	4	2,8	2,6	2,4	2,9	2,4	2,5	28	21	20	21	22	21	
Vernieling																			
bouwnijverheid	12	10	11	10	9	8	3,1	2,7	2,8	2,7	3,0	2,6	24	18	19	16	23	18	
detailhandel	18	20	18	18	18	15	3,2	3,1	3,4	3,4	3,4	3,0	86	88	89	92	93	71	
horeca	24	24	23	24	24	22	4,1	4,1	4,3	4,3	4,2	3,8	38	37	38	39	38	32	
transport	17	16	15	13	12	12	4,0	4,3	4,4	4,0	3,5	4,1	19	19	18	15	11	14	
zakelijke dienstverlening	12	11	10	11	10	9	2,5	2,2	2,5	2,7	2,5	2,4	47	38	39	46	53	48	
Geweld																			
bouwnijverheid	2	2	2	2	2	2	3,3	2,5	2,8	2,2	2,1	4,6	.	.	.	.	.	.	
detailhandel	7	6	5	5	6	5	4,5	4,9	4,8	4,0	5,5	4,7	.	.	.	.	.	.	
horeca	10	9	9	9	9	8	4,3	4,1	3,8	4,2	4,8	5,0	.	.	.	.	.	.	
transport	7	5	5	5	4	4	6,7	6,8	4,5	12,5	10,6	12,6	.	.	.	.	.	.	
zakelijke dienstverlening	4	3	3	3	3	3	3,6	3,4	3,8	5,7	4,1	4,6	.	.	.	.	.	.	

Tabel 3.8 (vervolg)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Slachtofferschap (%)						Gemiddelde frequentie per slachtoffervestiging						Ondervonden delicten (x 1.000)					
Overige vormen (exclusief geweld)	3	3	4	3	3	3	11,5	5,8	6,5	3,1	3,0	3,7	27	14	16	7	8	11
bouwnijverheid	6	5	5	5	5	5	18,9	24,1	11,8	17,0	14,9	13,3	170	200	86	118	118	109
detailhandel	7	5	5	5	6	5	14,6	19,8	15,9	13,0	7,5	11,4	40	42	33	27	17	23
horeca	5	5	4	4	4	4	21,3	33,6	22,1	14,3	9,2	9,2	33	49	26	15	11	10
transport	7	6	5	6	6	5	36,8	31,3	33,5	60,6	38,8	13,3	440	340	300	580	547	174
zakelijke dienstverlening																		

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabel 3.9 Financiële schade als gevolg van door bedrijven ondervonden criminaliteit*

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Geschatte totale schade (mln. €)						
Inbraak						
bouwnijverheid	55	57	52	54	57	53
detailhandel	89	79	75	77	71	74
horeca	18	18	17	19	19	21
transport	36	25	26	25	22	24
zakelijke dienstverlening	84	74	66	63	74	61
Diefstal						
bouwnijverheid	40	35	40	41	42	38
detailhandel	146	141	120	114	140	129
horeca	12	12	11	11	13	13
transport	22	18	15	17	15	16
zakelijke dienstverlening	33	27	25	22	31	28
Vernieling						
bouwnijverheid	15	15	15	14	14	14
detailhandel	34	34	30	32	33	29
horeca	12	10	10	11	11	11
transport	10	9	7	8	6	6
zakelijke dienstverlening	24	22	20	22	29	29
Overige vormen (exclusief geweld)						
bouwnijverheid	9	5	7	5	5	9
detailhandel	11	11	10	9	11	9
horeca	2	2	2	2	2	5
transport	4	4	3	3	2	2
zakelijke dienstverlening	30	21	18	16	25	28

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).

Voor geweldsdelicten zijn geen schadebedragen bekend.

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabel 3.10 Door burgers en bedrijven ondervonden delicten*

	2004**	2005**	2006**	2007**	2008***	2009***	2008****	2009****
	(x 1.000)							
Totaal	8.859	8.260	7.379	7.309	7.327	6.671	8.746	8.535
burgers*****	6.178	5.609	5.325	5.192	4.495	4.458	5.914	6.322
bedrijven	2.681	2.651	2.054	2.117	2.832	2.213	2.832	2.213
Gewelddelicten								
burgers	1.302	1.096	1.157	1.084	989	935	1.179	1.228
bedrijven	.	.	.	.	.	.	.	.
Vermogensdelicten								
burgers	2.233	2.107	1.840	1.718	1.463	1.413	2.135	2.253
bedrijven	1.757	1.806	1.390	1.162	1.913	1.703	1.913	1.703
diefstallen	1.631	1.704	1.293	1.069	1.818	1.613	1.818	1.613
inbraken	126	102	97	93	95	90	95	90
Vandalismedelicten								
burgers	2.410	2.185	2.119	2.148	1.864	1.928	2.599	2.841
bedrijven	214	200	203	208	218	183	218	183
Overig (excl. geweld)								
burgers*****	233	221	209	241	208	182	.	.
bedrijven	710	645	461	747	701	327	701	327

* Met de IVM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de IVM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de VMR.
Eerder gepubliceerde gegevens over de IVM-2008 zijn herzien vanwege een aanpassing van het weegmodel.
Voor ontwikkelingen in de periode 2005-2009 kan alleen de VMR gebruikt worden.
De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).

** MCB, waarnemingsperiode 4e kwartaal en VMR, waarnemingsperiode 1e kwartaal in volgende kalenderjaar.

*** MCB en VMR, waarnemingsperiode 4e kwartaal.

**** MCB en IVM, waarnemingsperiode 4e kwartaal.

***** Inclusief doorrijden na aanrijding (VMR); exclusief overige delicten.

***** Doorrijden na aanrijding.

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk; Integrale veiligheidsmonitor; Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

	2004**	2005**	2006**	2007**	2008***	2009***	2008****	2009****
	(in % van totaal)							
	100	100	100	100	100	100	100	100
	69,7	67,9	72,2	71,0	61,3	66,8	67,6	74,1
	30,3	32,1	27,8	29,0	38,7	33,2	32,4	25,9
	14,7	13,3	15,7	14,8	13,5	14,0	13,5	14,4
	.	.	.	.	.	.	.	.
	25,2	25,5	24,9	23,5	20,0	21,2	24,4	26,4
	19,8	21,9	18,8	15,9	26,1	25,5	21,9	20,0
	18,4	20,6	17,5	14,6	24,8	24,2	20,8	18,9
	1,4	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,1	1,1
	27,2	26,5	28,7	29,4	25,4	28,9	29,7	33,3
	2,4	2,4	2,8	2,8	3,0	2,7	2,5	2,1
	2,6	2,7	2,8	3,3	2,8	2,7	.	.
	8,0	7,8	6,2	10,2	9,6	4,9	8,0	3,8

Tabel 3.11 Slachtofferschap onder burgers naar geslacht en leeftijd, 2009*

	Totaal	mannen	vrouwen
	(% één of meer keer slachtoffer)		
Totaal	26,9	27,9	25,9
15-17 jaar	34,1	35,6	32,6
18-24 jaar	40,0	40,6	39,3
25-34 jaar	33,9	34,5	33,2
35-44 jaar	29,3	29,1	29,5
45-54 jaar	27,7	27,8	27,6
55-64 jaar	20,6	21,7	19,4
65-74 jaar	16,1	17,8	14,7
75 jaar en ouder	9,5	10,9	8,5

* Per (leeftijd)groep is het aandeel weergegeven dat binnen een periode van 12 maanden eenmaal of vaker slachtoffer is geweest.

Bron: Integrale Veiligheidsmonitor 2009

Tabel 3.12 Slachtofferschap onder burgers van 15 jaar en ouder naar soort delict en geslacht, 2009*

	Totaal	mannen	vrouwen
	(% één of meer keer slachtoffer)		
Totaal	26,9	27,9	25,9
Gewelddelicten	5,7	6,4	5,0
seksuele delicten	1,5	0,5	2,4
mishandeling	1,1	1,6	0,7
bedreiging	3,9	5,1	2,7
Vermogensdelicten	13,3	13,2	13,3
(poging tot) inbraak	2,8	2,9	2,7
fietsdiefstal	5,4	5,3	5,5
autodiefstal (18+)	0,3	0,4	0,3
diefstal uit auto (18+)	1,7	2,0	1,5
zakkenrollerij	1,8	1,5	2,1
overige diefstal	3,5	3,5	3,6
Vandalismedelicten	14,2	15,0	13,5
beschadiging/diefstal vanaf auto (18+)	9,4	10,2	8,6
overige vernielingen	6,7	6,9	6,5
Overige delicten	1,0	1,0	0,9

* Per afzonderlijk soort delict of per groep van delicten is het aandeel van de bevolking weergegeven dat binnen een periode van 12 maanden eenmaal of vaker slachtoffer is geweest.

De som van de afzonderlijke slachtofferpercentages van meerdere afzonderlijke delictsoorten kan daarvoor hoger zijn dan het percentage voor de groep van deze delicten als geheel.

Bron: Integrale Veiligheidsmonitor 2009

Tabel 3.13 Slachtofferschap onder burgers van 15 jaar en ouder naar stedelijkheid woongemeente, 2009

	Ze er sterk stedelijk	Sterk stedelijk	Matig stedelijk	Weinig stedelijk	Niet stedelijk
	(% één of meer keer slachtoffer)				
Totaal	34,2	29,0	26,1	22,5	18,8
w.o.					
gewelddelicten	7,3	6,0	5,4	4,8	4,2
vermogensdelicten	18,9	14,4	12,4	10,0	8,5
vandalismedelicten	17,6	15,7	13,8	12,2	9,8

Bron: Integrale Veiligheidsmonitor 2009

Tabel 3.14 Door burgers ondervonden delicten naar emotionele gevolgen

Gemiddeld aantal voorvallen per jaar	Met serieuze emotionele problemen		Letsel				Financiële schade			Bekendheid met dader		Plaats voorval					
	moet er vaak aan denken (%)	piekert er steeds over (%)	beheerst hele doen en laten (%)	geen	letsel medische hulp	geen hulp	een-maal hulp	vaker hulp	ziekenhuis-opname (%)	geen	< € 100	€ 100- € 500	> € 500	wel bekend (naam/gezicht)	eigen buurt	in elders in gemeente	in Nederland
(x 1.000)																	
6.021	6	2	1	8	13	23	48	44	8	6	11	19	8	17	10	7	8
Gewelddelicten																	
seksuele delicten	193	7	4	1	10	32	40	100	11	37	38	55	11	17	11	8	8
mishandeling	288	9	4	3	13	14	22	53	43	23	34	41	16	23	26	13	10
bedreiging	618	6	2	2	.	.	.	.	9	17	26	40	10	15	19	7	3
Vermogensdelicten																	
inbraak	136	14	4	2	19	29	65	69	13	15	15	29	.	.	20	.	.
fietsdiefstal	776	5	1	-	.	.	.	.	3	4	19	12	.	.	7	5	4
autodiefstal	23	21	7	1	.	.	.	.	24	27	23	33	.	.	27	26	31
diefstal uit auto	279	7	2	1	.	.	.	.	7	3	8	15	.	.	9	8	7
zakkenrollerij	286	9	2	1	.	.	.	.	5	10	12	30	.	.	19	12	8
overige diefstal	484	7	1	-	.	.	.	.	5	5	12	21	.	.	.	.	.
Vandalismedelicten																	
beschadiging van auto	750	5	1	-	.	.	.	.	4	4	8	10	6	11	7	5	4
overige vernielingen	839	5	1	1	.	.	.	.	6	4	10	18	.	8	3	2	.

Tabel 3.14 (vervolg)

Gemiddeld aantal voorvallen per jaar	Met serieuze emotionele problemen			Letsel			Financiële schade			Bekendheid met dader		Plaats voorval		
	moet er vaak aan denken	piekert er steeds over	beheerst hele doen en laten	ietsel geen medische hulp	een-maal hulp	zieken-huis-opname	< € 100	€ 100-€ 500	> € 500	geen bekende	wel bekend (naam/gezicht)	eigen buurt	in elders in gemeente	Neder-land
(x 1.000)	(%)	(%)	(%)	(% met serieuze emotionele problemen)										
208	5	1	-	6	5	22	19	46	5	7	12	5	7	9
	6	2	1	.	.	.	.	.	8		8	15	8	
24	16	7	4	.	.	.	.	.	25	12	11	19	29	26
(abs.)														
Aantal respondenten	33.779													

Bron: CBS, Permanent Onderzoek Leefsituatie (1997/2004); bewerking SCP

Tabel 3.15 Melding bij de politie van door burgers in Nederland ondervonden delicten, volgens POLS*

	Totaal	Gewelddelicten	Vermogensdelicten	Vandalismedelicten
	(per 100 ondervonden delicten)			
2000	34,3	23,5	49,3	24,1
2001	34,4	25,0	50,9	23,5
2002	35,0	23,6	53,3	24,0
2003	35,2	26,3	51,3	26,0
2004	35,8	30,0	49,3	25,7

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).

Bron: CBS, Permanent Onderzoek Leefsituatie

Tabel 3.16 Melding bij de politie van door burgers in Nederland ondervonden delicten, volgens de VMR en de IVM*

	VMR					IVM		
	2004**	2005**	2006**	2007**	2008***	2009***	2008***	2009***
	(per 100 ondervonden delicten)							
Totaal	35,9	36,8	36,4	35,0	36,5	33,7	35,0	35,1
Gewelddelicten	30,7	31,4	31,5	30,4	32,0	33,2	23,0	27,4
seksuele delicten	11,3	12,6	11,3	11,3	11,3	21,1	4,2	11,2
mishandeling	52,8	44,8	51,4	51,8	49,3	53,3	38,0	52,5
bedreiging	28,3	31,4	29,3	26,6	29,1	28,2	26,7	28,5
Vermogensdelicten	45,0	45,8	46,8	47,0	47,6	47,6	51,5	52,0
(poging tot) inbraak	71,7	77,2	76,6	71,4	81,8	85,2	73,4	67,8
poging tot inbraak	69,6	70,8	73,1	69,2	54,6	70,4	61,8	58,3
inbraak	76,6	80,4	78,2	72,5	91,2	92,5	88,2	82,8
fietsdiefstal	37,5	39,4	38,0	37,8	43,0	40,4	43,6	46,8
autodiefstal (18+)	92,7	83,1	100,0	78,8	100,0	89,0	88,8	85,3
diefstal uit auto	79,3	69,0	78,2	78,2	70,7	68,4	78,6	75,7
zakkenrollerij	54,1	68,6	61,9	66,9	52,1	58,6	67,4	66,7
zonder geweld	46,5	70,0	62,3	64,3	57,5	59,0	67,2	67,8
met geweld	92,1	62,2	59,4	86,9	28,8	56,3	.	.
overige diefstal	28,1	28,7	28,7	30,1	32,7	32,5	30,9	30,1

Tabel 3.16 (vervolg)

	VMR					IVM		
	2004**	2005**	2006**	2007**	2008***	2009***	2008***	2009***
	(per 100 ondervonden delicten)							
Vandalismedelicten	27,0	27,4	25,5	25,2	25,1	22,0	25,0	23,0
beschadiging/diefstal vanaf auto	30,3	28,5	26,3	26,6	29,0	24,9	23,9	22,6
overige vernielingen	21,3	25,7	24,3	23,1	19,2	17,5	27,1	23,9
Doorrijden na aanrijding	32,4	31,0	39,8	28,7	.	.	.	.
Overige delicten	56,8	59,4	65,7	55,9	39,2	51,6	55,4	59,5
	(abs.)							
Aantal respondenten	5.242	20.865	19.128	19.798	6.113	6.189	62.803	198.122

* Met de IVM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de IVM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de VMR. Eerder gepubliceerde gegevens over de IVM-2008 zijn herzien vanwege een aanpassing van het weegmodel. Voor ontwikkelingen in de periode 2005-2009 kan alleen de VMR gebruikt worden.

De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).

** Waarnemingsperiode: 1e kwartaal.

*** Waarnemingsperiode: 4e kwartaal.

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk; Integrale Veiligheidsmonitor

Tabel 3.17 Aangifte/ondertekening van door burgers in Nederland ondervonden delicten, volgens POLS*

	Totaal	gewelddelicten	vermogensdelicten	vandalismedelicten
	(per 100 ondervonden delicten)			
2000	27,8	14,1	44,8	17,9
2001	27,2	15,2	44,5	18,2
2002	27,8	12,9	47,9	17,2
2003	28,0	15,5	45,6	19,8
2004	28,1	17,8	43,1	19,5

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).

Bron: CBS, Permanent Onderzoek Leefsituatie

Tabel 3.18 Aangifte/ondertekening van door burgers in Nederland ondervonden delicten, volgens de VMR en de IVM*

	VMR**						IVM***	
	2004****	2005****	2006****	2007****	2008*****	2009*****	2008*****	2009*****
(per 100 ondervonden delicten)								
Totaal	24,3	24,7	25,7	24,5	22,8	22,4	26,3	26,7
Gewelddelicten	14,1	16,8	18,1	15,8	13,9	17,1	12,1	12,1
seksuele delicten	6,2	6,7	5,3	4,6	1,7	15,0	1,2	2,7
mishandeling	27,7	30,4	38,4	31,0	25,8	37,0	30,6	35,5
bedreiging	11,7	14,2	13,4	12,4	11,5	9,4	12,6	11,1
Vermogensdelicten	37,2	34,0	37,5	38,0	38,9	34,9	41,3	43,8
(poging tot) inbraak	61,6	65,4	65,4	60,4	77,0	81,2	48,9	50,4
poging tot inbraak	57,9	52,8	46,6	44,4	53,9	60,1	29,1	33,9
inbraak	70,1	71,8	73,6	69,2	85,0	91,7	74,1	76,5
fietsdiefstal	28,5	27,9	28,9	29,1	34,2	28,3	36,3	40,6
autodiefstal (18+)	92,7	84,4	96,4	77,7	100,0	74,5	80,3	89,4
diefstal uit auto	76,9	60,4	64,4	67,0	62,1	49,9	73,0	70,4
zakkenrollerij	51,5	50,5	53,3	57,1	41,0	51,1	55,4	55,4
zonder geweld	43,3	49,9	52,3	54,8	28,8	50,3	54,7	56,7
met geweld	92,1	52,9	59,8	74,6	43,8	56,3	.	.
overige diefstal	18,6	16,4	21,2	22,1	24,5	18,0	22,9	24,5
Vandalismedelicten	16,2	17,6	17,1	17,3	14,6	14,3	18,1	16,5
beschadiging/diefstal vanaf auto	19,3	21,0	19,2	19,5	18,9	15,1	18,5	17,5
overige vernielingen	10,9	12,6	14,2	13,7	8,1	13,0	17,2	14,6
Doorrijden na aanrijding	24,0	21,9	24,5	15,2	15,4	.	.	.
Overige delicten	27,6	32,0	41,0	32,8	15,4	36,6	31,2	39,7
(abs.)								
Aantal respondenten	5.242	20.865	19.128	19.798	6.113	6.189	62.803	198.122

* Met de IVM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de IVM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de VMR. Eerder gepubliceerde gegevens over de IVM-2008 zijn herzien vanwege een aanpassing van het weegmodel. Voor ontwikkelingen in de periode 2005-2009 kan alleen de VMR gebruikt worden. De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).

** Delicten waarbij een document is ondertekend.

*** Delicten die via internet zijn aangegeven en delicten waarbij een document is ondertekend.

**** Waarnemingsperiode: 1e kwartaal.

***** Waarnemingsperiode: 4e kwartaal.

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk; Integrale Veiligheidsmonitor

Tabel 3.19 Melding en aangifte van door bedrijven ondervonden delicten*

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	Melding bij politie (%)						Aangifte bij politie (%)					
Totaal	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
bouwnijverheid	66	64	66	65	61	62	37	37	36	36	34	35
detailhandel	64	63	61	61	58	59	25	25	23	23	22	22
horeca	69	67	63	65	65	67	22	22	21	20	18	21
transport	70	68	69	70	66	69	35	33	35	35	33	33
zakelijke dienstverlening	65	60	66	61	59	58	31	31	32	30	31	30
Inbraak	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
bouwnijverheid	84	87	86	86	80	83	41	47	45	45	43	43
detailhandel	88	87	88	89	87	89	26	25	25	25	24	23
horeca	88	89	87	89	88	87	20	19	20	20	15	18
transport	83	83	80	85	82	80	35	36	35	38	39	32
zakelijke dienstverlening	89	90	87	88	88	86	36	39	34	33	40	35
Diefstal	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
bouwnijverheid	51	51	51	54	55	53	31	31	29	33	31	31
detailhandel	47	48	45	47	44	45	18	19	17	18	16	16
horeca	45	44	41	42	44	48	19	19	17	16	19	22
transport	63	63	60	65	61	66	35	33	32	36	31	35
zakelijke dienstverlening	65	59	67	61	60	64	40	33	39	35	38	37
Vernieling	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
bouwnijverheid	46	46	47	48	48	48	25	24	24	24	27	26
detailhandel	46	44	44	47	45	44	17	18	17	19	18	17
horeca	46	45	45	44	44	44	14	15	13	14	13	14
transport	50	50	47	49	45	52	22	22	23	23	22	22
zakelijke dienstverlening	47	46	48	47	45	46	21	26	23	24	24	25
Geweld	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
bouwnijverheid	56	42	40	43	36	44	30	23	17	19	12	18
detailhandel	59	57	52	54	55	58	15	14	12	12	14	11
horeca	68	64	66	67	67	71	17	16	16	16	12	16
transport	56	59	56	53	52	62	22	18	23	21	19	24
zakelijke dienstverlening	55	53	53	56	50	56	21	21	22	20	20	21
Overige vormen	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
bouwnijverheid	36	39	37	35	28	28	18	18	16	15	13	17
detailhandel	46	43	44	47	42	41	18	19	16	16	14	14
horeca	52	54	52	57	49	52	12	15	15	18	12	14
transport	45	39	48	46	50	44	24	17	21	19	21	23
zakelijke dienstverlening	29	28	29	30	27	31	13	14	13	16	14	15

* De gegevens hebben betrekking op het kalenderjaar waarin het zwaartepunt van de onderzochte verslagperiode valt (zie ook bijlage 3).

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabel 3.20 Verleende hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland (beëindigde zaken)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	(abs.)							
Hulpverleningen totaal	80.568	82.575	84.841	85.399	87.148	81.039	96.371	70.352
w.o.								
Delicten totaal	54.137	56.144	57.720	59.031	61.141	57.436	67.638	.
gewelddelicten	26.633	30.329	32.076	35.384	38.430	36.532	44.023	.
zedendelicten	4.607	4.575	4.392	4.639	4.710	4.676	5.387	.
vermogensdelicten	22.897	21.240	21.252	19.008	18.001	16.228	18.228	.
	(in % van alle verleende hulpverleningen)							
Delicten totaal	67,2	68,0	68,0	69,1	70,2	70,9	70,2	.
	(in % van verleende hulpverleningen vanwege delicten)							
gewelddelicten	49,2	54,0	55,6	59,9	62,9	63,6	65,1	.
zedendelicten	8,5	8,1	7,6	7,9	7,7	8,1	8,0	.
vermogensdelicten	42,3	37,8	36,8	32,2	29,4	28,3	26,9	.

Bron: Slachtofferhulp Nederland/bewerking CBS

Tabel 3.21 Hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland (beëindigde zaken, hulpaanvaarding, vervolgdiensten)

	2006	2007	2008
	(abs.)		
Totaal beëindigde zaken	111.128	133.227	133.609
	(in % van alle beëindigde zaken)		
Zaken waarin geen hulp is aanvaard	27,1	27,7	47,3
Zaken waarin hulp is aanvaard	72,9	72,3	52,7
zonder vervolgdiensten	.	31,5	9,1
met vervolgdiensten	.	40,8	43,6
	(in % van zaken met vervolgdiensten*)		
gestructureerde opvang	.	8,0	5,1
andere emotionele ondersteuning	.	72,5	74,8
hulp bij verhalen van schade	.		
via voegen	.	15,8	14,6
via fondsen	.	6,5	5,7
via verzekering tegenpartij	.	7,7	7,5
begeleiding bij strafproces	.	10,7	10,3
begeleiding bij SSV/spreekrecht	.	5,7	6,4
doorverwijzen naar externe partij	.	22,6	17,9
praktische ondersteuning	.	32,3	32,0

* Per zaak zijn meerdere diensten mogelijk.

Bron: Slachtofferhulp Nederland/bewerking CBS

Tabel 3.22 Verleende hulpverlening door Slachtofferhulp Nederland (beëindigde zaken) naar geslacht, leeftijd en type delict, 2007*

	Totaal hulpverleningen					
		Delicten				Verkeers- ongevallen
		totaal	gewelds- delicten	zeden- delicten	vermogens- delicten	
(abs.)						
Totaal	96.371	67.638	44.023	5.387	18.228	20.411
jonger dan 20 jaar	17.333	12.575	9.733	2.225	617	3.874
20 tot 30 jaar	17.651	12.947	9.563	985	2.399	3.417
30 tot 40 jaar	16.082	11.689	7.804	724	3.161	2.985
40 tot 50 jaar	16.451	11.635	7.467	673	3.495	3.344
50 tot 65 jaar	14.167	9.645	5.365	235	4.045	3.342
65 jaar en ouder	8.109	5.504	1.712	70	3.722	2.137
onbekend	6.578	3.643	2.379	475	789	1.312
Mannen	45.882	31.320	21.420	749	9.151	11.165
jonger dan 20 jaar	8.860	6.389	5.791	285	313	2.097
20 tot 30 jaar	8.275	5.925	4.672	90	1.163	1.889
30 tot 40 jaar	7.149	4.942	3.180	89	1.673	1.662
40 tot 50 jaar	7.662	5.200	3.189	131	1.880	1.858
50 tot 65 jaar	7.643	5.125	2.774	48	2.303	1.940
65 jaar en ouder	3.586	2.259	756	10	1.493	1.109
onbekend	2.707	1.480	1.058	96	326	610
Vrouwen	50.489	36.318	22.603	4.638	9.077	9.246
jonger dan 20 jaar	8.473	6.186	3.942	1.940	304	1.777
20 tot 30 jaar	9.376	7.022	4.891	895	1.236	1.528
30 tot 40 jaar	8.933	6.747	4.624	635	1.488	1.323
40 tot 50 jaar	8.789	6.435	4.278	542	1.615	1.486
50 tot 65 jaar	6.524	4.520	2.591	187	1.742	1.402
65 jaar en ouder	4.523	3.245	956	60	2.229	1.028
onbekend	3.871	2.163	1.321	379	463	702

* Recentere gegevens zijn niet beschikbaar.

Bron: Slachtofferhulp Nederland 2007/bewerking CBS

Tabel 3.23 Maatregelen onder burgers tegen criminaliteit, volgens POLS

	2000	2001	2002	2003	2004
	(%)				
Gewone maatregelen tegen inbraak*					
sloten/grendels op buitendeuren	81,2	81,4	82,1	82,1	83,3
luiken voor ramen/deuren	13,0	12,9	12,4	14,0	13,5
buitenverlichting	76,0	74,7	77,3	76,8	78,4
alarminstallatie	8,6	9,1	9,0	9,4	9,3
er is een waakhond	15,3	16,2	15,7	16,7	15,7
andere voorzieningen	10,2	8,8	8,1	7,5	8,5
geen maatregelen (incl. onbekend)	6,1	6,1	5,9	5,8	5,3
Maatregelen tegen inbraak bij langdurige afwezigheid*					
andere mensen tijdelijk in huis	13,0	12,3	13,3	13,6	12,0
buren e.a. houden oogje in 't zeil	81,6	79,7	80,4	80,0	79,8
politie wordt ingelicht	10,0	8,5	7,5	6,8	6,6
er brandt altijd licht	46,2	43,8	42,6	41,3	40,1
waardevolle dingen opgeborgen	51,1	50,2	48,9	48,3	50,3
er is een waakhond	6,2	5,6	4,6	5,4	3,8
andere maatregelen	5,0	4,4	4,7	4,9	4,3
n.v.t./geen maatregelen (incl. onbekend)	.	.	.	.	.
n.v.t./altijd iemand in huis	7,9	8,7	9,2	9,0	9,9
geen maatregelen (incl. onbekend)	3,8	5,4	4,1	4,5	4,3
Maatregelen tegen fietsdiefstal**					
veiligheidslot	84,6	85,3	86,3	85,1	86,3
postcode gegraveerd	31,5	31,0	29,3	26,1	24,8
fietsregistratiekaart	24,3	22,0	23,4	20,8	.
preventiechip	.	.	.	.	5,9
Maatregelen tegen diefstal van/uit auto***					
startonderbreker/alarminstallatie aanwezig	40,2	41,3	44,5	45,9	52,2
	(abs.)				
Aantal respondenten	4.338	4.138	4.178	4.317	9.989

* Percentage personen bij wie thuis de betreffende maatregelen zijn genomen.

** In procenten van fietsbezitters.

*** In procenten van autogebruikers.

Bron: CBS, Permanent Onderzoek Leefsituatie

Tabel 3.24 Maatregelen onder burgers tegen criminaliteit, volgens de PMB

	2001	2002	2003	2004	2005
	(%)				
Woningen					
met inbraakalarm	8,1	8,8	8,6	9,5	10,2
met extra hang- en sluitwerk	76,6	77,0	76,7	77,3	77,7
waarbij men wel eens licht laat branden bij afwezigheid	74,1	72,1	72,8	72,7	71,8
met extra buitenverlichting	70,1	70,1	69,9	70,7	72,2
	(schaalscore)				
Inbraakpreventie totaal	5,7	5,7	5,7	5,8	5,8
	(abs.)				
Aantal respondenten	88.608	25.000	90.589	49.037	52.560

Bron: Politiemonitor Bevolking

Tabel 3.25 Maatregelen onder burgers tegen criminaliteit, volgens de VMR

	2005*	2006*	2007*	2008*	2008**	2009**
	(% thuis aanwezig)					
Inbraakalarm	11,8	10,9	11,5	12,2	13,1	12,9
Extra hang- en sluitwerk	82,4	82,6	82,8	83,6	84,3	85,1
Extra buitenverlichting	78,9	77,7	80,1	80,8	80,9	82,6
Luiken voor ramen en deuren	14,9	15,1	15,7	16,6	17,1	18,1
Politiekeurmerk Veilig Wonen	14,6	15,3	16,0	16,4	.	.
	(% van fietsbezitters)					
Fiets verzekerd tegen diefstal	46,9	45,2	46,3	46,9	44,2	44,9
Fiets voorzien van diefstalpreventiechip	10,0	10,4	11,3	11,1	11,7	11,7
	(% van autogebruikers)					
Auto met alarminstallatie/startonderbreker	56,2	56,5	57,1	57,4	56,3	57,3
Auto met zelf aangebrachte alarminstallatie/startonderbreker	6,7	6,0	5,0	4,2	4,1	4,2
	(% van mobiele-telefoonbezitters)					
Mobiele telefoon met pincode	86,7	86,7	87,1	86,5	87,4	86,6
	(% van pc-bezitters)					
Pc met wachtwoord	62,4	63,1	65,4	66,8	69,4	70,1
	(abs.)					
Aantal respondenten	5.242	20.865	19.128	19.798	6.113	6.189

* Waarnemingsperiode 1e kwartaal.

** Waarnemingsperiode 4e kwartaal.

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk

Tabel 3.26 Maatregelen onder burgers tegen criminaliteit, 2009

	2009*
	(% thuis aanwezig)
Technische maatregelen	
extra veiligheidssloten/grendels op buitendeuren	71,7
(rol)luiken voor ramen/deuren	15,8
buitenverlichting	80,5
alarminstallatie in huis	11,7
	(% (bijna) altijd)
Overige maatregelen	
's avonds licht laten branden bij afwezigheid	45,5
fiets in bewaakte fietsenstalling	40,5
waardevolle spullen meenemen uit auto	74,6
waardevolle spullen thuis laten om diefstal/beroving op straat te voorkomen	44,8
	(abs.)
Aantal respondenten	198.122

* Waarnemingsperiode 4e kwartaal.

Bron: Integrale Veiligheidsmonitor

Tabel 3.27 Maatregelen onder bedrijven tegen criminaliteit

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
(% neemt preventieve maatregelen)						
Bouwnijverheid	66	65	64	64	63	63
Detailhandel	81	82	80	81	80	80
Horeca	77	77	77	76	76	76
Transport	73	72	71	71	73	72
Zakelijke dienstverlening	74	76	75	75	72	72
(% houdt gegevens bij/registreert criminaliteit)						
Bouwnijverheid	16	18	18	18	17	16
Detailhandel	22	24	24	26	25	24
Horeca	18	20	20	22	22	22
Transport	26	27	26	28	27	27
Zakelijke dienstverlening	17	18	19	20	18	17
(% wint advies in)						
Bouwnijverheid	12	13	11	12	12	11
Detailhandel	25	24	22	23	24	25
Horeca	21	20	19	18	19	20
Transport	19	18	17	18	18	17
Zakelijke dienstverlening	17	15	15	15	14	14
(% neemt deel aan projecten)						
Bouwnijverheid	3	4	3	4	3	3
Detailhandel	6	6	6	6	7	7
Horeca	8	8	8	8	8	7
Transport	5	5	5	5	5	5
Zakelijke dienstverlening	4	4	4	4	4	4
steekproefomvang (x 1.000)						
Bouwnijverheid	5,7	6,4	5,8	6,7	3,4	5,5
Detailhandel	8,8	9,0	11,8	10,7	12,4	11,9
Horeca	8,9	9,5	6,2	6,6	6,6	6,1
Transport	6,5	3,9	4,8	3,6	3,0	3,4
Zakelijke dienstverlening	7,8	9,3	9,0	10,1	12,1	10,4

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabel 3.28 Maatregelen onder bedrijven tegen criminaliteit, naar sector en type maatregel, 2009*

	Bouwnijverheid	Detailhandel	Horeca	Transport	Zakelijke dienstverlening
(% dat betreffende maatregel(en) heeft genomen)					
Alarm (luid)	37	54	53	48	51
Alarm (stil)	25	42	37	32	35
Extra sloten	29	23	22	22	28
Extra zwaar hang- en sluitwerk	17	12	13	10	18
Hekwerken	20	10	4	23	6
Beveiligingsdienst/portier	9	11	13	15	12
Extra verlichting	10	8	7	10	7
Camera's/infrarood	9	28	30	21	10

* Meer dan één maatregel mogelijk.

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven 2009

Tabel 3.29 Beveiligings- en opsporingsbedrijven: kerngegevens

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007*	2008*	2009*
(abs.)										
Totaal aantal bedrijven (per 1 januari)	730	780	920	1.040	1.160	1.250	1.180	1.300	1.415	1.665
(x 1.000)										
Werkzame personen (fte)**	.	.	27,6	27,5	27,3	28,5	28,4	31,7	33,2	.
(mln €)										
Totale netto-omzet	779	959	1.248	1.410	1.372	1.477	1.558	1.668	1.788	.
(%)										
Bedrijven naar aantal werkzame personen										
1 persoon	40,1	40,1	45,6	45,0	48,3	48,6	47,9	47,3	50,2	51,7
2 personen	21,1	21,0	18,7	15,3	16,8	15,9	16,9	14,2	13,4	13,8
3 tot 5 personen	12,9	12,7	11,0	12,0	11,2	11,2	8,9	11,2	9,9	8,1
5 tot 10 personen	10,2	10,2	8,2	9,6	7,3	8,4	8,5	10,0	9,5	9,0
10 tot 20 personen	7,5	5,7	6,0	6,7	6,5	7,2	7,2	6,9	8,1	8,4
20 tot 50 personen	2,7	4,5	5,5	6,2	5,6	5,2	7,2	6,2	5,3	5,7
50 tot 100 personen	2,7	3,2	2,2	2,4	2,2	1,6	1,3	1,9	2,1	1,5
100 en meer personen	2,7	2,5	2,7	2,9	2,2	2,0	2,1	1,9	1,8	1,5
Natuurlijke personen	.	.	.	.	.	.	60,6	61,2	61,1	59,5
Rechtspersonen	.	.	.	.	.	.	39,4	38,8	39,2	40,5

* Herzijne cijferreeks als gevolg van aanpassingen in het Algemeen Bedrijvenregister (CBS).

** T/m 2005: stand eind september; vanaf 2006: stand per 1 januari.

Bron: CBS, Statline:

- Bedrijven naar aantal werkzame personen en economische activiteit (2000-2005; SBI '93)
- Dienstverlening; arbeids- en financiële gegevens, per branche (2000-2005; SBI '93)
- Bedrijven; economische activiteit, grootte en rechtsvorm (2006-2009; SBI '93)
- Bedrijfsleven; arbeids- en financiële gegevens, per branche (2006-2009; SBI '93)

Tabel 3.30 Beveiligingsactiviteiten: netto-omzet naar sector*

	2002	2003	2004	2005
	(mln €)			
Totale omzet uit beveiligingsactiviteiten	1.058	1.230	1.237	1.411
	Omzetverdeling naar sectoren (%)			
persoonsbeveiliging	2,2	1,8	0,7	0,5
bedrijfsbeveiliging	84,0	73,9	75,0	70,0
winkel	18,9	17,8	19,6	17,2
toegangscontrole	45,0	35,9	34,0	33,5
surveillance	11,8	12,6	13,0	12,0
overig	8,3	7,6	8,4	7,3
ordediensten (bij openbare evenementen)	4,7	4,1	4,5	4,5
brandwachtdiensten	0,6	0,6	0,8	0,9
sleutelbewaring	0,6	1,2	1,1	1,1
beveiliging parkeerplaatsen en -garage	1,6	0,7	0,6	0,7
overige beveiligingsactiviteiten	6,3	17,8	17,2	22,4

* Recentere gegevens zijn niet beschikbaar.

Bron: CBS, Statline: Dienstverlening; specificaties van de netto-omzet, 2002-2005

Tabel 3.31 Onveiligheidsgevoelens onder burgers van 15 jaar en ouder, volgens POLS

	2000*	2000**	2001*	2001**	2002*	2002**	2003*	2003**	2004***	2004**
	(%)									
Voelt zich wel eens onveilig	.	20,7	.	22,4	.	25,4	.	23,6	.	21,8
Voelt zich vaak onveilig	.	2,7	.	3,1	.	3,2	.	3,1	.	2,9
Grote inbraakkans	.	5,8	.	6,1	.	5,9	.	5,5	.	5,0
Bang alleen thuis	19,8	.	18,7	.	17,7	.	16,8	.	16,0	.
Angst bij opendoen	55,7	.	56,8	.	56,9	.	57,0	.	60,5	.
Onveilige plekken in buurt	29,2	.	29,2	.	29,8	.	28,8	.	28,6	.
Ander uitgaansgedrag	15,4	.	15,0	.	14,4	.	14,5	.	12,4	.
	(abs.)									
Aantal respondenten	4.338	34.593	4.138	20.648	4.178	19.524	4.317	21.417	9.989	18.577

* POLS, module Recht en Participatie.

** POLS, basisvragenlijst.

*** POLS, module Recht.

Bron: CBS, Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS)

Tabel 3.32 Onveiligheidsgevoelens onder burgers van 15 jaar en ouder, volgens de PMB

	2001	2002	2003	2004	2005
	(%)				
Voelt zich wel eens onveilig	28,5	30,8	27,7	26,9	24,0
Voelt zich vaak onveilig	5,5	5,4	5,0	4,3	3,7
	(% 'komt vaak voor')				
Mijdt bepaalde plekken in woonplaats vanwege onveiligheid	10,4	11,0	9,9	9,0	8,0
Doet 's avonds en 's nachts niet open vanwege onveiligheid	16,7	18,1	16,6	17,0	16,3
Laat waardevolle spullen thuis om beroving/diefstal te voorkomen	15,5	16,9	15,8	16,9	14,3
Rijdt of loopt om om onveilige plekken te mijden	9,1	9,1	8,2	7,7	6,8
Staat kinderen niet toe ergens naar toe te gaan vanwege onveiligheid*	26,3	22,4	23,1	20,5	18,7
Maakt geen gebruik van openbaar vervoer vanwege onveiligheid	.	.	.	.	2,6
	(schaalscore)				
Beleving van onveiligheid	2,9	3,0	2,9	2,8	2,7
	(abs.)				
Aantal respondenten	88.608	25.000	90.589	49.037	52.560

* Alleen personen met kinderen tot 15 jaar.

Bron: Politiemonitor Bevolking

Tabel 3.33 Onveiligheidsgevoelens onder burgers van 15 jaar en ouder, volgens de VMR en de IVM*

	VMR					IVM		
	2005**	2006**	2007**	2008**	2008***	2009***	2008***	2009***
Totaal	(%)							
Voelt zich wel eens onveilig	27,0	23,7	21,8	20,3	20,5	22,4	25,5	25,8
Voelt zich vaak onveilig	4,8	3,8	2,9	3,0	3,2	2,8	2,1	2,4
	(% 'komt vaak voor')							
Doet 's avonds en 's nachts niet open vanwege onveiligheid	14,6	15,3	14,1	12,7	12,8	14,7	8,3	10,0
Rijdt of loopt om om onveilige plekken te mijden	7,9	6,6	5,9	5,4	5,4	5,8	4,0	4,0
Staat kinderen niet toe ergens naar toe te gaan vanwege onveiligheid****	20,3	20,1	18,7	19,1	17,5	18,2	3,6	4,0
Voelt zich 's avonds op straat in de buurt onveilig	8,2	7,4	7,4	6,7	7,0	8,0	4,0	4,3
Voelt zich 's avonds alleen thuis niet op zijn gemak	2,7	2,4	2,4	2,3	2,6	2,6	2,5	2,4

Tabel 3.33 (vervolg)

	VMR					IVM		
	2005**	2006**	2007**	2008**	2008***	2009***	2008***	2009***
Mannen								
	(%)							
Voelt zich wel eens onveilig	20,3	17,1	15,4	14,2	14,4	15,6	19,9	19,8
Voelt zich vaak onveilig	3,5	2,3	1,7	1,7	1,9	1,5	1,4	1,6
	(% 'komt vaak voor')							
Doet 's avonds en 's nachts niet open vanwege onveiligheid	7,3	7,3	6,9	5,5	6,0	7,0	4,8	5,7
Rijdt of loopt om om onveilige plekken te mijden	4,2	3,3	3,2	2,7	2,6	2,7	2,0	1,9
Staat kinderen niet toe ergens naar toe te gaan vanwege onveiligheid****	16,6	16,3	14,2	14,4	15,2	14,5	2,8	3,2
Voelt zich 's avonds op straat in de buurt onveilig	4,8	3,9	4,0	3,6	3,5	4,1	2,0	2,2
Voelt zich 's avonds alleen thuis niet op zijn gemak	1,4	0,9	0,9	0,9	1,1	1,1	1,4	1,1
Vrouwen								
	(%)							
Voelt zich wel eens onveilig	33,6	30,1	28,1	26,3	26,3	28,9	30,8	31,7
Voelt zich vaak onveilig	6,0	5,2	4,0	4,1	4,5	4,2	2,8	3,1
	(% 'komt vaak voor')							
Doet 's avonds en 's nachts niet open vanwege onveiligheid	21,6	23,1	21,0	19,7	19,4	22,2	11,7	14,2
Rijdt of loopt om om onveilige plekken te mijden	11,5	9,7	8,5	8,0	8,2	8,7	5,9	5,9
Staat kinderen niet toe ergens naar toe te gaan vanwege onveiligheid****	23,4	23,4	22,7	23,3	19,5	21,4	4,4	4,7
Voelt zich 's avonds op straat in de buurt onveilig	11,5	10,7	10,6	9,8	10,2	11,9	5,9	6,3
Voelt zich 's avonds alleen thuis niet op haar gemak	4,0	3,8	3,8	3,6	4,1	4,0	3,5	3,7
	(abs.)							
Aantal respondenten	5.242	20.865	19.128	19.798	6.113	6.189	62.803	198.122

* Met de IVM start een nieuwe reeks; de uitkomsten van de IVM zijn dan ook niet zonder meer vergelijkbaar met die van de VMR. Eerder gepubliceerde gegevens over de IVM-2008 zijn herzien vanwege een aanpassing van het weegmodel. Voor ontwikkelingen in de periode 2005-2009 kan alleen de VMR gebruikt worden.

** Waarnemingsperiode 1e kwartaal.

*** Waarnemingsperiode 4e kwartaal.

**** In de VMR alleen personen met kinderen tot 15 jaar.

Bron: Veiligheidsmonitor Rijk; Integrale Veiligheidsmonitor

Tabel 3.34 Onveiligheidsgevoelens naar geslacht en leeftijd, 2009

	Totaal	Mannen	Vrouwen
	(% voelt zich weleens onveilig)		
Totaal	25,8	19,8	31,7
15-17 jaar	30,8	22,0	39,4
18-24 jaar	34,8	22,8	47,5
25-34 jaar	30,5	23,2	37,8
35-44 jaar	26,2	19,2	33,3
45-54 jaar	25,2	20,3	30,2
55-64 jaar	22,7	18,9	26,5
65-74 jaar	20,1	15,9	23,8
75 jaar en ouder	15,3	12,5	17,2

Bron: Integrale Veiligheidsmonitor 2009

Tabel 3.35 Onveiligheidsgevoelens naar stedelijkheid woongemeente, 2009

	Voelt zich wel eens onveilig	Voelt zich vaak onveilig
	(%)	
Totaal	25,8	2,4
zeer sterk stedelijk	33,6	4,2
sterk stedelijk	29,1	2,5
matig stedelijk	24,0	2,0
weinig stedelijk	20,6	1,5
niet stedelijk	17,5	1,1

Bron: Integrale Veiligheidsmonitor 2009

Tabel 3.36 Perceptie van criminaliteit door bedrijven

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(% ervaart criminaliteit als (enigszins) ernstig probleem)					
Bouwnijverheid	25	22	22	22	19	19
Detailhandel	42	40	37	36	35	35
Horeca	34	32	30	31	30	31
Transport	38	34	32	31	25	28
Zakelijke dienstverlening	22	19	19	18	16	15
	steekproefomvang (x 1.000)					
Bouwnijverheid	5,7	6,4	5,8	6,7	3,4	5,5
Detailhandel	8,8	9,0	11,8	10,7	12,4	11,9
Horeca	8,9	9,5	6,2	6,6	6,6	6,1
Transport	6,5	3,9	4,8	3,6	3,0	3,4
Zakelijke dienstverlening	7,8	9,3	9,0	10,1	12,1	10,4

Bron: Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven

Tabellen bij hoofdstuk 4

Table 4.1 Geregisteerde criminaliteit en bevolkingsomvang*

	Geregisteerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				Bevolking 12-79 jaar	
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen		Vrouwen
	(abs.)				(%)		(abs.)	
2000	1.328.909	206.771	282.215	249.547	32.668	88,4	11,6	12.990.872
2001	1.379.454	233.102	294.424	259.238	35.186	88,0	12,0	13.074.231
2002	1.401.871	255.983	319.310	279.658	39.652	87,6	12,4	13.161.482
2003	1.369.271	279.986	345.985	302.041	43.944	87,3	12,7	13.235.339
2004	1.319.482	288.796	360.853	314.762	46.091	87,2	12,8	13.290.748
2005	1.255.079	278.611	349.620	302.140	47.480	86,4	13,6	13.334.278
2006	1.218.447	278.566	358.349	307.636	50.713	85,8	14,2	13.367.236
2007	1.214.503	275.880	353.971	301.825	52.146	85,3	14,7	13.397.662
2005	1.336.860	.	.	.	.	.	.	13.334.278
2006	1.285.535	.	.	.	.	.	.	13.367.236
2007	1.286.849	.	.	.	.	.	.	13.397.662
2008	1.261.340	.	.	.	.	.	.	13.445.743
2009	1.232.482	.	.	.	.	.	.	13.517.791

* Reeks 2000-2007 op basis van oude waarneming via regiokorpsen, KLPD en Kmar en reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming via GIDS, KLPD en Kmar (zie bijlage 3).

Bron: CBS

Table 4.2 Geregisteerde geweldsmisdrijven*

	Geregisteerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
	(abs.)				(%)		
2000	91.738	39.554	53.899	49.528	4.371	91,9	8,1
2001	101.320	45.178	56.811	51.812	4.999	91,2	8,8
2002	104.336	50.016	61.481	55.786	5.695	90,7	9,3
2003	106.410	55.892	66.655	60.327	6.328	90,5	9,5
2004	109.887	62.587	75.255	67.584	7.671	89,8	10,2
2005	110.509	65.072	78.275	69.654	8.621	89,0	11,0
2006	109.154	65.231	80.529	71.158	9.371	88,4	11,6
2007	111.888	66.323	83.362	73.330	10.032	88,0	12,0
2005	131.860	.	.	.	.	.	.
2006	131.388	.	.	.	.	.	.
2007	131.495	.	.	.	.	.	.
2008	126.679	.	.	.	.	.	.
2009	126.770	.	.	.	.	.	.

* Reeks 2000-2007 op basis van oude waarneming via regiokorpsen, KLPD en Kmar en reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming via GIDS, KLPD en Kmar (zie bijlage 3).

Bron: CBS

Tabel 4.3 Geregisteerde vermogensmisdrijven*

	Geregisteerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
	(abs.)					(%)	
2000	895.510	75.187	111.652	93.186	18.466	83,5	16,5
2001	921.842	81.910	109.588	90.594	18.994	82,7	17,3
2002	927.632	86.676	116.386	95.690	20.696	82,2	17,8
2003	880.107	88.661	119.999	98.656	21.343	82,2	17,8
2004	815.460	85.546	116.783	96.037	20.746	82,2	17,8
2005	743.598	74.463	103.518	83.288	20.230	80,5	19,5
2006	703.280	71.271	102.364	80.645	21.719	78,8	21,2
2007	684.241	67.740	95.655	73.575	22.080	76,9	23,1
2005	774.320	.	.	.	.	.	.
2006	705.852	.	.	.	.	.	.
2007	707.895	.	.	.	.	.	.
2008	704.237	.	.	.	.	.	.
2009	704.229	.	.	.	.	.	.

* Reeks 2000-2007 op basis van oude waarneming via regiokorpsen, KLPD en Kmar en reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming via GIDS, KLPD en Kmar (zie bijlage 3).

Bron: CBS

Tabel 4.4 Geregisteerde vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag*

	Geregisteerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
	(abs.)					(%)	
2000	190.024	23.139	36.067	33.431	2.636	92,7	7,3
2001	193.129	26.114	37.867	34.826	3.041	92,0	8,0
2002	197.513	29.828	44.912	41.130	3.782	91,6	8,4
2003	192.514	32.091	49.115	44.365	4.750	90,3	9,7
2004	202.999	35.093	54.472	49.383	5.089	90,7	9,3
2005	211.414	33.665	53.227	47.815	5.412	89,8	10,2
2006	215.225	34.454	57.273	51.559	5.714	90,0	10,0
2007	223.430	33.923	57.315	51.350	5.965	89,6	10,4
2005	235.948	.	.	.	.	.	.
2006	246.802	.	.	.	.	.	.
2007	247.535	.	.	.	.	.	.
2008	236.916	.	.	.	.	.	.
2009	214.387	.	.	.	.	.	.

* Reeks 2000-2007 op basis van oude waarneming via regiokorpsen, KLPD en Kmar en reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming via GIDS, KLPD en Kmar (zie bijlage 3).

Bron: CBS

Tabel 4.5 Geregisteerde verkeersmisdrijven*

	Geregisteerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				
			Totaal	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
	(abs.)					(%)	
2000	131.139	53.426	56.873	52.112	4.761	91,6	8,4
2001	138.254	59.110	63.287	57.997	5.290	91,6	8,4
2002	142.483	63.762	63.779	58.078	5.701	91,1	8,9
2003	153.614	71.270	69.941	63.131	6.810	90,3	9,7
2004	153.794	72.635	71.874	64.455	7.419	89,7	10,3
2005	153.230	73.557	72.864	65.073	7.791	89,3	10,7
2006	153.873	75.517	75.667	67.466	8.201	89,2	10,8
2007	157.791	76.431	76.409	67.847	8.562	88,8	11,2
2005	150.077	.	.	.	.	.	.
2006	157.166	.	.	.	.	.	.
2007	155.918	.	.	.	.	.	.
2008	151.414	.	.	.	.	.	.
2009	145.195	.	.	.	.	.	.

* Reeks 2000-2007 op basis van oude waarneming via regiokorpsen, KLPD en Kmar en reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming via GIDS, KLPD en Kmar (zie bijlage 3).

Bron: CBS

Tabel 4.6 Geregisteerde drugs- en wapens- en munitiemisdrijven*

	Drugsmisdrijven							Wapens- en munitiemisdrijven						
	Geregisteerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten					Geregisteerde criminaliteit	Opgehelderde misdrijven	Gehoorde verdachten				
Totaal			Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Totaal			Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	
	(abs.)		(%)					(abs.)		(%)				
2000	7.474	6.448	11.643	10.230	1.413	87,9	12,1	2.966	2.472	3.693	3.411	282	92,4	7,6
2001	10.380	9.574	13.661	11.965	1.696	87,6	12,4	3.508	3.231	4.094	3.764	330	91,9	8,1
2002	12.752	12.278	17.037	14.752	2.285	86,6	13,4	3.941	3.770	4.830	4.454	376	92,2	7,8
2003	15.633	15.034	20.877	17.951	2.926	86,0	14,0	5.913	5.584	6.346	5.807	539	91,5	8,5
2004	15.662	14.994	22.034	18.905	3.129	85,8	14,2	6.124	5.731	6.455	5.866	589	90,9	9,1
2005	15.305	14.730	21.793	18.489	3.304	84,8	15,2	5.804	5.491	6.407	5.799	608	90,5	9,5
2006	16.361	15.548	23.088	19.659	3.429	85,1	14,9	5.476	5.198	6.116	5.573	543	91,1	8,9
2007	15.657	14.848	21.794	18.567	3.227	85,2	14,8	5.532	5.255	6.308	5.748	560	91,1	8,9
2005	19.384	.	.	.	.	.	.	6.443	.	.	.	.	.	.
2006	19.769	.	.	.	.	.	.	6.163	.	.	.	.	.	.
2007	19.465	.	.	.	.	.	.	6.126	.	.	.	.	.	.
2008	18.672	.	.	.	.	.	.	5.980	.	.	.	.	.	.
2009	18.188	.	.	.	.	.	.	6.384	.	.	.	.	.	.

* Reeks 2000-2007 op basis van oude waarneming via regiokorpsen, KLPD en Kmar en reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming via GIDS, KLPD en Kmar (zie bijlage 3).

Bron: CBS

Tabel 4.7 Geregistreerde criminaliteit naar delictgroep*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Totaal	1.328.909	1.379.454	1.401.871	1.369.271	1.319.482	1.255.079	1.218.447	1.214.503	1.286.849	1.261.340	1.232.482
Wetboek van Strafrecht	1.183.623	1.223.521	1.238.590	1.189.602	1.139.473	1.076.475	1.039.192	1.031.967	1.100.126	1.080.689	1.058.706
Geweldsmisdrijven	91.738	101.320	104.336	106.410	109.887	110.509	109.154	111.888	131.388	126.679	126.770
verkrachting	1.672	1.719	1.600	1.477	1.578	1.540	1.434	1.267	2.487	1.926	1.837
feitelijke aanranding der eerbaarheid	2.918	2.847	2.584	2.724	2.513	2.560	2.432	2.192	3.325	2.952	2.582
overige seksuele misdrijven	2.545	2.483	2.116	2.134	2.087	2.084	2.137	1.971	3.684	3.471	3.019
bedreiging	18.514	21.678	24.427	26.423	30.426	30.230	29.529	30.573	35.892	35.016	34.329
misdrijven tegen het leven**	1.757	1.949	1.622	1.667	1.713	1.739	1.475	1.426	1.999	1.655	1.678
mishandeling	44.340	48.641	50.565	51.238	53.081	56.107	57.651	60.711	67.347	71.669	65.028
diefstal met geweld	19.004	21.174	20.647	20.018	17.683	15.463	13.716	13.082	16.247	13.785	16.283
afpersing	988	829	775	729	806	786	780	666	738	770	1.041
Vermogensmisdrijven	895.510	921.842	927.632	880.107	815.460	743.598	703.280	684.241	705.852	704.237	704.229
valsheidsmisdrijven	7.017	8.903	8.653	9.813	8.733	5.065	4.830	5.659	7.988	6.702	9.497
eenvoudige diefstal	364.876	368.698	370.054	367.012	333.963	315.633	293.930	302.621	329.961	341.143	353.649
gekwalificeerde diefstal	500.944	519.146	522.988	475.221	443.599	393.164	372.143	340.020	327.642	315.020	296.463
verduistering	7.850	8.564	8.607	9.143	8.714	7.953	7.750	8.101	8.590	9.904	10.099
bedrog	12.742	13.808	14.597	15.870	16.883	17.846	20.296	23.779	26.973	25.962	28.781
heiling en schuldheiling	2.081	2.723	2.733	3.048	3.568	3.937	4.331	4.061	4.698	4.591	5.740
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	190.024	193.129	197.513	192.514	202.999	211.414	215.225	223.430	246.802	236.916	214.387
tegen de openbare orde	4.813	5.907	10.462	12.539	13.451	12.256	12.494	12.986	20.242	19.331	21.739
discriminatie	386	575	473	396	507	535	525	520	488	491	500
gemeengevaarlijke misdrijven***	8.679	8.739	8.269	9.326	9.021	8.889	8.878	8.849	9.099	8.572	8.221
tegen het openbaar gezag	3.401	3.509	3.756	4.592	5.528	4.920	4.893	4.733	6.167	6.123	5.933
schemnis der eerbaarheid	2.442	2.202	2.191	2.435	2.323	2.129	2.081	1.854	2.371	2.339	2.145

Tabel 4.7 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2008	2009
(abs.)													
vernietiging	170.303	172.197	172.362	163.226	172.169	182.685	186.354	194.488	197.511	208.479	209.052	200.403	175.128
vernietiging van/aan auto	80.354	83.367	79.128	76.529	80.428	86.315	87.545	89.170	88.298	90.420	90.599	88.208	78.637
vernietiging in/aan	3.165	3.204	3.162	2.462	3.029	4.080	4.144	4.242	4.378	4.376	4.465	5.403	3.145
openbaar vervoer													
vernietiging in/aan	12.416	12.776	11.524	11.388	13.228	14.271	14.740	10.789	15.131	11.529	11.455	12.844	13.902
openbaar gebouw													
vernietiging overig	74.368	72.850	78.548	72.847	75.484	78.019	79.925	90.287	89.704	102.154	102.533	93.947	79.444
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	6.351	7.230	9.109	10.571	11.127	10.954	11.533	12.408	12.371	13.172	13.201	12.856	13.320
Wegenverkeerswet	131.139	138.254	142.483	153.614	153.794	153.230	153.873	157.791	150.077	157.166	155.918	151.414	145.195
rijden onder invloed	43.370	47.665	52.445	57.863	58.732	59.067	61.355	61.622	56.483	59.212	59.070	57.910	53.596
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	84.267	86.824	87.241	91.170	90.500	89.522	87.863	90.325	89.271	93.276	92.159	89.001	86.650
overige misdrijven Wegenverkeerswet	3.502	3.765	2.797	4.581	4.562	4.641	4.655	5.844	4.323	4.678	4.689	4.503	4.949
Wet op de economische delicten	3.528	3.595	3.610	3.985	4.195	3.974	3.210	3.150	5.860	4.712	4.648	3.888	1.642
milieuhygiënische wetten****	2.809	2.923	3.079	3.268	3.506	3.127	2.634	2.592	.	.	.	.	.
overige misdrijven****	719	672	531	717	689	847	576	558	.	.	.	.	.
Opiumwet	7.474	10.380	12.752	15.633	15.662	15.305	16.361	15.657	19.384	19.769	19.465	18.672	18.188
harddrugs	3.819	5.571	8.093	9.238	8.468	7.823	8.592	8.435	9.928	10.299	10.188	9.338	8.457
softdrugs	3.655	4.809	4.659	6.395	7.194	7.482	7.769	7.222	9.456	9.470	9.277	9.334	9.731
Wet wapens en munitie	2.966	3.508	3.941	5.913	6.124	5.804	5.476	5.552	6.443	6.163	6.126	5.980	6.384
Wetboek Militair Strafrecht	95	116	148	218	24	22	91	91	122	85	86	64	76

Tabel 4.7 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2008	2009
Overige wetten (abs.)	84	80	347	306	210	269	244	315	475	426	480	634	2.291

* Reeks 2000-2007 op basis van oude waarneming via regiokorpsen, KLPD en Kmar en reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming via GDS, KLPD en Kmar (zie bijlage 3).

** Betreft (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontplofing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Bij de reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming is het onderscheid in economische delicten niet gemaakt.

Bron: CBS

Tabel 4.8 Geregistreeerde criminaliteit naar delictgroep, per 1.000 inwoners van 12-79 jaar*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2008	2009
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)												
Totaal	102,3	105,5	106,5	103,5	99,3	94,1	91,2	90,7	100,3	96,2	96,1	93,8	91,2
Wetboek van Strafrecht	91,1	93,6	94,1	89,9	85,7	80,7	77,7	77,0	86,6	82,1	82,1	80,4	78,3
Geweldsmisdrijven	7,1	7,7	7,9	8,0	8,3	8,3	8,2	8,4	9,9	9,8	9,8	9,4	9,4
verkrachting	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
feitelijke aanranding der eerbaarheid	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
overige seksuele misdrijven	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
bedreiging	1,4	1,7	1,9	2,0	2,3	2,3	2,2	2,3	2,7	2,6	2,6	2,5	2,5
misdrijven tegen het leven**	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
mishandeling	3,4	3,7	3,8	3,9	4,0	4,2	4,3	4,5	5,1	5,4	5,4	5,2	4,8
diefstal met geweld	1,5	1,6	1,6	1,5	1,3	1,2	1,0	1,0	1,2	1,0	1,0	1,0	1,2
afpersing	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vermogensmisdrijven	68,9	70,5	70,5	66,5	61,4	55,8	52,6	51,1	58,1	52,8	52,8	52,4	52,1
valsheidsmisdrijven	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,4	0,4	0,4	0,6	0,6	0,6	0,5	0,7
eenvoudige diefstal	28,1	28,2	28,1	27,7	25,1	23,7	22,0	22,6	26,4	24,7	24,7	25,4	26,2
gekwalficeerde diefstal	38,6	39,7	39,7	35,9	33,4	29,5	27,8	25,4	28,5	24,5	24,5	23,4	21,9
verduistering	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7
bedrog	1,0	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,5	1,8	1,6	2,0	2,0	1,9	2,1
heling en schuldheling	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	14,6	14,8	15,0	14,5	15,3	15,9	16,1	16,7	17,7	18,5	18,5	17,6	15,9
tegen de openbare orde	0,4	0,5	0,8	0,9	1,0	0,9	0,9	1,0	1,5	1,5	1,5	1,4	1,6
discriminatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven***	0,7	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6
tegen het openbaar gezag	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5
schennis der eerbaarheid	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
vernieling	13,1	13,2	13,1	12,3	13,0	13,7	13,9	14,5	14,8	15,6	15,6	14,9	13,0
vernieling van/aan auto	6,2	6,4	6,0	5,8	6,1	6,5	6,5	6,7	6,6	6,8	6,8	6,6	5,8
vernieling in/aan openbaar vervoer	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,2
vernieling in/aan openbaar gebouw	1,0	1,0	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1	0,8	1,1	0,9	0,9	1,0	1,0
vernieling overig	5,7	5,6	6,0	5,5	5,7	5,9	6,0	6,7	6,7	7,6	7,7	7,0	5,9
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0
Wegenverkeerswet	10,1	10,6	10,8	11,6	11,6	11,5	11,5	11,8	11,3	11,8	11,6	11,3	10,7
rijden onder invloed	3,3	3,6	4,0	4,4	4,4	4,4	4,6	4,6	4,2	4,4	4,4	4,3	4,0
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	6,5	6,6	6,6	6,9	6,8	6,7	6,6	6,7	6,7	7,0	6,9	6,6	6,4
overige misdrijven Wegenverkeerswet	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4

Tabel 4.8 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2008	2009
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)												
Wet op de economische delicten	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,4	0,4	0,3	0,3	0,1
milieuhygiënische wetten****	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	.	.	.	.	.
overige misdrijven****	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	.	.	.	.	.
Opiumwet	0,6	0,8	1,0	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2	1,5	1,5	1,5	1,4	1,3
harddrugs	0,3	0,4	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8	0,7	0,6
softdrugs	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Wet wapens en munitie	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	0,5
Wetboek Militair Strafrecht	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige wetten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2

* Reeks 2000-2007 op basis van oude waarneming via regiokorpsen, KLPD en Kmar en reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming via GIDS, KLPD en Kmar (zie bijlage 3).

** Betreft (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Bij de reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming is het onderscheid in economische delicten niet gemaakt.

Bron: CBS

Tabel 4.9 Geregisteerde criminaliteit naar delictgroep, procentueel*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2008	2009
	[%]												
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Wetboek van Strafrecht	89,1	88,7	88,4	86,9	86,4	85,8	85,3	85,0	86,4	85,4	85,5	85,7	85,9
Geweldsmisdrijven	6,9	7,3	7,4	7,8	8,3	8,8	9,0	9,2	9,9	10,2	10,2	10,0	10,3
verkrachting	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
feitelijke aanranding der eerbaarheid	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
overige seksuele misdrijven	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
bedreiging	1,4	1,6	1,7	1,9	2,3	2,4	2,4	2,5	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8
misdrijven tegen het leven**	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
mishandeling	3,3	3,5	3,6	3,7	4,0	4,5	4,7	5,0	5,0	5,6	5,6	5,5	5,3
diefstal met geweld	1,4	1,5	1,5	1,5	1,3	1,2	1,1	1,1	1,2	1,1	1,0	1,0	1,3
afpersing	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vermogensmisdrijven	67,4	66,8	66,2	64,3	61,8	59,2	57,7	56,3	57,9	54,9	55,0	55,8	57,1
valsheidsmisdrijven	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,8
eenvoudige diefstal	27,5	26,7	26,4	26,8	25,3	25,1	24,1	24,9	26,3	25,7	25,7	27,0	28,7
gekwalificeerde diefstal	37,7	37,6	37,3	34,7	33,6	31,3	30,5	28,0	28,4	25,5	25,5	25,0	24,1
verduistering	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8
bedrog	1,0	1,0	1,0	1,2	1,3	1,4	1,7	2,0	1,6	2,1	2,1	2,1	2,3
heling en schuldheling	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	14,3	14,0	14,1	14,1	15,4	16,8	17,7	18,4	17,6	19,2	19,2	18,8	17,4
tegen de openbare orde	0,4	0,4	0,7	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1	1,4	1,6	1,6	1,5	1,8
discriminatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven***	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
tegen het openbaar gezag	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
schennis der eerbaarheid	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
vernieling	12,8	12,5	12,3	11,9	13,0	14,6	15,3	16,0	14,8	16,2	16,2	15,9	14,2
vernieling van/aan auto	6,0	6,0	5,6	5,6	6,1	6,9	7,2	7,3	6,6	7,0	7,0	7,0	6,4
vernieling in/aan openbaar vervoer	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3
vernieling in/aan openbaar gebouw	0,9	0,9	0,8	0,8	1,0	1,1	1,2	0,9	1,1	0,9	0,9	1,0	1,1
vernieling overig	5,6	5,3	5,6	5,3	5,7	6,2	6,6	7,4	6,7	7,9	8,0	7,4	6,4
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	0,5	0,5	0,6	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1
Wegenverkeerswet	9,9	10,0	10,2	11,2	11,7	12,2	12,6	13,0	11,2	12,2	12,1	12,0	11,8
rijden onder invloed	3,3	3,5	3,7	4,2	4,5	4,7	5,0	5,1	4,2	4,6	4,6	4,6	4,3
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	6,3	6,3	6,2	6,7	6,9	7,1	7,2	7,4	6,7	7,3	7,2	7,1	7,0
overige misdrijven Wegenverkeerswet	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Wet op de economische delicten	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,1
milieuhygiënische wetten****	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	.	.	.	.	.

Tabel 4.9 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2008	2009
	(%)												
overige misdrijven****	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	.	.	.	.	.
Opiumwet	0,6	0,8	0,9	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5
harddrugs	0,3	0,4	0,6	0,7	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7
softdrugs	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8
Wet wapens en munitie	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Wetboek Militair Strafrecht	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige wetten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2

* Reeks 2000-2007 op basis van oude waarneming via regiokorpsen, KLPD en Kmar en reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming via GIDS, KLPD en Kmar (zie bijlage 3).

** Betreft (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Bij de reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming is het onderscheid in economische delicten niet gemaakt.

Bron: CBS

Tabel 4.10 Geregistreerde diefstallen naar type diefstal*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)												
Diefstal van fiets	147.125	147.869	143.102	145.874	139.769	135.731	120.665	111.276	139.065	114.349	113.778	127.683	125.627
Diefstal van bromfiets	18.142	17.345	16.991	16.370	15.259	15.227	13.301	11.177	16.048	11.817	11.732	13.740	15.529
Diefstal van motor/scooter	2.893	2.838	3.022	3.166	2.700	2.736	1.917	2.031	2.802	2.090	2.105	2.492	2.813
Diefstal van personenauto	38.761	35.296	34.776	26.990	23.819	19.431	17.231	14.665	20.524	15.831	15.605	15.248	14.590
Diefstal van ander motorvoertuig	4.980	4.934	4.630	4.115	4.133	3.761	3.519	3.552	3.515	3.323	3.349	3.602	3.395
Diefstal uit/vanaf voertuig	226.566	245.729	251.668	221.806	207.804	179.601	169.436	159.327	180.401	158.263	159.945	146.805	145.236
Diefstal van vaartuig	1.204	1.202	1.353	1.488	1.540	1.357	1.108	1.093	1.398	1.123	1.142	1.275	1.169
Diefstal uit/vanaf vaartuig	2.351	2.504	2.792	2.896	2.752	2.615	2.328	2.157	2.638	2.307	2.277	2.409	2.079
Zakkenrollerij	46.054	49.003	50.539	46.387	34.536	30.547	26.140	31.094	30.484	29.817	30.924	32.693	34.319
Beroving op straat	15.754	16.971	15.976	15.701	13.663	11.809	10.502	9.695	12.269	10.214	9.959	8.785	7.999
Gewapende overval	2.321	2.350	2.442	2.384	2.349	2.104	1.791	2.109	2.266	2.176	2.170	2.535	2.969
Diefstal uit woonhuis	91.420	90.284	101.920	103.577	95.952	92.890	91.235	85.902	93.308	87.291	87.356	89.157	92.256
Diefstal uit school	8.039	10.319	11.278	11.329	11.027	10.811	10.020	8.633	11.275	9.002	9.005	7.296	6.141
Diefstal uit bedrijf	79.592	74.939	72.518	64.565	57.718	49.815	49.569	43.396	51.837	45.221	44.918	42.680	33.845
Diefstal uit sportcomplex	6.137	6.704	6.853	6.630	6.826	7.011	6.848	6.534	7.184	6.536	6.607	6.124	5.781
Winkeldiefstal	41.200	43.862	45.865	43.306	38.002	34.195	32.538	32.791	41.253	37.759	37.809	38.982	44.901
Diefstal van/uit automaat	793	673	875	1.190	1.458	845	738	635	924	751	748	634	559
Diefstal op kampeerterrein	2.252	2.212	2.138	2.084	1.797	1.456	1.259	1.076	1.499	1.047	1.105	926	296
Diefstal op/van(af) militair terrein	363	916	1.090	1.118	991	972	959	886	972	959	886	860	632

* Reeks 2000-2007 op basis van oude waarneming via regiokorpsen, KLPD en Kmar en reeks 2005-2009 op basis van nieuwe waarneming via GIDS, KLPD en Kmar (zie bijlage 3).

Bron: CBS

Tabel 4.11 Gehoorde verdachten naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)							
Totaal	282.215	294.424	319.310	345.985	360.853	349.620	358.349	353.971
Wetboek van Strafrecht	207.035	210.232	229.872	244.494	255.967	244.177	249.697	245.946
Geweldsmisdrijven	53.899	56.811	61.481	66.655	75.255	78.275	80.529	83.362
verkrachting	1.035	1.054	1.041	1.054	1.184	1.165	976	904
feitelijke aanranding der eerbaarheid	1.431	1.307	1.329	1.478	1.418	1.411	1.364	1.214
overige seksuele misdrijven	1.594	1.444	1.259	1.308	1.377	1.326	1.348	1.101
bedreiging	10.238	11.587	13.756	15.946	19.491	19.547	19.669	20.260
misdrijven tegen het leven*	2.023	1.937	1.810	1.454	1.927	1.607	1.239	1.279
mishandeling	29.883	32.522	34.051	36.959	41.260	45.510	48.748	51.668
diefstal met geweld	7.187	6.491	7.794	7.952	7.982	7.107	6.640	6.462
afpersing	508	469	441	504	616	602	545	474
Vermogensmisdrijven	111.652	109.588	116.386	119.999	116.783	103.518	102.364	95.655
valsheidsmisdrijven	3.417	4.763	5.176	5.083	4.625	1.883	1.968	1.732
eenvoudige diefstal	50.537	49.425	51.790	53.941	51.969	47.344	47.424	46.268
gekwalficeerde diefstal	46.739	43.503	47.488	45.724	45.855	39.729	37.196	31.743
verduistering	3.248	3.317	3.711	4.027	3.831	3.830	3.854	4.013
bedrog	4.875	5.098	4.709	7.102	5.860	5.674	6.187	6.449
heling en schuldheling	2.836	3.482	3.512	4.122	4.643	5.058	5.735	5.450
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	36.067	37.867	44.912	49.115	54.472	53.227	57.273	57.315
tegen de openbare orde	5.951	7.434	12.972	16.158	18.766	16.754	18.473	18.512
discriminatie	177	248	269	227	320	313	254	257
gemeengevaarlijke misdrijven**	2.389	2.554	2.583	2.986	2.979	3.097	3.191	3.067
tegen het openbaar gezag	3.637	3.626	3.979	4.890	5.833	5.327	5.258	5.124
schennis der eerbaarheid	997	918	953	1.000	1.058	911	967	799
vernieling	22.916	23.087	24.156	23.854	25.516	26.825	29.130	29.556
w.o.								
vernieling van/aan auto	7.108	7.572	7.437	7.473	8.812	8.303	9.466	8.891
vernieling in/aan openbaar vervoer	333	418	452	430	496	570	731	722
vernieling in/aan openbaar gebouw	1.782	1.751	1.630	1.703	1.710	1.802	1.945	1.878
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	5.417	5.966	7.093	8.725	9.457	9.157	9.531	9.614
Wegenverkeerswet	56.873	63.287	63.779	69.941	71.874	72.864	75.667	76.409
rijden onder invloed	44.432	50.755	52.544	57.897	58.682	59.260	61.546	61.790
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	8.942	8.777	8.470	8.877	9.857	9.956	10.344	10.584
overige misdrijven Wegenverkeerswet	3.499	3.755	2.765	3.167	3.335	3.648	3.777	4.035

Tabel 4.12 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)							
bedrog	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5
heling en schuldheiling	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	2,8	2,9	3,4	3,7	4,1	4,0	4,3	4,3
tegen de openbare orde	0,5	0,6	1,0	1,2	1,4	1,3	1,4	1,4
discriminatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
tegen het openbaar gezag	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
schennis der eerbaarheid	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
vernieling	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2
w.o.								
vernieling van/aan auto	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7	0,7
vernieling in/aan openbaar vervoer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
vernieling in/aan openbaar gebouw	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	0,4	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Wegenverkeerswet	4,4	4,8	4,8	5,3	5,4	5,5	5,7	5,7
rijden onder invloed	3,4	3,9	4,0	4,4	4,4	4,4	4,6	4,6
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	0,7	0,7	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8
overige misdrijven Wegenverkeerswet	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Wet op de economische delicten	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
milieuhygiënische wetten	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
overige misdrijven	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Opiumwet	0,9	1,0	1,3	1,6	1,7	1,6	1,7	1,6
harddrugs	0,5	0,6	0,8	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9
softdrugs	0,4	0,4	0,5	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8
Wet wapens en munitie	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Wetboek Militair Strafrecht	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige wetten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

* Betreft bedreiging, (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.13 Gehoorde verdachten naar delictgroep, procentueel

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(%)							
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
Wetboek van Strafrecht	73,4	71,4	72,0	70,7	70,9	69,8	69,7	69,5
Geweldsmisdrijven	19,1	19,3	19,3	19,3	20,9	22,4	22,5	23,6
verkrachting	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
feitelijke aanranding der eerbaarheid	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
overige seksuele misdrijven	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
bedreiging	3,6	3,9	4,3	4,6	5,4	5,6	5,5	5,7
misdrijven tegen het leven*	0,7	0,7	0,6	0,4	0,5	0,5	0,3	0,4
mishandeling	10,6	11,0	10,7	10,7	11,4	13,0	13,6	14,6
diefstal met geweld	2,5	2,2	2,4	2,3	2,2	2,0	1,9	1,8
afpersing	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1
Vermogensmisdrijven	39,6	37,2	36,4	34,7	32,4	29,6	28,6	27,0
valsheidsmisdrijven	1,2	1,6	1,6	1,5	1,3	0,5	0,5	0,5
eenvoudige diefstal	17,9	16,8	16,2	15,6	14,4	13,5	13,2	13,1
gekwalficeerde diefstal	16,6	14,8	14,9	13,2	12,7	11,4	10,4	9,0
verduistering	1,2	1,1	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1
bedrog	1,7	1,7	1,5	2,1	1,6	1,6	1,7	1,8
heling en schuldheling	1,0	1,2	1,1	1,2	1,3	1,4	1,6	1,5
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	12,8	12,9	14,1	14,2	15,1	15,2	16,0	16,2
tegen de openbare orde	2,1	2,5	4,1	4,7	5,2	4,8	5,2	5,2
discriminatie	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven**	0,8	0,9	0,8	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9
tegen het openbaar gezag	1,3	1,2	1,2	1,4	1,6	1,5	1,5	1,4
schennis der eerbaarheid	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
vernieling	8,1	7,8	7,6	6,9	7,1	7,7	8,1	8,3
w.o.								
vernieling van/aan auto	2,5	2,6	2,3	2,2	2,4	2,4	2,6	2,5
vernieling in/aan openbaar vervoer	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
vernieling in/aan openbaar gebouw	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	1,9	2,0	2,2	2,5	2,6	2,6	2,7	2,7
Wegenverkeerswet	20,2	21,5	20,0	20,2	19,9	20,8	21,1	21,6
rijden onder invloed	15,7	17,2	16,5	16,7	16,3	16,9	17,2	17,5
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	3,2	3,0	2,7	2,6	2,7	2,8	2,9	3,0
overige misdrijven Wegenverkeerswet	1,2	1,3	0,9	0,9	0,9	1,0	1,1	1,1

Tabel 4.13 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(%)							
Wet op de economische delicten	1,0	1,0	1,0	1,1	1,2	1,2	1,0	0,9
milieuhygiënische wetten	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7
overige misdrijven	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
Opiumwet	4,1	4,6	5,3	6,0	6,1	6,2	6,4	6,2
harddrugs	2,4	2,7	3,4	3,6	3,3	3,2	3,4	3,3
softdrugs	1,7	2,0	1,9	2,4	2,8	3,0	3,0	2,9
Wet wapens en munitie	1,3	1,4	1,5	1,8	1,8	1,8	1,7	1,8
Wetboek Militair Strafrecht	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige wetten	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

* Betreft (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.14 Aangehouden verdachten naar leeftijdscategorie en geslacht, per 1.000 inwoners van de betreffende leeftijdscategorie

Leeftijd	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007*									
	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen	Totaal	Mannen								
12-14 jaar	7,3	8,2	8,5	9,3	11,1	12,7	13,1	13,7	11,7	12,5	13,0	14,4	17,2	19,4	19,7	20,5	2,8	3,6	3,7	3,9	4,6	5,7	6,2	6,5
15-17 jaar	23,4	25,4	27,4	30,2	33,5	36,5	37,7	39,4	39,1	41,6	44,6	49,2	54,5	58,6	60,6	62,1	6,8	8,5	9,2	10,3	11,4	13,4	13,8	15,6
18-24 jaar	24,2	26,0	29,1	32,3	35,5	37,0	38,5	39,2	42,4	45,1	50,3	55,3	60,7	62,9	65,1	66,0	5,5	6,3	7,3	8,5	9,5	10,4	11,1	11,7
25-34 jaar	15,2	16,0	17,4	19,2	20,5	21,3	21,7	21,7	25,9	27,2	29,6	32,6	34,8	35,8	36,3	36,2	4,2	4,5	5,0	5,6	6,1	6,7	7,0	7,2
35-44 jaar	10,7	11,8	12,9	14,5	15,7	16,2	16,5	16,3	17,6	19,3	21,0	23,7	25,5	26,3	26,6	26,2	3,6	4,0	4,4	5,0	5,6	5,8	6,1	6,2
45-54 jaar	6,7	7,2	8,1	9,4	10,1	10,8	11,0	11,1	10,9	11,8	13,2	15,2	16,4	17,5	17,7	17,7	2,4	2,5	3,0	3,4	3,6	3,9	4,3	4,4
55-64 jaar	3,9	4,3	4,8	5,6	5,8	6,1	6,2	6,1	6,4	7,1	7,8	9,1	9,6	10,0	10,1	9,8	1,5	1,5	1,7	2,0	2,0	2,2	2,2	2,3
65-74 jaar	1,7	1,8	2,1	2,5	2,5	2,9	3,0	3,1	2,8	3,2	3,6	4,3	4,4	5,0	5,2	5,2	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,2
75-79 jaar	0,8	0,9	1,1	1,3	1,3	1,4	1,5	1,7	1,6	1,6	2,0	2,4	2,5	2,7	2,7	3,2	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6

* Voorlopige cijfers.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.15 Aangehouden verdachten naar herkomstgroepering, minder- en meerderjarigheid en geslacht

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(abs.)**							
Totaal	138.450	149.560	164.710	184.030	199.240	209.060	213.940	216.200
man	118.120	126.860	139.250	155.220	167.500	174.440	177.350	177.910
strafrechtelijk minderjarig	14.540	15.840	17.240	19.270	21.780	23.800	24.720	25.630
strafrechtelijk meerderjarig	103.580	111.020	122.010	135.950	145.720	150.640	152.630	152.280
vrouw	20.320	22.710	25.460	28.810	31.750	34.620	36.590	38.290
strafrechtelijk minderjarig	2.630	3.400	3.700	4.100	4.670	5.580	5.910	6.540
strafrechtelijk meerderjarig	17.690	19.310	21.760	24.710	27.080	29.040	30.680	31.750
Autochtoon	86.790	93.590	102.900	114.940	124.720	132.150	134.990	136.660
man	74.360	79.860	87.440	97.170	104.850	110.510	112.050	112.640
strafrechtelijk minderjarig	7.770	8.560	9.630	10.830	12.080	13.190	14.020	14.740
strafrechtelijk meerderjarig	66.580	71.300	77.800	86.340	92.770	97.310	98.030	97.910
vrouw	12.430	13.730	15.470	17.770	19.870	21.640	22.940	24.020
strafrechtelijk minderjarig	1.370	1.800	2.020	2.300	2.770	3.280	3.510	3.870
strafrechtelijk meerderjarig	11.060	11.930	13.450	15.470	17.090	18.370	19.420	20.150
Allochtoon	51.660	55.970	61.810	69.090	74.530	76.910	78.960	79.540
man	43.770	47.000	51.820	58.050	62.650	63.930	65.300	65.270
strafrechtelijk minderjarig	6.770	7.280	7.610	8.440	9.700	10.600	10.700	10.900
strafrechtelijk meerderjarig	37.000	39.710	44.210	49.610	52.950	53.330	54.600	54.380
vrouw	7.890	8.980	9.990	11.040	11.880	12.980	13.660	14.260
strafrechtelijk minderjarig	1.260	1.600	1.680	1.800	1.900	2.300	2.400	2.670
strafrechtelijk meerderjarig	6.630	7.380	8.310	9.240	9.980	10.680	11.260	11.600
Marokko	9.110	9.750	10.510	12.120	13.130	13.740	14.030	14.380
man	8.180	8.620	9.330	10.680	11.600	12.080	12.240	12.460
strafrechtelijk minderjarig	1.880	1.920	1.950	2.240	2.600	2.890	2.840	2.870
strafrechtelijk meerderjarig	6.300	6.700	7.380	8.440	9.000	9.190	9.400	9.590
vrouw	930	1.130	1.180	1.440	1.530	1.660	1.790	1.920
strafrechtelijk minderjarig	270	370	330	380	400	470	490	540
strafrechtelijk meerderjarig	660	750	850	1.060	1.130	1.190	1.300	1.380
Nederlandse Antillen of Aruba	5.220	5.850	6.780	7.080	7.480	7.390	7.160	7.320
man	4.170	4.480	5.290	5.580	5.870	5.850	5.580	5.750
strafrechtelijk minderjarig	550	650	730	750	840	950	920	940
strafrechtelijk meerderjarig	3.620	3.830	4.560	4.830	5.030	4.900	4.660	4.810
vrouw	1.060	1.370	1.490	1.510	1.610	1.540	1.590	1.560
strafrechtelijk minderjarig	130	200	220	210	200	300	280	290
strafrechtelijk meerderjarig	920	1.170	1.270	1.300	1.410	1.250	1.310	1.270

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(%)								(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)***							
	100	100	100	100	100	100	100	100	10,6	11,4	12,5	13,9	14,9	15,6	16,0	16,1
	85,3	84,8	84,5	84,3	84,1	83,4	82,9	82,3	18,1	19,3	21,1	23,4	25,2	26,2	26,5	26,5
	10,5	10,6	10,5	10,5	10,9	11,4	11,6	11,9	25,1	26,8	28,7	31,6	35,5	38,8	40,2	41,6
	74,8	74,2	74,1	73,9	73,1	72,1	71,3	70,4	17,4	18,6	20,3	22,6	24,1	24,9	25,2	25,0
	14,7	15,2	15,5	15,7	15,9	16,6	17,1	17,7	3,1	3,5	3,8	4,3	4,8	5,2	5,5	5,7
	1,9	2,3	2,2	2,2	2,3	2,7	2,8	3,0	4,8	6,0	6,5	7,0	8,0	9,5	10,0	11,1
	12,8	12,9	13,2	13,4	13,6	13,9	14,3	14,7	3,0	3,2	3,6	4,1	4,4	4,8	5,0	5,2
	62,7	62,6	62,5	62,5	62,6	63,2	63,1	63,2	8,1	8,7	9,5	10,7	11,5	12,2	12,5	12,6
	53,7	53,4	53,1	52,8	52,6	52,9	52,4	52,1	13,8	14,9	16,2	18,0	19,4	20,4	20,7	20,8
	5,6	5,7	5,8	5,9	6,1	6,3	6,6	6,8	17,1	18,6	20,6	22,8	25,3	27,6	29,2	30,7
	48,1	47,7	47,2	46,9	46,6	46,5	45,8	45,3	13,5	14,5	15,8	17,6	18,8	19,8	19,9	19,8
	9,0	9,2	9,4	9,7	10,0	10,4	10,7	11,1	2,3	2,5	2,9	3,3	3,7	4,0	4,2	4,4
	1,0	1,2	1,2	1,2	1,4	1,6	1,6	1,8	3,1	4,1	4,5	5,0	6,1	7,2	7,6	8,4
	8,0	8,0	8,2	8,4	8,6	8,8	9,1	9,3	2,2	2,4	2,7	3,1	3,5	3,7	3,9	4,1
	37,3	37,4	37,5	37,5	37,4	36,8	36,9	36,8	22,5	23,6	25,3	27,7	29,5	30,1	30,6	30,3
	31,6	31,4	31,5	31,5	31,4	30,6	30,5	30,2	38,2	39,5	42,4	46,6	49,9	50,5	51,3	50,5
	4,9	4,9	4,6	4,6	4,9	5,1	5,0	5,0	54,2	56,2	57,1	62,3	71,5	78,1	79,1	80,7
	26,7	26,6	26,8	27,0	26,6	25,5	25,5	25,2	36,2	37,5	40,6	44,7	47,3	47,2	48,0	47,0
	5,7	6,0	6,1	6,0	6,0	6,2	6,4	6,6	6,9	7,6	8,2	8,8	9,3	10,0	10,4	10,7
	0,9	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,2	10,8	13,2	13,5	14,2	14,8	17,9	18,6	20,7
	4,8	4,9	5,0	5,0	5,0	5,1	5,3	5,4	6,4	6,9	7,6	8,2	8,7	9,2	9,5	9,7
	6,6	6,5	6,4	6,6	6,6	6,6	6,6	6,7	46,9	47,9	49,4	54,8	57,3	58,4	58,3	58,7
	5,9	5,8	5,7	5,8	5,8	5,8	5,7	5,8	77,6	78,7	81,9	90,8	95,8	97,7	97,2	97,3
	1,4	1,3	1,2	1,2	1,3	1,4	1,3	1,3	113,6	113,1	110,4	122,6	139,1	151,8	147,9	149,2
	4,5	4,5	4,5	4,6	4,5	4,4	4,4	4,4	70,9	72,4	76,7	85,0	87,9	87,9	88,0	88,2
	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	10,5	12,0	12,0	13,9	14,1	14,8	15,6	16,4
	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	16,8	22,6	19,7	22,1	22,2	25,8	26,6	29,5
	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	9,1	9,7	10,4	12,2	12,5	12,7	13,5	14,0
	3,8	3,9	4,1	3,8	3,8	3,5	3,3	3,4	59,1	61,3	67,8	69,3	72,7	72,1	69,2	69,1
	3,0	3,0	3,2	3,0	2,9	2,8	2,6	2,7	96,3	95,9	108,1	111,5	116,2	115,9	109,4	110,1
	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	84,0	93,6	101,4	101,8	113,0	130,2	125,0	127,1
	2,6	2,6	2,8	2,6	2,5	2,3	2,2	2,2	98,4	96,3	109,2	113,1	116,8	113,5	106,8	107,3
	0,8	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	23,4	28,1	29,2	28,9	30,7	29,6	30,2	29,1
	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	21,0	30,3	31,4	29,8	28,7	42,6	39,4	41,1
	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	23,8	27,8	28,8	28,7	31,0	27,6	28,8	27,3

Tabel 4.15 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	
	(abs.)**								
Suriname	9.230	9.770	10.440	11.760	12.960	13.200	13.600	13.490	
man	7.600	8.010	8.550	9.630	10.580	10.640	10.850	10.680	
strafrechtelijk minderjarig	1.140	1.260	1.190	1.230	1.410	1.430	1.480	1.520	
strafrechtelijk meerderjarig	6.470	6.750	7.360	8.400	9.180	9.210	9.360	9.160	
vrouw	1.630	1.760	1.890	2.130	2.380	2.560	2.750	2.810	
strafrechtelijk minderjarig	270	350	360	360	360	380	440	510	
strafrechtelijk meerderjarig	1.370	1.410	1.530	1.770	2.010	2.180	2.320	2.300	
Turkije	6.030	6.760	7.460	8.690	9.500	10.220	10.750	10.580	
man	5.580	6.180	6.830	8.000	8.730	9.240	9.650	9.450	
strafrechtelijk minderjarig	870	970	980	1.190	1.500	1.680	1.710	1.700	
strafrechtelijk meerderjarig	4.710	5.210	5.850	6.810	7.220	7.560	7.930	7.750	
vrouw	460	570	630	690	780	980	1.110	1.140	
strafrechtelijk minderjarig	70	110	120	130	150	240	280	300	
strafrechtelijk meerderjarig	380	460	510	560	630	740	820	840	

* Voorlopige cijfers.

** Afgerond op tientallen.

*** Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.16 Aangehouden allochtone verdachten naar generatie en herkomstgroepering

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001
	(abs.)**								(%)	
Totaal allochtonen	51.660	55.970	61.810	69.090	74.530	76.910	78.960	79.540	100	100
westers allochtoon	13.800	14.520	15.800	17.370	18.270	18.790	19.440	19.560	26,7	25,9
niet-westers allochtoon	37.850	41.450	46.000	51.720	56.260	58.120	59.520	59.980	73,3	74,1
w.o.										
Marokko	9.110	9.750	10.510	12.120	13.130	13.740	14.030	14.380	17,6	17,4
Nederlandse Antillen en Aruba	5.220	5.850	6.780	7.080	7.480	7.390	7.160	7.320	10,1	10,5
Suriname	9.230	9.770	10.440	11.760	12.960	13.200	13.600	13.490	17,9	17,5
Turkije	6.030	6.760	7.460	8.690	9.500	10.220	10.750	10.580	11,7	12,1
1e generatie allochtoon	33.250	35.870	39.260	43.170	45.090	45.020	44.930	43.620	64,4	64,1
westers allochtoon	5.630	6.030	6.570	7.180	7.320	7.460	7.730	7.900	10,9	10,8
niet-westers allochtoon	27.630	29.840	32.690	36.000	37.770	37.560	37.200	35.710	53,5	53,3
w.o.										
Marokko	5.690	5.890	6.170	6.830	7.050	6.870	6.740	6.400	11,0	10,5
Nederlandse Antillen en Aruba	4.580	5.100	5.870	6.060	6.220	5.950	5.640	5.580	8,9	9,1
Suriname	6.330	6.470	6.690	7.400	7.990	7.960	7.820	7.220	12,3	11,6
Turkije	3.770	4.180	4.500	5.280	5.330	5.500	5.620	5.240	7,3	7,5

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(%)								(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)***							
	6,7	6,5	6,3	6,4	6,5	6,3	6,4	6,2	37,6	38,8	40,5	44,7	48,3	48,5	49,4	48,4
	5,5	5,4	5,2	5,2	5,3	5,1	5,1	4,9	65,2	67,0	70,0	77,4	83,6	82,9	83,7	81,5
	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	65,6	71,6	67,1	69,8	80,9	83,4	89,0	92,9
	4,7	4,5	4,5	4,6	4,6	4,4	4,4	4,2	65,1	66,2	70,5	78,6	84,0	82,8	82,9	79,8
	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	12,6	13,3	13,9	15,3	16,8	17,8	18,9	19,0
	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	15,6	20,5	21,0	21,2	21,5	22,8	26,9	32,3
	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	12,2	12,2	12,9	14,5	16,1	17,2	17,9	17,4
	4,4	4,5	4,5	4,7	4,8	4,9	5,0	4,9	26,0	27,8	29,4	32,9	34,8	36,5	37,6	36,4
	4,0	4,1	4,1	4,3	4,4	4,4	4,5	4,4	45,8	48,6	51,5	57,9	61,3	63,5	65,1	62,7
	0,6	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	50,0	52,7	50,0	57,8	69,9	76,2	76,9	76,4
	3,4	3,5	3,6	3,7	3,6	3,6	3,7	3,6	45,1	47,9	51,7	57,9	59,8	61,3	63,0	60,3
	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	4,1	5,0	5,2	5,4	5,9	7,3	8,0	8,1
	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	4,4	6,7	6,5	6,6	7,5	11,7	13,7	14,4
	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	4,1	4,7	5,0	5,2	5,6	6,5	7,0	7,0

	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)***													
	100	100	100	100	100	100	22,5	23,6	25,3	27,7	29,5	30,1	30,6	30,3
	25,6	25,1	24,5	24,4	24,6	24,6	11,6	12,0	12,9	14,1	14,9	15,2	15,7	15,7
	74,4	74,9	75,5	75,6	75,4	75,4	34,5	35,6	37,6	40,8	43,3	43,9	44,2	43,7
	17,0	17,5	17,6	17,9	17,8	18,1	46,9	47,9	49,4	54,8	57,3	58,4	58,3	58,7
	11,0	10,3	10,0	9,6	9,1	9,2	59,1	61,3	67,8	69,3	72,7	72,1	69,2	69,1
	16,9	17,0	17,4	17,2	17,2	17,0	37,6	38,8	40,5	44,7	48,3	48,5	49,4	48,4
	12,1	12,6	12,7	13,3	13,6	13,3	26,0	27,8	29,4	32,9	34,8	36,5	37,6	36,4
	63,5	62,5	60,5	58,5	56,9	54,8	24,2	25,1	26,6	28,7	29,8	29,7	29,6	28,4
	10,6	10,4	9,8	9,7	9,8	9,9	11,2	11,6	12,4	13,5	13,8	14,0	14,4	14,4
	52,9	52,1	50,7	48,8	47,1	44,9	31,8	32,7	34,5	37,0	38,5	38,2	37,9	36,2
	10,0	9,9	9,5	8,9	8,5	8,0	37,7	38,0	38,8	42,1	42,8	41,5	40,7	38,8
	9,5	8,8	8,3	7,7	7,1	7,0	66,8	68,8	76,2	77,8	80,8	79,1	75,4	73,9
	10,8	10,7	10,7	10,4	9,9	9,1	35,3	35,7	36,7	40,4	43,5	43,5	42,9	39,8
	7,3	7,6	7,1	7,2	7,1	6,6	21,4	23,1	24,3	27,8	27,8	28,6	29,2	27,4

Tabel 4.16 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001
	(abs.)**								(%)	
2e generatie allochtoon	18.400	20.100	22.550	25.920	29.440	31.890	34.030	35.920	35,6	35,9
westers allochtoon	8.180	8.490	9.240	10.200	10.950	11.330	11.710	11.660	15,8	15,2
niet-westers allochtoon	10.230	11.610	13.310	15.720	18.490	20.560	22.320	24.260	19,8	20,7
w.o.										
Marokko	3.410	3.860	4.340	5.290	6.080	6.860	7.290	7.980	6,6	6,9
Nederlandse Antillen en Aruba	650	750	910	1.030	1.260	1.440	1.530	1.730	1,2	1,3
Suriname	2.910	3.300	3.760	4.360	4.970	5.240	5.790	6.270	5,6	5,9
Turkije	2.260	2.580	2.960	3.410	4.180	4.720	5.130	5.340	4,4	4,6
2e generatie allochtoon, één ouder in buitenland geboren	8.270	8.680	9.740	10.790	11.900	12.620	13.280	13.720	16,0	15,5
westers allochtoon	6.440	6.620	7.330	8.040	8.660	8.950	9.320	9.290	12,5	11,8
niet-westers allochtoon	1.840	2.060	2.410	2.750	3.240	3.670	3.950	4.430	3,6	3,7
w.o.										
Marokko	200	210	250	280	340	390	400	480	0,4	0,4
Nederlandse Antillen en Aruba	350	370	440	470	550	640	610	710	0,7	0,7
Suriname	640	750	880	960	1.090	1.190	1.320	1.430	1,2	1,3
Turkije	160	180	200	230	320	360	420	450	0,3	0,3
2e generatie allochtoon, beide ouders in buitenland geboren	10.130	11.420	12.800	15.130	17.540	19.270	20.750	22.200	19,6	20,4
westers allochtoon	1.740	1.870	1.900	2.160	2.290	2.380	2.380	2.370	3,4	3,3
niet-westers allochtoon	8.390	9.550	10.900	12.970	15.250	16.890	18.370	19.830	16,2	17,1
w.o.										
Marokko	3.210	3.650	4.090	5.010	5.740	6.470	6.880	7.510	6,2	6,5
Nederlandse Antillen en Aruba	300	390	470	560	710	800	920	1.020	0,6	0,7
Suriname	2.270	2.550	2.870	3.400	3.890	4.060	4.470	4.850	4,4	4,6
Turkije	2.100	2.410	2.760	3.180	3.860	4.360	4.710	4.890	4,1	4,3

* Voorlopige cijfers.

** Afgerond op tientallen.

*** Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)***													
	36,5	37,5	39,5	41,5	43,1	45,2	20,0	21,3	23,3	26,1	28,9	30,6	32,0	33,0
	14,9	14,8	14,7	14,7	14,8	14,7	11,8	12,2	13,3	14,6	15,7	16,2	16,7	16,6
	21,5	22,8	24,8	26,7	28,3	30,5	44,6	46,3	48,8	53,1	58,0	60,2	61,3	62,8
	7,0	7,7	8,2	8,9	9,2	10,0	79,2	80,0	81,1	89,8	94,4	98,5	97,1	99,6
	1,5	1,5	1,7	1,9	1,9	2,2	32,6	35,4	39,6	42,1	48,6	52,9	53,1	57,1
	6,1	6,3	6,7	6,8	7,3	7,9	43,7	46,5	49,6	54,3	58,7	58,8	62,0	64,4
	4,8	4,9	5,6	6,1	6,5	6,7	40,4	41,7	43,4	45,6	51,4	54,0	54,9	53,7
	15,8	15,6	16,0	16,4	16,8	17,3	12,8	13,3	14,7	16,2	17,7	18,6	19,4	19,8
	11,9	11,6	11,6	11,6	11,8	11,7	11,0	11,3	12,5	13,7	14,7	15,2	15,8	15,7
	3,9	4,0	4,3	4,8	5,0	5,6	28,5	29,8	32,6	34,8	38,3	40,7	41,2	43,3
	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6	51,8	51,0	55,0	58,2	65,5	68,8	65,1	70,5
	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	0,9	25,6	25,8	29,0	29,9	33,1	37,4	33,9	37,9
	1,4	1,4	1,5	1,5	1,7	1,8	31,5	34,7	38,7	40,1	42,9	44,5	47,1	48,4
	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6	44,2	45,7	46,5	47,3	58,9	60,0	61,6	58,5
	20,7	21,9	23,5	25,0	26,3	27,9	37,1	39,3	41,5	46,3	50,9	53,3	54,8	56,2
	3,1	3,1	3,1	3,1	3,0	3,0	16,1	17,2	17,4	19,7	20,8	21,5	21,5	21,3
	17,6	18,8	20,5	22,0	23,3	24,9	50,9	52,6	54,8	59,8	65,1	67,2	68,5	69,8
	6,6	7,3	7,7	8,4	8,7	9,4	81,9	82,7	83,5	92,6	96,9	101,1	99,9	102,3
	0,8	0,8	1,0	1,0	1,2	1,3	47,9	54,7	59,7	64,0	75,5	79,2	84,9	88,4
	4,6	4,9	5,2	5,3	5,7	6,1	49,1	51,5	54,2	60,4	65,4	64,9	68,4	71,3
	4,5	4,6	5,2	5,7	6,0	6,2	40,1	41,4	43,2	45,5	50,9	53,5	54,3	53,3

Tabel 4.17 Aangehouden verdachten en processen-verbaal* naar soort misdrijf en grote gemeente in 2007**

	Aangehouden verdachten		Geweldsmisdrijven	Vermogensmisdrijven
	(abs.)*****	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)*****		
Nederland	216.200	16,1	74.810	69.920
Almere	3.270	22,3	1.060	1.270
Amersfoort	1.950	17,4	690	750
Amsterdam	14.610	23,2	5.360	5.950
Apeldoorn	2.020	16,0	740	800
Arnhem	2.610	21,9	1.030	1.140
Breda	2.400	17,1	820	910
Dordrecht	2.410	24,9	840	960
Ede	1.140	13,2	370	370
Eindhoven	2.770	15,8	950	1.200
Emmen	1.400	15,6	600	430
Enschede	2.390	18,5	880	820
Groningen	3.290	20,9	1.320	1.660
Haarlem	2.060	17,0	730	660
Haarlemmermeer	1.480	13,1	390	380
Leiden	2.060	20,9	820	780
Maastricht	1.550	15,4	560	580
Nijmegen	2.770	20,2	1.230	1.180
Rotterdam	15.750	32,8	5.740	5.800
's-Gravenhage	11.180	28,9	3.540	4.270
's-Hertogenbosch	2.260	20,0	890	780
Tilburg	3.650	21,6	1.510	1.590
Utrecht	4.790	19,6	1.490	2.470
Zaanstad	1.700	14,6	570	540
Zoetermeer	1.780	18,0	560	570
Zwolle	1.770	18,7	710	730
Overige gemeenten	123.170	13,4	41.430	33.330

* Met daarop minimaal één delict in het betreffende delicttype.

** Voorlopige cijfers.

*** Inclusief misdrijven tegen openbare orde en gezag.

**** Aangezien in één proces-verbaal meerdere delicttypen kunnen staan, tellen de aantallen onder de verschillende soorten misdrijf niet op tot een totaal aantal processen-verbaal.

***** Afgerond op tientallen.

***** Uit de betreffende gemeente.

Bron: HKS/SSB, CBS

Processen-verbaal						
	Vernielingen***	Verkeersmisdrijven	Opiumwet	Overige misdrijven	Totaal****	Totaal per verdachte
						(gemiddeld)
	53.380	61.760	15.880	21.750	271.960	1,26
	750	710	270	260	3.980	1,22
	500	470	130	190	2.470	1,27
	3.330	2.890	1.680	1.450	18.860	1,29
	480	520	120	220	2.630	1,30
	590	490	310	320	3.370	1,29
	480	560	280	160	2.990	1,24
	560	780	150	220	3.110	1,29
	280	330	50	140	1.390	1,22
	580	660	310	290	3.660	1,32
	320	290	70	130	1.720	1,23
	650	550	220	300	2.970	1,25
	980	530	270	250	4.630	1,41
	460	630	150	150	2.510	1,22
	330	550	80	80	1.700	1,15
	580	590	110	170	2.750	1,33
	400	310	150	160	1.930	1,24
	720	530	170	230	3.650	1,32
	3.950	5.270	1.100	1.580	22.070	1,40
	2.100	3.770	750	1.200	14.200	1,27
	620	530	170	240	2.860	1,27
	870	660	430	300	4.910	1,35
	1.260	1.000	280	450	6.350	1,33
	320	470	110	130	2.010	1,19
	370	570	100	180	2.150	1,21
	450	390	100	130	2.340	1,32
	31.470	37.740	8.340	12.820	150.740	1,22

Tabel 4.18 Door aangehouden verdachten gepleegde misdrijven* naar misdrijfcategorie, minder- en meerderjarigheid en geslacht

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007**	2000	2001
	(abs.)***								(%)	
Totaal	255.980	271.260	301.700	332.310	360.100	366.420	371.430	375.630	100	100
man	225.350	236.990	262.950	289.640	311.970	315.840	316.650	319.110	88,0	87,4
strafrechtelijk minderjarig	35.200	35.630	38.780	43.850	47.920	51.910	52.060	54.840	13,8	13,1
strafrechtelijk meerderjarig	190.150	201.360	224.170	245.790	264.060	263.940	264.600	264.280	74,3	74,2
vrouw	30.640	34.260	38.750	42.670	48.130	50.580	54.770	56.510	12,0	12,6
strafrechtelijk minderjarig	4.380	5.800	6.260	6.900	7.630	8.980	9.980	10.440	1,7	2,1
strafrechtelijk meerderjarig	26.260	28.470	32.490	35.770	40.500	41.600	44.800	46.070	10,3	10,5
Geweldsmisdrijven	48.140	54.920	62.720	71.640	82.050	87.620	90.390	93.900	18,8	20,2
man	43.870	49.600	56.490	64.400	73.300	77.830	79.560	82.260	17,1	18,3
strafrechtelijk minderjarig	7.620	8.560	8.930	9.660	11.270	12.250	11.980	13.110	3,0	3,2
strafrechtelijk meerderjarig	36.250	41.030	47.570	54.740	62.030	65.580	67.580	69.150	14,2	15,1
vrouw	4.270	5.330	6.230	7.250	8.760	9.800	10.830	11.640	1,7	2,0
strafrechtelijk minderjarig	1.140	1.610	1.760	1.780	2.120	2.410	2.610	2.710	0,4	0,6
strafrechtelijk meerderjarig	3.130	3.720	4.470	5.470	6.630	7.390	8.210	8.940	1,2	1,4
Vermogensmisdrijven	91.930	93.900	101.790	105.820	108.530	104.930	103.360	99.650	35,9	34,6
man	76.040	76.470	82.760	86.070	88.070	83.970	81.050	77.040	29,7	28,2
strafrechtelijk minderjarig	14.720	14.610	15.720	17.040	18.030	18.760	17.990	17.260	5,7	5,4
strafrechtelijk meerderjarig	61.330	61.860	67.050	69.030	70.040	65.210	63.060	59.780	24,0	22,8
vrouw	15.890	17.430	19.030	19.750	20.460	20.960	22.310	22.610	6,2	6,4
strafrechtelijk minderjarig	2.210	3.060	3.050	3.300	3.400	4.110	4.730	4.900	0,9	1,1
strafrechtelijk meerderjarig	13.680	14.370	15.980	16.450	17.070	16.850	17.580	17.710	5,3	5,3
Vernielingen	43.090	45.470	50.600	56.080	62.210	66.400	67.500	71.330	16,8	16,8
man	39.850	41.650	46.270	51.150	56.270	59.850	60.500	64.070	15,6	15,4
strafrechtelijk minderjarig	10.620	10.060	11.290	13.880	14.890	17.100	18.050	19.740	4,1	3,7
strafrechtelijk meerderjarig	29.230	31.590	34.980	37.270	41.370	42.750	42.450	44.340	11,4	11,6
vrouw	3.240	3.820	4.330	4.930	5.950	6.550	7.000	7.260	1,3	1,4
strafrechtelijk minderjarig	820	920	1.140	1.440	1.690	1.960	2.020	2.220	0,3	0,3
strafrechtelijk meerderjarig	2.420	2.900	3.200	3.490	4.260	4.590	4.980	5.040	0,9	1,1
Verkeersmisdrijven	47.740	50.280	54.550	60.040	61.700	61.670	63.920	65.800	18,6	18,5
man	43.340	45.560	49.020	53.720	54.360	54.430	55.790	57.010	16,9	16,8
strafrechtelijk minderjarig	780	930	980	1.010	990	930	1.130	1.390	0,3	0,3
strafrechtelijk meerderjarig	42.550	44.630	48.040	52.710	53.380	53.500	54.670	55.630	16,6	16,5
vrouw	4.400	4.720	5.530	6.320	7.340	7.240	8.130	8.790	1,7	1,7
strafrechtelijk minderjarig	60	60	80	90	70	100	140	160	0,0	0,0
strafrechtelijk meerderjarig	4.340	4.660	5.450	6.240	7.270	7.130	7.990	8.630	1,7	1,7

	2002	2003	2004	2005	2006	2007**	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007**
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)****													
	100	100	100	100	100	100	19,6	20,6	22,8	25,0	27,0	27,4	27,7	27,9
	87,2	87,2	86,6	86,2	85,3	85,0	34,6	36,1	39,8	43,7	46,9	47,4	47,4	47,6
	12,9	13,2	13,3	14,2	14,0	14,6	60,7	60,4	64,5	71,9	78,1	84,6	84,6	89,1
	74,3	74,0	73,3	72,0	71,2	70,4	32,0	33,7	37,3	40,8	43,7	43,6	43,6	43,4
	12,8	12,8	13,4	13,8	14,7	15,0	4,7	5,2	5,9	6,4	7,2	7,6	8,2	8,4
	2,1	2,1	2,1	2,5	2,7	2,8	7,9	10,3	10,9	11,8	13,0	15,3	17,0	17,8
	10,8	10,8	11,2	11,4	12,1	12,3	4,4	4,7	5,4	5,9	6,7	6,8	7,3	7,5
	20,8	21,6	22,8	23,9	24,3	25,0	3,7	4,2	4,7	5,4	6,2	6,6	6,7	7,0
	18,7	19,4	20,4	21,2	21,4	21,9	6,7	7,6	8,5	9,7	11,0	11,7	11,9	12,3
	3,0	2,9	3,1	3,3	3,2	3,5	13,1	14,5	14,9	15,8	18,4	19,9	19,5	21,3
	15,8	16,5	17,2	17,9	18,2	18,4	6,1	6,9	7,9	9,1	10,3	10,8	11,1	11,4
	2,1	2,2	2,4	2,7	2,9	3,1	0,7	0,8	0,9	1,1	1,3	1,5	1,6	1,7
	0,6	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7	2,1	2,9	3,1	3,0	3,6	4,1	4,4	4,6
	1,5	1,6	1,8	2,0	2,2	2,4	0,5	0,6	0,7	0,9	1,1	1,2	1,3	1,5
	33,7	31,8	30,1	28,6	27,8	26,5	7,0	7,1	7,7	8,0	8,1	7,9	7,7	7,4
	27,4	25,9	24,5	22,9	21,8	20,5	11,7	11,6	12,5	13,0	13,2	12,6	12,1	11,5
	5,2	5,1	5,0	5,1	4,8	4,6	25,4	24,8	26,2	27,9	29,4	30,6	29,2	28,0
	22,2	20,8	19,5	17,8	17,0	15,9	10,3	10,4	11,2	11,5	11,6	10,8	10,4	9,8
	6,3	5,9	5,7	5,7	6,0	6,0	2,4	2,6	2,9	3,0	3,1	3,1	3,3	3,4
	1,0	1,0	0,9	1,1	1,3	1,3	4,0	5,4	5,3	5,7	5,8	7,0	8,0	8,3
	5,3	4,9	4,7	4,6	4,7	4,7	2,3	2,4	2,6	2,7	2,8	2,8	2,9	2,9
	16,8	16,9	17,3	18,1	18,2	19,0	3,3	3,5	3,8	4,2	4,7	5,0	5,0	5,3
	15,3	15,4	15,6	16,3	16,3	17,1	6,1	6,3	7,0	7,7	8,5	9,0	9,1	9,6
	3,7	4,2	4,1	4,7	4,9	5,3	18,3	17,0	18,8	22,8	24,3	27,9	29,3	32,1
	11,6	11,2	11,5	11,7	11,4	11,8	4,9	5,3	5,8	6,2	6,8	7,1	7,0	7,3
	1,4	1,5	1,7	1,8	1,9	1,9	0,5	0,6	0,7	0,7	0,9	1,0	1,0	1,1
	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6	1,5	1,6	2,0	2,5	2,9	3,3	3,4	3,8
	1,1	1,1	1,2	1,3	1,3	1,3	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8
	18,1	18,1	17,1	16,8	17,2	17,5	3,7	3,8	4,1	4,5	4,6	4,6	4,8	4,9
	16,2	16,2	15,1	14,9	15,0	15,2	6,6	6,9	7,4	8,1	8,2	8,2	8,3	8,5
	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	1,4	1,6	1,6	1,7	1,6	1,5	1,8	2,3
	15,9	15,9	14,8	14,6	14,7	14,8	7,2	7,5	8,0	8,7	8,8	8,8	9,0	9,1
	1,8	1,9	2,0	2,0	2,2	2,3	0,7	0,7	0,8	1,0	1,1	1,1	1,2	1,3
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3
	1,8	1,9	2,0	1,9	2,2	2,3	0,7	0,8	0,9	1,0	1,2	1,2	1,3	1,4

Tabel 4.18 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007**	2000	2001
	(abs.)***								(%)	
Drugsmisdrijven	9.110	10.570	12.860	16.080	18.700	19.380	21.060	19.980	3,6	3,9
man	7.890	9.170	11.080	13.840	15.900	16.370	17.830	16.940	3,1	3,4
strafrechtelijk minderjarig	220	270	370	430	550	630	620	640	0,1	0,1
strafrechtelijk meerderjarig	7.670	8.900	10.710	13.410	15.350	15.740	17.200	16.300	3,0	3,3
vrouw	1.220	1.400	1.790	2.240	2.800	3.010	3.240	3.040	0,5	0,5
strafrechtelijk minderjarig	30	40	50	70	80	110	100	100	0,0	0,0
strafrechtelijk meerderjarig	1.190	1.360	1.730	2.170	2.720	2.910	3.140	2.940	0,5	0,5
Overige misdrijven	15.970	16.110	19.170	22.640	26.900	26.420	25.190	24.970	6,2	5,9
man	14.360	14.550	17.330	20.460	24.080	23.400	21.920	21.790	5,6	5,4
strafrechtelijk minderjarig	1.240	1.210	1.500	1.820	2.190	2.240	2.280	2.700	0,5	0,4
strafrechtelijk meerderjarig	13.120	13.340	15.830	18.640	21.880	21.160	19.640	19.090	5,1	4,9
vrouw	1.610	1.560	1.840	2.180	2.820	3.020	3.270	3.180	0,6	0,6
strafrechtelijk minderjarig	120	100	180	220	270	300	370	360	0,0	0,0
strafrechtelijk meerderjarig	1.500	1.470	1.670	1.960	2.550	2.720	2.900	2.820	0,6	0,5

* Hierbij is geen rekening gehouden met het feit dat een deel van de misdrijven door meerdere personen samen is gepleegd. Dergelijke misdrijven zijn meerdere keren geteld.

** Voorlopige cijfers.

*** Afgerond op tientallen.

**** Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

	2002	2003	2004	2005	2006	2007**	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007**
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)****													
	4,3	4,8	5,2	5,3	5,7	5,3	0,7	0,8	1,0	1,2	1,4	1,5	1,6	1,5
	3,7	4,2	4,4	4,5	4,8	4,5	1,2	1,4	1,7	2,1	2,4	2,5	2,7	2,5
	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4	0,5	0,6	0,7	0,9	1,0	1,0	1,0
	3,5	4,0	4,3	4,3	4,6	4,3	1,3	1,5	1,8	2,2	2,5	2,6	2,8	2,7
	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
	6,4	6,8	7,5	7,2	6,8	6,6	1,2	1,2	1,4	1,7	2,0	2,0	1,9	1,9
	5,7	6,2	6,7	6,4	5,9	5,8	2,2	2,2	2,6	3,1	3,6	3,5	3,3	3,2
	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	2,1	2,0	2,5	3,0	3,6	3,6	3,7	4,4
	5,2	5,6	6,1	5,8	5,3	5,1	2,2	2,2	2,6	3,1	3,6	3,5	3,2	3,1
	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5
	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6
	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5

Tabel 4.19 Aangehouden verdachten naar herkomstgroepering en pleegcarrière

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	
	(abs.)**								[%]		
Totaal	138.450	149.560	164.710	184.030	199.240	209.060	213.940	216.200	100	100	
autochtoon	86.790	93.590	102.900	114.940	124.720	132.150	134.990	136.660	62,7	62,6	
allochtoon	51.660	55.970	61.810	69.090	74.530	76.910	78.960	79.540	37,3	37,4	
westers allochtoon	13.800	14.520	15.800	17.370	18.270	18.790	19.440	19.560	10,0	9,7	
niet-westers allochtoon	37.850	41.450	46.000	51.720	56.260	58.120	59.520	59.980	27,3	27,7	
Minderjarige first offender	10.100	11.620	12.720	14.070	16.020	17.460	17.830	18.660	7,3	7,8	
autochtoon	5.990	6.850	7.760	8.580	9.820	10.660	11.170	11.800	4,3	4,6	
allochtoon	4.120	4.770	4.960	5.490	6.200	6.800	6.670	6.860	3,0	3,2	
westers allochtoon	870	900	1.020	1.100	1.240	1.280	1.290	1.370	0,6	0,6	
niet-westers allochtoon	3.250	3.870	3.940	4.390	4.970	5.520	5.380	5.490	2,3	2,6	
Minderjarige meerpleger	5.940	6.520	7.110	8.110	9.070	10.400	11.060	11.630	4,3	4,4	
autochtoon	2.800	3.130	3.510	4.130	4.540	5.270	5.720	6.110	2,0	2,1	
allochtoon	3.140	3.390	3.600	3.980	4.530	5.140	5.350	5.520	2,3	2,3	
westers allochtoon	530	540	590	660	740	790	830	860	0,4	0,4	
niet-westers allochtoon	2.610	2.850	3.000	3.320	3.790	4.350	4.520	4.660	1,9	1,9	
Minderjarige veelpleger	1.130	1.100	1.120	1.200	1.360	1.510	1.730	1.880	0,8	0,7	
autochtoon	360	370	380	420	500	540	650	690	0,3	0,2	
allochtoon	770	730	740	780	860	970	1.080	1.180	0,6	0,5	
westers allochtoon	110	90	100	100	110	120	140	140	0,1	0,1	
niet-westers allochtoon	660	640	640	680	750	850	950	1.040	0,5	0,4	
Meerderjarige first offender	49.880	53.790	58.740	65.970	69.580	71.730	71.510	70.200	36,0	36,0	
autochtoon	34.760	37.740	40.850	46.060	48.750	50.850	50.510	49.750	25,1	25,2	
allochtoon	15.120	16.050	17.890	19.910	20.830	20.880	21.000	20.440	10,9	10,7	
westers allochtoon	5.050	5.350	5.860	6.350	6.650	6.820	6.940	6.980	3,6	3,6	
niet-westers allochtoon	10.070	10.690	12.030	13.560	14.180	14.060	14.060	13.460	7,3	7,1	
Meerderjarige meerpleger	52.780	56.800	63.810	72.230	79.700	84.020	87.510	89.330	38,1	38,0	
autochtoon	31.790	33.890	38.130	42.840	47.680	51.080	53.270	54.560	23,0	22,7	
allochtoon	20.990	22.910	25.680	29.390	32.020	32.940	34.240	34.770	15,2	15,3	
westers allochtoon	5.350	5.590	6.080	6.940	7.260	7.580	7.940	7.990	3,9	3,7	
niet-westers allochtoon	15.640	17.320	19.600	22.450	24.770	25.360	26.300	26.790	11,3	11,6	
Meerderjarige veelpleger	18.610	19.740	21.210	22.460	23.510	23.940	24.300	24.500	13,4	13,2	
autochtoon	11.090	11.600	12.270	12.920	13.430	13.750	13.680	13.740	8,0	7,8	
allochtoon	7.520	8.140	8.940	9.540	10.080	10.190	10.620	10.760	5,4	5,4	
westers allochtoon	1.900	2.050	2.140	2.230	2.280	2.200	2.310	2.210	1,4	1,4	
niet-westers allochtoon	5.620	6.090	6.800	7.320	7.800	7.990	8.320	8.550	4,1	4,1	

* Voorlopige cijfers.

** Afgerond op tientallen.

*** Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)****													
	100	100	100	100	100	100	10,6	11,4	12,5	13,9	14,9	15,6	16,0	16,1
	62,5	62,5	62,6	63,2	63,1	63,2	8,1	8,7	9,5	10,7	11,5	12,2	12,5	12,6
	37,5	37,5	37,4	36,8	36,9	36,8	22,5	23,6	25,3	27,7	29,5	30,1	30,6	30,3
	9,6	9,4	9,2	9,0	9,1	9,0	11,6	12,0	12,9	14,1	14,9	15,2	15,7	15,7
	27,9	28,1	28,2	27,8	27,8	27,7	34,5	35,6	37,6	40,8	43,3	43,9	44,2	43,7
	7,7	7,6	8,0	8,4	8,3	8,6	8,9	10,1	10,8	11,8	13,4	14,5	14,8	15,5
	4,7	4,7	4,9	5,1	5,2	5,5	6,7	7,6	8,5	9,2	10,5	11,4	11,9	12,6
	3,0	3,0	3,1	3,3	3,1	3,2	17,0	19,0	19,2	20,9	23,5	25,7	25,2	26,0
	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	11,0	11,3	12,8	13,6	15,4	16,2	16,4	17,5
	2,4	2,4	2,5	2,6	2,5	2,5	19,9	22,6	22,1	24,1	27,0	29,8	29,0	29,6
	4,3	4,4	4,6	5,0	5,2	5,4	5,2	5,7	6,1	6,8	7,6	8,7	9,2	9,7
	2,1	2,2	2,3	2,5	2,7	2,8	3,1	3,5	3,8	4,4	4,9	5,6	6,1	6,5
	2,2	2,2	2,3	2,5	2,5	2,6	13,0	13,5	13,9	15,1	17,1	19,4	20,2	20,9
	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	6,7	6,8	7,4	8,2	9,2	9,9	10,6	11,1
	1,8	1,8	1,9	2,1	2,1	2,2	16,0	16,6	16,8	18,2	20,6	23,5	24,3	25,1
	0,7	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,3	1,4	1,6
	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7
	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	3,2	2,9	2,9	2,9	3,3	3,6	4,1	4,5
	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	1,4	1,2	1,2	1,2	1,4	1,5	1,7	1,8
	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	4,0	3,7	3,6	3,7	4,1	4,6	5,1	5,6
	35,7	35,8	34,9	34,3	33,4	32,5	4,2	4,5	4,9	5,5	5,7	5,9	5,9	5,7
	24,8	25,0	24,5	24,3	23,6	23,0	3,5	3,8	4,1	4,7	4,9	5,2	5,1	5,0
	10,9	10,8	10,5	10,0	9,8	9,5	7,4	7,6	8,2	8,9	9,2	9,1	9,1	8,7
	3,6	3,5	3,3	3,3	3,2	3,2	4,5	4,7	5,1	5,5	5,8	5,9	6,0	6,0
	7,3	7,4	7,1	6,7	6,6	6,2	10,8	10,8	11,5	12,5	12,7	12,3	12,1	11,3
	38,7	39,2	40,0	40,2	40,9	41,3	4,4	4,7	5,3	6,0	6,6	6,9	7,2	7,3
	23,2	23,3	23,9	24,4	24,9	25,2	3,2	3,4	3,9	4,3	4,8	5,2	5,4	5,5
	15,6	16,0	16,1	15,8	16,0	16,1	10,2	10,8	11,7	13,2	14,1	14,4	14,8	14,7
	3,7	3,8	3,6	3,6	3,7	3,7	4,8	4,9	5,3	6,0	6,3	6,6	6,9	6,8
	11,9	12,2	12,4	12,1	12,3	12,4	16,7	17,5	18,8	20,7	22,2	22,3	22,7	22,6
	12,9	12,2	11,8	11,5	11,4	11,3	1,6	1,6	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0
	7,5	7,0	6,7	6,6	6,4	6,4	1,1	1,2	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
	5,4	5,2	5,1	4,9	5,0	5,0	3,7	3,8	4,1	4,3	4,5	4,4	4,6	4,6
	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	1,0	1,7	1,8	1,9	1,9	2,0	1,9	2,0	1,9
	4,1	4,0	3,9	3,8	3,9	4,0	6,0	6,1	6,5	6,7	7,0	7,0	7,2	7,2

Tabel 4.20 Aangehouden verdachten naar herkomstgroepering en pleegprofiel

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000
	(abs.)**								(%)
Totaal	138.450	149.560	164.710	184.030	199.240	209.060	213.940	216.200	100
autochtoon	86.790	93.590	102.900	114.940	124.720	132.150	134.990	136.660	62,7
allochtoon	51.660	55.970	61.810	69.090	74.530	76.910	78.960	79.540	37,3
westers allochtoon	13.800	14.520	15.800	17.370	18.270	18.790	19.440	19.560	10,0
niet-westers allochtoon	37.850	41.450	46.000	51.720	56.260	58.120	59.520	59.980	27,3
Minderjarige enkelsoortige verdachte	13.670	15.460	16.760	18.710	21.000	23.280	24.370	25.470	9,9
autochtoon	7.480	8.510	9.540	10.720	12.080	13.360	14.350	15.090	5,4
allochtoon	6.190	6.950	7.210	7.990	8.920	9.920	10.030	10.380	4,5
westers allochtoon	1.220	1.250	1.370	1.490	1.620	1.700	1.770	1.900	0,9
niet-westers allochtoon	4.980	5.700	5.840	6.500	7.290	8.220	8.260	8.480	3,6
Minderjarige tweesoortige verdachte	2.790	3.070	3.420	3.770	4.380	4.960	5.070	5.350	2,0
autochtoon	1.390	1.530	1.740	1.990	2.260	2.590	2.660	2.880	1,0
allochtoon	1.410	1.550	1.680	1.780	2.120	2.380	2.420	2.470	1,0
westers allochtoon	240	250	280	310	360	390	400	360	0,2
niet-westers allochtoon	1.160	1.300	1.400	1.470	1.760	1.990	2.020	2.110	0,8
Minderjarige meersoortige verdachte	700	710	770	900	1.070	1.130	1.190	1.360	0,5
autochtoon	280	320	370	420	510	520	530	640	0,2
allochtoon	430	380	400	480	560	610	660	710	0,3
westers allochtoon	50	40	70	60	100	100	90	110	0,0
niet-westers allochtoon	380	350	340	420	460	510	570	600	0,3
Meerderjarige enkelsoortige verdachte	103.120	111.110	121.490	135.490	144.310	150.490	153.740	154.470	74,5
autochtoon	67.380	72.200	78.700	87.490	93.240	98.270	99.770	100.620	48,7
allochtoon	35.740	38.910	42.790	48.000	51.070	52.220	53.970	53.850	25,8
westers allochtoon	10.650	11.200	12.020	13.180	13.650	14.000	14.540	14.570	7,7
niet-westers allochtoon	25.080	27.710	30.770	34.820	37.420	38.220	39.430	39.280	18,1
Meerderjarige tweesoortige verdachte	14.490	15.300	17.410	19.610	22.460	23.220	23.510	23.410	10,5
autochtoon	8.240	8.860	9.890	11.260	13.280	13.950	14.070	13.970	6,0
allochtoon	6.250	6.440	7.520	8.340	9.170	9.270	9.440	9.450	4,5
westers allochtoon	1.360	1.410	1.620	1.840	2.020	2.100	2.150	2.080	1,0
niet-westers allochtoon	4.890	5.030	5.900	6.510	7.160	7.180	7.290	7.370	3,5
Meerderjarige meersoortige verdachte	3.670	3.910	4.870	5.570	6.030	5.980	6.070	6.150	2,6
autochtoon	2.020	2.170	2.670	3.070	3.340	3.470	3.620	3.470	1,5
allochtoon	1.650	1.740	2.200	2.500	2.690	2.510	2.450	2.680	1,2
westers allochtoon	290	380	450	500	520	500	500	540	0,2
niet-westers allochtoon	1.360	1.360	1.750	2.000	2.170	2.010	1.950	2.140	1,0

* Voorlopige cijfers.

** Afgerond op tientallen.

*** Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(per 1.000 inwoners van 12-79 jaar)***														
	100	100	100	100	100	100	100	10,6	11,4	12,5	13,9	14,9	15,6	16,0	16,1
	62,6	62,5	62,5	62,6	63,2	63,1	63,2	8,1	8,7	9,5	10,7	11,5	12,2	12,5	12,6
	37,4	37,5	37,5	37,4	36,8	36,9	36,8	22,5	23,6	25,3	27,7	29,5	30,1	30,6	30,3
	9,7	9,6	9,4	9,2	9,0	9,1	9,0	11,6	12,0	12,9	14,1	14,9	15,2	15,7	15,7
	27,7	27,9	28,1	28,2	27,8	27,8	27,7	34,5	35,6	37,6	40,8	43,3	43,9	44,2	43,7
	10,3	10,2	10,2	10,5	11,1	11,4	11,8	12,1	13,4	14,3	15,7	17,5	19,4	20,3	21,2
	5,7	5,8	5,8	6,1	6,4	6,7	7,0	8,4	9,4	10,4	11,5	12,9	14,3	15,3	16,1
	4,6	4,4	4,3	4,5	4,7	4,7	4,8	25,6	27,7	27,9	30,4	33,8	37,5	38,0	39,4
	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	15,5	15,7	17,1	18,5	20,2	21,5	22,6	24,4
	3,8	3,5	3,5	3,7	3,9	3,9	3,9	30,5	33,3	32,8	35,7	39,6	44,4	44,5	45,7
	2,1	2,1	2,0	2,2	2,4	2,4	2,5	2,5	2,7	2,9	3,2	3,7	4,1	4,2	4,4
	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,6	1,7	1,9	2,1	2,4	2,8	2,8	3,1
	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	5,8	6,2	6,5	6,8	8,0	9,0	9,1	9,4
	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	3,1	3,1	3,5	3,8	4,5	4,9	5,1	4,6
	0,9	0,8	0,8	0,9	1,0	0,9	1,0	7,1	7,6	7,8	8,1	9,5	10,8	10,9	11,4
	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	1,0	1,1
	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7
	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,8	1,5	1,6	1,8	2,1	2,3	2,5	2,7
	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,6	0,5	0,8	0,8	1,3	1,2	1,1	1,4
	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	2,3	2,0	1,9	2,3	2,5	2,8	3,1	3,2
	74,3	73,8	73,6	72,4	72,0	71,9	71,4	8,6	9,3	10,1	11,2	11,9	12,4	12,6	12,6
	48,3	47,8	47,5	46,8	47,0	46,6	46,5	6,8	7,3	8,0	8,9	9,5	10,0	10,1	10,2
	26,0	26,0	26,1	25,6	25,0	25,2	24,9	17,4	18,3	19,6	21,5	22,5	22,8	23,3	22,8
	7,5	7,3	7,2	6,9	6,7	6,8	6,7	9,5	9,9	10,5	11,5	11,9	12,1	12,6	12,4
	18,5	18,7	18,9	18,8	18,3	18,4	18,2	26,8	27,9	29,5	32,1	33,5	33,6	34,0	33,1
	10,2	10,6	10,7	11,3	11,1	11,0	10,8	1,2	1,3	1,4	1,6	1,9	1,9	1,9	1,9
	5,9	6,0	6,1	6,7	6,7	6,6	6,5	0,8	0,9	1,0	1,1	1,3	1,4	1,4	1,4
	4,3	4,6	4,5	4,6	4,4	4,4	4,4	3,0	3,0	3,4	3,7	4,0	4,0	4,1	4,0
	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,2	1,2	1,4	1,6	1,8	1,8	1,9	1,8
	3,4	3,6	3,5	3,6	3,4	3,4	3,4	5,2	5,1	5,7	6,0	6,4	6,3	6,3	6,2
	2,6	3,0	3,0	3,0	2,9	2,8	2,8	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
	1,5	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
	1,2	1,3	1,4	1,4	1,2	1,1	1,2	0,8	0,8	1,0	1,1	1,2	1,1	1,1	1,1
	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
	0,9	1,1	1,1	1,1	1,0	0,9	1,0	1,5	1,4	1,7	1,8	1,9	1,8	1,7	1,8

Tabel 4.21 Gehoorde minderjarige verdachten

	Totaal	Jongens	Meisjes	Bevolking 12-17 jaar	Totaal	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
	(abs.)				(per 1.000 inwoners 12-17 jaar)			(%)	
2000	47.645	41.308	6.337	1.118.659	42,6	72,1	11,6	86,7	13,3
2001	47.327	39.898	7.429	1.136.495	41,6	68,6	13,4	84,3	15,7
2002	51.144	43.330	7.814	1.157.667	44,2	73,1	13,8	84,7	15,3
2003	55.392	46.823	8.569	1.180.200	46,9	77,5	14,9	84,5	15,5
2004	61.609	52.504	9.105	1.194.681	51,6	85,9	15,6	85,2	14,8
2005	65.030	54.140	10.890	1.199.916	54,2	88,1	18,6	83,3	16,7
2006	70.389	58.108	12.281	1.201.799	58,6	94,6	20,9	82,6	17,4
2007	68.897	55.987	12.910	1.204.964	57,2	90,9	21,9	81,3	18,7

Bron: CBS

Tabel 4.22 Gehoorde minderjarige verdachten van geweldsmisdrijven

	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
	(abs.)			(per 1.000 inwoners 12-17 jaar)			(%)	
2000	9.899	8.668	1.231	8,8	15,1	2,3	87,6	12,4
2001	10.621	9.008	1.613	9,3	15,5	2,9	84,8	15,2
2002	11.033	9.336	1.697	9,5	15,8	3,0	84,6	15,4
2003	11.345	9.663	1.682	9,6	16,0	2,9	85,2	14,8
2004	13.294	11.362	1.932	11,1	18,6	3,3	85,5	14,5
2005	14.441	12.066	2.375	12,0	19,6	4,1	83,6	16,4
2006	15.077	12.537	2.540	12,5	20,4	4,3	83,2	16,8
2007	15.810	13.163	2.647	13,1	21,4	4,5	83,3	16,7

Bron: CBS

Tabel 4.23 Gehoorde minderjarige verdachten van vermogensmisdrijven

	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
	(abs.)			(per 1.000 inwoners 12-17 jaar)			(%)	
2000	24.106	19.961	4.145	21,5	34,9	7,6	82,8	17,2
2001	22.846	18.035	4.811	20,1	31,0	8,7	78,9	21,1
2002	22.535	17.932	4.603	19,5	30,3	8,1	79,6	20,4
2003	24.071	19.127	4.944	20,4	31,7	8,6	79,5	20,5
2004	26.072	20.886	5.186	21,8	34,2	8,9	80,1	19,9
2005	26.328	20.339	5.989	21,9	33,1	10,2	77,3	22,7
2006	27.966	20.932	7.034	23,3	34,1	12,0	74,8	25,2
2007	25.413	18.080	7.333	21,1	29,3	12,5	71,1	28,9

Bron: CBS

Tabel 4.24 Gehoorde minderjarige verdachten van vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag

	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
	(abs.)			(per 1.000 inwoners 12-17 jaar)			(%)	
2000	10.992	10.210	782	9,8	17,8	1,4	92,9	7,1
2001	10.927	10.155	772	9,6	17,5	1,4	92,9	7,1
2002	14.228	13.014	1.214	12,3	22,0	2,1	91,5	8,5
2003	16.189	14.624	1.565	13,7	24,2	2,7	90,3	9,7
2004	18.078	16.522	1.556	15,1	27,0	2,7	91,4	8,6
2005	19.390	17.423	1.967	16,2	28,4	3,4	89,9	10,1
2006	22.226	20.143	2.083	18,5	32,8	3,5	90,6	9,4
2007	22.006	19.723	2.283	18,3	32,0	3,9	89,6	10,4

Bron: CBS

Tabel 4.25 Gehoorde minderjarige verdachten van verkeersmisdrijven

	Totaal	Jongens	Meisjes
	(abs.)		
2000	1.034	990	44
2001	1.114	1.048	66
2002	1.050	995	55
2003	1.145	1.078	67
2004	1.210	1.120	90
2005	1.586	1.439	147
2006	1.776	1.633	143
2007	2.107	1.909	198

Bron: CBS

Tabel 4.26 Gehoorde minderjarige verdachten van drugsmisdrijven en Wet wapens en munitiemisdrijven

	Drugsmisdrijven			Wet wapens en munitiemisdrijven		
	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes
(abs.)						
2000	358	324	34	574	550	24
2001	467	404	63	655	632	23
2002	663	581	82	855	816	39
2003	732	630	102	895	863	32
2004	763	670	93	1.032	987	45
2005	857	716	141	1.091	1.039	52
2006	869	734	135	1.065	1.000	65
2007	851	748	103	1.091	1.043	48

Bron: CBS

Tabel 4.27 Gehoorde minderjarige verdachten naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)							
Totaal	47.645	47.327	51.144	55.392	61.609	65.030	70.389	68.897
Wetboek van Strafrecht	45.484	44.939	48.495	52.509	58.424	61.303	66.396	64.623
Geweldsmisdrijven	9.899	10.621	11.033	11.345	13.294	14.441	15.077	15.810
verkrachting	168	207	169	195	273	278	172	156
feitelijke aanranding der eerbaarheid	515	415	456	482	497	450	386	358
overige seksuele misdrijven	217	198	175	196	248	281	215	173
bedreiging	1.232	1.327	1.599	1.837	2.426	2.521	2.611	2.755
misdrijven tegen het leven*	161	137	132	111	172	161	128	119
mishandeling	5.094	5.987	6.012	5.978	6.935	8.345	9.062	9.958
diefstal met geweld	2.338	2.183	2.366	2.390	2.592	2.243	2.358	2.158
afpersing	174	167	124	156	151	162	145	133
Vermogensmisdrijven	24.106	22.846	22.535	24.071	26.072	26.328	27.966	25.413
valsheidsmisdrijven	325	419	323	343	311	145	161	150
eenvoudige diefstal	10.379	10.631	9.948	10.975	12.086	12.888	14.362	13.837
gekwalficeerde diefstal	12.179	10.413	10.927	11.093	12.026	11.273	11.244	9.099
verduistering	450	432	490	530	407	434	464	565
bedrog	304	306	269	309	319	459	395	415
heling en schuldheiling	469	645	578	821	923	1.129	1.340	1.347
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	10.992	10.927	14.228	16.189	18.078	19.390	22.226	22.006
tegen de openbare orde	1.985	2.098	3.892	5.501	6.544	6.596	7.183	7.106
discriminatie	23	50	73	61	143	130	95	96
gemeengevaarlijke misdrijven**	1.007	997	1.103	1.346	1.355	1.713	1.959	1.717
tegen het openbaar gezag	275	279	307	395	437	421	565	576
schennis der eerbaarheid	89	70	82	54	67	73	70	58
vernieling	7.613	7.433	8.771	8.832	9.532	10.457	12.354	12.453
w.o.								
vernieling van/aan auto	2.514	2.406	2.459	2.766	3.269	2.797	4.176	3.451
vernieling in/aan openbaar vervoer	187	244	288	249	273	318	439	443
vernieling in/aan openbaar gebouw	779	733	734	893	841	1.050	1.165	1.114
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	487	545	699	904	980	1.144	1.127	1.394
Wegenverkeerswet	1.034	1.114	1.050	1.145	1.210	1.586	1.776	2.107
rijden onder invloed	445	518	537	630	626	1.046	1.225	1.437
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	366	364	351	316	380	309	347	384
overige misdrijven Wegenverkeerswet	223	232	-	-	204	231	204	286

Tabel 4.27 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(abs.)							
Wet op de economische delicten	181	137	64	99	158	172	248	189
milieuhygiënische wetten	62	32	34	73	96	115	172	162
overige misdrijven	119	105	30	26	62	57	76	27
Opiumwet	358	467	663	732	763	857	869	851
harddrugs	225	296	447	454	418	466	400	429
softdrugs	133	171	216	278	345	391	469	422
Wet wapens en munitie	574	655	855	895	1.032	1.091	1.065	1.091
Wetboek Militair Strafrecht	-	-	-	1	-	-	-	-
Overige wetten	14	15	17	11	22	21	35	36

* Betreft (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.28 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)							
overige misdrijven Wegenverkeerswet	0,2	0,2	-	-	0,2	0,2	0,2	0,2
Wet op de economische delicten	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
milieuhygiënische wetten	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
overige misdrijven	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
Opiumwet	0,3	0,4	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7
harddrugs	0,2	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4	0,3	0,4
softdrugs	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4
Wet wapens en munitie	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
Wetboek Militair Strafrecht	-	-	-	0,0	-	-	-	-
Overige wetten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

* Betreft bedreiging, (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.29 Gehoorde minderjarige verdachten naar delictgroep, procentueel

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	[%]							
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100
Wetboek van Strafrecht	95,5	95,0	94,8	94,8	94,8	94,3	94,3	93,8
Geweldsmisdrijven	20,8	22,4	21,6	20,5	21,6	22,2	21,4	22,9
verkrachting	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,2	0,2
feitelijke aanranding der eerbaarheid	1,1	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,5	0,5
overige seksuele misdrijven	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
bedreiging	2,6	2,8	3,1	3,3	3,9	3,9	3,7	4,0
misdrijven tegen het leven*	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
mishandeling	10,7	12,7	11,8	10,8	11,3	12,8	12,9	14,5
diefstal met geweld	4,9	4,6	4,6	4,3	4,2	3,4	3,3	3,1
afpersing	0,4	0,4	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Vermogensmisdrijven	50,6	48,3	44,1	43,5	42,3	40,5	39,7	36,9
valsheidsmisdrijven	0,7	0,9	0,6	0,6	0,5	0,2	0,2	0,2
eenvoudige diefstal	21,8	22,5	19,5	19,8	19,6	19,8	20,4	20,1
gekwalficeerde diefstal	25,6	22,0	21,4	20,0	19,5	17,3	16,0	13,2
verduistering	0,9	0,9	1,0	1,0	0,7	0,7	0,7	0,8
bedrog	0,6	0,6	0,5	0,6	0,5	0,7	0,6	0,6
heling en schuldheiling	1,0	1,4	1,1	1,5	1,5	1,7	1,9	2,0
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	23,1	23,1	27,8	29,2	29,3	29,8	31,6	31,9
tegen de openbare orde	4,2	4,4	7,6	9,9	10,6	10,1	10,2	10,3
discriminatie	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven**	2,1	2,1	2,2	2,4	2,2	2,6	2,8	2,5
tegen het openbaar gezag	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6	0,8	0,8
schennis der eerbaarheid	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
vernieling	16,0	15,7	17,2	15,9	15,5	16,1	17,6	18,1
w.o.								
vernieling van/aan auto	5,3	5,1	4,8	5,0	5,3	4,3	5,9	5,0
vernieling in/aan openbaar vervoer	0,4	0,5	0,6	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
vernieling in/aan openbaar gebouw	1,6	1,5	1,4	1,6	1,4	1,6	1,7	1,6
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	1,0	1,2	1,4	1,6	1,6	1,8	1,6	2,0
Wegenverkeerswet	2,2	2,4	2,1	2,1	2,0	2,4	2,5	3,1
rijden onder invloed	0,9	1,1	1,1	1,1	1,0	1,6	1,7	2,1
doorrijden na / verlaten plaats ongeval	0,8	0,8	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6
overige misdrijven Wegenverkeerswet	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4

Tabel 4.29 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	(%)							
Wet op de economische delicten	0,4	0,3	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3
milieuhygiënische wetten	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
overige misdrijven	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Opiumwet	0,8	1,0	1,3	1,3	1,2	1,3	1,2	1,2
harddrugs	0,5	0,6	0,9	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6
softdrugs	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6
Wet wapens en munitie	1,2	1,4	1,7	1,6	1,7	1,7	1,5	1,6
Wetboek Militair Strafrecht	-	-	-	0,0	-	-	-	-
Overige wetten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1

* Betreft (poging tot) doodslag/moord, overige misdrijven tegen het leven en dood en lichamelijk letsel door schuld.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

Bron: CBS

Tabel 4.30 Aangehouden minderjarige verdachten naar herkomstgroepering, leeftijdscategorie en geslacht

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001
	(abs.)**								(%)	
Totaal	17.170	19.240	20.940	23.370	26.450	29.370	30.630	32.170	100	100
jongen	14.540	15.840	17.240	19.270	21.780	23.800	24.720	25.630	84,7	82,3
12-14 jaar	3.460	3.730	3.950	4.450	5.380	6.030	6.040	6.220	20,1	19,4
15-17 jaar	11.090	12.110	13.300	14.810	16.400	17.770	18.690	19.420	64,6	63,0
meisje	2.630	3.400	3.700	4.100	4.670	5.580	5.910	6.540	15,3	17,7
12-14 jaar	800	1.030	1.080	1.150	1.390	1.700	1.830	1.890	4,7	5,4
15-17 jaar	1.830	2.370	2.620	2.950	3.280	3.880	4.080	4.650	10,7	12,3
Autochtoon	9.150	10.360	11.650	13.130	14.860	16.470	17.530	18.610	53,3	53,8
jongen	7.770	8.560	9.630	10.830	12.080	13.190	14.020	14.740	45,3	44,5
12-14 jaar	1.740	1.860	2.030	2.290	2.700	3.080	3.200	3.310	10,1	9,7
15-17 jaar	6.030	6.700	7.600	8.540	9.380	10.120	10.820	11.430	35,1	34,8
meisje	1.370	1.800	2.020	2.300	2.770	3.280	3.510	3.870	8,0	9,3
12-14 jaar	440	560	590	640	820	990	1.060	1.100	2,6	2,9
15-17 jaar	930	1.230	1.430	1.660	1.950	2.290	2.450	2.770	5,4	6,4
Allochtoon	8.030	8.880	9.290	10.240	11.600	12.900	13.100	13.560	46,7	46,2
jongen	6.770	7.280	7.610	8.440	9.700	10.600	10.700	10.900	39,4	37,9
12-14 jaar	1.720	1.870	1.920	2.170	2.680	2.950	2.840	2.910	10,0	9,7
15-17 jaar	5.050	5.410	5.690	6.270	7.020	7.650	7.860	7.990	29,4	28,1
meisje	1.260	1.600	1.680	1.800	1.900	2.300	2.400	2.670	7,3	8,3
12-14 jaar	360	470	500	510	570	710	770	780	2,1	2,4
15-17 jaar	900	1.130	1.190	1.290	1.330	1.590	1.630	1.880	5,2	5,9
Marokko	2.150	2.300	2.290	2.630	3.000	3.350	3.330	3.410	12,5	11,9
jongen	1.880	1.920	1.950	2.240	2.600	2.890	2.840	2.870	10,9	10,0
12-14 jaar	490	490	520	580	760	790	740	800	2,9	2,5
15-17 jaar	1.390	1.440	1.430	1.660	1.850	2.100	2.100	2.070	8,1	7,5
meisje	270	370	330	380	400	470	490	540	1,6	1,9
12-14 jaar	70	90	90	100	110	150	150	150	0,4	0,5
15-17 jaar	200	280	240	290	280	320	340	390	1,2	1,5
Nederlandse Antillen of Aruba	680	850	950	960	1.040	1.250	1.200	1.240	4,0	4,4
jongen	550	650	730	750	840	950	920	940	3,2	3,4
12-14 jaar	140	180	200	220	260	290	300	280	0,8	0,9
15-17 jaar	400	480	530	530	580	660	620	670	2,4	2,5
meisje	130	200	220	210	200	300	280	290	0,8	1,1
12-14 jaar	40	60	70	50	70	100	100	70	0,2	0,3
15-17 jaar	90	140	150	160	130	200	180	220	0,5	0,7

	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)***													
	100	100	100	100	100	100	15,2	16,7	17,8	19,6	22,1	24,5	25,5	26,7
	82,3	82,5	82,4	81,0	80,7	79,7	25,1	26,8	28,7	31,6	35,5	38,8	40,2	41,6
	18,8	19,1	20,4	20,5	19,7	19,3	11,7	12,5	13,0	14,4	17,2	19,4	19,7	20,5
	63,5	63,4	62,0	60,5	61,0	60,4	39,1	41,6	44,6	49,2	54,5	58,6	60,6	62,1
	17,7	17,5	17,6	19,0	19,3	20,3	4,8	6,0	6,5	7,0	8,0	9,5	10,0	11,1
	5,2	4,9	5,2	5,8	6,0	5,9	2,8	3,6	3,7	3,9	4,6	5,7	6,2	6,5
	12,5	12,6	12,4	13,2	13,3	14,5	6,8	8,5	9,2	10,3	11,4	13,4	13,8	15,6
	55,6	56,2	56,2	56,1	57,2	57,8	10,3	11,5	12,7	14,1	15,9	17,6	18,7	19,8
	46,0	46,3	45,7	44,9	45,8	45,8	17,1	18,6	20,6	22,8	25,3	27,6	29,2	30,7
	9,7	9,8	10,2	10,5	10,4	10,3	7,4	7,9	8,6	9,5	11,1	12,7	13,3	14,0
	36,3	36,5	35,5	34,5	35,3	35,5	27,3	29,6	32,9	36,5	40,1	42,9	45,1	46,9
	9,6	9,8	10,5	11,2	11,5	12,0	3,1	4,1	4,5	5,0	6,1	7,2	7,6	8,4
	2,8	2,7	3,1	3,4	3,5	3,4	2,0	2,5	2,6	2,8	3,5	4,3	4,6	4,9
	6,8	7,1	7,4	7,8	8,0	8,6	4,4	5,7	6,5	7,4	8,7	10,1	10,7	11,9
	44,4	43,8	43,8	43,9	42,8	42,2	33,2	35,4	36,0	39,0	43,9	48,8	49,6	51,5
	36,3	36,1	36,7	36,1	34,9	33,9	54,2	56,2	57,1	62,3	71,5	78,1	79,1	80,7
	9,2	9,3	10,1	10,1	9,3	9,0	27,6	29,1	28,7	31,7	39,0	43,4	42,5	43,9
	27,2	26,8	26,5	26,0	25,7	24,8	80,6	83,0	85,4	93,6	104,9	113,0	114,8	116,1
	8,0	7,7	7,2	7,8	7,8	8,3	10,8	13,2	13,5	14,2	14,8	17,9	18,6	20,7
	2,4	2,2	2,1	2,4	2,5	2,4	6,1	7,7	7,8	7,9	8,6	11,0	12,1	12,4
	5,7	5,5	5,0	5,4	5,3	5,9	15,5	18,8	19,2	20,7	21,1	24,8	25,0	28,7
	10,9	11,2	11,3	11,4	10,9	10,6	65,9	68,6	65,9	73,6	81,9	90,4	88,7	90,9
	9,3	9,6	9,8	9,8	9,3	8,9	113,6	113,1	110,4	122,6	139,1	151,8	147,9	149,2
	2,5	2,5	2,9	2,7	2,4	2,5	58,5	55,5	56,3	61,3	78,4	82,2	77,4	83,5
	6,8	7,1	7,0	7,2	6,8	6,4	170,4	174,9	169,6	189,1	203,2	222,4	218,4	214,5
	1,6	1,6	1,5	1,6	1,6	1,7	16,8	22,6	19,7	22,1	22,2	25,8	26,6	29,5
	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	8,2	10,9	10,5	10,5	12,3	16,3	15,8	16,7
	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2	25,4	34,8	29,3	34,6	32,8	35,7	37,4	42,0
	4,5	4,1	3,9	4,2	3,9	3,8	53,0	62,5	67,0	66,5	71,9	87,5	83,4	85,0
	3,5	3,2	3,2	3,2	3,0	2,9	84,0	93,6	101,4	101,8	113,0	130,2	125,0	127,1
	1,0	0,9	1,0	1,0	1,0	0,9	44,6	50,3	54,7	58,4	66,9	78,6	81,3	76,5
	2,5	2,2	2,2	2,2	2,0	2,1	122,8	137,2	149,2	148,3	161,7	183,7	168,0	175,6
	1,0	0,9	0,8	1,0	0,9	0,9	21,0	30,3	31,4	29,8	28,7	42,6	39,4	41,1
	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	12,1	18,5	20,6	13,7	19,5	27,1	28,3	21,4
	0,7	0,7	0,5	0,7	0,6	0,7	30,2	41,7	42,3	46,3	38,8	58,3	50,5	59,8

Tabel 4.30 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	
	(abs.)**								(%)		
Suriname	1.400	1.610	1.550	1.590	1.770	1.810	1.920	2.040	8,2	8,4	
jongen	1.140	1.260	1.190	1.230	1.410	1.430	1.480	1.520	6,6	6,5	
12-14 jaar	280	340	300	280	340	390	390	390	1,7	1,8	
15-17 jaar	860	920	890	950	1.060	1.040	1.100	1.130	5,0	4,8	
meisje	270	350	360	360	360	380	440	510	1,5	1,8	
12-14 jaar	70	100	110	110	110	100	150	160	0,4	0,5	
15-17 jaar	190	250	260	260	250	280	290	350	1,1	1,3	
Turkije	940	1.090	1.090	1.320	1.650	1.920	2.000	2.000	5,5	5,6	
jongen	870	970	980	1.190	1.500	1.680	1.710	1.700	5,0	5,1	
12-14 jaar	250	290	270	370	450	500	450	450	1,5	1,5	
15-17 jaar	620	690	700	830	1.060	1.180	1.260	1.250	3,6	3,6	
meisje	70	110	120	130	150	240	280	300	0,4	0,6	
12-14 jaar	30	30	40	40	50	80	100	90	0,2	0,2	
15-17 jaar	40	80	80	90	100	160	190	210	0,2	0,4	

* Voorlopige cijfers.

** Afgerond op tientallen.

*** Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

Tabel 4.31 Aangehouden minderjarige allochtone verdachten naar generatie en herkomstgroepering

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	
	(abs.)**								(%)		
Totaal allochtonen	8.030	8.880	9.290	10.240	11.600	12.900	13.100	13.560	100	100	
westers allochtoon	1.510	1.530	1.720	1.860	2.090	2.190	2.250	2.380	18,8	17,2	
niet-westers allochtoon	6.520	7.350	7.580	8.390	9.510	10.720	10.850	11.190	81,2	82,8	
w.o.											
Marokko	2.150	2.300	2.290	2.630	3.000	3.350	3.330	3.410	26,8	25,9	
Nederlandse Antillen en Aruba	680	850	950	960	1.040	1.250	1.200	1.240	8,5	9,6	
Suriname	1.400	1.610	1.550	1.590	1.770	1.810	1.920	2.040	17,5	18,1	
Turkije	940	1.090	1.090	1.320	1.650	1.920	2.000	2.000	11,7	12,2	
1e generatie allochtoon	2.950	3.300	3.360	3.490	3.620	3.820	3.540	3.380	36,7	37,1	
westers allochtoon	450	490	510	580	680	670	690	700	5,6	5,6	
niet-westers allochtoon	2.500	2.810	2.850	2.900	2.940	3.140	2.850	2.680	31,1	31,6	
w.o.											
Marokko	610	610	510	520	520	500	410	350	7,6	6,8	
Nederlandse Antillen en Aruba	450	590	630	590	570	650	530	540	5,6	6,6	
Suriname	320	350	310	300	340	320	320	270	4,0	3,9	
Turkije	180	220	210	230	240	260	220	180	2,3	2,5	

	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)***														
	7,4	6,8	6,7	6,2	6,3	6,3	40,9	46,5	44,3	45,7	51,7	53,5	58,3	63,0
	5,7	5,2	5,3	4,9	4,8	4,7	65,6	71,6	67,1	69,8	80,9	83,4	89,0	92,9
	1,4	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	32,5	39,2	34,2	32,6	40,1	46,3	48,4	50,3
	4,2	4,0	4,0	3,6	3,6	3,5	99,1	103,0	98,5	105,1	120,1	118,5	126,6	131,4
	1,7	1,6	1,4	1,3	1,4	1,6	15,6	20,5	21,0	21,2	21,5	22,8	26,9	32,3
	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5	8,7	11,7	12,5	12,8	13,1	12,9	19,4	21,3
	1,2	1,1	1,0	0,9	0,9	1,1	22,6	28,9	29,2	29,3	29,7	32,1	33,6	42,0
	5,2	5,6	6,2	6,5	6,5	6,2	28,0	30,6	29,1	33,3	39,9	45,1	46,4	46,5
	4,7	5,1	5,7	5,7	5,6	5,3	50,0	52,7	50,0	57,8	69,9	76,2	76,9	76,4
	1,3	1,6	1,7	1,7	1,5	1,4	27,5	29,0	25,7	32,7	39,4	44,3	41,0	40,9
	3,4	3,5	4,0	4,0	4,1	3,9	75,0	80,3	78,7	87,5	103,8	109,6	112,5	111,0
	0,6	0,5	0,6	0,8	0,9	0,9	4,4	6,7	6,5	6,6	7,5	11,7	13,7	14,4
	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	3,5	3,6	3,5	3,5	4,7	7,2	9,1	9,0
	0,4	0,4	0,4	0,6	0,6	0,6	5,4	10,2	10,1	10,3	10,7	16,3	18,3	19,7

	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)***														
	100	100	100	100	100	100	33,2	35,4	36,0	39,0	43,9	48,8	49,6	51,5
	18,5	18,1	18,0	16,9	17,2	17,5	19,2	19,3	21,4	23,0	26,1	27,6	28,7	30,4
	81,5	81,9	82,0	83,1	82,8	82,5	40,0	42,9	42,5	46,0	51,7	57,9	58,4	60,3
	24,6	25,6	25,9	26,0	25,4	25,1	65,9	68,6	65,9	73,6	81,9	90,4	88,7	90,9
	10,2	9,3	9,0	9,7	9,1	9,1	53,0	62,5	67,0	66,5	71,9	87,5	83,4	85,0
	16,7	15,5	15,3	14,0	14,7	15,0	40,9	46,5	44,3	45,7	51,7	53,5	58,3	63,0
	11,8	12,8	14,2	14,8	15,2	14,7	28,0	30,6	29,1	33,3	39,9	45,1	46,4	46,5
	36,1	34,0	31,2	29,6	27,0	24,9	37,5	40,1	40,2	43,3	47,9	54,1	53,9	54,6
	5,5	5,7	5,8	5,2	5,3	5,2	22,8	23,4	23,3	26,3	30,8	31,5	33,7	34,7
	30,7	28,3	25,3	24,4	21,7	19,7	42,4	45,8	46,2	49,8	54,9	63,9	63,1	64,3
	5,5	5,1	4,5	3,9	3,1	2,6	70,0	75,4	68,9	78,1	88,9	101,0	99,4	97,5
	6,7	5,7	5,0	5,0	4,1	4,0	73,5	90,1	96,0	94,9	100,1	122,5	104,5	106,5
	3,3	2,9	2,9	2,5	2,4	2,0	46,8	52,2	46,6	49,9	59,6	63,2	70,5	68,3
	2,3	2,3	2,1	2,0	1,7	1,3	25,1	29,9	30,1	36,2	42,1	54,1	53,1	49,8

Tabel 4.31 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001
	(abs.)**								(%)	
2e generatie allochtoon	5.080	5.580	5.940	6.760	7.980	9.090	9.560	10.190	63,3	62,9
westers allochtoon	1.050	1.040	1.210	1.270	1.410	1.510	1.560	1.670	13,1	11,7
niet-westers allochtoon	4.020	4.540	4.730	5.480	6.570	7.570	8.000	8.510	50,1	51,2
w.o.										
Marokko	1.540	1.690	1.780	2.110	2.480	2.850	2.920	3.060	19,1	19,0
Nederlandse Antillen en Aruba	230	270	320	370	470	600	660	700	2,8	3,0
Suriname	1.080	1.260	1.240	1.290	1.430	1.490	1.610	1.770	13,5	14,2
Turkije	760	870	880	1.090	1.410	1.650	1.770	1.820	9,4	9,8
2e generatie allochtoon, één ouder in buitenland geboren	1.420	1.470	1.710	1.830	2.160	2.410	2.580	2.860	17,6	16,5
westers allochtoon	800	780	930	960	1.100	1.170	1.210	1.260	9,9	8,8
niet-westers allochtoon	620	680	780	860	1.070	1.240	1.370	1.600	7,7	7,7
w.o.										
Marokko	70	70	80	90	140	140	160	200	0,8	0,8
Nederlandse Antillen en Aruba	90	100	130	120	140	190	170	210	1,1	1,1
Suriname	210	250	270	270	320	360	420	460	2,6	2,8
Turkije	50	60	70	70	120	140	170	210	0,7	0,6
2e generatie allochtoon, beide ouders in buitenland geboren	3.660	4.120	4.230	4.930	5.820	6.680	6.980	7.320	45,6	46,4
westers allochtoon	260	260	280	310	320	350	350	410	3,2	2,9
niet-westers allochtoon	3.410	3.860	3.960	4.620	5.500	6.330	6.630	6.910	42,4	43,5
w.o.										
Marokko	1.470	1.620	1.700	2.010	2.340	2.720	2.760	2.860	18,3	18,2
Nederlandse Antillen en Aruba	140	170	200	250	330	410	490	490	1,7	1,9
Suriname	880	1.010	970	1.010	1.120	1.130	1.190	1.320	10,9	11,3
Turkije	700	810	810	1.010	1.290	1.510	1.600	1.610	8,8	9,1

* Voorlopige cijfers.

** Afgerond op tientallen.

*** Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

	2002	2003	2004	2005	2006	2007*	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007*
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)***													
	63,9	66,0	68,8	70,4	73,0	75,1	31,2	33,2	33,9	37,1	42,3	46,9	48,2	50,5
	13,0	12,4	12,2	11,7	11,9	12,3	17,9	17,8	20,7	21,8	24,2	26,1	27,0	28,9
	50,9	53,5	56,7	58,7	61,1	62,8	38,7	41,4	40,6	44,3	50,3	55,7	56,9	59,1
	19,1	20,6	21,4	22,1	22,3	22,6	64,4	66,4	65,1	72,5	80,6	88,8	87,4	90,2
	3,5	3,6	4,0	4,7	5,1	5,1	34,1	37,3	42,2	45,2	53,3	66,9	71,7	73,5
	13,4	12,6	12,4	11,5	12,3	13,1	39,5	45,1	43,8	44,9	50,1	51,8	56,4	62,3
	9,5	10,6	12,2	12,8	13,5	13,4	28,8	30,7	28,9	32,7	39,6	43,9	45,7	46,2
	18,3	17,8	18,6	18,6	19,7	21,1	19,5	19,8	22,5	23,4	27,2	29,7	31,2	34,0
	10,0	9,4	9,4	9,0	9,2	9,3	15,9	15,6	18,6	19,1	21,9	23,5	24,5	25,9
	8,3	8,4	9,2	9,6	10,4	11,8	27,4	28,5	30,2	31,3	36,2	39,6	41,0	45,2
	0,8	0,9	1,2	1,1	1,2	1,5	42,9	47,0	47,0	52,4	72,3	62,7	65,2	72,7
	1,4	1,2	1,2	1,4	1,3	1,6	22,5	23,7	29,7	27,8	30,2	40,5	35,9	43,6
	2,9	2,7	2,7	2,8	3,2	3,4	33,6	38,8	39,1	37,6	42,1	45,9	50,7	53,0
	0,8	0,7	1,0	1,1	1,3	1,5	39,6	37,4	41,7	36,4	50,1	48,5	51,3	53,8
	45,5	48,1	50,2	51,8	53,3	54,0	40,6	43,7	42,7	47,2	53,3	59,2	60,3	62,3
	3,0	3,0	2,7	2,7	2,7	3,0	29,9	31,1	33,5	38,3	38,8	42,3	40,8	45,7
	42,6	45,1	47,5	49,1	50,6	51,0	41,7	44,9	43,5	48,0	54,5	60,5	61,9	63,7
	18,3	19,7	20,2	21,0	21,0	21,1	65,8	67,7	66,3	73,9	81,2	90,7	89,1	91,7
	2,1	2,4	2,8	3,2	3,8	3,6	51,4	55,6	57,8	65,4	78,9	94,9	109,0	105,3
	10,5	9,9	9,6	8,7	9,1	9,7	41,1	47,0	45,3	47,3	53,0	54,1	58,7	66,3
	8,7	9,9	11,1	11,7	12,2	11,9	28,2	30,4	28,1	32,4	38,8	43,5	45,1	45,3

Tabel 4.32 Aangehouden minderjarige verdachten en processen-verbaal* tegen minderjarige verdachten naar soort misdrijf en grote gemeente in 2007**

	Aangehouden verdachten		Geweldsmisdrijven	Vermogensmisdrijven	Vernielingen***
	(abs.)*****	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)*****			
Nederland	32.170	26,7	12.400	15.050	14.380
Almere	610	37,4	190	360	270
Amersfoort	310	30,0	100	180	140
Amsterdam	1.920	46,1	810	1.140	670
Apeldoorn	310	26,6	140	150	130
Arnhem	320	37,0	150	180	110
Breda	330	28,0	130	210	110
Dordrecht	300	34,2	110	160	110
Ede	180	20,5	60	80	70
Eindhoven	260	20,3	150	140	100
Emmen	190	25,1	70	80	60
Enschede	270	26,3	90	140	120
Groningen	490	56,7	170	250	220
Haarlem	200	22,3	110	80	80
Haarlemmermeer	250	23,6	80	100	100
Leiden	280	40,3	120	110	140
Maastricht	190	27,0	80	80	90
Nijmegen	390	41,0	210	180	160
Rotterdam	2.530	64,2	910	1.580	1.230
's-Gravenhage	1.350	43,6	520	790	470
's-Hertogenbosch	310	34,0	110	140	140
Tilburg	470	35,4	250	240	150
Utrecht	750	50,2	200	550	310
Zaanstad	190	18,6	90	80	70
Zoetermeer	390	38,2	170	190	130
Zwolle	240	29,4	120	100	80
Overige gemeenten	19.150	22,1	7.280	7.740	9.130

* Met daarop minimaal één delict in het betreffende delicttype.

** Voorlopige cijfers.

*** Inclusief misdrijven tegen openbare orde en gezag.

**** Aangezien in één proces-verbaal meerdere delicttypen kunnen staan, tellen de aantallen onder de verschillende soorten misdrijf niet op tot een totaal aantal processen-verbaal.

***** Afgerond op tientallen.

***** Uit de betreffende gemeente.

Bron: HKS/SSB, CBS

Processen-verbaal					
	Verkeersmisdrijven	Opiumwet	Overige misdrijven	Totaal****	Totaal per verdachte
					(gemiddeld)
	1.460	640	2.780	42.830	1,33
	10	20	40	830	1,36
	10	0	10	420	1,35
	50	30	160	2.590	1,35
	20	10	40	440	1,42
	0	0	20	420	1,30
	10	10	20	450	1,36
	10	10	20	380	1,27
	10	0	30	220	1,20
	0	10	20	360	1,39
	10	0	20	230	1,19
	10	10	20	340	1,23
	20	10	20	640	1,31
	0	0	20	260	1,28
	20	0	10	300	1,22
	20	0	20	360	1,29
	10	0	20	250	1,33
	10	0	10	530	1,35
	90	20	330	3.920	1,55
	50	30	150	1.820	1,35
	10	0	30	390	1,25
	10	10	30	660	1,40
	30	0	50	1.070	1,43
	10	10	10	240	1,27
	10	10	40	500	1,30
	10	10	10	300	1,28
	1.040	420	1.630	24.920	1,30

Tabel 4.33 Door aangehouden minderjarige verdachten gepleegde misdrijven* naar misdrijfcategorie, leeftijdscategorie en geslacht

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007**	2000	2001
	(abs.)***								[%]	
Totaal	39.580	41.430	45.030	50.740	55.550	60.890	62.030	65.280	100	100
jongen	35.200	35.630	38.780	43.850	47.920	51.910	52.060	54.840	88,9	86,0
12-14 jaar	7.650	8.000	8.680	9.220	10.430	11.840	11.570	11.980	19,3	19,3
15-17 jaar	27.550	27.630	30.100	34.630	37.490	40.070	40.490	42.860	69,6	66,7
meisje	4.380	5.800	6.260	6.900	7.630	8.980	9.980	10.440	11,1	14,0
12-14 jaar	1.490	1.790	1.820	1.960	2.360	2.810	3.070	3.090	3,8	4,3
15-17 jaar	2.890	4.010	4.440	4.940	5.270	6.170	6.910	7.350	7,3	9,7
Geweldsmisdrijven	8.760	10.170	10.690	11.440	13.390	14.650	14.600	15.820	22,1	24,6
jongen	7.620	8.560	8.930	9.660	11.270	12.250	11.980	13.110	19,2	20,7
12-14 jaar	1.770	2.040	2.020	2.130	2.600	2.980	2.740	3.040	4,5	4,9
15-17 jaar	5.850	6.520	6.910	7.540	8.670	9.260	9.250	10.070	14,8	15,7
meisje	1.140	1.610	1.760	1.780	2.120	2.410	2.610	2.710	2,9	3,9
12-14 jaar	370	570	570	520	690	730	770	830	0,9	1,4
15-17 jaar	770	1.040	1.190	1.260	1.440	1.680	1.850	1.880	1,9	2,5
Vermogensmisdrijven	16.930	17.670	18.770	20.350	21.420	22.870	22.730	22.160	42,8	42,6
jongen	14.720	14.610	15.720	17.040	18.030	18.760	17.990	17.260	37,2	35,3
12-14 jaar	3.140	3.340	3.940	3.630	4.030	4.410	4.020	3.550	7,9	8,1
15-17 jaar	11.580	11.270	11.780	13.410	13.990	14.350	13.980	13.720	29,3	27,2
meisje	2.210	3.060	3.050	3.300	3.400	4.110	4.730	4.900	5,6	7,4
12-14 jaar	690	870	810	920	1.000	1.320	1.520	1.480	1,7	2,1
15-17 jaar	1.530	2.200	2.240	2.390	2.400	2.790	3.210	3.420	3,9	5,3
Vernielingen	11.450	10.980	12.420	15.320	16.580	19.060	20.070	21.950	28,9	26,5
jongen	10.620	10.060	11.290	13.880	14.890	17.100	18.050	19.740	26,8	24,3
12-14 jaar	2.440	2.330	2.320	2.970	3.240	3.860	4.200	4.660	6,2	5,6
15-17 jaar	8.180	7.730	8.970	10.920	11.650	13.240	13.850	15.080	20,7	18,6
meisje	820	920	1.140	1.440	1.690	1.960	2.020	2.220	2,1	2,2
12-14 jaar	390	310	370	450	580	650	660	680	1,0	0,7
15-17 jaar	440	610	760	990	1.110	1.300	1.360	1.540	1,1	1,5
Verkeersmisdrijven	840	990	1.060	1.090	1.060	1.030	1.260	1.550	2,1	2,4
jongen	780	930	980	1.010	990	930	1.130	1.390	2,0	2,2
12-14 jaar	50	60	60	70	60	60	70	70	0,1	0,1
15-17 jaar	730	870	920	940	930	870	1.060	1.310	1,8	2,1
meisje	60	60	80	90	70	100	140	160	0,1	0,1
12-14 jaar	0	10	20	20	0	20	20	20	0,0	0,0
15-17 jaar	0	50	60	70	0	80	120	140	0,0	0,1

	2002	2003	2004	2005	2006	2007**	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007**
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)****													
	100	100	100	100	100	100	34,9	35,9	38,4	42,6	46,3	50,7	51,5	54,2
	86,1	86,4	86,3	85,3	83,9	84,0	60,7	60,4	64,5	71,9	78,1	84,6	84,6	89,1
	19,3	18,2	18,8	19,4	18,7	18,4	25,8	26,8	28,6	29,8	33,3	38,1	37,7	39,5
	66,8	68,2	67,5	65,8	65,3	65,7	97,2	94,8	101,0	115,0	124,7	132,1	131,3	137,1
	13,9	13,6	13,7	14,7	16,1	16,0	7,9	10,3	10,9	11,8	13,0	15,3	17,0	17,8
	4,0	3,9	4,3	4,6	4,9	4,7	5,3	6,3	6,3	6,6	7,9	9,5	10,5	10,7
	9,9	9,7	9,5	10,1	11,1	11,3	10,7	14,4	15,7	17,2	18,4	21,3	23,4	24,6
	23,7	22,5	24,1	24,1	23,5	24,2	7,7	8,8	9,1	9,6	11,2	12,2	12,1	13,1
	19,8	19,0	20,3	20,1	19,3	20,1	13,1	14,5	14,9	15,8	18,4	19,9	19,5	21,3
	4,5	4,2	4,7	4,9	4,4	4,7	6,0	6,8	6,6	6,9	8,3	9,6	8,9	10,0
	15,3	14,8	15,6	15,2	14,9	15,4	20,6	22,4	23,2	25,0	28,8	30,5	30,0	32,2
	3,9	3,5	3,8	4,0	4,2	4,2	2,1	2,9	3,1	3,0	3,6	4,1	4,4	4,6
	1,3	1,0	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	2,0	2,0	1,8	2,3	2,4	2,6	2,9
	2,7	2,5	2,6	2,8	3,0	2,9	2,9	3,7	4,2	4,4	5,0	5,8	6,3	6,3
	41,7	40,1	38,6	37,6	36,6	33,9	14,9	15,3	16,0	17,1	17,9	19,0	18,9	18,4
	34,9	33,6	32,5	30,8	29,0	26,4	25,4	24,8	26,2	27,9	29,4	30,6	29,2	28,0
	8,7	7,2	7,3	7,2	6,5	5,4	10,6	11,2	13,0	11,8	12,9	14,2	13,1	11,7
	26,2	26,4	25,2	23,6	22,5	21,0	40,9	38,7	39,5	44,5	46,5	47,3	45,3	43,9
	6,8	6,5	6,1	6,7	7,6	7,5	4,0	5,4	5,3	5,7	5,8	7,0	8,0	8,3
	1,8	1,8	1,8	2,2	2,5	2,3	2,4	3,0	2,8	3,1	3,4	4,4	5,2	5,1
	5,0	4,7	4,3	4,6	5,2	5,2	5,7	7,9	7,9	8,3	8,4	9,6	10,9	11,5
	27,6	30,2	29,8	31,3	32,4	33,6	10,1	9,5	10,6	12,8	13,8	15,9	16,7	18,2
	25,1	27,4	26,8	28,1	29,1	30,2	18,3	17,0	18,8	22,8	24,3	27,9	29,3	32,1
	5,1	5,8	5,8	6,3	6,8	7,1	8,2	7,8	7,6	9,6	10,4	12,4	13,7	15,4
	19,9	21,5	21,0	21,7	22,3	23,1	28,9	26,5	30,1	36,3	38,8	43,6	44,9	48,2
	2,5	2,8	3,0	3,2	3,3	3,4	1,5	1,6	2,0	2,5	2,9	3,3	3,4	3,8
	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1	1,0	1,4	1,1	1,3	1,5	1,9	2,2	2,3	2,3
	1,7	1,9	2,0	2,1	2,2	2,4	1,6	2,2	2,7	3,4	3,9	4,5	4,6	5,2
	2,4	2,2	1,9	1,7	2,0	2,4	0,7	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,3
	2,2	2,0	1,8	1,5	1,8	2,1	1,4	1,6	1,6	1,7	1,6	1,5	1,8	2,3
	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
	2,0	1,9	1,7	1,4	1,7	2,0	2,6	3,0	3,1	3,1	3,1	2,9	3,4	4,2
	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
	0,1	0,1	0,0	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,4	0,5

Tabel 4.33 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007**	2000	2001
	(abs.)***								(%)	
Drugsmisdrijven	250	310	420	510	630	730	720	740	0,6	0,8
jongen	220	270	370	430	550	630	620	640	0,6	0,7
12-14 jaar	0	30	30	30	60	60	50	70	0,0	0,1
15-17 jaar	0	240	340	400	490	570	570	580	0,0	0,6
meisje	30	40	50	70	80	110	100	100	0,1	0,1
12-14 jaar	0	0	0	0	20	10	20	10	0,0	0,0
15-17 jaar	0	0	0	0	70	90	80	90	0,0	0,0
Overige misdrijven	1.350	1.310	1.680	2.040	2.460	2.540	2.650	3.060	3,4	3,2
jongen	1.240	1.210	1.500	1.820	2.190	2.240	2.280	2.700	3,1	2,9
12-14 jaar	240	200	330	390	440	470	500	590	0,6	0,5
15-17 jaar	1.000	1.010	1.180	1.430	1.750	1.770	1.790	2.110	2,5	2,4
meisje	120	100	180	220	270	300	370	360	0,3	0,2
12-14 jaar	30	30	40	50	70	90	90	80	0,1	0,1
15-17 jaar	80	70	140	180	200	220	280	280	0,2	0,2

* Hierbij is geen rekening gehouden met het feit dat een deel van de misdrijven door meerdere personen samen is gepleegd. Dergelijke misdrijven zijn meerdere keren geteld.

** Voorlopige cijfers.

*** Afgerond op tientallen.

**** Uit de betreffende bevolkingsgroep.

Bron: HKS/SSB, CBS

	2002	2003	2004	2005	2006	2007**	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007**
	(per 1.000 inwoners van 12-17 jaar)****													
	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,1	0,2	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6
	0,8	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	0,4	0,5	0,6	0,7	0,9	1,0	1,0	1,0
	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,0	0,8	1,1	1,3	1,6	1,9	1,8	1,8
	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0
	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,3	0,3	0,3
	3,7	4,0	4,4	4,2	4,3	4,7	1,2	1,1	1,4	1,7	2,1	2,1	2,2	2,5
	3,3	3,6	3,9	3,7	3,7	4,1	2,1	2,0	2,5	3,0	3,6	3,6	3,7	4,4
	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,8	0,7	1,1	1,3	1,4	1,5	1,6	2,0
	2,6	2,8	3,2	2,9	2,9	3,2	3,5	3,5	4,0	4,7	5,8	5,8	5,8	6,7
	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,2	0,2	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6
	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,4	0,3	0,3	0,5	0,6	0,7	0,7	0,9	1,0

Tabellen bij hoofdstuk 5

Table 5.1 Ingeschreven en afgedane rechtbankstrafzaken

	Ingeschreven zaken OM	Afdoeningen door het OM	Dagvaardingen	Afdoeningen door de rechter*	Verhouding afdoeningen OM/rechter
2000	233.324	118.369	128.508	111.033	1,1
2001	236.029	115.538	144.089	112.037	1,0
2002	251.291	120.693	154.675	116.810	1,0
2003	270.322	128.668	163.907	134.631	1,0
2004	273.974	127.663	165.907	133.218	1,0
2005	266.857	122.999	162.773	132.595	0,9
2006	267.710	126.092	161.157	134.375	0,9
2007	272.657	122.274	159.326	127.579	1,0
2008	260.228	122.248	149.980	127.389	1,0
2009	231.142	116.326	144.345	126.365	0,9

* Afdoeningen door de rechter excl. voegingen ter zitting.

Bron: CBS

Table 5.2 Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven rechtbankstrafzaken naar geslacht en meer- en minderjarigheid

	Totaal	Mannen	Meerderjarige mannen	Minderjarige mannen	Vrouwen	Meerderjarige vrouwen	Minderjarige vrouwen	Rechtspersonen
(abs.)								
2000	233.324	189.531	165.977	23.554	26.751	23.364	3.387	16.520
2001	236.029	191.769	168.267	23.502	27.453	23.445	4.008	15.600
2002	251.291	205.297	181.304	23.993	29.892	25.447	4.445	14.540
2003	270.322	221.432	195.160	26.272	32.734	27.954	4.780	14.500
2004	273.974	223.368	194.689	28.679	34.232	29.104	5.128	14.820
2005	266.857	218.620	188.486	30.134	35.213	29.485	5.728	11.415
2006	267.710	219.954	189.614	30.340	37.063	30.887	6.176	9.205
2007	272.657	224.135	192.077	32.058	39.330	32.478	6.852	7.675
2008	260.228	214.383	184.133	30.250	37.483	31.167	6.316	6.950
2009	231.142	189.973	163.712	26.261	33.746	28.285	5.461	6.130
(%)								
2000	100	81,2	71,1	10,1	11,5	10,0	1,5	7,1
2001	100	81,2	71,3	10,0	11,6	9,9	1,7	6,6
2002	100	81,7	72,1	9,5	11,9	10,1	1,8	5,8
2003	100	81,9	72,2	9,7	12,1	10,3	1,8	5,4
2004	100	81,5	71,1	10,5	12,5	10,6	1,9	5,4
2005	100	81,9	70,6	11,3	13,2	11,0	2,1	4,3
2006	100	82,2	70,8	11,3	13,8	11,5	2,3	3,4
2007	100	82,2	70,4	11,8	14,4	11,9	2,5	2,8
2008	100	82,4	70,8	11,6	14,4	12,0	2,4	2,7
2009	100	82,2	70,8	11,4	14,6	12,2	2,4	2,7

Bron: CBS

Tabel 5.3 Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven rechtbankstrafzaken naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
Wetboek van Strafrecht	136.939	139.131	149.143	156.715	165.157	165.132	168.354	173.724	165.645	151.086	58,7	62,9	63,7	63,7	65,4
Geweldsmisdrijven	33.548	35.374	38.992	42.740	47.648	50.484	52.527	56.226	53.832	49.298	14,4	19,6	20,6	20,7	21,3
verkrachting	921	935	939	866	1.064	1.010	942	849	761	668	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
feitelijke aanranding der eerbaarheid	793	826	877	810	839	910	891	896	805	758	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
overige seksuele misdrijven	1.031	1.068	954	932	925	976	1.015	1.020	878	759	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
bedreiging	5.549	6.256	7.364	8.890	10.967	11.266	11.311	12.117	11.542	10.304	2,4	4,2	4,4	4,4	4,5
misdrijven tegen het leven*	2.868	2.809	3.333	3.291	3.430	3.308	2.810	2.669	2.469	2.274	1,2	1,0	1,0	0,9	1,0
mishandeling	16.327	17.435	19.213	21.935	24.172	27.245	30.268	33.403	32.629	29.406	7,0	11,3	12,3	12,5	12,7
dood en lichamelijk letsel	62	53	47	47	67	73	73	63	61	77	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
door schuld	5.453	5.509	5.726	5.452	5.622	5.212	4.759	4.783	4.298	4.613	2,3	1,8	1,8	1,7	2,0
diefstal met geweld	544	483	539	517	562	484	458	426	387	439	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
afpersing															
Vermogensmisdrijven	71.491	70.534	73.717	74.491	73.651	69.606	69.628	67.935	66.135	62.263	30,6	26,0	24,9	25,4	26,9
valsheidsmisdrijven	9.200	9.092	8.203	8.406	8.919	8.755	8.942	8.306	6.858	5.598	3,9	3,3	3,0	2,6	2,4
eenvoudige diefstal	27.899	28.083	30.880	29.669	27.584	25.309	23.525	23.630	24.053	24.063	12,0	8,8	8,7	9,2	10,4
gekwalificeerde diefstal	24.462	23.804	25.036	25.868	26.156	24.223	23.834	22.226	21.284	19.697	10,5	8,9	8,2	8,2	8,5
verduistering	2.567	2.536	2.672	3.000	2.975	2.827	3.061	3.491	3.508	3.144	1,1	1,1	1,3	1,3	1,4
bedrog	2.937	2.467	2.358	2.529	2.464	2.815	4.298	4.459	4.517	4.501	1,3	1,6	1,6	1,7	1,9
heling en schuldheiling	4.426	4.552	4.568	5.019	5.553	5.677	5.968	5.823	5.915	5.260	1,9	2,2	2,1	2,3	2,3
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	26.841	27.967	30.118	31.843	35.199	36.393	37.660	40.494	37.126	31.072	11,5	14,1	14,9	14,3	13,4
tegen de openbare orde	10.019	11.089	12.153	12.796	14.577	16.017	16.658	18.100	16.042	13.468	4,3	6,2	6,6	6,2	5,8
discriminatie	140	129	173	138	141	153	161	145	135	115	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	1.312	1.343	1.313	1.610	1.523	1.573	1.684	1.676	1.453	1.137	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
tegen het openbaar gezag	5.349	5.481	6.197	6.931	8.133	7.375	7.149	7.807	6.905	5.901	2,3	2,7	2,9	2,7	2,6
schennis der eerbaarheid	576	602	575	594	658	684	742	663	602	558	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
vernieling	9.445	9.323	9.707	9.774	10.167	10.591	11.266	12.103	11.989	9.893	4,0	4,2	4,4	4,6	4,3

Tabel 5.3 (vervolg)

	(abs.)											2000-2009 (%)										
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009		
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	5.059	5.256	6.316	7.641	8.659	8.649	8.539	9.089	8.552	8.453	2,2	3,2	3,3	3,3	3,7	2,2	3,2	3,3	3,3	3,3	3,7	
Wegenverkeerswet	47.457	47.611	50.576	55.942	47.758	49.195	49.947	53.142	50.421	40.951	20,3	18,7	19,5	19,4	17,7	20,3	18,7	19,5	19,4	19,4	17,7	
rijden onder invloed	35.019	35.671	38.483	42.456	33.358	34.799	35.519	37.907	36.777	29.294	15,0	13,3	13,9	14,1	12,7	15,0	13,3	13,9	14,1	14,1	12,7	
doorrijden na ongeval	7.002	6.783	6.418	6.844	7.201	7.219	7.200	7.399	6.011	5.188	3,0	2,7	2,7	2,3	2,2	3,0	2,7	2,7	2,3	2,3	2,2	
overige misdrijven	5.436	5.157	5.675	6.642	7.199	7.177	7.228	7.836	7.633	6.469	2,3	2,7	2,9	2,9	2,8	2,3	2,7	2,9	2,9	2,9	2,8	
Wegenverkeerswet	27.113	25.864	26.578	31.148	31.684	26.121	22.579	19.962	18.222	16.303	11,6	8,4	7,3	7,0	7,1	11,6	8,4	7,3	7,0	7,0	7,1	
Wet op de economische delicten	9.964	12.131	14.264	14.976	18.451	16.696	16.761	16.297	16.583	14.963	4,3	6,3	6,0	6,4	6,5	4,3	6,3	6,0	6,4	6,4	6,5	
Opiumwet	6.720	8.053	9.554	10.346	12.035	10.038	10.212	9.694	9.477	8.008	2,9	3,8	3,6	3,6	3,5	2,9	3,8	3,6	3,6	3,6	3,5	
harddrugs	3.244	4.078	4.710	4.630	6.416	6.658	6.549	6.603	7.106	6.955	1,4	2,4	2,4	2,7	3,0	1,4	2,4	2,4	2,4	2,7	3,0	
softdrugs	4.564	5.075	4.296	5.088	5.186	4.875	4.673	4.658	4.617	4.312	2,0	1,7	1,7	1,8	1,9	2,0	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	
Wet wapens en munitie	7.287	6.217	6.434	6.453	5.738	4.838	5.396	4.874	4.740	3.527	3,1	2,0	1,8	1,8	1,5	3,1	2,0	1,8	1,8	1,8	1,5	
Overige wetten***	233.324	236.029	251.291	270.322	273.974	266.857	267.710	272.657	260.228	231.142	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Totaal	233.324	236.029	251.291	270.322	273.974	266.857	267.710	272.657	260.228	231.142	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernielen van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.4 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken naar geslacht en meer- en minderjarigheid

	Totaal	Mannen	Meerderjarige mannen	Minderjarige mannen	Vrouwen	Meerderjarige vrouwen	Minderjarige vrouwen
	(abs.)						
2000	118.369	88.759	73.648	15.111	14.548	12.097	2.451
2001	115.538	86.019	70.104	15.915	14.040	11.109	2.931
2002	120.693	90.248	74.065	16.183	15.093	11.774	3.319
2003	128.668	97.919	81.174	16.745	16.872	13.382	3.490
2004	127.663	96.494	78.933	17.561	17.333	13.710	3.623
2005	122.999	93.174	74.254	18.920	18.351	13.990	4.361
2006	126.092	97.117	77.743	19.374	20.275	15.633	4.642
2007	122.274	94.730	75.108	19.622	20.786	15.723	5.063
2008	122.248	94.814	75.185	19.629	20.978	16.204	4.774
2009	116.326	90.590	73.876	16.714	19.997	15.817	4.180
	(%)						
2000	100	75,0	62,2	12,8	12,3	10,2	2,1
2001	100	74,5	60,7	13,8	12,2	9,6	2,5
2002	100	74,8	61,4	13,4	12,5	9,8	2,7
2003	100	76,1	63,1	13,0	13,1	10,4	2,7
2004	100	75,6	61,8	13,8	13,6	10,7	2,8
2005	100	75,8	60,4	15,4	14,9	11,4	3,5
2006	100	77,0	61,7	15,4	16,1	12,4	3,7
2007	100	77,5	61,4	16,0	17,0	12,9	4,1
2008	100	77,6	61,5	16,1	17,2	13,3	3,9
2009	100	77,9	63,5	14,4	17,2	13,6	3,6

Bron: CBS

Tabel 5.5 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Wetboek van Strafrecht	62.493	59.946	63.160	66.055	69.618	71.243	77.847	78.762	81.611	68.833	52,8	61,7	64,4	66,8	59,2
Geweldsmisdrijven	13.314	13.491	14.060	15.601	16.866	19.029	21.437	22.882	24.612	20.550	11,2	17,0	18,7	20,1	17,7
verkrachting	379	312	319	284	296	266	320	325	343	316	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
feitelijke aanranding der eerbaarheid	404	435	381	369	369	360	352	341	394	361	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
overige seksuele misdrijven	436	417	395	319	284	368	336	348	416	398	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
bedreiging	2.313	2.534	2.792	3.364	4.144	4.492	4.907	5.201	5.520	4.508	2,0	3,9	4,3	4,5	3,9
misdrijven tegen het leven*	576	490	495	528	433	450	376	325	384	304	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3
mishandeling	8.036	8.114	8.530	9.605	10.340	12.108	14.233	15.473	16.641	13.797	6,8	11,3	12,7	13,6	11,9
doed en lichamelijk letsel door schuld	49	43	33	39	33	38	26	42	47	38	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	992	1.030	993	983	877	844	796	725	765	732	0,8	0,6	0,6	0,6	0,6
afpersing	129	116	122	110	90	103	91	102	102	96	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vermogensmisdrijven	31.715	28.821	30.055	30.205	30.363	29.459	31.617	30.080	31.200	27.855	26,8	25,1	24,6	25,5	23,9
valsheidsmisdrijven	4.397	3.530	4.148	4.294	4.912	4.831	4.808	3.860	3.778	3.103	3,7	3,8	3,2	3,1	2,7
eenvoudige diefstal	12.005	10.488	11.115	10.698	10.449	9.577	9.660	9.477	10.252	9.481	10,1	7,7	7,8	8,4	8,2
gekwalificeerde diefstal	9.626	8.649	8.991	9.082	9.065	8.980	8.862	8.601	8.333	7.280	8,1	7,0	7,0	6,8	6,3
verduistering	1.381	1.276	1.434	1.581	1.567	1.512	1.755	1.844	2.079	1.830	1,2	1,4	1,5	1,7	1,6
bedrog	1.599	2.053	1.518	1.680	1.299	1.451	2.901	2.782	3.002	2.810	1,4	2,3	2,3	2,5	2,4
heiling en schuldheiling	2.707	2.825	2.849	2.870	3.071	3.108	3.631	3.516	3.756	3.351	2,3	2,9	2,9	3,1	2,9
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	14.625	14.868	15.971	16.424	18.145	18.536	20.452	21.281	21.600	16.584	12,4	16,2	17,4	17,7	14,3
tegen de openbare orde	5.352	5.987	6.989	7.021	7.831	8.387	9.370	9.791	9.620	7.510	4,5	7,4	8,0	7,9	6,5
discriminatie	94	84	126	81	70	82	76	63	85	39	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	520	488	510	562	566	564	663	648	597	460	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4

Tabel 5.5 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
tegen het openbaar gezag	2.558	2.727	2.774	3.244	3.913	3.462	3.390	3.610	3.702	2.727	2,2	2,7	3,0	3,0	2,3
schennis der eerbaarheid	395	390	379	361	384	437	425	364	369	360	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
vernieling	5.706	5.192	5.193	5.155	5.381	5.604	6.528	6.805	7.227	5.488	4,8	5,2	5,6	5,9	4,7
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	2.839	2.766	3.074	3.825	4.244	4.219	4.341	4.519	4.199	3.844	2,4	3,4	3,7	3,4	3,3
Wegenverkeerswet	21.757	19.775	20.811	24.174	17.588	16.449	17.618	16.762	13.909	23.968	18,4	14,0	13,7	11,4	20,6
rijden onder invloed	14.737	13.089	14.567	17.623	10.756	9.729	10.600	9.646	7.375	19.109	12,5	8,4	7,9	6,0	16,4
doorrijden na ongeval	5.029	5.076	4.461	4.519	4.659	4.601	4.950	5.072	4.263	3.324	4,2	3,9	4,1	3,5	2,9
overige misdrijven	1.991	1.610	1.783	2.032	2.173	2.119	2.068	2.044	2.271	1.535	1,7	1,6	1,7	1,9	1,3
Wegenverkeerswet	23.166	22.797	25.435	26.874	26.613	22.805	18.169	14.802	13.984	12.473	19,6	14,4	12,1	11,4	10,7
Wet op de economische delicten	3.073	3.831	4.327	4.518	7.803	6.696	6.442	6.353	6.993	6.311	2,6	5,1	5,2	5,7	5,4
Opiumwet	1.640	1.996	2.221	2.396	4.735	3.689	3.429	3.208	3.362	2.731	1,4	2,7	2,6	2,8	2,3
harddrugs	1.433	1.835	2.106	2.122	3.068	3.007	3.013	3.145	3.631	3.580	1,2	2,4	2,6	3,0	3,1
softdrugs	3.000	3.294	2.671	3.179	2.905	2.838	2.883	2.853	2.918	2.737	2,5	2,3	2,3	2,4	2,4
Wet wapens en munitie	4.880	5.895	4.289	3.868	3.136	2.968	3.133	2.742	2.833	2.004	4,1	2,5	2,2	2,3	1,7
Overige wetten***	118.369	115.538	120.693	128.668	127.663	122.999	126.092	122.274	122.248	116.326	100	100	100	100	100
Totaal															

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.6 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken naar wijze van afdoening

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009	
	(abs.)											(%)				
Septot	31.645	28.271	27.812	26.996	28.014	28.362	30.644	30.460	35.339	34.011	26,7	24,3	24,9	28,9	29,2	
technisch sepot	16.975	15.368	14.266	13.446	14.024	13.746	14.319	14.663	17.405	15.121	14,3	11,4	12,0	14,2	13,0	
w.o.																
geen wettig bewijs	11.932	11.033	9.899	9.557	10.037	10.148	11.301	11.931	14.100	12.107	10,1	9,0	9,8	11,5	10,4	
beleidsseptot	14.670	12.903	13.546	13.550	13.990	14.616	16.325	15.797	17.934	18.890	12,4	12,9	12,9	14,7	16,2	
op gronden samenhangend met maatregelen van anderen dan de officier van justitie	531	507	609	681	2.382	1.857	1.364	1.063	1.352	1.294	0,4	1,1	0,9	1,1	1,1	
w.o.																
ander dan strafrechtelijk ingrijpen prevaleert	420	441	496	588	2.286	1.733	1.191	920	1.201	1.101	0,4	0,9	0,8	1,0	1,1	
op gronden samenhangend met de algemene rechtsorde	429	430	395	396	483	362	365	263	365	326	0,4	0,3	0,2	0,3	0,3	
w.o.																
onvoldoende nationaal belang	402	400	376	384	464	344	321	256	288	273	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	
op gronden samenhangend met het gepleegde feit	6.577	5.385	5.912	5.234	3.926	4.496	4.810	4.376	4.833	6.306	5,6	3,8	3,6	4,0	5,4	
w.o.																
gering feit	1.088	1.024	976	1.021	967	1.357	2.016	1.795	1.884	1.864	0,9	1,6	1,5	1,5	1,6	
gering aandeel in het feit	662	681	602	756	600	748	720	894	831	815	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	
oud feit	4.543	3.397	3.961	3.084	1.972	1.956	1.633	1.299	1.658	425	3,8	1,3	1,1	1,4	0,4	
op gronden samenhangend met de persoon van de verdachte	4.676	4.472	4.641	5.178	4.836	5.042	5.763	5.816	6.690	6.431	4,0	4,6	4,8	5,5	5,5	
w.o.																
leeftijd	113	118	98	128	92	94	132	119	107	127	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
recente bestraffing	1.814	1.657	1.312	1.376	1.221	971	1.121	1.015	1.192	1.084	1,5	0,9	0,8	1,0	0,9	
door feit of gevolgen getroffen	513	500	552	506	546	717	872	924	1.067	1.053	0,4	0,7	0,8	0,9	0,9	
gezondheidstoestand	581	572	651	752	779	829	1.048	1.053	1.192	1.078	0,5	0,8	0,9	1,0	0,9	
gewijzigde omstandigheden	611	631	797	900	1.048	1.354	1.451	1.522	1.577	1.642	0,5	1,2	1,2	1,3	1,4	
diensverlening	48	60	47	48	73	81	86	56	80	68	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	

Tabel 5.6 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	[%]														
op gronden samenhangend met de verhouding tussen verdachte en benadeelde	2.457	2.109	1.989	2.061	2.363	2.859	4.023	4.279	4.694	4.533	2,1	3,2	3,5	3,8	3,9
w.o.															
verhouding tot de benadeelde geregeld medeschuld van benadeelde	1.117	945	908	776	855	960	1.192	1.248	1.217	1.206	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0
beperkte kring	630	486	501	530	674	900	1.508	1.632	1.843	1.809	0,5	1,2	1,3	1,5	1,6
voorwaardelijk sepot	493	492	430	540	612	704	911	923	434	941	0,4	0,7	0,8	0,4	0,8
onvoorwaardelijk sepot	2.310	2.707	2.967	3.482	3.862	4.768	5.488	5.625	7.078	7.143	2,0	4,4	4,6	5,8	6,1
'kaal' sepot	4.219	3.259	3.302	3.279	4.102	4.803	6.420	6.264	7.717	7.829	3,6	5,1	5,1	6,3	6,7
	8.141	6.937	7.277	6.789	6.026	5.045	4.417	3.908	3.139	3.918	6,9	3,5	3,2	2,6	3,4
Voeging ad informandum	4.883	4.885	5.303	4.841	4.884	3.814	3.493	3.339	3.831	3.959	4,1	2,8	2,7	3,1	3,4
Voeging ter berechting	11.980	11.774	12.428	12.180	12.307	11.099	10.735	10.755	11.115	8.002	10,1	8,5	8,8	9,1	6,9
Transactie*	61.518	66.941	71.198	81.081	78.613	76.062	77.861	74.210	68.290	65.115	52,0	61,7	60,7	55,9	56,0
w.o.															
betaling geldsom	52.426	48.499	49.461	55.307	52.027	47.918	47.440	45.169	39.698	40.254	44,3	37,6	36,9	32,5	34,6
schadevergoeding	1.125	1.883	2.345	2.874	2.973	2.922	3.273	3.182	3.068	2.312	1,0	2,6	2,6	2,5	2,0
taakstraf	6.011	8.667	12.357	14.264	15.396	17.045	17.540	16.620	15.416	12.492	5,1	13,9	13,6	12,6	10,7
Strafbeschikking										2.098					1,8
Overdracht naar een ander pakket	4.495	3.573	3.873	3.467	3.748	3.587	3.255	3.340	3.578	2.937	3,8	2,6	2,7	2,9	2,5
Overig**	3.848	94	79	102	97	75	104	170	95	204	3,3	0,1	0,1	0,1	0,2
Totaal	118.369	115.538	120.693	128.668	127.663	122.999	126.092	122.274	122.248	116.326	100	100	100	100	100

* Tot en met 2000 zijn lik-op-stuk afdoeningen opgenomen in de categorie 'Overig'. Met ingang van 2001 worden ze geteld bij 'Transacties'.

** Inclusief zaken met onbekende wijze van afdoening. Tot en met 2000 zijn lik-op-stuk afdoeningen opgenomen in de categorie 'Overig'. Met ingang van 2001 worden ze geteld bij 'Transacties'.

Bron: CBS

Tabel 5.7 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken: transacties* naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
Wetboek van Strafrecht	24.773	26.043	29.607	34.419	37.878	40.194	43.754	42.577	40.158	33.071	37,9	56,1	57,2	58,7	50,8
Geweldsmisdrijven	4.847	5.575	6.322	7.595	8.329	9.254	10.109	10.002	9.538	7.264	7,4	13,0	13,4	13,9	11,2
verkrachting	7	3	4	7	5	6	2	-	1	1	0,0	0,0	-	0,0	0,0
feitelijke aanranding der eerbaarheid	79	113	107	96	125	106	79	52	55	28	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
overige seksuele misdrijven	15	29	42	29	19	27	14	12	12	8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
bedreiging	762	955	1.137	1.535	1.977	2.080	2.192	2.165	2.052	1.528	1,2	2,8	2,9	3,0	2,3
misdrijven tegen het leven**	3	7	14	19	11	19	7	7	2	1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
mishandeling	3.900	4.365	4.950	5.785	6.087	6.912	7.718	7.711	7.357	5.642	6,0	9,9	10,4	10,8	8,7
dood en lichamelijk letsel	6	7	4	3	3	7	5	4	6	4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
door schuld	67	75	70	101	83	81	75	44	43	41	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
diefstal met geweld	8	21	14	20	19	16	17	7	10	11	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
afpersing															
Vermogensmisdrijven	11.645	11.418	12.680	14.603	15.783	16.652	18.382	17.080	16.443	14.835	17,8	23,6	23,0	24,0	22,8
valsheidsmisdrijven	2.321	1.649	2.244	2.649	3.102	3.211	2.922	2.143	1.637	1.209	3,6	3,7	2,9	2,4	1,9
eenvoudige diefstal	4.304	3.728	3.889	4.486	4.907	5.119	5.297	5.345	5.498	5.403	6,6	6,8	7,2	8,0	8,3
gekwalificeerde diefstal	2.745	3.070	3.662	4.146	4.485	4.887	4.911	4.730	4.254	3.650	4,2	6,3	6,4	6,2	5,6
verduistering	580	613	853	966	1.014	956	1.073	1.125	1.225	972	0,9	1,4	1,5	1,8	1,5
bedrog	780	1.302	871	1.054	709	821	2.141	1.898	1.980	1.961	1,2	2,7	2,6	2,9	3,0
heiling en schuldheiling	915	1.056	1.181	1.302	1.566	1.658	2.038	1.839	1.849	1.640	1,4	2,6	2,5	2,7	2,5
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	6.681	7.528	8.760	9.809	10.983	11.540	12.470	12.660	11.860	8.889	10,2	16,0	17,0	17,3	13,7
tegen de openbare orde	2.424	3.063	3.907	4.253	4.874	5.271	5.636	5.780	5.131	3.923	3,7	7,2	7,8	7,5	6,0
discriminatie	31	28	59	41	36	46	36	30	35	10	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven***	134	144	197	258	287	299	318	259	178	162	0,2	0,4	0,3	0,3	0,2
tegen het openbaar gezag	1.504	1.585	1.657	2.006	2.210	2.189	2.204	2.381	2.185	1.630	2,3	2,8	3,2	3,2	2,5

(abs.)

(%)

Tabel 5.7 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009	
(abs.)												[%]				
schemis der eerbaarheid vernietiging	155	175	200	196	220	256	266	196	179	161	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	
	2.433	2.533	2.740	3.055	3.356	3.479	4.010	4.014	4.152	3.003	3,7	5,1	5,4	6,1	4,6	
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	1.600	1.522	1.845	2.412	2.783	2.748	2.793	2.835	2.317	2.083	2,4	3,6	3,8	3,4	3,2	
Wegenverkeerswet	16.028	14.394	15.642	18.707	12.422	11.540	12.678	12.240	9.182	15.374	24,5	16,3	16,5	13,4	23,6	
rijden onder invloed	12.319	10.570	12.047	15.012	8.524	7.616	8.555	7.758	5.411	12.277	18,8	11,0	10,4	7,9	18,9	
doorrijden na ongeval	3.424	3.513	3.212	3.213	3.391	3.419	3.689	4.023	3.253	2.720	5,2	4,7	5,4	4,8	4,2	
overige misdrijven	285	311	383	482	507	505	434	459	518	377	0,4	0,6	0,6	0,8	0,6	
Wegenverkeerswet	17.846	18.071	18.985	20.193	20.239	16.834	13.399	11.388	10.544	9.322	27,3	17,2	15,3	15,4	14,3	
Wet op de economische delicten	946	1.852	2.331	2.534	3.646	3.319	3.518	3.884	4.253	3.807	1,4	4,5	5,2	6,2	5,8	
Opiumwet	263	589	813	995	1.200	1.204	1.446	1.651	1.720	1.329	0,4	1,9	2,2	2,5	2,0	
harddrugs	683	1.263	1.518	1.539	2.446	2.115	2.072	2.233	2.533	2.478	1,0	2,7	3,0	3,7	3,8	
softdrugs	2.183	2.594	1.992	2.561	2.290	2.264	2.245	2.299	2.230	2.153	3,3	2,9	3,1	3,3	3,3	
Wet wapens en munitie	3.590	4.081	2.720	2.769	2.235	1.986	2.371	1.992	2.018	1.388	5,5	3,0	2,7	3,0	2,1	
Overige wetten****	65.366	67.035	71.277	81.183	78.710	76.137	77.965	74.390	68.385	65.115	100	100	100	100	100	
Totaal																

* Inclusief lik-op-stuk zaken en zaken met een onbekende wijze van afdoening (zie ook voetnoot tabel 5.6).

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernietiging van elektriciteitswerken, vernietiging van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernietiging van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.8 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken: transacties met als voorwaarde leer- of werkproject* naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Wetboek van Strafrecht	5.667	7.860	10.753	12.012	13.211	14.692	15.500	14.783	13.540	10.700	93,5	87,9	88,6	87,4	85,2
Geweldsmisdrijven	1.042	1.541	2.105	2.583	2.888	3.405	3.725	3.597	3.608	2.729	17,2	21,1	21,6	23,3	21,7
verkrachting	1	1	2	5	3	6	2	-	-	1	0,0	0,0	-	-	0,0
feitelijke aanranding der eerbaarheid	61	86	87	74	92	73	51	40	38	13	1,0	0,3	0,2	0,2	0,1
overige seksuele misdrijven	10	22	30	20	12	22	10	7	10	1	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0
bedreiging	115	256	357	510	688	775	768	713	714	523	1,9	4,4	4,3	4,6	4,2
misdrijven tegen het leven**	-	5	9	16	7	12	4	7	1	1	-	0,0	0,0	0,0	0,0
mishandeling	793	1.091	1.548	1.868	2.006	2.445	2.833	2.794	2.803	2.152	13,1	16,1	16,8	18,1	17,1
dood en lichamelijk letsel door schuld	1	-	2	1	1	2	2	1	3	2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	53	61	60	74	66	61	41	32	30	29	0,9	0,2	0,2	0,2	0,2
afpersing	8	19	10	15	13	9	14	3	9	7	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
Vermogensmisdrijven	2.764	3.938	5.485	5.999	6.466	6.830	7.169	6.438	5.810	4.953	45,6	40,7	38,6	37,5	39,4
valsheidsmisdrijven	105	585	1.149	1.135	1.166	1.175	1.463	1.317	986	703	1,7	8,3	7,9	6,4	5,6
eenvoudige diefstal	754	958	1.164	1.323	1.544	1.682	1.592	1.474	1.380	1.347	12,4	9,0	8,8	8,9	10,7
gekwalificeerde diefstal	1.415	1.733	2.127	2.456	2.534	2.766	2.709	2.376	2.174	1.726	23,4	15,4	14,2	14,0	13,7
verduistering	155	218	389	425	424	403	473	446	470	410	2,6	2,7	2,7	3,0	3,3
bedrog	29	47	113	107	135	140	161	174	138	144	0,5	0,9	1,0	0,9	1,1
heiling en schuldheling	306	397	543	553	663	664	771	651	662	623	5,1	4,4	3,9	4,3	5,0
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	1.783	2.266	2.978	3.143	3.547	4.078	4.166	4.227	3.728	2.648	29,4	23,6	25,3	24,1	21,1
tegen de openbare orde	1.153	1.554	2.024	2.044	2.334	2.698	2.760	2.776	2.387	1.638	19,0	15,7	16,6	15,4	13,0
discriminatie	5	10	22	20	15	32	18	16	19	5	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven***	96	97	155	169	209	222	208	191	122	102	1,6	1,2	1,1	0,8	0,8
tegen het openbaar gezag	78	174	218	316	344	355	323	358	346	251	1,3	1,8	2,1	2,2	2,0

Tabel 5.8 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	(%)														
schennis der eerbaarheid vernietiging	7	19	24	30	30	29	26	25	26	15	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
	444	412	535	564	615	742	831	861	828	637	7,3	4,7	5,2	5,3	5,1
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	78	115	185	287	310	379	440	521	394	370	1,3	2,5	3,1	2,5	2,9
Wegenverkeerswet	140	206	544	772	463	470	410	432	449	512	2,3	2,3	2,6	2,9	4,1
rijden onder invloed	40	75	327	403	105	141	142	212	215	350	0,7	0,8	1,3	1,4	2,8
doorrijden na ongeval	63	63	85	107	105	88	66	76	71	60	1,0	0,4	0,5	0,5	0,5
overige misdrijven															
Wegenverkeerswet	37	68	132	262	253	241	202	144	163	102	0,6	1,1	0,9	1,1	0,8
Wet op de economische delicten	13	9	21	81	143	240	213	205	260	260	0,2	1,2	1,2	1,7	2,1
Opiumwet	20	251	522	834	1.069	1.170	997	765	736	643	0,3	5,7	4,6	4,7	5,1
harddrugs	16	108	222	271	347	395	336	280	252	184	0,3	1,9	1,7	1,6	1,5
softdrugs	4	143	300	563	722	775	661	485	484	459	0,1	3,8	2,9	3,1	3,7
Wet wapens en munitie	179	261	375	489	526	490	458	446	459	409	3,0	2,6	2,7	3,0	3,3
Overige wetten****	40	140	189	124	57	64	48	45	52	36	0,7	0,3	0,3	0,3	0,3
Totaal	6.059	8.727	12.404	14.312	15.469	17.126	17.626	16.676	15.496	12.560	100	100	100	100	100

* Hieronder vallen de leerstraf, de werkstraf en de sepoets met sepotgrond 'Dienstverlening'.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandschikking, tot ontplofing brengen, vernietiging van elektriciteitswerken, vernietiging van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernietiging van gebouwen.

**** Inklusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.9 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken: beleidsepots naar delictgroep

	2000											2009										
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009		
Wetboek van Strafrecht	10.981	9.446	9.386	9.197	8.933	10.061	12.446	12.824	14.820	14.139	74,9	76,2	81,2	82,6	74,8							
Geweldsmisdrijven	2.720	2.435	2.487	2.701	2.995	3.947	5.104	5.695	6.513	6.212	18,5	31,3	36,1	36,3	32,9							
verkrachting	27	20	26	20	17	27	15	7	9	12	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1							
feitelijke aanranding der eerbaarheid	101	86	69	88	79	73	89	68	68	64	0,7	0,5	0,4	0,4	0,3							
overige seksuele misdrijven	88	72	78	53	53	61	52	68	60	36	0,6	0,3	0,4	0,3	0,2							
bedreiging	483	476	566	651	785	929	1.143	1.220	1.283	1.320	3,3	7,0	7,7	7,2	7,0							
misdrijven tegen het leven*	69	68	52	51	45	52	45	38	31	23	0,5	0,3	0,2	0,2	0,1							
mishandeling	1.812	1.607	1.564	1.744	1.925	2.709	3.689	4.214	4.985	4.697	12,4	22,6	26,7	27,8	24,9							
dood en lichamelijk letsel door schuld	15	4	9	8	7	10	6	8	12	16	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1							
diefstal met geweld	107	98	105	76	77	64	55	59	51	34	0,7	0,3	0,4	0,3	0,2							
afpersing	18	4	18	10	7	22	10	13	14	10	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1							
Vermogensmisdrijven	5.118	4.144	4.046	3.711	3.289	3.135	3.720	3.518	4.208	4.177	34,9	22,8	22,3	23,5	22,1							
valsheidsmisdrijven	778	647	707	665	762	701	918	735	1.080	917	5,3	5,6	4,7	6,0	4,9							
eenvoudige diefstal	1.950	1.520	1.487	1.358	1.016	969	1.114	1.029	1.094	1.246	13,3	6,8	6,5	6,1	6,6							
gekwalificeerde diefstal	1.316	1.071	953	903	741	720	733	660	718	727	9,0	4,5	4,2	4,0	3,8							
verduistering	320	272	243	257	229	239	302	338	403	457	2,2	1,8	2,1	2,2	2,4							
bedrog	217	191	226	171	160	156	200	287	338	281	1,5	1,2	1,8	1,9	1,5							
heiling en schuldheling	537	443	430	357	381	350	453	469	575	549	3,7	2,8	3,0	3,2	2,9							
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	2.725	2.427	2.409	2.307	2.195	2.433	3.043	3.027	3.448	3.020	18,6	18,6	19,2	19,2	16,0							
tegen de openbare orde	876	851	964	910	948	1.114	1.327	1.293	1.531	1.255	6,0	8,1	8,2	8,5	6,6							
discriminatie	15	14	17	13	3	9	9	7	9	7	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0							

Tabel 5.9 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)											(%)				
gemeengevaarlijke misdrijven**	118	97	91	83	77	86	92	118	125	91	0,8	0,6	0,7	0,7	0,5
tegen het openbaar gezag	359	348	315	358	311	323	412	350	430	369	2,4	2,5	2,2	2,4	2,0
schemmis der eerbaarheid	116	89	98	104	90	99	79	63	83	89	0,8	0,5	0,4	0,5	0,5
vernietiging	1.241	1.028	924	839	766	802	1.124	1.196	1.270	1.209	8,5	6,9	7,6	7,1	6,4
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	418	440	444	478	454	546	579	584	651	730	2,8	3,5	3,7	3,6	3,9
Wegenverkeerswet	990	757	886	1.079	646	462	524	450	507	2.226	6,7	3,2	2,8	2,8	11,8
rijden onder invloed	509	296	407	536	233	137	174	134	109	1.866	3,5	1,1	0,8	0,6	9,9
doorrijden na ongeval	279	260	218	274	202	160	207	173	227	202	1,9	1,3	1,1	1,3	1,1
overige misdrijven	202	201	261	269	211	165	143	143	171	158	1,4	0,9	0,9	1,0	0,8
Wegenverkeerswet															
Wet op de economische delicten	1.337	1.301	1.959	2.121	1.858	1.894	1.577	1.022	951	1.016	9,1	9,7	6,5	5,3	5,4
Opiumwet	554	477	446	471	2.056	1.560	1.236	974	1.062	968	3,8	7,6	6,2	5,9	5,1
harddrugs	349	313	283	299	1.917	1.303	958	679	731	635	2,4	5,9	4,3	4,1	3,4
softdrugs	205	164	163	172	139	257	278	295	331	333	1,4	1,7	1,9	1,8	1,8
Wet wapens en munitie	290	251	244	217	160	182	192	179	226	219	2,0	1,2	1,1	1,3	1,2
Overige wetten***	518	671	625	465	337	457	350	348	368	322	3,5	2,1	2,2	2,1	1,7
Totaal	14.670	12.903	13.546	13.550	13.990	14.616	16.325	15.797	17.934	18.890	100	100	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontplofing brengen, vernietiging van elektriciteitswerken, vernietiging van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernietiging van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.10 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Wet op de economische delicten	97	107	103	71	68	75	75	64	78	81
Opiumwet	240	180	173	170	90	95	86	84	92	81
harddrugs	280	223	210	207	99	107	92	93	106	91
softdrugs	193	133	133	128	76	81	80	75	79	74
Wet wapens en munitie	117	89	127	101	82	68	66	58	67	63
Totaal***	141	128	137	107	92	86	82	81	99	118

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief overige wetten en zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.11 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken: doorlooptijd (in dagen) van inschrijving tot afdoening naar wijze van afdoening

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Sepot	314	92	90	77	69	68	65	69	167	183
w.v.										
technisch sepot	333	78	72	64	59	60	58	62	172	177
beleidssepot	293	267	318	250	188	162	144	138	163	188
Voegingen	112	130	134	115	107	108	105	100	113	143
Transactie*	71	80	84	66	61	58	56	56	67	92
Overig**	58	47	50	38	36	41	34	33	31	25
Totaal	141	90	90	75	68	67	64	66	99	118

* Tot en met 2000 zijn lik-op-stuk afdoeningen opgenomen in de categorie 'Overig'. Met ingang van 2001 worden ze geteld bij 'Transacties'.

** Inclusief zaken met onbekende wijze van afdoening. Tot en met 2000 zijn lik-op-stuk afdoeningen opgenomen in de categorie 'Overig'. Met ingang van 2001 worden ze geteld bij 'Transacties'.

Bron: CBS

Tabel 5.12 Ingeschreven en afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten

	Ingeschreven zaken OM	Afdoeningen door het OM	Dagvaardingen	Afdoeningen door de rechter*	Verhouding afdoeningen OM/ rechter
(abs.)					
2000	26.993	17.627	11.251	9.004	2,0
2001	27.544	18.873	11.738	8.903	2,1
2002	28.465	19.521	13.096	10.014	1,9
2003	31.060	20.238	13.438	10.782	1,9
2004	33.819	21.193	15.217	11.897	1,8
2005	35.875	23.289	15.320	12.292	1,9
2006	36.519	24.019	16.081	12.441	1,9
2007	38.924	24.700	16.862	12.855	1,9
2008	36.576	24.410	15.832	13.508	1,8
2009	31.731	20.905	14.142	11.884	1,8
(index, 2000=100)					
2000	100	100	100	100	
2001	102	107	104	99	
2002	105	111	116	111	
2003	115	115	119	120	
2004	125	120	135	132	
2005	133	132	136	137	
2006	135	136	143	138	
2007	144	140	150	143	
2008	136	138	141	150	
2009	118	119	126	132	

* Afdoeningen door de rechter exclusief voegingen ter zitting.

Bron: CBS

Tabel 5.13 Bij het Openbaar Ministerie ingeschreven rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	(%)				
	(abs.)										2000	2006	2007	2008	2009
Wetboek van Strafrecht	24.748	25.214	25.830	27.478	30.632	32.639	33.247	35.063	32.183	27.739	91,7	91,0	90,1	88,0	87,4
Geweldsmisdrijven	6.229	6.499	6.485	6.933	7.977	8.767	8.744	9.426	8.622	7.766	23,1	23,9	24,2	23,6	24,5
verkrachting	161	188	150	133	253	195	177	141	132	110	0,6	0,5	0,4	0,4	0,3
feitelijke aanranding der eerbaarheid	279	270	294	253	278	288	255	218	215	176	1,0	0,7	0,6	0,6	0,6
overige seksuele misdrijven	158	162	164	172	145	202	187	186	135	122	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4
bedreiging	688	703	780	949	1.408	1.463	1.500	1.517	1.474	1.168	2,5	4,1	3,9	4,0	3,7
misdrijven tegen het leven*	253	244	311	254	341	357	252	255	231	202	0,9	0,7	0,7	0,6	0,6
mishandeling	2.863	3.007	3.150	3.512	3.817	4.533	4.751	5.511	5.180	4.606	10,6	13,0	14,2	14,2	14,5
dood en lichamelijk letsel door schuld	5	3	5	2	2	2	5	4	11	4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	1.703	1.798	1.529	1.549	1.631	1.637	1.513	1.513	1.162	1.279	6,3	4,1	3,9	3,2	4,0
afpersing	119	124	102	109	102	90	104	81	82	99	0,4	0,3	0,2	0,2	0,3
Vermogensmisdrijven	11.487	11.040	11.229	11.276	12.470	12.659	12.801	12.704	12.169	11.043	42,6	35,1	32,6	33,3	34,8
valsheidsmisdrijven	385	394	331	252	353	287	289	299	290	353	1,4	0,8	0,8	0,8	1,1
eenvoudige diefstal	3.376	3.210	3.240	3.237	3.529	3.723	3.599	3.774	3.606	3.575	12,5	9,9	9,7	9,9	11,3
gekwalificeerde diefstal	6.363	5.999	6.101	6.269	6.782	6.807	6.852	6.423	5.964	5.032	23,6	18,8	16,5	16,3	15,9
verduistering	402	396	467	494	441	427	471	556	624	569	1,5	1,3	1,4	1,7	1,8
bedrog	143	145	155	114	198	224	252	344	266	267	0,5	0,7	0,9	0,7	0,8
heiling en schuldheiling	818	896	935	910	1.167	1.191	1.338	1.308	1.419	1.247	3,0	3,7	3,4	3,9	3,9
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	6.545	7.138	7.475	8.429	9.247	10.232	10.681	11.765	10.417	7.988	24,2	29,2	30,2	28,5	25,2
tegen de openbare orde	3.709	4.296	4.713	5.233	5.970	6.651	6.803	7.358	6.411	4.919	13,7	18,6	18,9	17,5	15,5
discriminatie	14	31	36	29	53	68	44	40	34	36	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven**	544	534	518	710	665	730	814	796	677	489	2,0	2,2	2,0	1,9	1,5
tegen het openbaar gezag	441	481	514	661	737	682	707	893	767	658	1,6	1,9	2,3	2,1	2,1

Tabel 5.13 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	(%)														
schenms der eerbaarheid vernieeling	49	38	44	37	49	37	33	42	42	41	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
	1.788	1.758	1.650	1.759	1.773	2.064	2.280	2.636	2.486	1.845	6,6	6,2	6,8	6,8	5,8
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	487	537	641	840	938	981	1.021	1.168	975	942	1,8	2,8	3,0	2,7	3,0
Wegenverkeerswet	829	854	842	975	926	959	1.025	1.389	1.762	1.699	3,1	2,8	3,6	4,8	5,4
rijden onder invloed	372	419	396	517	451	538	628	860	1.201	1.297	1,4	1,7	2,2	3,3	4,1
doorrijden na ongeval	280	257	252	260	251	225	201	270	229	182	1,0	0,6	0,7	0,6	0,6
overige misdrijven	177	178	194	198	224	196	196	259	332	220	0,7	0,5	0,7	0,9	0,7
Wegenverkeerswet															
Wet op de economische delicten	91	137	173	1.087	512	565	631	812	863	787	0,3	1,7	2,1	2,4	2,5
Opiumwet	324	463	528	525	654	742	730	730	771	649	1,2	2,0	1,9	2,1	2,0
harddrugs	249	368	426	420	422	435	398	388	401	231	0,9	1,1	1,0	1,1	0,7
sofdrugs	75	95	102	105	232	307	332	342	370	418	0,3	0,9	0,9	1,0	1,3
Wet wapens en munitie	515	611	626	741	875	760	759	805	844	729	1,9	2,0	2,1	2,3	2,3
Overige wetten***	486	265	466	254	220	210	147	125	153	128	1,8	0,4	0,3	0,4	0,4
Totaal	26.993	27.544	28.465	31.060	33.819	35.875	36.519	38.924	36.576	31.731	100	100	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.14 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten naar delictgroep

	2000										2009									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009					
Wetboek van Strafrecht	15.818	17.001	17.484	17.504	18.895	20.767	21.538	21.841	21.155	17.733	89,7	89,7	88,4	86,7	84,8					
Geweldsmisdrijven	2.892	3.247	3.408	3.428	3.742	4.486	4.653	4.801	4.701	4.090	16,4	19,4	19,4	19,3	19,6					
verkrachting	38	42	53	40	59	35	63	56	52	55	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3					
feitelijke aanranding der eerbaarheid	165	194	162	142	145	136	121	96	100	74	0,9	0,5	0,4	0,4	0,4					
overige seksuele misdrijven	71	83	98	57	48	79	64	70	78	57	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3					
bedreiging	409	481	503	566	792	909	926	892	941	729	2,3	3,9	3,6	3,9	3,5					
misdrijven tegen het leven*	45	32	43	31	22	48	28	26	31	29	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1					
mishandeling	1.816	1.992	2.163	2.284	2.394	2.959	3.156	3.383	3.255	2.902	10,3	13,1	13,7	13,3	13,9					
dood en lichamelijk letsel door schuld	3	3	3	1	-	-	2	2	6	2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0					
diefstal met geweld	309	374	349	271	260	291	260	247	218	217	1,8	1,1	1,0	0,9	1,0					
afpersing	36	46	34	36	22	29	33	29	20	25	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1					
Vermogensmisdrijven	7.931	7.888	7.883	7.517	8.034	8.441	8.502	8.246	7.942	7.438	45,0	35,4	33,4	32,5	35,6					
valsheidsmisdrijven	260	304	256	232	269	252	208	200	211	275	1,5	0,9	0,8	0,9	1,3					
eenvoudige diefstal	2.383	2.358	2.294	2.221	2.466	2.603	2.571	2.531	2.438	2.491	13,5	10,7	10,2	10,0	11,9					
gekwalificeerde diefstal	4.074	3.943	3.960	3.787	3.861	4.135	4.036	3.865	3.622	3.016	23,1	16,8	15,6	14,8	14,4					
verduistering	308	312	384	416	347	355	382	409	422	472	1,7	1,6	1,7	1,7	2,3					
bedrog	96	116	136	102	143	162	194	243	220	189	0,5	0,8	1,0	0,9	0,9					
heiling en schuldheiling	810	855	853	759	948	934	1.111	998	1.029	995	4,6	4,6	4,0	4,2	4,8					
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	4.647	5.438	5.707	5.911	6.384	7.078	7.619	7.880	7.697	5.526	26,4	31,7	31,9	31,5	26,4					
tegen de openbare orde	2.527	3.207	3.543	3.677	4.017	4.507	4.826	4.906	4.733	3.308	14,3	20,1	19,9	19,4	15,8					
discriminatie	13	26	29	20	34	43	37	27	31	14	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1					
gemeengevaarlijke misdrijven**	255	271	276	327	337	351	395	383	331	231	1,4	1,6	1,6	1,4	1,1					
tegen het openbaar gezag	307	404	419	535	586	535	527	607	602	447	1,7	2,2	2,5	2,5	2,1					

Tabel 5.14 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	(%)														
schenms der eerbaarheid vernietiging	39	30	32	27	35	30	27	28	34	39	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2
	1.506	1.500	1.408	1.325	1.375	1.612	1.807	1.929	1.966	1.487	8,5	7,5	7,8	8,1	7,1
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	348	428	486	648	735	762	764	914	815	679	2,0	3,2	3,7	3,3	3,2
Wegenverkeerswet	693	738	713	784	745	773	824	1.004	1.230	1.385	3,9	3,4	4,1	5,0	6,6
rijden onder invloed	320	375	355	457	399	461	548	653	841	1.122	1,8	2,3	2,6	3,4	5,4
doorrijden na ongeval	243	216	218	199	217	200	156	199	171	139	1,4	0,6	0,8	0,7	0,7
overige misdrijven	130	147	140	128	129	112	120	152	218	124	0,7	0,5	0,6	0,9	0,6
Wegenverkeerswet	91	119	160	954	439	490	506	606	693	641	0,5	2,1	2,5	2,8	3,1
Wet op de economische delicten															
Opiumwet	150	244	281	251	367	490	447	524	538	459	0,9	1,9	2,1	2,2	2,2
harddrugs	93	170	184	177	188	216	192	198	226	119	0,5	0,8	0,8	0,9	0,6
sofdrugs	57	74	97	74	179	274	255	326	312	340	0,3	1,1	1,3	1,3	1,6
Wet wapens en munitie	460	549	551	664	705	699	651	649	731	653	2,6	2,7	2,6	3,0	3,1
Overige wetten***	415	222	332	81	42	70	53	76	63	34	2,4	0,2	0,3	0,3	0,2
Totaal	17.627	18.873	19.521	20.238	21.193	23.289	24.019	24.700	24.410	20.905	100	100	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontplofing brengen, vernietiging van elektriciteitswerken, vernietiging van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernietiging van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.15 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten naar wijze van afdoening

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009	
	(abs.)											(%)				
Septot	5.277	4.403	3.849	3.745	4.249	4.837	5.130	5.788	5.100	29,9	20,1	20,8	23,7	24,4		
technisch sepot	2.346	1.882	1.514	1.489	1.574	1.650	1.914	2.358	2.099	13,3	6,9	7,7	9,7	10,0		
w.o.	1.800	1.697	1.480	1.167	1.260	1.367	1.569	1.924	1.697	10,2	5,7	6,4	7,9	8,1		
geen wettig bewijs	2.931	2.902	2.521	2.335	2.675	3.187	3.216	3.430	3.001	16,6	13,3	13,0	14,1	14,4		
beleidsseptot																
op gronden samenhangend met																
maatregelen van anderen dan																
de officier van justitie	135	111	180	208	238	256	331	420	461	0,8	1,1	1,3	1,7	2,2		
w.o.																
ander dan strafrechtelijk																
ingrijpen prevaleert	77	66	86	135	144	146	219	300	324	0,4	0,6	0,9	1,2	1,5		
op gronden samenhangend																
met de algemene rechtsorde	71	101	83	54	52	63	39	62	39	0,4	0,3	0,2	0,3	0,2		
w.o.																
onvoldoende nationaal belang	71	101	83	54	52	62	39	60	39	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2		
op gronden samenhangend																
met het gepleegde feit	1.283	1.300	970	882	977	1.121	1.080	1.102	949	7,3	4,7	4,4	4,5	4,5		
w.o.																
gering feit	181	225	176	163	249	310	280	287	263	1,0	1,3	1,1	1,2	1,3		
gering aandeel in het feit	227	301	233	216	297	366	418	345	312	1,3	1,5	1,7	1,4	1,5		
oud feit	834	727	543	469	376	393	324	410	297	4,7	1,6	1,3	1,7	1,4		
op gronden samenhangend met																
de persoon van de verdachte	1.010	998	951	863	921	1.083	1.060	1.144	1.031	5,7	4,5	4,3	4,7	4,9		
w.o.																
leeftijd	56	72	45	28	25	31	30	17	38	0,3	0,1	0,1	0,1	0,2		
recente bestraffing	413	315	247	207	162	232	227	252	188	2,3	1,0	0,9	1,0	0,9		
door feit of gevolgen getroffen	97	125	130	104	147	171	171	191	210	0,6	0,7	0,7	0,8	1,0		
gezondheidstoestand	66	50	80	88	78	92	97	95	77	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4		
gewijzigde omstandigheden	133	168	219	185	310	339	322	340	324	0,8	1,4	1,3	1,4	1,5		

Tabel 5.15 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	[%]														
dienstverlening	46	58	38	45	72	70	80	54	68	67	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3
op gronden samenhangend met de verhouding tussen verdachte en benadeelde	432	395	339	331	340	489	668	706	702	521	2,5	2,8	2,9	2,9	2,5
w.o.															
verhouding tot de benadeelde geregeld	268	237	180	156	147	193	248	248	251	160	1,5	1,0	1,0	1,0	0,8
medeschuld van benadeelde beperkte kring	106	100	107	123	141	218	303	354	362	302	0,6	1,3	1,4	1,5	1,4
	46	49	38	43	42	51	81	81	75	52	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
voorwaardelijk sepot	737	986	1.063	1.014	1.015	1.224	1.376	1.332	1.515	1.474	4,2	5,7	5,4	6,2	7,1
onvoorwaardelijk sepot	832	733	555	554	554	773	1.250	1.248	1.450	1.120	4,7	5,2	5,1	5,9	5,4
'kaaf' sepot	1.362	1.183	903	767	697	678	561	636	465	407	7,7	2,3	2,6	1,9	1,9
Voeging ad informandum	913	943	742	747	711	672	626	624	640	533	5,2	2,6	2,5	2,6	2,5
Voeging ter berechting	2.392	2.436	2.306	1.995	2.241	2.526	2.650	2.917	2.901	2.159	13,6	11,0	11,8	11,9	10,3
Transactie*	7.757	9.347	11.048	12.698	13.460	14.780	14.703	14.687	13.767	11.863	44,0	61,2	59,5	56,4	56,8
w.o.															
betaling geldsom	1.381	1.351	1.367	1.792	1.438	1.520	1.403	1.629	1.574	1.403	7,8	5,8	6,6	6,4	6,7
schadevergoeding	246	839	1.090	1.351	1.355	1.517	1.506	1.512	1.392	1.096	1,4	6,3	6,1	5,7	5,2
taakstraf	5.893	6.670	8.003	8.596	9.507	10.311	10.284	10.018	9.339	7.961	33,4	42,8	40,6	38,3	38,1
Overdracht naar een ander parket	1.134	1.064	997	917	1.016	1.047	1.191	1.325	1.299	1.211	6,4	5,0	5,4	5,3	5,8
Overig*	154	17	25	32	20	15	12	17	15	19	0,9	0,0	0,1	0,1	0,1
Totaal	17.627	18.873	19.521	20.238	21.193	23.289	24.019	24.700	24.410	20.905	100	100	100	100	100

* Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is. Tot en met 2000 zijn lik-op-stuk afdoeningen opgenomen in de categorie 'Overig'. Met ingang van 2001 worden ze geteld bij 'Transacties'.

Bron: CBS

Tabel 5.16 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: transacties* naar delictgroep

Wetboek van Strafrecht	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000-2009 (%)				2006	2007	2008	2009
	(abs.)																	
Geweldsmisdrijven	6.758	8.167	9.700	10.755	11.832	13.025	13.015	12.718	11.628	9.648	85,4	88,4	86,5	84,4	81,2			
verkrachting	1.180	1.454	1.740	1.985	2.143	2.510	2.513	2.297	2.155	1.835	14,9	17,1	15,6	15,6	15,4			
feitelijke aanranding der eerbaarheid	2	2	3	3	2	2	2	-	-	1	0,0	0,0	-	-	0,0			
overige seksuele misdrijven	59	85	83	63	82	68	44	30	31	7	0,7	0,3	0,2	0,2	0,1			
bedreiging	11	14	25	19	9	21	9	4	4	-	0,1	0,1	0,0	0,0	-			
misdrijven tegen het leven**	128	203	217	318	454	523	487	410	413	305	1,6	3,3	2,8	3,0	2,6			
mishandeling	-	3	4	2	1	5	1	1	1.667	1	-	0,0	0,0	-	0,0			
doed en lichamelijk letsel door schuld	917	1.072	1.348	1.497	1.527	1.822	1.912	1.818	3	1.488	11,6	13,0	12,4	0,0	12,5			
diefstal met geweld	2	-	-	1	-	-	-	-	23	-	-	-	-	0,2	-			
afpersing	53	58	49	67	54	60	42	29	7	25	0,7	0,3	0,2	0,1	0,2			
	8	17	11	15	14	9	16	5	7	8	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1			
Vermogensmisdrijven	3.219	3.616	4.229	4.460	4.953	5.288	5.206	4.955	4.634	4.266	40,7	35,4	33,7	33,6	35,9			
valsheidsmisdrijven	120	72	108	115	155	172	129	130	99	117	1,5	0,9	0,9	0,7	1,0			
eenvoudige diefstal	918	1.062	1.162	1.275	1.453	1.593	1.488	1.474	1.392	1.429	11,6	10,1	10,0	10,1	12,0			
gekwalificeerde diefstal	1.603	1.827	2.135	2.266	2.406	2.623	2.512	2.327	2.146	1.712	20,3	17,1	15,8	15,6	14,4			
verduistering	179	197	272	309	269	259	281	294	312	338	2,3	1,9	2,0	2,3	2,8			
bedrog	44	53	81	69	92	91	126	148	110	110	0,6	0,9	1,0	0,8	0,9			
heling en schuldheling	355	405	471	426	578	550	670	582	575	560	4,5	4,6	4,0	4,2	4,7			
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	2.185	2.861	3.432	3.895	4.267	4.700	4.799	4.872	4.398	3.157	27,6	32,6	33,1	31,9	26,6			
tegen de openbare orde	1.311	1.816	2.219	2.486	2.750	3.048	3.110	3.110	2.747	1.931	16,6	21,1	21,2	19,9	16,3			
discriminatie	6	11	19	10	12	26	21	18	21	5	0,1	0,1	0,1	0,2	0,0			
gemeengevaarlijke misdrijven***	104	112	166	208	233	235	254	216	144	128	1,3	1,7	1,5	1,0	1,1			

Tabel 5.16 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)											(%)				
tegen het openbaar gezag schennis der eerbaarheid vernietiging	151	225	253	342	383	374	316	391	331	243	1,9	2,1	2,7	2,4	2,0
	10	11	19	18	17	16	23	13	12	14	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
	603	686	756	831	872	1.001	1.075	1.124	1.143	836	7,6	7,3	7,6	8,3	7,0
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	174	236	299	415	469	527	497	594	441	390	2,2	3,4	4,0	3,2	3,3
Wegenverkeerswet	476	506	516	616	566	595	621	758	889	1.053	6,0	4,2	5,2	6,5	8,9
rijden onder invloed	272	317	301	400	342	405	451	554	668	906	3,4	3,1	3,8	4,8	7,6
doorrijden na ongeval	151	126	141	142	153	137	103	124	104	84	1,9	0,7	0,8	0,8	0,7
overige misdrijven	53	63	74	74	71	53	67	80	117	63	0,7	0,5	0,5	0,8	0,5
Wegenverkeerswet	61	84	131	660	290	312	300	371	422	439	0,8	2,0	2,5	3,1	3,7
Wet op de economische delicten															
Opiumwet	51	110	141	139	230	291	271	309	295	266	0,6	1,8	2,1	2,1	2,2
harddrugs	26	56	77	88	95	106	100	95	114	59	0,3	0,7	0,6	0,8	0,5
softdrugs	25	54	64	51	135	185	171	214	181	207	0,3	1,2	1,5	1,3	1,7
Wet wapens en munitie	292	365	385	515	542	527	461	492	514	457	3,7	3,1	3,3	3,7	3,8
Overige wetten****	273	132	200	45	20	45	47	56	41	20	3,5	0,3	0,4	0,3	0,2
Totaal	7.911	9.364	11.073	12.730	13.480	14.795	14.715	14.704	13.782	11.883	100	100	100	100	100

* Inclusief lik-op-stuk zaken en zaken met een onbekende afdoeningsgrond en exclusief dienstverleningen.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernietiging van elektriciteitswerken, vernietiging van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernietiging van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.17 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: transacties met als voorwaarde leer- of werkproject* naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Wetboek van Strafrecht	5.575	6.277	7.484	7.927	8.771	9.483	9.522	9.168	8.418	6.989	93,9	91,9	91,0	89,5	87,2
Geweldsmisdrijven	1.040	1.267	1.475	1.595	1.733	1.977	1.983	1.791	1.667	1.400	17,5	19,1	17,8	17,7	17,4
verkrachting	1	1	2	3	2	2	2	-	-	1	0,0	0,0	-	-	0,0
feitelijke aanranding der eerbaarheid	61	80	77	56	76	54	40	29	30	4	1,0	0,4	0,3	0,3	0,0
overige seksuele misdrijven	10	14	22	19	6	18	6	3	4	-	0,2	0,1	0,0	0,0	-
bedreiging	115	179	195	266	388	415	398	334	338	237	1,9	3,8	3,3	3,6	3,0
misdrijven tegen het leven**	-	2	3	1	1	4	1	1	-	1	-	0,0	0,0	-	0,0
mishandeling	791	923	1.121	1.187	1.198	1.435	1.494	1.400	1.264	1.133	13,3	14,4	13,9	13,4	14,1
dood en lichamelijk letsel door schuld	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	0,0
diefstal met geweld	53	51	47	51	50	45	28	22	21	19	0,9	0,3	0,2	0,2	0,2
afpersing	8	17	8	12	12	4	14	2	7	5	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
Vermogensmisdrijven	2.703	2.888	3.389	3.535	3.860	4.026	4.022	3.665	3.524	3.241	45,5	38,8	36,4	37,5	40,4
valsheidsmisdrijven	60	48	80	61	95	100	87	100	70	72	1,0	0,8	1,0	0,7	0,9
eenvoudige diefstal	750	842	940	1.010	1.136	1.198	1.146	1.098	1.045	1.095	12,6	11,1	10,9	11,1	13,6
gekwalificeerde diefstal	1.409	1.499	1.705	1.825	1.902	2.036	1.960	1.715	1.644	1.288	23,7	18,9	17,0	17,5	16,0
verduistering	154	151	213	233	182	184	219	208	230	249	2,6	2,1	2,1	2,4	3,1
bedrog	29	32	50	50	67	61	59	78	55	56	0,5	0,6	0,8	0,6	0,7
heiling en schuldheling	301	316	401	356	478	447	551	466	480	481	5,1	5,3	4,6	5,1	6,0
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	1.754	2.019	2.470	2.563	2.929	3.194	3.203	3.346	2.938	2.097	29,5	30,9	33,2	31,2	26,1
tegen de openbare orde	1.137	1.406	1.693	1.708	1.956	2.179	2.202	2.267	1.939	1.316	19,1	21,2	22,5	20,6	16,4
discriminatie	5	8	12	9	11	20	15	15	17	5	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1

Tabel 5.17 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)											(%)				
gemeengevaarlijke misdrijven***	96	89	142	153	186	184	186	176	107	88	1,6	1,8	1,7	1,1	1,1
tegen het openbaar gezag	78	132	154	214	244	241	209	239	224	181	1,3	2,0	2,4	2,4	2,3
schemnis der eerbaarheid	7	11	14	14	13	13	15	10	9	6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
vernieling	431	373	455	465	519	557	576	639	642	501	7,3	5,6	6,3	6,8	6,2
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	78	103	150	234	249	286	314	366	289	261	1,3	3,0	3,6	3,1	3,3
Wegenverkeerswet	134	153	173	240	213	233	238	292	334	445	2,3	2,3	2,9	3,6	5,5
rijden onder invloed	34	45	52	88	71	118	124	180	205	349	0,6	1,2	1,8	2,2	4,3
doorrijden na ongeval	63	55	64	92	82	74	56	71	65	57	1,1	0,5	0,7	0,7	0,7
overige misdrijven	37	53	57	60	60	41	58	41	64	39	0,6	0,6	0,4	0,7	0,5
Wegenverkeerswet															
Wet op de economische delicten	13	5	4	33	46	102	110	100	128	123	0,2	1,1	1,0	1,4	1,5
Oplumwet	20	43	78	89	143	180	149	152	147	130	0,3	1,4	1,5	1,6	1,6
harddrugs	16	33	57	60	61	70	61	67	65	33	0,3	0,6	0,7	0,7	0,4
softdrugs	4	10	21	29	82	110	88	85	82	97	0,1	0,8	0,8	0,9	1,2
Wet wapens en munitie	179	214	271	337	401	367	335	346	368	326	3,0	3,2	3,4	3,9	4,1
Overige wetten****	18	36	31	15	5	16	10	14	12	5	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
Totaal	5.939	6.728	8.041	8.641	9.579	10.381	10.364	10.072	9.407	8.028	100	100	100	100	100

* Hieronder vallen de leerstraf, de werkstraf en de sepoets met sepotgrond 'Dienstverlening'.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontplofing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 5.18 Door het Openbaar Ministerie afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarigen verdachten: beleidssepts naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Wetboek van Strafrecht	2.662	2.646	2.288	2.061	2.033	2.380	2.899	2.912	3.055	2.662	91,5	91,0	90,7	89,1	88,7
Geweldsmisdrijven	532	559	504	487	496	683	862	987	1.011	918	18,3	27,1	30,7	29,5	30,6
verkrachting	7	6	6	2	-	2	2	-	1	1	0,2	0,1	-	0,0	0,0
feitelijke aanranding der eerbaarheid	36	27	16	28	19	17	26	23	14	11	1,2	0,8	0,7	0,4	0,4
overige seksuele misdrijven	22	21	28	13	15	12	17	25	17	8	0,8	0,5	0,8	0,5	0,3
bedreiging	77	77	102	77	110	128	166	171	204	177	2,6	5,2	5,3	5,9	5,9
misdrijven tegen het leven*	3	6	2	4	1	9	3	4	4	5	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
mishandeling	352	371	314	339	328	496	631	732	757	700	12,1	19,8	22,8	22,1	23,3
dood en lichamelijk letsel door schuld	1	2	-	-	-	-	-	2	2	2	-	-	0,1	0,1	0,1
diefstal met geweld	28	49	32	21	23	24	15	27	12	8	1,0	0,5	0,8	0,3	0,3
afpersing	6	-	4	3	-	5	2	3	-	6	0,2	0,1	0,1	-	0,2
Vermogensmisdrijven	1.264	1.184	930	808	748	746	887	793	796	761	43,4	27,8	24,7	23,2	25,4
valsheidsmisdrijven	47	91	31	44	39	24	22	23	48	56	1,6	0,7	0,7	1,4	1,9
eenvoudige diefstal	442	356	330	272	259	265	318	271	249	289	15,2	10,0	8,4	7,3	9,6
gekwalificeerde diefstal	543	508	386	335	289	283	344	295	293	225	18,7	10,8	9,2	8,5	7,5
verduistering	47	54	40	45	29	40	34	43	37	51	1,6	1,1	1,3	1,1	1,7
bedrog	14	8	18	15	15	14	20	30	33	17	0,5	0,6	0,9	1,0	0,6
heiling en schuldheiling	171	167	125	97	117	120	149	131	136	123	5,9	4,7	4,1	4,0	4,1
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	803	826	773	687	709	847	1.037	1.016	1.102	859	27,6	32,5	31,6	32,1	28,6
tegen de openbare orde	360	418	439	416	423	543	663	587	673	484	12,4	20,8	18,3	19,6	16,1
discriminatie	3	5	1	5	2	4	5	3	5	6	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2
gemeengevaarlijke misdrijven**	54	38	36	35	32	44	39	51	46	30	1,9	1,2	1,6	1,3	1,0

Tabel 5.18 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009	
(abs.)											(%)					
tegen het openbaar gezag	65	74	53	60	69	65	82	79	86	78	2,2	2,2	2,5	2,5	2,6	
schemmis der eerbaarheid	14	7	6	5	12	9	3	11	12	16	0,5	0,1	0,3	0,3	0,5	
vernietiging	307	284	238	166	171	182	245	285	280	245	10,5	7,7	8,9	8,2	8,2	
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	63	77	81	79	80	94	113	116	146	124	2,2	3,5	3,6	4,3	4,1	
Wegenverkeerswet	62	75	59	54	47	51	47	55	81	97	2,1	1,5	1,7	2,4	3,2	
rijden onder invloed	14	14	14	16	12	16	18	15	20	65	0,5	0,6	0,5	0,6	2,2	
doorrijden na ongeval	29	29	19	27	20	23	18	18	23	15	1,0	0,6	0,6	0,7	0,5	
overige misdrijven	19	32	26	11	15	12	11	22	38	17	0,7	0,3	0,7	1,1	0,6	
Wegenverkeerswet	19	24	9	104	63	84	92	103	114	73	0,7	2,9	3,2	3,3	2,4	
Wet op de economische delicten	35	36	29	29	40	69	71	79	91	73	1,2	2,2	2,5	2,7	2,4	
Opiumwet	19	29	13	21	26	30	22	20	30	16	0,7	0,7	0,6	0,9	0,5	
harddrugs	16	7	16	8	14	39	49	59	61	57	0,5	1,5	1,8	1,8	1,9	
softdrugs	71	76	69	67	63	82	76	59	82	93	2,4	2,4	1,8	2,4	3,1	
Wet wapens en munitie	61	40	66	20	7	8	1	4	7	3	2,1	0,0	0,1	0,2	0,1	
Overige wetten***	2.910	2.897	2.520	2.335	2.253	2.674	3.186	3.212	3.430	3.001	100	100	100	100	100	
Totaal																

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernietiging van elektriciteitswerken, vernietiging van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernietiging van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabellen bij hoofdstuk 6

Tabel 6.1 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken naar geslacht en meer- en minderjarigheid

	Totaal	Mannen	Meerderjarige mannen	Minderjarige mannen	Vrouwen	Meerderjarige vrouwen	Minderjarige vrouwen	Rechts- personen
	(abs.)							
2000	111.033	96.798	88.791	8.007	12.316	11.319	997	1.920
2001	112.037	97.348	89.482	7.866	12.481	11.458	1.023	1.730
2002	116.810	101.277	92.611	8.666	13.213	11.883	1.330	1.845
2003	134.631	116.629	107.422	9.207	15.491	13.933	1.558	1.925
2004	133.218	115.700	105.345	10.355	15.225	13.688	1.537	1.860
2005	132.595	114.683	103.975	10.708	15.502	13.922	1.580	2.005
2006	134.375	115.784	105.019	10.765	16.354	14.680	1.674	1.920
2007	127.579	109.634	98.652	10.982	16.003	14.130	1.873	1.640
2008	127.389	109.201	97.734	11.467	16.396	14.360	2.036	1.425
2009	126.365	108.522	98.380	10.142	16.174	14.434	1.740	1.382
	(%)							
2000	100	87,2	80,0	7,2	11,1	10,2	0,9	1,7
2001	100	86,9	79,9	7,0	11,1	10,2	0,9	1,5
2002	100	86,7	79,3	7,4	11,3	10,2	1,1	1,6
2003	100	86,6	79,8	6,8	11,5	10,3	1,2	1,4
2004	100	86,9	79,1	7,8	11,4	10,3	1,2	1,4
2005	100	86,5	78,4	8,1	11,7	10,5	1,2	1,5
2006	100	86,2	78,2	8,0	12,2	10,9	1,2	1,4
2007	100	85,9	77,3	8,6	12,5	11,1	1,5	1,2
2008	100	85,7	76,7	9,0	12,9	11,3	1,6	1,1
2009	100	85,9	77,9	8,0	12,8	11,4	1,4	1,1

Bron: CBS

Tabel 6.2 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken naar soort rechter

	Totaal	Politierechter	Meervoudige kamer	Kinderrechter
(abs.)				
2000	111.033	91.928	11.318	7.787
2001	112.037	92.268	12.357	7.412
2002	116.810	94.574	13.656	8.580
2003	134.631	111.130	14.082	9.419
2004	133.218	108.284	14.611	10.323
2005	132.595	108.826	13.223	10.546
2006	134.375	111.716	11.560	11.099
2007	127.579	104.518	11.624	11.437
2008	127.389	103.069	12.178	12.142
2009	126.365	103.586	11.830	10.589
(%)				
2000	100	82,8	10,2	7,0
2001	100	82,4	11,0	6,6
2002	100	81,0	11,7	7,3
2003	100	82,5	10,5	7,0
2004	100	81,3	11,0	7,7
2005	100	82,1	10,0	8,0
2006	100	83,1	8,6	8,3
2007	100	81,9	9,1	9,0
2008	100	80,9	9,6	9,5
2009	100	82,0	9,4	8,4

Bron: CBS

Tabel 6.3 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken* naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Wetboek van Strafrecht	70.492	71.566	74.846	84.003	83.786	82.746	83.270	81.115	83.250	80.819	63,5	62,0	63,6	65,4	64,0
Geweldsmisdrijven	18.188	19.177	20.706	24.065	25.618	26.079	26.856	26.996	27.999	27.197	16,4	20,0	21,2	22,0	21,5
verkrachting	375	386	438	396	433	409	356	311	257	205	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
feitelijke aanranding der eerbaarheid	388	390	453	463	435	454	492	421	374	350	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
overige seksuele misdrijven	746	754	725	718	727	674	638	711	659	485	0,7	0,5	0,6	0,5	0,4
bedreiging	2.789	3.180	3.715	4.845	5.625	5.871	5.851	5.809	5.982	5.762	2,5	4,4	4,6	4,7	4,6
misdrijven tegen het leven**	1.326	1.435	1.467	1.674	1.570	1.522	1.273	1.082	1.218	1.010	1,2	0,9	0,8	1,0	0,8
mishandeling	8.399	8.890	9.451	11.507	12.402	13.124	14.691	15.138	16.304	16.249	7,6	10,9	11,9	12,8	12,9
dood en lichamelijk letsel door schuld	23	24	25	23	26	32	33	41	27	36	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	3.788	3.779	4.101	4.054	4.029	3.647	3.211	3.211	2.915	2.860	3,4	2,4	2,5	2,3	2,3
afpersing	354	339	331	385	371	346	311	272	263	240	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Vermogensmisdrijven	37.775	37.464	38.684	41.891	39.089	36.601	36.310	33.788	33.700	33.396	34,0	27,0	26,5	26,5	26,4
valsheidsmisdrijven	5.421	5.265	5.085	5.007	3.897	3.848	4.196	4.304	3.924	3.599	4,9	3,1	3,4	3,1	2,8
eenvoudige diefstal	13.400	12.924	13.785	14.775	13.655	12.505	11.538	10.315	10.579	11.303	12,1	8,6	8,1	8,3	8,9
gekwalificeerde diefstal	13.782	13.725	14.454	15.862	15.331	14.147	14.363	13.006	12.875	12.301	12,4	10,7	10,2	10,1	9,7
verduistering	1.347	1.528	1.361	1.652	1.574	1.555	1.530	1.630	1.698	1.759	1,2	1,1	1,3	1,3	1,4
bedrog	806	876	857	961	1.053	1.017	1.167	1.232	1.305	1.283	0,7	0,9	1,0	1,0	1,0
heling en schuldheiling	3.019	3.146	3.142	3.634	3.579	3.529	3.516	3.301	3.319	3.151	2,7	2,6	2,6	2,6	2,5
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	12.396	12.746	13.114	14.826	15.579	16.324	16.502	16.588	17.349	15.924	11,2	12,3	13,0	13,6	12,6
tegen de openbare orde	4.668	4.805	4.958	5.733	6.114	6.803	7.072	7.118	7.536	6.636	4,2	5,3	5,6	5,9	5,3
discriminatie	43	38	41	60	48	64	67	45	56	51	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven***	723	731	783	807	810	812	872	785	780	601	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5
tegen het openbaar gezag	2.484	2.643	2.745	3.345	3.519	3.654	3.410	3.397	3.615	3.432	2,2	2,5	2,7	2,8	2,7

Tabel 6.3 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)														
	(%)														
schemis der eerbaarheid vernietiging	172	211	224	191	230	224	244	277	240	222	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
	4.306	4.318	4.363	4.690	4.858	4.767	4.837	4.966	5.122	4.982	3,9	3,6	3,9	4,0	3,9
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	2.133	2.179	2.342	3.221	3.500	3.742	3.602	3.743	4.202	4.302	1,9	2,7	2,9	3,3	3,4
Wegenverkeerswet	24.964	24.012	23.482	29.036	28.425	28.623	29.961	28.074	26.021	28.579	22,5	22,3	22,0	20,4	22,6
rijden onder invloed	19.151	18.813	18.607	22.604	22.034	22.319	23.537	22.213	19.352	21.786	17,2	17,5	17,4	15,2	17,2
doorrijden na ongeval	2.214	2.005	1.653	2.097	2.023	1.906	2.062	1.843	2.159	2.038	2,0	1,5	1,4	1,7	1,6
overige misdrijven	3.589	3.194	3.222	4.335	4.368	4.398	4.362	4.018	4.510	4.755	3,2	3,2	3,1	3,5	3,8
Wegenverkeerswet	4.988	3.941	4.358	5.646	5.911	6.858	7.012	5.540	5.743	5.183	4,5	5,2	4,3	4,5	4,1
Wet op de economische delicten	6.678	7.369	8.978	10.288	9.266	8.845	9.492	8.506	8.496	8.112	6,0	7,1	6,7	6,7	6,4
Opiumwet	4.639	5.296	6.684	7.597	6.394	5.707	6.119	5.549	5.415	4.988	4,2	4,6	4,3	4,3	3,9
harddrugs	2.039	2.073	2.294	2.691	2.872	3.138	3.373	2.957	3.081	3.124	1,8	2,5	2,3	2,4	2,5
softdrugs	1.899	1.946	1.865	2.185	2.236	2.159	2.130	1.923	2.022	2.004	1,7	1,6	1,5	1,6	1,6
Wet wapens en munitie	2.012	3.203	3.281	3.473	3.594	3.364	2.510	2.421	1.857	1.668	1,8	1,9	1,9	1,5	1,3
Overige wetten****	111.033	112.037	116.810	134.631	133.218	132.595	134.375	127.579	127.389	126.365	100	100	100	100	100
Totaal															

* Exclusief voegingen ter zitting.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernietiging van elektriciteitswerken, vernietiging van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernietiging van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.4 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken* naar eindbeslissing

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)									
Schuldigverklaring	105.393	105.926	110.933	127.687	126.174	124.396	124.542	117.818	116.302	115.428
met strafoplegging	104.762	105.239	110.164	126.802	125.329	123.504	123.382	116.719	114.952	114.092
zonder strafoplegging	631	687	769	885	845	892	1.160	1.099	1.350	1.336
Vrijspraak	4.688	4.745	4.640	5.689	5.943	7.006	8.481	8.446	9.589	9.426
Ontslag van rechtsvervolgning	244	302	296	351	410	394	489	512	618	658
Overige uitspraken	708	1.064	941	904	691	799	863	803	880	853
niet-ontvankelijk OM	650	1.002	867	838	639	735	796	722	723	744
onbevoegdverklaring van de rechter	47	56	64	55	47	58	62	68	144	103
schorsing van vervolging	11	6	10	11	5	6	5	13	13	6
Totaal	111.033	112.037	116.810	134.631	133.218	132.595	134.375	127.579	127.389	126.365
	(%)									
Schuldigverklaring	94,9	94,5	95,0	94,8	94,7	93,8	92,7	92,3	91,3	91,3
met strafoplegging	94,4	93,9	94,3	94,2	94,1	93,1	91,8	91,5	90,2	90,3
zonder strafoplegging	0,6	0,6	0,7	0,7	0,6	0,7	0,9	0,9	1,1	1,1
Vrijspraak	4,2	4,2	4,0	4,2	4,5	5,3	6,3	6,6	7,5	7,5
Ontslag van rechtsvervolgning	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,0	0,5
Overige uitspraken	0,6	0,9	0,8	0,7	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
niet-ontvankelijk OM	0,6	0,9	0,7	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
onbevoegdverklaring van de rechter	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
schorsing van vervolging	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* Exclusief voegingen ter zitting.

Bron: CBS

Tabel 6.5 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: schuldigverklaringen naar delictgroep

	2000-2009														
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000-2009 (%)				
Wetboek van Strafrecht	66.350	67.765	71.621	80.107	79.962	78.069	76.687	74.186	75.234	72.986	63,0	61,6	63,0	64,7	63,2
Geweldsmisdrijven	16.933	18.000	19.583	22.686	24.162	24.362	24.460	24.305	24.936	24.143	16,1	19,6	20,6	21,4	20,9
verkrachting	294	328	367	335	351	330	280	232	179	144	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1
feitelijke aanranding der eerbaarheid	342	340	386	402	388	392	407	340	291	276	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
overige seksuele misdrijven	679	677	645	639	654	601	558	604	540	411	0,6	0,4	0,5	0,5	0,4
bedreiging	2.639	3.040	3.591	4.636	5.389	5.505	5.334	5.297	5.401	5.142	2,5	4,3	4,5	4,6	4,5
misdrijven tegen het leven*	1.198	1.282	1.346	1.506	1.438	1.374	1.084	927	1.000	828	1,1	0,9	0,8	0,9	0,7
mishandeling	7.836	8.368	8.959	10.872	11.724	12.333	13.465	13.641	14.597	14.451	7,4	10,8	11,6	12,6	12,5
dood en lichamelijk letsel door schuld	19	19	19	23	21	26	26	27	19	27	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	3.599	3.620	3.947	3.905	3.846	3.474	3.011	2.984	2.673	2.647	3,4	2,4	2,5	2,3	2,3
afpersing	327	326	323	368	351	327	295	253	236	217	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Vermogensmisdrijven	35.871	35.815	37.383	40.410	37.709	34.941	33.928	31.479	31.110	30.808	34,0	27,2	26,7	26,7	26,7
valsheidsmisdrijven	5.039	4.924	4.831	4.745	3.719	3.589	3.843	3.954	3.587	3.252	4,8	3,1	3,4	3,1	2,8
eenvoudige diefstal	12.912	12.559	13.530	14.432	13.315	12.139	11.021	9.833	9.975	10.725	12,3	8,8	8,3	8,6	9,3
gekwalificeerde diefstal	13.141	13.138	13.973	15.346	14.825	13.552	13.492	12.198	11.985	11.354	12,5	10,8	10,4	10,3	9,8
verduistering	1.262	1.433	1.295	1.569	1.495	1.448	1.384	1.490	1.517	1.599	1,2	1,1	1,3	1,3	1,4
bedrog	739	812	789	882	968	955	1.038	1.100	1.130	1.136	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0
heling en schuldheiling	2.778	2.949	2.965	3.436	3.387	3.258	3.150	2.904	2.916	2.742	2,6	2,5	2,5	2,5	2,4
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	11.582	11.894	12.421	13.975	14.753	15.264	14.988	14.978	15.412	14.158	11,0	12,0	12,7	13,3	12,3
tegen de openbare orde	4.298	4.400	4.597	5.306	5.686	6.248	6.254	6.217	6.508	5.737	4,1	5,0	5,3	5,6	5,0
discriminatie	33	34	31	43	44	60	56	33	38	39	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
geneengevaarlijke misdrijven**	679	686	739	751	761	750	793	722	686	519	0,6	0,6	0,6	0,6	0,4
tegen het openbaar gezag	2.330	2.469	2.633	3.217	3.383	3.473	3.176	3.148	3.253	3.091	2,2	2,6	2,7	2,8	2,7
schennis der eerbaarheid	153	195	212	177	217	216	220	246	218	201	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
vernieling	4.089	4.110	4.209	4.481	4.662	4.517	4.489	4.612	4.709	4.571	3,9	3,6	3,9	4,0	4,0

Tabel 6.5 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	[%]														
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	1.964	2.056	2.234	3.036	3.338	3.502	3.311	3.424	3.776	3.877	1,9	2,7	2,9	3,2	3,4
Wegenverkeerswet	24.420	23.437	23.005	28.415	27.846	27.941	29.143	27.286	25.117	27.612	23,2	23,4	23,2	21,6	23,9
rijden onder invloed	18.934	18.600	18.429	22.349	21.800	22.067	23.227	21.900	19.066	21.419	18,0	18,6	18,6	16,4	18,6
doorrijden na ongeval	2.024	1.799	1.512	1.927	1.866	1.718	1.795	1.606	1.861	1.754	1,9	1,4	1,4	1,6	1,5
overige misdrijven	3.462	3.038	3.064	4.139	4.180	4.156	4.121	3.780	4.190	4.439	3,3	3,3	3,2	3,6	3,8
Wegenverkeerswet	4.583	3.568	3.960	5.262	5.466	6.282	6.222	4.964	5.072	4.549	4,3	5,0	4,2	4,4	3,9
Wet op de economische delicten	6.335	7.066	8.701	9.949	8.970	8.477	8.925	7.918	7.861	7.464	6,0	7,2	6,7	6,8	6,5
Opiumwet	4.421	5.077	6.502	7.399	6.207	5.496	5.809	5.220	5.103	4.634	4,2	4,7	4,4	4,4	4,0
harddrugs	1.914	1.989	2.199	2.550	2.763	2.981	3.116	2.698	2.758	2.830	1,8	2,5	2,3	2,4	2,5
softdrugs	1.820	1.884	1.813	2.128	2.193	2.080	2.036	1.839	1.923	1.900	1,7	1,6	1,6	1,7	1,6
Wet wapens en munitie	1.885	2.206	1.833	1.826	1.737	1.547	1.529	1.625	1.095	917	1,8	1,2	1,4	0,9	0,8
Overige wetten***	105.393	105.926	110.933	127.687	126.174	124.396	124.542	117.818	116.302	115.428	100	100	100	100	100
Totaal															

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontplofing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.6 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: vrijspraken en ontslagen van alle rechtsvervolgving naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Wetboek van Strafrecht	3.656	3.123	2.645	3.393	3.465	4.280	6.153	6.436	7.506	7.346	74,1	68,6	71,8	73,5	72,8
Geweldsmisdrijven	1.141	1.023	975	1.216	1.343	1.587	2.268	2.532	2.870	2.890	23,1	25,3	28,3	28,1	28,7
verkrachting	70	52	66	56	78	74	74	72	66	58	1,4	0,8	0,8	0,6	0,6
feitelijke aanranding der eerbaarheid	40	46	61	56	45	58	77	77	80	68	0,8	0,9	0,9	0,8	0,7
overige seksuele misdrijven	58	69	68	73	70	68	74	98	111	66	1,2	0,8	1,1	1,1	0,7
bedreiging	141	121	108	178	219	338	500	480	549	587	2,9	5,6	5,4	5,4	5,8
misdrijven tegen het leven*	122	134	106	136	120	136	174	139	190	162	2,5	1,9	1,6	1,9	1,6
mishandeling	516	465	450	589	630	746	1.170	1.431	1.630	1.734	10,5	13,0	16,0	16,0	17,2
dood en lichamelijk letsel door schuld	4	4	5	-	5	6	7	12	7	9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
diefstal met geweld	168	121	107	115	158	145	178	206	212	185	3,4	2,0	2,3	2,1	1,8
afpersing	22	11	4	13	18	16	14	17	25	21	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2
Vermogensmisdrijven	1.644	1.279	1.003	1.245	1.218	1.488	2.204	2.087	2.400	2.401	33,3	24,6	23,3	23,5	23,8
valsheidsmisdrijven	317	251	178	204	151	221	309	286	298	309	6,4	3,4	3,2	2,9	3,1
eenvoudige diefstal	432	294	198	299	294	327	480	440	556	531	8,8	5,4	4,9	5,4	5,3
gekwalificeerde diefstal	554	421	362	419	452	529	796	734	816	866	11,2	8,9	8,2	8,0	8,6
verduistering	77	83	52	73	68	100	138	124	175	155	1,6	1,5	1,4	1,7	1,5
bedrog	53	56	54	64	77	54	124	122	164	137	1,1	1,4	1,4	1,6	1,4
heling en schuldheiling	211	174	159	186	176	257	357	381	391	403	4,3	4,0	4,3	3,8	4,0
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	721	723	572	781	757	985	1.406	1.519	1.842	1.666	14,6	15,7	17,0	18,0	16,5
tegen de openbare orde	327	341	298	392	395	518	766	860	988	856	6,6	8,5	9,6	9,7	8,5
discriminatie	10	4	10	16	3	4	11	12	18	11	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1

Tabel 6.6 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)											(%)				
gemeengevaarlijke misdrijven** tegen het openbaar gezag	41	36	39	48	39	56	74	54	90	75	0,8	0,8	0,6	0,9	0,7
schennis der eerbaarheid	139	157	79	120	123	169	200	233	342	318	2,8	2,2	2,6	3,4	3,2
vernietiging	16	14	11	13	12	8	23	30	22	21	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2
	188	171	135	192	185	230	332	330	382	385	3,8	3,7	3,7	3,7	3,8
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	150	98	95	151	147	220	275	298	394	389	3,0	3,1	3,3	3,9	3,9
Wegenverkeerswet	480	479	399	530	519	620	744	729	836	853	9,7	8,3	8,1	8,2	8,5
rijden onder invloed	178	149	128	194	199	211	250	279	240	283	3,6	2,8	3,1	2,4	2,8
doorrijden na ongeval	178	189	134	158	149	182	263	228	289	271	3,6	2,9	2,5	2,8	2,7
overige misdrijven	124	141	137	178	171	227	231	222	307	299	2,5	2,6	2,5	3,0	3,0
Wegenverkeerswet	344	295	310	333	403	517	693	519	551	567	7,0	7,7	5,8	5,4	5,6
Wet op de economische delicten															
Optimuwet	286	217	226	277	258	307	493	524	574	565	5,8	5,5	5,8	5,6	5,6
harddrugs	179	156	137	152	166	174	266	292	280	302	3,6	3,0	3,3	2,7	3,0
softdrugs	107	61	89	125	92	133	227	232	294	263	2,2	2,5	2,6	2,9	2,6
Wet wapens en munitie	70	48	39	40	34	75	82	75	84	98	1,4	0,9	0,8	0,8	1,0
Overige wetten***	96	885	1.317	1.467	1.674	1.601	805	675	656	655	1,9	9,0	7,5	6,4	6,5
Totaal	4.932	5.047	4.936	6.040	6.353	7.400	8.970	8.958	10.207	10.084	100	100	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernietiging van elektriciteitswerken, vernietiging van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernietiging van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.7 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	(%)														
w.o. voorwaardelijke gevangenisstraf** plus taakstraf	4.595	4.441	4.620	5.260	6.144	6.821	7.036	6.223	6.156	5.599	4,4	5,7	5,3	5,1	4,9
jeugddetentie plus taakstraf	1.642	1.795	1.891	2.231	2.485	2.217	1.892	1.415	1.096	791	1,6	1,5	1,2	1,0	0,7
geldboete plus gevangenisstraf** plus taakstraf	161	147	173	207	201	204	169	166	167	129	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
overige combinaties van hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)	51	115	131	15	23	19	15	6	8	8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Enkelvoudige hoofdstraf*** (plus bijkomende straf en/of maatregel)															
geldboete plus bijkomende straf en/of maatregel	13.907	13.508	13.576	16.298	16.494	16.205	16.435	17.041	15.466	14.522	13,3	13,3	14,6	13,5	12,7
w.o. plus ontzegging van de rijbevoegd- heid	11.932	11.313	11.367	13.554	13.670	13.527	13.856	14.427	12.951	12.246	11,4	11,2	12,4	11,3	10,7
gevangenisstraf** en bijkomende straf en/of maatregel	7.582	8.390	9.897	11.189	10.045	8.686	8.380	8.222	8.582	7.962	7,2	6,8	7,0	7,5	7,0
w.o. plus ontzegging van de rijbevoegd- heid	719	627	612	659	545	416	398	366	334	276	0,7	0,3	0,3	0,3	0,2
jeugddetentie en bijkomende straf en/ of maatregel	411	467	568	619	681	792	609	576	519	469	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4
taakstraf en bijkomende straf en/of maatregel	2.466	3.162	3.793	4.655	5.152	5.691	6.223	6.352	6.497	6.813	2,4	5,0	5,4	5,7	6,0
w.o. plus ontzegging van de rijbevoegd- heid	892	1.209	1.320	1.656	1.833	2.025	2.041	1.902	1.766	1.972	0,9	1,7	1,6	1,5	1,7

Tabel 6.7 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Gecombineerde hoofdstraffen (plus bijkomende straf of maatregel)	481	707	779	916	980	905	995	892	917	775	0,5	0,8	0,8	0,8	0,7
geldboete en taakstraf plus bijkomende straf en/of maatregel	3.070	2.560	2.324	2.001	1.314	1.102	762	699	676	613	2,9	0,6	0,6	0,6	0,5
geldboete en gevangenisstraf** plus bijkomende straf en/of maatregel															
w.o.															
plus ontzegging van de rijbevoegd- heid	2.242	1.859	1.698	1.406	767	635	414	392	370	354	2,1	0,3	0,3	0,3	0,3
geldboete, jeugddetentie en bijkomende straf en/of maatregel	8	8	4	11	10	11	8	3	8	1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
gevangenisstraf** plus taakstraf en bijkomende straf en/of maatregel	1.654	2.164	2.533	3.014	3.288	3.556	3.689	3.149	2.991	2.852	1,6	3,0	2,7	2,6	2,6
w.o.															
plus ontzegging van de rijbevoegd- heid	169	237	368	381	320	408	329	270	267	261	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
jeugddetentie, taakstraf en bijkomende straf en/of maatregel	407	512	691	846	1.038	948	818	704	596	493	0,4	0,7	0,6	0,5	0,4
overige combinaties van hoofdstraffen (plus bijkomende straf of maatregel)	128	125	164	187	173	173	161	138	147	117	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Overige combinaties van straffen															
uitsluitend bijkomende straffen en/of maatregelen	168	170	209	195	199	268	318	285	265	241	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
overige combinaties	-	347	263	282	317	299	327	309	314	347	-	0,3	0,3	0,3	0,3
Straf of maatregel onbekend	910	321	358	488	420	355	397	502	487	412	0,9	0,3	0,4	0,4	0,4
Totaal	104.762	105.239	110.164	126.802	125.329	123.504	123.382	116.719	114.952	114.092	100	100	100	100	100

* Het betreft schuldverklaringen waarbij één sanctie is opgelegd.

** In deze tabel zijn 'hechtenis' en 'militaire detentie' geteld bij de gevangenisstraf.

*** Het betreft hier één hoofdstraf gecombineerd met een bijkomende straf of met een maatregel.

Bron: CBS

Tabel 6.8 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: combinaties van opgelegde sancties naar soort misdrijven*, 2009

	Wetboek van Strafrecht			Wegenverkeerswet	Wet op de economische delicten	Opiumwet	Wet wapens en munitie	Overige wetten*
	geweldd- misdrijven	vermogens- misdrijven	vernietiging en openbare orde					
	(abs.)							
Enkelvoudige hoofdstraf of maatregel**								
geldboete								
geheel onvoorwaardelijk	2.621	5.380	3.040	1.547	7.607	1.038	510	418
gedeeltelijk (on)voorwaardelijk	678	359	300	271	315	115	57	90
geheel voorwaardelijk	1.082	539	636	224	409	70	65	74
gevangenisstraf***								
geheel onvoorwaardelijk	1.382	5.431	861	189	638	704	130	24
gedeeltelijk (on)voorwaardelijk	1.305	1.249	240	90	46	317	82	6
geheel voorwaardelijk	753	839	308	56	77	115	23	11
jeugddetentie								
geheel onvoorwaardelijk	59	110	19	3	1	7	1	-
gedeeltelijk (on)voorwaardelijk	159	92	37	3	-	8	6	1
geheel voorwaardelijk	74	112	37	4	5	14	5	-
taakstraf	6.484	7.409	3.878	599	1.137	1.458	340	95
maatregel	159	193	50	5	3	15	8	3
w.o.								
betaling aan de staat	14	17	17	1	1	7	2	2
Gecombineerde hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)								
geldboete plus gevangenisstraf***	177	362	130	26	269	69	24	14

Tabel 6.8 (vervolg)

	Wetboek van Strafrecht			Wegenverkeerswet	Wet op de economische delicten	Opiumwet	Wet wapens en munitie	Overige wetten*
	geweldsmisdrijven	vermogensmisdrijven	vernietiging en openbare orde					
geldboete plus jeugdetentie	4	4	1	-	-	2	1	-
geldboete plus taakstraf	179	128	113	30	734	48	18	9
gevangenisstraf*** plus taakstraf	1.931	2.194	618	205	315	654	117	24
w.o.								
voorwaardelijke gevangenisstraf*** plus taakstraf	1.756	2.033	571	189	302	596	94	21
jeugdetentie plus taakstraf	249	295	193	9	9	22	10	2
geldboete plus gevangenisstraf*** plus taakstraf	12	32	12	2	49	11	3	7
overige combinaties van hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)	1	-	-	1	1	4	-	1
Enkelvoudige hoofdstraf**** (plus bijkomende straf en/of maatregel)								
geldboete plus bijkomende straf en/of maatregel	634	425	736	96	12.246	135	86	55
w.o.								
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	11	6	51	13	12.139	13	9	4
gevangenisstraf*** en bijkomende straf en/of maatregel	2.268	2.577	505	181	306	1.949	165	7
w.o.								
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	16	10	8	1	235	3	2	1
jeugdetentie en bijkomende straf en/of maatregel	260	135	51	4	-	14	3	2
taakstraf en bijkomende straf en/of maatregel	1.672	1.405	1.296	87	1.951	273	94	16
w.o.								
plus ontzegging van de rijbevoegdheid	39	4	30	12	1.861	20	4	2

Tabel 6.8 (vervolg)

Gecombineerde hoofdstraffen (plus bijkomende straf of maatregel)	71	28	56	9	574	5	15	13	4
geldboete en taakstraf plus bijkomende straf en/of maatregel	68	62	48	11	366	5	41	12	-
geldboete en gevangenisstraf** plus bijkomende straf en/of maatregel w.o.	2	6	11	1	332	-	1	1	-
plus ontzegging van de rijbevoegdheid geldboete, jeugddetentie en bijkomende straf en/of maatregel	0	-	1	-	0	-	-	-	-
gevangenisstraf** plus taakstraf en bijkomende straf en/of maatregel w.o.	927	803	407	100	259	11	287	50	8
plus ontzegging van de rijbevoegdheid jeugddetentie, taakstraf en bijkomende straf en/of maatregel	24	4	15	1	207	-	10	-	-
overige combinaties van hoofdstraffen (plus bijkomende straf of maatregel)	220	143	105	4	4	-	7	9	1
Overige combinaties van straffen uitsluitend bijkomende straffen en/of maatregelen	12	14	10	-	68	-	7	3	3
overige combinaties	63	70	11	5	76	2	7	2	5
Straf of maatregel onbekend	80	63	74	28	30	42	10	13	7
Totaal	163	79	74	16	32	9	17	5	17
	23.747	30.532	13.847	3.805	27.527	4.442	7.433	1.855	904

* Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

** Het betreft schuldigverklaringen waarbij één sanctie is opgelegd.

*** In deze tabel zijn 'hechtenis' en 'militaire detentie' geteld bij de gevangenisstraf.

**** Het betreft hier één hoofdstraf gecombineerd met een bijkomende straf of met een maatregel.

Bron: CBS

Tabel 6.9 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde straffen en maatregelen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Hoofdstraf	43.447	40.801	40.227	47.582	46.656	46.282	46.177	42.528	40.619	41.553	28,0	24,9	24,2	23,6	24,9
geldboete	4.661	4.595	3.669	4.483	4.348	4.327	4.169	3.935	3.730	4.005	3,0	2,2	2,2	2,2	2,4
geheel onvoorwaardelijk	3.166	3.263	3.200	3.610	3.770	3.809	4.314	4.149	4.174	4.403	2,0	2,3	2,4	2,4	2,6
gevangenisstraf	21.482	23.190	25.952	28.681	24.699	20.070	16.410	15.502	15.257	14.853	13,8	8,9	8,8	8,9	8,9
geheel onvoorwaardelijk	5.961	6.483	7.620	8.240	8.618	8.635	8.878	8.035	7.713	6.817	3,8	4,8	4,6	4,5	4,1
deels onvoorwaardelijk	17.160	15.266	14.129	15.132	15.061	15.210	14.760	13.116	12.720	11.806	11,1	8,0	7,5	7,4	7,1
hechtenis	133	48	44	93	83	92	104	132	114	121	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
geheel onvoorwaardelijk	1	3	1	5	6	6	4	5	8	5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
deels onvoorwaardelijk	89	71	91	126	110	139	158	146	173	146	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
geheel voorwaardelijk															
militaire detentie*															
geheel onvoorwaardelijk	3	3	2	2	2				3	3					0,0
deels onvoorwaardelijk	2								16	7					0,0
geheel voorwaardelijk	70	70	51	58	40	38	27	10	16	7					0,0
jeugd detentie															
geheel onvoorwaardelijk	400	579	620	569	663	635	613	616	517	426	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3
deels onvoorwaardelijk	600	1.023	1.193	1.200	1.332	1.630	1.362	1.242	1.062	862	0,4	0,7	0,7	0,6	0,5
geheel voorwaardelijk	2.993	2.621	2.958	3.505	3.956	3.296	2.618	2.026	1.643	1.240	1,9	1,4	1,2	1,0	0,7
tuchtschool**															
geheel onvoorwaardelijk															
deels onvoorwaardelijk															
geheel voorwaardelijk															
arrest**															
geheel onvoorwaardelijk															
deels onvoorwaardelijk															
geheel voorwaardelijk															
taakstraf															
werkstraf/dienstverlening	19.814	22.400	25.492	30.332	33.533	37.070	40.577	39.669	41.041	40.341	12,8	21,9	22,6	23,9	24,2
leerproject	954	1.374	1.626	1.493	1.609	1.352	1.229	942	803	563	0,6	0,7	0,5	0,5	0,3
berisping	-	1									-				

Tabel 6.9 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	[%]														
Bijkomende straf															
ontzegging rijbevoegdheid	6.842	6.558	6.653	7.550	7.311	7.113	6.547	6.266	6.024	6.388	4,4	3,5	3,6	3,5	3,8
geheel onvoorwaardelijk	2.730	3.011	3.290	3.719	3.455	3.341	3.283	3.158	3.001	2.515	1,8	1,8	1,8	1,7	1,5
deels onvoorwaardelijk	7.154	6.659	6.499	7.691	7.664	7.839	8.588	9.127	7.879	7.234	4,6	4,6	5,2	4,6	4,3
geheel voorwaardelijk	2.939	3.205	3.896	4.627	3.877	3.319	4.136	4.017	4.321	3.816	1,9	2,2	2,3	2,5	2,3
verbeurdverklaring	36	35	52	59	62	34	28	43	27	25	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
overige bijkomende straffen***															
Maatregel															
volwassen tbs	222	268	276	300	321	251	249	247	200	165	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ)	221	193	210	207	256	297	251	213	141	114	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
plaatsing in inrichting voor stelselmatige daders (ISD)****	56	56	132	86	147	420	448	374	381	318	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2
plaatsing in een psychiatrische inrichting	83	77	96	111	111	102	106	118	129	125	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
betaling aan de staat - schadevergoeding - ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel	10.381	12.096	13.806	16.436	17.272	16.868	16.549	16.145	16.316	15.666	6,7	8,9	9,2	9,5	9,4
onttrekking aan het verkeer	2.893	3.142	3.661	3.874	3.316	3.047	3.067	2.876	3.032	2.585	1,9	1,7	1,6	1,8	1,5
overige maatregelen*****	-	5	5	23	3	1	-	2	-	-	-	-	0,0	-	-
Straf of maatregel onbekend	910	844	815	744	737	654	697	811	801	689	0,6	0,4	0,5	0,5	0,4
Totaal	155.272	157.942	166.266	190.538	189.018	185.877	185.349	175.450	171.845	166.791	100	100	100	100	100

* Met ingang van 2001 zijn deze straffen apart zichtbaar te maken. Tot die tijd zijn ze geteld onder 'Overige sancties'.

** Deze sancties bestaan niet meer. Ze zijn in 1995 vervangen door andere sancties in het kader van het nieuwe jeugdstrafrecht (PIJ en jeugddetentie).

*** Hieronder vallen: storting in het waarborgfonds, ontzegging van bepaalde rechten, openbaarmaking gerechtelijke uitspraak en stillegging van de onderneming.

**** Deze rubriek bevat de maatregelen in het kader van opvang verslaafden. Van 1 april 2001 tot 1 oktober 2004 was de maatregel 'Plaatsing in inrichting voor opvang verslaafden (PIOV)' van kracht, deze is vanaf 1 oktober 2004 opgevolgd door de maatregel 'Plaatsing in inrichting voor stelselmatige daders (ISD)'.

***** Hieronder vallen: jeugd-tbs, strafrechtelijk ots, onderbewindstelling en opleggen verplichtingen.

Bron: CBS

Tabel 6.10 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen naar duur van het onvoorwaardelijke deel*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)									
Minder dan 1 maand	11.158	10.706	11.418	12.305	10.357	8.755	7.712	6.703	6.869	7.135
1 maand tot 3 maanden	6.408	7.768	8.869	9.789	8.472	7.351	6.651	6.516	6.047	5.583
3 maanden tot 6 maanden	3.823	4.296	4.939	5.951	5.862	5.080	4.662	4.274	4.162	3.577
6 maanden tot 1 jaar	2.893	3.231	3.966	4.360	4.210	3.763	3.214	3.129	3.233	2.965
1 jaar tot 3 jaar	2.284	2.626	3.186	3.142	3.088	2.652	2.200	2.086	1.815	1.616
3 jaar en langer	875	1.046	1.194	1.374	1.324	1.097	846	824	843	792
Totaal*	27.441	29.673	33.572	36.921	33.313	28.698	25.285	23.532	22.969	21.668
	(%)									
Minder dan 1 maand	40,7	36,1	34,0	33,3	31,1	30,5	30,5	28,5	29,9	32,9
1 maand tot 3 maanden	23,4	26,2	26,4	26,5	25,4	25,6	26,3	27,7	26,3	25,8
3 maanden tot 6 maanden	13,9	14,5	14,7	16,1	17,6	17,7	18,4	18,2	18,1	16,5
6 maanden tot 1 jaar	10,5	10,9	11,8	11,8	12,6	13,1	12,7	13,3	14,1	13,7
1 jaar tot 3 jaar	8,3	8,8	9,5	8,5	9,3	9,2	8,7	8,9	7,9	7,5
3 jaar en langer	3,2	3,5	3,6	3,7	4,0	3,8	3,3	3,5	3,7	3,7
Totaal*	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* Inclusief straffen met onbekende duur.

Bron: CBS

Tabel 6.11 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Wetboek van Strafrecht	19.592	18.560	17.504	20.052	19.764	19.153	17.952	16.906	17.190	17.235	40,7	35,7	36,4	38,8	37,8
Geweldsmisdrijven	4.433	4.612	4.536	5.227	5.038	4.878	4.709	4.485	4.474	4.265	9,2	9,4	9,7	10,1	9,4
verkrachting	3	2	3	1	2	2	2	1	1	-	0,0	0,0	0,0	0,0	-
feitelijke aanranding der eerbaarheid	40	38	34	33	20	23	31	24	12	11	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
overige seksuele misdrijven	15	13	20	11	6	6	7	2	5	2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
bedreiging	1.071	1.135	1.220	1.476	1.560	1.461	1.406	1.284	1.321	1.211	2,2	2,8	2,8	3,0	2,7
misdrijven tegen het leven*	15	21	17	23	20	18	11	10	10	15	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
mishandeling	3.216	3.337	3.170	3.623	3.362	3.288	3.196	3.114	3.078	2.978	6,7	6,3	6,7	6,9	6,5
dood en lichamelijk letsel	6	6	7	6	6	10	6	6	4	8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
door schuld	59	54	58	46	48	43	46	39	40	37	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
diefstal met geweld	8	6	7	8	14	7	4	5	3	3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
afpersing															
Vermogensmisdrijven	8.827	7.565	6.851	7.504	7.291	7.019	6.738	6.145	6.218	6.707	18,3	13,4	13,2	14,0	14,7
valsheidsmisdrijven	1.423	793	589	453	469	477	494	397	348	288	3,0	1,0	0,9	0,8	0,6
eenvoudige diefstal	4.203	3.740	3.599	3.979	3.765	3.571	3.323	2.934	3.040	3.565	8,7	6,6	6,3	6,9	7,8
gekwalificeerde diefstal	1.847	1.701	1.575	1.713	1.616	1.523	1.517	1.340	1.409	1.362	3,8	3,0	2,9	3,2	3,0
verduistering	336	344	294	336	345	349	306	357	354	388	0,7	0,6	0,8	0,8	0,9
bedrog	205	157	125	142	201	166	236	274	248	294	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6
heiling en schuldheiling	813	830	669	881	895	933	862	843	819	810	1,7	1,7	1,8	1,8	1,8
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	5.032	5.008	4.750	5.437	5.360	5.229	4.759	4.503	4.576	4.290	10,5	9,5	9,7	10,3	9,4
tegen de openbare orde	1.293	1.132	1.046	1.249	1.187	1.263	1.186	1.014	1.161	1.028	2,7	2,4	2,2	2,6	2,3
discriminatie	26	22	19	19	16	24	18	15	17	16	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	29	22	19	15	15	19	15	16	12	9	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
tegen het openbaar gezag	1.333	1.458	1.420	1.740	1.731	1.702	1.498	1.416	1.432	1.299	2,8	3,0	3,0	3,2	2,9
schennis der eerbaarheid	55	76	57	51	83	77	71	60	61	65	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
vernietiging	2.296	2.298	2.189	2.363	2.328	2.144	1.971	1.982	1.893	1.873	4,8	3,9	4,3	4,3	4,1

Tabel 6.11 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)											(%)				
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	1.300	1.375	1.367	1.884	2.075	2.027	1.746	1.773	1.922	1.973	2,7	3,5	3,8	4,3	4,3
Wegenverkeerswet	21.505	20.250	19.712	24.036	23.103	22.957	24.050	22.566	20.259	21.962	44,7	47,8	48,6	45,7	48,2
rijden onder invloed	17.740	17.048	16.822	20.289	19.558	19.610	20.704	19.625	16.902	18.723	36,9	41,1	42,2	38,1	41,1
doorrijden na ongeval	1.796	1.615	1.317	1.617	1.568	1.424	1.450	1.294	1.483	1.391	3,7	2,9	2,8	3,3	3,1
overige misdrijven	1.969	1.587	1.573	2.130	1.977	1.923	1.896	1.647	1.874	1.848	4,1	3,8	3,5	4,2	4,1
Wegenverkeerswet	3.794	3.022	3.319	4.510	4.601	5.357	5.223	3.977	4.050	3.607	7,9	10,4	8,6	9,1	7,9
Wet op de economische delicten	1.254	1.443	1.627	1.703	1.797	1.594	1.572	1.387	1.484	1.454	2,6	3,1	3,0	3,3	3,2
Opiumwet	431	592	704	849	849	705	722	680	679	652	0,9	1,4	1,5	1,5	1,4
harddrugs	823	851	923	854	948	889	850	707	805	802	1,7	1,7	1,5	1,8	1,8
softdrugs	888	818	749	894	882	779	757	695	720	714	1,8	1,5	1,5	1,6	1,6
Wet wapens en munitie	48.108	45.396	43.896	52.065	51.004	50.609	50.346	46.463	44.349	45.558	100	100	100	100	100
Totaal***															

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief overige wetten en zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.12 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar hoogte van het onvoorwaardelijke deel

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)									
Tot €100	2.611	2.256	1.619	1.946	1.957	2.093	2.479	1.750	1.837	1.611
€100 tot €200	7.702	7.517	7.138	8.542	8.643	8.281	8.006	7.302	6.861	6.671
€200 tot €250	7.256	6.564	4.087	4.715	4.751	5.050	5.137	4.754	4.319	3.450
€250 tot €300	2.960	3.230	4.580	5.480	5.757	5.799	5.804	5.201	4.707	4.965
€300 tot €450	7.062	6.084	6.768	9.004	8.686	8.554	9.597	9.791	9.716	11.253
€450 tot €600	6.580	6.027	5.218	7.002	7.600	7.418	7.519	7.005	6.445	6.215
€600 tot €1.000	10.807	10.209	9.240	9.932	8.661	8.488	7.457	6.811	6.709	7.376
€1.000 of meer	3.130	3.509	5.246	5.444	4.949	4.926	4.347	3.849	3.755	4.017
Totaal	48.108	45.396	43.896	52.065	51.004	50.609	50.346	46.463	44.349	45.558
	(%)									
Tot €100	5,4	5,0	3,7	3,7	3,8	4,1	4,9	3,8	4,1	3,5
€100 tot €200	16,0	16,6	16,3	16,4	16,9	16,4	15,9	15,7	15,5	14,6
€200 tot €250	15,1	14,5	9,3	9,1	9,3	10,0	10,2	10,2	9,7	7,6
€250 tot €300	6,2	7,1	10,4	10,5	11,3	11,5	11,5	11,2	10,6	10,9
€300 tot €450	14,7	13,4	15,4	17,3	17,0	16,9	19,1	21,1	21,9	24,7
€450 tot €600	13,7	13,3	11,9	13,4	14,9	14,7	14,9	15,1	14,5	13,6
€600 tot €1.000	22,5	22,5	21,0	19,1	17,0	16,8	14,8	14,7	15,1	16,2
€1.000 of meer	6,5	7,7	12,0	10,5	9,7	9,7	8,6	8,3	8,5	8,8
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: CBS

Tabel 6.13 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Wetboek van Strafrecht	22.362	24.042	26.725	29.007	26.313	22.786	19.667	18.289	17.843	16.881	81,3	77,4	77,3	77,3	77,4
Geweldsmisdrijven	5.388	5.674	6.361	7.076	7.233	6.813	6.034	5.773	5.592	5.196	19,6	23,8	24,4	24,2	23,8
verkrachting	192	212	241	229	222	205	177	161	126	105	0,7	0,7	0,7	0,5	0,5
feitelijke aanranding der eerbaarheid	73	81	69	83	92	84	72	64	70	45	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
overige seksuele misdrijven	212	234	229	241	270	237	209	239	204	158	0,8	0,8	1,0	0,9	0,7
bedreiging	568	732	788	1.020	1.194	1.164	1.000	1.006	946	828	2,1	3,9	4,2	4,1	3,8
misdrijven tegen het leven*	831	897	1.009	1.130	1.083	961	768	667	713	613	3,0	3,0	2,8	3,1	2,8
mishandeling	1.292	1.229	1.400	1.698	1.817	1.898	1.989	1.861	1.887	1.746	4,7	7,8	7,9	8,2	8,0
dood en lichamelijk letsel door schuld	1	-	1	2	2	5	2	3	1	3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	2.020	2.066	2.413	2.432	2.337	2.061	1.645	1.595	1.510	1.565	7,3	6,5	6,7	6,5	7,2
afpersing	199	223	211	241	216	198	172	177	135	133	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6
Vermogensmisdrijven	14.994	16.289	18.026	19.386	16.259	13.170	11.110	10.111	9.855	9.520	54,5	43,7	42,7	42,7	43,7
valsheidsmisdrijven	1.210	2.036	2.471	2.455	1.453	1.313	1.314	1.685	1.510	1.328	4,4	5,2	7,1	6,5	6,1
eenvoudige diefstal	6.240	6.225	7.006	7.391	6.266	5.016	3.769	3.315	3.149	3.316	22,7	14,8	14,0	13,6	15,2
gekwalificeerde diefstal	6.076	6.390	6.883	7.680	6.833	5.380	4.775	4.004	4.044	3.897	22,1	18,8	16,9	17,5	17,9
verduistering	276	282	257	295	285	251	220	200	203	192	1,0	0,9	0,8	0,9	0,9
bedrog	280	335	324	378	348	364	291	290	314	259	1,0	1,1	1,2	1,4	1,2
heling en schuldheiling	912	1.021	1.085	1.187	1.074	846	741	617	635	528	3,3	2,9	2,6	2,7	2,4
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	1.727	1.806	2.007	2.146	2.373	2.327	2.107	1.927	1.858	1.681	6,3	8,3	8,1	8,0	7,7
tegen de openbare orde	561	597	650	639	701	775	682	620	568	495	2,0	2,7	2,6	2,5	2,3
discriminatie	-	4	1	4	3	2	1	-	-	1	-	0,0	-	-	0,0
gemeengevaarlijke misdrijven**	210	242	254	254	288	271	251	194	193	138	0,8	1,0	0,8	0,8	0,6
tegen het openbaar gezag	519	536	606	752	859	799	726	670	674	621	1,9	2,9	2,8	2,9	2,8
schennis der eerbaarheid	13	16	15	23	30	11	15	15	11	16	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
vernietiging	424	411	481	474	492	469	432	428	412	410	1,5	1,7	1,8	1,8	1,9

Tabel 6.13 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	[%]														
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	253	273	331	399	448	476	416	478	538	484	0,9	1,6	2,0	2,3	2,2
Wegenverkeerswet	1.373	1.237	1.239	1.590	1.548	1.306	1.132	1.113	1.198	1.318	5,0	4,5	4,7	5,2	6,0
rijden onder invloed	391	527	528	575	536	474	439	420	412	395	1,4	1,7	1,8	1,8	1,8
doorrijden na ongeval	55	59	64	93	69	71	40	58	27	47	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
overige misdrijven	927	651	647	922	943	761	653	635	759	876	3,4	2,6	2,7	3,3	4,0
Wegenverkeerswet															
Wet op de economische delicten	220	45	16	30	38	42	25	39	23	17	0,8	0,1	0,2	0,1	0,1
Opiumwet	3.025	3.649	4.962	5.554	4.562	3.865	3.848	3.582	3.533	3.125	11,0	15,2	15,1	15,3	14,3
harddrugs	2.797	3.437	4.717	5.226	4.218	3.535	3.453	3.271	3.217	2.811	10,2	13,6	13,8	13,9	12,9
softdrugs	228	212	245	328	344	330	395	311	316	314	0,8	1,6	1,3	1,4	1,4
Wet wapens en munitie	375	453	433	517	548	509	457	422	402	417	1,4	1,8	1,8	1,7	1,9
Overige wetten***	144	298	244	321	397	295	267	229	93	38	0,5	1,1	1,0	0,4	0,2
Totaal	27.499	29.724	33.619	37.019	33.406	28.803	25.396	23.674	23.092	21.796	100	100	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontplofing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.14 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen naar gemiddelde duur in detentiedagen* en delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)									
Wetboek van Strafrecht	117	122	121	123	138	142	135	137	136	137
Geweldsmisdrijven	289	284	288	279	282	272	242	249	256	270
verkrachting	466	423	525	521	489	494	491	502	557	585
feitelijke aanranding der eerbaarheid	135	135	144	183	160	173	177	161	144	149
overige seksuele misdrijven	303	306	277	272	325	283	300	310	329	342
bedreiging	59	66	73	72	72	73	68	69	70	58
misdrijven tegen het leven**	770	702	709	679	690	695	678	746	747	841
mishandeling	98	102	98	97	106	99	94	88	84	87
dood en lichamelijk letsel door schuld	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x
diefstal met geweld	264	274	275	289	318	332	290	310	318	337
afpersing	297	309	283	281	273	240	258	292	338	289
Vermogensmisdrijven	55	61	60	64	74	75	74	72	70	68
valsheidsmisdrijven	89	81	77	86	114	109	108	86	92	96
eenvoudige diefstal	23	26	26	28	34	36	34	37	34	30
gekwalficeerde diefstal	78	85	84	90	100	102	93	95	88	87
verduistering	58	69	75	69	72	68	68	58	70	75
bedrog	83	97	91	112	118	108	116	114	99	97
heling en schuldheling	65	80	73	65	78	70	69	66	68	76
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	104	134	113	115	129	124	127	116	106	103
tegen de openbare orde	128	186	137	145	179	159	180	160	154	128
discriminatie	-	x	x	x	x	x	x	-	-	x
gemeengevaarlijke misdrijven***	265	282	264	285	304	275	254	265	253	277
tegen het openbaar gezag	78	90	87	87	86	92	89	81	68	84
schennis der eerbaarheid	26	33	22	19	29	31	20	24	16	30
vernieling	29	35	34	33	39	37	39	43	37	47
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	261	262	271	235	192	203	279	232	214	192
Wegenverkeerswet	33	33	35	30	33	33	39	38	36	32
rijden onder invloed	22	28	28	27	31	32	33	30	33	28
doorrijden na ongeval	25	37	33	35	33	40	47	39	75	18

Tabel 6.14 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)									
overige misdrijven										
Wegenverkeerswet	39	37	41	31	35	33	42	44	37	34
Wet op de economische delicten	45	116	117	57	60	84	70	112	74	89
Opiumwet	277	283	298	282	281	250	208	235	246	233
harddrugs	292	293	308	291	293	261	222	249	259	244
softdrugs	84	121	108	130	122	126	85	92	112	130
Wet wapens en munitie	98	186	153	155	163	180	158	148	141	179
Overige wetten****	84	80	81	81	89	120	91	66	91	196
Totaal	130	138	144	143	153	152	142	147	148	145

* Berekend op basis van de opgelegde strafduur van het onvoorwaardelijke deel, waarbij het deel dat op grond van de VI-regeling niet wordt uitgezeten, van de strafduur is afgetrokken. Er is geen gemiddelde duur berekend als het aantal opgelegde straffen kleiner of gelijk is aan 5; dit wordt weergegeven met 'x'.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.15 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen in detentiejaren* naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Wetboek van Strafrecht	7.183	8.008	8.835	9.756	9.965	8.841	7.284	6.861	6.668	6.341	73,6	73,8	72,1	71,3	73,1
Geweldsmisdrijven	4.259	4.414	5.022	5.412	5.584	5.081	3.994	3.940	3.916	3.841	43,6	40,5	41,4	41,9	44,3
verkrachting	245	246	347	327	297	276	238	221	192	168	2,5	2,4	2,3	2,1	1,9
feitelijke aanranding der eerbaarheid	27	30	27	42	40	40	35	28	28	18	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2
overige seksuele misdrijven	176	196	174	179	240	184	172	203	184	148	1,8	1,7	2,1	2,0	1,7
bedreiging	92	132	157	201	236	233	186	189	182	132	0,9	0,9	2,0	1,9	1,5
misdrijven tegen het leven**	1.750	1.726	1.959	2.102	2.041	1.823	1.423	1.353	1.458	1.408	17,9	14,4	14,2	15,6	16,2
mishandeling	347	345	376	451	528	517	510	446	434	416	3,6	5,2	4,7	4,6	4,8
dood en lichamelijk letsel door schuld	x	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
diefstal met geweld	1.460	1.551	1.818	1.923	2.038	1.876	1.307	1.356	1.314	1.444	15,0	13,2	14,3	14,1	16,6
afpersing	162	189	164	185	162	130	122	142	125	105	1,7	1,2	1,5	1,3	1,2
Vermogensmisdrijven	2.249	2.733	2.949	3.411	3.306	2.703	2.238	2.006	1.895	1.770	23,0	22,7	21,1	20,3	20,4
valsheidsmisdrijven	295	452	524	580	453	391	389	398	382	350	3,0	3,9	4,2	4,1	4,0
eenvoudige diefstal	391	435	496	561	591	493	354	333	296	275	4,0	3,6	3,5	3,2	3,2
gekwalficeerde diefstal	1.293	1.479	1.577	1.888	1.863	1.502	1.221	1.041	976	927	13,2	12,4	10,9	10,4	10,7
verduistering	44	54	53	56	56	47	41	32	39	40	0,4	0,4	0,3	0,4	0,5
bedrog	64	89	81	116	112	108	92	91	85	69	0,7	0,9	1,0	0,9	0,8
heling en schuldheling	163	224	218	210	231	163	141	112	118	109	1,7	1,4	1,2	1,3	1,3
Vermielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	494	665	619	676	840	791	735	611	542	475	5,1	7,4	6,4	5,8	5,5
tegen de openbare orde	196	305	244	253	343	336	336	272	240	174	2,0	3,4	2,9	2,6	2,0
discriminatie	-	x	x	x	x	x	x	-	-	x	-	-	-	-	x
gemeengevaarlijke misdrijven***	153	187	183	199	240	204	175	141	134	105	1,6	1,8	1,5	1,4	1,2
tegen het openbaar gezag	111	133	145	179	202	201	177	148	126	143	1,1	1,8	1,6	1,3	1,6

Tabel 6.15 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	(%)														
schemis der eerbaarheid vernietiging	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	0,0	0,0	0,0	-	0,0
	34	39	45	43	53	48	47	50	42	53	0,3	0,5	0,5	0,4	0,6
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	181	196	246	257	235	265	317	304	315	255	1,9	3,2	3,2	3,4	2,9
Wegenverkeerswet	125	113	119	129	142	117	120	117	119	114	1,3	1,2	1,2	1,3	1,3
rijden onder invloed	24	40	40	42	45	41	40	35	37	30	0,2	0,4	0,4	0,4	0,3
doorrijden na ongeval	4	6	6	9	6	8	5	6	6	2	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
overige misdrijven															
Wegenverkeerswet	98	67	73	79	90	68	75	76	77	82	1,0	0,8	0,8	0,8	0,9
Wet op de economische delicten	27	14	5	5	6	10	5	12	5	4	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0
Opiumwet	2.293	2.833	4.054	4.284	3.507	2.644	2.195	2.311	2.382	1.995	23,5	22,2	24,3	25,5	23,0
harddrugs	2.240	2.763	3.982	4.168	3.391	2.530	2.102	2.232	2.286	1.883	22,9	21,3	23,5	24,4	21,7
softdrugs	52	70	73	117	115	114	92	79	97	112	0,5	0,9	0,8	1,0	1,3
Wet wapens en munitie	100	230	182	220	245	251	198	171	155	204	1,0	2,0	1,8	1,7	2,4
Overige wetten****	33	66	54	71	97	97	66	42	23	20	0,3	0,7	0,4	0,2	0,2
Totaal	9.763	11.264	13.249	14.465	13.961	11.959	9.867	9.514	9.353	8.679	100	100	100	100	100

* Detentejaren zijn berekend door de som te nemen van de opgelegde strafduur van het onvoorwaardelijke deel, waarbij het deel dat op grond van de VI-regeling niet wordt uitgezet, van de strafduur is afgetrokken.

Er is geen gemiddelde duur berekend als het aantal opgelegde straffen kleiner of gelijk is aan 5; dit wordt weergegeven met 'x'.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernietiging van elektriciteitswerken, vernietiging van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernietiging van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.16 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: opgelegde taakstraffen naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009					
Wetboek van Strafrecht	16.285	18.379	21.109	24.020	26.745	29.072	31.555	31.876	33.174	31.942	78,4	75,5	78,5	79,3	78,1					
Geweldsmisdrijven	4.395	5.205	6.326	7.569	8.826	9.647	10.609	11.068	11.883	11.758	21,2	25,4	27,3	28,4	28,7					
verkrachting	57	73	83	79	86	73	60	44	34	19	0,3	0,1	0,1	0,1	0,0					
feitelijke aanranding der eerbaarheid	145	158	214	196	225	211	232	199	177	173	0,7	0,6	0,5	0,4	0,4					
overige seksuele misdrijven	296	320	308	289	303	253	293	288	257	212	1,4	0,7	0,7	0,6	0,5					
bedreiging	571	710	1.086	1.422	1.825	2.020	2.118	2.230	2.446	2.392	2,7	5,1	5,5	5,8	5,8					
misdrijven tegen het leven*	230	261	274	314	318	313	262	183	209	139	1,1	0,6	0,5	0,5	0,3					
mishandeling	2.004	2.455	3.203	4.083	4.864	5.615	6.542	6.996	7.812	7.937	9,6	15,6	17,2	18,7	19,4					
dood en lichamelijk letsel door schuld	6	5	7	12	12	9	14	12	10	14	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0					
diefstal met geweld	1.003	1.132	1.080	1.089	1.095	1.045	997	1.053	859	805	4,8	2,4	2,6	2,1	2,0					
afpersing	83	91	71	85	98	108	91	63	79	67	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2					
Vermogensmisdrijven	8.706	9.458	10.274	11.103	11.935	12.594	13.644	13.019	12.934	12.451	41,9	32,6	32,1	30,9	30,4					
valsheidsmisdrijven	1.959	1.746	1.551	1.575	1.593	1.672	1.838	1.652	1.527	1.456	9,4	4,4	4,1	3,6	3,6					
eenvoudige diefstal	1.325	1.615	1.952	2.000	2.375	2.576	2.855	2.667	2.808	2.863	6,4	6,8	6,6	6,7	7,0					
gekwalificeerde diefstal	4.071	4.295	4.812	5.212	5.633	5.901	6.441	6.149	5.996	5.509	19,6	15,4	15,1	14,3	13,5					
verduistering	450	647	637	832	769	770	765	845	861	938	2,2	1,8	2,1	2,1	2,3					
bedrog	160	250	288	319	368	395	444	474	509	497	0,8	1,1	1,2	1,2	1,2					
heiling en schuldheiling	741	905	1.034	1.165	1.197	1.280	1.301	1.232	1.233	1.188	3,6	3,1	3,0	2,9	2,9					
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	2.978	3.485	4.177	4.867	5.469	6.133	6.499	6.961	7.393	6.888	14,3	15,5	17,1	17,7	16,4					
tegen de openbare orde	1.928	2.181	2.482	3.012	3.341	3.792	3.940	4.196	4.325	3.829	9,3	9,4	10,3	10,3	9,4					
discriminatie	4	5	9	13	14	26	26	10	16	23	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1					
gemeengevaarlijke misdrijven**	314	355	404	395	413	411	472	448	442	337	1,5	1,1	1,1	1,1	0,8					
tegen het openbaar gezag	238	323	439	489	563	680	638	749	842	863	1,1	1,5	1,8	2,0	2,1					
schennis der eerbaarheid	25	35	54	50	55	64	88	101	97	78	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2					
vernietiging	469	586	789	908	1.063	1.160	1.335	1.457	1.671	1.558	2,3	3,2	3,6	4,0	3,8					

Tabel 6.16 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	206	231	332	481	515	698	803	828	964	1.045	1,0	1,9	2,0	2,3	2,6
Wegenverkeerswet	1.774	2.490	2.770	3.828	4.373	4.840	5.248	4.637	4.754	5.100	8,5	12,6	11,4	11,4	12,5
rijden onder invloed	785	1.338	1.511	1.980	2.301	2.504	2.660	2.327	2.190	2.458	3,8	6,4	5,7	5,2	6,0
doorrijden na ongeval	101	103	106	202	198	222	248	229	275	239	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6
overige misdrijven	888	1.049	1.153	1.646	1.874	2.114	2.340	2.081	2.289	2.403	4,3	5,6	5,1	5,5	5,9
Wegenverkeerswet	34	35	57	154	253	282	210	229	240	253	0,2	0,5	0,6	0,6	0,6
Wet op de economische delicten	1.760	1.969	2.250	2.778	2.806	3.194	3.792	3.000	2.808	2.783	8,5	9,1	7,4	6,7	6,8
Opiumwet	948	1.052	1.202	1.414	1.328	1.494	1.966	1.381	1.228	1.159	4,6	4,7	3,4	2,9	2,8
harddrugs	812	917	1.048	1.364	1.478	1.700	1.826	1.619	1.580	1.624	3,9	4,4	4,0	3,8	4,0
softdrugs	461	521	553	652	678	715	754	662	679	657	2,2	1,8	1,6	1,6	1,6
Wet wapens en munitie	458	380	379	393	287	319	247	207	189	169	2,2	0,6	0,5	0,5	0,4
Overige wetten***	20.772	23.774	27.118	31.825	35.142	38.422	41.806	40.611	41.844	40.904	100	100	100	100	100
Totaal															

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontplofing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.17 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken* met minderjarige verdachten naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)											(%)				
Wetboek van Strafrecht	8.499	8.327	9.266	9.944	11.002	11.379	11.636	11.999	12.521	10.868	94,4	93,5	93,3	92,7	91,5
Geweldsmisdrijven	2.703	2.732	2.983	3.132	3.479	3.655	3.544	3.761	3.842	3.320	30,0	28,5	29,3	28,4	27,9
verkrachting	62	80	80	60	100	86	69	49	43	32	0,7	0,6	0,4	0,3	0,3
feitelijke aanranding der eerbaarheid	125	123	140	134	124	152	135	114	94	101	1,4	1,1	0,9	0,7	0,8
overige seksuele misdrijven	113	106	102	131	138	144	121	159	127	76	1,3	1,0	1,2	0,9	0,6
bedreiging	219	188	257	382	491	544	526	528	571	479	2,4	4,2	4,1	4,2	4,0
misdrijven tegen het leven**	82	133	119	116	119	170	111	93	119	83	0,9	0,9	0,7	0,9	0,7
mishandeling	927	899	1.045	1.169	1.308	1.413	1.523	1.782	2.034	1.752	10,3	12,2	13,9	15,1	14,7
dood en lichamelijk letsel door schuld	3	2	3	1	2	1	1	4	2	3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	1.106	1.135	1.178	1.069	1.122	1.081	1.004	989	804	752	12,3	8,1	7,7	6,0	6,3
afpersing	66	66	59	70	75	64	54	43	48	42	0,7	0,4	0,3	0,4	0,4
Vermogensmisdrijven	3.623	3.436	3.876	3.971	4.307	4.271	4.454	4.391	4.452	4.071	40,2	35,8	34,2	33,0	34,3
valsheidsmisdrijven	106	79	123	85	100	71	83	74	95	117	1,2	0,7	0,6	0,7	1,0
eenvoudige diefstal	565	542	639	680	767	698	780	755	815	783	6,3	6,3	5,9	6,0	6,6
gekwalificeerde diefstal	2.462	2.285	2.557	2.614	2.768	2.817	2.874	2.815	2.623	2.364	27,3	23,1	21,9	19,4	19,9
verduistering	131	174	114	150	174	177	160	180	247	218	1,5	1,3	1,4	1,8	1,8
bedrog	29	35	37	38	47	54	60	52	77	73	0,3	0,5	0,4	0,6	0,6
heiling en schuldheiling	330	321	406	404	451	454	497	515	595	516	3,7	4,0	4,0	4,4	4,3
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	2.070	2.069	2.275	2.686	2.992	3.230	3.438	3.590	3.942	3.196	23,0	27,6	27,9	29,2	26,9
tegen de openbare orde	1.269	1.366	1.456	1.838	2.010	2.227	2.295	2.420	2.581	2.090	14,1	18,4	18,8	19,1	17,6
discriminatie	1	1	2	7	12	16	21	4	8	15	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven***	268	246	279	267	294	304	351	358	352	252	3,0	2,8	2,8	2,6	2,1
tegen het openbaar gezag	123	116	123	165	173	204	205	235	294	254	1,4	1,6	1,8	2,2	2,1

Tabel 6.17 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)											(%)				
schennis der eerbaarheid vernietiging	13	10	15	13	11	13	14	16	10	11	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	396	330	400	396	492	466	552	557	697	574	4,4	4,4	4,3	5,2	4,8
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	103	90	132	155	224	223	200	257	285	281	1,1	1,6	2,0	2,1	2,4
Wegenverkeerswet	145	158	167	166	180	197	202	242	291	362	1,6	1,6	1,9	2,2	3,0
rijden onder invloed	41	52	55	55	53	84	81	107	132	210	0,5	0,7	0,8	1,0	1,8
doorrijden na ongeval	47	62	48	42	47	47	53	44	64	55	0,5	0,4	0,3	0,5	0,5
overige misdrijven Wegenverkeerswet	57	44	64	69	80	66	68	91	95	97	0,6	0,5	0,7	0,7	0,8
Wet op de economische delicten	10	9	15	70	92	81	80	109	157	149	0,1	0,6	0,8	1,2	1,3
Opiumwet	164	180	232	276	259	277	249	232	228	223	1,8	2,0	1,8	1,7	1,9
harddrugs	142	166	225	249	210	227	194	155	157	138	1,6	1,6	1,2	1,2	1,2
softdrugs	22	14	7	27	49	50	55	77	71	85	0,2	0,4	0,6	0,5	0,7
Wet wapens en munitie	109	111	143	151	173	167	177	181	220	196	1,2	1,4	1,4	1,6	1,6
Overige wetten****	77	118	191	175	191	191	97	92	91	86	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7
Totaal	9.004	8.903	10.014	10.782	11.897	12.292	12.441	12.855	13.508	11.884	100	100	100	100	100

* Exclusief voegingen ter zitting.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernietiging van elektriciteitswerken, vernietiging van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernietiging van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.18 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken* met minderjarige verdachten naar eindbeslissing

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)									
Schuldigverklaring	8.461	8.324	9.312	10.077	11.132	11.390	11.415	11.814	12.092	10.595
met strafoplegging	8.343	8.220	9.169	9.944	10.996	11.233	11.210	11.603	11.800	10.314
zonder strafoplegging	118	117	161	147	141	161	207	211	292	281
Vrijspraak	449	402	526	553	642	734	902	908	1.221	1.102
Ontslag van rechtsvervolg	15	18	13	15	26	14	25	23	53	49
Overige uitspraken	79	145	145	120	92	150	97	110	142	138
niet-ontvankelijk OM	68	131	128	101	84	139	88	98	129	122
onbevoegdverklaring van de rechter	11	14	17	17	8	11	9	11	13	16
schorsing van vervolging	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-
Totaal	9.004	8.889	9.996	10.765	11.892	12.288	12.439	12.855	13.508	11.878
	(%)									
Schuldigverklaring	94,0	93,6	93,2	93,6	93,6	92,7	91,8	91,9	89,5	89,2
met strafoplegging	92,7	92,3	91,5	92,2	92,4	91,4	90,1	90,3	87,4	86,8
zonder strafoplegging	1,3	1,3	1,6	1,4	1,2	1,3	1,7	1,6	2,2	2,4
Vrijspraak	5,0	4,5	5,3	5,1	5,4	6,0	7,3	7,1	9,0	9,3
Ontslag van rechtsvervolg	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,4	0,0
Overige uitspraken	0,9	1,6	1,5	1,1	0,8	1,2	0,8	0,9	1,1	1,2
niet-ontvankelijk OM	0,8	1,5	1,3	0,9	0,7	1,1	0,7	0,8	1,0	1,0
onbevoegdverklaring van de rechter	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
schorsing van vervolging	-	-	-	0,0	-	-	-	0,0	-	-
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* Exclusief voegingen ter zitting.

Bron: CBS

Tabel 6.19 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: schuldigverklaringen naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009	
(abs.)												[%]				
Wetboek van Strafrecht	7.990	7.841	8.748	9.404	10.426	10.674	10.736	11.078	11.250	9.713	94,4	94,0	93,8	93,0	91,7	
Geweldsmisdrijven	2.533	2.577	2.812	2.970	3.282	3.448	3.298	3.489	3.455	2.956	29,9	28,9	29,5	28,6	27,9	
verkrachting	46	68	66	54	81	74	55	36	28	22	0,5	0,5	0,3	0,2	0,2	
feitelijke aanranding der eerbaarheid	107	108	124	118	116	131	120	95	73	75	1,3	1,1	0,8	0,6	0,7	
overige seksuele misdrijven	105	99	93	119	128	140	108	138	109	63	1,2	0,9	1,2	0,9	0,6	
bedreiging	211	182	246	373	464	513	485	496	506	429	2,5	4,2	4,2	4,2	4,0	
misdrijven tegen het leven*	77	122	107	105	113	160	102	89	101	74	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	
mishandeling	871	844	988	1.107	1.232	1.336	1.432	1.653	1.855	1.558	10,3	12,5	14,0	15,3	14,7	
dood en lichamelijk letsel door schuld	3	1	3	1	2	1	1	3	2	2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
diefstal met geweld	1.052	1.089	1.129	1.028	1.076	1.031	944	939	739	698	12,4	8,3	7,9	6,1	6,6	
afpersing	61	64	56	65	70	62	51	40	42	35	0,7	0,4	0,3	0,3	0,3	
Vermogensmisdrijven	3.442	3.261	3.694	3.796	4.136	4.024	4.178	4.113	4.052	3.702	40,7	36,6	34,8	33,5	34,9	
valsheidsmisdrijven	98	75	116	80	96	66	79	69	88	105	1,2	0,7	0,6	0,7	1,0	
eenvoudige diefstal	529	503	590	635	722	642	716	689	724	709	6,3	6,3	5,8	6,0	6,7	
gekwalificeerde diefstal	2.355	2.176	2.460	2.514	2.674	2.676	2.714	2.667	2.423	2.163	27,8	23,8	22,6	20,0	20,4	
verduistering	125	168	107	148	166	166	148	170	227	199	1,5	1,3	1,4	1,9	1,9	
bedrog	29	33	35	35	46	53	56	48	65	65	0,3	0,5	0,4	0,5	0,6	
heling en schuldheiling	306	306	386	384	432	421	465	470	525	461	3,6	4,1	4,0	4,3	4,4	
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	1.922	1.925	2.121	2.494	2.800	2.999	3.084	3.250	3.507	2.809	22,7	27,0	27,5	29,0	26,5	
tegen de openbare orde	1.179	1.278	1.351	1.712	1.879	2.060	2.070	2.181	2.309	1.835	13,9	18,1	18,5	19,1	17,3	
discriminatie	-	1	2	5	11	16	19	3	7	11	-	0,2	0,0	0,1	0,1	
geneengevaarlijke misdrijven**	254	235	264	247	278	292	328	335	313	216	3,0	2,9	2,8	2,6	2,0	
tegen het openbaar gezag	116	103	115	154	164	191	176	215	267	231	1,4	1,5	1,8	2,2	2,2	
schennis der eerbaarheid	12	9	14	11	11	13	12	14	9	8	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
vernieling	361	299	375	365	457	427	479	502	602	508	4,3	4,2	4,2	5,0	4,8	

Tabel 6.19 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	(%)														
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	93	78	121	144	208	203	176	226	236	246	1,1	1,5	1,9	2,0	2,3
Wegenverkeerswet	139	152	159	157	169	190	190	231	271	348	1,6	1,7	2,0	2,2	3,3
rijden onder invloed	40	51	54	54	52	83	80	103	125	204	0,5	0,7	0,9	1,0	1,9
doorrijden na ongeval	45	57	44	38	42	45	46	40	59	52	0,5	0,4	0,3	0,5	0,5
overige misdrijven Wegenverkeerswet	54	44	61	65	75	62	64	88	87	92	0,6	0,6	0,7	0,7	0,9
Wet op de economische delicten	8	9	12	63	82	77	57	92	128	125	0,1	0,5	0,8	1,1	1,2
Opiumwet	155	175	223	271	252	266	239	215	207	210	1,8	2,1	1,8	1,7	2,0
harddrugs	136	163	216	245	204	218	186	142	145	129	1,6	1,6	1,2	1,2	1,2
softdrugs	19	12	7	26	48	48	53	73	62	81	0,2	0,5	0,6	0,5	0,8
Wet wapens en munitie	101	106	136	147	164	160	167	170	208	183	1,2	1,5	1,4	1,7	1,7
Overige wetten***	68	54	52	50	44	27	28	28	28	16	0,8	0,2	0,2	0,2	0,2
Totaal	8.461	8.337	9.330	10.092	11.137	11.394	11.417	11.814	12.092	10.595	100	100	100	100	100

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.20 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolgning naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Wetboek van Strafrecht	439	353	397	448	510	580	834	837	1.155	1.040	94,6	90,0	89,9	90,7	90,4
Geweldsmisdrijven	145	120	129	130	177	165	218	254	338	327	31,3	23,5	27,3	26,5	28,4
verkrachting	12	12	14	6	17	11	13	13	12	10	2,6	1,4	1,4	0,9	0,9
feitelijke aanranding der eerbaarheid	17	14	13	14	8	19	14	18	21	26	3,7	1,5	1,9	1,6	2,3
overige seksuele misdrijven	6	7	8	12	10	4	10	18	16	9	1,3	1,1	1,9	1,3	0,8
bedreiging	8	3	10	6	25	27	38	29	55	40	1,7	4,1	3,1	4,3	3,5
misdrijven tegen het leven*	5	8	10	9	6	6	7	4	16	7	1,1	0,8	0,4	1,3	0,6
mishandeling	47	45	44	52	69	65	83	122	158	183	10,1	9,0	13,1	12,4	15,9
dood en lichamelijk letsel door schuld	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	0,1	-	0,1
diefstal met geweld	46	29	28	28	39	31	51	46	54	45	9,9	5,5	4,9	4,2	3,9
afpersing	4	2	2	3	3	2	2	3	6	6	0,9	0,2	0,3	0,5	0,5
Vermogensmisdrijven	151	110	126	133	142	199	254	240	365	324	32,5	27,4	25,8	28,6	28,1
valsheidsmisdrijven	7	3	3	5	4	4	4	5	6	10	1,5	0,4	0,5	0,5	0,9
eenvoudige diefstal	32	24	35	34	39	44	62	57	85	66	6,9	6,7	6,1	6,7	5,7
gekwalificeerde diefstal	85	65	65	72	75	108	142	122	176	172	18,3	15,3	13,1	13,8	14,9
verduistering	4	6	6	2	5	9	11	10	18	16	0,9	1,2	1,1	1,4	1,4
bedrog	-	1	1	2	1	1	4	4	12	8	-	0,4	0,4	0,9	0,7
heling en schuldheiling	23	11	16	18	18	33	31	42	68	52	5,0	3,3	4,5	5,3	4,5
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	133	115	132	176	177	200	338	314	406	357	28,7	36,5	33,7	31,9	31,0
tegen de openbare orde	79	72	87	119	120	148	214	226	257	242	17,0	23,1	24,3	20,2	21,0
discriminatie	1	-	-	2	-	-	2	1	1	3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3
gemeengevaarlijke misdrijven**	14	8	15	17	15	10	21	18	37	33	3,0	2,3	1,9	2,9	2,9
tegen het openbaar gezag	7	10	7	9	9	10	28	17	25	21	1,5	3,0	1,8	2,0	1,8
schennis der eerbaarheid	-	1	1	2	-	-	2	2	1	3	-	0,2	0,2	0,1	0,3
vernieling	32	24	22	27	33	32	71	50	85	55	6,9	7,7	5,4	6,7	4,8

Tabel 6.20 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009	
(abs.)											(%)					
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	10	8	10	9	14	16	24	29	46	32	2,2	2,6	3,1	3,6	2,8	
Wegenverkeerswet	5	5	5	7	10	6	11	10	19	12	1,1	1,2	1,1	1,5	1,0	
rijden onder invloed	-	1	1	-	1	1	1	4	6	5	-	0,1	0,4	0,5	0,4	
doorrijden na ongeval	2	4	2	3	5	2	7	3	5	3	0,4	0,8	0,3	0,4	0,3	
overige misdrijven Wegenverkeerswet	3	-	2	4	4	3	3	3	8	4	0,6	0,3	0,3	0,6	0,3	
Wet op de economische delicten	1	-	2	4	8	3	18	8	25	17	0,2	1,9	0,9	2,0	1,5	
Opiumwet	7	2	8	3	6	9	9	14	18	11	1,5	1,0	1,5	1,4	1,0	
harddrugs	5	1	8	3	5	7	7	11	11	7	1,1	0,8	1,2	0,9	0,6	
softdrugs	2	1	-	-	1	2	2	3	7	4	0,4	0,2	0,3	0,5	0,3	
Wet wapens en munitie	7	3	5	2	9	6	7	10	8	13	1,5	0,8	1,1	0,6	1,1	
Overige wetten***	5	58	122	105	125	144	48	52	49	58	1,1	5,2	5,6	3,8	5,0	
Totaal	464	421	539	569	668	748	927	931	1.274	1.151	100	100	100	100	100	

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontplofing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.21 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: combinaties van opgelegde sancties

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	(%)														
Enkelvoudige hoofdstraf of maatregel*	2.827	2.514	2.827	3.033	3.321	3.932	4.901	5.779	6.413	5.858	33,9	43,7	49,8	54,3	56,8
taakstraf															
jeugddetentie	741	582	662	737	743	612	453	406	339	249	8,9	4,0	3,5	2,9	2,4
voorwaardelijk	427	453	516	441	545	623	513	464	416	302	5,1	4,6	4,0	3,5	2,9
gedeelteeljk (on)voorwaardelijk	258	328	353	336	355	282	261	271	212	197	3,1	2,3	2,3	1,8	1,9
onvoorwaardelijk	126	98	98	88	83	74	48	52	43	26	1,5	0,4	0,4	0,4	0,3
gevangenisstraf	559	559	454	461	510	476	408	350	489	414	6,7	3,6	3,0	4,1	4,0
geldboete															
plaatsing in inrichting voor jeugdigen (PIJ)	88	62	61	71	80	56	49	34	29	27	1,1	0,4	0,3	0,2	0,3
overige maatregel**	5	13	10	11	19	15	10	7	16	13	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Gecombineerde hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)	1.640	1.784	1.887	2.220	2.474	2.208	1.880	1.407	1.091	781	19,7	16,8	12,1	9,2	7,6
taakstraf plus jeugddetentie															
w.o.															
taakstraf plus voorwaardelijke jeugddetentie	1.639	1.478	1.610	1.915	2.173	1.842	1.517	1.109	828	600	19,6	13,5	9,6	7,0	5,8
taakstraf plus gevangenisstraf	62	42	39	46	43	44	36	28	30	16	0,7	0,3	0,2	0,3	0,2
taakstraf plus geldboete	30	37	52	71	60	40	33	42	64	47	0,4	0,3	0,4	0,5	0,5
overige combinaties van hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)	84	57	50	31	51	38	20	23	22	12	1,0	0,2	0,2	0,2	0,1
Enkelvoudige hoofdstraf plus bijkomende straf en/of maatregel (exclusief PIJ)															
taakstraf plus bijkomende straf en/of maatregel	353	394	570	615	673	807	964	1.211	1.253	1.207	4,2	8,6	10,4	10,6	11,7

Tabel 6.21 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	(%)														
geldboete plus bijkomende straf en/of maatregel	58	51	45	45	38	39	31	44	54	38	0,7	0,3	0,4	0,5	0,4
gevangenisstraf plus bijkomende straf en/of maatregel	62	59	58	58	56	47	28	32	29	18	0,7	0,2	0,3	0,2	0,2
jeugddetentie plus bijkomende straf en/of maatregel	324	374	459	533	529	607	452	427	434	388	3,9	4,0	3,7	3,7	3,8
w.o.															
voorwaardelijke jeugddetentie	109	70	78	130	125	104	70	70	66	59	1,3	0,6	0,6	0,6	0,6
Gecombineerde hoofdstraffen plus bijkomende straf en/of maatregel (exclusief PIJ)															
taakstraf en jeugddetentie plus bijkomende straf en/of maatregel	406	515	689	843	1.030	939	809	699	586	486	4,9	7,2	6,0	5,0	4,7
w.o.															
voorwaardelijke jeugddetentie	404	420	533	668	817	668	531	405	374	308	4,8	4,7	3,5	3,2	3,0
overige combinaties van hoofdstraffen (plus bijkomende straf en/of maatregel)	19	23	36	30	27	21	21	19	22	18	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Overige combinaties van straffen															
jeugddetentie met PIJ	80	90	98	77	137	174	148	140	79	63	1,0	1,3	1,2	0,7	0,6
overige combinaties	194	185	205	197	222	199	145	168	179	154	2,3	1,3	1,4	1,5	1,5
Totaal	8.343	8.220	9.169	9.944	10.996	11.233	11.210	11.603	11.800	10.314	100	100	100	100	100

* Het betreft een afdoening waarbij één straf is opgelegd.

** Onttrekking aan het verkeer of betaling aan de staat.

Bron: CBS

Tabel 6.22 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: combinaties van opgelegde sancties naar soort misdrijven*, 2009

	Wetboek van Strafrecht			Wet op de economische delicten	Opiumwet	Wet wapens en munitie	Overige wetten*		
	geweldsmisdrijven (abs.)	vermogensmisdrijven	vernietiging en openbare orde						
Enkelvoudige hoofdstraf of maatregel*									
taakstraf	1.442	2.194	1.695	147	133	55	94	91	7
jeugddetentie									
voorwaardelijk	73	111	37	4	5	-	14	5	-
gedeeltelijk (on)voorwaardelijk	158	91	36	3	-	-	7	6	1
onvoorwaardelijk	59	107	19	3	1	-	7	1	-
gevangenisstraf	7	13	2	-	-	-	3	1	-
geldboete	37	103	75	37	87	43	12	19	1
plaatsing in inrichting voor jeugdigen (PIJ)	23	2	2	-	-	-	-	-	-
overige maatregel***	4	4	3	-	1	-	-	1	-
Gecombineerde hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)									
taakstraf plus jeugddetentie	246	291	191	9	9	2	21	10	2
w.o.									
taakstraf plus voorwaardelijke jeugddetentie	175	227	154	8	8	2	15	9	2
taakstraf plus gevangenisstraf	7	2	2	2	1	-	2	-	-
taakstraf plus geldboete	4	13	9	2	15	1	1	2	-
overige combinaties van hoofdstraffen (zonder bijkomende straf of maatregel)	4	5	1	-	-	-	2	-	-
Enkelvoudige hoofdstraf plus bijkomende straf en/of maatregel (exclusief PIJ)									
taakstraf plus bijkomende straf en/of maatregel	286	382	446	10	49	2	13	18	1

Tabel 6.22 (vervolg)

	Wetboek van Strafrecht			Wegenverkeerswet	Wet op de economische delicten	Opiumwet	Wet wapens en munitie	Overige wetten*
	geweldsmisdrijven (abs.)	vermogensmisdrijven	vermieling en openbare orde					
geldboete plus bijkomende straf en/of maatregel	1	4	9	-	-	1	-	-
gevangenisstraf plus bijkomende straf en/of maatregel	7	5	1	-	-	5	-	-
jeugddetentie plus bijkomende straf en/of maatregel	201	122	46	2	-	14	1	2
w.o.								
voorwaardelijke jeugddetentie	19	24	12	-	-	2	-	2
Gecombineerde hoofdstraffen plus bijkomende straf en/of maatregel (exclusief PJJ)								
taakstraf en jeugddetentie plus bijkomende straf en/of maatregel	217	142	102	4	-	7	9	1
w.o.								
voorwaardelijke jeugddetentie	100	102	85	3	-	5	8	1
overige combinaties van hoofdstraffen (plus bijkomende straf en/of maatregel)	3	6	3	-	-	1	-	-
Overige combinaties van straffen								
jeugddetentie met PJJ	49	9	2	1	-	-	2	-
overige combinaties	45	41	41	7	5	3	6	1
Totaal	2.873	3.647	2.722	231	108	207	172	16

* Inclusief zaken waarvan het soort misdrijf onbekend is.

** Het betreft een afdoening waarbij één straf is opgelegd.

*** Onttrekking aan het verkeer of betaling aan de staat.

Bron: CBS

Tabel 6.23 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: opgelegde straffen en maatregelen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Hoofdstaffen*															
gevangenisstraf	279	241	233	217	215	197	128	129	114	77	2,3	0,8	0,8	0,7	0,5
geldboete	763	739	663	651	708	636	519	480	655	531	6,3	3,1	2,9	4,0	3,8
jeugdidentie	3.970	4.194	4.742	5.242	5.902	5.516	4.552	3.848	3.194	2.485	32,7	27,2	23,1	19,5	17,6
werkstraf	4.412	4.125	4.769	5.729	6.484	7.070	7.782	8.515	8.872	8.002	36,4	46,4	51,0	54,3	56,7
leerproject	947	1.218	1.382	1.151	1.187	963	874	688	598	423	7,8	5,2	4,1	3,7	3,0
Bijkomende straffen															
ontzegging rijbevoegdheid	32	37	30	43	50	45	49	71	91	89	0,3	0,3	0,4	0,6	0,6
verbeurdverklaring voorwerpen	131	152	172	163	178	163	150	146	162	137	1,1	0,9	0,9	1,0	1,0
Maatregelen															
betaling aan staat**	1.125	1.324	1.762	2.012	2.272	2.434	2.244	2.352	2.221	2.034	9,3	13,4	14,1	13,6	14,4
onttrekking aan het verkeer	141	154	169	170	156	174	145	137	164	127	1,2	0,9	0,8	1,0	0,9
plaatsing in inrichting voor jeugdigen (PIJ maatregel)	213	188	202	202	250	286	239	203	136	106	1,8	1,4	1,2	0,8	0,8
Overige straffen en maatregelen***															
Onbekend	118	44	57	69	92	93	79	117	133	44	1,0	0,5	0,7	0,8	0,3
Totaal	12.134	12.421	14.183	15.652	17.502	17.583	16.762	16.690	16.344	14.122	100	100	100	100	100

* Het betreft zowel voorwaardelijke als onvoorwaardelijke straffen.

** Schadevergoeding en ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel.

*** Overige straffen en maatregelen: storting in waarborgfonds, openbaarmaking recht, ontzetting bepaalde rechten, plaatsing in psychiatrisch ziekenhuis, onderbewindstelling en oplegging verplichting. Bovendien zijn in deze rubriek de straffen 'tuchtschool' en 'arrest' opgenomen.

Bron: CBS

Tabel 6.24 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugdetenties naar duur van het onvoorwaardelijke deel*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)									
Minder dan 2 weken	63	141	216	251	281	289	266	270	198	168
2 weken tot 1 maand	117	173	201	247	222	343	339	303	320	204
1 maand tot 2 maanden	121	276	378	381	436	524	513	475	399	313
2 maanden tot 3 maanden	98	192	198	222	260	296	250	228	218	180
3 maanden tot 4 maanden	152	279	262	216	253	255	187	199	152	117
4 maanden tot 6 maanden	191	238	243	204	267	256	193	173	112	138
6 maanden en langer	243	283	295	227	250	274	209	210	180	137
Totaal*	985	1.582	1.793	1.748	1.969	2.237	1.957	1.858	1.579	1.257
	(%)									
Minder dan 2 weken	6,4	8,9	12,0	14,4	14,3	12,9	13,6	14,5	12,5	13,4
2 weken tot 1 maand	11,9	10,9	11,2	14,1	11,3	15,3	17,3	16,3	20,3	16,2
1 maand tot 2 maanden	12,3	17,4	21,1	21,8	22,1	23,4	26,2	25,6	25,3	24,9
2 maanden tot 3 maanden	9,9	12,1	11,0	12,7	13,2	13,2	12,8	12,3	13,8	14,3
3 maanden tot 4 maanden	15,4	17,6	14,6	12,4	12,8	11,4	9,6	10,7	9,6	9,3
4 maanden tot 6 maanden	19,4	15,0	13,6	11,7	13,6	11,4	9,9	9,3	7,1	11,0
6 maanden en langer	24,7	17,9	16,5	13,0	12,7	12,2	10,7	11,3	11,4	10,9
Totaal*	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* Inclusief straffen met onbekende duur.

Bron: CBS

Tabel 6.25 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties* naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Wetboek van Strafrecht	944	1.522	1.697	1.669	1.902	2.174	1.891	1.774	1.500	1.207	94,4	95,7	95,5	96,2	96,0
Geweldsmisdrijven	500	846	878	802	962	1.092	924	878	739	637	50,0	46,8	47,3	47,4	50,7
verkrachting	14	31	29	19	37	40	28	24	12	14	1,4	1,4	1,3	0,8	1,1
feitelijke aanranding der eerbaarheid	10	13	18	16	17	16	27	12	9	4	1,0	1,4	0,6	0,6	0,3
overige seksuele misdrijven	12	22	17	15	40	41	23	39	21	13	1,2	1,2	2,1	1,3	1,0
bedreiging	22	24	46	63	88	101	67	71	45	41	2,2	3,4	3,8	2,9	3,3
misdrijven tegen het leven**	28	65	54	66	57	100	65	56	73	49	2,8	3,3	3,0	4,7	3,9
mishandeling	38	87	101	108	114	145	146	152	154	106	3,8	7,4	8,2	9,9	8,4
diefstal met geweld	358	584	590	488	583	629	541	510	411	395	35,8	27,4	27,4	26,3	31,4
afpersing	18	20	23	27	26	20	27	14	14	15	1,8	1,4	0,8	0,9	1,2
Vermogensmisdrijven	350	520	648	654	713	760	686	657	547	413	35,0	34,7	35,4	35,1	32,9
valsheidsmisdrijven	11	13	36	10	18	5	11	9	23	21	1,1	0,6	0,5	1,5	1,7
eenvoudige diefstal	43	53	72	69	83	73	67	60	63	40	4,3	3,4	3,2	4,0	3,2
gekwalficeerde diefstal	269	400	473	520	531	604	529	503	386	301	26,9	26,8	27,1	24,7	23,9
verduistering	5	11	4	3	15	13	9	8	12	9	0,5	0,5	0,4	0,8	0,7
bedrog	4	5	6	2	6	5	8	2	4	4	0,4	0,4	0,1	0,3	0,3
heiling en schuldheiling	18	38	57	50	60	60	62	75	59	38	1,8	3,1	4,0	3,8	3,0
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	94	146	160	207	210	306	272	225	203	146	9,4	13,8	12,1	13,0	11,6
tegen de openbare orde	52	82	95	145	140	196	174	140	134	95	5,2	8,8	7,5	8,6	7,6
discriminatie	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	0,2	-	-	-
gemeengevaarlijke misdrijven***	29	49	44	42	50	82	66	55	45	28	2,9	3,3	3,0	2,9	2,2
tegen het openbaar gezag	6	8	11	13	9	12	7	13	9	7	0,6	0,4	0,7	0,6	0,6
schennis der eerbaarheid	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
vernietiging	7	7	10	6	11	16	21	17	15	16	0,7	1,1	0,9	1,0	1,3

Tabel 6.25 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)	(%)														
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	-	10	11	6	17	16	9	14	11	11	-	0,5	0,8	0,7	0,9
Wegenverkeerswet	2	3	7	3	5	3	4	5	4	2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2
Opiumwet	50	58	87	77	63	63	61	57	40	35	5,0	3,1	3,1	2,6	2,8
Wet wapens en munitie	4	13	21	18	20	24	16	18	15	12	0,4	0,8	1,0	1,0	1,0
Overige wetten****	-	6	1	2	5	1	3	4	1	1	-	0,2	0,2	0,1	0,1
Totaal	1.000	1.602	1.813	1.769	1.995	2.265	1.975	1.858	1.560	1.257	100	100	100	100	100

* De gegevens zijn inclusief opgelegde tuchtschoolstraffen en arresten. De jeugddetentie is in 1995 in de plaats gekomen van deze straffen.

De cijfers zijn inclusief jeugdidentities opgelegd aan meerderjarige verdachten.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektrici-

teitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.26 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties* naar gemiddelde duur in detentiedagen en delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)									
Wetboek van Strafrecht	123	104	96	83	88	84	76	75	75	79
Geweldsmisdrijven	160	127	123	106	111	104	92	96	92	101
verkrachting	145	162	126	113	138	162	125	147	173	82
feitelijke aanranding der eerbaarheid	84	124	87	70	120	74	60	101	86	66
overige seksuele misdrijven	99	101	122	118	86	95	110	104	88	127
bedreiging	68	87	82	69	65	56	48	44	43	33
misdrijven tegen het leven**	277	204	191	178	189	159	153	163	149	163
mishandeling	76	87	78	84	74	65	68	57	51	53
diefstal met geweld	170	126	129	106	118	109	96	104	101	114
afpersing	156	106	118	108	112	80	93	106	87	111
Vermogensmisdrijven	78	72	66	60	64	63	59	56	56	54
valsheidsmisdrijven	33	38	39	35	32	x	40	35	58	51
eenvoudige diefstal	45	42	41	35	51	40	53	38	39	38
gekwalficeerde diefstal	88	80	75	65	68	68	63	61	62	56
verduistering	44	44	x	x	40	32	47	33	48	27
bedrog	x	x	57	x	95	52	38	x	x	x
heling en schuldheling	32	57	50	54	54	54	42	41	38	70
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	95	81	71	70	61	65	64	53	63	52
tegen de openbare orde	90	69	63	53	55	56	62	48	61	53
discriminatie	-	-	-	-	-	-	x	-	-	-
gemeengevaarlijke misdrijven***	130	114	105	146	88	93	80	79	74	66
tegen het openbaar gezag	37	41	54	30	31	66	71	41	47	29
schennis der eerbaarheid	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-
vernieling	34	31	15	32	39	45	26	24	52	31
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	-	126	85	81	103	97	133	63	129	103
Wegenverkeerswet	x	x	43	x	x	x	x	x	x	x
Opiumwet	105	105	104	89	72	71	72	89	72	68

Tabel 6.26 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)									
Wet wapens en munitie	x	77	78	38	56	67	50	53	54	61
Overige wetten****	-	34	x	x	x	x	x	x	x	x
Totaal	122	103	96	83	87	84	76	75	75	79

* De cijfers zijn inclusief jeugddetenties opgelegd aan meerderjarige verdachten. Er is geen gemiddelde duur berekend als het aantal straffen kleiner of gelijk is dan 5; dit wordt weergegeven met 'x'.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.27 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000-2009 (%)				2007	2008	2009
	(abs.)																
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	-	3	3	1	5	4	3	2	4	3	-	0,8	0,6	1,2	1,1		
Wegenverkeerswet	x	x	1	x	x	x	x	x	x	x	-	-	-	-	-	-	-
Opiumwet	14	17	25	19	13	12	12	14	8	7	4,3	2,9	3,6	2,5	2,6		
Wet wapens en munitie	x	3	4	2	3	4	2	3	2	2	-	0,5	0,7	0,7	0,7		
Overige wetten****	-	1	x	x	x	x	x	x	x	x	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	333	453	477	402	477	518	410	383	321	271	100	100	100	100	100	100	100

* De cijfers zijn inclusief jeugddetentaties opgelegd aan meerderjarige verdachten. Er is geen gemiddelde duur berekend als het aantal straffen kleiner of gelijk is dan 5; dit wordt weergegeven met 'x'.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.28 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: opgelegde taakstraffen naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
(abs.)											(%)				
Wetboek van Strafrecht	5.160	5.131	5.871	6.491	7.259	7.617	8.217	8.719	8.948	7.868	96,3	94,9	94,7	94,5	93,4
Geweldsmisdrijven	1.492	1.511	1.709	1.849	2.032	2.158	2.303	2.526	2.554	2.207	27,8	26,6	27,4	27,0	26,2
verkrachting	12	24	25	27	33	31	20	13	15	6	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1
feitelijke aanranding der eerbaarheid	68	75	93	79	85	88	82	71	54	60	1,3	0,9	0,8	0,6	0,7
overige seksuele misdrijven	51	53	42	52	68	55	63	68	61	39	1,0	0,7	0,7	0,6	0,5
bedreiging	132	109	149	232	273	321	329	362	389	336	2,5	3,8	3,9	4,1	4,0
misdrijven tegen het leven*	31	46	43	34	46	52	42	35	43	29	0,6	0,5	0,4	0,5	0,3
mishandeling	591	552	720	785	904	1.002	1.159	1.346	1.515	1.318	11,0	13,4	14,6	16,0	15,6
dood en lichamelijk letsel door schuld	3	1	3	1	2	1	1	3	2	2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
diefstal met geweld	567	610	603	611	579	567	571	600	450	394	10,6	6,6	6,5	4,8	4,7
afpersing	37	41	31	28	42	41	36	28	25	23	0,7	0,4	0,3	0,3	0,3
Vermogensmisdrijven	2.270	2.170	2.464	2.594	2.898	2.891	3.204	3.204	3.197	3.035	42,4	37,0	34,8	33,8	36,0
valsheidsmisdrijven	55	30	48	43	48	45	48	44	44	72	1,0	0,6	0,5	0,5	0,9
eenvoudige diefstal	298	276	334	410	459	425	529	535	558	593	5,6	6,1	5,8	5,9	7,0
gekwalificeerde diefstal	1.629	1.523	1.726	1.732	1.925	1.938	2.102	2.089	1.938	1.787	30,4	24,3	22,7	20,5	21,2
verduistering	83	124	88	115	128	128	132	144	194	164	1,5	1,5	1,6	2,0	1,9
bedrog	16	18	21	27	32	44	45	41	49	49	0,3	0,5	0,4	0,5	0,6
heiling en schuldheling	189	199	247	267	306	311	348	351	414	370	3,5	4,0	3,8	4,4	4,4
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	1.353	1.427	1.636	1.969	2.224	2.436	2.601	2.827	3.044	2.452	25,2	30,0	30,7	32,1	29,1
tegen de openbare orde	899	983	1.113	1.433	1.545	1.756	1.802	1.970	2.078	1.648	16,8	20,8	21,4	21,9	19,6
discriminatie	-	-	1	3	9	11	11	2	7	10	-	0,1	0,0	0,1	0,1
gemeengevaarlijke misdrijven**	184	183	219	193	228	226	279	281	271	197	3,4	3,2	3,1	2,9	2,3
tegen het openbaar gezag	60	61	62	83	100	128	123	165	192	177	1,1	1,4	1,8	2,0	2,1

Tabel 6.28 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009	
(abs.)											(%)					
schennis der eerbaarheid vernietiging	4	5	7	6	5	5	10	9	9	7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
	206	195	234	251	337	310	376	400	487	413	3,8	4,3	4,3	5,1	4,9	
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	45	23	62	79	105	132	109	162	153	174	0,8	1,3	1,8	1,6	2,1	
Wegenverkeerswet	52	68	75	99	104	114	126	156	175	216	1,0	1,5	1,7	1,8	2,6	
rijden onder invloed	9	12	21	29	22	30	39	47	67	104	0,2	0,5	0,5	0,7	1,2	
doorrijden na ongeval	17	25	11	24	22	35	37	33	41	39	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	
overige misdrijven																
Wegenverkeerswet	26	31	43	46	60	49	50	76	67	73	0,5	0,6	0,8	0,7	0,9	
Wet op de economische delicten	-	1	4	21	43	19	16	44	58	60	-	0,2	0,5	0,6	0,7	
Opiumwet	79	69	98	155	142	179	158	141	138	140	1,5	1,8	1,5	1,5	1,7	
harddrugs	70	65	95	140	115	145	122	91	98	81	1,3	1,4	1,0	1,0	1,0	
softdrugs	9	4	3	15	27	34	36	50	40	59	0,2	0,4	0,5	0,4	0,7	
Wet wapens en munitie	52	57	86	93	106	92	120	131	141	130	1,0	1,4	1,4	1,5	1,5	
Overige wetten***	16	17	17	21	17	12	19	12	10	11	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	
Totaal	5.359	5.343	6.151	6.880	7.671	8.033	8.656	9.203	9.470	8.425	100	100	100	100	100	

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernietiging van elektriciteitswerken, vernietiging van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernietiging van gebouwen.

*** Inclusief zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.29 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: ongelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar delictgroep

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Wetboek van Strafrecht	460	427	352	325	398	362	313	278	363	255	76,4	75,1	69,0	66,4	58,9
Geweldsmisdrijven	84	64	49	54	69	67	51	41	56	39	14,0	12,2	10,2	10,2	9,0
verkrachting	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
feitelijke aanranding der eerbaarheid	1	1	1	-	-	3	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-
overige seksuele misdrijven	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-
bedreiging	13	6	5	9	17	17	12	11	13	9	2,2	2,9	2,7	2,4	2,1
misdrijven tegen het leven*	-	1	1	1	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	0,2
mishandeling	57	51	36	40	47	39	37	28	41	27	9,5	8,9	6,9	7,5	6,2
dood en lichamelijk letsel door schuld	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
diefstal met geweld	11	4	5	4	3	4	2	2	1	2	1,8	0,5	0,5	0,2	0,5
afpersing	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	0,2	-
Vermogensmisdrijven	212	209	177	148	158	150	136	116	157	107	35,2	32,6	28,8	28,7	24,7
valsheidsmisdrijven	10	6	7	5	6	8	8	5	5	7	1,7	1,9	1,2	0,9	1,6
eenvoudige diefstal	69	72	45	33	46	40	42	29	37	24	11,5	10,1	7,2	6,8	5,5
gekwalificeerde diefstal	88	83	87	73	71	70	58	45	74	44	14,6	13,9	11,2	13,5	10,2
verduistering	10	8	8	12	6	11	4	5	11	7	1,7	1,0	1,2	2,0	1,6
bedrog	3	3	1	0	4	2	1	2	5	4	0,5	0,2	0,5	0,9	0,9
heiling en schuldheiling	32	37	29	25	25	19	23	30	25	21	5,3	5,5	7,4	4,6	4,8
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	136	126	101	98	122	111	92	92	103	79	22,6	22,1	22,8	18,8	18,2
tegen de openbare orde	57	61	45	40	63	50	44	39	38	29	9,5	10,6	9,7	6,9	6,7
discriminatie	-	1	-	-	1	1	1	1	-	1	-	0,2	0,2	-	0,2
gemeengevaarlijke misdrijven**	5	1	3	3	2	4	2	2	1	2	0,8	0,5	0,5	0,2	0,5
tegen het openbaar gezag	24	24	22	22	25	27	19	19	34	23	4,0	4,6	4,7	6,2	5,3

Tabel 6.29 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009	
(abs.)											(%)					
schemnis der eerbaarheid vernietiging	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	0,2	-	-	-	0,2	
	49	39	31	33	31	28	26	31	30	23	8,1	6,2	7,7	5,5	5,3	
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	28	28	25	25	49	34	34	29	47	30	4,7	8,2	7,2	8,6	6,9	
Wegenverkeerswet	65	62	56	42	57	65	49	61	95	114	10,8	11,8	15,1	17,4	26,3	
rijden onder invloed	28	34	26	22	30	51	40	48	59	85	4,7	9,6	11,9	10,8	19,6	
doorrijden na ongeval	22	22	23	10	15	8	5	6	15	12	3,7	1,2	1,5	2,7	2,8	
overige misdrijven																
Wegenverkeerswet	15	6	7	10	12	6	4	7	21	17	2,5	1,0	1,7	3,8	3,9	
Wet op de economische delicten	7	7	5	36	25	34	25	31	48	32	1,2	6,0	7,7	8,8	7,4	
Opiumwet	11	16	19	14	22	19	15	18	20	16	1,8	3,6	4,5	3,7	3,7	
harddrugs	5	10	15	6	9	10	7	1	5	6	0,8	1,7	0,2	0,9	1,4	
softdrugs	6	6	4	8	13	9	8	17	15	10	1,0	1,9	4,2	2,7	2,3	
Wet wapens en munitie	23	25	12	18	16	20	12	10	16	16	3,8	2,9	2,5	2,9	3,7	
Totaal***	602	557	464	444	518	503	417	403	547	433	100	100	100	100	100	

* Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernietiging van elektriciteitswerken, vernietiging van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernietiging van gebouwen.

*** Inclusief overige wetten en zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.30 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: opgelegde (deels) onvoorwaardelijke geldboetes naar hoogte van het onvoorwaardelijke deel

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2006	2007	2008	2009
	(abs.)										(%)				
Tot € 50	105	86	40	46	42	35	22	17	29	22	17,4	5,3	4,2	5,3	5,1
€50 tot €100	133	111	89	105	104	95	89	68	97	65	22,1	21,3	16,9	17,7	14,8
€100 tot €150	160	145	112	88	131	123	95	101	114	103	26,6	22,8	25,1	20,8	23,8
€150 tot €200	47	60	61	67	72	77	71	73	98	76	7,8	17,0	18,1	17,9	17,6
€200 tot €300	113	97	97	70	79	107	78	86	105	97	18,8	18,7	21,3	19,2	22,5
€300 of meer	44	58	65	68	90	66	62	58	104	70	7,3	14,9	14,4	19,0	16,2
Totaal	602	557	464	444	518	503	417	403	547	433	100	100	100	100	100

Bron: CBS

Tabel 6.31 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: doorlooptijd* (in dagen) van inschrijving tot afdoening naar eindbeslissing en delictgroep

	Totaal												
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2001	2002
Wetboek van Strafrecht													
Geweldsmisdrijven	215	227	213	203	183	185	195	195	222	231	208	216	204
verkrachting	281	291	308	264	231	242	239	301	341	334	266	272	285
feitelijke aanranding der eerbaarheid	273	268	270	237	216	232	217	248	267	287	258	256	252
overige seksuele misdrijven	333	337	320	311	256	241	255	275	298	316	321	312	302
bedreiging	197	206	196	187	169	177	192	184	211	222	194	199	190
misdrijven tegen het leven**	206	240	229	230	205	213	223	234	261	276	198	224	217
mishandeling	230	241	221	208	190	185	195	195	224	236	224	234	214
dood en lichamelijk letsel door schuld	425	424	437	308	376	243	265	409	444	422	430	411	292
diefstal met geweld	162	175	173	170	153	162	167	168	183	176	157	165	162
afpersing	210	177	180	194	161	169	212	176	202	225	190	170	173
Vermogensmisdrijven	180	184	175	172	156	162	175	172	188	194	173	172	167
valsheidsmisdrijven	278	266	263	249	246	252	268	242	267	296	264	240	250
eenvoudige diefstal	134	136	131	136	124	126	137	132	150	147	129	129	127
gekwalificeerde diefstal	167	179	168	161	143	154	162	162	177	182	163	167	160
verduistering	225	245	238	232	212	207	227	209	233	246	219	236	228
bedrog	262	269	261	269	233	239	246	247	267	295	247	250	245
heling en schuldheling	225	220	211	212	184	183	193	200	209	222	219	213	203
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	210	220	216	201	178	179	187	189	214	224	207	211	206
tegen de openbare orde	226	240	239	216	189	192	198	203	233	239	222	228	224
discriminatie	233	281	199	230	211	198	210	224	273	200	243	260	221
gemeengevaarlijke misdrijven***	220	237	230	230	198	203	200	215	210	222	217	224	219
tegen het openbaar gezag	174	185	201	176	161	161	165	163	189	209	173	179	190
schennis der eerbaarheid	244	256	254	226	210	200	213	224	248	234	253	247	254
vernieling	211	214	197	195	171	170	183	181	200	216	206	207	193
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	196	215	211	205	176	188	199	195	220	242	186	209	206
Wegenverkeerswet													
rijden onder invloed	181	197	194	195	167	156	160	162	201	246	178	192	190
doorrijden na ongeval	161	179	180	183	157	147	151	153	190	252	159	176	177
overige misdrijven	264	272	261	245	197	193	196	197	229	224	255	261	256
Wegenverkeerswet	239	253	242	236	199	189	192	199	235	226	236	246	237

Schuldigverklaringen								Vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolgning									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	195	178	178	188	188	213	221	273	302	304	264	229	222	226	235	263	275
	246	209	222	236	261	280	289	295	363	401	305	276	259	233	329	360	390
	224	207	225	202	229	254	268	313	332	327	292	276	207	272	305	286	300
	292	242	232	242	257	285	295	438	463	415	420	367	314	329	344	339	412
	184	166	172	188	178	205	216	237	261	276	213	205	205	213	221	249	250
	209	191	199	201	215	224	233	260	294	286	270	270	239	293	273	307	340
	203	187	181	191	190	218	229	282	303	301	257	219	218	216	223	256	271
	308	383	234	250	366	292	356	x	x	x	-	x	x	x	490	x	x
	161	146	153	155	160	170	163	204	216	202	229	182	205	190	205	243	223
	174	151	166	197	170	204	207	273	237	x	285	156	214	225	237	161	274
	165	151	157	168	165	182	187	236	281	267	246	202	206	207	211	237	242
	231	240	243	256	232	255	283	371	396	334	368	276	325	296	308	350	377
	132	122	123	133	128	146	143	195	245	237	208	180	167	176	177	202	186
	155	140	149	157	157	172	176	185	226	218	185	157	177	172	180	201	206
	225	203	200	213	197	228	242	275	298	341	293	272	238	260	245	268	288
	252	219	234	240	238	253	282	287	434	367	362	325	240	274	280	316	352
	207	180	180	189	193	203	219	228	255	283	256	206	194	208	205	231	236
	196	172	176	182	183	207	218	219	264	280	240	233	203	212	226	253	254
	210	180	187	193	195	224	231	218	276	283	241	243	204	208	231	276	267
	205	197	192	181	216	270	169	198	x	132	282	x	x	356	247	280	265
	216	190	196	189	202	200	207	259	290	295	241	175	239	237	311	248	260
	174	156	159	161	159	185	205	160	225	307	213	270	187	217	207	225	228
	216	207	197	199	216	242	226	165	319	262	338	197	282	208	291	308	304
	192	169	167	179	178	198	212	261	264	264	244	198	196	207	205	216	240
	199	172	183	195	188	212	234	283	246	271	240	258	241	223	251	270	293
	192	164	155	157	161	198	244	294	316	303	276	236	209	202	214	256	268
	181	156	146	149	152	188	250	257	321	300	286	245	215	194	199	260	312
	242	194	190	193	194	225	220	330	313	304	253	225	212	208	214	252	241
	232	196	187	190	196	233	223	295	315	305	284	236	200	203	234	258	253

Tabel 6.31 (vervolg)

	Totaal												
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2001	2002
Wet op de economische delicten	290	321	313	296	270	296	302	264	276	281	285	303	304
Opiumwet	190	182	169	170	162	165	171	183	192	214	185	173	163
harddrugs	167	158	158	156	149	150	147	159	168	190	162	149	151
softdrugs	243	243	202	210	192	192	215	228	235	254	240	232	199
Wet wapens en munitie	214	229	222	216	179	190	196	200	219	224	212	225	217
Totaal****	198	206	199	195	175	179	187	185	209	226	192	197	191

* Als het aantal zaken kleiner is dan 10, is geen gemiddelde doorlooptijd berekend; dit wordt weergegeven met 'x'.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief overige wetten en zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 6.32 Door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaken: doorlooptijd* (in dagen) van inschrijving tot afdoening naar soort rechter en delictgroep

	Meervoudige kamer												
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2001	2002
Wetboek van Strafrecht													
Geweldsmisdrijven	211	223	221	217	194	202	212	224	237	241	219	228	211
verkrachting	272	284	303	257	228	236	240	303	331	335	360	374	389
feitelijke aanranding der eerbaarheid	284	245	314	259	204	285	231	272	272	274	286	284	274
overige seksuele misdrijven	327	342	322	314	259	242	258	278	296	324	373	352	334
bedreiging	195	228	223	212	194	227	218	206	218	271	197	204	193
misdrijven tegen het leven**	198	226	220	219	203	207	223	232	258	275	267	328	298
mishandeling	229	241	216	214	203	193	212	220	231	242	234	243	223
dood en lichamelijk letsel door schuld	470	496	522	x	424	262	256	480	565	466	x	x	x
diefstal met geweld	170	177	182	185	164	176	184	189	194	183	130	150	139
afpersing	186	161	181	195	165	194	225	188	202	224	249	187	158
Vermogensmisdrijven	273	278	269	261	216	232	244	263	295	304	170	174	165
valsheidsmisdrijven	444	465	450	443	364	389	404	473	536	532	261	244	243
eenvoudige diefstal	229	178	170	177	141	126	131	149	153	153	129	132	126
gekwalficeerde diefstal	190	203	199	182	166	175	180	187	211	212	156	168	157
verduistering	414	407	371	375	316	349	366	357	400	367	219	240	233

Schuldigverklaringen								Vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging									
2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
290	264	292	294	260	269	276	327	343	339	332	316	310	327	279	313	300	
162	157	158	163	175	183	203	218	257	249	243	249	199	229	232	274	288	
148	145	143	138	151	161	175	201	244	244	218	227	199	204	198	245	275	
204	186	188	208	221	226	247	247	292	256	274	290	199	257	275	302	303	
210	176	187	193	197	216	223	223	242	323	291	203	252	235	203	283	232	
188	169	172	179	178	202	219	256	264	261	245	223	219	228	229	258	266	

Politierechter								Kinderrechter									
2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
202	184	182	196	193	226	239	200	228	211	179	153	169	159	160	169	152	
364	270	294	256	280	539	390	395	329	308	304	250	292	208	x	x	219	
248	238	225	231	256	296	367	237	259	226	194	180	193	170	194	198	158	
339	256	257	263	292	344	318	243	240	248	228	223	197	220	202	220	162	
187	170	174	193	184	215	225	195	210	202	166	133	163	161	160	169	156	
293	227	250	228	246	295	287	177	263	204	168	166	184	171	223	164	295	
211	194	187	199	198	232	245	196	225	208	174	152	162	151	159	164	150	
334	x	238	290	267	x	292	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
146	134	127	141	144	166	173	193	225	211	183	155	182	167	151	178	146	
197	149	146	208	162	215	241	217	233	230	185	168	129	174	159	150	194	
164	151	156	172	166	183	191	201	214	201	179	147	161	156	162	165	148	
222	227	230	249	217	231	263	189	171	194	196	127	143	132	197	160	163	
133	123	124	136	129	149	147	196	216	204	182	143	159	153	158	158	142	
155	139	149	161	159	175	186	202	216	199	175	146	163	158	161	168	149	
230	212	206	229	208	234	256	192	214	205	172	159	150	156	161	163	136	

Tabel 6.32 (vervolg)

	Meervoudige kamer										2000	2001	2002
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009			
bedrog	356	388	361	378	261	356	339	316	394	520	253	255	247
heling en schuldheling	291	276	284	285	234	260	260	341	281	316	221	216	205
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	251	276	328	272	258	245	255	272	285	332	207	215	208
tegen de openbare orde	311	346	431	331	287	271	300	320	332	372	224	235	230
discriminatie	x	x	x	x	x	x	x	x	x	238	234	284	213
gemeengevaarlijke misdrijven***	206	216	224	228	203	208	196	224	220	227	255	304	269
tegen het openbaar gezag	208	225	354	239	342	276	250	247	315	391	171	181	192
schennis der eerbaarheid	x	x	x	x	x	x	x	x	x	252	245	251	255
vernietiging	265	187	267	305	208	191	235	185	222	257	210	213	195
Overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	273	291	324	320	255	286	307	326	360	429	184	204	190
Wegenverkeerswet													
rijden onder invloed	310	358	398	323	248	x	392	354	348	273	160	179	180
doorrijden na ongeval	x	x	x	275	340	x	337	309	428	235	264	273	261
overige misdrijven													
Wegenverkeerswet	307	314	281	267	249	251	254	276	312	309	232	244	236
Wet op de economische delicten	438	533	487	475	401	318	395	475	590	560	287	318	310
Opiumwet													
harddrugs	178	167	153	168	169	180	182	181	198	221	158	151	162
softdrugs	335	351	329	306	282	338	334	351	373	338	237	238	195
Wet wapens en munitie	225	231	231	222	206	205	216	238	288	273	213	229	223
Totaal****	231	239	232	232	210	232	235	248	269	284	193	201	193

* Als het aantal zaken kleiner is dan 10, is geen gemiddelde doorlooptijd berekend; dit wordt weergegeven met 'x'.

** Betreft (poging tot) doodslag/moord en overige misdrijven tegen het leven.

*** Misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht, zoals brandstichting, tot ontploffing brengen, vernieling van elektriciteitswerken, vernieling van enig werk dienende voor het openbaar vervoer of luchtverkeer en de vernieling van gebouwen.

**** Inclusief overige wetten en zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Politie rechter								Kinderrechter									
2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
253	232	227	237	241	254	276	211	211	280	224	159	158	165	209	166	150	
207	183	180	196	197	214	227	211	207	200	196	159	156	146	167	166	159	
200	176	177	188	188	218	229	207	219	208	180	153	166	165	168	180	162	
223	196	197	206	209	249	256	208	219	205	178	152	163	161	166	181	160	
234	220	206	204	223	290	215	x	x	x	x	192	159	178	x	x	154	
273	245	215	253	233	243	277	214	211	211	92	151	183	159	192	177	172	
174	153	156	163	162	187	204	199	220	235	182	158	173	160	149	179	152	
228	212	201	212	225	253	234	200	x	230	167	113	189	184	198	141	206	
195	172	170	183	182	204	221	203	225	208	186	157	168	183	173	176	169	
191	167	174	182	176	197	213	196	199	217	178	150	184	188	161	174	160	
183	157	147	151	153	190	253	217	188	170	145	140	168	152	149	157	137	
246	198	193	197	198	230	225	208	212	224	165	153	188	156	152	160	176	
233	195	182	187	190	229	220	184	222	200	186	155	148	161	147	157	169	
294	269	297	302	258	271	284	x	x	281	194	164	189	207	195	200	196	
148	135	133	133	147	151	176	153	174	170	163	124	138	145	150	152	150	
203	186	185	210	221	225	249	222	203	x	195	136	139	146	151	170	128	
217	179	189	198	200	216	223	210	232	202	201	141	184	152	160	164	164	
191	172	174	184	180	206	227	202	218	205	180	151	166	161	164	171	155	

Tabellen bij hoofdstuk 7

Tabel 7.1 Instroom gevangeniswezen vanuit vrije maatschappij of politiebureau naar categorie*

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Totaal ingestroomd	37.454	44.580	44.799	43.831	41.599	40.312
voorlopig gehechten	22.768	21.029	20.344	19.847	18.742	18.068
arrestanten	11.361	19.821	20.642	20.871	20.114	19.532
zelfmelders	3.325	3.730	3.813	3.114	2.743	2.712
elektronische detentie	2.252	2.301	2.460	2.134	2.031	2.039
insluiting in gevangenis met beperkte beveiliging	1.073	1.429	1.353	980	712	673

* Een persoon kan meerdere keren in een jaar instromen.

Bron: DJI

Tabel 7.2 Instroom arrestanten naar aard

	2004	2005*	2006	2007	2008	2009
Totaal arrestanten	11.361	19.821	20.642	20.871	20.114	19.532
gevangenisstraf**	6.662	8.346	6.937	6.068	5.744	5.488
vervangende hechtenis taakstraf	1.767	4.246	4.755	4.874	5.071	4.999
vervangende hechtenis geldboete***	2.418	6.564	8.000	8.929	8.413	8.036
overig****	514	664	950	1.000	886	1.009

* De categorie 'overig' is voor het jaar 2005 gecorrigeerd t.o.v. de voorgaande edities van C&R.

** Incl. hechtenis.

*** Incl. gijzelingen, niet betaalde verkeersboetes (wet Mulder), niet betaalde schadevergoedingsmaatregelen (wet Terwee) en ontnemingsmaatregelen ('Pluk ze').

**** Incl. SOV/ISD, tbs-passanten, jeugddetentie, bewaring uitlevering, bewaring i.h.k.v. WOTS, overig en onbekend.

Bron: DJI

Tabel 7.3 Capaciteit gevangeniswezen/DBV* (exclusief extramurale bezetting)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Gerealiseerde capaciteit** gevangeniswezen ultimo jaar***	12.617	12.806	14.261	16.336	18.270	17.757	18.718	18.919	17.070	15.927
Gemiddelde gerealiseerde capaciteit	12.669	12.679	13.828	15.633	17.628	18.449	18.260	18.625	17.489	16.104
bestemd voor strafrechtelijke gedetineerden	11.475	11.536	12.488	13.724	15.338	15.601	14.950	14.818	14.730	13.662
bestemd voor vreemdelingenbewaring en grenslogies	1.194	1.143	1.340	1.909	2.290	2.848	3.310	3.795	2.759	2.442

* De detentiecapaciteit is vanaf 2002 incl. extra detentieplaatsen voor drugskoeriers en illegale vreemdelingen. De personen die een penitentiaal programma volgen (met of zonder elektronisch toezicht) en de personen die in de vorm van 'kale' elektronische detentie thuis verblijven zijn niet meegeteld, evenals de personen die zich in de laatste extramurale fase van de SOV- of ISD-maatregel bevinden.

** Het betreft hier de gerealiseerde capaciteit. Ook plaatsen die door bijvoorbeeld renovatie, technische mankementen, vernieling of andere bijzondere redenen tijdelijk niet beschikbaar zijn of om organisatorische redenen tijdelijk zijn onttrokken, worden meegerekend.

*** Ultimo jaar is de laatste dinsdag van het jaar.

Bron: DJI

Tabel 7.4 Capaciteit gevangeniswezen naar bestemming*, **

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Totale capaciteit	14.789	14.949	14.963	15.288	14.555	13.702
Huizen van bewaring	10.862	11.000	10.224	9.745	8.559	6.947
Gesloten gevangenis	2.744	2.702	3.369	4.025	4.493	4.657
Gevangenis beperkt beveiligd	863	930	1.049	1.197	1.182	871
Gevangenis zeer beperkt beveiligd	320	317	321	321	321	337
Penitentiair Psychiatrisch Centrum						520
Reservecapaciteit						370

* Peilmoment 30 september.

** Het betreft de capaciteit van de eigen penitentiaire inrichtingen van de DJI. Niet meegeteld zijn de intramurale plaatsen die door de Directie Forensische Zorg van de DJI worden ingekocht bij GGz-instellingen t.b.v. gedetineerden met een specifieke zorgbehoefte. De bestemmingen 'Penitentiair Psychiatrisch Centrum' en 'reserve capaciteit' kwamen van 2004-2008 niet voor.

Bron: DJI

Tabel 7.5 Strafrechtelijk gedetineerden in het gevangeniswezen*

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Totaal	14.821	15.206	13.718	12.769	11.934	11.682
man	13.907	14.338	12.850	11.956	11.117	10.914
vrouw	914	868	868	813	817	768
Leeftijd						
t/m 19 jaar	571	555	556	476	450	486
20 t/m 29 jaar	5.245	5.249	4.643	4.361	4.068	4.184
30 t/m 39 jaar	5.105	5.108	4.530	4.084	3.701	3.476
40 t/m 49 jaar	2.795	3.121	2.899	2.736	2.603	2.452
50 t/m 59 jaar	891	948	878	879	885	846
60 en ouder	212	225	212	233	225	235
onbekend	2	-	-	-	2	3
Delict**						
geweldd misdrijven	.	.	5.382	4.916	4.622	4.625
vermogens misdrijven	.	.	2.582	2.228	2.199	2.091
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	.	.	707	574	495	456
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	.	.	290	286	270	257
verkeers misdrijven	.	.	264	301	252	347
drugsmisdrijven	.	.	2.574	2.576	2.368	2.249
wapens- en munitiemisdrijven	.	.	93	97	101	109
overige wetten	.	.	160	131	117	135
onbekend als gevolg van specifieke verblijfstitel ***	.	.	1.189	1.276	1.151	1.007
onbekend om andere reden	.	.	477	384	359	406
Verblijfstitel						
voorlopige hechtenis	6.354	6.194	5.862	5.756	5.443	5.492
gevangenisstraf	6.963	6.910	5.685	4.737	4.397	4.152
SOV/ISD-maatregel	161	327	580	675	588	508
hechtenis (principale hechtenis)	192	160	141	133	153	151

Tabel 7.5 (vervolg)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
vervangende hechtenis taakstraf	341	602	581	524	548	501
vervangende hechtenis geldboete	235	310	236	209	185	188
gijzeling Wet Mulder (niet betaalde verkeersboetes)	97	56	103	138	68	171
gijzeling Wet Terwee (niet betaalde schadevergoedingsregeling)	107	137	131	169	206	184
lijfswang ontnemingsmaatregel ('Pluk ze')	-	21	25	38	31	45
tbs (passant)	198	245	122	157	120	58
strafr. maatregel plaatsing psych. zkh (passant)	33	29	37	31	28	28
bewaring uitlevering	41	28	41	45	31	57
bewaring, gevangenhouding ikv WOTS	27	21	21	22	14	22
overig	16	48	33	38	24	41
onbekend	56	118	120	97	98	84
Verblijfslocatie						
huis van bewaring	10.184	10.356	8.418	7.656	6.599	5.320
gesloten gevangenis	2.521	2.614	3.307	3.144	3.450	4.205
penitentiair psychiatrisch centrum						295
beperkt beveiligde inrichting	802	837	647	717	763	650
zeer beperkt beveiligde inrichting	292	309	296	245	268	322
extramuraal****	764	838	874	797	687	741
SOV/ISD buiten een PI	-	13	70	121	111	127
penitentiaire programma's	542	671	611	506	431	458
elektronisch detentie	222	154	193	170	145	156
overig, onbekend	258	252	176	210	167	149
Strafduur*****	7.892	8.309	7.223	6.278	5.871	5.500
minder dan 1 maand	657	884	695	575	582	615
1 tot 3 maanden	945	1.017	838	686	718	626
3 tot 6 maanden	852	885	658	569	496	455
6 maanden tot 1 jaar	947	971	786	667	699	787
1 tot 2 jaren	1.154	1.027	850	682	616	608
2 tot 3 jaren	892	1.019	1.075	1.073	976	794
3 tot 4 jaren	625	593	452	362	323	290
4 tot 6 jaren	765	775	698	535	443	394
6 tot 8 jaren	393	425	385	341	300	268
8 tot 12 jaren	376	411	411	384	326	302
12 jaar of langer	258	292	309	317	319	306
onbekend	28	10	66	87	73	55

* Peilmoment 30 september.

* Inclusief extramuraal verblijvend.

** Cijfers zijn gecorrigeerd op basis van indeling door DJI.

*** Bij bepaalde verblijfstitels als ISD, subsidiaire hechtenis en de wet Terwee worden geen delicten geregistreerd.

**** Hieronder vallen de personen die onder verantwoordelijkheid van het gevangeniswezen onder elektronische detentie zijn geplaatst, een penitentiair programma volgen, elektronische detentie hebben of in het kader van de laatste fase van de SOV-/ISD-maatregel elders zijn geplaatst (met name in een GGz-inrichting), penitentiair programma met of zonder elektronisch toezicht.

***** De duur betreft de door de rechter opgelegde duur, zonder aftrek voorarrest en zonder aftrek van de termijn van vervroegde of voorwaardelijke invrijheidstelling. Tijdens een detentie kunnen meerdere straffen achter elkaar worden geëxecuteerd.

Bron: DJI

Tabel 7.6 Detentieduur totale uitstroom gevangeniswezen*

	2005	2006	2007	2008	2009
Totaal	46.001	46.322	44.108	41.845	39.979
< 2 weken	8.657	10.609	11.502	10.883	10.391
2 weken - < 1 maand	8.859	9.314	9.010	8.842	8.848
1 maand - < 3 maanden	11.717	10.871	9.832	9.598	9.114
3 maanden - < 6 maanden	6.725	6.130	5.462	5.118	4.690
6 maanden - < 1 jaar	5.630	4.897	4.396	3.776	3.199
1 jaar - < 2 jaar	2.227	2.006	1.672	1.575	1.698
2 jaar of meer	1.391	1.395	1.590	1.472	1.440
onbekend	795	1.100	644	581	599

* In voorkomende gevallen incl. duur extramuraal verblijf.

Bron: DJI

Tabel 7.7 Onttrekking aan detentie, indicatoren voor plaatsgebrek en suïcides

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Onttrekking aan detentie, totaal*	864	826	875	973	1.012	998	814	686	688	736
w.o.										
ontvluchtingen uit (gesloten) inrichtingen	14	15	20	15	7	16	3	4	4	7
Aanhoudingen van gedetineerden die zich aan detentie hebben onttrokken	852	802	868	878	954	910	820	702	685	757
Indicatoren voor plaatsgebrek										
heenzendingen meerderjarige personen wegens plaatsgebrek	19	46	20	-	-	-	-	-	-	-
strafonderbreking als gevolg van plaatsgebrek	-	97	4.211	5.870	1.381	-	-	-	-	-
incidenteel vervroegd ontslag uit detentie wegens plaatsgebrek (IVO)	203	327	4.837	4.670	3.899	-	-	-	-	-
incidenteel vervroegde uitzetting strafrechtelijk illegale vreemdelingen wegens plaatsgebrek (IVU)	-	-	-	574	520	195	-	-	-	-
Suïcides in penitentiaire inrichtingen	9	11	10	13	21	20	16	15	12	10

* Tot onttrekkingen aan detentie worden gerekend:

- ontluchtingen uit penitentiaire inrichtingen;
- niet terugkeren van verlof w.o. weekendverlof vanuit de (zeer) beperkte beveiligde inrichtingen;
- niet terugkeren van tijdelijke schorsing voorlopige hechtenis;
- niet terugkeren van tijdelijke strafonderbreking;
- onderbreken van extramurale tenuitvoerlegging gevangenisstraffen;
- ontluchtingen tijdens transport.

Bron: DJI

Tabel 7.8 Verzoeken om overplaatsing in het kader van de WOTS

	Verzoeken om overplaatsing van het buitenland naar Nederland	Verzoeken om overplaatsing van Nederland naar het buitenland
2000	236	41
2001	264	39
2002	340	74
2003	397	76
2004	518	75
2005	420	48
2006	532	63
2007	556	63
2008	565	68
2009	445	48

Bron: Ministerie van Justitie - Directie Juridische & Operationele Aangelegenheden

Tabel 7.9 Verzoeken om overplaatsing in het kader van de WOTS naar land, 2009

	Verzoeken om overplaatsing van het buitenland naar Nederland	Verzoeken om overplaatsing van Nederland naar het buitenland
Totaal	445	48
Armenië	1	-
Australië	2	-
Azerbeidzjan	-	1
België	44	4
Bolivia	1	-
Duitsland	115	6
Bosnië en Herzegovina	-	1
Bulgarije	-	1
Costa Rica	1	-
Cyprus	2	-
Denemarken	3	1
Ecuador	2	-
Finland	1	-
Frankrijk	23	6
Griekenland	1	-
Groot-Brittannië	32	4
Hongarije	-	-
Ierland	6	-
IJsland	-	2
Israël	-	1
Italië	19	-
Japan	7	-
Kroatië	1	1
Luxemburg	-	3
Malta	2	-

Tabel 7.9 (vervolg)

	Verzoeken om overplaatsing van het buitenland naar Nederland	Verzoeken om overplaatsing van Nederland naar het buitenland
Marokko	9	2
Mauritius	1	-
Mexico	8	-
Montenegro	-	1
Noorwegen	15	1
Oekraïne		1
Oostenrijk	2	-
Panama	5	-
Polen	1	1
Portugal	11	-
Roemenië	4	1
Rusland	-	1
Schotland	-	1
Servië	-	1
Slovenië	-	1
Spanje	94	3
Thailand	2	-
Turkije	-	3
Venezuela	8	-
Verenigde Staten	4	-
Zambia	1	-
Zweden	14	-
Zwitserland	3	-

Bron: Ministerie van Justitie - Directie Juridische & Operationele Aangelegenheden

Tabel 7.10 Stroom-, bezettings- en capaciteitscijfers tbs

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
Opleggingen tbs met bevel tot verpleging	151	177	203	217	226	207	176	183	124	107
Tbs met voorwaarden	35	42	39	50	77	64	63	48	50	40
Beëindigingen tbs met bevel tot verpleging	79	88	80	83	120	98	111	101	97	96
Voorwaardelijke beëindigingen	.	35	34	51	42	50	34	16	57	69
Personen met lopende tbs-maatregel op 31 december	1.344	1.416	1.515	1.618	1.728	1.832	1.932	2.065	2.105	2.132
Aantal passanten op 31 december	138	136	153	177	187	242	129	133	102	46
Gerealiseerde capaciteit FPC's op 31 december	1.183	1.222	1.264	1.303	1.401	1.637	1.738	1.854	1.992	2.084
Gemiddelde capaciteit long stay-plaatsen	.	.	.	60	60	81	163	176	186	182
Bezetting FPC's op 31 december	1.109	1.164	1.235	1.324	1.420	1.494	1.700	1.839	1.918	2.010
Tbs-gestelden met proefverlof op 31 december	97	116	127	122	121	96	104	93	85	76
Gemiddeld aantal proefverloven	86	103	120	120	128	107	97	98	86	80
Gemiddelde duur proefverloven (dagen)	482	558	577	560	501	589	640	562	865	972
Ontvluchtingen uit gesloten inrichtingen	2	3	3	3	3	-	-	-	1	-
Onttrekkingen	91	86	111	77	99	73	43	33	28	22

* Voorlopig cijfer.

Bron: DJI

Tabel 7.11 Instroom tbs-vonnissen met een gevangenisstraf

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
Totaal	177	203	217	226	207	176	183	124	107
Tbs met ontslag tot rechtsvervolgning	19	26	32	25	26	24	21	22	18
Tbs en gev.straf < 6 maanden	16	25	15	24	26	29	29	18	26
Tbs en gev.straf 6 mnd - 1 jaar	43	39	65	49	43	35	49	17	18
Tbs en gev.straf > 1 jaar - 2 jaar	49	52	42	50	45	34	30	29	21
Tbs en gev.straf > 2 jaar - 3 jaar	22	23	16	20	33	18	16	11	8
Tbs en gev.straf > 3 jaar - 6 jaar	20	27	29	42	22	11	29	14	8
Tbs en gev.straf > 6 jaar	8	11	18	16	12	25	9	13	8

* Voorlopige cijfers.

Bron: DJI

Tabel 7.12 Tbs-passanten*

	Gemiddeld aantal passanten	Gemiddelde wachttijd (in dagen)
2000	138	283
2001	151	259
2002	153	250
2003	169	229
2004	188	246
2005	214	282
2006	146	247
2007	150	214
2008	120	261
2009	76	189

* Peilmoment ultimo jaar.

Bron: DJI

Tabel 7.13 Aantal personen in FPC's

	Totaal aanwezig geweest	Eerste opname in jaar	Op 1 januari aanwezig
2000	1.206	203	1.003
2001	1.282	173	1.109
2002	1.346	182	1.164
2003	1.439	204	1.235
2004	1.538	214	1.324
2005	1.581	161	1.420
2006	1.814	320	1.494
2007	1.912	205	1.707
2008	2.045	200	1.845
2009	2.136	218	1.918

Bron: DJI

Tabel 7.14 Populatie FPC's*

	2003	2006	2008	2009
Leeftijd	(mediaan)			
	37	37	40	40
Geslacht	(%)			
man	94	94	94	94
vrouw	6	6	6	6

* Peilmoment 31 december.

Bron: DJI

Tabel 7.15 Instroom in de justitiële jeugdinrichtingen naar verblijfstitel*.**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Strafrechtelijk totaal	2.193	2.757	2.612	2.845	3.296	3.221	3.003	2.790	2.441	2.292
voorlopige hechtenis	2.010	2.533	2.330	2.536	2.821	2.766	2.614	2.319	2.023	1.852
jeugddetentie	137	190	247	282	431	404	351	424	390	407
pij-maatregel	46	34	35	27	44	51	38	47	28	33
Ots /gesloten jeugdzorg	495	559	774	807	886	1.009	1.083	1.134	1.011	684

* De cijfers van de instroom zijn gecorrigeerd t.o.v. voorgaande edities van C&R.

** Een persoon kan meerdere keren in een jaar instromen.

Bron: DJI

Tabel 7.16 Lopende strafrechtelijke maatregelen minderjarigen*

	Bijzondere behandeling	PIJ**
2000	2	558
2001		547
2002		544
2003		566
2004		596
2005		607
2006		628
2007		632
2008		514
2009		437

* Peilmoment 31 december.

** Vanaf 1 september 1995 wordt alleen nog de PIJ-maatregel opgelegd. De PIJ-maatregel is in de plaats gekomen voor Jeugd-tbr en bijzondere behandeling.

Bron: DJI

Tabel 7.17 Capaciteit en populatie gedetineerden in justitiële jeuginrichtingen*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)									
Gemiddelde capaciteit JJI's	1.762	2.009	2.299	2.341	2.509	2.581	2.674	2.768	2.207	1.882
behandel	690	880	1.039	1.050	1.150	1.424	1.469	1.499	1.157	877
opvang	1.072	1.129	1.260	1.291	1.359	1.157	1.205	1.269	1.050	1.005
Bezetting (gemiddeld)	1.645	1.855	2.023	2.203	2.311	2.382	2.418	2.431	1.799	1.251
	(%)									
leeftijd										
tot en met 13 jaar	5	5	5	5	4	4	4	4	3	2
14 en 15 jaar	28	28	27	27	26	25	24	25	22	18
16 en 17 jaar	48	48	49	49	49	49	49	49	48	46
18 jaar en ouder	19	19	19	19	21	22	23	22	27	34
geslacht										
jongens	78	77	77	75	76	75	73	72	77	80
meisjes	22	23	23	25	24	25	27	28	23	20
verblijfstitel										
strafrechtelijk	56	56	52	47	50	49	43	41	50	69
preventieve hechtenis	24	27	23	19	23	20	14	14	18	26
jeugddetentie	5	4	5	5	5	5	3	3	4	6
pij-maatregel	27	25	24	23	22	24	26	24	28	37
civielrechtelijk										
ots/gesloten jeugdzorg**	44	44	48	53	50	51	57	59	50	31
	(abs.)									
Ontvluchtelingen	21	1	17	17	13	8	12	13	4	8
Onttrekkingen	527	549	524	579	690	581	586	543	482	420

* Peilmoment 30 september.

** Incl. voortgezette hulpverlening. Deze verblijfstitel is met ingang van de inwerkingtreding van de Beginselenwet Justitiële Jeuginrichtingen op 1 september 2001 komen te vervallen.

Bron: DJI

Tabel 7.18 Afgesloten taakstraffen meerderjarigen naar soort*

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Totaal	20.949	27.999	29.881	33.860	36.577	35.776	37.663	37.396
werkstraffen	19.627	26.052	27.711	31.963	34.580	34.377	36.474	36.533
succesvol afgerond	17.188	23.251	24.603	29.151	31.784	31.729	31.030	31.433
leerstraffen	1.322	1.947	2.170	1.897	1.997	1.399	1.189	836
succesvol afgerond	913	1.069	1.243	1.324	1.561	1.214	971	699

* Het betreft de afgesloten taakstraffen van de drie reclasseringsorganisaties (3RO) tezamen.

Bron: 2002-2004 ClientVolgSysteem 3RO, 2005-2009 Monitorinformatie Reclasseringsketen

Tabel 7.19 Populatie taakgestraften meerderjarigen, totaal en verdeling naar geslacht, leeftijd

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)							
Totaal	20.949	27.999	29.881	33.860	36.577	35.776	37.663	37.396
	Geslacht (%)							
man	88	85	85	85	86	86	86	86
vrouw	12	15	15	15	14	14	14	14
	Leeftijd (%)							
18-25 jaar	29	28	28	29	28	29	29	28
26-30 jaar	15	15	15	14	15	14	15	15
31-35 jaar	17	16	15	15	13	13	12	14
36-40 jaar	14	13	14	14	14	14	13	14
> 40 jaar	24	28	29	29	31	31	31	32

* Het betreft de populatie taakgestraften bij de reclassering van wie de taakstraf is voltooid danwel voortijdig beëindigd.
Bron: 2002-2004 ClientVolgSysteem 3RO, 2005-2009 Monitorinformatie Reclasseringsketen

Tabel 7.20 Voltooid toezichten door de drie reclasseringsorganisaties, verdeling naar soort

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)							
Toezichten totaal	3.184	3.828	5.160	6.088	7.447	7.224	8.767	9.371
	Schorsing (%)							
Schorsing	15	14	18	21	19	22	21	22
Voorwaardelijke veroordeling	67	63	58	57	61	61	66	64
PP en PP/ET	12	15	16	16	15	13	10	10
Tbs/pij	3	4	3	3	2	2	2	3
Overig	3	4	5	4	2	2	1	1

Bron: 2002-2004 ClientVolgSysteem 3RO, 2005-2009 Monitorinformatie Reclasseringsketen

Tabel 7.21 Gestarte taakstraffen minderjarigen

	Taakstraffen totaal	Werkstraffen	Leer- en combinatiestrafen
2000	11.764	8.235	3.529
2001	13.388	9.238	4.150
2002	15.408	10.047	5.361
2003	17.254	12.283	4.971
2004	19.062	14.699	4.363
2005	20.059	15.821	4.238
2006*	21.847	17.146	4.701
2007	23.583	19.064	4.519
2008	22.992	19.049	3.943
2009	21.753	18.621	3.132

* De aantallen van 2006 zijn een schatting op basis van 83% van het totale aantal taakstraffen in 2006.
Bron: Raad voor de Kinderbescherming

Tabel 7.22 Afgesloten taakstraffen opgelegd aan minderjarigen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*	2007**	2008	2009
Totaal afgesloten taakstraffen	12.466	14.215	15.985	18.039	20.201	20.944	23.001	23.583	22.992	21.753
combinatie	1.150	1.113	1.369	1.265	1.315	1.231	1.362	1.338	1.049	795
leerproject	2.624	3.326	492							
leerstraf			3.627	3.819	3.141	3.106	3.587	3.181	2.894	2.337
werkstraf	8.692	9.776	10.497	12.955	15.745	16.607	18.051	19.064	19.049	18.621
Gemiddeld aantal opgelegde uren (totaal)	41	49	39	38	38	36	33	34	33	32
combinatie	71	91	83	85	85	76	64	67	67	64
leerproject	42	49	35							
leerstraf			35	33	32	32	30	30	30	28
werkstraf	37	45	35	35	35	34	32	32	32	31
Afgesloten taakstraffen naar eindbesluit (totaal)*	12.466	14.215	15.985	18.043	20.216	20.944	23.001	24.047	23.092	21.904
geslaagd	9.546	10.953	12.923	14.811	16.510	16.551	19.280	19.155	19.846	18.865
niet gestart / mislukt	2.409	2.727	2.772	2.906	2.953	3.039	3.163	4.414	3.074	2.888
(jeugd)reclassering voert taakstraf uit / overige besluiten	510	535	290	326	753	474	558	464	172	151
niet ingevuld	1	-	-	-	-	880	-	14	-	-
Afgesloten taakstraffen naar leeftijd (totaal)***	11.596	13.270	15.038	17.051	19.209	19.956	21.881	.	.	.
12 jaar	41	57	61	102	102	83	106	.	.	.
13 jaar	428	463	520	670	754	833	857	.	.	.
14 jaar	1.082	1.278	1.556	1.701	1.918	2.243	2.300	.	.	.
15 jaar	1.865	2.311	2.630	2.941	3.300	3.569	4.015	.	.	.
16 jaar	2.610	3.041	3.534	3.949	4.458	4.698	5.206	.	.	.
17 jaar	3.068	3.395	3.742	4.293	4.846	4.809	5.381	.	.	.
18 jaar	2.502	2.725	2.995	3.395	3.831	3.721	4.017	.	.	.
Afgesloten taakstraffen naar modaliteit (totaal)	12.466	14.215	15.985	18.039	20.201	20.944	23.001	23.583	22.992	21.753
OM	6.008	7.287	8.688	10.047	11.048	11.529	12.336	12.553	11.706	10.655
ZM	6.316	6.818	7.195	7.942	9.152	9.415	10.665	11.030	11.286	11.098
overige	142	110	102	50	1	-	-	-	-	-

* De aantallen van 2006 zijn een schatting op basis van 78,5% van het totale aantal taakstraffen in 2006.

** In deze aantallen zitten ook intakebesluiten 'verwijzen', dus geen eindbesluiten; intakebesluiten 'Verwijzen' wordt gebruikt wanneer er sprake is van overdracht aan de (jeugd)reclassering.

*** Onjuiste/onbekende leeftijden zijn niet meegeteld. De aantallen naar leeftijd zijn niet beschikbaar voor de laatste drie jaar.

Bron: Raad voor de Kinderbescherming

Tabel 7.23 Geregistreerde geldsomtransacties bij het CJIB

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Totaal	404.960	487.069	558.540	704.383	643.052	671.351	640.568	621.870	554.143	565.877
transacties aangeleverd via politie	223.992	333.029	397.386	534.081	478.289	516.067	487.926	472.651	409.217	424.218
transacties aangeleverd via OM	180.968	128.589	119.015	128.548	122.177	109.263	105.491	100.831	93.961	88.001
transacties aangeleverd via RDW		25.033	41.106	40.957	42.235	45.665	46.627	47.826	50.493	53.233
transacties aangeleverd op een andere manier*		418	1.033	797	351	356	524	562	472	425
Totaal afgedane transactievoorstellen	210.323	444.272	526.386	667.541	672.211	675.374	672.895	624.393	561.801	551.233
sepot	11.075	48.832	76.661	70.777	67.772	63.766	66.757	59.076	47.321	58.521
betaald	184.278	296.454	326.115	421.148	396.104	394.363	383.329	370.790	327.725	325.858
overig**	14.970	98.986	123.610	175.616	208.335	217.245	222.809	194.527	186.755	166.854
percentage betaald	88	67	62	63	59	58	57	59	58	59
Geïncasseerde transacties (in mln €)***	42	71	74	82	86	76	76	77	73	73

* De transacties in de categorie 'overig' bevatten een deel van de bestuurlijke transacties milieu.

** Deze categorie bevat voornamelijk zaken die door de officier van justitie zijn voorgelegd aan de rechter en waarin de rechter tot een uitspraak is gekomen.

*** De bedragen hebben betrekking op bedragen die in het genoemde jaar zijn geïnd (dit kunnen deelbetalingen zijn).

Bron: CJIB

Tabel 7.24 Bij het CJIB binnengekomen en afgedane strafbeschikkingen*

	2008	2009
Totaal binnengekomen strafbeschikkingen bij CJIB	2.611	26.447
aangeleverd via parket	-	3.907
aangeleverd via politie	2.611	14.216
aangeleverd via gemeente	-	8.324
Totaal afgedane strafbeschikkingen	1.915	14.567
betaald	1.491	14.377
overige afdoeningen	424	190
Voorraad ultimo december	696	12.576

* De OM-strafbeschikking is op 1 februari 2008 ingegaan.

Bron: CJIB

Tabel 7.25 Bij het CJIB binnengekomen en afgedane boetevonnissen* inzake misdrijven en boetebedragen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(abs.)									
Voorraad op 1 januari	79.811	81.999	83.715	83.255	88.022	89.967	88.461	85.390	81.129	78.952
Instroom	47.121	45.143	42.936	51.015	51.237	48.050	49.142	45.883	42.444	45.026
Uitstroom	44.933	43.430	43.396	46.248	49.292	49.556	52.213	50.144	44.621	44.806
	(%)									
geïnd	85	85	82	81	77	79	79	81	83	81
vervangende hechtenis (VVS)	6	6	6	6	10	10	10	10	8	9
correctie	6	5	7	7	6	5	6	5	4	4
oninbaar	3	3	6	6	6	5	6	4	5	6
	(abs.)									
Voorraad op 31 december	81.999	83.715	83.255	88.022	89.967	88.461	85.390	81.129	78.952	79.172
	(€)									
Gemiddeld boetebedrag	916	723	750	1.003	863	765	735	649	614	758
Bedrag initiële boete (x 1.000)	43.163	32.662	32.219	51.158	44.237	36.757	36.099	29.797	26.071	34.115
Bedrag gevorderd (x 1.000)	26.439	24.349	24.620	47.990	31.713	28.447	30.268	28.787	24.481	25.663

* Exclusief administratieve verkeersovertredingen (WAHV).

Bron: CJIB / STRABIS

Tabel 7.26 Bij het CJIB binnengekomen en afgedane ontnemingsmaatregelen en vorderingsbedragen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Voorraad op 1 januari	2.081	2.379	2.503	2.640	3.036	3.586	4.131	4.591	4.959	5.230
Ter executie aangeboden aan CJIB	823	788	946	1.218	1.459	1.584	1.755	1.720	1.507	1.306
Afgedaan door CJIB*	525	664	809	822	909	1.039	1.295	1.352	1.236	1.179
binnen 3 maanden	16	25	26	31	31	34	34	27	27	25
tussen 3 en 18 maanden	46	27	21	24	23	24	24	26	26	24
na 18 maanden	38	48	53	45	46	43	42	47	46	50
Eindvoorraad 31 december	2.379	2.503	2.640	3.036	3.586	4.131	4.590	4.959	5.230	5.357
Totaal initiële bedragen (in €)**	2.947.734	3.570.921	9.840.708	8.512.162	8.774.178	9.481.921	16.781.325	18.814.052	15.112.851	16.334.435
Gemiddeld initieel vorderingsbedrag afgedane zaken (in €)	5.615	5.378	12.164	10.355	9.653	9.126	12.959	13.916	12.227	13.854

* Alle inclusief de afdoeningen die als 'oninbaar' zijn geboekt, bijvoorbeeld als de persoon is overleden.

** Het totaal aan initiële bedragen van alle afgedane zaken, incl. afgedaan door vervangende hechtenis, als oninbaar afgeboekt, enz.

Bron: CJIB

Tabel 7.27 Bij het CJIB binnengekomen en afgedane schadevergoedingsmaatregelen en vorderingsbedragen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ter executie aangeboden aan CJIB	7.322	8.158	9.763	11.940	13.667	13.743	13.150	12.271	12.169	11.830
Afgedaan door CJIB	4.807	5.643	6.593	7.870	9.723	12.845	13.855	15.017	15.135	13.000
	(abs.)									
	(%)									
volledige betaling	92,1	87,7	89,4	88,9	86,6	79,4	81,6	80,2	80,6	82,1
staken executie	1,4	1,2	1,3	0,6	0,5	0,5	0,4	0,2	0,2	0,2
vervangende hechtenis ondergaan	3,5	7,3	5,1	7,5	10,2	17,7	14,6	16,3	16,3	15,2
regeling tussen veroordeelde en slachtoffer	1,9	1,0	1,9	1,6	1,2	0,6	1,6	1,4	1,2	1,1
veroordeelde overleden	0,9	1,1	1,5	0,8	0,7	0,8	0,5	0,5	0,5	0,4
appel / cassatie ingesteld	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9
dossier verjaard	0,0	0,1	0,1	0,2	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,1
dossier gestoten i.v.m. WSNP (statistisch archief)	.	1,6	0,7	0,3	0,2	0,3	0,6	0,6	0,2	0,0
	(abs.)									
Eindvoorraad CJIB ultimo december	11.775	14.290	17.460	21.530	25.474	26.372	25.667	22.921	19.955	18.785
	(€)									
Totaal initieel vorderingsbedrag Terwee per jaar*	6.801.598	8.819.010	12.081.531	15.618.813	43.851.783	30.005.801	24.698.060	22.450.083	20.224.966	21.206.649
Gemiddeld initieel vorderingsbedrag	929	1.081	1.237	1.308	3.209	2.183	1.878	1.830	1.662	1.793

* Het initieel vorderingsbedrag is het bedrag, zonder dat er rekening wordt gehouden met hoofdelijke aansprakelijkheid. Voorbeeld: twee daders kunnen worden veroordeeld om 400 euro schadevergoeding te betalen (hoofdelijke aansprakelijkheid). Dit worden twee zaken in Terwee.

Voor het overzicht betekent het dat 2 x 400 euro wordt geteld, dus 800 euro totaal. Wanneer wel rekening wordt gehouden met hoofdelijke aansprakelijkheid dan wordt gerekend met 400 euro.

Bron: CJIB

Tabel 7.28 Gratieverlening

	Ontvangen verzoekschriften	Totaal aantal beslissingen	Beslissingen tot onvoorwaardelijke gratieverlening	Beslissingen tot voorwaardelijke gratieverlening	Beslissingen tot afwijzing gratieverlening
2000	4.806	5.185	465	2.344	2.376
2001	3.998	3.887	268	1.564	2.055
2002	3.823	3.390	333	1.105	1.952
2003	4.187	3.374	405	821	2.148
2004	3.789	2.684	515	337	1.832
2005	3.890	2.595	798	219	1.578
2006	3.528	2.252	775	205	1.272
2007	2.852	1.916	565	227	1.124
2008	2.413	1.606	441	245	920
2009	1.988	1.339	390	240	709

Bron: CBS

Tabellen bij hoofdstuk 8

Tabel 8.1 Geregistreeerde criminaliteit, gehoorde verdachten, vervolging, berechting in eerste aanleg en tenuitvoerlegging

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Brontabel
Politie											
opgemaakte processen-verbaal*	1.328.909	1.379.454	1.401.871	1.369.271	1.319.482	1.255.079	1.218.447	1.214.503			4.1
opgemaakte processen-verbaal*						1.336.860	1.285.535	1.286.849	1.261.340	1.232.482	
opgehelderde misdrijven	206.771	233.102	255.983	279.986	288.796	278.611	276.566	275.880			4.1
gehoorde verdachten	282.215	294.423	319.288	345.979	360.842	349.618	358.349	353.971			4.1
Openbaar Ministerie											
zaken ingeschreven bij het OM	233.324	236.029	251.291	270.322	273.974	266.857	267.710	272.657	260.228	231.142	5.1
zaken afgedaan door het OM	118.369	115.538	120.693	128.668	127.663	122.999	126.092	122.274	122.248	116.326	5.1
w.o.											
sepots	31.645	28.271	27.812	26.996	28.014	28.362	30.644	30.460	35.339	34.011	5.6
technisch sepot	16.975	15.368	14.266	13.446	14.024	13.746	14.319	14.663	17.405	15.121	5.6
beleidssepot	14.670	12.903	13.546	13.550	13.990	14.616	16.325	15.797	17.934	18.890	5.6
transacties**	65.366	67.035	71.277	81.183	78.710	76.137	77.965	74.380	68.385	65.115	5.7
w.o.											
betaling geldsom	52.426	48.499	49.461	55.307	52.027	47.918	47.440	45.169	39.698	40.254	5.6
taakstraf	6.011	8.667	12.357	14.264	15.396	17.045	17.540	16.676	15.416	12.492	5.6
Rechtbanken											
zaken afgedaan door de rechter in eerste aanleg***	111.033	112.037	116.810	134.631	133.218	132.595	134.375	127.579	127.389	126.365	5.1
w.o.											
vrijspraken	4.688	4.745	4.640	5.689	5.943	7.006	8.481	8.446	9.589	9.426	6.4
schuldigverklaringen	105.393	105.926	110.933	127.687	126.174	124.396	124.542	117.818	116.302	115.428	6.4
zonder straf	631	687	769	885	845	892	1.160	1.099	1.350	1.336	6.4
met straf	104.762	105.239	110.164	126.802	125.329	123.504	123.382	116.719	114.952	114.092	6.4

Tabel 8.1 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Brontabel
door de rechter in eerste aanleg opgelegde straffen en maatregelen	48.108	45.396	43.896	52.065	51.004	50.609	50.346	46.463	44.349	45.558	6.12
w.o.	20.768	23.774	27.118	31.825	35.142	38.422	41.806	40.611	41.844	40.341	6.9
(deels) onvoorwaardelijke geldboetes taakstraffen											
(deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen	27.499	29.724	33.619	37.019	33.406	28.803	25.396	23.674	23.092	21.796	6.13
gemiddelde duur (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen en hechtenissen	130	138	144	143	153	152	142	147	148	145	6.14
detentiejaren gevangenisstraffen en hechtenissen	9.763	11.264	13.249	14.465	13.961	11.959	9.867	9.514	9.353	8.679	6.15

* De reeks t/m 2007 is op basis van oude waarneming via regiokorpsen, KLPD en Kmar en de reeks 2005-2009 is op basis van nieuwe waarneming via GIDS, KLPD en Kmar (zie H1, H4 en bijlage 3).

** Inclusief lik-op-stuk zaken vanaf 2001 en zaken met een onbekende wijze van afdoening.

*** Exclusief voegingen ter zitting.

Tabel 8.2 Geregistreerde criminaliteit, gehoorde verdachten, vervolging, berechting in eerste aanleg en tenuitvoerlegging (totaaloverzicht minderjarigen)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Brontabel
Politie	47.645	47.327	51.144	55.392	61.609	65.030	70.389	68.897			4.11
gehoorde minderjarige verdachten											
w.o.											
Halt-verwijzingen*	18.948	18.056	19.665	20.951	21.496	22.215	22.985	23.341	21.431	20.173	
Openbaar Ministerie	26.993	27.544	28.465	31.060	33.819	35.875	36.519	38.924	36.576	31.731	5.12
zaken ingeschreven bij het OM	17.627	18.873	19.521	20.238	21.193	23.289	24.019	24.700	24.410	20.905	5.12
zaken afgedaan door het OM											
w.o.											
sepots	5.277	5.066	4.403	3.849	3.745	4.249	4.837	5.130	5.788	5.100	5.15
technisch sepot	2.346	2.164	1.882	1.514	1.489	1.574	1.650	1.914	2.358	2.099	5.15
beleidssepot	2.931	2.902	2.521	2.335	2.256	2.675	3.187	3.216	3.430	3.001	5.15
transacties**	7.911	9.364	11.073	12.730	13.480	14.795	14.715	14.704	13.782	11.883	5.15
w.o.											
betaling geldsom	1.381	1.351	1.367	1.792	1.438	1.520	1.403	1.629	1.574	1.403	5.15
taakstraf	5.893	6.670	8.003	8.596	9.507	10.311	10.284	10.018	9.339	7.961	5.15
Rechtbanken	9.004	8.903	10.014	10.782	11.897	12.292	12.441	12.855	13.508	11.884	6.17
zaken afgedaan door de rechter in eerste aanleg***											
w.o.											
vrijspraken	449	403	526	554	642	734	902	908	1.221	1.102	6.18
schuldverklaringen	8.461	8.337	9.330	10.092	11.137	11.394	11.417	11.814	12.092	10.595	6.18
zonder straf	118	117	161	148	141	161	207	211	292	281	6.18
met straf	8.343	8.220	9.169	9.944	10.996	11.233	11.210	11.603	11.800	10.314	6.18
door de rechter in eerste aanleg opgelegde straffen en maatregelen											
w.o.											
(deels) onvoorwaardelijke geldboetes	602	557	464	444	518	503	417	403	547	433	6.30
(deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties	1.000	1.602	1.813	1.769	1.995	2.265	1.975	1.858	1.560	1.257	6.25
gemiddelde duur (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties	122	103	96	83	87	84	76	75	75	79	6.26

Tabel 8.2 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Brontabel
detentiejaren jeugddetentiest	333	453	477	402	477	518	410	383	321	271	6.26
taakstraffen	5.359	5.343	6.151	6.880	7.671	8.033	8.656	9.203	9.470	8.424	6.28

* De cijfers zijn afkomstig van Halt Nederland. In deze cijfers zitten ook de Halt-verwijzingen voor een overtreding, die naar schatting een derde van alle Halt-verwijzingen uitmaken. De gepresenteerde cijfers van door de politie gehoorde minderjarige verdachten hebben uitsluitend betrekking op misdrijven.

** Inclusief lik-op-stuk zaken vanaf 2001 en zaken met een onbekende wijze van afdoening.

*** Exclusief voegingen ter zitting.

Tabel 8.3 Door het Openbaar Ministerie en rechter afgedane rechtbankstrafzaken: financiële bestraffingen naar delictgroep*, totaal

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Wetboek van Strafrecht	35.120	31.983	30.929	35.423	37.129	36.857	37.190	36.312	35.313	31.517
geweldd misdrijven	7.954	8.149	8.016	9.253	9.405	9.433	9.652	9.603	9.082	7.578
vermogensmisdrijven	15.497	12.456	11.465	12.733	13.103	13.105	13.506	12.759	12.627	12.168
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	8.922	8.709	8.588	9.666	10.302	10.152	10.191	10.111	9.998	8.384
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	2.747	2.669	2.860	3.771	4.319	4.167	3.841	3.839	3.606	3.387
Wegenverkeerswet	36.245	33.560	33.811	40.986	34.278	33.261	35.406	33.326	27.931	35.846
Wet op de economische delicten	21.132	19.563	21.232	23.648	23.921	21.272	18.035	14.905	13.822	12.395
Optumwet	1.942	2.113	2.508	2.650	3.022	2.903	3.022	3.106	3.257	2.946
Wet wapens en munitie	1.968	1.911	1.734	2.117	2.077	2.092	2.073	2.075	2.000	1.832
Overige wetten	4.258	4.765	3.143	2.548	2.604	2.142	2.060	1.908	1.724	1.276
Totaal**	100.534	93.895	93.357	107.372	103.031	98.527	97.786	91.632	84.047	85.812

* Financiële bestraffingen zijn transacties OM met betaling van een geldsom en (deels) onvoorwaardelijk opgelegde geldboeten door de rechter. Deze tabel hoort strikt genomen in hoofdstuk 5, maar omdat in dat hoofdstuk de financiële bestraffingen niet naar delicttype worden besproken, maar wel in het samenhang hoofdstuk, is deze tabel in hoofdstuk 8 opgenomen.

** Inclusief overige wetten en zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabel 8.4 Door het Openbaar Ministerie en rechter afgedane rechtbankstrafzaken met minderjarige verdachten: financiële bestraffingen naar delictgroep*, minderjarigen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Wetboek van Strafrecht	1.140	1.176	1.007	994	1.146	1.146	1.011	1.021	975	658
gewelddsmisdrijven	180	141	129	124	162	162	115	122	112	74
vermogensmisdrijven	487	474	390	331	378	378	365	337	387	267
vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	357	415	330	360	360	360	340	360	315	213
overige misdrijven Wetboek van Strafrecht	116	146	158	179	246	246	191	202	161	104
Wegenverkeerswet	384	404	377	401	404	404	412	484	615	690
Wet op de economische delicten	52	79	120	648	232	232	202	284	327	337
Opiumwet	28	38	53	44	92	92	87	123	96	84
Wet wapens en munitie	98	109	95	130	134	134	93	107	95	64
Overige wetten	281	102	179	19	8	15	15	13	13	3
Totaal**	1.983	1.908	1.831	2.236	2.023	2.023	1.820	2.032	2.121	1.836

* Financiële bestraffingen zijn transacties OM met betaling van een geldsom en (deels) onvoorwaardelijk opgelegde geldboeten door de rechter. Deze tabel hoort strikt genomen in hoofdstuk 5, maar omdat in dat hoofdstuk de financiële bestraffingen niet naar delicttype worden besproken, maar wel in het samenhanghoofdstuk, is deze tabel in hoofdstuk 8 opgenomen.

** Inclusief overige wetten en zaken waarbij het soort misdrijf onbekend is.

Bron: CBS

Tabellen bij hoofdstuk 9

Tabel 9.1 Rijksoverheidsuitgaven aan criminaliteitsbestrijding en strafrechtshandhaving

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Totaal	4.539,7	5.148,0	5.558,0	5.934,9	6.300,6	6.329,8	6.574,5	7.072,9	7.649,2	7.831,5
Per overheid										
ministerie van BZK	2.525,8	2.843,8	3.041,1	3.302,1	3.502,5	3.460,2	3.586,7	3.749,4	4.025,1	4.140,1
ministerie van Justitie	1.811,7	2.092,0	2.279,7	2.367,6	2.545,5	2.612,9	2.701,2	3.006,6	3.296,1	3.362,2
Slachtofferhulp	7,3	8,4	9,5	9,0	9,8	11,0	12,4	13,3	14,7	15,4
Schadefonds Geweldsmisdrijven	6,9	8,7	11,9	13,0	15,2	15,0	13,4	17,7	17,6	18,6
Nationaal Coördinator Terrorisme- bestrijding						11,1	25,5	27,2	40,4	32,7
Immigratie- en Naturalisatiedienst						1,5	3,0	3,1	3,1	3,2
Nederlands Forensisch Instituut	21,6	24,6	29,9	35,3	43,1	45,8	49,0	58,4	67,4	74,1
Openbaar Ministerie	255,3	301,8	288,4	320,9	357,9	353,4	354,2	373,3	401,1	430,1
Raad voor de rechtspraak	112,5	148,9	177,4	185,5	192,0	199,5	207,4	229,3	241,1	259,1
Hoge Raad	6,6	6,3	9,6	9,8	10,3	12,1	11,4	12,8	11,6	12,9
Dienst Justitiële Inrichtingen	1.001,9	1.129,4	1.209,3	1.282,4	1.473,6	1.513,6	1.544,0	1.752,0	1.952,6	1.936,2
Centraal Justitieel Incassobureau	3,7	4,1	4,6	5,6	10,1	10,7	12,9	13,7	15,4	17,5
Reclassering	110,1	129,0	129,2	138,6	137,2	152,2	160,1	189,6	211,7	237,0
Halt Nederland	9,6	11,3	9,9	10,2	10,4	11,2	11,8	11,7	12,9	12,5
Raad voor de Kinderbescherming	42,2	49,8	57,6	57,7	62,8	71,0	80,0	74,2	88,4	94,7
Bureau Jeugdzorg	22,0	26,1	26,0	29,0	34,8	37,7	49,7	47,6	53,4	57,9
gesubsidieerde rechtsbijstand	72,2	81,1	77,1	98,7	107,6	120,7	114,4	127,6	123,6	111,3
Raad voor de strafrechtstoepas- sing en Jeugdbescherming	2,6	3,6	2,7	2,9	2,6	2,8	2,8	3,0	2,9	3,0
Overig**	137,1	158,9	236,6	169,2	78,2	43,7	49,3	52,0	38,3	46,0
ministerie van Defensie	100,2	107,2	102,3	117,3	118,8	118,8	146,0	173,3	208,1	212,5
ministerie van Financiën	91,5	95,0	100,0	119,6	103,3	107,2	110,9	111,9	86,4	86,8
ministerie van LNV	6,2	5,5	5,0	4,7	7,8	7,7	7,6	8,4	9,2	8,9
ministerie van SZW			25,4	19,5	20,0	19,6	20,8	21,3	19,9	19,9
ministerie van VROM	3,8	3,9	4,1	3,6	2,3	2,9	1,3	2,1	4,3	1,0
gemeenten, provincies, andere ministeries	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabel 9.1 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Per beleidsterrein										
preventie	1.562,9	1.767,5	1.896,2	2.074,6	2.218,8	2.155,3	2.246,2	2.364,0	2.551,3	2.646,8
slachtofferzorg	15,6	18,7	22,8	23,5	28,5	30,4	31,5	37,0	39,7	39,8
opsporing	1.329,4	1.483,1	1.657,1	1.713,2	1.676,3	1.683,1	1.768,8	1.853,2	1.963,2	1.991,0
vervolgning	278,4	322,9	309,4	357,0	397,3	396,5	400,4	422,5	453,3	485,1
berechting	119,1	155,2	187,0	195,3	202,3	211,7	218,7	242,2	252,7	272,0
tenuitvoerlegging	1.060,3	1.200,7	1.277,6	1.357,9	1.564,6	1.602,2	1.643,8	1.855,0	2.058,4	2.049,7
ondersteuning	174,1	200,0	208,0	213,5	212,8	250,5	265,1	299,1	330,6	346,9
	(mln €, prijzen 2009)									
Totaal	5.715,6	6.207,4	6.472,8	6.737,8	7.005,8	6.893,5	7.068,1	7.469,5	7.752,5	7.831,5
Per overheid										
ministerie van BZK	3.180,1	3.429,1	3.541,7	3.748,8	3.894,5	3.768,3	3.855,9	3.959,6	4.079,4	4.140,1
ministerie van Justitie	2.281,0	2.522,5	2.654,9	2.687,9	2.830,4	2.845,6	2.904,0	3.175,2	3.340,6	3.362,2
Slachtofferhulp	9,2	10,2	11,1	10,2	10,9	12,0	13,4	14,1	14,9	15,4
Schadefonds Geweldsmisdrijven	8,7	10,5	13,8	14,8	16,9	16,3	14,4	18,7	17,9	18,6
Nationaal Coördinator Terrorisme- bestrijding						12,0	27,4	28,8	40,9	32,7
Immigratie- en Naturalisatiedienst						1,6	3,3	3,3	3,1	3,2
Nederlands Forensisch Instituut	27,1	29,6	34,8	40,0	48,0	49,9	52,7	61,7	68,3	74,1
Openbaar Ministerie	321,5	363,9	335,9	364,3	397,9	384,9	380,8	394,2	406,5	430,1
Raad voor de rechtspraak	141,6	179,6	206,6	210,6	213,5	217,3	223,0	242,2	244,4	259,1
Hoge Raad	8,3	7,6	11,2	11,1	11,4	13,2	12,2	13,5	11,7	12,9
Dienst Justitiële Inrichtingen	1.261,4	1.361,9	1.408,4	1.455,9	1.638,5	1.648,4	1.660,0	1.850,2	1.979,0	1.936,2
Centraal Justitieel Incassobureau	4,7	4,9	5,4	6,3	11,2	11,6	13,8	14,5	15,6	17,5
Reclassering	138,6	155,5	150,5	157,3	152,5	165,7	172,1	200,3	214,6	237,0
Halt Nederland	12,1	13,6	11,6	11,6	11,5	12,2	12,6	12,4	13,1	12,5
Raad voor de Kinderbescherming	53,2	60,1	67,0	65,5	69,8	77,3	86,0	78,4	89,6	94,7
Bureau Jeugdzorg	27,7	31,5	30,3	32,9	38,7	41,0	53,4	50,2	54,1	57,9
gesubsidieerde rechtsbijstand	91,0	97,7	89,7	112,0	119,7	131,5	123,0	134,7	125,2	111,3
Raad voor de strafrechttoepassing en Jeugdbescherming	3,2	4,4	3,2	3,3	2,9	3,0	3,0	3,1	2,9	3,0
Overig**	172,6	191,6	275,6	192,1	87,0	47,6	53,0	54,9	38,9	46,0
ministerie van Defensie	126,1	129,3	119,1	133,2	132,0	129,4	156,9	183,0	210,9	212,5
ministerie van Financiën	115,2	114,5	116,4	135,8	114,8	116,8	119,2	118,1	87,6	86,8
ministerie van LNV	7,8	6,7	5,8	5,3	8,6	8,4	8,2	8,8	9,4	8,9
ministerie van SZW			29,6	22,1	22,2	21,4	22,4	22,5	20,2	19,9

Tabel 9.1 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, prijzen 2009)									
ministerie van VROM	4,8	4,7	4,7	4,1	2,5	3,1	1,4	2,2	4,4	1,0
gemeenten, provincies, andere ministeries	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Per beleidsterrein										
preventie	1.967,7	2.131,3	2.208,3	2.355,2	2.467,2	2.347,3	2.414,8	2.496,5	2.585,7	2.646,8
slachtofferzorg	19,7	22,5	26,5	26,7	31,7	33,1	33,9	39,0	40,3	39,8
opsporing	1.673,7	1.788,3	1.929,8	1.945,0	1.863,9	1.833,0	1.901,6	1.957,1	1.989,7	1.991,0
vervolgning	350,5	389,3	360,3	405,3	441,8	431,8	430,4	446,2	459,4	485,1
berechting	149,9	187,2	217,8	221,7	224,9	230,5	235,2	255,7	256,1	272,0
tenuitvoerlegging	1.334,9	1.447,8	1.487,9	1.541,6	1.739,7	1.744,9	1.767,2	1.959,0	2.086,2	2.049,7
ondersteuning	219,2	241,1	242,2	242,3	236,6	272,9	285,0	315,8	335,1	346,9
	(€, prijzen 2009)									
Uitgaven per										
hoofd van de bevolking	359	387	401	415	430	422	432	456	471	474
slachtoffer	1.716	1.909	1.810	1.992	1.833	1.902	2.048	2.189	2.267	2.139
geregistreerd misdrijf	4.301	4.500	4.617	4.921	5.309	5.155	5.498	5.804	6.146	6.239
verdachte	20.253	21.083	20.273	19.475	19.415	19.605	19.615	21.102	22.417	25.097

* Voorlopige cijfers.

** Onder andere bijdragen aan bijzondere opsporingsdiensten, politietaken, preventie, beleidsvorming, schadeloosstellingen.

Bron en overige noten: zie tabel 9.2 t/m 9.9.

Tabel 9.2 Rijksoverheidsuitgaven aan preventie

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Totaal preventie	1.562,9	1.767,5	1.896,2	2.074,6	2.218,8	2.155,3	2.246,2	2.364,0	2.551,3	2.646,8
Ministerie van Justitie**	27,1	30,9	20,5	21,6	23,3	25,7	42,1	42,2	58,8	55,2
algemeen***	27,1	30,9	20,5	21,6	23,3	13,1	13,6	11,9	15,3	19,3
terrorisbestrijding NCTB****						11,1	25,5	27,2	40,4	32,7
terrorisbestrijding IND*****						1,5	3,0	3,1	3,1	3,2
Ministerie van BZK	1.496,5	1.695,1	1.836,2	2.006,5	2.150,0	2.083,9	2.155,8	2.271,7	2.424,3	2.493,3
politie	1.349,0	1.505,6	1.579,3	1.698,0	1.772,7	1.803,8	1.875,4	1.936,7	2.098,1	2.158,5
nationale veiligheid (o.a. AIVD+voorlopers)	50,2	59,4	67,4	79,2	88,1	108,0	133,6	174,6	175,2	189,7
overig veiligheid	97,3	130,1	189,5	229,3	289,2	172,2	146,9	160,4	151,0	145,1
Ministerie van Defensie: beveiligingstaken Kmar	39,3	41,5	39,6	46,4	45,5	45,7	48,3	50,1	68,2	98,4
	(mln €, prijzen 2009)									
Totaal preventie	1.967,7	2.131,3	2.208,3	2.355,2	2.467,2	2.347,3	2.414,8	2.496,5	2.585,7	2.646,8
Ministerie van Justitie**	34,1	37,2	23,9	24,6	25,9	27,9	45,2	44,6	59,6	55,2
algemeen***	34,1	37,2	23,9	24,6	25,9	14,3	14,6	12,5	15,5	19,3
terrorisbestrijding NCTB****						12,0	27,4	28,8	40,9	32,7
terrorisbestrijding IND*****						1,6	3,3	3,3	3,1	3,2
Ministerie van BZK	1.884,2	2.044,0	2.138,4	2.278,0	2.390,7	2.269,5	2.317,7	2.399,1	2.457,0	2.493,3
politie	1.698,5	1.815,4	1.839,2	1.927,7	1.971,1	1.964,4	2.016,2	2.045,3	2.126,4	2.158,5
nationale veiligheid (o.a. AIVD+voorlopers)	63,1	71,6	78,5	89,9	98,0	117,6	143,6	184,4	177,5	189,7
overig veiligheid	122,6	156,9	220,7	260,3	321,6	187,5	157,9	169,4	153,1	145,1
Ministerie van Defensie: beveiligingstaken Kmar	49,5	50,1	46,1	52,7	50,6	49,8	51,9	52,9	69,2	98,4
	(€, prijzen 2009)									
Uitgaven preventie per hoofd van de bevolking	124	133	137	145	152	144	148	152	157	160
geregistreerd misdrijf	1.481	1.545	1.575	1.720	1.870	1.755	1.878	1.940	2.050	2.109

* Voorlopige cijfers.

** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 30% in 2002).

*** Onder andere Justitie in de Buurt (JIB), Dienst Justis, regulering kansspelaanbod.

**** De NCTb is in 2005 opgericht.

***** Sinds 2005 is dit een apart begrotingsartikel

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, zie bijlage 3. Bewerking WODC.

Tabel 9.3 Rijksoverheidsuitgaven aan slachtofferzorg

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Totaal slachtofferzorg**	15,6	18,7	22,8	23,5	28,5	30,4	31,5	37,0	39,7	39,8
Slachtofferhulp	7,9	8,9	10,0	9,5	10,3	11,5	12,4	13,3	14,7	15,4
bijdrage ministerie van Justitie	7,3	8,4	9,5	9,0	9,8	11,0	12,4	13,3	14,7	15,4
bijdrage andere rijksoverheden***	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	-	-	-	-
Schadefonds Geweldsmisdrijven	6,9	8,7	11,9	13,0	15,2	15,0	13,4	17,7	17,6	18,6
personeel en materieel****	2,2	2,8	5,2	3,9	4,1	4,1	4,6	4,6	5,2	5,1
uitkeringen	4,7	5,9	6,7	9,2	11,2	10,8	8,8	13,1	12,5	13,4
materiële schade	1,3	1,9	2,3	3,2	3,6	3,6	3,0	4,5	4,5	4,0
immateriële schade	3,4	4,1	4,3	6,0	7,6	7,2	5,8	8,5	7,9	9,4
Inning schadevergoedings- maatregelen door CJIB*****	0,8	1,0	0,9	1,0	3,0	3,9	5,7	6,0	7,4	5,8
	(mln €, prijzen 2009)									
Totaal slachtofferzorg**	19,7	22,5	26,5	26,7	31,7	33,1	33,9	39,0	40,3	39,8
Slachtofferhulp	9,9	10,8	11,6	10,7	11,4	12,6	13,4	14,1	14,9	15,4
bijdrage ministerie van Justitie	9,2	10,2	11,1	10,2	10,9	12,0	13,4	14,1	14,9	15,4
bijdrage andere rijksoverheden***	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	-	-	-	-
Schadefonds Geweldsmisdrijven	8,7	10,5	13,8	14,8	16,9	16,3	14,4	18,7	17,9	18,6
personeel en materieel****	2,8	3,3	6,0	4,4	4,5	4,5	5,0	4,8	5,2	5,1
uitkeringen	5,9	7,2	7,8	10,4	12,4	11,8	9,4	13,8	12,6	13,4
materiële schade	1,6	2,2	2,7	3,6	4,0	3,9	3,2	4,8	4,6	4,0
immateriële schade	4,3	4,9	5,0	6,8	8,5	7,9	6,2	9,0	8,0	9,4
Inning schadevergoedings- maatregelen door CJIB*****	1,0	1,3	1,1	1,1	3,3	4,3	6,1	6,3	7,5	5,8
	(€, prijzen 2009)									
Uitgaven slachtofferzorg per hoofd van de bevolking slachtoffer*****	1,23	1,40	1,64	1,64	1,94	2,03	2,07	2,38	2,45	2,41
	5,90	6,92	7,42	7,88	8,28	9,14	9,82	11,44	11,78	10,88

* Voorlopige cijfers.

** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 2% in 2002).

*** Ministerie van VWS, ministerie van V&W, gemeenten, provincies.

**** Het gaat hier om de kosten van de verwerking van aanvragen, niet om de uitkering zelf.

***** De inning van schadevergoedingsmaatregelen in strafzaken is sinds 1996 een taak van het CJIB. Het gaat hier om de kosten van inning, niet de schadevergoeding zelf. In 2004 is het CJIB overgegaan op een nieuwe methodiek voor kostprijsberekening. Het verschil zit met name in de doorbelaste kosten. Deze kosten zijn nu op een meer evenredige wijze dan voorheen over alle producten verdeeld. Hierdoor zijn de cijfers vanaf 2004 niet goed vergelijkbaar met voorgaande jaren.

***** Als gevolg van wijzigingen in de enquêtemethodiek kunnen slachtoffercijfers in de periode 1992-2004, en na 2004 niet zonder meer met elkaar worden vergeleken.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, zie bijlage 3. Bewerking WODC.

Tabel 9.4 Rijksoverheidsuitgaven aan opsporing

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Totaal opsporing	1.329,4	1.483,1	1.657,1	1.713,2	1.676,3	1.683,1	1.768,8	1.853,2	1.963,2	1.991,0
Politie	1.029,3	1.148,7	1.204,9	1.295,5	1.352,5	1.376,2	1.430,9	1.477,6	1.600,8	1.646,9
bijdrage ministerie van BZK**	1.029,3	1.148,7	1.204,9	1.295,5	1.352,5	1.376,2	1.430,9	1.477,6	1.600,8	1.646,9
bijdrage ministerie van Justitie (rijkspolitie/gemeentepolitie/KLPD)										
Bijzondere opsporingsdiensten	101,5	104,5	134,4	147,4	133,3	137,4	140,7	143,6	119,9	116,7
FIOD-ECD (+voorlopers)	91,5	95,0	100,0	119,6	103,3	107,2	110,9	111,9	86,4	86,8
SIOD***			25,4	19,5	20,0	19,6	20,8	21,3	19,9	19,9
AID	6,2	5,5	5,0	4,7	7,8	7,7	7,6	8,4	9,2	8,9
VROM-IOD (+voorlopers)	3,8	3,9	4,1	3,6	2,3	2,9	1,3	2,1	4,3	1,0
Overig opsporing	185,5	213,9	301,0	250,5	168,4	145,0	175,3	209,4	220,2	202,2
politietaken Kmar	55,5	60,2	57,8	65,0	68,5	68,5	93,1	117,4	131,5	91,7
Kustwacht Nederland	5,4	5,4	4,9	6,0	4,8	4,6	4,6	5,9	8,3	22,4
NFI	21,6	24,6	29,9	35,3	43,1	45,8	49,0	58,4	67,4	74,1
Rijksrecherche	7,3	7,6	8,1	9,0	10,3	10,4	12,0	12,7	13,0	14,1
bijzondere politietaken, beleidsvorming****	95,7	116,0	200,2	135,3	41,6	15,7	16,7	15,0		
Inverzekeringstelling	13,1	16,0	16,7	19,8	22,1	24,5	22,0	22,5	22,3	25,2
vroeghulp (reclassering)	2,6	3,0	4,3	4,2	4,3	4,6	4,5	4,4	4,7	5,2
gesubsidieerde rechtsbijstand (piketdienst)*****	10,5	13,0	12,4	15,6	17,8	19,9	17,4	18,1	17,5	20,1
	(mln €, prijzen 2009)									
Totaal opsporing	1.673,7	1.788,3	1.929,8	1.945,0	1.863,9	1.833,0	1.901,6	1.957,1	1.989,7	1.991,0
Politie	1.295,9	1.385,1	1.403,3	1.470,8	1.503,9	1.498,8	1.538,3	1.560,5	1.622,4	1.646,9
bijdrage ministerie van BZK**	1.295,9	1.385,1	1.403,3	1.470,8	1.503,9	1.498,8	1.538,3	1.560,5	1.622,4	1.646,9
bijdrage ministerie van Justitie (rijkspolitie/gemeentepolitie/KLPD)										
Bijzondere opsporingsdiensten	127,8	125,9	156,5	167,3	148,2	149,6	151,3	151,7	121,6	116,7
FIOD-ECD (+voorlopers)	115,2	114,5	116,4	135,8	114,8	116,8	119,2	118,1	87,6	86,8
SIOD***			29,6	22,1	22,2	21,4	22,4	22,5	20,2	19,9
AID	7,8	6,7	5,8	5,3	8,6	8,4	8,2	8,8	9,4	8,9
VROM-IOD (+voorlopers)	4,8	4,7	4,7	4,1	2,5	3,1	1,4	2,2	4,4	1,0
Overig opsporing	233,5	257,9	350,5	284,4	187,2	157,9	188,4	221,1	223,2	202,2
politietaken Kmar	69,8	72,6	67,3	73,7	76,2	74,6	100,1	123,9	133,3	91,7

Tabel 9.4 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, prijzen 2009)									
Kustwacht Nederland	6,8	6,5	5,8	6,8	5,3	5,0	4,9	6,2	8,4	22,4
NFI	27,1	29,6	34,8	40,0	48,0	49,9	52,7	61,7	68,3	74,1
Rijksrecherche	9,2	9,2	9,4	10,2	11,5	11,3	12,9	13,5	13,2	14,1
bijzondere politietaken, beleidsvorming****	120,5	139,9	233,2	153,6	46,3	17,1	17,9	15,9		
Inverzekeringstelling	16,5	19,3	19,5	22,5	24,6	26,7	23,6	23,8	22,6	25,2
vroeghulp (reclassering)	3,3	3,7	5,0	4,8	4,8	5,0	4,9	4,7	4,8	5,2
gesubsidieerde rechts- bijstand (piketdienst)*****	13,2	15,6	14,5	17,7	19,8	21,7	18,7	19,1	17,8	20,1
	(€, prijzen 2009)									
Uitgaven opsporing per hoofd van de bevolking	105	111	120	120	114	112	116	119	121	120
geregistreerd misdrijf	1.259	1.296	1.377	1.420	1.413	1.371	1.479	1.521	1.577	1.586
verdachte	5.931	6.074	6.044	5.622	5.165	5.213	5.277	5.529	5.754	6.380

* Voorlopige cijfers.

** Vanaf 2000 inclusief KLPD.

*** De SIOD is in 2002 opgericht.

**** Onder andere EDU, MOT, CIOT; in 2002 en 2003 incl. project bestrijding drugsmokkel Schiphol, bewaking van luchthavens (later overgegaan in dienst Luchtvaart van het KLPD); in 2002 en 2003 incl. project bestrijding drugsmokkel Schiphol.

***** Exclusief vreemdelingenzaken en psychiatrische gevallen.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, directie Sancties & Preventie ministerie van Justitie, zie bijlage 3. Bewerking WODC.

Tabel 9.5 Rijksoverheidsuitgaven aan vervolging

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Totaal vervolging**	278,4	322,9	309,4	357,0	397,3	396,5	400,4	422,5	453,3	485,1
Openbaar Ministerie***	248,0	294,1	280,3	311,9	347,5	343,0	342,2	360,5	388,1	416,0
ressortsparketten****	46,0	53,8	50,6	55,5	60,3	65,3	66,5	68,2	74,7	82,8
arrondissementsparketten, rechtbankzaken	202,0	240,3	229,7	256,3	287,3	277,6	275,7	292,3	313,5	333,3
Overige instanties	30,4	28,7	29,1	45,1	49,8	53,5	58,1	61,9	65,2	69,1
(uitgebreid) strafonderzoek in strafzaken door de RvdK	13,5	14,0	16,7	19,2	24,5	28,7	30,2	35,0	35,8	36,3
rapportages door de reclassering	16,9	14,7	12,4	25,9	25,3	24,8	27,9	27,0	29,3	32,8
	(mln €, prijzen 2009)									
Totaal vervolging**	350,5	389,3	360,3	405,3	441,8	431,8	430,4	446,2	459,4	485,1
Openbaar Ministerie***	312,2	354,7	326,4	354,1	386,4	373,5	367,9	380,7	393,4	416,0
ressortsparketten****	57,9	64,9	58,9	63,1	67,0	71,2	71,5	72,1	75,7	82,8
arrondissementsparketten, rechtbankzaken	254,3	289,8	267,5	291,0	319,4	302,4	296,4	308,7	317,7	333,3
Overige instanties	38,3	34,6	33,8	51,2	55,4	58,3	62,5	65,4	66,1	69,1
(uitgebreid) strafonderzoek in strafzaken door de RvdK	17,0	16,9	19,4	21,8	27,3	31,2	32,5	36,9	36,3	36,3
rapportages door de reclassering	21,3	17,7	14,5	29,4	28,1	27,1	30,0	28,5	29,7	32,8
	(€, prijzen 2009)									
Uitgaven vervolging per hoofd van de bevolking	22	24	22	25	27	26	26	27	28	29
ingestroomde rechtbankzaak bij het OM	1.502	1.649	1.434	1.499	1.613	1.618	1.608	1.636	1.765	2.099

* Voorlopige cijfers.

** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 2% in 2002).

*** Inclusief gerechtskosten, huisvestingskosten en gecorrigeerd voor overhevelingen van de zittende magistratuur in 2002.

**** Inclusief overtredingen die in hoger beroep zijn behandeld.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, directie Sancties & Preventie ministerie van Justitie, zie bijlage 3. Bewerking WODC.

Tabel 9.6 Rijksoverheidsuitgaven aan berechting

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Totaal berechting**	119,1	155,2	187,0	195,3	202,3	211,7	218,7	242,2	252,7	272,0
misdrijfzaken Hoge Raad***	6,6	6,3	9,6	9,8	10,3	12,1	11,4	12,8	11,6	12,9
misdrijfzaken gerechtshoven***	19,3	23,3	29,4	35,7	41,1	51,1	53,8	60,1	59,8	63,2
misdrijfzaken rechtbank (exclusief kantonzaken)	93,2	125,6	148,0	149,8	150,9	148,5	153,6	169,3	181,3	196,0
	(mln €, prijzen 2009)									
Totaal berechting**	149,9	187,2	217,8	221,7	224,9	230,5	235,2	255,7	256,1	272,0
misdrijfzaken Hoge Raad***	8,3	7,6	11,2	11,1	11,4	13,2	12,2	13,5	11,7	12,9
misdrijfzaken gerechtshoven***	24,3	28,1	34,3	40,6	45,7	55,6	57,8	63,4	60,6	63,2
misdrijfzaken rechtbank (exclusief kantonzaken)	117,4	151,5	172,3	170,0	167,7	161,7	165,1	178,8	183,7	196,0
	(€, prijzen 2009)									
Uitgaven berechting per hoofd van de bevolking door de rechter in eerste aanleg afgedane rechtbankstrafzaak	9	12	13	14	14	14	14	16	16	16
	1.350	1.671	1.864	1.647	1.688	1.738	1.750	2.004	2.010	2.153
	(%)									
Werklast misdrijfzaken als percentage van totale werklast****										
Hoge Raad***	59	52	55	51	51	56	45	46	41	42
gerechtshoven***	35	33	32	36	39	45	45	45	44	43
rechtbank (exclusief kantonzaken)	23	28	27	27	25	24	24	25	26	26

* Voorlopige cijfers.

** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 1% in 2002).

Inclusief huisvestingskosten en gecorrigeerd voor overhevelingen naar het OM (in 2002).

*** Inclusief overtredingen die in hoger beroep zijn behandeld, exclusief WAHV-zaken.

**** Het betreft hier de gewogen werklast.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, werklastmetingen rechtspraak, zie bijlage 3. Bewerking WODC.

Tabel 9.7 Rijksoverheidsuitgaven aan tenuitvoerlegging

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Totaal tenuitvoerlegging**	1.060,3	1.200,7	1.277,6	1.357,9	1.564,6	1.602,2	1.643,8	1.855,0	2.058,4	2.049,7
Dienst Justitiële Inrichtingen	1.001,9	1.129,4	1.209,3	1.282,4	1.473,6	1.513,6	1.544,0	1.752,0	1.952,6	1.936,2
gevangeniswezen, excl. vreemde- lingenbewaring, incl. detentiecen- tra en politiecellen	672,1	726,1	796,9	938,1	1.038,0	1.010,5	987,7	1.065,5	1.126,7	1.089,7
jeugdinstellingen, strafrechtelijk forensisch-psychiatrische centra (voorheen tbs-klinieken)	89,2	105,5	124,1	120,8	136,1	135,3	129,3	135,0	160,3	206,8
extramurale capaciteit, volwas- senen	147,4	162,6	194,6	193,7	231,3	250,0	286,8	313,0	341,1	380,7
extramurale capaciteit, jeugd	4,2	4,3	5,6	6,1	16,9	20,6	22,3	18,0	12,8	19,1
overig DJI***	89,0	131,0	88,2	23,7	50,1	95,9	117,1	219,5	310,8	239,1
Centraal Justitieel Incassobureau****	2,9	3,0	3,7	4,6	7,2	6,8	7,2	7,8	8,0	11,7
boetevonnissen voor misdrijven	1,8	1,8	1,8	2,1	2,3	2,3	2,2	2,0	2,3	2,7
transacties voor misdrijven	0,3	0,4	0,5	0,6	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,4
administratieve afhandeling vrijheidsstraffen	0,6	0,5	0,5	0,6	1,5	1,1	0,9	1,0	1,0	2,0
administratieve afhandeling taak- straffen	0,0	0,0	0,6	1,0	1,1	1,0	1,1	1,1	1,0	2,0
ontnemingsmaatregelen	0,2	0,3	0,3	0,4	1,1	1,3	1,8	2,4	2,5	3,7
Overige instellingen	55,5	68,2	64,6	70,9	83,9	81,9	92,5	95,3	97,8	101,8
Halt-maatregel	9,6	11,3	9,9	10,2	10,4	11,2	11,8	11,7	12,9	12,5
taakstraffen minderjarigen, misdrijven	16,5	18,8	21,4	26,1	28,9	26,7	28,7	29,0	28,4	27,8
taakstraffen meerderjarigen, misdrijven	20,0	29,5	22,2	26,6	36,8	33,8	40,1	41,4	42,6	45,5
Raad voor de Strafrechts- toepassing en Jeugd- bescherming*****	2,6	3,6	2,7	2,9	2,6	2,8	2,8	3,0	2,9	3,0
schadeloosstelling onrechtmatige detentie	4,3	5,0	7,1	5,1	5,2	5,4	7,2	7,6	8,6	9,2
overig*****	2,4	0,0	1,2	0,0	0,0	1,9	2,0	2,5	2,4	3,8
	(mln €, prijzen 2009)									
Totaal tenuitvoerlegging**	1.334,9	1.447,8	1.487,9	1.541,6	1.739,7	1.744,9	1.767,2	1.959,0	2.086,2	2.049,7
Dienst Justitiële Inrichtingen	1.261,4	1.361,9	1.408,4	1.455,9	1.638,5	1.648,4	1.660,0	1.850,2	1.979,0	1.936,2
gevangeniswezen, excl. vreemde- lingenbewaring, incl. detentiecen- tra en politiecellen	846,2	875,5	928,0	1.064,9	1.154,2	1.100,4	1.061,8	1.125,2	1.141,9	1.089,7
jeugdinstellingen, strafrechtelijk	112,3	127,2	144,5	137,2	151,4	147,3	139,0	142,6	162,5	206,8

Tabel 9.7 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, prijzen 2009)									
forensisch-psychiatrische centra (voorheen tbs-klinieken)	185,5	196,0	226,6	219,9	257,2	272,2	308,3	330,5	345,7	380,7
extramurale capaciteit, volwassenen	5,3	5,2	6,5	6,9	18,8	22,4	24,0	19,0	13,0	19,1
extramurale capaciteit, jeugd					1,2	1,5	0,9	1,1	1,0	0,8
overig DJ***	112,1	157,9	102,7	26,9	55,7	104,4	125,9	231,8	315,0	239,1
Centraal Justitieel Incassobureau****	3,7	3,7	4,3	5,2	8,0	7,4	7,7	8,2	8,1	11,7
boetevonnissen voor misdrijven	2,2	2,2	2,1	2,4	2,6	2,5	2,4	2,1	2,3	2,7
transacties voor misdrijven	0,4	0,5	0,6	0,6	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2	1,4
administratieve afhandeling vrijheidsstraffen	0,8	0,6	0,6	0,6	1,7	1,2	1,0	1,1	1,0	2,0
administratieve afhandeling taak- straffen	0,0	0,0	0,7	1,1	1,2	1,1	1,2	1,1	1,0	2,0
ontnemingsmaatregelen	0,3	0,3	0,4	0,5	1,2	1,4	1,9	2,6	2,5	3,7
Overige instellingen	69,8	82,3	75,3	80,5	93,3	89,2	99,5	100,6	99,1	101,8
Halt-maatregel	12,1	13,6	11,6	11,6	11,5	12,2	12,6	12,4	13,1	12,5
taakstraffen minderjarigen, misdrijven	20,8	22,7	24,9	29,6	32,2	29,1	30,8	30,6	28,8	27,8
taakstraffen meerderjarigen, misdrijven	25,2	35,6	25,9	30,2	40,9	36,8	43,1	43,7	43,1	45,5
Raad voor de Strafrechts- toepassing en Jeugd- bescherming****	3,2	4,4	3,2	3,3	2,9	3,0	3,0	3,1	2,9	3,0
schadeloosstelling onrechtmatige detentie	5,4	6,0	8,3	5,8	5,8	5,9	7,7	8,0	8,7	9,2
overig*****	3,1	0,0	1,4	0,0	0,0	2,1	2,2	2,7	2,4	3,8
	(€, prijzen 2009)									
Uitgaven tenuitvoerlegging per hoofd van de bevolking	84	90	92	95	107	107	108	120	127	124
straf of maatregel*****	5.531	5.917	5.743	5.226	5.970	6.099	6.130	7.123	7.926	8.102

* Voorlopige cijfers.

** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 0,5% in 2002).

*** Niet toe te rekenen zaken, projecten en dergelijke.

**** In 2004 is het CJIB overgegaan op een nieuwe methodiek voor kostprijsberekening. Het verschil zit met name in de doorbelaste kosten. Deze kosten zijn nu op een meer evenredige wijze dan voorheen over alle producten verdeeld. Hierdoor zijn de cijfers van 2004 niet goed vergelijkbaar met voorgaande jaren.

***** De RSJ is opgericht in 2001.

***** Onder andere beleidsvorming.

***** De som van alle vrijheidsstraffen, boetes, taakstraffen, maatregelen, OM-transacties en Halt-verwijzingen. Combinaties tellen dubbel.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, bewerking WODC, zie bijlage 3. Bewerking WODC.

Tabel 9.8 Kostprijzen justitiële inrichtingen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
(prijzen per plaats per dag, €, nominaal)										
Volwassenen										
gevangeniswezen incl. vreemdelingenbewaring	159	171	185	191	187	178	176	190	202	211
gevangeniswezen	160	172	187	192	189	179	181	197	208	216
vreemdelingenbewaring	141	155	170	174	170	167	143	155	159	170
detentiecentra (o.a. noodcapaciteit drugskoeriers)*				134	146	140				
politiecellen (arrestanten en vreemdelingen)**	80	80	81	98	93	109				
extramurale voorzieningen ((B) PP, ET, ED, STP)***	63	69	74	49	67	67	72	72	60	85
VN-cellen****	192	236	384	378	331	298	.	.	.	.
uitzetcentra (vreemdelingen)*****				201	147	120				
forensisch-psychiatrische centra (voorheen tbs-klinieken)	324	353	389	387	441	435	444	449	455	478
rijks-tbs-klinieken	431	473	520	503	500	512	.	.	.	.
particuliere tbs-klinieken	346	372	408	406	399	386	.	.	.	.
Pieter Baan Centrum (plaatsen)*****	711	728							1.565	1.565
Pieter Baan Centrum (rapportages)*****			35.768	46.650	48.503	51.823	49.196	65.315		
Jeugd										
Jeugdinrichtingen	246	258	286	303	299	293	308	326	398	436
rijksjeugdinrichtingen	297	306	319	338	341	321	.	.	.	.
particuliere jeugdinrichtingen	211	213	261	285	279	271	.	.	.	.
inkoopplaatsen particuliere jeugdinrichtingen	168	178	173	161	164	284	.	.	.	.
(prijzen per plaats per dag, €, prijzen 2009)										
Volwassenen										
gevangeniswezen incl. vreemdelingenbewaring	200	206	215	216	208	194	189	200	204	211
gevangeniswezen	202	208	217	218	210	195	195	208	211	216
vreemdelingenbewaring	178	187	198	198	189	182	154	164	161	170
detentiecentra (o.a. noodcapaciteit drugskoeriers)*				152	162	152				
politiecellen (arrestanten en vreemdelingen)**	101	97	94	111	103	119				
extramurale voorzieningen ((B) PP, ET, ED, STP)***	79	83	86	56	74	73	77	76	61	85
VN-cellen****	241	284	447	430	368	325	.	.	.	.

Tabel 9.8 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	(prijzen per plaats per dag, €, prijzen 2009)									
uitzetcentra (vreemdelingen)*****				228	163	131				
forensisch-psychiatrische centra (voorheen tbs-klinieken)	408	425	453	439	490	474	477	474	461	478
rijks-tbs-klinieken	542	570	605	570	556	558	.	.	.	.
particuliere tbs-klinieken	436	448	475	461	444	420	.	.	.	.
Pieter Baan Centrum (plaatsen)*****	895	878							1.586	1.565
Pieter Baan Centrum (rapportages)*****			41.655	52.960	53.932	56.438	52.889	68.977		
Jeugd										
Jeugdinrichtingen	310	311	333	344	332	319	331	344	403	436
rijksjeugdinrichtingen	374	369	371	383	379	350	.	.	.	.
particuliere jeugdinrichtingen	265	257	304	323	310	295	.	.	.	.
inkoopplaatsen particuliere jeugdinrichtingen	212	214	202	183	182	309	.	.	.	.

* De detentiecentra waren tijdelijke voorzieningen.

** Vanaf 2006 niet langer als apart voorziening vermeld in het jaarverslag van DJJ.

*** Extramurale voorzieningen zijn in 1998 ingevoerd.

**** Ingevoerd met de oprichting van het Joegoslavië Tribunaal.

***** Ingevoerd in 2003, later ondergebracht bij vreemdelingenbewaring

***** Van 2002 t/m 2007 werd in rapportages gerekend in plaats van plaatsen.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, zie bijlage 3. Bewerking WODC.

Tabel 9.9 Rijksoverheidsuitgaven aan ondersteuning van (ex-)verdachten

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Totaal ondersteuning**	174,1	200,0	208,0	213,5	212,8	250,5	265,1	299,1	330,6	346,9
Reclassering voor volwassenen***	70,5	81,8	90,3	81,8	70,8	88,9	87,5	116,8	135,1	153,4
begeleiding en toezicht	25,1	25,6	26,1	35,5	46,3	56,8	68,3	79,4	88,6	105,0
overig****	45,4	56,2	64,1	46,3	24,5	32,1	19,2	37,4	46,5	48,4
Jeugdreclassering***	34,2	43,1	45,5	41,3	44,0	53,2	70,8	57,8	77,5	88,6
Raad voor de Kinderbescherming, overig****	12,2	17,0	19,5	12,3	9,3	15,6	21,1	10,2	24,1	30,7
Bureau Jeugdzorg	22,0	26,1	26,0	29,0	34,8	37,7	49,7	47,6	53,4	57,9
Gesubsidieerde rechtsbijstand, strafzaken (excl. piketdienst)*****	61,8	68,1	64,6	83,1	89,9	100,8	97,0	109,5	106,0	91,2
Schadeloosstelling gemaakte kosten	7,6	7,0	7,6	7,2	8,1	7,6	9,9	15,0	12,0	13,7
	(mln €, prijzen 2009)									
Totaal ondersteuning**	219,2	241,1	242,2	242,3	236,6	272,9	285,0	315,8	335,1	346,9
Reclassering voor volwassenen***	88,8	98,6	105,1	92,9	78,7	96,8	94,1	123,4	136,9	153,4
begeleiding en toezicht	31,6	30,9	30,4	40,4	51,5	61,9	73,4	83,8	89,8	105,0
overig****	57,2	67,7	74,7	52,5	27,3	35,0	20,7	39,5	47,1	48,4
Jeugdreclassering***	43,1	51,9	53,0	46,9	49,0	58,0	76,1	61,0	78,5	88,6
Raad voor de Kinderbescherming, overig****	15,4	20,5	22,7	14,0	10,3	17,0	22,7	10,8	24,4	30,7
Bureau Jeugdzorg	27,7	31,5	30,3	32,9	38,7	41,0	53,4	50,2	54,1	57,9
Gesubsidieerde rechtsbijstand, strafzaken (excl. piketdienst)*****	77,8	82,1	75,3	94,4	99,9	109,7	104,2	115,6	107,5	91,2
Schadeloosstelling gemaakte kosten	9,6	8,4	8,9	8,2	9,0	8,3	10,6	15,8	12,2	13,7
	(€, prijzen 2009)									
Uitgaven ondersteuning per hoofd van de bevolking	14	15	15	15	15	17	17	19	20	21
ingestroomde rechtbankzaak bij het OM	939	1.022	964	897	864	1.022	1.065	1.158	1.288	1.501

* Voorlopige cijfers.

** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 0,5% in 2002).

*** Excl. vroeghulp, rapportages, (uitgebreide) strafonderzoeken en taakstraffen.

**** Niet toe te rekenen zaken, projecten en dergelijke.

***** Excl. vreemdelingenbewaring en BOPZ-zaken.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, directie Sancties & Preventie van het ministerie van Justitie, zie bijlage 3. Bewerking WODC.

Tabel 9.10 Rijksoverheidsuitgaven aan jeugdcriminaliteitsbestrijding en -strafrechtshandhaving

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Totaal	213,7	253,1	280,6	287,7	326,9	345,5	361,4	372,4	422,5	484,1
vervolgning	42,2	48,4	48,4	55,1	67,4	74,8	76,9	86,4	90,4	94,8
berechting	9,7	12,3	16,0	15,6	18,1	19,6	20,3	24,4	26,8	28,8
tenuitvoerlegging	115,5	135,8	155,6	157,3	176,9	175,0	170,9	177,2	203,0	248,3
ondersteuning	46,4	56,6	60,6	59,7	64,6	76,2	93,3	84,4	102,4	112,2
	(mln €, prijzen 2009)									
Totaal	269,0	305,2	326,8	326,6	363,5	376,3	388,5	393,3	428,2	484,1
vervolgning	53,1	58,3	56,4	62,5	75,0	81,5	82,7	91,3	91,6	94,8
berechting	12,2	14,9	18,7	17,8	20,1	21,4	21,8	25,8	27,2	28,8
tenuitvoerlegging	145,4	163,8	181,2	178,6	196,7	190,5	183,7	187,1	205,7	248,3
ondersteuning	58,4	68,2	70,5	67,8	71,8	82,9	100,3	89,2	103,8	112,2
	(€, prijzen 2009)									
Uitgaven per										
hoofd van de bevolking	17	19	20	20	22	23	24	24	26	29
minderjarige verdachte	5.647	6.449	6.391	5.897	5.900	5.787	5.520	5.709	6.660	8.471
	(%)									
Percentage van de totale uitgaven	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6

* Voorlopige cijfers.

Bron en overige noten: zie tabel 9.11 t/m 9.13.

Tabel 9.11 Rijksoverheidsuitgaven aan vervolging en berechting van minderjarigen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Totaal vervolging en berechting	51,8	60,7	64,4	70,7	85,5	94,4	97,2	110,8	117,2	123,6
Vervolging	42,2	48,4	48,4	55,1	67,4	74,8	76,9	86,4	90,4	94,8
Openbaar Ministerie**	28,7	34,3	31,7	35,8	42,9	46,1	46,7	51,5	54,6	58,5
Raad voor de Kinderbescherming, strafzaken	13,5	14,0	16,7	19,2	24,5	28,7	30,2	35,0	35,8	36,3
Berechting***	9,7	12,3	16,0	15,6	18,1	19,6	20,3	24,4	26,8	28,8
	(mln €, prijzen 2009)									
Totaal vervolging en berechting	65,2	73,2	75,0	80,3	95,1	102,8	104,5	117,0	118,8	123,6
Vervolging	53,1	58,3	56,4	62,5	75,0	81,5	82,7	91,3	91,6	94,8
Openbaar Ministerie**	36,1	41,4	37,0	40,7	47,7	50,2	50,2	54,4	55,3	58,5
Raad voor de Kinderbescherming, strafzaken	17,0	16,9	19,4	21,8	27,3	31,2	32,5	36,9	36,3	36,3
Berechting***	12,2	14,9	18,7	17,8	20,1	21,4	21,8	25,8	27,2	28,8
	(€, prijzen 2009)									
Uitgaven vervolging en berechting per										
hoofd van de bevolking	4	5	5	5	6	6	6	7	7	7
ingestroomde rechtbankzaak bij het OM tegen minderjarigen	3.126	3.255	3.089	3.008	2.812	2.729	3.132	3.501	3.524	4.613
	(%)									
Percentage van de totale uitgaven										
vervolging	15	15	16	15	17	19	19	20	20	20
berechting	8	8	9	8	9	9	9	10	11	11

* Voorlopige cijfers.

** Inclusief gerechtskosten, huisvestingskosten en gecorrigeerd voor overhevelingen van de zittende magistratuur in 2002. In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 2% in 2002).

*** Inclusief huisvestingskosten en gecorrigeerd voor overhevelingen naar het OM (in 2002). In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 1% in 2002).

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, directie Sancties & Preventie van het ministerie van Justitie, zie bijlage 3. Bewerking WODC.

Tabel 9.12 Rijksoverheidsuitgaven aan tenuitvoerlegging van sancties tegen minderjarigen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Totaal tenuitvoerlegging**	115,5	135,8	155,6	157,3	176,9	175,0	170,9	177,2	203,0	248,3
Dienst Justitiële Inrichtingen	89,2	105,5	124,1	120,8	137,2	136,7	130,1	136,1	161,3	207,6
jeugdinstellingen, strafrechtelijk	89,2	105,5	124,1	120,8	136,1	135,3	129,3	135,0	160,3	206,8
extramurale capaciteit, jeugd					1,1	1,4	0,8	1,0	1,0	0,8
Centraal Justitieel Incassobureau***	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
boetevonnissen voor misdrijven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
transacties voor misdrijven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
administratieve afhandeling vrijheidsstraffen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Overige instellingen	26,3	30,3	31,5	36,5	39,5	38,2	40,7	41,0	41,5	40,5
Halt-maatregel	9,6	11,3	9,9	10,2	10,4	11,2	11,8	11,7	12,9	12,5
taakstraffen minderjarigen, misdrijven	16,5	18,8	21,4	26,1	28,9	26,7	28,7	29,0	28,4	27,8
Raad voor de Strafrechts-toepassing en Jeugd-bescherming****	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
	(mln €, prijzen 2009)									
Totaal tenuitvoerlegging**	145,4	163,8	181,2	178,6	196,7	190,5	183,7	187,1	205,7	248,3
Dienst Justitiële Inrichtingen	112,3	127,2	144,5	137,2	152,6	148,8	139,9	143,7	163,5	207,6
jeugdinstellingen, strafrechtelijk	112,3	127,2	144,5	137,2	151,4	147,3	139,0	142,6	162,5	206,8
extramurale capaciteit, jeugd					1,2	1,5	0,9	1,1	1,0	0,8
Centraal Justitieel Incassobureau***	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2
boetevonnissen voor misdrijven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
transacties voor misdrijven	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
administratieve afhandeling vrijheidsstraffen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Overige instellingen	33,1	36,5	36,7	41,4	43,9	41,6	43,7	43,3	42,1	40,5
Halt-maatregel	12,1	13,6	11,6	11,6	11,5	12,2	12,6	12,4	13,1	12,5
taakstraffen minderjarigen, misdrijven	20,8	22,7	24,9	29,6	32,2	29,1	30,8	30,6	28,8	27,8
Raad voor de Strafrechts-toepassing en Jeugd-bescherming****	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Tabel 9.12 (vervolg)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(€, prijzen 2009)									
Uitgaven tenuitvoerlegging per hoofd van de bevolking	9	10	11	11	12	12	11	11	13	15
straf of maatregel opgelegd aan minderjarigen*****	3.579	3.950	3.876	3.461	3.600	3.371	3.250	3.298	3.868	5.272
	(%)									
Percentage van de totale uitgaven	11	11	12	12	11	11	10	10	10	12

* Voorlopige cijfers.

** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 0,5% in 2002).

*** In 2004 is het CJIB overgegaan op een nieuwe methodiek voor kostprijsberekening. Het verschil zit met name in de doorbelaste kosten. Deze kosten zijn nu op een meer evenredige wijze dan voorheen over alle producten verdeeld. Hierdoor zijn de cijfers van 2004 niet goed vergelijkbaar met voorgaande jaren.

**** De RSJ is opgericht in 2001.

***** De som van alle vrijheidsstraffen, boetes, taakstraffen, maatregelen, OM-transacties en Halt-verwijzingen voor 12- t/m 17-jarigen. Combinaties tellen dubbel.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, zie bijlage 3. Bewerking WODC.

Tabel 9.13 Rijksoverheidsuitgaven aan ondersteuning van minderjarige (ex-)verdachten

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
	(mln €, nominaal)									
Totaal ondersteuning**	46,4	56,6	60,6	59,7	64,6	76,2	93,3	84,4	102,4	112,2
Jeugdreclassering***	34,2	43,1	45,5	41,3	44,0	53,2	70,8	57,8	77,5	88,6
Raad voor de Kinderbescherming, overig****	12,2	17,0	19,5	12,3	9,3	15,6	21,1	10,2	24,1	30,7
Bureau Jeugdzorg	22,0	26,1	26,0	29,0	34,8	37,7	49,7	47,6	53,4	57,9
Gesubsidieerde rechtsbijstand in strafzaken (excl. piketdienst)	12,1	13,5	15,1	18,3	20,5	22,9	22,6	26,6	24,9	23,7
	(mln €, prijzen 2009)									
Totaal ondersteuning**	58,4	68,2	70,5	67,8	71,8	82,9	100,3	89,2	103,8	112,2
Jeugdreclassering***	43,1	51,9	53,0	46,9	49,0	58,0	76,1	61,0	78,5	88,6
Raad voor de Kinderbescherming, overig****	15,4	20,5	22,7	14,0	10,3	17,0	22,7	10,8	24,4	30,7
Bureau Jeugdzorg	27,7	31,5	30,3	32,9	38,7	41,0	53,4	50,2	54,1	57,9
Gesubsidieerde rechtsbijstand in strafzaken (excl. piketdienst)	15,3	16,3	17,6	20,8	22,8	25,0	24,3	28,1	25,2	23,7
	(€, prijzen 2009)									
Uitgaven ondersteuning per hoofd van de bevolking	4	4	4	4	4	5	6	5	6	7
ingestroomde rechtbankzaak tegen minderjarigen bij het OM	2.164	2.478	2.478	2.181	2.122	2.312	2.748	2.291	2.837	3.538
	(%)									
Percentage van de totale uitgaven	27	28	29	28	30	30	35	28	31	32

* Voorlopige cijfers.

** In de periode 2002-2004 inclusief personeel en materieel van de verantwoordelijke beleidsdirecties bij het ministerie van Justitie (circa 0,5% in 2002).

*** Excl. vroeghulp, rapportages, (uitgebreide) strafonderzoeken en taakstraffen.

**** Niet toe te rekenen zaken, projecten en dergelijke.

Bron: Rijksbegroting/slotwet, jaarverslagen desbetreffende organisaties, directie Sancties & Preventie van het ministerie van Justitie, zie bijlage 3. Bewerking WODC.

Tabel 9.14 Inwoners en inflatie

	Bevolking	Consumenten-prijsindexcijfer	Deflator collectieve overheidsbestedingen
	(jaargemiddelde)	(alle huishoudens)	(nationale rekeningen)
2000	15.925.513	83	79
2001	16.046.180	86	83
2002	16.148.929	89	86
2003	16.225.302	91	88
2004	16.281.779	92	90
2005	16.319.868	94	92
2006	16.346.101	95	93
2007	16.381.696	96	95
2008*	16.445.593	99	99
2009*	16.530.388	100	100

* Voorlopige cijfers.

Bron: CBS, zie bijlage 3. Bewerking WODC.

Tabellen bij hoofdstuk 10

Tabel 10.1 Aantal ondervonden misdrijven per land en naar type delict (per 100 respondenten); onveiligheidsgevoelens

	1999	2004	1999	2004	1999	2004	1999	2004	1999	2004	1999	2004
	Autodiefstal		Diefstal uit auto		Diefstal van motor		Fietsendiefstal		Inbraak		Poging tot inbraak	
Nederland	0,4	1,0	5,7	4,8	0,7	0,4	10,2	8,7	2,3	1,4	3,0	1,5
België	0,9	0,6	4,1	5,5	0,3	0,1	5,2	6,1	2,4	2,1	3,7	2,9
Denemarken	1,2	1,4	4,1	3,4	1,0	0,5	8,7	8,0	3,3	3,5	1,6	1,7
Duitsland	.	0,2	.	2,4	.	0,2	.	4,3	.	1,1	.	1,3
Engeland en Wales	2,4	2,3	8,5	8,2	0,5	0,8	3,2	3,2	3,4	4,6	3,8	3,3
Frankrijk	2,0	0,7	6,2	4,2	0,3	0,5	1,9	0,9	1,0	1,8	1,9	1,2
Luxemburg	.	0,6	.	3,3	.	0,0	.	1,6	.	2,2	.	2,7
Bulgarije	.	1,2	.	4,2	.	0,0	.	1,1	.	3,0	.	2,8
Estland	0,9	0,6	12,3	6,8	.	.	4,3	3,7	5,0	4,2	3,8	2,2
Finland	0,4	0,5	3,2	2,7	0,1	0,1	5,8	6,5	0,5	1,2	1,3	0,5
Griekenland	.	0,3	.	2,2	.	0,8	.	2,4	.	2,0	.	1,8
Hongarije	.	0,2	.	2,4	.	0,0	.	2,0	.	2,5	.	1,0
Ierland	.	1,3	.	6,5	.	0,3	.	2,6	.	2,4	.	3,1
Italië	.	1,1	.	2,7	.	1,3	.	2,4	.	2,8	.	3,3
Noord-Ierland	1,5	1,7	3,3	5,9	0,0	0,4	2,4	2,2	1,7	1,6	0,9	2,5
Noorwegen	.	0,9	.	3,1	.	0,3	.	5,1	.	1,4	.	1,2
Oostenrijk	.	0,1	.	2,5	.	0,0	.	2,4	.	1,2	.	1,6
Polen	1,1	0,7	7,5	4,4	0,2	0,1	4,1	2,6	2,5	2,0	1,8	1,4
Portugal	1,0	1,6	6,9	6,8	0,3	0,0	0,8	0,5	1,8	1,9	1,7	0,8
Schotland	0,9	0,4	5,8	2,7	0,2	0,2	2,3	2,1	1,5	2,2	2,2	2,6
Spanje	.	1,5	.	3,7	.	0,4	.	0,7	.	1,1	.	0,5
Zweden	1,4	0,5	7,1	5,7	0,4	0,7	9,4	5,3	2,3	0,8	0,9	0,1
Zwitserland	.	0,2	.	3,7	.	0,7	.	6,3	1,2	2,1	2,0	1,7
Australië	2,0	1,2	8,4	5,8	0,1	0,2	2,2	1,5	4,8	3,1	4,0	3,0
Canada	1,4	0,8	6,9	6,3	0,1	0,2	4,2	3,2	2,9	2,6	2,7	2,0
Japan	0,1	0,1	1,7	1,2	1,0	0,7	7,9	6,7	1,7	1,2	1,2	1,3
Verenigde Staten	0,6	1,2	8,1	7,5	0,3	0,3	2,7	3,7	3,3	4,1	3,3	3,3

Bron: ICVS

Tabel 10.1 (vervolg)

	1999	2004	1999	2004	1999	2004	1999	2004	1999	2004
	Diefstal met geweld		Diefstal van persoonlijke bezittingen		Seksuele incidenten (alleen vrouwen)		Bedreiging en mishandeling		Percentage van de bevolking dat zich buitenshuis en in het donker (zeer) onveilig voelt	
	1,5	0,8	6,0	4,2	5,7	2,9	5,3	8,0	18	18
	1,4	1,4	4,8	4,1	2,1	1,1	4,6	7,1	21	26
	0,8	1,2	4,4	3,8	4,6	3,0	4,7	5,5	17	17
	.	0,5	.	3,9	.	2,4	.	4,2	.	30
	2,0	2,6	5,7	7,5	6,1	1,7	12,4	8,1	26	32
	1,8	0,9	3,1	3,9	1,3	0,4	6,0	3,4	22	21
	.	0,8	.	5,0	.	0,3	.	3,7	.	36
	.	1,4	.	4,8	.	0,2	.	1,9	.	53
	3,8	1,7	6,7	7,2	4,3	1,5	9,4	4,4	41	34
	0,7	0,4	3,9	2,6	8,4	1,2	6,1	4,0	18	14
	.	1,9	.	6,1	.	3,7	.	5,2	.	42
	.	1,1	.	3,7	.	0,3	.	2,1	.	26
	.	3,0	.	7,7	.	3,7	.	8,0	.	27
	.	0,3	.	2,5	.	0,8	.	1,1	.	35
	0,1	1,1	2,6	6,4	1,4	3,7	4,3	9,8	22	26
	.	0,8	.	5,9	.	3,3	.	5,0	.	14
	.	0,5	.	3,7	.	1,5	.	2,9	.	19
	2,5	1,5	6,4	3,9	0,5	1,2	5,4	5,7	34	33
	1,3	1,1	2,1	1,7	1,2	0,6	2,0	1,1	27	34
	0,9	1,0	5,0	3,2	2,1	1,1	10,3	5,7	19	30
	.	1,7	.	2,2	.	1,2	.	2,8	.	33
	1,5	1,2	7,2	3,1	6,0	3,6	6,5	5,2	15	19
	1,1	1,3	.	.	3,5	3,2	3,9	4,3	22	.
	1,5	1,3	8,0	4,3	4,7	.	8,1	11,2	34	27
	1,2	0,8	6,3	5,3	2,6	2,4	8,5	4,8	16	17
	0,1	0,2	0,5	0,3	3,1	1,6	0,6	0,8	22	35
	0,6	1,1	6,7	5,8	2,8	5,0	6,5	8,1	14	19

Tabel 10.2 Aantal slachtoffers van voltooide moord en doodslag per land (per 100.000 inwoners)*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Nederland	1,4	1,6	1,3	1,4	1,4	1,2	1,0	1,0
België	2,0	2,3	2,2	1,8	2,1	1,7	1,7	1,9
Denemarken	1,1	1,0	0,9	1,2	1,1	1,3	0,8	1,4
Duitsland	1,6	1,4	1,4	1,3	1,0	1,0	0,9	0,8
Engeland en Wales	1,6	1,7	2,0	1,6	1,6	1,4	1,4	1,4
Frankrijk	2,1	2,1	2,2	2,0	1,6	1,5	1,4	.
Luxemburg	0,9	1,3	0,9	0,7	0,4	0,9	2,0	1,5
Bulgarije	3,9	3,6	3,2	3,0	3,1	2,5	2,4	2,3
Estland	10,4	10,0	10,3	10,9	6,8	8,4	6,8	7,0
Finland	3,4	3,6	3,1	2,6	2,7	2,2	2,1	2,4
Griekenland	1,5	1,3	1,0	1,1	1,0	1,1	1,0	1,1
Hongarije	2,0	2,5	2,0	2,3	2,1	1,6	1,7	1,4
Ierland	1,0	1,4	1,4	1,1	1,1	1,5	1,6	.
Italië	1,4	1,3	1,2	1,3	1,3	1,1	1,1	1,2
Letland	6,2	.	.	.	8,7	5,5	6,4	5,2
Litouwen	10,1	9,7	8,1	9,5	10,5	11,9	8,9	7,9
Noord-Ierland	2,9	3,1	2,7	1,9	2,4	1,7	1,4	1,7
Noorwegen	1,1	0,9	1,1	1,2	0,8	0,7	0,7	0,6
Oostenrijk	1,0	0,8	0,8	0,6	0,7	0,7	0,7	0,5
Polen	2,5	2,0	1,9	1,7	1,7	1,5	1,3	1,4
Portugal	2,4	2,7	2,5	2,6	1,4	1,3	1,4	1,4
Roemenië	2,6	2,7	2,5	2,5	2,4	2,1	2,0	1,9
Schotland	2,1	2,1	2,5	2,1	2,6	2,0	2,4	2,2
Slovenië	1,8	0,7	1,4	1,0	1,4	1,0	0,6	1,2
Slowakije	2,6	2,4	2,4	2,4	2,3	2,0	1,7	1,6
Spanje	1,2	1,3	.	1,2	1,2	1,2	1,1	1,3
Tsjechië	.	.	.	.	1,3	1,0	1,3	1,9
Zweden	2,0	1,9	2,2	1,8	1,2	0,9	1,0	1,2
Zwitserland	0,9	1,2	1,2	1,0	1,1	1,0	0,8	0,7
Australië	1,8	1,8	1,8	1,7	1,5	1,5	1,6	1,3
Canada	1,7	1,8	1,9	1,7	1,9	2,0	1,9	1,8
Japan	1,1	1,1	1,3	0,9	1,1	1,1	.	.
Verenigde Staten	5,5	5,6	5,6	5,7	5,4	5,6	5,7	5,6

* Vanwege verandering van bron zijn gegevens over 2004-2007 niet zonder meer vergelijkbaar met eerdere jaren.

Bron: European Sourcebook, Home Office, Nationale Statistische Bureaus, Eurostat (voor de jaren 2004-2007)

Tabel 10.3 Aantal geregistreerde misdrijven per land en naar type delict (per 100.000 inwoners)

	2000		2003		2006		2000		2003		2006		2000		2003		2006		2000		2003		2006		
	Totaal	Diefstal	Diefstal met geweld	Drugs	Mishandeling	Moord en doodslag (incl. poging)	Verkrachting	Diefstal	Diefstal met geweld	Drugs	Mishandeling	Moord en doodslag (incl. poging)	Verkrachting	Diefstal	Diefstal met geweld	Drugs	Mishandeling	Moord en doodslag (incl. poging)	Verkrachting	Diefstal	Diefstal met geweld	Drugs	Mishandeling	Moord en doodslag (incl. poging)	Verkrachting
Nederland	8.207	8.439	7.454	5.398	5.191	4.075	117	123	84	47	96	100	277	316	353	10,9	10,3	9,0	10	9	9	9	9	9	9
België	9.747	9.914	9.600	4.521	4.156	3.864	253	248	189	501	407	432	547	623	669	6,5	8,4	8,3	24	27	27	27	27	27	27
Denemarken	9.447	9.025	7.822	5.498	5.360	4.398	59	38	37	248	269	356	184	231	251	4,0	4,3	3,0	9	10	10	10	10	10	10
Duitsland	7.622	7.964	7.654	3.630	3.671	3.159	72	72	65	297	310	310	465	545	625	3,8	3,4	3,2	9	11	10	10	10	10	10
Engeland en Wales	9.917	11.391	10.102	5.718	5.934	4.779	182	196	189	218	272	371	859			3,0	3,4	2,6	16	25	26	26	26	26	26
Frankrijk	6.352	6.595	6.072	3.692	3.676	3.118	185	208	207	175	208	247	179	276	330	3,9	3,9	3,5	14	17	16	16	16	16	16
Luxemburg	5.200			2.812			82			279			259			13,9			7						
Bulgarije	1.773	1.677	1.601	1.120	962	886	55	63	37	10	26	37		49	39	6,5	5,2	3,3	7	7	4	4	4	4	4
Estland	4.189	3.960	3.858	2.885	2.562	1.981	345	139	75	115	86	73			281	13,7	12,4	8,9	5	8	11	11	11	11	11
Finland	10.259	10.326	9.816	4.218	3.407	2.762	50	39	32	260	289	253	538	553	586	9,8	9,2	7,7	11	11	12	12	12	12	12
Griekenland	3.496	4.008	4.160	631	619	596	16	21	23	74	96	73	68	70	66	2,7	2,2	2,0	2	2	2	2	2	2	2
Hongarije	4.446	4.081	4.229	2.311	1.786	1.695	34	32	27	34	33	67	108	113	115	3,5	3,7	3,0	3	3	2	2	2	2	2
Ierland		7.828	11.134	2.005	1.790	1.699	81	70	56	221	233	336		312	324	1,4	1,3	1,6	9	8	9	9	9	9	9
Italië	3.822	4.265	4.702	2.369	2.306	2.699	117	123	122	60	65	54	50	53	102	3,9	3,9	3,6	4	5	8	8	8	8	8
Litland	2.087	2.226	2.724	1.195	1.160	996	131	108	98	27	43	44	18		68	9,1	9,5	6,5	6	5	5	5	5	5	5
Litouwen	2.254	2.763	2.904	1.458	1.684	1.570	120	142	128	25	29	49	38	110	129	10,9	10,8	8,7	5	10	13	13	13	13	13
Noord-Ierland	7.125	7.513	6.954	3.111	3.037	2.245	105	116	90	86	152	138	1.098	1.504	1.582	10,2	9,0	8,2	14	23	26	26	26	26	26
Noorwegen			5.944	4.665			40		30	983		624	78			2,6		1,8	12		18				
Oostenrijk	6.906	7.881	7.118	3.206	4.263	3.653	37	54	62	223	273	290	461	412	440	2,3	1,8	1,8	14	15	14	14	14	14	14
Polen	3.278	3.840	3.952	1.745	1.652	1.664	111	115	75	50	125	184	84	145	151	3,7	3,4	2,8	7	6	6	6	6	6	6
Portugal	3.515	3.998	3.748	1.588	1.723	1.492	166	189	198	63	40	42	421	535	543				4	4	3	3	3	3	3
Schotland	9.912	9.811	10.250	4.551	3.732	3.284	87	82	70	621	836	829	1.205	1.265	1.655	13,7	16,7	18,4	14	21	22	22	22	22	22
Slovenië	3.363	3.838	4.499	1.900	2.169	2.573	26	22	31	68	52	89	21	16	13	4,0	2,9	3,8	4	4	3	3	3	3	3
Slowakije	1.645	2.080	2.136	1.021	931	1.057	23	36	30		25	32	69	75		2,6	2,7	1,7	2	4	3	3	3	3	3
Spanje	2.307			1.591	1.664		234	221				43	61			3,0			4	4					
Tsjechië	3.812	3.507	3.271	2.465	2.309	1.989	46	54	46	43	37	28	70	67	56	2,7	2,2	2,2	5	6	5	5	5	5	5
Zweden	13.615	14.014	13.490	7.787	7.370	6.323	101	96	95	363	456	736	659	728	848				23	29	46	46	46	46	46
Zwitserland	3.729			3.327	4.005	3.309	52	59	55	641	639	628	74	92	124	2,2	2,5	2,6	6	7	6	7	7	7	7

Bron: European Sourcebook, Eurostat (Luxemburg, Zwitserland: totaal en diefstal met geweld, 2006)

Tabel 10.4 Percentage minderjarige verdachten per land en naar type delict

	1999		2003		2006		1999		2003		2006		1999		2003		2006		1999		2003		2006	
	Totaal						Diefstal		Diefstal met geweld		Drugs		Mishandeling		Moord en doodslag (incl. poging)		Verkrachting							
Nederland	18	17	20	23	23	30	33	36	4	4	4	18	16	19	5	7	10	17	19	18				
Duitsland*	19	18	17	33	30	37	40	35	17	17	11	20	19	19	8	8	8	11	12	13				
Engeland en Wales	11	10	.	31	28	.	42	42	13	15	.	18	21	.	7	7	.	9	12	.				
Frankrijk	21	19	18	33	31	32	40	39	20	17	13	16	15	19	8	8	8	21	22	23				
Luxemburg	.	11	.	.	19	.	.	20	.	20	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
Bulgarije*	12	11	14	10	17	24	17	23	14	16	12	2	6	11	4	5	3	13	11	12				
Estland	16	19	14	23	.	22	23	32	8	.	7	7	.	11	8	.	6	19	.	18				
Finland*	12	9	12	20	17	17	32	18	9	5	4	14	12	11	5	2	2	4	7	7				
Griekenland	.	6	6	.	11	9	.	4	.	2	.	.	1	1	.	2	5	.	6	2				
Hongarije	8	9	12	15	18	25	29	35	18	14	15	7	7	13	4	6	6	13	7	6				
Ierland	.	21	.	.	27	45	.	25	.	10	44	.	15	40	.	5	.	.	6	.				
Italië	3	2	.	9	10	.	7	8	5	2	.	3	2	.	3	2	.	6	5	.				
Letland	7	.	.	7	.	.	8	.	1	.	.	3	.	.	6	.	.	7	.	.				
Litouwen**	13	15	12	21	23	14	27	27	35	4	3	5	5	12	7	7	9	17	24	0				
Noorwegen	15	0	.	30	.	.	48	.	11	.	.	15	.	.	4	.	.	25	.	.				
Oostenrijk*	16	14	16	30	24	28	38	32	45	29	7	4	17	14	5	4	4	14	11	13				
Polen	15	8	8	29	21	12	27	24	23	2	14	13	21	16	7	3	4	10	10	14				
Roemenië	6	7	8	.	17	19	20	23	.	7	7	6	13	.	.	.	8	8	12	15				
Slovenië	17	10	7	30	17	15	39	27	33	15	16	4	10	11	9	5	9	10	6	7				
Slowakije	20	6	2	.	18	3	.	26	6	.	10	0	.	8	5	2	0	.	6	2				
Spanje	13	12	.	.	18	.	23	24	.	.	.	.	.	.	5	5	.	.	.	.				
Tsjechië*	14	11	7	16	20	15	27	29	.	.	19	12	9	10	8	2	3	2	12	5	8			
Zweden	12	13	14	18	17	15	22	30	34	4	6	10	15	18	19	3	7	5	11	13				
Zwitserland	29	20	.	27	23	26	38	40	37	12	11	8	16	15	6	5	4	8	7	13				

* Bulgarije, Duitsland, Finland, Oostenrijk, Tsjechië: 2000 in plaats van 1999.

** Litouwen: 2002 in plaats van 2003.

Bron: European Sourcebook

Tabel 10.5 Percentage vrouwelijke verdachten per land en naar type delict

	Totaal		Diefstal			Diefstal met geweld			Drugs			Mishandeling			Moord en doodslag (incl poging)			Verkrachting			
	1999	2003	1999	2003	2006	1999	2003	2006	1999	2003	2006	1999	2003	2006	1999	2003	2006	1999	2003	2006	
Nederland	12	13	14	16	18	21	6	7	1	12	14	15	11	12	13	9	12	14	0	2	3
Duitsland*	23	24	24	31	30	30	9	9	9	12	12	12	14	15	15	12	12	13	1	1	1
Engeland en Wales	16	18	·	23	23	·	8	11	·	12	11	·	17	16	·	10	9	·	1	1	·
Frankrijk	14	15	15	16	18	19	7	6	7	8	8	8	10	12	14	14	14	13	2	2	2
Luxemburg	·	21	·	·	21	·	·	9	·	·	15	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Bulgarije*	11	9	9	7	11	11	3	4	4	7	7	8	1	6	6	11	8	9	0	0	0
Estland	9	11	10	9	·	11	6	·	5	19	·	15	8	·	13	8	·	7	·	·	0
Finland*	15	16	28	19	21	25	9	12	14	13	16	16	11	12	14	11	13	17	0	1	0
Griekenland	15	14	14	10	10	11	4	4	·	7	8	27	11	11	11	2	5	4	2	2	·
Hongarije	13	15	14	10	15	17	9	9	11	13	10	9	9	9	10	13	21	15	0	0	1
Ierland	·	19	·	·	23	30	·	7	8	·	11	8	·	9	18	·	3	·	·	·	·
Letland	4	·	19	9	·	3	2	·	·	11	·	·	8	·	·	8	·	·	0	·	·
Litouwen**	13	10	19	9	8	26	4	3	5	23	26	14	9	9	8	10	12	8	0	1	0
Noorwegen	16	·	·	27	·	·	8	0	·	20	0	·	6	·	·	0	·	·	0	·	·
Oostenrijk*	21	20	20	23	24	28	10	11	6	17	15	15	13	14	13	20	14	12	1	1	1
Polen	9	9	8	5	7	4	5	5	5	1	8	7	8	7	6	13	12	13	1	1	1
Portugal	·	·	16	·	·	18	·	·	4	·	·	10	·	·	20	·	·	·	·	·	1
Roemenië	11	13	12	14	8	7	3	5	·	11	21	14	19	·	4	·	·	7	2	0	0
Slovenië	12	16	14	10	13	13	8	5	4	14	8	14	13	6	2	12	9	·	1	0	·
Slowakije	·	7	7	·	8	3	·	5	·	·	9	7	·	11	9	·	10	3	·	0	1
Spanje	9	10	·	9	11	·	11	10	·	·	·	·	6	5	·	11	10	·	1	1	·
Tsjechië*	12	12	14	8	9	11	7	8	·	·	12	16	8	8	7	16	12	11	0	1	0
Zweden	18	19	20	27	29	31	4	5	5	14	15	15	9	12	13	11	·	11	0	0	1
Zwitserland	15	15	·	16	18	19	8	7	6	15	13	12	10	11	14	12	13	13	0	0	0

* Bulgarije; Duitsland, Finland, Oostenrijk, Tsjechië: 2000 in plaats van 1999.

** Litouwen: 2002 in plaats van 2003.

Bron: European Sourcebook

Tabel 10.6 Aantal door rechter veroordeelde verdachten per land en naar type delict (per 100.000 inwoners)

	2000	2003	2006	2000	2003	2006	2000	2003	2006	2000	2003	2006	
	Totaal			Diefstal			Diefstal met geweld			Drugs			
Nederland	663	787	762	164	183	150	23	24	18	40	61	55	
België	1.443	1.716	.	75	76	.	24	25	.	40	42	.	
Denemarken	2.787	2.634	3.466	391	327	279	12	6	7	107	112	250	
Duitsland	1.071	892	912	209	172	155	13	11	11	66	57	63	
Engeland en Wales	2.711	2.825	2.646	284	226	184	11	14	15	86	97	74	
Frankrijk	955	871	1.066	157	137	159	9	10	.	38	44	66	
Bulgarije	387	364	397	195	195	166	17	16	19	3	7	21	
Estland*	744	802	903	334	278	176	79	69	27	23	.	34	
Finland	3.350	3.879	4.166	687	695	583	9	12	9	112	143	140	
Griekenland**	.	664	513	.	.	23	.	.	1	.	.	18	
Hongarije	1.034	1.017	1.054	340	272	248	15	17	16	15	16	24	
Ierland	129	974	.	56	586	.	14	37	.	17	102	218	
Italië**	534	381	378	97	60	51	12	12	13	31	37	38	
Letland	528	505	375	233	.	.	27	.	.	7	.	.	
Litouwen	.	508	576	.	.	177	.	.	50	.	.	29	
Noord-Ierland	1.582	1.566	1.513	167	123	117	7	11	9	39	29	42	
Noorwegen	1.427	.	304	182	.	.	5	.	.	186	.	.	
Oostenrijk	513	514	524	125	142	107	7	7	9	40	55	70	
Polen	576	1.089	1.214	145	168	175	23	31	31	7	26	53	
Portugal	519	674	664	55	46	39	14	19	18	34	23	21	
Roemenië	.	210	263	.	125	83	.	14	13	.	2	3	
Schotland**	1.182	1.348	1.320	347	330	292	12	14	9	107	144	143	
Slovenië	343	367	430	85	96	108	5	6	6	12	17	20	
Slowakije	433	505	478	132	134	.	12	13	9	7	11	13	
Spanje	246	298	.	74	79	.	14	15	.	18	20	.	
Tsjechië	615	648	675	161	150	141	14	16	15	9	13	14	
Zweden	1.330	1.270	1.318	273	269	267	9	10	10	90	113	153	
Zwitserland	1.209	1.398	1.496	129	169	171	9	10	11	183	196	209	

* Estland: 2002 in plaats van 2003, 2007 in plaats van 2006.

** Griekenland, Italië, Schotland: 2005 in plaats van 2006.

Bron: European Sourcebook

	2000	2003	2006	2000	2003	2006	2000	2003	2006
	Mishandeling			Moord en doodslag (incl poging)			Verkrachting		
	49	67	82	7,5	9,3	6,6	1,8	2,1	1,7
	42	41	.	1,7	1,9	.	4,5	4,8	.
	83	113	117	0,5	0,7	0,7	1,2	1,4	1,1
	71	69	83	1,1	1,0	0,8	2,7	1,3	1,3
	136	68	74	0,6	3,0	2,8	1,1	1,3	1,6
	87	76	104	1,1	1,1	1,1	2,9	2,8	3,0
	3	3	4	2,0	2,2	2,5	2,3	2,4	3,4
	19	18	96	8,0	7,1	3,8	2,8	1,5	2,1
	152	202	206	3,2	3,7	3,3	1,2	1,3	1,3
	.	.	8	.	.	0,3	.	.	0,2
	53	54	55	3,0	3,4	2,5	1,6	1,4	1,1
	16	101	.	0,8	1,3	0,4	2,7	6,9	0,7
	8	13	13	1,6	2,1	2,2	2,0	2,3	2,3
	.	.	.	4,0	.	.	3,7	.	.
	.	.	41	.	.	8,2	.	.	5,4
	38	67	78	1,0	2,0	1,7	0,5	0,6	0,6
	14	.	.	0,6	.	0,5	0,6	.	.
	65	68	70	0,5	0,8	0,8	1,9	2,2	2,1
	44	92	103	1,6	1,9	2,2	2,2	2,7	2,5
	52	53	53	2,5	2,7	2,3	0,6	0,5	0,5
	.	59	46	.	7,0	3,9	.	3,6	2,1
	222	272	297	2,9	2,6	3,2	0,8	1,1	1,2
	31	32	41	2,7	1,0	2,2	2,9	1,3	2,1
	56	34	25	1,2	1,1	0,9	1,1	1,3	1,2
	12	24	.	1,0	1,3	.	0,2	0,2	.
	27	30	26	1,6	1,7	1,2	1,4	1,5	1,3
	88	86	97	1,7	1,5	1,8	1,4	1,5	4,7
	24	32	42	1,3	0,8	1,2	1,4	1,6	1,8

Tabel 10.7 Procentueel aandeel van verschillende strafsoorten, uitgesplitst naar volwassenen en jeugd*, 2006

	Volwassenen					Jeugd				
	Onvw gevangenisstraf	Boetes	Andere onvw straffen	Voorwaardelijke straf	Vermaning / waarschuwing	Onvw gevangenisstraf	Boetes	Andere onvw straffen	Voorwaardelijke straf	Vermaning / waarschuwing
Nederland	15	31	44	9	1	12	3	68	16	1
België	7	92	87	7	.	3	85	94	3	.
Denemarken	6	87	1	6	.	4	77	5	14	.
Duitsland	6	80	.	13	1	6	.	84	10	.
Engeland en Wales	7	72	10	3	7	7	12	66	0	12
Frankrijk	19	38	11	31	1	9	5	57	26	3
Finland	5	88	2	7	.	1	91	0	6	2
Griekenland	6	8	.	81	.	5	.	95	.	.
Hongarije	10	43	40	18	8	4	4	.	17	21
Litouwen	44	28	15	12	.	33	2	48	17	.
Noord-Ierland	8	68	14	9	.	7	19	71	3	.
Oostenrijk	24	39	.	34	.	15	30	.	38	16
Polen	9	19	13	59	.	.	.	.	.	.
Portugal	6	76	1	16	1	6	60	1	22	12
Roemenië	34	19	.	47	.	27	4	9	47	7
Schotland	18	50	21	.	12	23	10	54	.	14
Slovenië	89	7	.	.	1	2	1	96	.	.
Slowakije	14	4	3	44	64	7	30	10	39	56
Tsjechië	14	4	.	54	4	.	.	.	.	.
Zweden	12	54	5	8	15	.	.	.	.	.
Zwitserland	15	38	.	46	.	2	21	37	5	31

* De meeste landen hebben een keuze gemaakt welke straf in deze statistiek is opgenomen, waardoor het percentage optelt tot 100. Voor de meeste landen is deze keuze gebaseerd op de zwaarste straf. Sommige landen, bijvoorbeeld België, hebben straffen in deze statistiek vermeld, waardoor het totaalpercentage boven de 100 uitkomt.

Bron: European Sourcebook

Tabel 10.8 Aantal gevangenen per 100.000 inwoners

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Nederland	90	95	101	113	124	134	125	113	103
België	83	85	90	84	88	90	96	95	98
Denemarken	61	59	64	66	70	76	69	66	63
Duitsland	97	96	95	96	97	96	96	95	91
Engeland en Wales	124	126	137	139	140	143	145	148	153
Frankrijk	80	77	88	93	91	92	92	100	104
Luxemburg	90	81	86	111	121	152	164	155	139
Bulgarije	115	114	122	128	140	158	159	151	148
Estland	328	350	341	354	338	327	322	263	280
Finland	56	59	67	66	66	73	71	69	67
Griekenland	76	79	78	81	.	87	91	100	110
Hongarije	158	171	177	168	162	162	155	150	152
Ierland	76	80	78	75	.	.	74	80	85
Italië	94	95	100	102	97	102	65	78	96
Letland	353	364	363	349	333	313	285	286	291
Litouwen	240	291	326	288	227	233	237	219	217
Noord-Ierland	.	52	64	70	76	78	86	82	86
Noorwegen	57	59	59	64	65	67	68	71	71
Oostenrijk	83	85	92	97	.	107	105	108	96
Polen	169	207	209	211	208	217	230	234	216
Portugal	.	132	133	137	.	122	119	109	101
Roemenië	221	225	230	208	185	175	167	141	122
Schotland	.	.	129	131	136	133	141	145	157
Slovenië	57	58	56	55	56	57	65	67	66
Slowakije	297	139	146	164	177	173	161	151	152
Spanje	114	117	126	136	140	142	146	151	160
Tsjechië	219	207	164	167	.	186	186	185	201
Zweden	64	69	73	76	82	78	79	75	76
Zwitserland	89	72	69	72	82	82	79	76	76
Australië	112	115	114	118	120	124	.	130	.
Canada	118	116	112	115	.	.	.	114	.
Japan	47	50	53	58	60	62	63	65	.
Verenigde Staten	686	688	706	716	723	737	751	756	.

Bron: WODC, Home Office, Council of Europe

Bijlage 5 Afkortingen

ABR	Algemene Bedrijven Register (van het CBS)
AID	Algemene Inspectiedienst
AIVD	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
BBI	beperkt beveiligde inrichting
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BOA	bijzondere opsporingsambtenaar
BOD	bijzondere opsporingsdienst
BOOM	Bureau Ontnemingswetgeving Openbaar Ministerie
BOPZ	Wet Bijzondere opnemings in psychiatrische ziekenhuizen
BPS	Bedrijfsprocessensysteem
bVm	Bureau Veiligheidsmonitor
BZK	ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
COMPAS	Communicatiesysteem Openbaar Ministerie Parket Administratie
CPI	consumentenprijsindex
CvB	Centrum voor Beleidsstatistiek
CVOM	Centrale Verwerking Openbaar Ministerie
DANS	Data Archiving and Networked Services
DBV	Directie Bijzondere Voorzieningen
DForZo	Directie Forensische Zorg
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
ED	elektronische detentie
ERV	Enquête Rechtsbescherming en Veiligheid
ESM	Enquête Slachtoffers Misdrijven
EVRM	Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
FIOD-ECD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst/Economische Controledienst
FPC	forensisch-psychiatrisch centrum
G4 gemeenten	de vier grote gemeenten Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht
G31 gemeenten	de 31 grootste gemeenten van Nederland
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens
GIDS	Geïntegreerde Interactieve Databank voor Strategische bedrijfsinformatie
GPS	Geïntegreerd Processysteem
gvo	gerechtelijk vooronderzoek
GW	Gevangeniswezen
Halt	Het alternatief
HKS	Herkenningsdienstsysteem
ICVS	International Crime Victims Survey
ICTRO	ICT-bedrijf Rechterlijke Organisatie

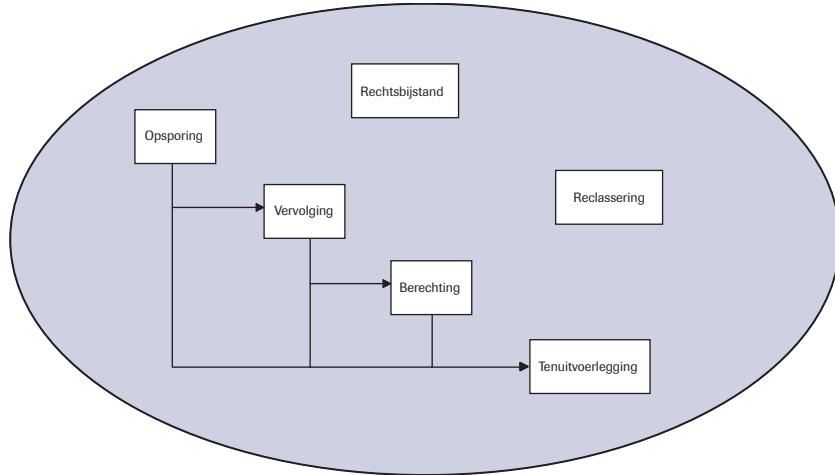
ISD	Inrichting voor stelselmatige daders
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
IVM	Integrale Veiligheidsmonitor
JIB	Justitie in de buurt
JJI	Justitiële Jeugdinstellingen
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten
Kmar	Koninklijke Marechaussee
LCA	Landelijk Coördinatiepunt Arrestatiebevelen
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
MCB	Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven
MvJ	ministerie van Justitie
NCTb	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
NIFP	Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie
NRGD	Nederlands Register Gerechtelijk Deskundigen
OBJD	Onderzoek en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie
OM	Openbaar Ministerie
OMDATA	Beleidsinformatiesysteem van het OM
OPS	opsporingsregister
ots	ondertoezichtstelling
Ovj	officier van justitie
PaG	Parket-Generaal
PI	penitentiaire inrichting
PIJ	Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen
PMB	Politiemonitor Bevolking
POLS	Permanent Onderzoek Leefsituatie
pp	penitentiair programma
PS-en	productiestatistieken
pv	proces-verbaal
r-c	rechter-commissaris
RDW	Rijksdienst voor het Wegverkeer
RN	Reclassering Nederland
3RO	de drie reclasseringsorganisaties
RSJ	Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
Rvdr	Raad voor de rechtspraak
SBI	Standaard Bedrijfsindeling
SGM	Schadefonds Geweldsmisdrijven
SHN	Slachtofferhulp Nederland
SIOD	Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
SOB	strafonderbrekingen uit politiebureaus
SOV	Strafrechtelijke Opvang Verslaafden
Sr	Wetboek van Strafrecht
SSB	Sociaal Statistisch Bestand (van het CBS)

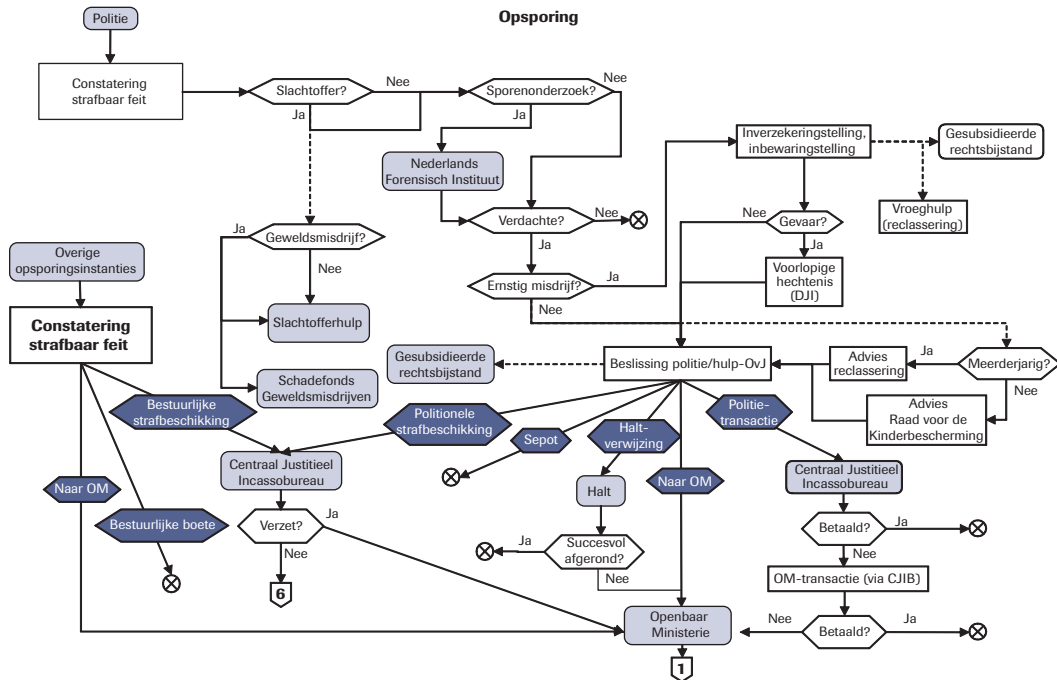
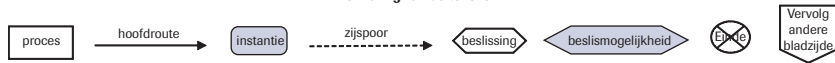
STRABIS	Strafrecht Boete Incasso Systeem
Stcrt.	Staatscourant
Stb	Staatsblad
Sv	Wetboek van Strafvordering
SZW	ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
tbs	terbeschikkingstelling
TRIAS	Transactie Registratie Inning en Informatie Afhandelings Systeem
TULP	Tenuitvoerleggingprogramma Dienst Justitiële Inlichtingen
UNICRI	UN Interregional Criminal Justice Research Institute
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VI	vervroegde invrijheidsstelling
VMR	Veiligheidsmonitor Rijk
VROM	ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijk Ordening en Milieubeheer
VROM-IOD	VROM Inlichtingen- en Opsporingsdienst
WAHV	Wet Administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wet-Mulder)
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
WOTS	Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen
WSA	Wetenschappelijk Statistisch Agentschap
WWV	Wegenverkeerswet
ZM	Zittende Magistratuur

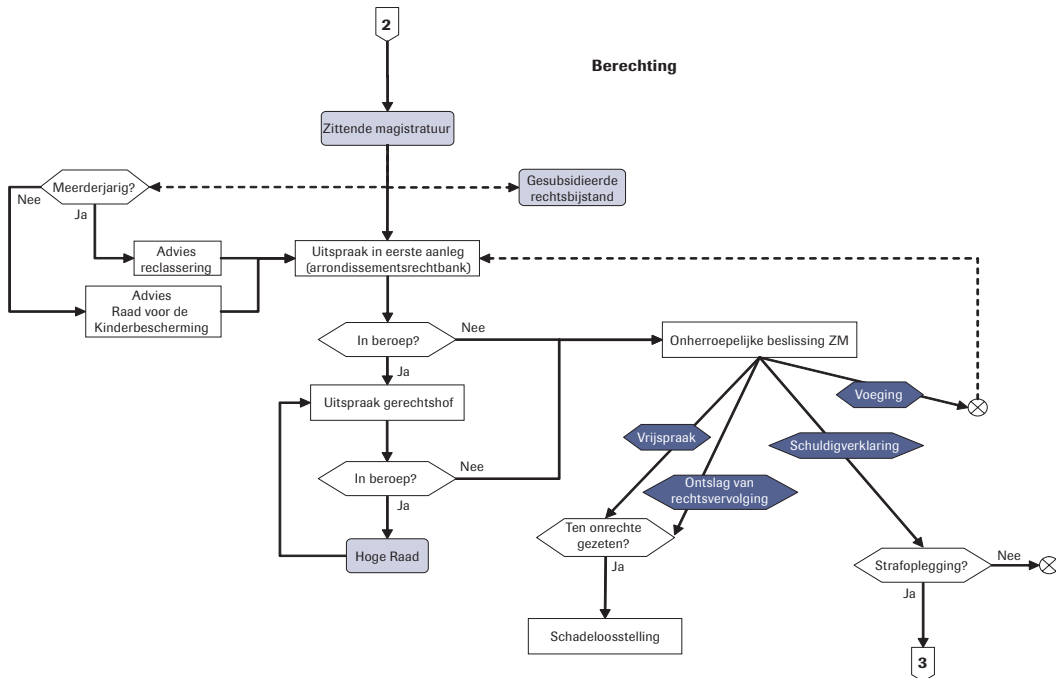
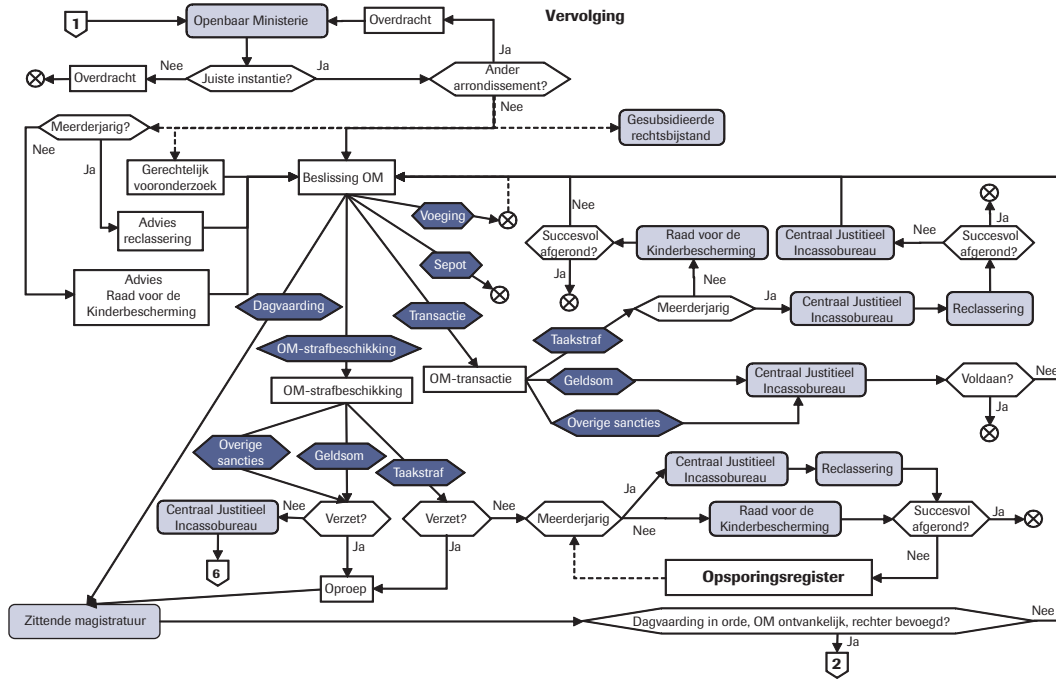

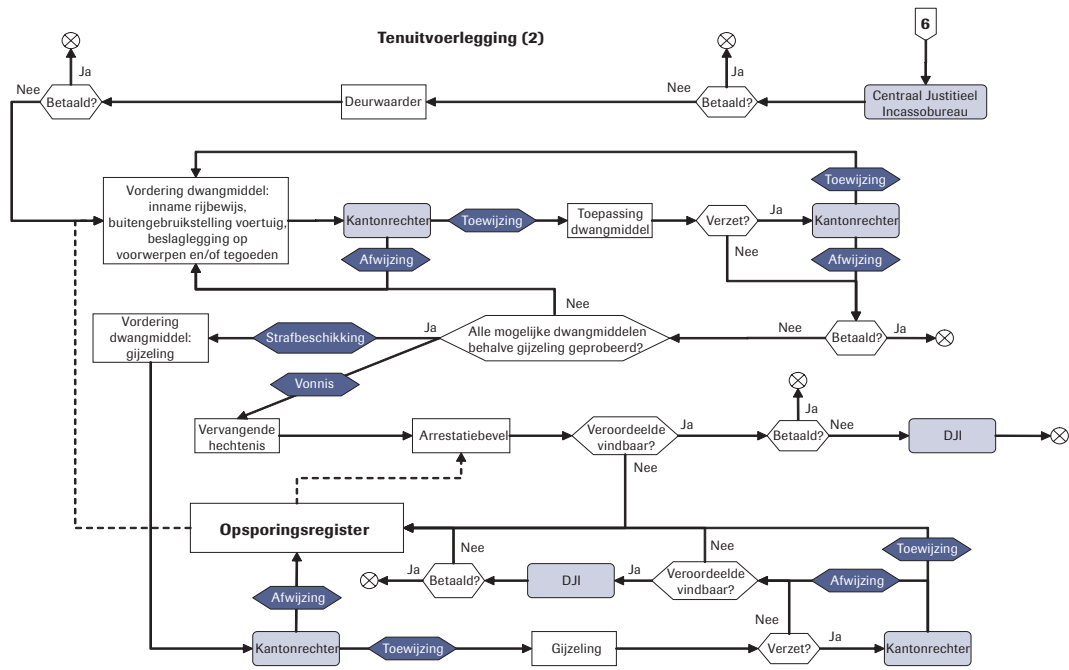
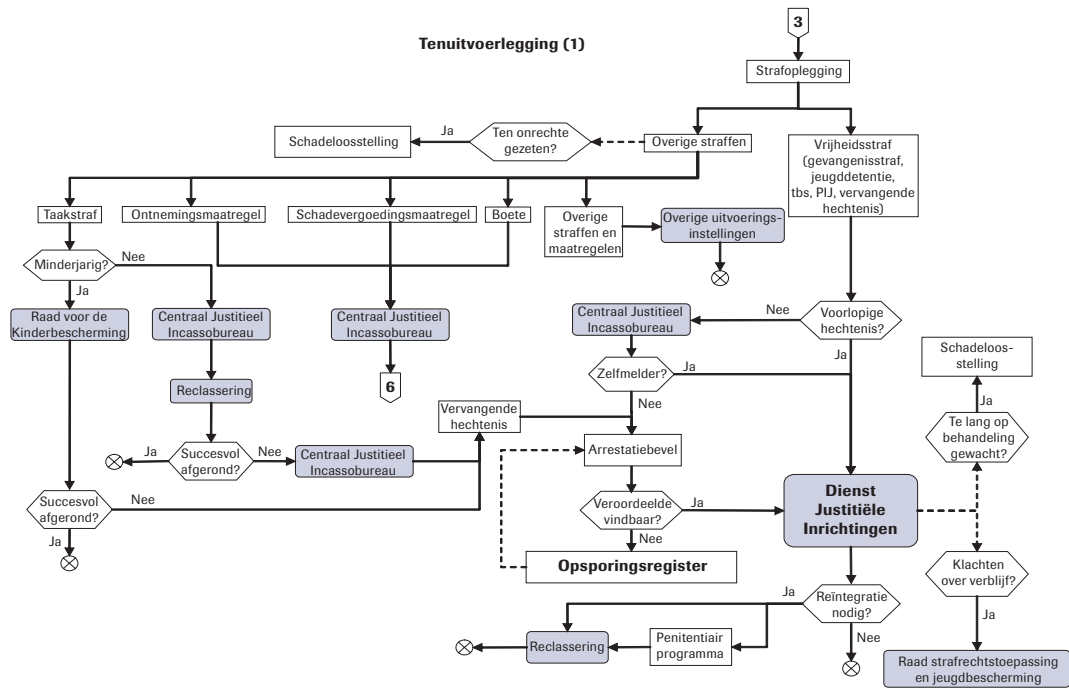
Bijlage 6 Stroomschema justitieketen

Verklaring van de tekens

Bijlage 7 Trefwoordenregister

aangifte 49-50, 62-67, 171-179, 222-223, 231-233, 304-307, 342-343, 366-367, 479, 481

afdoening door openbaar ministerie (zie ook: OMDATA) 27-31, 109-125, 166-167, 171-179, 222, 238-240, 373-401, 479-483, 485-486, 492, 499-500

afdoening door politie 25-26, 166, 171-179, 479-483

afdoening door rechter (zie: vonnis)

afkortingenlijst 517-519

allochtonencriminaliteit (zie ook: daderprofiel; verdachten) 77, 96-98, 104-106, 336-341, 348-351, 360-365

alternatieve (jeugd)straffen (zie ook: Halt; jeugdstraffen en -maatregelen) 36-37, 109, 113-114, 120-122, 127, 132, 137-139, 144-145, 149-150, 152-154, 162-165, 171, 173, 175-176, 214-215, 219-220, 239, 383-384, 398-399, 412-419, 430-431, 439-443, 451-452, 472-473, 190-192, 479-482, 494-495, 501-502

angst voor criminaliteit (zie: onveiligheidsgevoelens)

arrondissementsrechtbank (zie: rechterlijke macht)

bedrijven als slachtoffer (zie ook: Monitor Bedrijven en Instellingen; Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven; preventiemaatregelen door bedrijven) 49-50, 54-56, 60-61, 66-67, 191, 294-297

behandelinrichtingen voor jeugdigen (zie: justitiële jeugdinrichtingen)

beleidssepot (zie: afdoening door openbaar ministerie)

beraadslaging 33-34 (zie ook: strafproces)

berechting (zie: strafrechtspleging; vonnis)

beslissing omtrent vervolging (zie: afdoening door openbaar ministerie)

beslissing van de rechter (zie: vonnis)

beveiligingsbranche 73, 286-287, 285-286, 314-315

beveiligingsmaatregelen (zie: preventiemaatregelen)

bijkomende straffen (zie: ontzegging van rijbevoegdheid; verbeurdverklaring)

bijzondere opsporingsdiensten 24-25, 210-211, 490-491

boete (zie: geldboete)

burgers als slachtoffer (zie: slachtoffers)

Buro Slachtofferhulp - organisatie en taken (zie: slachtofferhulp)

cassatie (zie: rechtsmiddelen)

Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) (zie ook: inning van geldboete; inning van schadevergoedingsmaatregel; inning van voordeelsontneming) 43, 214-215, 276-277, 474-477, 486, 494-495, 501

conservatoir beslag (zie: voordeelsontneming)

classificatie van misdrijven 249-250

criminaliteitsontwikkeling (zie ook: internationale vergelijking criminaliteit; stadscriminaliteit) 49-57, 62-67, 77-86, 171-189, 222-223, 231-233, 289-307, 319-329, 506, 509-510

criminele carrière (zie: recidive)

daderprofiel (zie ook: verdachten) 89-107, 222, 234-237, 335-341, 344-352, 360-365, 368-371

delicten (zie: strafbaar feit)

delinquenten - kenmerken (zie: daderprofiel; verdachten)

deskundigen in het strafproces (zie: getuige-deskundigen)

detailhandel als slachtoffer (zie: bedrijven als slachtoffer)

diefstal (zie: vermogensdelicten)

diefstal met geweld (zie: geweldsdelicten)

discriminatie 322, 325, 327, 330, 332-333, 354, 356, 358, 374, 377, 381, 383, 385, 387, 390, 392, 396, 398, 400, 405, 408, 410, 421, 424, 426, 428, 430, 432, 435, 437, 445, 447, 449, 451, 453, 456-461

Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) 40-43, 214-216, 486, 494-495, 501

doorlooptijd van strafzaken 109, 123-125, 127, 145-146, 387-388, 456-461

doorrijden na ongeval (zie: verkeersdelicten)

drugsdelicten 77, 81, 87, 90-91, 95, 100-103, 111-112, 120, 123-124, 129-135, 137-138, 140-141, 154-155, 177-179, 187-189, 200-201, 231, 234, 237, 321, 323, 326, 328, 331-334, 342-343, 346-347, 353, 355, 357, 359, 366-367, 375, 378, 382, 384, 386, 388, 391, 393, 397, 399, 401, 405-406, 408-411, 415-417, 421-433, 435-438, 441-442, 445-447, 449-454, 456-461, 464, 482-483, 509-512

dwangmiddelen 22-23

economische delicten 111-112, 119-120, 123-124, 129-133, 140-141, 323, 325, 327, 330, 332, 334, 354-359, 375, 378, 382, 384, 386, 388, 391, 393, 397, 399, 401, 405-406, 408-411, 415-417, 421-433, 435-438, 441-442, 445-447, 449-454, 456-461, 482-483

elektronisch huisarrest 37, 41, 151, 165, 463, 465, 472

European sourcebook 222-225, 281-282,

forensische zorg 43

fraude (zie: economische delicten; vermogensdelicten)

gedetineerden - kenmerken (zie: gevangenisbevolking)

gedragsmaatregel voor jeugdigen (zie ook: jeugdstraffen en -maatregelen) 39, 163-164

gefinancierde rechtshulp (zie: rechtshulp)

geldboete - incl. transacties (zie ook: inning van geldboete) 37, 127, 132-134, 139-141, 171, 173, 175-176, 191-193, 239, 412-418, 421-423, 439-443, 453-455, 479-481, 483, 514

gemeentegrootte en criminaliteit (zie: stadscriminaliteit)

gerechtshof (zie: rechterlijke macht)

geregistreerde criminaliteit (zie: criminaliteitstontwikkeling)

getuige-deskundigen 22

getuigen 21

gevangenisbevolking - kenmerken 149-155, 222, 241-243, 463-465, 471-472, 515

gevangenscapaciteit - bezetting en doorstroming 149-155, 463-464, 471

gevangnissen (zie: penitentiaire inrichtingen)

- gevangenisstraffen** (zie ook: jeugd detentie, vervangende hechtenis) 36, 127, 132, 134-137, 153-155, 157-158, 171, 173, 176-177, 222, 241-243, 412-419, 424-429, 439-443, 463-466, 469, 479-480, 514
- gewelddelicten** (zie ook: moord en doodslag) 49, 52-54, 57-70, 77, 81-82, 89-92, 95, 99-103, 111-112, 114-116, 118-124, 128-135, 137-138, 140-142, 144-145, 154-155, 178-182, 193-197, 222, 226-229, 231-234, 236, 289-309, 320, 322, 325, 327, 330-331, 333, 342, 344-345, 352, 354, 356, 358, 366, 368-369, 374, 377, 381, 383, 385, 387, 390, 392, 396, 398, 400, 405, 408, 410, 415-417, 421, 424, 426, 428, 430, 432, 435, 437, 441-442, 445, 447, 449, 451, 453, 456-461, 464, 482-483, 506-507, 509-513
- gratie** 169-170, 478
- Halt** (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen) 25-27, 108, 173, 191, 214, 219, 481, 486, 494-495, 501
- hechtenis (zie: gevangenisstraffen; voorlopige hechtenis)
- heenzending** 151, 466
- herhaald slachtofferschap (zie: meervoudig slachtofferschap)
- Herkenningssysteem** (HKS) 87-88, 91-99, 101-107, 268-271
- Hoge Raad (zie: rechterlijke macht)
- hoger beroep (zie: rechtsmiddelen)
- huis van bewaring (zie: penitentiaire inrichtingen)
- informatiebronnen criminaliteit en rechtshandhaving** 251-286
- inning van geldboete** – incl. transacties (zie ook: geldboete) 149, 154, 165-167, 474-475, 486, 494-495, 501
- inning van schadevergoedingsmaatregel** 149, 168-169, 477, 486, 494-495, 501
- inning van voordeelsontneming** (zie ook: voordeelsontneming) 149, 167-168, 476, 486, 494-495, 501,
- Inspectie voor de sanctietoepassing (ISt)** 44
- Integrale Veiligheidsmonitor (zie: veiligheidsmonitor)
- Internationale slachtofferenquête (ICVS)** 222-231, 279-280, 506-507
- Integrale veiligheidsmonitor (IVM) (zie: Veiligheidsmonitor)
- internationale rechtshulp (zie: overdracht van strafteuitlegging)
- internationale vergelijking criminaliteit en opsporing** 222-237, 506-507, 509
- internationale vergelijking strafrechtspleging en tenuitvoerlegging** 222, 238-243, 512-513
- interne criminaliteit (zie: bedrijven als slachtoffer)
- inverzekeringstelling (zie: voorlopige hechtenis)
- ISD-maatregel (zie: plaatsing in inrichting voor stelselmatige daders)
- jeugdbescherming - organisatie (zie: Raad voor de Kinderbescherming)
- jeugdcriminaliteit** (zie ook: meisjescriminaliteit) 77, 91-94, 99-107, 189-201, 218-220, 222, 234-236, 335-339, 344-345, 348-371, 483, 510
- jeugddetentie** 36, 139-140, 142-144, 160-162, 171, 190-191, 193-195, 219, 412-418, 439-450, 470-471, 481-482
- jeugdmaatregelen (zie: jeugdstraffen en -maatregelen)

jeugdreclassering 39, 163-165, 217, 220, 503

jeugdstraffen en -maatregelen (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen; gedragsmaatregel voor jeugdigen, jeugddetentie, PIJ-maatregel) 35-40, 127, 139-145, 160-162, 164-165, 171, 190-195, 219-220, 403, 412-419, 432-455, 470, 481-482, 514

jeugdstrafrechtspleging 109, 111, 117-123, 127, 138-145, 195-201, 218-220, 373, 376, 389-401, 412-419, 432-455, 481-482, 499-503

justitieketen 521-523

justitiële inrichtingen (zie: Dienst Justitiële Inrichtingen; justitiële jeugdinrichtingen; penitentiaire inrichtingen)

justitiële inrichtingen voor volwassenen (zie: penitentiaire inrichtingen)

justitiële jeugdinrichtingen - doelgroep, capaciteit, bezetting en doorstroming 42-43, 149, 160-162, 218-220, 278-279, 471, 501-502

kantongerechten (zie: rechterlijke macht)

kinderbescherming (zie: Raad voor de Kinderbescherming)

Koninklijke Marechaussee 24, 210

Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) (zie: politie)

kosten van criminaliteit 203-206, 209-211, 218-220, 297, 302-303, 485-486, 499

kosten van preventie 205-208, 284, 485-488

kosten van (straf)rechtshandhaving 203-220, 282-284, 485-488, 490-494, 499-500

kosten van strafteuitlegging 205-206, 214-216, 218-220, 485-488, 494-497, 499, 501-502, 485-488, 494-497, 499, 501

kosten van vervolging en strafrechtspleging 205-206, 211-213, 218-220, 282-284, 485-488, 499-500

landelijk parket (zie: openbaar ministerie)

landenvergelijking (zie: internationale vergelijking)

legaliteitsbeginsel 18-19

letsel van slachtoffers (zie: lichamelijk letsel bij slachtoffers; psychisch letsel bij slachtoffers)

levensdelicten (zie: moord en doodslag)

lichamelijk letsel bij slachtoffers (zie ook: slachtoffers) 61-62, 302-303

maatregelen (zie: straffen en maatregelen)

melding bij de politie (zie: aangifte)

meisjescriminaliteit (zie ook: jeugdcriminaliteit; vrouwencriminaliteit) 77, 99-100, 102-103, 105, 119, 127, 139, 335, 344-347, 352-353, 360-363, 368-371

misdrijven (zie: strafbaar feit)

Monitor criminaliteit bedrijfsleven (MCB) 49-50, 54-56, 60-61, 66-67, 72-73, 75-76, 262-264

moord en doodslag 222, 231-232, 322, 325, 327, 330-331, 333, 354, 356, 358, 405, 408, 410, 421, 424, 426, 428, 430, 432, 435, 437, 445, 447, 449, 451, 453, 456-459, 508-513

Nederlands Forensisch Instituut (NFI) 44-45, 210, 486, 491

Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP)

45

- OMDATA** (zie ook: afdoening door openbaar ministerie) 273-275
 ondertoezichtstelling (zie: jeugdbeschermingsmaatregelen)
 onderzoek ter terechtzitting (zie: terechtzitting)
ongeregistreerde criminaliteit 49-57, 62-67, 172-173, 191, 226-230
 ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (zie:
 voordeelsontneming)
 ontslag van rechtsvervolging (zie: vonnis)
onttrekking aan het verkeer 37
ontvluchtingen 466, 468, 471
ontzegging van rijbevoegdheid 40, 138, 173, 191, 412-419, 443
onveiligheidsgevoelens 49-50, 74-76, 222, 229-230, 315-318
openbaar ministerie - organisatie, taken en omvang (zie ook: afdoening
 door openbaar ministerie) 28-29, 211-212, 218-220, 485-487, 500
 openbare orde delicten (zie: vandalisme)
ophelderingspercentage 77-86, 319-321, 479
opsporingsonderzoek 22, 490-491, 521
 opvanginrichtingen voor jeugdigen (zie: justitiële jeugdinrichtingen)
overdracht van strafteuitlevering 156, 465, 467-468
 overlevering (zie: uitlevering)
 overtredingen (zie: strafbaar feit)
 parketten (zie: openbaar ministerie)
 particuliere beveiliging (zie: beveiligingsbranche)
penitentiair programma 41-42
penitentiaire inrichtingen - doelgroep, bestemming en mate van
 beveiliging 41-43, 149-152, 214-216, 464, 494-497
PIJ-maatregel (zie ook: jeugdstraffen en -maatregelen) 38-39, 145, 160-162,
 191, 418-419, 439-443, 470-472
plaatsing in inrichting voor stelselmatige daders 38, 150, 153-154, 418-419,
 465
plaatsing in psychiatrisch ziekenhuis 37-38, 418-419, 465
politie - organisatie, taken en omvang 23-24, 209-211, 490
 politiekosten (zie: kosten van (straf)rechtshandhaving)
Politiemonitor (zie ook: veiligheidsmonitor) 257-258
 politiesept (zie: afdoening door politie)
politiestatistiek (zie ook: criminaliteitsontwikkeling) 77-91, 99-101, 264-
 268
 politietransactie (zie: afdoening door politie)
 processen-verbaal (zie: aangifte)
 preventiekosten (zie: kosten van preventie)
preventiemaatregelen door bedrijven (zie ook: bedrijven als slachtoffer;
 beveiligingsbranche) 49-50, 72-73, 313-314
preventiemaatregelen door burgers 49-50, 70-71, 310-312
psychisch letsel bij slachtoffers 61-62, 302-303, 308

- Raad voor de Kinderbescherming (RvdK)** 39, 46, 164-165, 212, 219-220, 485-486, 492, 498, 500, 503
- Raad voor de Rechtspraak** 32, 485-486
- Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ)** 44, 485-486, 494-495, 501-502
- Raden voor rechtsbijstand** (zie ook: rechtshulp) 44
- rassendiscriminatie (zie: discriminatie)
- rechtbankstrafzaken (zie: strafrechtspleging)
- rechterlijke macht** - organisatie, taken en omvang 31-32, 212-213, 485-487, 500
- rechtshulp** – incl. gefinancierde rechtshulp 216-217, 220, 485-487, 498, 503
- rechtsmiddelen** 34-35, 146-148
- recidive** 77, 98-99, 106-107, 125-126, 348-351
- reclassering** - organisatie, omvang en taken (zie ook: jeugdreclassering) 45-46, 163-164, 205-206, 210-212, 216-217, 472-473, 485-486, 492, 498, 500, 503
- regionale politie (zie: politie)
- rijden onder invloed (zie: verkeersdelicten)
- rijksrecherche** 25
- sancties (zie: straffen en maatregelen)
- schade van criminaliteit (zie: kosten van criminaliteit)
- Schadefonds Geweldsmisdrijven** 47, 208-209, 485-486, 489
- schadevergoeding aan ex-verdachten** 215, 217, 495
- schadevergoedingsmaatregel** (zie ook: inning van schadevergoedingsmaatregel) 20-21, 37, 138, 208-209
- schikking (zie: afdoening door openbaar ministerie)
- schuldigverklaringen (zie: vonnis)
- seksuele delicten (zie: zedendelicten)
- sepot (zie: afdoening door openbaar ministerie; afdoening door politie)
- schuldigverklaring (zie: vonnis)
- slachtofferenquête** (zie ook: internationale slachtofferenquête) 49-54, 57-60, 62-65 252-264, 289-307
- slachtofferhulp** (zie ook: lichamelijk letsel bij slachtoffers; psychisch letsel bij slachtoffers) 20, 46-47, 68-70, 203, 205-206, 208-209, 284-285, 308-309, 485-487, 489
- slachtofferrisico** 58-61
- slachtoffers** - kenmerken en rechtspositie (zie ook: bedrijven als slachtoffer) 20-21, 49-76, 173, 191, 222, 226-229, 289-307, 309, 487, 508
- snelheid van berechting (zie: doorlooptijden van strafzaken)
- Sociaal Statistisch Bestand (SSB)** 268-271
- staande magistratuur (zie: openbaar ministerie)
- stadscriminaliteit** 103-104, 342-343, 366-367
- standaardclassificatie misdrijven (zie: classificatie van misdrijven)
- Stop-reactie** (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen) 25-27
- strafbaar feit** 17-18

- strafbeschikking** 26, 30-31, 113, 166-167, 474
- straffen en maatregelen** (zie ook: alternatieve (jeugd)straffen; jeugdstraffen en -maatregelen) 35-40, 131-145, 171-179, 214-215, 238-240, 412-431, 479-480, 482, 514
- strafmaat** 134-137, 142-144, 155, 158-159, 176-177, 193-194, 238-242, 420, 423, 426-429, 444, 447-450, 455, 465, 469, 480-482
- strafonderbreking (zie: heenzending)
- strafproces** - organisatie en fasen 32-34, 171-179, 522
- strafprocesrecht** 18-19
- strafrecht** 18-19
- strafrechtspleging** (zie ook: doorlooptijd van strafzaken; internationale vergelijking strafrechtspleging; jeugdstrafrechtspleging) 31-35, 109-148, 171-179, 205-206, 211-213, 271-273, 373-461, 479-483, 485-487, 492-493, 512-513, 522
- strafrechtstelsel** 17-47
- strafteuitlevering** (zie ook: kosten van strafteuitlevering) 40-43, 149-170, 205-206, 214-216, 219-220, 463-478, 479-483, 485-487, 494-497, 499, 523
- strafvervolgning** 27-31
- taakstraffen (zie: alternatieve (jeugd)straffen)
- tbs** - tenuitlevering, capaciteit, bezetting en doorstroming 38, 127, 138, 156-160, 214-215, 418-419, 465, 468-470, 472, 495-497
- tbs-bevolking** - kenmerken 149, 156-160, 465, 469-470
- technisch sepot (zie: afdoening door openbaar ministerie)
- tenuitlevering van sancties (zie: strafteuitlevering)
- terbeschikkingstelling (zie: tbs)
- terechtzitting** 32-34 (zie ook: beraadslaging; strafproces)
- transactie (zie: afdoening door openbaar ministerie; afdoening door politie; strafbeschikking)
- TULP** (zie ook: gevangenisbevolking; gevangenis capaciteit; justitiële jeugdinrichtingen) 277-279
- uitlevering** 465
- vandalisme** 49, 53-59, 62-67, 77, 81, 84-86, 89-92, 95, 99-103, 111-112, 114-116, 118-124, 128-135, 137-138, 140-142, 144-145, 154-155, 177-179, 185-187, 194-195, 200-201, 289-309, 320, 322-323, 325, 327, 330, 332-333, 342-345, 353-354, 356-358, 366-369, 374, 377-378, 381, 383-387, 390-393, 396-400, 405-406, 408, 410-411, 415-417, 421, 424, 426, 428-430, 432-433, 435, 437, 441-442, 445, 447, 449, 451-454, 456-457, 460-461, 464, 482-483
- veel voorkomende delicten (zie: criminaliteitsontwikkeling)
- veelplegers (zie: recidive)
- veiligheidsmonitor** (zie ook: politiemonitor) 258-262
- verbeurdverklaring** 40, 138, 418-419, 443
- verdachten** - rechtspositie (zie ook: daderprofiel) 19-20, 77-79, 87-108, 109-125, 171-179, 222, 234-237, 319-321, 330-371, 479, 481, 487, 491, 510-513

vergelijking criminaliteit en strafrechtspleging (zie: internationale vergelijking criminaliteit; internationale vergelijking strafrechtspleging)

verkeersdelicten 77, 81, 85-86, 89-92, 95, 99-103, 112, 119-120, 123-124, 128-135, 137-138, 140-141, 154-155, 289-291, 293, 303, 305-306, 321, 323, 325, 327, 330, 332-333, 342-345, 353-354, 356, 358, 366, 368-369, 375, 378, 382, 384, 386-387, 391, 393, 397, 399, 401, 405-406, 408-411, 415-417, 421-433, 435-438, 441-442, 445-447, 449-454, 456-461, 464, 482-483

vermogensdelicten (zie ook: economische delicten) 49, 53-59, 62-67, 77, 81, 83-84, 89-92, 95, 99-103, 111-112, 114-116, 118-124, 128-135, 137-138, 140-142, 144-145, 154-155, 177-179, 182-184, 193-195, 198-199, 222, 226-229, 231-232, 234-236, 289-309, 320, 322, 325, 327, 329, 330-331, 333, 342, 344-345, 352, 354, 356, 358, 366, 368-369, 374, 377, 381, 383, 385, 387, 390, 392, 396, 398, 400, 405, 408, 410, 415-417, 421, 424, 426, 428, 430, 432, 435, 437, 441-442, 445, 447, 449, 451, 453, 456-461, 477, 464, 482-483, 506-507, 509-513

vernietiging (zie: vandalisme)

vertalers (zie: tolken)

vervangende hechtenis 152-154, 167, 463-465, 475

vervolgning (zie: strafvervolgning)

vervolgning en berechting (zie: strafrechtspleging)

vervroegde invrijheidstelling (zie: voorwaardelijke invrijheidstelling)

voeging (zie: afdoening door openbaar ministerie)

vonnissen 33-34, 127-148, 171-179, 189-195, 222, 238-240, 407-461, 479-483

voordeelsontneming (zie ook: inning van voordeelsontneming) 37, 39-40, 138, 173, 191, 418-419

voorlopige hechtenis (zie ook: heenzendingen) 23, 150-152, 160-162, 211, 463-464, 470-471

voorwaardelijke invrijheidstelling 42

vreemdelingenbewaring 463, 496

vrijheidsstraffen (zie: gevangenisstraffen)

vrijspraak (zie: vonnis)

vroeghulp (zie: Raad voor de Kinderbescherming)

vrouwencriminaliteit (zie ook: meisjescriminaliteit) 77, 89, 92, 94-97, 109, 111-112, 128, 234, 237, 319-321, 335-339, 344-347, 511

Waarborgfonds Motorverkeer 47

wapendelicten 87, 89-90, 99-100, 112, 119-120, 123-124, 129-133, 137-138, 140-141, 321, 323, 326, 328, 331-332, 334, 353, 355, 357, 359, 375, 378, 382, 384, 386, 388, 391, 393, 397, 399, 401, 405-406, 408-411, 415-417, 421-433, 435-438, 441-442, 445-447, 449-454, 456-461, 464, 482-483

WOTS (zie: overdracht van strafteuitlegging)

zedendelicten 52-53, 58-59, 64-65, 68-70, 81-82, 290-291, 293, 300, 302, 304, 306, 308-309, 322, 325, 327, 330-331, 333, 354, 356, 358, 374, 377, 381, 383, 385, 387, 390, 392, 396, 398, 400, 477, 405, 408, 410, 421, 424, 426, 428, 430, 432, 435, 437, 445, 447, 449, 451, 453, 456-459, 507, 509-513

zelfmelders 150-152, 463

zelfmoord in detentie 466

zittende magistratuur (zie: rechterlijke macht)